Rendvédelem-történeti Füzetek

Acta Historiae Praesidii Ordinis

HU - ISSN 1216 - 6774

XXVII.évf. (2017) 53.sz.

TUDOMÁNYOS PERIODIKA

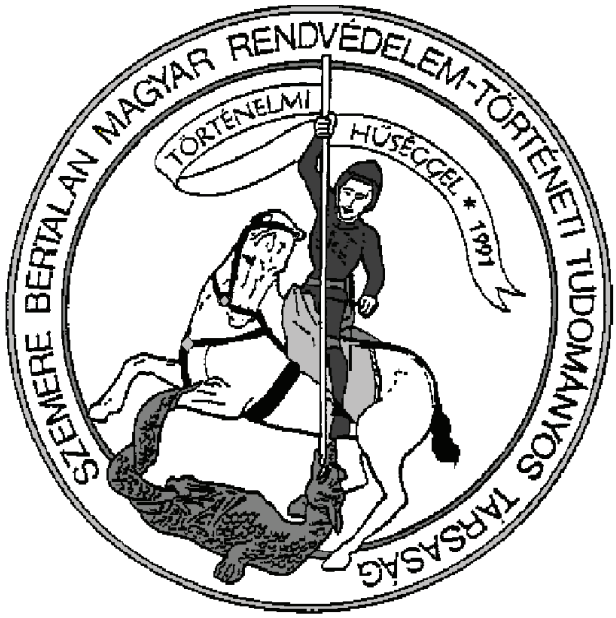

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Budapest

Rendvédelem-történeti Füzetek

Acta Historiae Praesidii Ordinis

HU - ISSN 1216 - 6774

XXVII.évf. (2017) 53.sz.

TUDOMÁNYOS PERIODIKA

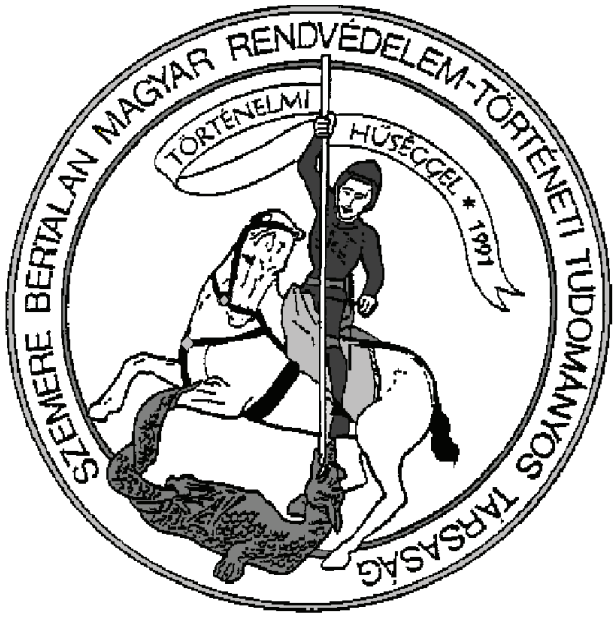

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság

Budapest

Tisztelt olvasó!

A tanulmányok szövegét ugyan szakmai lektorálás nyomán publikáljuk, azonban a szerzői szuverenitást a szerkesztőség tiszteletben tartja. A szerzők — tudomány határain belüli — álláspontját akceptáljuk. A szerkesztőség és a szerzők közötti esetleges véleménykülönbséget a szerkesztőség a jegyzetekben juttatja kifejezésre, amennyiben elkerülhetetlennek tartjuk a szerzőtől eltérő szerkesztőségi álláspont megjelentetését. A szerzői szabadság határának a tudományos művekkel szembeni elvárásnak való megfelelést tartjuk, tartalmi és formai tekintetben egyaránt.

Főszerkesztő: **Dr. PARÁDI József Cs.C. nyugalmazott főiskolai tanár**
Szerkesztő: **PARÁDI Ákos**
Német rezümék **ARTNER Ramona**
Angol rezümék **VARJÚ László**

Szerkesztőbizottság elnöke: **Dr. MEZEY Barna D.Sc. prof.**
Szerkesztőbizottság tagjai: **Dr. SZAKÁLY Sándor D.Sc. prof.**
Dr. BODA József Ph.D. docens

A szerkesztőség elérhetősége:
✉: H-1037 Budapest, Haránt u. 12.
☏: (+36/06-1) 250-6199
: (+36/06-70) 326-1150
@: RTF@gmail.hu

HU ISSN 1216-6774
Budapest
2017

Tisztelt Elnök Úr!

Tisztelettel és egyben örömmel tájékoztatom, hogy a Magyar Tudományos Akadémia Hadtudományi Bizottsága, az éves tervében foglaltaknak és az Önök kérésének megfelelően megvizsgálta a hadtudományban meglévő mértékadó folyóiratokat, továbbá az új kérelmeket.

Megköszönjük az adatszolgáltatás során nyújtott segítségüket és együttműködésüket.

A kérelmek elbírálását követően a Hadtudományi Bizottság a hadtudományban mértékadó folyóiratok listájára, 2008-tól felvette a következő folyóiratot:

„Rendvédelem-történeti Füzetek, HU-ISSN 1216-6774"

Tisztelt Elnök Úr! További tudományos munkájukhoz a Bizottság nevében kívánunk Önnek, a magyar tudomány, benne a hadtudomány nem kis felelősséggel járó szolgálatában kiapadhatatlan alkotóerőt és kitűnő egészséget, sok sikert és eredményt.

Budapest, 2008. június 09-én.

Szívélyes üdvözlettel:

Dr. FELHÁZI Sándor
sk. titkár

Ars dictandi

A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság alapítása évében hozta létre és 1991-től jelennek meg a folyóirat számai. A tudományos társaság által létrehozott sorozatok között e periodika volt az első. A periodika célja, hogy a magyar rendvédelem-történet körében keletkezett új kutatási eredmények számára bemutatási lehetőséget teremtsen.

Az alapítók szándéka szerint:

- a periodika számaiban — évente többnyire két alkalommal — a tudományos közlés igényeinek megfelelő tanulmányok jelenhetnek meg;
- azokat az írásműveket fogadja be a lap, amelyek tartalma a magyar rendvédelem-történet körébe tartozik, vagy azzal összefüggésben áll.

Mivel a lapalapítás óta eltelt huzamos idő után is az egyetlen magyar nyelvű periodika maradt, amely fő feladatának a nemzeti rendvédelem-történetünk művelési eredményeinek tudományos színvonalú közzétételét tekintette, ezért olyan indexrendszerrel erősítettük meg a folyóiratot, amelynek a használata segítséget jelenthet a téma iránt érdeklődőknek és az abban elmélyülni kívánók számára egyaránt.

A folyóirat tudományos jellegéből fakadóan világnézeti prekoncepcióktól terhelt írások közlésétől tartózkodik. A történelmi tényeket, a kutatási eredményeket ismertető, azokból egzakt következtetéseket levonó alkotásokat teszünk közzé.

Összességében a szerkesztőség — az alapítók szellemiségének megfelelően — arra törekszik, hogy a folyóiratban a magyar rendvédelem-történet körébe tartozó azon írásművek jelenjenek meg, amelyek megfelelnek a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek.

SZERZŐK

Dr.jur. ESTÓK József
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Sátoraljaújhelyi Börtönmúzeum létrehozója. Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar büntetés-végrehajtás története.

Dr. PARÁDI József Cs.C.
(+36/06-70) 326-1151 ; paradi.jozsef@gmail.com
Bölcsészdoktor, a hadtudomány kandidátusa, nyugállományú főiskolai tanár. A Hadtudományi Doktori Iskola és a Rendészet-tudományi Doktori Iskola témavezető oktatója. A Magyar Tudományos Akadémia köztestületi tagja. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság elnöke. A rendvédelem-történet magistere. Határőrizet-történeti szakértő. A *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774. és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257. periodikák főszerkesz-tője, *„A magyar rendvédelem-történet öröksége."* HU-ISSN 2062-8447 , *„A magyar rendvédelem-történet hagyatéka"* HU-ISSN 2064-4728 , a *„Segédtudományok a magyar rendvédelem-történet szolgálatában"* HU-ISSN 2064-5333 , a *„Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok"* HU-ISSN 2415-9875 és a *„Salutem"* HU-ISSN 2416-2078. könyvsorozatok sorozat-szerkesztője. Kutatási területe a polgári magyar állam rendvédelem-története.

SZIGETVÁRI Oszkár
(+36/06-70) 340-3055 ; szigetvarioszkar@gmail.com
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara Rendészettudományi Doktori Iskolájának doktorandusza. Kutatási területe a polgári magyar állam rendvédelemi testületei nyomozószervezeteinek története.

VERBOVSZKI Sándor
(+36/06-20) 397-1501 ; verbovszki@t-online.hu
Kutatási területe a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmi testületei személyi állományának biográfiája.

VOLCSÁNYI Nikolett
(+36/06-20) 365-6609 ; volcsanyi.nikolett@gmail.hu
Kutatási területe a Magyar Királyi Csendőrség története.

Dr.jur. ZÉTÉNYI Zsolt
(+36/06-1) 942-1149 ; zezso@t-online.hu
A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a Magyar Királyi Csendőrség története.

Piktogram	A rendvédelem-történeti elismerések
25	25 év a Magyar Rendvédelem-történet Szolgálatában Emlékérme
	Rendvédelem-történetért Díj
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemrend a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet kiváló művelőjének
	Rendvédelem-történetért Érdemkereszt a rendvédelem-történet önzetlen támogatójának
	Rendvédelem-történetért Érdemérem

TARTALOM

0466 ESTÓK József
A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945……15
DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.15-32P**

0467 PARÁDI József:
A magyar rendvédelem 1867-1918……...33
DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.33-52P**

0468 PARÁDI József:
Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában……..…53
DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.53-84P**

0469 SZIGETVÁRI Oszkár
A fővárosi rendőrség detektívtestülete……85
DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.85-96P**

0470 VERBOVSZKI Sándor
Az eljárás lezárult, ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében……97
DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.97-144P**

0471 VOLCSÁNYI Nikolett
Személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szokatlan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél……145
DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 145-160P**

0472 ZÉTÉNYI Zsolt
A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében……161
DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 161-180P**

A periodika számaiban publikált tanulmányok jegyzeteiben egységesen alkalmazott rövidítések jegyzéke …….....181
A XIX-XX. századi magyar katonai rendfokozati rendszer rangjainak rövidítései ……..…182
Rezümék.....185
Resümee 188
Resumes ……....191

Citációs index publikációk és kéziratok 194
Citációs index periodikák 213
Citációs index levél-, irat-, és dokumentumtárak 215
Citációs index jogszabályok 217

Index nominum 226
Index geographicus 235
Index chronologicus 246
Index organicus 251

Kéziratokkal szemben támasztott igények 263
Szerzői űrlap 267

Összesített tartalom 271

In memoriam gróf LÓNYAY *Menyhért*

„Condita decrescit, vulgata scientia crescit.”
Az elrejtett tudás csökken, a másokkal közölt ellenben gyarapszik.

Ajánlásjegyzék

XIV. évf. (2008) 17.sz. ……... Dr. KESERŰ Isván ✞ **2004**

XV. évf. (2008) 18.sz. ……... A magyar állami rendvédelmi szervezetek detektívtestületei.

XVI. évf. (2009) 19.sz. ……... Dr. BACSA Gábor ✞ **2003**

XVII. évf. (2009) 20.sz. …… A magyar határrendőrségek.

XVIII. évf. (2010) 21.sz. …… O' SVÁTH Pál ✞ **1908**

XIX. évf. (2010) 22.sz. …… A Magyar Királyi Nemesi Testőrség.

XX. évf. (2011) 23.sz. …… Dr. NAGY József ✞ **2005**

XXI. évf. (2011) 24.sz. …… A Magyar Királyi Csendőrség.

XXII. évf. (2012) 25.sz. …….. vitéz KISS Gábor ✞ **2006**

XXII. évf. (2012) 26.sz. …….. A Magyar Királyi Koronaőrség.

XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. …… Dr. ZACHAR József ✞ **2009**

XXIII. évf. (2013) 31-32-33-34.sz. …… A Magyar Királyi Darabont Testőrség.

XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz. …… gróf SZÉCHÉNYI Ödön ✞ **1922**

XXIV. évf. (2014) 39-40-41-42.sz. ……... A Magyar Királyi Testőrség.

XXV. évf. (2015) 43-44-45-46.sz. …… REKTOR Béla ✞ **1989**

XXV. évf. (2015) 47-48-49-50.sz. ……... Mezőrendőrség

XXVI. évf. (2016) 51.sz. ……..…….. CZÁJLIK Alajos ✞

XXVI. évf. (2016) 52.sz. ……..…….. A Magyar Királyi Határrendőrség

DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.15-32P

0466

ESTÓK József

A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945

Börtönügyünk a XVIII. században illetve a XIX. század elején a nyugat-európai országokhoz viszonyítva óriási lemaradásban volt. Magyarországon csak a XIX. század utolsó harmadában jött létre a polgári demokráciák országainak intézményeihez hasonló modern börtönrendszer. A XIX. század kezdetén a lemaradás börtönügyünk minden területén érzékelhető volt. A szabadságvesztés büntetések végrehajtására nem volt egységes elvek alapján működő intézmény rendszer és a végrehajtásért felelős személyi kör. A szabadságelvonással járó büntetéseket, vármegyénként, de mondhatnánk azt is, hogy településenként is eltérő helyeken, eltérő körülmények között hajtották végre. Ilyen célokat szolgáltak:

- a vármegyék létesítményei, ahol a megyei alispán, tiszti főügyész, várnagy hatáskörébe tartozott a végrehajtás rendjének a meghatározása;
- a városok létesítményei, itt a főbíró, város fiskálisa, porkoláb volt a végrehajtásért felelős személy;
- a pallosjoggal rendelkező uradalmak tömlöcei, ezek működtetése az uradalmi fiskális, a porkoláb hatáskörébe tartozott;
- a véderő várai, erődítményei, ahol a végrehajtás személyzete döntően a haderő személyi állományának a tagjai közül került ki, e helyeken tartották fogva a hajóvontatásra, a sáncmunkára ítélt rabokat, és a politikai okokból elítélteket. Az elhelyezésüket biztosító objektumoknak a működtetésében jelentős feladatott látott el a kijelölt katonai parancsnokság.[1]

Nem voltak egységesek a fogvatartási rendszabályok, vármegyénként, sőt esetenként, településenként is eltérő módon szabályozták a börtönök, vagy börtön célra használt létesítmények működésének rendjét, a személyzet feladatait és kötelezettségeit, öltözetét, felszerelését, a rabok életviszonyait. Zemplén vármegyében a hajdúkkal szemben — az öltözködésüket illetően — elvárás volt, hogy csinosak és tiszták legyenek. Mindenkinek bajuszt kellett viselni. A szolgálatba lépéskor megfelelő öltözetben voltak kötelesek megjelenni. Az ispán rendelkezése szerint minden mundérnak csákónak egyformának kellett lennie, kizárólag magas tetejű szőrkalapot hordhattak, a dolmányt, vagy mentét csak a jobb oldalon viselhették. Rendelkezniük kellett orrba való kendővel.[* 2]

Az első országos jellegű börtönt (fegyintézetet) *Mária Terézia* főkancellárja gróf ESTERHÁZY Ferenc létesítette 1772-ben a saját birtokán az általa adományozott épületekben a Pozsony melletti Szempcen. A szempci fenyítőház 1772. IX. 4-től fogadta a beutaltakat. Az irányításáért felelős igazgató munkáját az ellenőr és a különböző feladatokat ellátó felügyelők, a tanító, a lelkész, a seborvos, az élelmező segítették. Az őrzési feladatokra — a káplárt és a közlegényeket — a pozsonyi katonai főhadparancsnokság állományából rendelték ki. A fenyítőházat 1780-ban Tallósra, majd 1790-ben Szegedre helyezték át, ahol 1832-ig működött. Működését a Helytartótanács rendeletek kibocsájtásával szabályozta.[3]

Ebből a korból az egyenruha viselésére kötelezettekkel kapcsolatosan csak nagyon szűk körű, felszínes információval rendelkezünk. VAJNA Károly a magyar börtönügy történetét ismertető művében az éves költségek, kiadások taglalásának soraiban található utalás arra, hogy milyen jellegű öltözékkel rendelkeztek a korabeli börtönőrök.[4] Az őrzési feladatokra a haderőtől vezényelt őrség, a rendszeresített katonai egyenruhát viselte.

A magyar börtönügy fejlődése szempontjából a szempci, tallósi, szegedi fegyintézetek létestésítése, óriási jelentőséggel bírt – függetlenül attól, hogy milyen funkciót láttak el –, mert ez volt az első komoly lépés a büntetés-végrehajtás egységesítésére.[5]

Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc vereségét követően 1852-1860 között a neoabszolutista rendszer részeként a Kárpát-medencében is hatályba léptették az osztrák birodalmi büntető törvénykönyvet. A törvénykönyv központi büntetési neme a szabadságvesztés volt, amit a HABSBURG neoabszolutizmus „igazságügyi" rendszere előszeretettel alkalmazott is. A szabadság elvonásával járó büntetések végrehajtásához, a megnövekedett elítéltlétszám elhelyezésére azonban nem állt renelkezésre elegendő férőhely.

1854-ben a probléma megoldására a HABSBURG-kormányzat gyors és főként olcsó megoldást keresett. A legkézenfekvőbb módon ezt a célt a meglévő objektumok (várak, erődök és más középületek) börtönökké való átalakításával tudták elérni.

---

*Glosszárium

Így vált fegyintézet 1854 és 1858 között a korábban erődítményként működő Lipótvár, Illava és Munkács vára, a nemes ifjak kollégiumának épített váci intézet, illetve Márianosztrán az egykori pálos rendi kolostor.[6]

Hozzájuk sorolandó, az 1857-től Erdélyben — az egyetlen, eleve fegyintézetnek épített — nagyenyedi és a már 1786-tól „provinciális" börtönként működő szamosújvári intézet, valamint Horvátországban Lepoglaván a pálos rendi kolostorból és a zágrábi erődből kialakított börtön is.

1852-1860 között a magyarországi állami fegyházak felügyeletét a budai székhelyű Helytartó Tanács, Erdélyben a kolozsvári székhelyű Kormányzóság, Horvátországban pedig a zágrábi székhelyű Helytartó Tanács látta el. Az intézetek felszerelését — így a ruházatot is — eszközeit az állam központilag biztosította.[7]

A büntetések végrehajtására a neoabszolutizmus időszakában az osztrák büntetőtörvénykönyvnek a büntetés-végrehajtásra vonatkozó rendelkezései és más, alacsonyabb szintű birodalmi jogszabályok — többek között az 1850. évi birodalmi belügyminiszter által jóváhagyott börtönszabályzat — voltak érvényben. 1854-ben a HABSBURG-birodalom igazságügyi minisztere rendeletben szabályozta a hatósági fogházak szervezetét és a foglyokkal való bánásmódot. Ebben az időben a hatósági fogházak felügyeletét a bíróságok látták el.[8]

1861-1867 között az állami fegyintézetek változatlanul a Helytartó Tanács felügyelete alatt álltak. A személyzeti és a fontosabb gazdasági ügyek pedig az udvari kancellária hatáskörébe tartoztak. A hatósági fogházak a vármegyei kormányzók, illetve a főispánok, távollétükben pedig az első alispánok felügyelete alatt működtek. A szervezeti keretekről a Helytartó Tanács 1863-ban külön rendeletben intézkedett.[9]

A ruházatot illetően ebből a korból nem állnak rendelkezésünkre részletes információk.[10]

A Helytartó Tanács a hatósági fogházak szervezeti kereteinek a megállapítása tárgyában kibocsájtott rendeletében szabályozta a várnagy és a felügyelő személyzet feladatait is, valamint az őrhajdúk teendőit.[11]

A vonatkozó témájú neoabszolutizmuskori szabályozásokból megállapítható, hogy a személyzet összetételét illetően 1852-1867 között még mindig nagyon kaotikus viszonyok uralkodtak a börtönökben. Az irányító apparátus tagjai hivatalnokok, a belső szolgálatot ellátók, a munkát irányítók pedig a fegyőrök körébe tartoztak. Az őrzési feladatokat teljesítők csoportjában megtalálhatók voltak a fegyőrök, a katonák, a hajdúk, akiknek az öltözete a szervezeti hovatartozásuknak megfelelő volt.

A kiegyezést követően a nyugállományba vonult fegyintézeti igazgatók beosztását több helyen az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc veterán honvédtisztjeivel töltötték be.[12]

A börtönügy a kiegyezést követően az igazságügyi tárca irányítása és felügyelete alá került. Az 1870. évi igazságügyminiszteri rendeletben szabályozták a polgári magyar állam időszakában első ízben a fegyőrök öltözetét.[13]

A magyar börtönügy személyi állományával kapcsolatos intézkedések nem választhatók el a börtönügy egészétől, illetve a polgári magyar állam kiépítésének és fejlesztésének a folyamatától.

(A kiegyezéskor nyilvánvalóan nem lehetett átvenni az 1848-1849-es magyar forradalmat és szabadságharcot cári segédlettel vérbe fojtó HABSBURG-hatalom neoabszolutikus rendszerét, mivel annak a lényegéhez tartozott a magyar hazafiak üldözése. Ez a hatalom a magyar nemzet felszámolására törekedett, az eszköze pedig a neoabszolutista rendszer volt. A HABSBURG-neoabszolutizmus politikájának elvi alapjai Félix Ludwig Johann Fürst zu SCHWARZENBERG [Böchmisch-Krumau 1800. X. 2. – Bécs 1852. IV. 5.] hercegnek, csehországi németajkú arisztokratának Ferencz József miniszterelnökének nevéhez kapcsolódik, mely politikát miniszterelnökként [1848 novemberétől haláláig] a gyakorlatban is igyekezett megvalósítani. Az úgynevezett jogeljátszási elmélet [Verwirkungstheorie] szerint a magyar nemzetnek voltak ugyan jogai, azokat azonban elvesztette azáltal, hogy a törvényes uralkodója ellen fellázadt. Ezen álnok okfejtés alapján — melyet DEÁK Ferenc a kiegyezés előkészítése kapcsán cáfolt — szűntették meg a magyar államot és az ország területét tartományokra szabdalva beolvasztották a HABSBURG-császárságba, hivatalos nyelvvé pedig a németet tették. A neoabszolutista rendszer nem ellenezte a polgári fejlődést, hanem támogatta azt. A polgári fejlődést azonban a magyar nemzet megszűntetésére szerette volna felhasználni. Nem egyszerűen az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc miatti bosszúról volt azonban szó, hanem arról, hogy a HABSBURG-birodalom valamennyi lakójának az elnémetesítésével szerettek volna olyan németajkú tömeget létrehozni, amelyre támaszkodva HABSBURG vezetéssel kívánták volna megvalósítani a nagynémet egységet. A porosz vezetéssel létrehozott kisnémet egység, a Solferinó-i [1859. VI. 24.] és a Königrätz-i [1866. VII. 3.] vereségek, valamint a magyar nemzet passzív rezisztenciája azonban arra kényszerítette a HABSBURGokat, hogy kiegyezzenek a magyarsággal.[14] ***a szerk.)***

A kiegyezési törvényt a magyar és az osztrák országgyűlés is becikkelyezte. Ez mindkét társország sarkalatos törvénye volt, hiszen meghatározta és elhatárolta a közös ügyeket és azok intézésének a szabályait, illetve az uralkodói felségjogokat és a két társország jogkörét.[15]

A kiegyezés utáni magyar kormányok tehát — a polgári magyar állam megteremtésének a részeként — hozzákezdtek a polgári magyar börtönügy kiépítéséhez. Ennek során kettős tendencia érvényesült. Egyrészt meríteni kívántak a fejlett nyugat-európai börtönügy tapasztalataiból, másrészt pedig még a látszatát is el szerették volna kerülni annak, hogy a közutálat tárgyát képező neoabszolutista rendszertől bármit is átvesz a magyar állam. Így a magyar polgári börtönügy tekintetében nem az osztrák, hanem a nyugat-európai tapasztalatokat igyekeztek hasznosítani.[16]

A Magyar Királyságban a kiegyezést követően Európa legkorszerűbb börtönügyi jogszabályrendszerét alakították ki az igazságügyi tárca vezetésével. Mivel azonban a magyar börtönügy elavultsága komplex volt, ezért nem csupán a vonatkozó jogszabályokat, hanem a tárgyi és a személyi feltételrendszert is fejleszteni kellett. Elkezdődött a magyar büntetés-végrehajtási rendszer épületbázisának a fejlesztése, az épületek terén a dualizmus alatt szép eredményeket értünk el. A trianoni békediktátum azonban visszavetette a magyar börtönügy elhelyezési feltételrendszerét, melynek a következményeit a XXI. század elejéig sem sikerült kiheverni.[17]

A jogi és tárgyi feltételrendszer mellett létre kellett hozni a személyi feltételrendszert is.[18]

A polgári magyar állam időszakában az állami alkalmazottak humán viszonyrendszerét egységesen szabályozták függetlenül attól, hogy az állam által foglalkoztatottak a magyar állam mely alrendszerében tevékenykedtek. Az állami alkalmazottak ellátásának az volt az alapelve, hogy az állam kötelessége alkalmazottai számára a társadalmi állásukhoz méltó életvitelhez szükséges feltételek biztosítása. Ez a feltételrendszer magába foglalta a:

- fizetéseket;
- a lakhatás biztosítását;
- egyenruhás szervezetek esetében az -öltözéket, illetve annak az előállítási költségeit;
- az orvosi ellátást;
- a nyugdíjjogosultságot.

Ez a rendszer kezdetben a központi államhatalomnak közvetlenül alárendelt szervezetekben tevékenykedőkre terjedt ki. A két világháború között azonban fokozatosan kiterjesztették az önkormányzati alkalmazottakra is.[19]

Az állami alkalmazottak humán rendszerének az alapját a képzettségek alkották. Az érettségihez, vagy annál magasabb iskolai végzettséghez kötött beosztásokat XI fizetési osztályba sorolták, melyet a gyakornokok fizetési osztálya egészített ki. Az iskolai végzettségi szintekhez — érettségi, diploma — fizetési osztályok tartoztak. A magasabb fizetési osztályokba az alacsonyabb fizetési osztályból az előírt idő leteltével léphettek az állami alkalmazottak. Emellett a fizetési osztályokon belül megkülönböztettek fizetési fokozatokat is azok számára, akik — képesítési hiányosságok, vagy állásüresedés híján — nem voltak előléptethetők a magasabb fizetési osztályokba. Őket bizonyos idő elteltével a fizetési osztályon belüli magasabb fizetési fokozatba sorolták. Az állami iskolai végzettség a beosztások betöltésének csupán az előfeltétele volt. Megfelelő iskolai végzettség birtokában a szakterület gyakorlati tapasztalatait felölelő szakmai képzésben is részesültek a leendő állami alkalmazottak. Ennek a sikeres elvégzése nyomán voltak kinevezhetők. Ezt a rendszert képezték le alacsonyabb szintre a rendvédelmi testületek legénységi állományára vonatkozóan.[20]

Az előírt szellemi kvalifikáció mellett a kinevezés feltétele volt továbbá a megfelelő egészségi állapot, a léha életmódtól való mentesség, a bűnügyileg fertőzetlen környezetből való származás. Egyenruhás szervezetek esetében mindez kiegészült még az ép testalkattal is, mivel egyenruhát csak ép testalkatú ember hordhatott.

A tisztviselői — egyenruhás szervezet esetében a tiszti — kar tagjainak a véglegesítését a gyakornoki idő letöltése előzte meg. A fegyveres szervezetek legénységi állományánál ezen időt próbaidőnek nevezték. A próbaidő, illetve a gyakornoki idő hossza a polgári magyar állam időszakában fokozatosan gyarapodott, végül a két világháború között elérte a három évet. A tisztviselői kar — fegyveres testületeknél a tiszti kar — tagjai a gyakornoki idő alatt tették le az elméleti és gyakorlati közigazgatási szakvizsgájukat és szereztek gyakorlati tapasztalatokat a leendő szakterületükön. A legénység körébe tartozók pedig a próbaidő alatt végezték el a leendő hivatásuk gyakorlásához szükséges elméleti ismereteket nyújtó tanfolyamot és szereztek gyakorlati ismereteket a betöltendő munkakörük ellátásához.[21]

Az állami alkalmazottak számára az államnak lakhatást is biztosítania kellett. A nőtlen legénység esetében ez laktanyai elhelyezést, míg a nőtlen tisztek esetében garzon-lakás bérlését jelentette. Min-

den állami alkalmazott számára — függetlenül attól, hogy az állam mely alrendszerében tevékenykedett — járt a beosztás szintjétől és a család nagyságától függő méretű és komfortfokozatú lakás. Ezen lakás bérleti díját a nyugdíjazása után is a haláláig az állam fizette, sőt az özvegyének is mindaddig, amíg újra férjhez nem ment.[22]

Az állami alkalmazottak ellátási rendszerének sarkalatos eleme volt a nyugdíj. Az állami alkalmazottak — ha elérték a nyugdíjkorhatárt, ami 65 év volt — nyugdíjjogosulttá váltak. 10 évi szolgálati idő után — amibe beletartozott a próbaidő, illetve a gyakornoki idő is — a fizetés 40 %-a alkotta a nyugdíjat, ezt követően minden letöltött szolgálati év 2 %-kal növelte a nyugdíj mértékét. 40 éves szolgálati idővel az állami alkalmazottak fizetésük 100 %-val mehettek nyugdíjba. 65 éves koruk után, vagy 40 éves szolgálati időn túl viszont nem maradhattak szolgálatban, mivel senkinek sem lehetett a nyugdíja magasabb mint a fizetése. Az állami alkalmazottak — és közvetlen, velük egy háztartásban élő családtagjaik számára — fizetésük néhány százalékos befizetése nyomán térítésmentes orvosi ellátás és kedvezményes gyógyszerellátás is járt.[23]

Az egyenruhás szervezetek tagjainak ruhaellátás járt. A tisztek esetében ez évente a részükre kifizetett állandó összeget jelentett, amely a szabóknál csináltatott egyenruha árát volt hivatott fedezni. A legénységi állomány tagjai számára az egyenruhát általában természetbeni juttatás formájában biztosították.

Az állami alkalmazottak ellátási rendszere tehát egységes volt, bár az egyes szakterületek közötti nehézségi, veszélyességi különbségeket pótlék formájában honorálták. Így kaptak például a fegyveres szervezetek tagjai testületi pótlékot.

(*Az egységes ellátási rendszer a hazai hagyományokat tükröző rang- és címrendszerrel párosult. A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek tagjai Magyar Királyi Folyamőrség (1921-1939) kivételével a szárazföldi haderőnem rendfokozati rendszerének a rangjait viselték, míg a polgári fegyveres őrtestületek személyi állománya a testületi rendfokozati rendszer rangjait viselte. A katonai rangokat hatágú csillaggal, míg az egyenruha viselésére jogosult tisztviselők rangjait rozettával, a polgári fegyveres őrtestületek személyi állományának a rangjait pedig úgynevezett csillagrózsácskával jelölték.* [24] **[I.sz. melléklet]**

A magyar büntetés-végrehajtás hivatalnokai esetében a kitüntetési jelvényeket, a fegyőrök esetében a rangjelvényeket a parolin helyezték el, ugyanúgy, mint a többi fegyveres szervezet, illetve a haderő tagjainál, vagy az egyenruha viselésére jogosult hivatalnokoknál. A parolin azonban a csillagok, csillagrózsácskák, rozetták alatt és a fegyvernemi, illetve testületi szín között paszomány volt található. Háromféle paszományminta létezett a katonaállományúaknak, a hivatalnokoknak és a katonai hivatalnokoknak eltérő paszománymintázata volt. **[II.sz. melléklet]**

A csillag, csillagrózsácska, illetve rozetta színe [arany, ezüst] és a paszomány színe [arany, ezüst], továbbá a paszomány mintázata]háromféle paszományminta] együttesen és egyformán határozta meg viselőjének az állami hierarchiában betöltött szintjét függetlenül attól, hogy az állam mely alrendszerében tevékenykedett és hogy mely rangrendszer [katonai, fegyveres testületi, vagy hivatalnoki] rangját viselte. Ennek az egységes állami rendfokozati rendszernek képezte a részét a büntetés-végrehajtási rangrendszer [25]

A rendszer tehát egyértelmű, logikus, jól kezelhető volt. A tűzoltó szervezetek — egységes és centralizált tűzoltó testület a polgári magyar állam időszakában nem volt a Magyar Királyságban — és a fegyőri testület esetében a csillagrózsácska használatát azonban a társ rendvédelmi testületekhez viszonyítva későn, a két világháború közötti időszakban vezették be. ***A szerk.***)

Katonailag szervezett fegyveres őrtestületnek azokat a szervezeteket nevezték, amelyekben az alá- és fölérendeltségi viszonyok katonaiak voltak, a személyi állomány tagjai pedig katonai rendfokozatot viseltek. Őket a katonákra vonatkozó általános jogosultságok megillették, illetve kötelezettségek terhelték. E testületek tagjai személyükben katonának minősültek, ezért a honvédelmi tárca felügyelete alá tartoztak függetlenül attól, hogy a testületük — ahol szolgálatot teljesítettek — irányítását a magyar állam mely tárcája végezte. Ezzel szemben a polgári fegyveres őrtestületekben a személyi állomány alá- és fölérendeltségi viszonyai hivatalnokiak voltak. A személyi állomány tagjai pedig nem katonai, hanem a testületi rendfokozati rendszer rangjait viselték. E testületek tagjaira a katonákra általában érvényes jogosultságok és kötelezettségek nem vonatkoztak. A személyi állomány tagjai pedig nem a honvédelmi tárcához, hanem a testület felügyeletét ellátó minisztérium kompetenciájába tartoztak.[26]

A magyar büntetés-végrehajtási szervezet polgári fegyveres őrtestület volt. Ez azonban nem jelentette azt, hogy a testületen belül — a hivatalnoki alá- és fölérendeltségi viszonyrendszer keretei között — ne uralkodott volna szigorú fegyelem. Akár katonailag szervezett őrtestület, akár polgári fegyveres őrtestület esetében a felvételi eljárás részét képezte annak a megállapítása is, hogy a jelent-

kező katonaviselt volt-é. Katonai szolgálat hiányában a jelentkezők általában nem kerülhettek be a testület tagjai közé. Ebből a körülményből fakadóan pedig mindkét rendvédelmi fegyveres őrtestület típus körében összehasonlíthatatlanul eredményesebben lehetett kialakítani és fenntartani a szigorú fegyelmet, mintha a testületbe lépéskor fordítottak volna gondot az általános alaki és viselkedési szabályok oktatására.

A polgári magyar állam időszakában a büntetés-végrehajtási szervezet tehát polgári fegyveres őrtestületként működött. Ebből fakadóan a személyi állománya a testületi rangrendszer rangjait viselte, amelyeket — a szárazföldi haderőnem rangrendszerének a mintájára — általában a zubbony gallérján helyeztek el hármas tagolásban. A rangok jelölésére pedig — a társ polgári fegyveres őrtestületekkel megegyezően — csillagrózsácskát használtak tisztek (tisztviselők) esetében arany, altisztek esetében ezüst, a legénység esetében pedig csont színben. E rangrendszer egyes rangjait csíkok használata is kiegészítette. Általában minden rendvédelmi testület — akár katonailag szervezett őrtestület, vagy polgári fegyveres őrtestület — testületi színnel is rendelkezett. E testületi szín volt a paroli* alapja, amelyen a rendfokozati jelöléseket elhelyezték.[27]

Ebbe az országos rendszerbe illeszkedett a korabeli büntetés-végrehajtási testület személyi állománya a testületi tagok képesítési követelményrendszere és a személyi állomány társadalmi állásához méltó életvitelhez szükséges feltételek biztosítása által, melynek a részét képezte a testületi egyenruha és rangrendszer is. A XXI. századból visszatekintve ez bizonyára nem jelent különösebb kvalifikációs színvonalat. Figyelembe kell azonban venni, hogy — az önkormányzati felügyelet alatt álló — magyar rendőrségek személyi állományának mintegy 20 %-a ekkor még írástudatlan volt. A központi államhatalomnak közvetlenül alárendelet fegyveres testületek legénységi személyi állományával szemben azonban felvételi követelmény volt a négy elemi iskolai végzettség.

Az igazságügyi tárca börtönüggyel kapcsolatos egyik első intézkedései közzé sorolható a fegyőrök és a fegyencek ruházatának meghatározása, egységesítése. Az igazságügyminiszter a börtönökben szolgálati feladatokat ellátók felszerelését, ruházatát kitüntetési jelvényeit, illetve rangjelvényeit* külön rendelettel állománycsoportonként, szabályozta.

- I. állománycsoportba tartoztak az intézetekben dolgozó hivatalnokok;
- II. állománycsoportba tartozott az intézetek őrszemélyzete.

A kiegyezés után megalakult igazságügyi kormányzat általános elvként rögzítette, hogy: *„A fegyőrök a katonaihoz hasonló fegyelem alatt álltak, fegyveresen szolgálnak, egyenruhát viselnek, de azért polgári jellegüket megtartják.”*[28]

Az igazságügyminiszter 1895. évi rendeletében az egyenruhák és a rangfokozatok viselésével kapcsolatos általános célként fogalmazta meg, hogy:

- a tisztviselő szolgálat teljesítése közben felismerhető legyen;
- az egyenruha viselésére kötelezettek tekintélyük növelése és a személyes védelmük, érdekében kötelesek voltak kardot viselni.

A fegyőrök egyenruhái kivitelre a honvédség, vagy budapesti rendőrség egyenruháinak a mintáját követték, több ruházati termék pedig azok színét is átvette.[29]

Az egyes rangfokozatok elérését, viselését befolyásoló tényezők voltak a képzettség által meghatározott állománycsoportba való tartozás (tisztviselő, őrszemélyzet), illetve a fizetési osztályba sorolás. Mindenki tartozott valamilyen fizetési osztályba, a tisztviselők az egységes állami ,fizetési osztályok közül azon osztályba, ahová a végzettségük szerint őket besorolták, a legénység tagjai pedig — az egységes állami fizetési osztályok mintájára kialakított — testületi fizetési osztályok egyikébe. A fizetés mértékét emellett befolyásolta a szolgálati hely is, mivel a szigorúbb, nagyobb befogadóképességű büntetőintézeteknél szolgálatot teljesítők fizetése kedvezőbb volt.[30]

Az igazságügyminiszter az 1891. évi rendeletével részletesen szabályozta a hivatalnokok öltözetét és rangfokozati rendszerét.[31]

A büntetőintézeti hivatalnokok és fegyőrök öltözetének szabályozására vonatkozó 1891. és 1895. évi igazságügyminiszteri rendeletben foglaltakat a fogházfelügyelőkre is alkalmazni kellett.[32]

Az 1891. évi igazságügyminiszteri rendelet szerint az országos büntető-intézeteknél alkalmazott hivatalnokok egyenruhája kétféle volt: díszöltöny és háziöltöny.

A *díszöltönyhöz* tartozott: a kalap, az attila,* a díszpantalló és a kesztyű.

---

* Glosszárium

A *házi öltöny* részét képezték: a sapka, a zubbony, a szürke pantalló, vagy csizmanadrág, kard, nyakravaló,* cipő vagy csizma.

Mindkét öltözetet a szükséghez mérten kiegészítette: a köpeny és a csuklya.

A kalap a fővárosi rendőrök és az országos büntető intézeti őrök által használtakéhoz hasonló alakban, finom fekete nemezből* kereken domború tetővel és ezzel egy darabban gyártott lejtős karimával készült.

A gömb alakú fejtető legnagyobb magassága 13 centiméter volt, a belsejét pedig finoman bélelték.

A kereken lejtős karima 5,5 centiméter szélességű volt, melyet köröskörül 2 centiméter széles három egyenként egy-egy milliméter széles ibolyaszín selyem csíkkal átszőtt aranyszalaggal szegélyeztek.[33] Az aranyszalag végei a kalap balról viselendő oldalának közepén egy 4 centiméter magas és 3 centiméter széles lapos aranyozott érc boglár* alatt végződtek. A boglár két egymás felé hajló lombág között a magyar címer fölött elhelyezett koronából állt.

A kalapot a karima fölött 2 centiméter széles, három egyenként egy-egy milliméter széles ibolyaszínű csíkkal átszőtt aranyszalaggal övezték.

A verítékbőr* szattyánszerű* juhbőrből készült.

A boglár mögé tűztek egy mintegy 30 centiméter hosszú és a fővárosi rendőrök által hordottal teljesen azonos fehér lószőr-forgó. **(III.sz. melléklet)**

Az *attila* a honvéd tisztekéhez hasonló szabással, finom sötétkék posztóból készült 5 milliméter vastagságú aranyzsinórokkal díszítve, melyekbe 1,5 centiméternyi távolságokban egy-egy szál 0,5 milliméter szélességű ibolyaszín selyemcsíkot szőttek.

A baloldali mellrész bélésében a hónalj magasságában egy belső zseb, ezen kívül az alj előrészein egy darab 13 centiméternyi nyílású ferde külső zseb volt kettős zsinórral szegélyezve, melynek minden vége karikát képezett.

Az attila álló gallérral készült és fehér merinóval* bélelték. Az attila a felső derékból, az aljból, az ujjakból és a gallérból állt. A felső derék két mellrészből állt, melyeket a két oldalrésszel és az egész darabból szabott hátrésszel varrtak össze. **(IV.sz. melléklet)**

A mellrészeket — a gallértól a deréktermetig — öt gomblyukkal, illetőleg öt darab aranyozott fémgombbal látták el. A gombokat egymástól egyenlő távolságban a gallér záródásától 2 centiméternyire az előszéltől pedig 5,5 centiméternyire varrták fel. Az attilán mellzsinórok nem voltak.

A szélső kapocspárok között még négy pár hím- és nőkapocs úgy volt — a mellzsinór hézagok közepén — felvarrva, hogy azok a szegélyzsinór külső szélétől 2 centiméternyire estek. **(IV.sz. melléklet)**

A két hátvarrást derékig arany zsinórral borították, amely fönt mindkét oldalon hármas, lent a deréknál pedig egyes karikákat képezett.

Az attila alja két darab előrészből és egy darab hátrészből állt, melyet úgy állítottak össze, hogy az attila alsó szélén az ellenráncok 5 centiméter szélesen a felső végeik 1,5 centiméteres átmérővel gömbölyödtek, a varrás vonalaiban pedig 4 centiméternyire estek egymástól. **(IV.sz. melléklet)**

Az ellenráncok felső gömbölyítvényeire aranyzsinórból karikákat varrtak, amelyek a hátzsinór folytatásával egyesülve, ferde irányú vitézkötéseket képeztek. Ennek alsó csúcsa az attila alsó zsinórszegélyéig ért és az ellenráncoktól 12 centiméternyire esett.

Az ujjak mindegyikét egy darabból szabták, a varrást pedig befelé fordították. Az ujj alsó végétől 11 centiméternyire aranyzsinór díszítés helyeztek el, amely az ujj szélességének belső harmadában vitézkötést* alkotott.

A 9 centiméter hosszú parolival ellátott gallér végeit 1,3 centiméternyi átmérővel gömbölyítették oly módon, hogy a begombolt attilánál háromszögű kivágás képződjön, amelynek a felső nyílásának 2,6 centiméternyi volt. (A magyar börtön-történeti kutatások jelenlegi állása szerint nem került a felszínre olyan dokumentum, amelyből konkrétan kideríthető volna, hogy a magyar büntetés-végrehajtási szervezet számára miért a lila színt határozták meg. Valószínűsíteni lehet azonban, hogy a keresztény kultúrkörben a lila színhez társított gondolatok képezhették az alapját a testületi szín kijelölésének. A lilára ugyanis a keresztények úgy tekintenek, mint a bűnbánat színére. Jézus szenvedését lila színben

* Glosszárium

ábrázolták, illetve a XIII. század óta advent és nagyböjt alatt is — mivel ez a bűnbánat ideje — általában a gyászmiséken lila színt használ az egyház.)

A kitüntetési jeleket a módosított öltözködési szabályzat szerint az egyes állásoknak és fizetési osztályoknak egymástól való megkülönböztethetősége miatt határozták meg. A rangfokozatoknak az egyes állások és fizetési osztályok egymástól való megkülönböztetését is kifejezésre kellett juttatniuk. Ezért az egyenruha zubbony, illetve az attila gallérját kitüntetési jelekkel látták el.

Az igazgatók attilájának gallérját köröskörül három centiméter széles aranypaszománnyal borították.

A paszományon a gallér mindkét végén:

- az V. fizetési osztályba tartozó igazgató rangjelzésül az egyenruha gallérjára varrott három centiméter széles aranyszínű paszományon a gallér mindkét végén egy ezüst csillagrózsácskát* ezen kívül a bal váll felett 5 milliméter széles meggyszínű selyemmel átszőtt aranyzsinórból készült vállfonatot és a nadrágon ibolyaszínű 4 centiméter széles függőlegesen menő sávot viseltek;[34]
- a VI. és a VII. fizetési osztályba sorolt igazgatók az egyenruha gallérjának csukaszürke hajtókájára felvarrott ezüst paszományon a gallér mindkét végén a VI. fizetési osztályban három háromszög alakban, a VII. fizetési osztályban két arany rózsácskát ferdén felvarrva viseltek, ezen kívül a bal váll felett 5 milliméter széles meggyszínű selyemmel átszőtt aranyzsinórból készült vállfonatot hordtak.[35]
- a VIII. fizetési osztályba sorozott igazgatók egy-egy ezüst csillagrózsácskát viseltek, az ezüst csillagrózsácskákat aranylemezkékből képzett kereszttel szőtték át; [36]
- a IX. fizetési osztályba sorozott igazgatók gallérjának aranypaszományára csillagrózsácska, vagy egyéb jelvény nem került.[37]

A VIII., VII. és a VI. fizetési osztályba sorolt tisztviselők egyenruha gallérjának csukaszürke hajtókájára felvarrott ezüst paszományán a gallér mindkét végén a VIII. fizetési osztályban egy, a VII. két a VI. fizetési osztályban három arany rózsácskát viseltek.

A IX. fizetési osztályba sorolt ügynökök és ugyanebbe a fizetési osztályba sorolt ellenőrök a gallér mindkét végén az ibolyaszínű parolira háromszögbe felvarrva három-három arany rózsácskát viseltek, az arany rózsácskákat ezüstlemezkékből képzett kereszttel szőtték át.

A X. fizetési osztályba sorolt ellenőrök és gondnokok a gallér mindkét végén az ibolyaszínű parolira ferdén egymás fölé fölvarrott két-két ezüstlemezkékből képzett kereszttel átszőtt arany csillarózsácskát viseltek.

A XI. fizetési osztályba sorozott tiszti írnokok a gallér mindkét végén az ibolyaszínű parolira felvarrva egy-egy ezüstlemezkékből képzett kereszttel átszőtt arany csillagrózsácskát viseltek.[38]

Az intézeti orvosok a IX. fizetési osztályban három-három, a X. fizetési osztályban két-két az ibolyaszínű parolira a fenti módon felvarrt ezüst csillagrózsácskát viseltek, melyeket aranylemezkékből képzett kereszttel szőttek át.[39]

A XI. fizetési osztályba sorozott intézeti tanítók az ibolyaszínű parolira felvarrt egy-egy ezüst csillagrózsácskát viseltek, amelyeket aranylemezkékből képzett kereszttel szőtték át.[40]

Minden tisztviselő csakis azokat a kitüntetési jeleket viselhette, amelyekre az öltözködési szabályzat szerint állása és fizetési osztályba tartozása alapján joga volt, azok a tisztviselők azonban, akik az 1893/IV.tc. életbelépte előtt magasabb rangosztályba tartoztak, mint amelybe a törvény állásukat később besorolta, addig, amíg az állást betöltötték az előbbi magasabb fizetési osztálynak megfelelő kitüntetési jeleket viselhették.[41]

A fogházfelügyelőket — a budapestieket kivéve — a XI. fizetési osztályba sorolták és az ugyanabba a fizetési osztályba sorolt tiszti írnokok kitüntetési jelvényeit viselték.

A budapesti három fogházfelügyelő, akiket a X. fizetési osztályba soroltak, az ugyanabba a fizetési osztályba sorolt ellenőrök és gondnokok kitüntetési jelvényeit viselhették.[42]

A díszpantalló az attiláéhoz hasonló sötétkék finom posztóból készült, két combrészből (nadrágszárból) állt, amelyeket egy-egy előrészből és hátrészből varrták össze. Az elő- és hátrészek külső varratában ibolyaszínű posztóból 1,5 milliméter széles szegélyt helyeztek el.

A kesztyűk mosható fehér bőrből készültek.

A sapka a honvéd tisztekéhez hasonló alakban, fehér sima posztóból készült, szemernyővel, állszíjjal, melyet hurkos rózsával láttak el.

A országos büntetőintézeteknél és a bírósági fogházaknál alkalmazott tisztviselők öltözködési szabályzata módosult, nevezetesen a házi öltönyhöz tartozó fehér sapka helyett a sima fekete posztóból készített sapkát rendszeresítették számukra.

A sapka közepén elől 9 centiméter, hátul pedig 12 centiméter magasságú, négy oldalrészből és a fejbőségnek megfelelő tojásdad tetőből állt.

A 4,5 centiméter szélességű szemernyő feketére lakkozott bőrből készült, a külső szélén beszegve, mérsékelten lefelé hajlítva, a sapka alsó szélét pedig köröskörül ibolyaszínnel átszőtt aranyzsinórral volt borították.

A sapka elején, közepén hasonló arany zsinórból egy kis aranyozott gombbal fölszerelt hurkot alakítottak ki, mely fölé aranyrózsát helyeztek.

A 3 centiméter átmérőjű sapkarózsa 2 milliméter vastagságú, szorosan záródó fényes aranysodralékból állt. Ennek közepében ibolyaszínű bársonymező volt, amelyben halvány aranyból hímzett magyar korona volt látható.

A 2,5 centiméter szélességű állszíjat feketére lakkozott bőrből készítették és aranyozott bürü csattal* látták el, melyet mindkét végén két kis aranyozott gombbal, a szemernyő végei fölött a sapkafejhez erősítettek.[43]

A zubbony finom sötétkék posztóból korc nélkül készült, 5 darab aranyozott rézgombbal, melyet állógallérral láttak el. A gallér felső és alsó szélét az attilánál alkalmazotthoz hasonló aranyzsinórral szegélyeztek, amely a gallér hátsó közepén 1,5 centiméter átmérőjű felálló karikát képezett. A gallér elejére a két zsinór között 9 centiméter hosszú ibolyaszínű hajtókát varrtak, melyen az attilánál leírt kitüntetési jeleket (rangokat) úgy helyezték el, hogy a hajtóka vége 1 centiméternyire látható maradt.

A zubbonyon az igazgatók is csak 3 centiméter széles 8 centiméter hosszú aranypaszományt viseltek, úgy, hogy az ibolyaszín hajtókából 1 centiméter kilátszott. A zubbony ujjain nem volt karzsinór, aranypaszomány vagy sujtás. A zubbony mindkét oldalán — úgy a mell, mint a csípők táján egy-egy összesen négy — sötétkék bélésvászonból készített zsebet képeztek ki, amelyeket zsebfödelekkel láttak el.

Az ujjak mindegyike alsó varrással összekapcsolt darabból állt.[44]

A fegyőrök számára rendszeresített szürke *pantalló és csizmanadrág* a vizsgált időszak haderőinél az Osztrák-Magyar Monarchia haderejénél is általában házi egyenruhaként volt viselhető.

A szablya megegyezett a földművelési tárca állatorvosainak díszöltözékéhez rendszeresített szablyával. A szablya a pengéből, a fogantyúból és a hüvelyből állt.

A rugonyacél penge hosszúsága 79 centiméter, a fogantyúnál 2 centiméter szélességű volt, melyet a hegyétől 20 centiméter hosszúságban kétélűvé formáltak, innen pedig a markolat előtt 2 centiméterig egy éllel rendelkezett. Mindkét lapján homorágat alakítottak ki. A fogantyú azonos volt a gyalogtiszti kardokéval, fekete, rovátkás, a markolatkereszt, a kupak és markolat-karika aranyozott sárga fémből készültek. A markolat-karika négy részre ágazott, melyből három ág kifelé domború hajlítás által kosarat képezett. A kardhüvelyt a penge alakja és méretei szerint formált acélbádogból gyártották, melyet feketére lakkozott bőrrel vontak be és aranyozott fémből készült két darab hordpánttal és ugyan olyan anyagú csúsztatósaruval láttak el. A felső hordpánt egyúttal szájkarika* gyanánt is szolgált. A 2,5 centiméter szélességű, alul hegyes hordszijakat, külső oldalukon aranypaszománnyal vonták be és a hosszközepükön 2 milliméter szélességű ibolyaszínű selyemcsíkkal szőtték át. A kardkötőt úgy kellett a derékszíjjal az attila, vagy zubbony alatt a derékra kötni, hogy az első hordszíj a bal felsőcomb mentén lógjon le, és a kard szúrlapja az attila alsó szélével egy vonalba essen, a kardhüvely alsó vége pedig a földet ne érintse.[45] **(V. sz. melléklet)**

A nyakravaló fekete selyem vagy gyapjúszövetből, a honvédtisztekéhez hasonló formában készült, fehér nyakszegéllyel ellátva.

Félszáru csizma vagy a rugony-bevarratú* cipő nem lakkozott bőrből készült, mindkettő feketített és simafejű. A csizmát szolgálatban a helyi viszonyokhoz igazodva hordták, fekete nem fényezett bőrből készült, kanyaros szegélyű, egyszerű bőrrózsával ellátott szára volt, a gyalogos tisztekéhez hasonló alakban.[46]

A köpeny — szintén a gyalogtisztekéhez hasonló alakban — sötétbarna posztóból, sötétkék béléssel, vállszalag nélkül készült, melyet két sorban elhelyezve öt-öt aranyozott fémgombbal láttak el. A köpeny a boka közepéig ért.[47] **(VI. sz. melléklet)**

Az egyenruhát — az orvosokon és a lelkészen kívül — az összes országos büntető intézeti hivatalnok saját költségére volt köteles beszerezni. Az igazgatók a díszöltönnyel és a házi öltönnyel, az ennél alacsonyabb beosztású hivatalnokok háziöltönnyel kellett rendelkezniük. Szolgálatban mindenki köteles volt a házi öltönyt viselni. Mivel a kard az öltözék részét képezte, azt az irodán kívül az intézet egész területén, illetve minden más hivatalos eljárás során kötelező volt viselni. Ünnepélyes alkalmakkor az igazgatók öltözete a díszöltöny volt. Ilyen esetekben — amennyiben beszerezték — a többi

* Glosszárium

hivatalnok is, hordhatta a díszöltönyt. Úgy a díszöltöny, mint a házi öltöny, valamint a kard hivatalos eljárás során, illetve az intézeten kívül is hordható volt, de arra senkit nem köteleztek. Az intézeti orvosok számára is megengedett volt az egyenruha viselése, de annak beszerzésére nem kötelezték őket. A lelkészeknek ünnepélyes alkalmakkor saját hivatásszerű öltözékükben kellett megjelenni. Egyenruhát a nyugalmazott hivatalnokok is hordhattak.[48]

Az igazságügyminiszter „A fegyintézetekben alkalmazott fegyőrség és a fegyencek" című rendeletében 1876-ban szabályozta *a fegyőrök öltözetét*. A miniszteri rendelet preambuluma megállapította, hogy a fegyintézeteknél alkalmazott fegyőrség és az ott elhelyezett fegyencek ruházata intézetenként eltérő, ezért ennek az állapotnak a megszüntetésére, az egységesítés bevezetésére van szükség.[49]

A szabályrendelet a fegyőrök számára a barna posztó téli zubbony és mellény helyett a tartósabb színűnek bizonyult sötétkék posztóból készült zubbonyt és a búzavirágkék posztóból készült nadrágot rendszeresítette.

A fegyőri öltözékek kihordási idejét az 1873. évi igazságügyminiszteri rendeletben foglaltak alapján határozták meg.[50] Az 1876. évi miniszteri rendelet szerint a fegyőri öltözék ruhadarabjainak kihordási ideje volt: a kalap esetében — melyet csak ünnepi alkalmakkor lehetett viselni, egyébként raktárban tárolták — hat év; a köpenyé három év, a posztózubbonyé másfél év, a posztónadrágé egy év, a posztómellényé egy év, a csinvat* zubbonyé két év, a csinvat nadrágé egy év, a posztó sapkáé egy év volt. A rendeletben részletesen szabályozták az egyes ruházati cikkek színét és formáját.[51]

A fegyőri sapka búzavirágkék posztóból készült a honvédségi sapkák mintájára, de bőr szemernyővel.

A köpeny a véderőnél is használt szürke posztóból és fazon szerint készült, a gomblyai félkör alakú rézgombok voltak, a köpenyt pedig csinvat vászonnal bélelték.

A téli zubbony sötétkék posztóból készült 4 centiméter magas álló gallérral, melyet kék szarufa zsinórral* öveztek és vitézkötéssel díszítettek. A téli zubbony a honvédség gyalogsági zubbonyának a mintáját követte. A téli zubbonyt öt darab féldomború rézgombban gombolták be.

A fegyőrök nadrágja magyar szabású volt, melyet búzavirágkék posztóból szabtak. A nadrágot szarufa zsinorzatú vitézkötéssel díszítették.

A mellény eleje búzavirágkék posztóból, a háta pedig fekete pamutkelméből készült, melyet erősebb szürke vászonnal volt béleltek és hét darab csontgombbal láttak el.[52]

A nyári zubbony és nadrág csinvat anyagból készült úgy, hogy az azon lévő hajtóka kivételével már a szabásuk alapján és a gombok alkalmazása által is könnyen megkülönböztethető legyen a fegyencek nyári ruházatától.

Az altiszteknek a fentieken kívül járt egy szőr-kardbojt és évenként egy-egy pár kesztyű. Az egyenruha anyagát, színét, formáját a viselés rendjét az irányító tárca határozta meg, a beszerzésükről azonban a viselőjüknek kellett gondoskodni. Ez alól a kalap jelentett kivételt. A kalapokat egyöntetűségük miatt mindenkor a minisztérium szerezte be.

Az országos letartóztató intézeteknél alkalmazott őrszemélyzet ruházatát megállapító 1876. évi igazságügyminiszteri rendelet az őrszemélyzet rangjelvényeit nem határozta meg, ennek következtében az egyes intézetekben eltérő rangjelvényeket viseltek. Az őrszemélyzet rangjelvényeit ezért a miniszter 1893-ban újabb rendelettel szabályozta. Az őrparancsnok zubbonyának gallérján ibolyaszínű parolin 3 centiméter széles és 8 centiméter hosszú ezüst paszományt viselt oly módon, hogy a paroli 1 centimét szélességben szabaddá váljon.

Az őrszemélyzet többi tagjai részére rangjelvényként az ibolyaszínű parolira varrott 1 centiméter széles és 8 centiméter hosszú ezüst paszományok kerültek, amelyeket úgy varrtak fel a zubbony gallérjára, hogy a többsoros paszománynál minden paszomány között 2 milliméter széles hézag maradjon. Közvetítő intézeti főfelügyelő, főfegyőr, börtön őrmester, államfogházi főfelvigyázó pedig három vízszintes paszományt hordott.

Az I. osztályú fegyőr, börtönőr, közvetítő intézeti felügyelő a gallér alsó szélén arányos felosztással két vízszintes paszományt, viselt.

A II. osztályú fegyőr, börtönőr, ugyancsak a gallér alsó szélén egy vízszintes paszományt viselt.

A próbaszolgálatot teljesítő fegyőrök és börtönőrök, addig, amíg végelegesítésük meg nem történt rangjelvényt (rangot) nem viseltek.

A címzetes őrparancsnok, főfegyőr, stb. azt a rangot volt jogosult viselni, amely a címének megfelelt.[53]

* Glosszárium

Az őrparancsnokok, akikre az igazságügyminiszter 1867. évi egyenruharendeletének a hatálya nem terjedt ki másfajta egyenruhát viseltek.

A sapka az intézeti tisztviselőkéhez hasonló alakban, de fekete posztóból készült, melyet ezüst zsinórral és hurkos ezüst rózsával láttak el.

A zubbony az őrszemélyzet téli zubbonyához hasonló szabású volt, de a gallér körüli zsinórzat és az ujjakon lévő vitézkötés a kék zsinór helyett domború ezüst zsinórból készült.

A nadrág és a köpeny az intézeti tisztviselők nadrágjához, illetve köpenyéhez hasonló szabású volt és az őrszemélyzet ruházatához használt szövetből készült.

A kard a gyalogsági tiszthelyettesekéhez hasonló hosszú acélkard volt és az igazságügyminiszter 1876. évi egyenruharendeletében meghatározott ezüst kardbojttal volt viselhető.[54]

Az igazságügyminiszter 1893. évi rendeletét 1895-ben újabb rendelettel módosította. Ennek következtében az országos letartóztatási intézetekben alkalmazott őrparancsnokokat és főfelügyelőket az állami tisztviselők XI. fizetési osztályába sorolták, melynek eredményeként a letartóztatási intézetek tisztviselőinek az 1893. évi miniszteri egyenruharendeletben rögzítettek helyett az igazságügyminiszter 1895. évi egyenruharendeletében megállapított egyenruhát kellett viselniük a tiszti írnokok rangjelvényeivel.[55]

A címzetes őrparancsnokok azonban továbbra is az 1893. évi igazságügyminiszteri egyenruharendeletben foglaltak szerinti — az őrparancsnok részére megállapított — egyenruhát viselték.[56]

Az 1893-ban az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményének szabályozásáról és a megyei törvényhatóságok állami javadalmazásának felemeléséről szóló törvény módosította az országos letartóztató intézetek altiszti és őrszemélyzetének a fizetési osztályai szerinti besorolását.[57]

A változás miatt új rangjelvények megállapítására került sor. Ennek rendezése érdekében az igazságügyminiszter 1902-ben elrendelte, hogy az altisztek a keskeny ezüst nyak- és karzsinór mellett:

- az első fizetési osztályban három,
- a második fizetési osztályban két,
- a harmadik fizetési osztályban egy ezüstsávot,

az őrök pedig továbbra is a kék nyak- és karzsinór mellett

- az első fizetési osztályban három,
- a második fizetési osztályban ban két,
- a harmadik osztályban egy ezüstsávot viselnek a zubbony hajtókáján.[58]

Az 1928-1829-es költségvetési évtől az országos büntetőintézeteknél, bírósági fogházaknál alkalmazott nőfelügyelők részére egyenruhát rendszeresítettek, amit a nőfelügyelők természetben kaptak meg. Az egyenruha részét alkotta a *sapka, köpeny, téli zubbony, téli szoknya, nyári zubbony, nyári szoknya, ing, alsónadrág* és *cipő*. A nők egyenruházatával kapcsolatban ugyanazok a szabályok voltak érvényesek, mint az őrszemélyzet férfi tagjainál, azzal az eltéréssel, hogy a nőfelügyelők az egyenruhát csak szolgálatban voltak kötelesek viselni.

Az igazságügyminiszter ***1929. évi rendeletével módosította az országos büntetőintézeti és a bírósági fogházi őrszemélyzet rangjelzéseit.***

A rangjelzésként a zubbony gallérjára varrott ibolyaszínű parolin elhelyezett 1 centiméter széles 8 centiméter hosszú ezüstszínű paszomány szolgált.

Ennek megfelelően:

- a fogházőrmester, börtönőrmester és főfegyőr, ezüst nyak és karzsinór mellett a galléron egymástól 2 milliméter távolságra elhelyezett három sávot;
- a fogházőr, börtönőr és fegyőr — akik az I. osztályú altisztek csoportjába tartoztak — kék nyak és karzsinór mellett a gallér alsó szélén arányos elosztással elhelyezett két sávot;
- a fogházőr, börtönőr és fegyőr, — akik a II. osztályú altisztek csoportjába tartoztak — kék nyak és karzsinór mellett a gallér alsó szélén elhelyezett egy sávot;
- az ideiglenesen kinevezett közőr pedig a véglegesítéséig rangjelzést nem viselt.

A fogházőrmesteri, börtönőrmesteri, vagy főfegyőri címmel felruházott közőr a címének megfelelő rangjelvényt viselhette.

A nyári zubbonyon nem volt nyak és karzsinór, a fogházőrmester, a börtönőrmester és a főfegyőr a hajtóka szélén ezüstszínű zsinórt viselt.[59]

A igazságügyminiszter 1940-ben újabb rendelettel módosította a letartóztató intézeti ***őrszemélyzet rangjelzéseit***. A módosítás a bírósági fogházak és az országos büntetőintézetek őrszemélyzetét érintette. Az ő rangjelvényüket a zubbony gallérjának mindkét végére varrott ibolyaszínű parolira elhelyezett 1,7 centiméter átmérőjű aranysárga színű fémből készült csillagrózsácska jelölte.

- Az állami rendszerű II. osztályú altisztek csoportjába tartozó, ideiglenes minőségű letartóztató intézeti őröknek — amíg az őri újonciskola tanfolyamának hallgatói voltak — nem volt rangjelzése.
- A tanfolyam végén a sikeresen vizsgát tett, a II. osztályú altisztek csoportjába tartozó vizsgázott ideiglenes őr rangjelvényként egy csillagrózsácskát viselt.
- A II. osztályú altisztek csoportjába tartozó, a második szolgálati év betöltése után véglegesített őr két csillagrózsácskát viselt.
- Az állami rendszerű I. osztályú altisztek csoportjába tartozó altisztté kinevezett őr, fogházőr, börtönőr és fegyőr három csillagrózsácskát viselt.
- Az állami rendszerű szakaltisztek csoportjába tartozó főfegyőr, börtön őrmester, fogház őrmester, ezüst paszomány mellett három csillagrózsácskát viselt.

A búzavirágkék posztóból a honvéd őrmesteri sapka mintájára készült kemény sapkájának alsó széle ibolyaszínű selyemmel átszőtt ezüstzsinórral volt szegélyezve.

A kardbojtja ibolyaszínű fonalakkal átszőtt, csukott ezüst kardbojt.

Az I. osztályú altisztek csoportjába tartozó fogházőr, börtönőr és fegyőr, valamint fogház őrmester, börtön őrmester és főfegyőr három évi kifogástalan szolgálat után a zubbony bal alsó ujján egy karsújtást viselt, míg hat évi kifogástalan szolgálat után két karsújtást hordhatott, kilenc évi példamutató szolgálat után pedig három karsújtást viselhetett.[60]

A fogházőr, börtönőr és fegyőr karsújtása egy centiméter széles, középen kék csíkkal átszőtt, ibolyaszínű selyempaszomány volt. A fogház őrmester, börtön őrmester és főfegyőr karsújtása pedig az előzővel megegyező, de középen ibolyaszínű csíkkal átszőtt ezüstpaszomány volt. Az első karsújtás két vége az ujj végétől tizenegy centiméterre esett és innen a vitézkötést ívszerűen övezve ennek a csúcsától fél centiméterre, három centiméter hosszú és két egész háromtized centiméter széles karikában végződött. Ha több karsújtást kellett felvarrni, mindegyik között egy centiméternyi közt kellett hagyni és mindig csak a legfelső sújtás végződött karikában, a többi karsújtás karika nélküli ívben övezte a vitézkötést.

Az I. osztályú altisztek csoportjába tartozó és fogház őrmesteri, börtön őrmesteri és főfegyőri címmel felruházott fogházőrt, börtönőrt és fegyőrt a címének megfelelő rangjelzés illette meg, karsújtást azonban nem viselhetett.

A nyári zubbonyon nem volt nyak- és karzsinór, csak a fogház őrmester, a börtön őrmester és a főfegyőr hajtókájának szélén volt három milliméter széles, lapos ezüstzsinór.

A nőfelügyelők egyenruháján rangjelvény nem volt.[61]

Összességében megállapítható, hogy a polgári magyar állam büntetés-végrehajtási szervezetében foglalkoztatottak egyenruházata jól szolgálta feladataik eredményes végrehajtását. Az egyenruha kifejezte viselőjének a hierarchiában betöltött helyét és szerepét, a testülethez, illetve a magyar államhoz való tartozását. Emellett pedig követte a korabeli egyenruhadivatot, nevezetesen a honvédség egyenruhaszabását. A büntetés-végrehajtási testület rangrendszere illeszkedett a magyar állam különböző alrendszereiben kialakított őrtestületek rendfokozati rendszereibe egyben pedig kifejezte a büntetés-végrehajtási testület sajátosságait. Az is egyértelmű, hogy a rendfokozatok — illetve korabeli szóhasználat szerint a kitűntetési jelek, vagy rangjelvények — nem csupán önmagukban jelölték viselőjük rangját. Az egyenruha anyaga, szabása és díszítettsége is hathatós eszköze volt a viselője társadalmi állása érzékeltetésének. Az állami alkalmazotti lét biztos egzisztenciát jelentett, ami egyrészt lehetővé tette a személyi állomány színvonalorientált kiválasztását és a működés szakmai színvonalának magas szinten tartását. E helyzet következményeként pedig a személyi állomány társadalmi megítélése — a társ állami rendvédelmi testületekhez hasonlóan — kedvező volt. A polgári magyar állam időszakában a büntetés-végrehajtási személyzet — a társ szervezetek tagjaihoz hasonlóan — szívesen viselte egyenruháját, büszke volt a testületi rangjaira.

Jegyzetek:

[1] ESTÓK: A büntetés-végrehajtás függelmi viszonyrendszerének, felügyeletének története 1867-1990. 31.p.

[2] Zemplén vármegyében a várnagy, a hajdúk feladatait a *„Várnagy instrukciója”* a *„Hajdúk regulamentuma”,* míg a rabokra vonatkozó szabályokat *„A börtönélet rendszabásai”* tartalmazták.

[3] VAJNA: I.köt. 1-43.p.

[4] „ . . . *egy legénynek csizmára 12 frt. 10 kr.t, ruhára pedig 14 frt. 36 kr-t költöttek. „…amely áll kaput- rokkból,* mellényből, nadrágból és csákóból.”*
Loc.cit. I.köt. 104.p.

* Glosszárium

[5] ESTÓK: A büntetés-végrehajtás függelmi viszonyrendszerének, felügyeletének története 1867-1890. op.cit. 31.p. ; KABODI — LŐRINCZ — MEZEY: 127.p.

[6] ESTÓK: A büntetés-végrehajtás függelmi viszonyrendszerének, felügyeletének története 1867-1990. 32.p.

[7] Loc.cit.

[8] MEGYERY: 37-38.p.

[9] 20 172/1863. (VII. 10.) HT.r.
Loc.cit.

[10] MEGYERY István főügyészhelyettesnek — a magyar börtönügyet bemutató műve — a munkácsi fegyintézettel kapcsolatosan közölt 1857. évi statisztikai adataiban szerepel: *„Az őrségi személyzet állott: 1 őrparancsnokból 350 frt. 6 főfegyőrből, 240 frt, 60 fegyőrből 180 frt. évi zsolddal teljes egyen ruházattal és naponkénti kenyér illetménnyel díjazva. Az őrparancsnoknak ezen kívül szabad lakása, öt öl tűzifája és 36 font gyertyából álló természetbeni illetménye volt. Az intézet biztonsága érdekében a várban tartózkodó katonai őrizet állott: 1 káplár, 1 szakaszvezető, 2 kürtös és 40 közemberből. Ezek évi pótilletéke kitett: 3899 frt. 67 krt.*"
MEGYERY: op.cit.

[11] 20 172/1863. (VII. 10.) HT.r. op.cit.

[12] Lipótváron KOVÁCH Ernő volt 1848-as őrnagy, Illaván ZÁMBELLY Lajos volt 1848-as honvéd huszár ezredes, Nagyenyeden INCZÉDY László volt 1848-as honvéd ezredes, Szamosújváron BOÉR János volt 1848-as honvédtiszt kapott igazgatói kinevezést. A fentieken kívül ügyészek, ügyvédek kerültek felelős büntetés-végrehajtási beosztásokba. Feltételezhető, hogy ők a 1848-as honvédségi egyenruhát viselték.

[13] *„… a fegyőrök egyenruhát kapnak, amit folyamatosan viselnek, a nőfelügyelők saját költségükön szereznek be egyszerű sötét-szürke öltönyt, amit csak szolgálatba viselnek.*"

[14] GALÁNTAI: 9-95.p.

[15] 1867/XII.tc.

[16] MEZEY: *A magyar polgári börtönügy kezdetei.*

[17] Idem: A polgári börtönügyi tudományosság a XIX-XX. század Magyarországán.

[18] PULSZKY — TAUFER

[19] PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945.

[20] Idem: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai.

[21] Idem: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945.

[22] Idem: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945.

[23] Loc.cit.

[24] OLASZ — PARÁDI — ZEIDLER

[25] ZEIDLER: 95.p. + 9.p.

[26] PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület.

[27] Idem: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.

[28] MEGYERY: op.cit. 296.p.

[29] A 9 863/1895.IM. rendeletet egységesítették a 43 845/1891.IM. rendelettel, így a mindennapi használat során az 1891. évi rendeletszámot és címet használták.
43 845/1891. (XI. 30.) IM.r.

[30] A fizetési osztályok rendszerét törvényi úton több ízben szabályozták.
1873/II.tc. ; 1883/I.tc. ; 1893/IV.tc.

[31] Az 1891. évi rendeletét az igazságügyi miniszter 1895-ben egy újabb rendeletével módosította.
43 845/1891. (XI. 30.) IM.r.

[32] Loc.cit.

[33] Loc.cit.

[34] SZÖLLŐSY: 389-390.p.

[35] Loc.cit.

[36] 43 845/1891. (XI. 30.) IM.r.op.cit.

[37] Loc.cit.

[38] SZÖLLŐSY: op.cit. 389-390.p.

[39] 43 845/1891. (XI. 30.) IM.r.op.cit.

[40] Loc.cit.

[41] 1893/IV.tc. op.cit. 17. §

[42] 43 845/1891. (XI. 30.) IM.r.op.cit.

[43] Loc.cit.

[44] Loc.cit.

[45] Loc.cit.

[46] Loc.cit.

[47] Loc.cit.

[48] Loc.cit.

[49] 32 420/1876. (XI. 15.) IM.r.

[50] 12 951/1873. (X. 26.) IM.r.

[51] 32 420/1876. (XI. 15.) IM.r. op.cit.

[52] 6 980/1893. (III. 22.) IM.r.

[53] Loc.cit.

[54] 32 420/1876. (XI. 15.) IM.r. op.cit.

[55] 6 980/1893. (III. 22.) IM.r. op.cit.

[56] Loc.cit.

[57] 1893/IV.tc. op.cit.
[58] 23 319/1902. (III. 26.) IM.r.
[59] 11 599/1929. (IV. 17.) IM.r.
[60] Loc.cit.
[61] 11 599/1929. (IV. 17.) IM.r. op.cit. ; 37 600/1940. (VI. 26.) IM.r.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

GALÁNTAI (14.;) — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth Kiadó. 386 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.

MEGYERY (8.;10.;28.;) — MEGYERY István: *A magyar börtönügy és az országos letartóztatási intézetek.* Budapest, 1905, Magyar Királyi Igazságügyminisztérium. 572 p.

MEZEY: *A magyar polgári börtönügy kezdetei.* (16.;) — MEZEY Barna: *A magyar polgári börtönügy kezdetei.* Budapest, 1995, Osiris. 230 p. HU-ISBN 963 83 8488 3. /Jogtörténeti Értekezések./ HU-ISSN 0134-0026.

PULSZKY — TAUFFER (18.;) — PULSZKY Ágost — TAUFFER Emil: *A börtönügy múltja, elmélete, jelen állás, különös tekintettel Magyarországra.* Pest, 1867, Emich Gusztáv. 325 p.

SZÖLLŐSY (34.;35.;38.;) — SZÖLLŐSY Oszkár: *Magyar Börtönügy. Büntetések és biztonsági intézkedések végrehajtása.* Budapest, 1935[2], Révai Testvérek Irodalmi Intézet. Rt. 608 p.

VAJNA (3.;4.;) — VAJNA Károly: *Hazai régi büntetések.* I-II. kötet. Budapest, 1906-1907. VAJNA Károly. 1277 p.

TANULMÁNYOK

ESTÓK (1.;5.;6.;7.;) — ESTÓK József: A büntetés-végrehajtás függelmi viszonyrendszerének, felügyeletének története 1867-1990 között. *Börtönügyi Szemle,* XXXII.évf. (2013) 4.sz. 28-54.p. HU-ISSN 1417-4758.

MEZEY: A polgári börtönügyi tudományosság a XIX-XX. század Magyarországán. (17.;) — MEZEY Barna: A polgári börtönügyi tudományosság a XIX-XX. század Magyarországán. In BELIZNAY Kinga — MEZEY Barna (szerk.): *A magyar börtönügy kutatásának alapjai.* Budapest, 2000[2], ELTE-ÁJK. 199 p. HU-ISBN 963 46 3221 1. /Jogtörténeti értekezések, 20./ HU-ISSN 0134-0026.

OLASZ — PARÁDI — ZEIDLER (24.;) — OLASZ György — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor: A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 18.sz. 29-35.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században”* című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. (20.;) — PARÁDI József: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. *Rendészeti Szemle,* XXX.évf. (1997) 4.sz. 101-109.p. HU-ISSN 1218-8956.

PARÁDI: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. (21.;) — PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. (22.;23.;) — PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. (19.;) — PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XX.évf. (2010) 22.sz. 92-114.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. (27.;) — PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. (26.;) — PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

ZEIDLER (25.;) — ZEIDLER Sándor: A testőrségi rendfokozatok a polgári magyar állam időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 47-48-49-50.sz. 95-101.p. HU-ISSN 1216-6774.

JOGSZABÁLYOK

1867/XII.tc. (15.;) — 1867/XII.tc. a Magyar Korona országai és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézésének módjáról.

1873/II.tc. (30.;) — 1873/II.tc. a kiszolgált altisztek alkalmazásáról.

1883/I.tc. (30.;) — 1883/I.tc. a köztisztviselők minősítéséről.

1893/IV.tc. (30.;41.;57.;) — 1893/IV.tc. az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról, és a megyei törvényhatóságok állami javadalmazásának felemeléséről.

20 172/1863. (VII. 10.) HT.r. (9.;11.;) — 20 172/1863. (VII. 10.) HT.r. a hatósági fogházak szervezetéről.
MEGYERY István: *A magyar börtönügy és az országos letartóztatási intézetek.* 37-38.p. Budapest, 1905, Magyar Királyi Igazságügyminisztérium. 572 p.

12 951/1873. (X. 26.) IM.r. (50.;) — 12 951/1873. (X. 26.) IM.r. a fegyőrök ruhailletménye és az egyes ruhaneműk hordideje. VI.köt. 185-187.p.
In MARSCHALKÓ János (szerk.): *A hatályban lévő igazságügyminiszteri rendeletek rendszeres gyűjteménye.*
- I.köt. Az igazságszolgáltatás közegei. 753 p. 1896.
- II.köt. Polgári perrendtartás, kereskedelmi váltó- és csődeljárás, végrehajtás, telekkönyv. 768 p. 1896.
- III.köt. Birtokrendezés, bányajogok, családjog, örökösödési eljárás, határőrvidék és Fiume. 651 p. 1896.
- IV.köt. Büntetőjog és eljárás, jogsegély. 582 p. 1896.
- V.köt. Ügyvitel, gazdasági ügyek. 801 p. 1897.
- VI.köt. Büntetések végrehajtása, tartalommutatók. 801 p. 1897.
- VII.köt. 1326 p. 1902.
- VIII.köt. 612 p. 1909.
- IX.köt. 826 p. 1909.
Budapest, Grill Károly.

32 420/1876. (XI. 15.) IM.r. (49.;51.;54.;) — 32 420/1876. (XI. 15.) IM.r. a fegyintézetben alkalmazott fegyőrség és fegyencek. VI.köt. 185-187.p.
In MARSCHALKÓ János (szerk.): *A hatályban lévő igazságügyminiszteri*

rendeletek rendszeres gyűjteménye.
- I.köt. Az igazságszolgáltatás közegei. 753 p. 1896.
- II.köt. Polgári perrendtartás, kereskedelmi váltó- és csődeljárás, végrehajtás, telekkönyv. 768 p. 1896.
- III.köt. Birtokrendezés, bányajogok, családjog, örökösödési eljárás, határőrvidék és Fiume. 651 p. 1896.
- IV.köt. Büntetőjog és eljárás, jogsegély. 582 p. 1896.
- V.köt. Ügyvitel, gazdasági ügyek. 801 p. 1897.
- VI.köt. Büntetések végrehajtása, tartalommutatók. 801 p. 1897.
- VII.köt. 1326 p. 1902.
- VIII.köt. 612 p. 1909.
- IX.köt. 826 p. 1909.
Budapest, Grill Károly.

43 845/1891. (XI. 30.) IM.r. (29.;31.;32.;33.;36.;37.;39.;40.; 42.;43.;44.;45.;46.;47.;48.;) — 43 845/1891. (XI. 30.) IM.r. öltözeti szabályzat az országos büntetőintézeti hivatalnokok részére. VI.köt. 191-199.p.
In MARSCHALKÓ János (szerk.): *A hatályban lévő igazságügyminiszteri rendeletek rendszeres gyűjteménye.*
- I.köt. Az igazságszolgáltatás közegei. 753 p. 1896.
- II.köt. Polgári perrendtartás, kereskedelmi váltó- és csődeljárás, végrehajtás, telekkönyv. 768 p. 1896.
- III.köt. Birtokrendezés, bányajogok, családjog, örökösödési eljárás, határőrvidék és Fiume. 651 p. 1896.
- IV.köt. Büntetőjog és eljárás, jogsegély. 582 p. 1896.
- V.köt. Ügyvitel, gazdasági ügyek. 801 p. 1897.
- VI.köt. Büntetések végrehajtása, tartalommutatók. 801 p. 1897.
- VII.köt. 1326 p. 1902.
- VIII.köt. 612 p. 1909.
- IX.köt. 826 p. 1909.
Budapest, Grill Károly.

6 980/1893. (III. 22.) IM.r. (52.;53.;55.;56.;) — 6 980/1893. (III. 22.) IM.r. az országos büntető intézetek őrszemélyzeti rangjelvényeinek és az őrparancsnokok egyes ruházatának megállapítása tárgyában. VI.köt. 191-199.p.
In MARSCHALKÓ János (szerk.): *A hatályban lévő igazságügyminiszteri rendeletek rendszeres gyűjteménye.*
- I.köt. Az igazságszolgáltatás közegei. 753 p. 1896.
- II.köt. Polgári perrendtartás, kereskedelmi váltó- és csődeljárás, végrehajtás, telekkönyv. 768 p. 1896.
- III.köt. Birtokrendezés, bányajogok, családjog, örökösödési eljárás, határőrvidék és Fiume. 651 p. 1896.
- IV.köt. Büntetőjog és eljárás, jogsegély. 582 p. 1896.
- V.köt. Ügyvitel, gazdasági ügyek. 801 p. 1897.
- VI.köt. Büntetések végrehajtása, tartalommutatók. 801 p. 1897.
- VII.köt. 1326 p. 1902.
- VIII.köt. 612 p. 1909.
- IX.köt. 826 p. 1909.
Budapest, Grill Károly.

23 319/1902. (III. 26.) IM.r. (58.;) — 23 319/1902. (III. 26.) IM.r. az országos letartóztatási intézetekben alkalmazott őrök és altisztek rangjelzésének megállapítása tárgyában.
Igazságügyi Közlöny, XI.évf. (1902) 4.sz. 112-113.p.

11 599/1929. (IV. 17.) IM.r. (59.;60.;61.;) — 11 599/1929. (IV. 17.) IM.r. az országos büntetőintézeti és a bírósági fogházi őrszemélyzet rangjelzéseinek megállapítása tárgyában.
Igazságügyi Közlöny, XXXVIII. (1929) 4.sz. 61.p.

37 600/1940. (VI. 26.) IM.r. (61.;) — 37 600/1940. (VI. 26.) IM.r. letartóztató intézeti őrszemélyzet rangjelzésének megállapítása tárgyában.
Igazságügyi Közlöny, XLIX. (1940) 6.sz. 137-138.p.

Glosszárium:

atilla = Az atilla eredetileg rövid díszes zsinóros kabát, a hunok királyáról, Attiláról elnevezett ruhadarab, a magyar úri viselet része. Az atilla a lovas ruhából alakult ki. A bocskaitól a zsinórzatában különbözik. Oldalvonala karcsúsított, az alja kiszélesedik, a derékvonalig szűk utána „szoknyásan" bővül, ami megkönnyítette a lóról való le- és felszállást. A sújtás mellett vitézkötés díszítette. Később katonai ünnepi viselet is lett. Az 1830-as években alakult ki, miután a XVIII. század végén a magyaros ruha kezdett eltűnni. II. József azonban a németet tette meg hivatalos nyelvnek, mire válaszul a magyar nemesség visszatért a nemzeti viselet elemeihez. A Bach-rendszer idején tiltották a magyaros öltözéket, ezért a bálokon sokan tiltakozásként viselték az atillát és más magyar ruhadarabokat, majd divattá vált a magyar ruha viselése.

boglár = Ötvösmunkával díszített gomb, csat vagy más ékítmény, ékszer, amelyet díszruhán, övön viselnek, és arany vagy ezüstfonallal szövik át.

bürü csatt = keskeny csatt

csinvat = sávolykötésű szövetek gyűjtőneve.

merinó = Mivel a merinói szálakból készült szövet külseje zömmel hidrofób (főleg a kezelt anyagoké), belsejük pedig hidrofil (15-30%), ezért bár a szálak sok nedvességet vesznek fel, azt mégis magukban tartják, nem pedig pamut-módjára a felületükön. Emiatt száraz érzést adnak.

nemez = Ősi eredetű textil, amit hagyományosan birkagyapjúból gyúrnak vizes közegben.

nyakravaló = A nyakravaló önálló ing gallér amelynek a formai kialakítása a teljes állomány részére megegyezett, de anyagában különbözött. A tiszti állomány részére fekete selyemből vagy gyapjúszövetből, a legénység részére gyapjúszövetből készült. A nyakravalóra belülről fehér nyakszalagot varrtak, melyből a nyakravalóra visszahajtva 3 mm széles nyakszegélyt képezett.

orrba való kendő = zsebkendő

kitüntetési jelek = a hivatalnoki állománycsoport rendfokozatainak az elnevezése.
A kifejezést először 43 845/1891. (XI. 30.) *„Öltözeti szabályzat a magyar kir. országos büntető intézeti hivatalnokok részére"* című igazságügyminiszteri rendeletben használták.

paroli = az egyenruha hajtókáján alkalmazott változó alakú és színű jelzés amely a viselőjének a testületi hovatartozását jelölte. Abban az időben, maikor az egyenruha fazonján viselték a rendfokozatot a rendfokozati jeleket a parolin helyezték el.

paszomány = (régiesen *paszománt*): arany-, ezüst- vagy selyemszálakból készített lapos szalag, zsinór, amelyeket díszítésül vartak fel viseletekre.

rangjelzés = az őrszemélyzeti állománycsoport rendfokozatainak az elnevezése
A kifejezést először 6980/1890. (III. 22.) *„Az országos büntető intézetek őrszemélyzete rangjelvényeinek és az őrparancsnokok egyenruházatának megállapításáról"* című igazságügyminiszteri rendeletben használták.

rugony = rugony nevű műnek azon szára, mely a nyomásnak rugódása. Vasból, vagy rézből, melyekkel a lábbeli sark alá *varrott* bőrszeleteket megerősítik.

szarufa zsinór = kék selyemfonalból kötött díszítő zsinórzat.

szattyánbőr = puhára cserzett, élénk színűre festett borjú-, juh- v. kecskebőr.

szájkarika = A kardhüvely felső nyílásába a szájkarika van beillesztve, amelynek a hüvelybe lenyúló és rugalmas két nyelve a kardnak a hüvelyben való megtartására szolgál. A szájkarikát a hüvelyben a két oldalról bedugott csavar tartja meg.

verítékbőr = a férfikalapok belső peremén körbefutó bőrcsík. E bőrcsík rendeltetése, hogy ne engedje át az izzadságot és ezáltal a kalap ne zsírosodjon át (ellenkező célú a sisak verítékbőr). Juh-, bárány-, kecskebőrből készül. Ideális esetben növényi cserzéssel, de krómos, krómos-növényi cserzéssel is, kollódiumos kikészítéssel készül.

vitézkötés = magyar eredetű zsinór anyagú mintázat, melyet az egyenruha nadrájján, zubbonyán és a fejfedőn egyaránt alkalmaztak. A vitézkötés díszessége a viselt rendfokozattal együtt növekedett.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz.melléklet
A csillag, csillagrózsácska és a rozetta.
II.sz. melléklet
Paszomány mintázatok.
III.sz. melléklet
Az országos büntető intézetek hivatalnokainak egyenruhája.
IV.sz. melléklet
Az attila, zubbony és nadrág, valamint hím- és nőkapocs.
V.sz. melléklet
Az büntetés-végrehajtási egyenruhához rendszeresített szablya és hordszíja.
VI.sz. melléklet
A köpeny.

I.sz.melléklet

A csillag, csillagrózsácska és a rozetta.

Forrás ! ZEIDLER Sándor magángyűjteménye.

II.sz. melléklet

Paszomány mintázatok.

Megjegyzés: Tisztviselői állományúak részére.

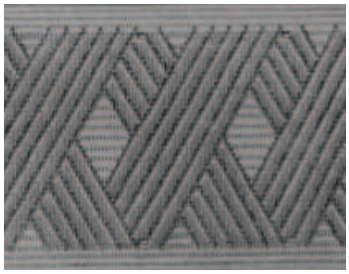

Megjegyzés: Katonai tiszttviselői állományúak részére..

Katonai állományúak részére.

Forrás ! *Öltözeti és felszerelési szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára.* Budapest, 1911, Pallas. 131 p. Paszományok 17-18.p.

III.sz. melléklet

Az országos büntető intézetek hivatalnokainak egyenruhája.

Forrás ! A szerző magángyűjteménye

IV.sz. melléklet

Az attila, zubbony és nadrág, valamint hím- és nőkapocs.

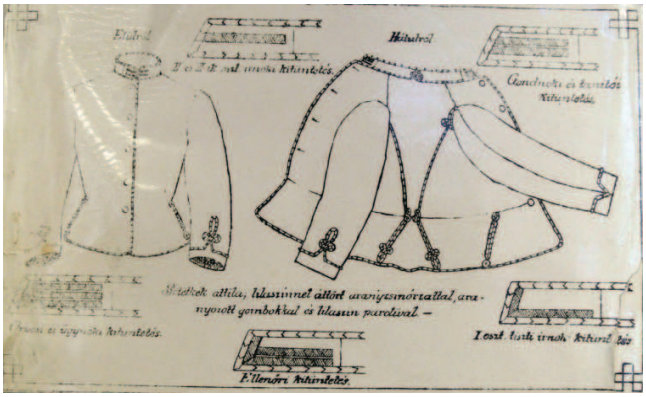

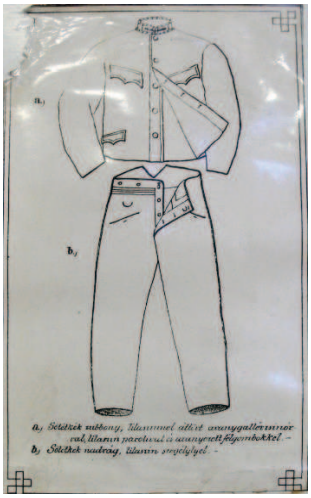

Forrás ! A szerző magángyűjteménye

V.sz. melléklet

Az büntetés-végrehajtási egyenruhához rendszeresített szablya és hordszíja.

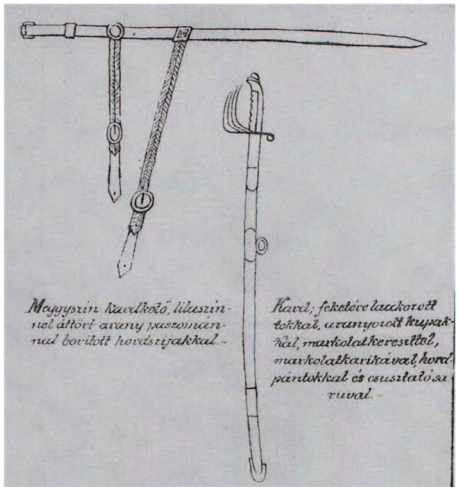

Forrás ! A szerző magángyűjteménye

VI.sz. melléklet

A köpeny.

Forrás ! A szerző magángyűjteménye

DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.33-52P

0467 PARÁDI József

A magyar rendvédelem 1867-1918

A polgári magyar állam időszakának az első szakaszát foglalja magába a kiegyezéstől a magyar tanácsköztársaság létrejöttéig terjedő idő. Ezalatt a bő fél évszázad alatt jött létre az a rendvédelmi modell, amely meghatározta a polgári magyar állam két világháború közötti időszakának rendfenntartását, sőt jelentős hatást gyakorolt a későbbi időszakok magyar rendvédelmére is.

Felmerülhet a kérdés, hogy miért nem terjedt ki a vizsgálatom az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc idejére is, holott ezen időszak már kétség kívül a magyar polgári állam kezdetének tekinthető. Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc - azonban nem tekinthető a békés építkezés időszakának, bár kétség kívül létrejöttek a magyar rendvédelem polgári átalakítására tett kísérletek is. Ezek azonban a harcok miatt nem terebélyesedhettek ki és meglehetősen rövid életűek voltak, illetve a magyar vezetés sem volt egységes abban, hogy az új magyar rendvédelem milyen jellegű legyen.[1]

Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharcot cári segédlettel leverő és vérbe fojtó HABSBURG-hatalom — bár nem állította ugyan vissza a rendi viszonyokat és polgári jellegű közigazgatást vezetett be — azonban magyar nemzet ellenes volt. Az úgynevezett Verwirkungstheorie (jogeljátszás elmélet) hamis elmélete szerint a magyar nemzetnek ugyan voltak alkotmányos jogai, ezeket azonban az uralkodója elleni felkeléssel elvesztette. Ezen ideológia következményeként a magyar államot megszűntették, területét tartományokra osztva az Osztrák Császársághoz csatolták, a magyar nyelv hivatalos használatát betiltották stb. Ez a szabályozás ugyan 1861-től enyhült, a lényeg azonban nem változott. Ezen intézkedések — a magyar nemzettel szembeni bosszún túlmenően — azt szolgálták, hogy elősegítsék a HABSBURG irányítás alatt álló, a Német Császárságra is kiterjedő és egységes német nyelvű birodalom létrehozását, amelynek a részét képezték volna a HABSBURG-birodalomban élő népek is az elnémetesítésüket követően.[2]

A neoabszolutizmus rendvédelmi rendszerét — bár korszerű volt, azonban a magyar államot megszűntette és a nemzet felszámolására törekedett, törekvéseit pedig önkényuralmi módszerekkel igyekezett megvalósítani — nem lehetett a magyar fejlődés részének tekinteni annak ellenére, hogy a HABSBURG-birodalom többi részéhez hasonlóan a Kárpát-medence területén is működött. A HABSBURG neoabszolutizmus elvi alapjai nem tették lehetővé azt sem, hogy a klasszikus értelemben vett önkormányzatok szerepet kapjanak a rendvédelemben, sem pedig azt, hogy a rend fenntartását nemzeti alapokra helyezzék. Az 1849. III. 4-én oktrojált összbirodalmi alkotmányban is szerepel, hogy *„A birodalom belső biztonságának őrzése összbirodalmi ügy."* [3] Ebből fakadóan pedig a központi hatalom közvetlen irányítása alá vonták az újonnan és egységes formában megszervezett csendőrséget és rendőrséget. A rendvédelem központi irányításának az Osztrák Császárságban — ellentétben a Magyar Királysággal — már voltak hagyományai. 1749-ben állították fel a bécsi a udvarban az Erkölcsrendészeti-, valamint Könyvellenőrző Bizottságot. Ezekből fejlődött ki — az alsó-ausztriai tartományi kormány felügyelete alá helyezett — Rendészeti Hivatal. A Rendészeti Hivatalt 1782-ben Rendőr Igazgatósággá, majd 1789-ben Kormányirodává, végül pedig 1793-ban Udvari Rendőri Hivatallá alakították. 1798-ban állították fel az Udvari Császári Bizottságot, melyet 1801-ben egyesítettek az Udvari Rendőri Hivatallal.[4] 1849. VI. 8-án uralkodói parancs hozta létre a birodalmi csendőrséget.[5] A csendőrség — amely a központi hatalomnak közvetlenül alárendelt katonailag szervezett fegyveres őrtestület volt — hatásköre a vidékre terjedt ki. Ezzel szemben a birodalmi rendőrség — amely a központi hatalomnak ugyancsak közvetlenül alárendelt, de polgári fegyveres őrtestület volt — hatásköre a városokat foglalta magába, azonban a községekben tovább éltek a községi rendvédelmi szervezetek. Ezek felügyeletét a birodalmi rendőrség látta el. Ellentétben a csendőrséggel — amelynek az alakulatai kizárólag a felettes szerveinek voltak alárendelve — a birodalmi rendőrség rendőri ügyekben a körzeti elöljáróknak, továbbá a helytartóságoknak voltak alárendelve, végül pedig birodalmi szinten a belügyi tárca irányítása alatt álltak.[6] 1851-ben az uralkodó nyílt paranccsal hozta létre a Legfelsőbb Rendőrhatóságot, de nem a belügyi tárca alárendeltségében, hanem mellérendeltségi viszonnyal. Ennek a

szervezetnek az élére pedig az uralkodó Franz Johann KEMPEN von Fichtenstamot a birodalmi csendőrség felügyelőjét helyezte a csendőrfelügyelői tisztsége meghagyásával.[7]

A kisnémet egység megvalósítása, a Solferino-i (1859. VI. 24.) és a Königrätz-i (1866. VII. 3.) vereség, valamint a magyarok passzív rezisztánciája arra késztette a birodalmi vezetést, hogy kompromisszumot kössön a magyarokkal. Ennek nyomán jöhetett létre a kiegyezés. A kiegyezési törvényben azonban a rend védelme nem szerepel a közös ügyek között.[8] Mert az a két társország azaz az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság belügyévé vált ismét, amelyet egymástól függetlenül intéztek. Mivel pedig a Magyar Királyságban a rend fenntartásának centralizált változata a közgondolkodásban összefonódott a HABSBURG önkénnyel és a nemzet elnyomásával, ezért 1867-ben visszatértek a reformkori municipalista és centralista viták során győzedelmeskedő önkormányzati rendvédelmi szisztéma elgondolásához.[9] A HABSBURG-hatalom elnyomó tevékenységében résztvevő rendvédelmi szervezeteket azaz a birodalmi rendőrség és a birodalmi csendőrség magyarországi alakulatait pedig a magyar kormány egyébként sem vette át. Ebből fakadóan a kiegyezés után az Osztrák Császárságban tovább működött a korábbi birodalmi rendőrség a városokban, vidéken pedig a korábbi birodalmi csendőrség.[10] A Magyar Szent Korona alá tartozó területeken azonban a rend fenntartása lényegében az önkormányzati rendőrségekre hárult.[11]

A HABSBURG elnyomás alól a kiegyezés által felszabadult területeken tehát a Magyar Királyság kizárólagos kompetenciájába került a rendvédelem témaköre. A magyar politikai vezetés pedig — legalább is kezdetben — egyértelműen az önkormányzati orientáltságú rendvédelmi modell kialakítására törekedett. A törvényhatósági törvényben[12] és a községi törvényben[13] a rendőrhatósági jogköröket az önkormányzatokhoz telepítették.

A magyar központi államhatalom közvetlen felügyelete alá a testőrségek, a koronaőrség, a képviselőházi őrség és — az exponált térségben működő, illetve kiemelt fontosságú szakterületeken tevékenykedő rendőrségek, illetve —a csendőrség, valamint a pénzügyőrség, továbbá a büntetésvégrehajtás kerültek.

A Magyar Királyi Nemesi Testőrséget még *Mária Terézia* alapította 1760. IX. 11-én.[14] E testületbe a magyar nemes ifjúság színe-virága kerülhetett és jelentős szerepet játszott a korabeli Magyar Királyság társadalmi és kulturális közéletében. A Magyar Királyi Nemesi Testőrség tagjai azonban az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc időszakában nem a HABSBURG-ház, hanem a magyar nemzet oldalára álltak. Ezért a forradalom és szabadságharc leverését követően az uralkodó feloszlatta a szervezetet, melyet a kiegyezés kapcsán szerveztetett újjá. A testület feladatkörét mintegy 89 fővel látta el. Az újjászervezést követően már nem csupán nemes ifjakat vettek fel a testület soraiba.

A Magyar Királyi Darabont Testőrséget 1904-ben állították fel. Alapfeladatát az uralkodó által lakott épületkomplexumok őrzése alkotta. Ellentétben a nemesi testőrséggel — amelynek a tagjai döntően tisztek voltak — a Darabont Testőrség személyi állományának a derékhadát az altisztek alkották. A testület feladatát mintegy 53 fővel valósította meg.[15]

A testőrségek a főudvarmester alárendeltségébe tartoztak. A testőr testületek személyi állománya utánpótlását — pályázás útján a haderőtől nyerte. Az uralkodó és környezete biztonságára azonban összesen öt testőrszervezet vigyázott. Ezek voltak — a két magyar testőrszervezet mellett — az 1763-ban felállított *Areciere* (íjjas) *Testőrség* , melyben az Osztrák Császárság tiszti rangú nemes ifjai szolgálhattak.[16] Az uralkodó által lakott épületek őrzése céljából hozták létre 1790-ben a 61 fős *Darabont Testőrséget.*[17] Emellett működött még az 1802-ben alapított 309 fős gyalogos- és a 140 fős lovastestőrség, melyeket Burggendarmerie néven vontak össze.[18]

A testőrségek működési költségeit a uralkodói udvartartás költségvetéséből fedezték. Ez nem csupán az aktív korúakra, hanem a nyugállományba vonultakra is kiterjedt, mivel az udvarnál szolgálatot teljesítők nyugdíjba vonulásuk után egyrészt megkapták az udvarnál eltöltött szolgálati idejük után a fizetésüknek megfelelő nyugdíjat, másrészt pedig az aktív korukban az állam más területein eltöltött szolgálati évek és fizetés után járó nyugdíjukat is.

A testőrségek egyértelműen az udvartartás részét alkották. A kiegyezési törvényben foglaltaknak megfelelően azonban az Osztrák-Magyar Monarchiának nem volt közös államfője. Az Osztrák Császárságban a legfőbb közjogi méltóság az osztrák császári tisztség, a Magyar Királyságban pedig a legfőbb közjogi méltóság a magyar királyi tisztség volt. A

császár, illetve a király felett már nem létezett magasabb közjogi tisztség, valamint a császári és a királyi tisztséget betöltők sem voltak egymásnak alárendelve. Ebből fakadóan az udvartartás — annak részeként a testőrségek — sem képezték a közös ügyek részét. Az osztrák kiegyezési törvényben nem is szerepel az udvartartás témája. A magyar kiegyezési törvényben pedig kizárásos formában, tehát oly módon, hogy az udvartartás nem tartozik a közös ügyek közé. Ebből fakadóan mindkét társország költségvetésében szerepelt az udvartartásra előírt összeg. A magyar fél kínosan ügyelt arra, hogy a magyar király udvartartási költsége még véletlenül se legyen kevesebb az osztrák császár udvartartási költségénél.[19] A két költség azonban végső soron egy udvartartás költségeit fedezte, mivel az Osztrák-Magyar Monarchia két társországának azaz a Magyar Királyságnak és az Osztrák Császárságnak a legfőbb közjogi tisztségét egyazon természetes személy töltötte be. Így tehát az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság testőrségei ugyanazt a természetes személyt, azaz *Ferenc Józsefet* és közvetlen környezetét őrizték.[20]

A Magyar Királyi Nemesi Testőrség volt felelős a Magyar Szent Korona területén a magyar király biztonságáért, míg az Osztrák Császárság területén az osztrák testőrségek. Ez azonban nem jelentette azt, hogy az uralkodót és kíséretét nem követhették a Magyar Királyság területén az osztrák testőségek tagjai is, ugyanúgy ahogyan a Magyar Királyi Nemesi Testőrség tagjainak is követniük kellett a magyar királyi tisztséget betöltő személyt mindenhová a Magyar Királyság területén kívül eső térségekre is.

A Magyar Királyi Koronaőrség lényegében a Magyar Szent Korona létrejöttétől működött, legalább is az elődszervezeteit is figyelembe véve. A Magyar Szent Korona őrzését kezdetben az egyház valósította meg, majd e feladatot — még a középkorban — világi szervezet vette át. A koronaőrség az egyik legrégebbi magyar őrtestület, amely egyben — a funkciójából fakadóan — a legtekintélyesebb szervezet is volt. A koronaőrség személyi állományának az utánpótlását — a testőrségekhez hasonlóan — a haderő személyi állománya köréből nyerte pályázat útján. A testület kislétszámú szervezet volt a személyi állomány mindössze 58 főt tett ki. A testület feladatát a Magyar Szent Korona és a koronázási ékszerek őrzése alkotta. A Magyar Szent Koronát és a koronázási jelvényeket a Budai Királyi Várban létrehozott páncélteremben őrizték. A koronaőrség a koronaőröknek volt alárendelve, akiket az országgyűlés — az uralkodóval egyetértésben — kért fel e tisztségre. A koronaőri tisztség az ország legfőbb közjogi méltóságai közé tartozott.[21]

A Magyar Királyi Képviselőházi Őrség szervezetét viszonylag későn, 1912-ben hozták létre a gróf TISZA István elleni sikertelen merénylet nyomán. A testület létszáma mintegy 58 fő volt. A képviselőházi őrség a magyar országgyűlés házelnökének az alárendeltségébe tartozott. A testület feladatát az országházon belüli rendfenntartás alkotta.[22]

A dualizmuskori Magyar Királyságban tehát a két magyar testőrség és a koronaőrség, valamint a képviselőházi őrség összesen mintegy 258 fővel — a vizsgált időszakban ugyan több ízben módosították e testületek létszámát, de sohasem jelentős mértékben — látta el az ország legfőbb közjogi tisztség viselőjének és a koronának, valamint a koronázási jelvényeknek, továbbá a törvényhozó testületnek az őrzését. E testületek szolgálatellátásának a jellege azonban némiképp eltért a XXI. század kezdetén megszokottól. Nevezetesen elsősorban díszelgő jellegű őrzéseket valósítottak meg. Az egyenruhájuk pedig mind a négy szervezet esetében — egymástól eltérő formában ugyan, de — díszes és a magyar motívumok által meghatározott díszítettségű volt.

A kevésbé látványos tevékenységet — elsősorban a testőrszervezetek tekintetében — a területileg illetékes detektív testületek személyi állományának e feladatkörre szakosodott csoportjai látták el. Az uralkodó nyilvános utazásai, vagy a Magyar Szent Korona és a koronázási jelvények bemutatásai alkalmával a területileg és feladatkör tekintetében illetékes magyar rendvédelmi testületeket is bevonták az őrzési feladatok teljesítésébe.[23]

E négy testület nem a minisztériumokhoz való tartozás miatt — a testőrségek a főudvarmester, a képviselőházi őrség az országgyűlés elnöke, a koronaőrség pedig a koronaőrök alárendeltségébe tartozott — sorolható a magyar rendvédelem szervezetei közé, hanem az alapfeladatukból következően. Mégpedig nem azért mert a személyi állományukhoz tartozó 258 fő döntő jelentőségű lett volna a magyar rendvédelem tekintetében. E testületek feladatait azonban olyan őrző-védő tevékenység alkotta, amelyik kulcsfontosságú

volt az állam működése tekintetében. Az államfő, a törvényhozó testület és a magyar államiság jelképeinek az őrzése, illetve ezen személyek és tárgyak biztonságának az esetleges sérülése az állam működésére kedvezőtlen befolyást gyakorolhatott volna. E négy szervezet tehát nem közvetlen, hanem közvetett formában gyakorolt hatást a közrendre, vagy ahogyan a kortársak nevezték a közbátorságra.

Az utóbbi években egy téveszme is elterjedt arra vonatkozóan, hogy a koronaőrség a honvédséghez tartozott volna. Bizonyára a kortársak lepődnének meg a leginkább, ha ezen képtelenséggel szembesültek volna. A valós helyzet ugyanis az volt, hogy minden katona személyében a honvédelmi tárcához tartozott függetlenül attól, hogy az a testület, ahol szolgálatot teljesített mely minisztérium vagy szervezet irányítása alatt állt. Így tartoztak például a Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának a tagjai személyükben a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztériumhoz, mivel a csendőr személyében katonának minősült annak ellenére, hogy a testület azaz a Magyar Királyi Csendőrség teljes egészében a Magyar Királyi Belügyminisztériumhoz tartozott.[24] Ugyancsak — némi utólagos magyarázattal — félreértelmezhető az a körülmény, hogy a négy testület működése anyagi természetű biztosításának teendőit milyen szervezethez csatolták. Könnyű belátni azt, hogy 100 fő alatt szervezetek számára értelmetlen lett volna önálló „hadtápszolgálatot" létrehozni, ehelyett a honvédség pénzügyi anyagi szolgálatát bízták meg azzal a feladattal, hogy e testületek működésének a feladatait is biztosítsa. Ebből a két körülményből azonban azt a következtetést levonni, hogy a koronaőrség a Magyar Királyi Honvédelmi Minisztériumhoz tartozott volna nyilvánvalóan téves értelmezés.

A testőrségek, a koronaőrség és a képviselőházi őrség a korabeli magyar rendvédelem fontos és látványos részei voltak ugyan, azonban koránt sem alkották a magyar rendvédelem meghatározó részét. A dualizmuskori magyar rendvédelem két fő tartópillérét a Magyar Királyi Csendőrség és a magyarországi rendőrségek képezték.

A Magyar Királyi Csendőrség — amelyet 1881-el kezdődően állítottak fel [25] — 12 000 fővel működő és a központi államhatalomnak közvetlenül alárendelt, katonailag szervezett fegyveres őrtestület volt, amelynek a működési területe a törvényhatósági jogú városok kivételével kiterjedt a Magyar Szent Korona alá tartozó térség egészére. A tiszti kar — amely a Ludovika Akadémia diplomájával rendelkezett — a személyi állomány 5 %-át alkotta. A testületit tagok 90%-át a legénység tette ki, amely a honvédség altiszti karának a jellegével bírt. A fennmaradó 5 %-ba tartoztak a gazdászok, orvosok és a testület működtetéséhez szükséges speciális képzettségű egyéb szakszemélyzet. A tiszti kar tagjai hatósági személyként a lakossággal nem kerülhettek közvetlen kapcsolatba. Feladatukat az irányítás, ellenőrzés és a képzés, illetve továbbképzés alkotta. A végrehajtó szolgálatot — beleértve a nyomozó tevékenységet is — teljes egészében a legénység valósította meg, a tiszti kar csak az ellenőrző szolgálatban vehetett részt. A legénység szinte kivétel nélkül az őrsökön teljesített szolgálatot. A testület alapszervezeti egysége az őrs volt, amelynek a létszáma általában 5 és 20 fő között mozgott és egy őrs működési területe több falura is kiterjedt. Az őrsök működési területét a terep jellegétől és a növényi takarótól valamint az úthálózattól illetve a népesség számától, elhelyezkedésétől és a bűnügyi fertőzöttségétől függően állapították meg. A csendőrök szolgálatukat. gyalog portyázva valósították meg, bár — főleg a sík területeken — lovas őrsöket is működtetett a testület. Az őrsökön kizárólag a legénység tagjai teljesítettek szolgálatot. A testület szervezetében jelen voltak az ideiglenes és az állandó különítmények is, amelyek általában tisztek irányítása alatt álltak. Különítményeket döntően a közbiztonság tekintetében exponált területeken hoztak létre. Ilyenek lehettek például az ideiglenes különítmények tekintetében a fürdőidényben a fürdőkülönítmények, vagy az állandó különítmények tekintetében a bányász kolóniáknál, illetve az uralkodó gödöllői kastélyánál szolgálatot teljesítő csendőr különítmény. Az őrsöket a szakasz-parancsnokságok, azokat pedig a szárny-parancsnokságok irányították, végül pedig — több vármegyére kiterjedően — működtek a kerület-parancsnokságok. A dualizmus időszakában — szervezetfejlesztés nyomán — a 64 vármegyére kiterjedően nyolc kerület-parancsnokság működött. A testületet irányító szervezeti egység pedig a megalakulás évtizedét leszámítva a csendőrfelügyelőség volt. A felügyelőség kettős alárendeltségben tevékenykedett. A személyi ügyek tekintetében a honvédelmi, az összes többi ügy vonatkozásában pedig a

belügyi tárca alárendeltségében végezte teendőit. **(I.sz. melléklet)** Valamennyi parancsnokság mellé kislétszámú csendőr őrsöt is szerveztek a parancsnokság működésének biztosítása céljából. Amennyiben pedig több parancsnokságot telepítettek egy településre, azokat egy elhelyezési körletbe koncentrálták, amelynek a biztosítására egy őrsöt szerveztek.[26] A Magyar Királyi Csendőrség nem volt hatóság, viszont a közigazgatási és a bírósági felszólításoknak köteles volt eleget tenni, ha az azokban foglaltak harmonizáltak a törvényekben rögzítettekkel. A megfelelőséget a csendőr tisztek döntötték el, ami ellen az irányító tárcához lehetett fellebbezni.

A Magyar Királyi Csendőrség tartotta fenn a rendet az ország területének és a lakosság többségének a körében. Ekkor még a lakosság döntő többsége a falvakban élt. A testület bűnfelderítési mutatói 90 % körüliek voltak. Ilyen eredményt azóta sem tudott elérni a magyar rendvédelem egyetlen szervezete sem. A Magyar Királyi Csendőrség a társ rendvédelmi testületekhez viszonyítva nem rendelkezett különleges jogokkal és a felszereltsége sem volt különleges. Fegyverük karabély és kard, illetve lovasoknál és tiszteknél pisztoly volt. Az egyenruhájuk pedig lényegében katonai ruházat volt, mely csak a színezésében és néhány apróbb ruházati cikk tekintetében tért el a haderőben rendszeresítettől, mint például a csendőrkalap. A testület kiváló teljesítménye egyértelműen a személyi állomány képességeiből fakadt.[27]

A dualizmus időszakában még csupán az állami rendvédelmi testületek személyi állomány körében volt kötelező az elemi iskolai végzettség. Az önkormányzati rendőrségek tagjai között általában 20 % körüli volt az analfabétizmus. A csendőr tiszti kar szellemi szintje is kimagasló volt a Ludovika Akadémia-i végzettség által, mivel a korabeli társadalom-ban az érettségizetteknek a lakosság egészéhez viszonyított aránya jóval szerényebb volt mint napjainkban a diplomásoknak a lakosság egészéhez viszonyított aránya. A tiszteket és a legénységet gondosan válogatták. A legénységgel szembeni felvételi követelmény nem csupán az elemi iskolai végzettség volt, hanem egészségügyi és pszichikai szempontokat is figyelembe vettek, továbbá a nemzethűség és a bűnügyileg fertőzetlen környezetből való származás is fontos szempont volt a felvételi eljárás során, melynek eredményes teljesítése nyomán hároméves próbaszolgálat követett. Ennek a teljesítése nyomán vált véglegesíthetővé a próbacsendőr. A testület szolgálatszervezése és szolgálatellátási metodikája eredményezte a szervezet kitűnő hatásfokát, amelyet azonban gyengébb minőségű személyi állománnyal aligha lehetett volna elérni.[28]

A magyarországi rendőrségek képezték a dualizmuskori magyar rendvédelem második pillérét. Ebben az időszakban még nem alakult ki egységes magyar rendőrség. Állami rendőrség működött a fővárosban[29] , a vámhatárokon[30] — azaz a magyar-román és a magyar-szerb határokon —, továbbá a fiumei városi rendőrségből meglehetősen későn kialakított Magyar Királyi Fiumei Rendőrség. [31] A többi rendőrséget az önkormányzatok működtették. Az önkományzati rendőrhatósági jogkörök érvényesítése céljából. A XIX. század ‚hetvenes éveire azonban nyilvánvalóvá vált, hogy az önkormányzati rendőrségi modell megbukott. A legszembetűnöbb különbség a lakosság igényei és a helyi rendőri szervezetek teljesítése között a falvakban volt.[32] Ekkor döntött úgy TISZA Kálmán, hogy a csendőrséget ismét bevezetik a Magyar Királyságban de már mint a magyar kormánynak alárendelt nemzeti szervezetet. A csendőrségi szervezettípusnak a XIX. század volt a diadal százada. Európa valamennyi országában bevezették a csendőrség intézményét, mivel a rendőrségeknél gyorsabban, hatékonyabban és olcsóbban és tartósan teremtett rendet vidéken. A testület a Magyar Királyságban is beváltotta a hozzá fűzött reményeket. Így vált Magyarországon, illetve az egész kontinensen — a Brit-szigeteket kivéve — a csendőrség a rendvédelem részévé, amelynek az eredetét a francia kutatók a XIII. századig vezetik vissza, amikor a testület a haderő rendfenntartó szervezete volt, majd a lakosság igénye nyomán fokozatosan terjedt ki a hatásköre a civil lakosságra békeidőszakban is a Francia Királyság teljes területén. BUONAPARTE Napóleon a testületet modernizálta, e szervezetet pedig a Francia Császárság vazallus államaiban — a francia közigazgatási minta részeként — bevezették. BUONAPARTE Napóleon bukását követően azonban a volt vazallus országokban a csendőrséget — annak kitűnő teljesítménye miatt — nem szűntették meg, sőt ott is bevezették, ahol korábban ezen szervezettípus nem volt, jelen.[33]

A Magyar Királyi Csendőrség létrehozásával azonban nem szűntették meg a kistelepüléseken az önkormányzati rendőrségeket mindenütt. Amelyik kistelepülés akarta, az a továbbiakban is fenntarthatta a rendőrségét. A törvényhatósági jogú városokban azonban nem volt ilyen választási lehetőség, mivel ezen települések hatósági területére nem terjedt ki a Magyar Királyi Csendőrség hatásköre, bár 1882-ben a magyar országgyűlés törvényt alkotott arra vonatkozóan, hogy a törvényhatósági jogú városok térítés ellenében igénybe vehetik a csendőrséget a hatósági területükön.[34] Ezzel számos város élt is a külterülete tekintetében. A törvényhatósági jogú városi rendőrségek azonban továbbra is a magyar rendvédelem gyenge láncszemét alkották. Az önkormányzati rendőrök a fegyvereiket önállóan szerezték be, ebből fakadóan pedig a használhatatlanság határát súroló lőfegyvereket vásárolták meg. A magyarországi önkormányzati rendőrségek lőfegyvere akkor vált viszonylag egységessé, amikor a Magyar Királyi Csendőrségnél a forgópisztolyokat lecserélték a Frommer-féle öntöltő pisztolyokra. Az így felszabadult forgópisztolyokat pedig — amelyek használható, jó állapotban voltak — kedvezményes áron felajánlották az önkormányzati rendőrségek tagjai számára. A rendőrök általában éltek is a kedvező vételi lehetőséggel.

A magyarországi rendőrségek önkormányzati rendőrségei legénységi állományú tagjainak egy része nem rendelkezett elemi iskolai végzettséggel sem. Az ő létszámarányuk testületük személyi állományának létszámához viszonyítva rendőrségenként változott ugyan, azonban átlagosan 20%-nak tekinthető az analfabéta rendőrök száma, amely a dualizmus kezdetén valamivel több, a kor végén pedig csekélyebb volt. Az analfabéta rendőrök számára nem lehetett tanfolyamot indítani, ezért a szolgálat ellátására az új rendőröket úgy készítették fel, hogy tapasztalt rendőr társaságában küldték ki őket szolgálatra. Beérkezésüket követően pedig a mentorálásukra felkért rendőr tiszt (tisztviselő) kikérdezte az újoncot a szolgálatban tapasztaltakról és felhívta a figyelmét arra, hogy mi lett volna a helyes cselekvés, illetve intézkedés. Ezt addig folytatták, amíg a szolgálatból bevonuló újonc rendőr elfogadható tevékenységről számolt be.[35]

Ismeretlen volt a rendőr tiszt fogalma a korabeli Magyarországon. Rendőr tisztviselőnek nevezték a rendőr tiszteket, ami kiválóan megfelelt annak a helyzetnek, hogy a rendőrségek — mai fogalmaink szerint — tisztjeire ugyanazok a szabályok és képesítési elvárások vonatkoztak, mint a köztisztviselőkre. Jogtudori oklevéllel csak a rendőrkapitányoknak kellett rendelkezniük. Az önkormányzati rendőrségek esetében pedig a rendőrtisztviselőket is hat évre választották, mint az önkormányzati tisztviselőket. Ez alól csupán a rendőrkapitányok jelentettek kivételt, akiket a főispán nevezett ki a kormány intencióinak megfelelően élethossziglan (nyugdíjba vonulásukig). Ebből fakadóan pedig a rendőr tisztviselők egzisztenciája legalább is hat évnél hosszabb távon attól függött, hogy újraválasztják, vagy sem. Az újraválasztásnak pedig megfelelő helyi notabilitás támogatásának a hiányában nem sok esélye volt. Az önkormányzati rendőrségek tagjainak a fizetése. És a nyugdíja is településenként változott, abban azonban egységesnek bizonyult, hogy általában kedvezőtlenebb volt az állami rendvédelmi testületek tagjai számára biztosítottaknál. Ilyen körülmények között az önkormányzati rendőrségek tisztviselői (napjaink terminológiája szerinti tisztjei) maguk kezdeményezték az önkormányzati rendőrségek államosítására irányuló mozgalom elindítását.[36]

A Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) az egyesület kiváló szakemberével — aki Nyugat-Európa nagyvárosainak a rendőrségeinél már tanulmányutat is tett és magyarországi rendőrkapitányi tapasztalatokkal is rendelkezett — megíratta a rendőrségek államosítását indítványozó könyvet, amelyet eljuttattak a kormányfőhöz is, ahol az kedvező fogadtatásra talált. A MROE felvetését kedvező helyzetben tette meg, mivel a városok költségvetésének tetemes részét alkotta a rendőrség fenntartása. A városok vezetése örült annak, hogy oly módon szabadulhat meg a városi rendőrség kiadásaitól, hogy a rendőrség megmarad.

A dualizmus időszaka a magyar közigazgatás történetében a központosítás időszaka. Igaz ugyan, hogy a későbbi korszakokhoz képest a központosítás a dualizmus alatt még csupán gyerekcipőben járt, azonban a korábbi időkhöz képest mégis jelentős központosításon esett át a magyar állam. Ebbe a tendenciába pedig kitűnően illeszkedett a rendőrség államosításának az ideája. Az országgyűlés 1912-ben felkérte a belügyminisztert arra, hogy

1914-ben nyújtsa be a tárca törvényjavaslatát a magyarországi rendőrségek államosítására vonatkozóan. A tárcánál külön osztályt hoztak létre a javaslat kidolgozására. A törvényjavaslatot a tárca 1914-ben be is nyújtotta, azonban az országgyűlés visszaküldte azt átdolgozásra. Újabb benyújtásra pedig már — a háború kitörése miatt — nem került sor.[37]

A magyar rendvédelmi modell két pillértestület típusa közül kétség kívül a rendőrségi rész volt a gyengébb. Ez azonban nem jelentette azt, hogy a rendőrségek mindenben alacsonyan teljesítettek. A rendőri szolgálatteljesítés tekintetében jelentős eltérés volt az egyes városok között. Emellett pedig a rendőrtisztviselők legjobbjai igyekeztek olyan újításokat bevezetni, amelyek a Magyar Királyság valamennyi rendőrségének a javára válhattak. Ide sorolható például, hogy a kontinensen elsőként vezették be az újlenyomat szerinti azonosítást, létrejött a fővárosi rendőrség szervezetében a bűnügyi nyilvántartás, melyet a vidéki rendőrségek is használhattak, illetve a későbbiek során információikkal gyarapíthatták is, továbbá a fővárosi rendőrség a tiszti kara számára időnként továbbképző jellegű tanfolyamokat szervezett. E tanfolyamokra a hazai és — az európai nagyvárosok rendőrségeihez tanulmányútra küldött fővárosi rendőrtisztek tolmácsolásával — a külföldi legújabb bűncselekmény típusok és azok leleplezésének a legkorszerűbb eljárásait ismertették. E tanfolyamokra pedig meghívták a vidéki .rendőrségek képviselőit is, akik a tanfolyamot követően visszatérve anyaszervezetükhöz multiplikároként tájékoztatták a helyi rendőröket a fővárosi rendőrségnél hallottakról.

A vidéki rendőrségeknek nem csupán a fegyverzete és az öltözéke volt tarka, hanem a szolgálati szabályzata és szervezete is. Mivel a Magyar Királyságban a törvények az ország egész területén egységesek voltak, így a törvényi alap is egységes volt. Az önkormányzatok azonban az általuk létrehozott rendőrség szolgálati szabályzatát saját hatáskörükben állapíthatták meg, így ahány rendőrség létezett, annyiféle szolgálati szabályzat volt. Hasonló volt a vidéki rendőrségek szervezeti felépítése is. Nem volt két egyforma szervezeti felépítésű önkormányzati rendőrség. Bizonyos mértékig azonban a szervezeti felépítések hasonlítottak egymásra. Szinte minden rendőrségnél megtalálható volt például az elnöki osztály, vagy a fogda, nagyobb rendőrségeknél pedig a — budapesti rendőrség mintájára kialakított detektív testület. Komolyabb bűnügyek esetében a kis rendőrségek általában a legközelebbi nagyváros rendőrsége detektívtestületének segítségét kérték a szövevényes bűnügy szálainak a kibogózása érdekében. A nagyobb vidéki városok rendőrségeinek a szervezeti differenciáltabbak voltak a városokban előforduló bűnügyi típusoknak megfelelően. A kisebb városokban ilyen differenciálások nem jöttek létre.[38] **(II.sz. melléklet)**

A dualizmuskori Magyar Királyság rendvédelmébe a két pillérszervezeten — azaz a Magyar Királyi Csendőrségen és a városi rendőrségeken — kívül, illetve a testőrségek, koronaőrség és a képviselőházi őrség mellett résztvett még a Magyar Királyi Pénzügyőrség és a fogházőrségek is. A magyar rendvédelemhez sorolhatók továbbá az úgynevezett törvényhatósági jogú személyek — gátőrök, erdőőrök, pályaőrök, mezőőrök stb. — csoportjai is.

A Magyar Királyi Pénzügyőrség a dualizmuskori magyar rendvédelem azon testülete volt, amelynek a szervezeti kialakításakor a magyar kormány átvette a kiegyezés előtti birodalmi pénzügyőrség (Finanzwache) magyarországi szervezeti elemeit és az ott szolgálatot teljesítő személyi állomány egy részét. Az első magyar pénzügyőr szolgálati szabályzatokat a korábbi német nyelvű szabályzatokból fordították magyarra. A Magyar Királyi Pénzügyőrség alapvető feladata az állam jövedéki monopóliumából fakadó teendőinek az ellátása volt. A testület polgári fegyveres őrtestület formájában működött, a pénzügyi tárca alárendeltségébe tartozóan és a Magyar Szent Korona alá tartozó területekre kiterjedő hatáskörrel. A testület ruházata, fegyverzete és szervezete egységes volt és a testület önálló rangrendszerrel rendelkezett.

A dualizmus időszakában a Magyra Királyságban 19 pénzügyi szakhatóság működött. Ezen szervezeteket fogták össze megyei szinten a pénzügyigazgatóságok. A pénzügyigazgatóságok fokozatosan épültek ki. A XX. század elejére már szinte valamennyi vármegyében működött pénzügyigazgatóság. A 19 pénzügyi szakhatóság közül azonban nem mindegyik szervezet működött valamennyi vármegyében. A pénzügyőrség azonban jelen volt valamennyi vármegyében. A pénzügyőrség alap szervezeti egységét a szakasz alkotta, melynek a működési területe általában több településre terjedt ki. A pénzügyőr szakaszoknál a

pénzügyőr legénysége teljesített szolgálatot. Több szakasz irányítását látta el egy-egy pénzügyőri biztosi kerület, melynek az élén már pénzügyőr tisztek teljesítettek szolgálatot. A vármegyékben működő pénzügyőr biztosi kerületek felügyeletét pedig a megyei pénzügyigazgatóság kebelében működő pénzügyőr tisztek csoportja valósította meg. Az országos irányítás teendőit pedig a pénzügyi tárca szervezetében létrehozott pénzügyőr osztály látta el.[39] **(III.sz. melléklet)**

Mivel a katonai határőrvidék az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharcot követően is fennmaradó részének a visszapolgárosítása nem volt egyszerű feladat, ezért e térségre kiterjedően 1872-től 1886-ig működtetett úgynevezett vám- és adóőrséget is felállítottak, amelyet a visszapolgárosítási folyamat befejeztével integráltak a Magyar Királyi Pénzügyőrségbe.

A Magyar Királyi Pénzügyőrség szolgálati feladatait mintegy 5500 fős létszámmal valósította meg.[40]

A dualizmus időszakában — a neoabszolutizmus idején egy szervezetbe integrált — adó- és vámhivatalokat 1872-ben szétválasztották. A vámhivatalok és a pénzügyőrség is eltérő szervezetben működtek, de — más pénzügyi szakhatósághoz hasonlóan — a területileg illetékes pénzügyigazgatóságok felügyeletével.[41]

A büntetés-végrehajtás új szervezet volt a magyar rendvédelmi testületek között. A kiegyezést követően a börtönöket kivonták a közigazgatási szervezetek alárendeltségéből és azokat az igazságügyi tárca kompetenciájába helyezték. Ezzel párhuzamosan létrehozták Európa legkorszerűbb büntetés-végrehajtási szabályzatát „Házszabályok" elnevezéssel és elkezdődött a többfokozatú, valamint a polgári elveknek megfelelő objektumrendszer kiépítése is.[42]

A magyar börtönügy polgári újjászületésének részeként alakult ki a börtönőri szervezet is. A börtönök őrzését az elítéltek felügyeletét mintegy 3000 főnyi fegyőr valósította meg. A fegyintézetek igazgatóit ellenőreit és írnokait, stb. az igazságügyminiszter nevezte ki. A felügyelői személyzetet (fegyőröket) pedig az intézet igazgatók állították szolgálatba. Így a fegyőrök a fegyintézetek igazgatóinak a fegyelmi hatáskörébe tartoztak. Lényegében a klasszikus értelemben vett országos büntetésvégrehajtási testület helyett inkább büntetés-végrehajtási intézeti testületek jöttek létre, amelyek azonban egységes szabályzattal, öltözékkel, rangrendszerrel rendelkeztek.[43]

A dualizmuskori Magyar Királyság határőrizete érdekesen alakult. Az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság közös határán nem volt őrzés, mivel — a csaknem 10 évente megújított vámszövetségből fakadóan[44] — e határt mindkét ország polgárai és árui bárhol és bármikor átléphették. Határőrizetre csupán a vámhatárokon volt szükség. Mindkét társország az Osztrák-Magyar Monarchia vámhatárvonalait ellenőrizte csupán.[45]

A Magyar Királyság határőrizeti gyakorlatának az volt a lényege, hogy a határvonal őrzésére nem hoztak létre külön testületet, hanem ehelyett a rendvédelmi testületek határmenti szervezetire bízták azon részhatárőrizeti feladatokat, amelyek többé-kevésbé harmonizáltak ezen testületek alapfeladataival. Ezen a helyzeten az sem változtatott, hogy 1906-ban létrehozták a Magyar Királyi Határrendőrséget, amelynek már az alapfeladata volt a határőrizet, azonban a klasszikus határőrizeti hármas feladatrendszerből azaz a határvonal őrzéséből, a határforgalom ellenőrzéséből és a határrend betartatásából csupán a határrend betartatását és a távolsági határforgalom ellenőrzését valósította meg amellett, hogy a határőrizetben résztvevő és abba esetenként bevonható rendvédelmi erők irányítását is ellátta.[46] **(IV.sz. melléklet)**

Kezdetben a magyar-román és a magyar-szerb határszakaszt kizárólag a Magyar Királyi Pénzügyőrség vámhatárvonallal rendelkező szakaszai őrizték a szokásos pénzügyőrségi feladataik ellátása mellett. Ebbe a tevékenységbe csatlakoztak be a Magyar Királyi Csendőrség vámhatárvonallal rendelkező őrsei, ugyancsak a szokásos csendőrségi teendőik ellátása mellett. A csendőrség azonban a határőrizeti feladatokat is ellátó szervezetét speciális szervezeti elemekkel is gyarapította, illetve a határőrizeti teendők ellátásában résztvevő személyi állományát jelentősen növelte.[47]

A határforgalom ellenőrzését kezdetben a közeli városok rendőri szervezetéből kikülönített csoportok látták el a határátkelőhelyeken, korabeli szóhasználat szerint

határkapuknál. Ezt a feladatot — a Magyar Királyi Határrendőrség felállításával — a határrendőrség oly módon vette át, hogy a testület a távolsági határforgalom ellenőrzését, a határszéli csendőrség épedig a kishatárforgalom felügyeletét látta el.[48]

A határrend betartatásának teendőit eredetileg a vámhatárvonallal rendelkező járások szolgabírói kirendeltségei valósították meg, a határrendőrség felállításával azonban e feladatkört is a testület vette át.[49]

A dualizmuskori magyar rendvédelmi modell részeként a korabeli magyar határőrizeti modell is önkormányzati jellegű volt, hiszen a határvonal őrzésének a kivételével a többi határőrizeti részteendőt, azaz a határforgalom ellenőrzését és a határrend betartatását a közeli városok önkormányzati rendőrségeinek részlegei, illetve a területileg illetékes megyei önkormányzatok járási kirendeltségei valósították meg. Ezt váltotta fel a központi kormányzatnak közvetlenül alárendelt határrendőrség, illetve a határvonal őrzésében egyre nagyobb szerepet kapott csendőrség.

A határőrizeti modell módosulása tekintetében tehát nem csupán arról volt szó, hogy az önkormányzati szervezeteket a központi államhatalom közvetlen irányítása alatt álló szervezetek váltották fel, hanem a fejlesztések során egyre nagyobb súlyt kapott a magyar határőrizetben a katonailag szervezett őrtestület, azaz a Magyar Királyi Csendőrség.[50]

A magyar rendvédelem egésze tekintetében is hasonló folyamat zajlott le. A korabeli koncepciót — mely szerint a rendvédelem derékhadát az önkormányzati rendőrségek alkották és a központi államhatalomnak közvetlenül alárendelt érendvédelmi testületeket csak olyan szakterületeken (pénzügyőrség), illetve exponált földrajzi térségekben (Budapest, Fiume) hoztak létre, ahol ettől nem volt célszerű eltérni — az önkormányzati rendőrség nyilvánvaló alkalmatlansága miatt, e szisztémát a kétpólusú rendvédelmi modell váltotta fel 1881-től a Magyar Királyi csendőrség felállításával. Nyilvánvalóvá vált azonban az is, hogy a magyar érendvédelmi modell további fejlesztésre szorult a városi őrendőrségek államosítása által. Ezt a lépést azonban az I. világháború kitörése miatt már nem tudta megvalósítani a magyar állam.[51] **(V.sz. melléklet)**

Az I. világháborúba a Magyar Királyság úgy lépett be, hogy a nemzeti rendvédelem két fő pillére közül a rendőrségi pillér meglehetősen ingatag volt. Ez a rendvédelmi rendszer képtelen volt a háború miatt megnövekedett feladatok színvonalas ellátására. A rendőrségektől és a csendőrségtől ugyanúgy behívtak személyeket mint az élet más területéről, sőt számos csendőr és rendőr önként jelentkezett harctéri szolgálatra. Különösen a csendőröket tekintette a haderő kívánatosnak, mivel képzettségükből és életmódjukból fakadóan kiválóan alkalmasak voltak alegységparancsnok, különösen szakasz-, és század-parancsnoki beosztások ellátására. A katonai szolgálatot teljesítő csendőröket és rendőröket pedig testületüknél a harctéri szolgáltra kevésbé alkalmas póttartalékosokkal pótolták, akiknek viszont fogalmuk sem volt a rend fenntartásának fortélyairól és fizikailag sem bírták azt az igénybevételt, amit az elődeik nyújtottak a rendvédelmi testületeknél. Ebben a helyzetben valóban mellékes körülménynek tekinthető, hogy — az általános anyaghiányból fakadóan — a rendvédelmi szervezetek egyenruhautánpótlását csak a tábori szürke egyenruhával tudták megvalósítani és a rendvédelmi testületek fegyvereit, ahol egyáltalán rendelkeztek rendszeresített fegyverrel, lecserélték az ellenséges haderőtől zsákmányolt fegyverekre. A magyar rendvédelem széttagoltsága és az a körülmény, hogy éppen azt a személyi állományt, azaz a Magyar Királyi Csendőrség tagjainak jelentős részét hívták be harctéri szolgálatra, amely a leghatékonyabb tevékenységet fejthette volna ki a hátországban, jelentősen legyengítette a magyar rendvédelmet, amely a közbiztonság romlásához vezetett.[52]

A magyar rendvédelmet — a katonai határőrizetre való áttérés kivételével — összességében felkészületlenül érte a háborús rendvédelem. Erre a legjobb példa, hogy a Magyar Királyi Csendőrség létszáma 12 000 fő volt, ebből a létszámból kellett a háború időszakában megvalósítani a magyar állítású alakulatuk tábori csendőri szolgálatát. Mozgósítás esetében azonban az Osztrák-Magyar Monarchia 450 000 fős haderejének a létszámát 1 500 000 főre növelték. A magyar állítású alakulatok körében pedig 22 000 főnyi tábori csendőri szolgálati tevékenységet ellátó személy vált szükségessé.[53]

Ez a helyzet oda vezetett, hogy a haderő — a hátországi rend fenntartása érdekében — 1918-ban már alakulatokat jelölt ki a hátországban működő rendvédelmi testületek megsegíté-

sére, illetve az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásakor rendkívül tarka szervezetek jöttek létre a legyengült magyar rendvédelem feladatköreinek az ellátására. Ez a helyzet pedig nem akadályozta, hanem inkább elősegítette a magyarországi tanácsköztársaság létrejöttét.[54]

A háborús időszak azonban tulajdonképpen „csupán" felerősítette a magyar rendvédelmi modell gyenge pontjait nevezetesen azt a sajátosságát, hogy a rend fenntartásának teendőit mérsékelt létszámmal valósította meg. Békeidőben ez nem jelentett gondot, mivel csapaterős karhatalmi feladatok ellátására rendelkezésre állt a haderő, ugyanúgy mint ahogyan a dualizmus időszakát megelőző korokban is. Ekkor még nem akadályozta a haderő esetenkénti karhatalmi célzatú igénybe vételének a lehetőségét olyan doktréner felfogás, amely csupán a külső támadás elleni védelemre kívánja korlátozni a véderőt. A kortársak teljesen természetesnek tartották, hogy a csapaterős karhatalmi tevékenységet a haderő alakulatai hajtsák végre. A magyar rendvédelmi struktúra tulajdonképpen alkalmatlan is volt a csapaterős karhatalmi tevékenység végzésére. A magyar rendvédelmi testületek nem rendelkeztek a feladatkörre specializált szervezeti egységekkel. A Magyar Királyság rendvédelmi szervezeti közül egyedül a Magyar Királyi Csendőrség volt alkalmas — a személyi állomány kiképzettségéből és felszereltségéből fakadóan — karhatalmi feladatok ellátására. a 12 000 fős testület azonban a Magyar Királyság területén, többé-kevésbé arányosan elosztva, apró szervezeti egységekben (őrsökön) teljesített szolgálatot. Innen csak minimális létszámot lehetett elvonni, minél testesebb karhatalmi erőre volt szükség annál nagyobb körzetből kellett, szinte emberenként összeállítani a karhatalmi alakulatot. Ebből fakadóan a csapaterős karhatalmi teendőket elsősorban a véderő kijelölt alakulatai látták el, akik megfelelő felkészítésben részesültek a feladatok eredményes ellátása érdekében.[55]

A dualizmuskori Magyar Királyság rendvédelmének egyik sajátossága volt — legalább is az Osztrák Császársághoz viszonyítva — a kivételes hatalom gyakorlásának a rendezése. A korabeli Európa szinte valamennyi országában törvényhozással szabályozták a kivételes hatalom témáját. A Magyar Királyságban erre meglehetősen későn, 1912-ben került sor,[56] a közös haderő vezetésének többszöri sürgetése nyomán jóval azután, hogy az Osztrák Császárságban már több alkalommal törvényi úton szabályozták a témakört. A kivételes hatalomról szóló törvények lényegében a háború időszakában — a harc eredményes megvívása érdekében — a szabadságjogokat korlátozták és azzal összefüggésben az adott ország erőforrásainak a háború érdekében való mozgósítását elősegítő jogszabályok létrehozásának a lehetőségét teremtették meg. E téren Európában lényegében kétféle minta jött létre. A német minta szerint a kivételes hatalom gyakorlásával kapcsolatos jogosultságokat a haderőre ruházták. Ezzel szemben a brit minta szerint a kivételes hatalomból fakadó jogokat és kötelezettségeket a kormány gyakorolta. Az Osztrák-Magyar Monarchia két társországában egymástól eltérő módon szabályozták a témát. Az Osztrák Császárságban a német mintát, a Magyra Királyságban pedig a brit mintát követték. Ebből fakadóan a Magyar Királyságban a rendvédelmi testületek a háború időszakában sem kerültek a haderő alárendeltségébe a hadműveleti területek kivételével. Az erőforrások mozgósítására, a szabadságjogok korlátozására mindenképp sor került, azonban ezek a sarkalatos teendők Magyarországon a polgári kormány hatáskörébe kerültek.[57]

A háború során gyengülő magyar közbiztonság azonban a legyengülő állapotát nem annak köszönhette, hogy a polgári kormány felügyelete alatt maradt, hanem a háborús rendvédelemre fordított elégtelen feltételrendszerből következett. A dualizmuskori magyar rendvédelmi modell alkalmas volt a békeidőszakbeli rendfenntartásra, azonban felkészületlen, illetve hiányosan felkészített volt a háborús időszak rendvédelmére.

Összességében a dualizmuskori magyar rendvédelem vitathatatlan előnye, hogy ekkor jött létre — a polgári magyar állam kiépülésének a részeként — az a kontinentális típusú polgári magyar rendvédelem, amely máig is érezteti hatását. A rend fenntartása tekintetében pedig a háború időszakára vonatkozó tapasztalatanyag keletkezett.

Jegyzetek:

[1] URBÁN: *Szabadság és rend. Budapest rendje és rendőrsége 1848-ban.* ; Idem: Az 1848-1849-es szabadságharc rendvédelmi testületei. ; Idem: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására.

[2] GALÁNTAI: 16-52.p.

[3] Nr.150/1849.

[4] ZACHAR: 202-203.p.

[5] Nr.272/1849.

[6] ZACHAR: op.cit. 203.p.

[7] Julis Jacob von HAYNAU tábornagy jobbkeze volt Franz Johann KEMPEN von Fichtenstam a magyar forradalom és szabadságharc leverését követően a magyar hazafiak „felelősségre vonásának" cselekményeiben.

[8] 1867/XII.tc.

[9] CSIZMADIA: 79.p.

[10] ZACHAR: op.cit. 204.p.

[11] PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* 68-96.p.

[12] 1870/XLII.tc.

[13] 1871/XVIII.tc.

[14] HELLEBRONTH: 14.p.

[15] Loc.cit.

[16] ZEIDLER: 95.p.

[17] Miliärschematizmus für das Kaiser und Königliche Heer.

[18] Loc.cit.

[19] GALÁNTAI: op.cit. 91-93.p.

[20] Loc.cit.

[21] FAZAKAS — HEGEDŰS — HENNEL

[22] 1912/LXVII.tc.

[23] PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. 155-160.p.

[24] PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. 77-84.p.

[25] A kiegyezéssel ugyan feloszlatták a birodalmi csendőrségnek a Magyar Királyság területén állomásozó részét, azonban Erdélyben és Horvátországban mégis fennmaradt egy-egy csendőr ezred a haderő részeként. Ezeknek a működése viszont nem állt összhangban a kiegyezési törvényben foglaltakkal, így más a puszta létük is a politikai csatározások témájává vált. TISZA Kálmán kezdeményezése nyomán a két csendőr ezredet a magyar kormány átvette a közös haderőtől 1876-ban. Az erdélyi csendőr ezred vált a Magyar Királyi Csendőrség létrehozásának kiinduló alapjává, mivel innen kiindulva valósították meg a testület országos kiépítését.
1881/II.tc. ; 1881/III.tc. ; CSAPÓ: 13-19.p.

[26] PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. 80-86.p.

[27] Idem: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. 91-97.p.

[28] Idem: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. 92-110.p.

[29] 1872/XXXVI.tc. ; 1881/XXX.tc.

[30] 1903/VIII.tc.

[31] 1916/XXXVII.tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.

[32] TISZA

[33] PRESZLY: 11-29.p.

[34] 1882/X.tc.

[35] PARÁDI: A polgári magyar állam rendőrségei. 124-134.p.

[36] Idem: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919. 97-100.p.

[37] BORBÉLY — KAPY: 393-394.p.

[38] PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* op.cit.

[39] Idem: A dualizmsukori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok. 82-84.p.

[40] Idem: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában. 121-136.p.

[41] CSIZMADIA: op.cit. 200.p.

[42] MEZEY: *A magyar polgári börtönügy kezdetei*. 209-212.p.

[43] Loc.cit.

[44] 1867/XV.tc. ; 1878/XX.tc. ; 1887/XXIV. ; 1898/I.tc. ; 1908/XII.tc. ; 1917/XVIII.tc.

[45] PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* 6-24.p.

[46] Idem: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. 44-51.p.

[47] Idem: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914.

[48] Idem: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. 42-48.p.

[49] Idem: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. 541-570.p.

[50] Idem: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. 357-388.p.

[51] Idem: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. 21-27.p.

[52] Idem: A hátország rendvédelme 1914-1918. 108-118.p.

[53] SZAKÁLY: 13-19.p.

[54] SUBA: 129-132.p.

[55] PARÁDI: Rendvédelem-karhatalom 1867-1945.111-119.p.

[56] 1912/LXIII.tc.

[57] MEZEY: Az első világháború jogi törvényhozói előkészítése: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi 63. törvénycikk. 11-18.p.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

BORBÉLY — KAPY (37.;)	—	BORBÉLY Zoltán— KAPY Rezső: (szerk.): *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. I.köt. 1-299 p. II.köt. 300-600 p **.**
CSAPÓ (25.;)	—	CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.
CSIZMADIA (9.;41.;)	—	CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.
FAZAKAS — HEGEDŰS — HENNEL (21.;)	—	FAZAKAS László — HEGEDŰS Ernő — HENNEL Sándor: *A Szent Korona őrzése. A koronaőrök, a koronaőrség.* Budapest, 2002, Heraldika. 286 p. HU-ISBN 963 92 0402 1.
GALÁNTAI (2.;19.;20.;)	—	GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth Kiadó. 386 p. 963 09 2589 3.
HELLEBRONTH (14.;15.;)	—	HELLEBRONTH Kálmán: *A magyar testőrségek névkönyve 1760-1918.* Budapest, s.a. Stádium. 543 p.
MEZEY (42.;43.;)	—	MEZEY Barna: *A magyar polgári börtönügy kezdetei.* Budapest, 1995, Osiris. 230 p. HU-ISBN 963 83 8488 3. /Jogtörténeti Értekezések./ HU-ISSN 0134-0026.
PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* (11.;38.;)	—	PARÁDI József et. al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.
PRESZLY (33.;)	—	PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1919.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.
SZAKÁLY (53.;)	—	SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1943.* Budapest, 2000[2], Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8.
TISZA (32.;)	—	TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségeinek története a legrégibb időktől 1912-ig.* Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomda. 327 p.
URBÁN: *Szabadság és rend. Budapest rendje és rendőrsége 1848-ban.* (1.;)	—	URBÁN Aladár: *Szabadság és rend. Budapest rendje és rendőrsége 1848-ban.* Budapest, 2015, Argumentum. 243 p. HU-ISBN 978 963 44 6710 6.

TANULMÁNYOK

MEZEY: Az első világháború jogi törvényhozói előkészítése: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi 63. törvénycikk. (57.;)	—	MEZEY Barna: Az első világháború jogi törvényhozói előkészítése: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi 63. törvénycikk. 11-18.p. In ÁDÁM János — SEGES Vladimir — PALLAI László et al. (szerk.): *Első világháború a Kárpátokban. Prvá svetová vojna v karpatoch. Перша світова війна в карпатах.*] Eperjes, 2016, Eperjesi Egyetem. 336 p. SK-ISBN 978 805 55 1717 9.
PARÁDI: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. (46.;)	—	PARÁDI József A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. *Belügyi Szemle,* XXX.évf. (1982) 10. sz. 44-51.p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. (49.;)	—	PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CI.évf. (1986) 3.sz. 541-570. p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914.
(47.;)

— PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CIII.évf. (1988) 1.sz. 56-92.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914.
(47.;)

— PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CIV.évf. (1989) 2.sz. 177-196.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai.
(51.;)

— PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* II.évf. (1992) 3.sz. 21-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Tradíció és korszerűség”* című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A dualizmuskori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok.
(39.;)

— PARÁDI József: A dualizmuskori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* VIII.évf. (1998) 9.sz. 82-85.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.”* című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között.
(48.;)

— PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* X.évf. (2000) 11.sz. 42-53.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a *„Szabad mozgás a Kárpát-medencében”* című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai.
(50.;)

— PARÁDI József: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. 357-388.p. In MEZEY Barna (szerk.): *Eckhart Ferenc emlékkönyv*. Budapest, 2004, Gondolat Kiadó. HU-ISBN 963 95 0086 0. /Jogtörténeti értekezések, 28./ HU-ISSN 0134-0026.

PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919.
(36.;)

— PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XI.évf. (2005) 13.sz. 97-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. március 19-én, Párizsban hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„A közbiztonság közös európai örökségünk”* című XIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945.
(35.;)

— PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.”* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945.
(28.;)

— PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIX. évf. (2010) 22. sz. 92-114. p. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre”* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete.
(26.;)

— PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005”* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei.
(27.;)

— PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 91-99.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI:Rendvédelem-karhatalom 1867-1945.
(55.;)

— PARÁDI József: Rendvédelem-karhatalom 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 24.sz. 111-123.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.”* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában.
(23.;)

— PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidi Ordinis),* XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában.
(40.;)

— PARÁDI József: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 121-146.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. február 21-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A kivételes hatalom és a közbiztonság”* című XIV. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A hátország rendvédelme 1914-1918.
(52.;)

— PARÁDI József: A hátország rendvédelme 1914-1918. In SZIDIROPULOSZ Archimédesz (szerk.): *Trianoni Szemle Évkönyv.* VII. évfolyam. Budapest, 2015, Trianoni Kutatóintézet Közhasznú Alapítvány. 311 p. HU-ISSN 2060-2502.

PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület.
(24.;)

— PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidi Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

SUBA
(54.;)

— SUBA János: Karhatalom szervezése a Magyar Királyi Honvédségben 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz. 129-136.p. HU-ISSN 1216-6774.

URBÁN: Az 1848-1849-es szabadságharc rendvédelmi testületei.
(1.;)

— URBÁN Aladár: Az 1848-1849-es szabadságharc rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidi Ordinis),* I.évf. (1991) 1.sz. 7-16.p. HU-ISSN 1216-6774.

URBÁN: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására. (1.;) — URBÁN Aladár: Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidi Ordinis),* II.évf. (1992) 3.sz. 11-20.p. HU-ISSN 1216-6774.

ZACHAR (4.;6.;10.;) — ZACHAR József: Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei. szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidi Ordinis),* IX.évf. (1999) 10.sz. 202-206.p. HU-ISSN 1216-6774.

ZEIDLER (16.;) — ZEIDLER Sándor: Testőrségi rendfokozatok a polgári magyar állam időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 47-48-49-50.sz. 95-100.p. HU-ISSN 1216-6774. 98.p. 8.sz.jegyzet.

SEMATIZMUSOK

Miliärschematizmus für das Kaiser und Königliche Heer. (17.;18.;) — Miliärschematizmus für das Kaiser und Königliche Heer. [Császári és Királyi Haderő katonai sematizmusa.] Bécs, 1898, Kaiserlich- Königlichen Hoff – und Staatsdruckerei. 13079 p.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK

PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* (45.;) — PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1985. 162 p.

JOGSZABÁLYOK

1867/XII.tc. a Magyar Korona országai és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézésének módjáról. (8.;) — 1867/XII.tc. a Magyar Korona országai és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézésének módjáról.

1867/XV.tc. (44.;) — 1867/XV.tc. a magyar korona országai Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről.

1870/XLII.tc. (12.;) — 1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.

1871/XVIII.tc. (13.;) — 1871/XVIII.tc. a községek rendezéséről.

1872/XXXVI.tc. (29.;) — 1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról.

1878/XX.tc. (44.;) — 1878/XX.tc. a magyar korona országai Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről.

1881/II.tc. (25.;) — 1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának kiegészítéséről.

1881/III.tc. (25.;) — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

1881/XXX.tc. (29.;) — 1881/XXX.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.

1882/X.tc. (34.;) — 1882/X.tc. a magyar királyi csendőrség által, a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületein való teljesítendőkről.

1887/XXIV.tc. (44.;) — 1887/XXIV.tc. az 1878/XX.tc.-be iktatott vám-és kereskedelmi szövetség meghosszabbításáról.

1898/I.tc. (44.;) — 1898/I.tc. a vám- és kereskedelmi viszonyoknak és ezekkel összefüggő némely kérdésnek a rendezéséről.

1903/VIII.tc. (30.;)	—	1903/VIII.tc. a határrendőrségről.
1908/XII.tc. (44.;)	—	1908/XII.tc. a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi éviszonyoknak és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országokkal való szabályozása tárgyában Budapesten 1907. október hó 8.-án kötött szerződés beczikkelyezésről.
1912/LXIII.tc. (56.;)	—	1912/LXIII.tc. a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről.
1912/LXVII.tc. (22.;)	—	1912/LXVII.tc. a képviselőházi őrség felállításáról.
1916/XXXVII.tc. (31.;)	—	1916/XXXVII.tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.
1917/XVIII.tc. (44.;)	—	1917/XVIII.tc. a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyoknak Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országokkal való ideiglenes szabályozása iránt 1917. év november hó 18.-án kötött szerződés beczikkelyezéséről.
Nr.150/1849. (3.;)	—	Nr.150/1849. Kaiserliches Patent, vom 4. marz 1849, [Császári pátens, 1849. III. 4.] Kaiserliches Patent, die Reichsver-fassung für das Kaiserthum Österreich enthaltend. [Császári pátens, a birodalmi alkotmány az Osztrák Birodalom és részei számára.] *Reich- Gesetz- und Regierungsblatt,* [Birodalmi törvény- és kormánylap] II.évf. (1850) 151-165.p.
Nr.272/1849. (5.-;)	—	Nr.272/1849. Kaiserliche Verordnung vom 8. Juni. 1849. womit die Errichtung einer Gendarmerie im ganzen Umfange des österreichischen Kaiserthums nach den angetragenen Grundzügen genehmigt wird. [Császári rendelet, mellyel az Osztrák Birodalom teljes területére kiterjedő hatáskörű csendőrség állíttatik fel.] *Reichs – Gesetz – Blatt für das Kaiserthum Österreich,* [Birodalmi Törvénylap az Osztrák Császárság számára] (1849) 297.p.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítése 1913.

II.sz. melléklet
A városi rendőrségek szervezeti felépítése.

III.sz. melléklet
A Magyar Királyi Pénzügyőrség szervezeti felépítése.

IV.sz. melléklet
A Magyar Királyi Határrendőrség szervezeti felépítése.

V.sz. melléklet
A Magyar Királyság területén működő fegyveres rendvédelmi őrtestületek személyi állományának létszáma és egymáshoz viszonyított aránya a századelőn.

I.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítése 1913.

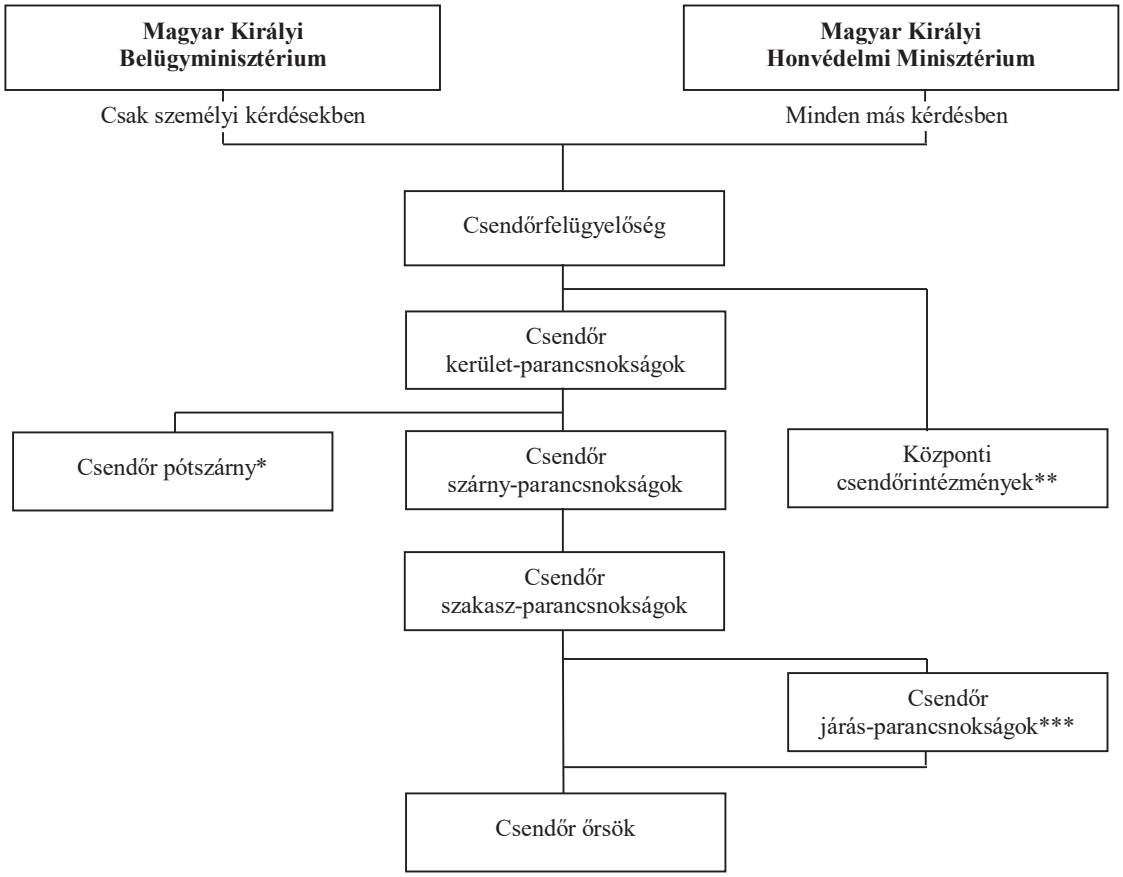

Megjegyzések :

* Központi csendőrintézmények pl.: anyagraktár, iskola, központi pótlóidomító osztály stb.

** A csendőr pótszárny nem rendelkezett működési területtel, nem látott el közbiztonsági szolgálatot. Ide a háttértevékenység (gazdálkodás, képzés stb.) tartozott.

*** A századfordulón a járásparancsnokságok alárendeltségében, járásőrmesterségeket hoztak létre a nyomozómunka végzésére.

Forrás ! PARÁDI József et. al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* 10.sz. melléklet. 279.p. Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

II.sz. melléklet

A városi rendőrségek szervezeti felépítése.

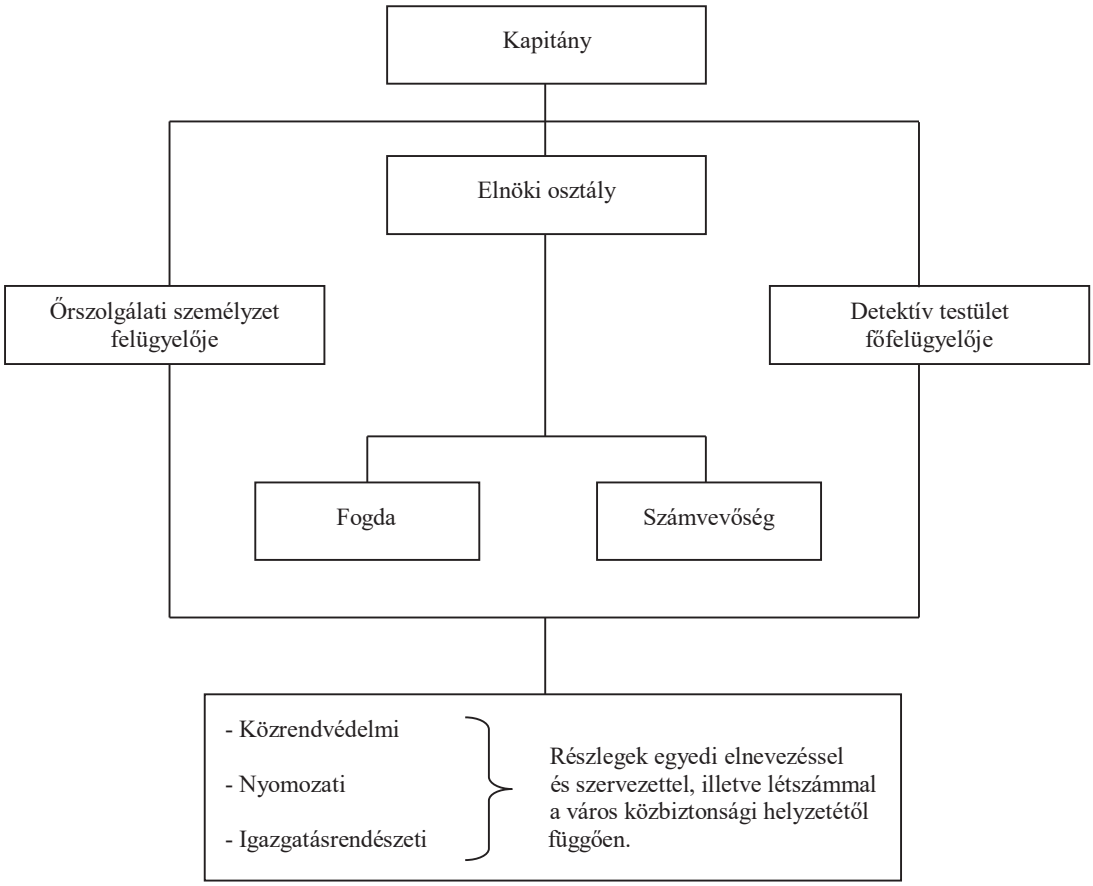

Forrás ! PARÁDI József et. al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* 68-71.p. + 73-77.p. Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

III.sz. melléklet

A Magyar Királyi Pénzügyőrség szervezeti felépítése.

Felügyeleti és irányító szervek

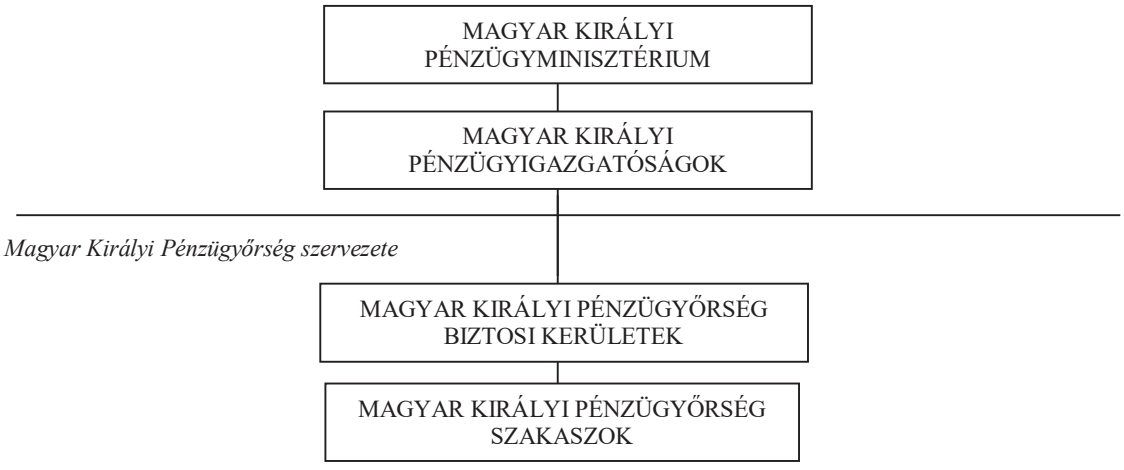

Forrás ! PARÁDI József et. al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* 12.sz. melléklet. 81.p. Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

IV.sz. melléklet

A Magyar Királyi Határrendőrség szervezeti felépítése.

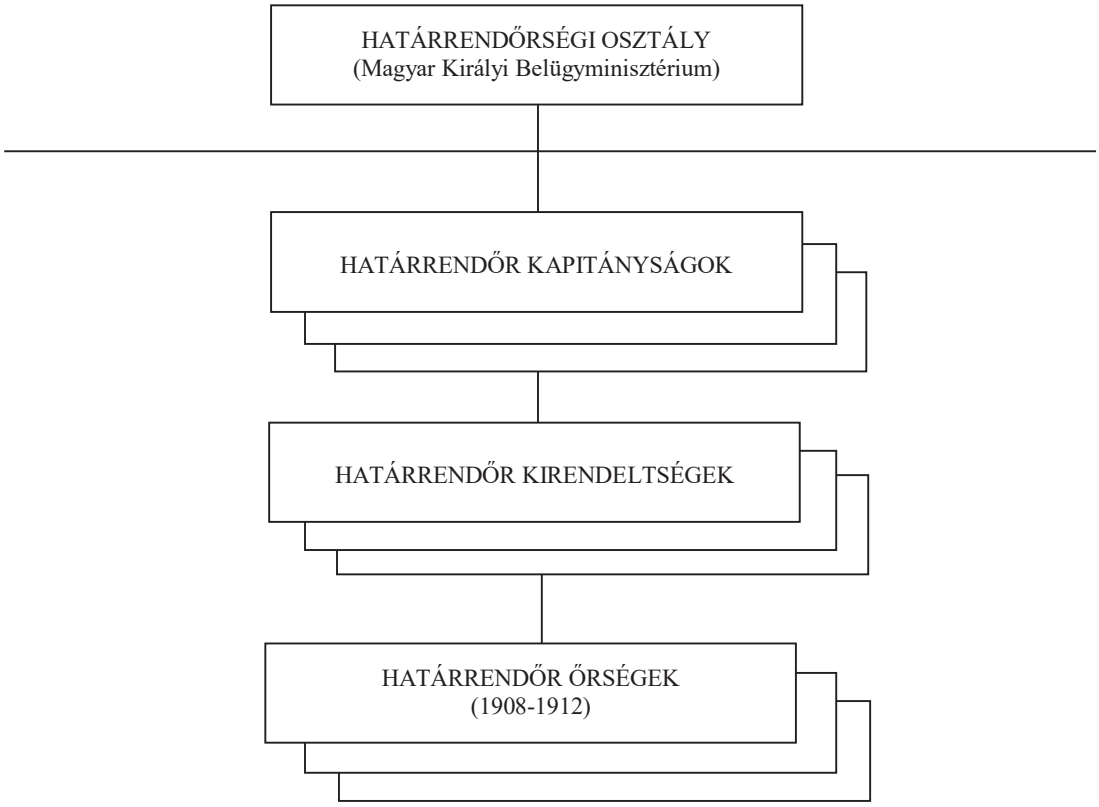

PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben.* 8.sz.melléklet 253.p.
Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 76 2332 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —

V.sz. melléklet

A Magyar Királyság területén működő fegyveres rendvédelmi őrtestületek személyi állományának létszáma és egymáshoz viszonyított aránya a századelőn.

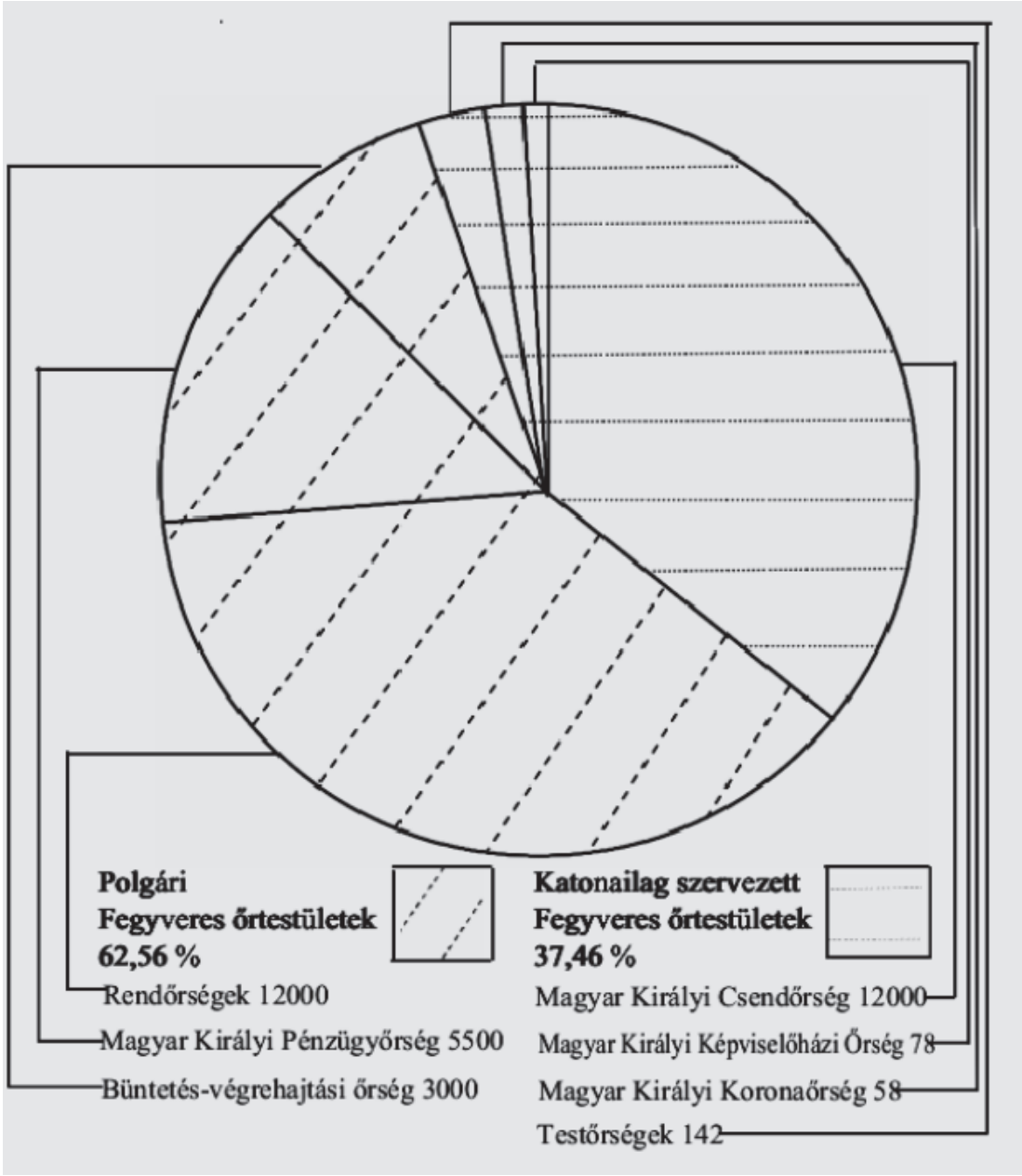

Forrás ! PARÁDI József et. al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* 68-135.p. Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.53-84P

0468 PARÁDI József

Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában

A hírszerzés és a határőrizet dualizmuskori viszonyának feltárásakor 5 kérdést célszerű megválaszolni:

1. A hírszerzés és a határőrizet a közös ügyek rendszerébe tartozott?
2. A magyar állam szervezetében milyen helyet foglalt el a határőrizet és a hírszerzés?
3. Milyen volt a korabeli magyar határőrizet?
4. Milyen volt a dualizmuskori hírszerzés?
5. Milyen kapcsolat állt fenn a hírszerzés a és a határőrizet között?

A hírszerzés és a határőrizet a közös ügyek rendszerébe tartozott?

Az Osztrák-Magyar Monarchia dualisztikus államalakulat volt, ahol a két társország — az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság — bizonyos ügyeket közösen intézett. A közös ügyek rendszerét a kiegyezési törvény tartalmazta, melyet mindkét állam országgyűlése elfogadott. A magyar országgyűlés az 1867/XII.tc-kel emelte hazánk törvényei közé a kiegyezést.[1] A kiegyezési törvényben nem csupán a Habsburg-birodalom két részének egymáshoz való .viszonyát, hanem az uralkodói hatalom jellegét és hatáskörét, az alkotmányosság szerepét is szabályozták.[2]

Az osztrák és a magyar kiegyezési törvény ugyan szó szerint nem egyezett meg, azonban tartalmuk tekintetében kétségtelenül azonosak. Az osztráknál jóval részletesebb magyar kiegyezési törvény nem a „közös ügyek", hanem a „közös érdekű .viszonyok" terminológiát használta. A magyar .törvény a közös érdekű viszonyok 4 csoportját állapította meg.

Az első ügycsoport az uralkodói udvartartás témája. Ez a témakör az osztrák törvényben nem szerepel, a magyar törvényben pedig kizáró tartalommal, mivel a magyar étörvény azt rögzíti, hogy az uralkodó nem közös. Ausztria császára és Magyarország királya ugyan egy személy, azonban két — egymástól független — közjogi tisztséget tölt be. Ebből fakadóan pedig az udvartartás költségei is függetlenek egymástól.

A közös érdekű ügyek csoportjába tartozott a külügy, a hadügy, és ezek finanszírozására szolgáló pénzügy. Ezt az ügycsoportot pragmatikus ügyeknek is nevezték, mivel a „Pragmatika Sanctio"-ból származtak.

Ezen ügycsoport intézése céljából az uralkodó külön minisztériumokkal is rendelkezett. A kiegyezési törvények ugyan egy közös minisztériumról tettek említést, az uralkodó azonban mégis három közös minisztériumot működtetett és három közös minisztert nevezett ki. Ez azonban senkit sem zavart, mivel nyilvánvaló volt, hogy a közös ügyek intézéséhez közös minisztériumok is kellenek. A közös minisztériumok tevékenységébe, a kinevezésekbe az osztrák és a magyar országgyűlés nem szólhatott bele. A közös miniszterek az uralkodónak tartoztak felelősséggel. A közös miniszterek azonban nem alkottak a két társország kormányai feletti kormányt. Közös minisztertanácsot azonban tartottak, bár erről a kiegyezési törvények nem tettek említést. A közös minisztertanácson rendszeresen részt vett a két társország miniszterelnöke, valamint — a tárgytól függően — az osztrák és a magyar kormány illetékes minisztere is. Azokat az üléseket pedig, amelyeken az uralkodó is részt vett koronatanácsnak hívták.

A külügy, a hadügy költségeit a két társország országgyűlései által kikülönített delegációk állapították meg, a költségvetési javaslatot pedig a közös minisztériumok terjesztették elő. Mindkét ország delegációja 60 fős volt, amelyeket évente választottak többségi szavazattal. A magyar delegáció 40 tagját az országgyűlés, 20 tagját pedig a főrendi ház küldte. A delegációk döntését az országgyűlések nem változtathatták meg. Döntés hiányában az uralkodó dönthetett.

A közös költségvetés két társország közötti megoszlásának arányát — amit kvótának hívtak — a két országgyűlés által küldött egy-egy bizottság dolgozta ki közös javaslattal. A bizottságok a javaslatot az országgyűléseik elé terjesztették, amit azok törvénybe foglaltak. A törvényeket pedig az uralkodó szentesítette. A kvótát meghatározott időre állapították meg. A kvóta tükrözte a két társország súlyát az Osztrák-Magyar Monarchia gazdasági életében. Döntésképtelenség esetén pedig az uralkodó vagy az előző kvótát hosszabbította meg, vagy a kvótabizottságok által megállapított kvótát érvényesítette mindaddig, amíg az országgyűlések a téma tárgyalását be nem fejezték. A kvótabizottságok 15 fősek voltak. A magyar kvótabizottságba az országgyűlés 10 főt, a főrendi ház pedig 5 főt küldött.

A közös ügyek csoportjába tartozó harmadik ügycsoportot a hitelügy alkotta. A magyar kiegyezési törvény ugyan nem ismerte el a neoabszolutizmus államadósságát a Magyar Királyságra vonat-

kozóan, azonban a teljes Osztrák-Magyar Monarchia gazdasági stabilizációjának érdekében, méltányossági alapon nem zárkózott el a keletkezett terhek egy részének az átvállalásától. Új államkölcsönök felvételéhez azonban már az országgyűlések belegyezésére volt szükség. A két társország a saját költségeire, illetve a ráeső kvóta fedezésének a céljából önállóan vehetett fel kölcsönt. A közös kibocsátású állam kölcsönök korlátozottak voltak. A Magyar Királyság által kibocsátott államkölcsönök összegét döntően produktív beruházásokra használták fel. Az Osztrák-Magyar Monarchia államadósságának a kezelését nem a közös pénzügyminisztérium, hanem az osztrák pénzügyi tárca végezte. A magyar pénzügyminisztérium, a Magyar Királyságra eső összegeket folyósította. A korábbi államadóságok Magyar Királyságra eső része nem fékezte jelentősen az ország fejlődését. 1880-ban a kiadások 11 %-át, 1913-ban pedig 4 % -át képezték a korábbi államadósság törlesztések.

A közös ügyek csoportjába tartozó negyedik ügycsoportot a vám- és kereskedelmi szövetség valamint azon közös érdekű viszonyok alkották, amelyekben fennállt ugyan az együttes rendezés érdekeltsége, azonban a közös rendezés meghiúsulása esetében a két társországot megillette az önálló intézkedés joga is. Ezt az ügycsoportot nevezték a kortársak nem közös, de egyetértőleg intézendő ügyeknek. Ezen ügycsoportba tartozott a vámügy, a külállamokkal kötött gazdasági szerződések témája, a közvetett adózás, a vasútfejlesztés, a hajózás, a postaügyek és a pénzrendszer.[3]

A közös érdekű viszonyokat rögzítő törvényben tehát sem a hírszerzés, sem a határőrizet nem szerepel. Mégis a helyzet teljesen egyértelmű. A hírszerzés ugyanis — mindenki számára nyilvánvalóan — a hadügyhöz tartozott. Ebből fakadóan pedig — mint a hadügy egyik alkotóeleme — a közös érdekű viszonyok pragmatikus ügycsoportjának szerves részét képezte.[4] A határőrizet pedig — ugyancsak mindenki számára nyilvánvalóan — mint a rendvédelem része, melyet a közigazgatáshoz tartozónak tekintettek, a két társország kompetenciájába tartozott.[5]

Az Osztrák-Magyar Monarchiában tehát birodalmi hírszerzés működött, döntően a haderőhöz kapcsolódóan. A két társország az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság külön hírszerző szolgálattal nem rendelkezett.

Az Osztrák-Magyar Monarchiában viszont birodalmi határőrizet nem létezett. A két társország — az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság — külön-külön őrizte azon határait, amelyek egybe estek a birodalmi határokkal. A két társország egymással határos határszakaszain határőrizet nem volt, mivel e határokon mindkét ország polgárai és az árucikkek is szabadon mozoghattak.[6]

A magyar állam szervezetében milyen helyet foglalt el a határőrizet és a hírszerzés?

Önálló hírszerző szervezettel tehát a Magyar Királyság a dualizmus időszakában nem rendelkezett. A Magyar Királyságnak az Osztrák-Magyar Monarchia határaival egybe eső határszakaszait azonban Magyarország őrizte. A Magyar Királyság határőrizete a dualizmus időszakában a nyugateurópai gyakorlattal megegyezett. Nevezetesen azon két alapelvet követték, hogy:

- a rendvédelmi testületek alapfeladataival harmonizáló részhatárőrizeti feladatok ellátásával az érintett rendvédelmi testületet bízták meg;
- a határőrizetben katonai erőt nem alkalmaztak.

Clausewitz kifejtette, hogy — a haditechnika fejlődéséből következően — értelmetlen a korszerű haditechnikával felszerelt alakulatokat a határőrizetbe bevonni, mivel a haditechnika a határőrizetben nem hasznosítható, így attól a csapatoknak meg kell vállniuk. A határőrizetbe bevont alakulatokat pedig kis alegységekre szétbontakoztatva lehet a határőrizet teendőibe bevonni. Márpedig a szétszórt és a haditechnikai eszközeitől megfosztott csapatok harcértéke csupán a töredéke lehet ezen hátrányokat mellőző alakulatokkal szemben.

Az Osztrák Császárságban és a Magyar Királyságban egyaránt e két alapelven nyugvó nyugateurópai határőrizeti modellt követték.[7]

A Magyar Királyságban a határőrizet klasszikus hármas feladatai közül a határvonal őrzését a *Magyar Királyi Pénzügyőrség* határmenti szakaszai látták el. A határforgalom ellenőrzését — korabeli szóhasználat szerint — határkapukhoz (határátkelőhelyekhez) legközelebbi város rendőrségének a személyi állományából kikülönített *rendőri csoport* látta el. A határrend betartatásával kapcsolatos teendőket pedig a határvonallal rendelkező járásokban felállított, úgynevezett *határmenti szolgabírói kirendeltségek* végezték. Ehhez kapcsolódtak a *vámhivatalok* az áruforgalom vámolásával. Ez a rendszer azonban a Magyar Királyság tekintetében a magyar-román és a magyar szerb határon működött. Magyarország és az örökös tartományok között határőrizet nem jött létre.

A dualizmus alatt azonban ez a határőrizeti rendszer jelentős változásokon esett át. Az állategészségügyi rendszer országos kiépítésének a részeként a XIX. század utolsó negyedére létrehoz-

ták a határállomásokon a mezőgazdasági termékek vizsgálatára hivatott állomásokat, amelyek élén állatorvosok álltak. Munkájukat néhány fős segédszemélyzet támogatta. A belépőállomásokat kezdetben *vesztegintézeteknek* hívták.

A századfordulóra kialakult az állami állatorvosi rendszer Magyarországon. Az országot három felügyelőségre osztották: a pozsonyira, a budapestire és a kolozsvárira. A felügyelőségek kerületekből álltak, melyek területe általában egy vármegye területével volt azonos. A vármegyékben pedig járásonként működött egy-egy állami állatorvos. A felügyelőségek és a kerületek élén is állatorvosok álltak. A járási állatorvos volt az állami állatorvosi hierarchia legalsóbb foka. Velük azonos társadalmi helyzetűek voltak a vesztegintézetek állatorvosai. Ha a belépőállomás vezetőjének a helye betöltetlen volt a területileg illetékes járási állatorvos végezte a belépőállomás vezetői teendőit is. A forgalmasabb helyeken a belépőállomásokon azonban két állatorvos is dolgozott, vezetői és vezetőhelyettesi minőségben. Összességében a belépőállomásokon mintegy 15-20 fő állatorvos tevékenykedett. A határforgalmi állategészségügyi hivatalok a területileg illetékes állategészségügyi felügyelőség közvetlen alárendeltségében működtek.[8]

A határőrizetbe — támogató erőként — bevonták a határmenti erdők kezelésében részt vevő, lőfegyverrel is ellátott *erdészeti személyzetet*. Az erdészek egyébként is közhatósági személyeknek minősültek, akik jogosultak voltak — akár fegyverhasználat által is — a bűncselekményeket megakadályozni, az elkövetőket elfogni és az illetékeseknek átadni. E hatáskörük a Magyar Királyság külső határai mentén kiterjedt az illegális határátlépés tekintetében gyanú alá eső személyekre is.[9]

1891-ben felállították — a Magyar Királyi Csendőrség magyar-román, illetve magyar-szerb határszakasszal rendelkező kerületeinél — a *határszéli csendőrséget*, amely a határvonal őrzésének a megvalósítására volt hivatott, a Magyar Királyi Pénzügyőrségnek a román, illetve szerb határvonallal rendelkező szakaszaival karöltve. A határszéli csendőrség kompetenciájába tartozott a kishatárforgalom felügyelete is.[10]

Viszonylag későn, 1906-ban állították fel a *Magyar Királyi Határrendőrséget.* E testület a távolsági határforgalom ellenőrzése és a másik két klasszikus határőrizeti részfeladat — azaz a határvonal őrzése és a határrend betartatása — teendőinek a koordinációját hajtották végre. Szükség esetén — törvényben rögzített feltételek létrejötte és ugyancsak a törvényben meghatározott módon — igénybe vehette a határmenti vármegyékben működő állami és önkormányzati rendvédelmi testületek személyi állományát is.[11]

A Magyar Királyi Határrendőrség felállítása nyomán, a testület kompetenciájába kerültek a határrend betartatásával kapcsolatos teendők a határmenti szolgabírói kirendeltségektől, ily módon e kirendeltségek léte is okafogyottá vált. Ugyancsak megszűntek a határközeli városok rendőrségeinek személyi állományából az utasforgalom ellenőrzése céljából kikülönített csoportok, mivel tevékenységüket a Magyar Királyi Határrendőrség vette át.

Összességében a magyar állam tevékenységében a határőrizet súlya nőtt. A dualizmus kezdetéhez képest, amikor négyféle szervezet vett részt a határőrizetben — a Magyar Királyi Pénzügyőrség, a határátkelőhelyekhez közeli városok rendőrségeinek kikülönített csoportjai, a közigazgatás kikülönített részlegei, a határmenti szolgabírói kirendeltségek által, valamint a vámhivatalok — az első világháború előtti időszakra folyamatosan kibővült a magyar határőrizetben tevékenykedők köre a Magyar Királyi Csendőrséggel és a Magyar Királyi Határrendőrséggel, továbbá az állami állatorvosi rendszer szakhatóságaival, a humán ellenőrző állomásokkal és támogató erőként az erdészeti személyzettel. Egyben pedig kikerültek a határőrizetből a határmenti szolgabírói kirendeltségek és a határmenti városok rendőrségeinek kikülönített csoportjai. Egyértelműen a központi államhatalom közvetlen irányítása alatt álló szervezetek kerültek túlsúlyba a határőrizetben, sőt — szükség esetén — a helyi önkormányzati rendvédelmi testületek is igénybe vehetőek voltak határőrizeti feladatok ellátására. Ilyen esetekben pedig az igénybe vett önkormányzati rendvédelmi erők a kormány közvetlen felügyelete alatt álló rendvédelmi testületek irányítása alá kerültek. Nőtt a határőrizetben részt vevő élőerő létszáma, ezen belül pedig a fegyveres szolgálatot ellátók aránya. **(I.sz. és II.sz. mellékletek)**

Ezzel szemben a dualizmus időszakában a magyar államnak nem volt önálló hírszerző szervezete. Igaz ugyan azonban, hogy a birodalmi hírszerzés eredményeit lényegében az egész Osztrák-Magyar Monarchia, így a Magyar Királyság érdekében is hasznosították.

Milyen volt a korabeli magyar határőrizet?

Valamennyi határőrizetet az adott ország külső és belső viszonyai határozzák meg. Az Osztrák-Magyar Monarchia Európa egyik nagyhatalma volt. A szomszédos országok respektálták a monar-

chia erejét. Váratlan katonai támadástól Románia és Szerbia részéről nem kellett tartani. Mindkét szomszédos külországban a belső viszonyok rendezettek voltak. Fejlettség tekintetében ugyan mindkét szomszédos ország elmaradt a Magyar Királyságtól, azonban a belső viszonyaik konszolidáltak voltak abban a tekintetben, hogy a területükről váratlan támadás, illetve kisebb fegyveres csoportok beszivárgása békeidőszakban nem volt várható.[12]

Az Osztrák-Magyar Monarchia belső viszonyai sem indokolták azt, hogy az államhatárokon békeidőben a haderő csapatait állomásoztassák.

A haderő tehát az Osztrák-Magyar Monarchiában — a nyugat-európai gyakorlatnak megfelelően — békeidőszakban nem vett részt a határőrizetben. A határok őrzésének teendőit az Osztrák-Magyar Monarchia mindkét társországában az Osztrák Császárságban és a Magyar Királyságban egyaránt rendvédelmi testületek látták el.[13]

Eltérő volt azonban a két társországban az, hogy mely szervezet töltötte be a határőrizetben a vezető testület szerepét. Az Osztrák Császárságban e szerep a császári csendőrség kompetenciáját gyarapította. Ezzel szemben — a Magyar Királyi Határrendőrség létrehozása után — a Magyar Királyságban a határőrizetben a vezető szerep a határrendőrséget illette meg. A dualizmus időszakában ez a helyzet magyar specialitásnak tekinthető, hiszen az Osztrák-Magyar Monarchia keleti és déli szomszédai katonai erőt is alkalmaztak a határőrizetben. Ezekben az országokban döntő szó a határőrizetben a haderőnek jutott. Az Osztrák-Magyar Monarchia nyugati és északi szomszédainál pedig a pénzügyőrségnek jutott kulcsszerep a határőrizetben.[14]

A dualizmuskori magyar határőrizet jellege, szellemisége jelentősen eltért a későbbi korokétól. A korabeli magyar politikai vezetés úgy gondolta, hogy békeidőszakban az államnak nincs joga meghatározni polgárai számára a lakhelyet, a munkavállalás helyét és egyáltalában az utazást az államhatárokon túlra. Ez a szemlélet ebben az időben Európában elterjedt volt a cári .birodalom és a török birodalom kivételével. A Magyar Királyságban törvény mondta ki, hogy az ország határait bárki szabadon, mindenfajta utiokmány nélkül bármikor átlépheti.[15] Fegyveres konfliktus esetén ez a szabály természetesen nem érvényesülhetett. Ezen általános szabály alól csupán néhány esetben lehetett kivételt tenni. Nevezetesen a hadkötelezettség alapján katonai szolgálattételre kötelezettek engedéllyel léphették át a határt. A nyitott határokon azonban nem volt senki aki ezt ellenőrizhette volna. A mindenkori belügyminiszter pedig felhatalmazást kapott arra, hogy útlevélkötelezettséget .rendeljen el azon országok polgárainak a Magyar Királyság területére utazásához amely államok az országukba történő beutazáshoz ilyen igényt támasztottak a magyar állampolgárokkal szemben. Ezért állt fenn útlevélkötelezettség a Román és a Szerb Királyság irányában. A magyar állampolgárokkal szembeni további megszorító intézkedés volt, hogy a jogerős bírói elmarasztalásban részesültek büntetésük letöltése előtt ugyancsak engedéllyel léphették át az országhatárt.[16]

Amennyiben magyar állampolgár olyan külállamba kívánt utazni, amihez útlevélre volt szüksége, útlevélkérelmét nem kellett megindokolnia. Az útlevelet — ha azt az illető kérte — minden magyar állampolgár számára ki kellett állítani. Az utazáshoz vízumra — a nyugat-európai utazások alkalmával — abban az esetben volt szükség ha a magyar állampolgár a célországban valamilyen engedélyhez kötött tevékenységet kívánt folytatni. Ilyen tipikus eset volt például a külföldi egyetemi tanulmányok folytatása.[17]

Ebből a helyzetből fakadóan utasforgalom ellenőrzésére a Magyar Királyság határai közül csupán a magyar-román és a magyar-szerb határon került sor.[18]

Az áruforgalom elvámolása is csupán az ország ezen két határszakaszán valósult meg a Magyar Királyság és az Osztrák Császárság ugyanis vámuniót alkotott. Az Osztrák-Magyar Monarchián belül nem voltak vámhatárok. Az Osztrák-Magyar Monarchia társországainak a területén előállított, vagy oda külföldről beszállított és a vámeljáráson átesett árucikkek nem estek más vámkezelés hatálya alá.[19]

Az Osztrák-Magyar Monarchia két társországa az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság úgynevezett vám- és kereskedelmi szövetséget alkotott. Az első vám- és kereskedelmi szövetség 1867-ben jött létre, melyet 10 évenként megújítottak 1878-ban 1888-ban és 1897-ben. 1897-ben azonban nem sikerült megállapodni, ezért a tárgyalások elhúzódtak 1899-ig. A két kormány azonban megegyezett abban, hogy a lejárt szerződés érvényben marad az új létrehozásáig. 1899-ben a két kormány a tárgyalásokat befejezte és lényegében az 1897. évi szerződés hatályát 1907-ig kiterjesztette.[20] Az 1917-ben lejáró gazdasági kiegyezés megújítás céljából pedig a tárgyalások előkészítését a kormányok még az első világháború előtt elkezdték. A konkrét tárgyalások 1916. júniusától 1917 februárjáig tartottak. A megállapodás törvénytervezetének a szövege azonban nem került a két

országgyűlés elé, mivel az 1917-ben lejáró gazdasági szerződés hatályát a két kormány változatlan formában két évvel meghosszabbította.[21]

Az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság között létrejött valamennyi vám- és kereskedelmi szövetség, illetve vám- és kereskedelmi szerződés tartalmazta a vámközösséget. Ennek értelmében az Osztrák-Magyar Monarchia egységes vám- és kereskedelmi területet alkotott, melyet közös vámhatár övezett. A vámtarifa egységes volt. Az egységesség azonban nem jelentett állandóságot. 1879-ben, 1882-ben, 1887-ben és 1907-ben új vámtarifa rendszerek léptek hatályba.[22] A vámtarifák kialakítása az „agrárius" és a „merkantilista" érdekcsoportok vitája .során formálódott. Amikor a liberális tartalmú megközelítés volt kedvezőbb az Osztrák-Magyar Monarchia gazdasága számára, a vámtarifa rendszer formálásakor ezt az alapelvet követték. Amikor pedig a védővám jellegű rendszer volt kedvezőbb a birodalom számára a két társország kormányai ezt a típusú vámtarifa rendszert részesítették előnyben.[23] A vámeljárásokat ugyan a két társország vámhivatalai valósították meg, a vámbevételek azonban a közös ügyek költségeinek a fedezésére voltak hivatottak. Az 1890-es évektől 1912-ig a közös költségek mintegy harmadát fedezték a vámbevételek.[24]

A dualizmuskori Magyar Királyság határőrizete lényegében három fő részből állt. Ezek voltak a határforgalom ellenőrzése, a határvonal őrzése és a határrend betartatása.

A határforgalom ellenőrzésébe a személy és áruforgalom ellenőrzése tartozott. *Az áruforgalom ellenőrzését* a vámhivatalok végezték. A vámhivatalok 1872-ben váltak szét az adóhivataloktól. Korábban — a neoabszolutizmus örökségeként — a vám- és az adóügyeket a vám- és adóhivatalok intézték. A magyar pénzügyi szakigazgatás 19 szakmai szervezettel rendelkezett. **(III. melléklet)** Ezek egyike volt a vámhivatali rendszer. A pénzügyi szakhatóságokat — középszintű komplex vezetési elemként, a vármegyénként létrehozott — pénzügyigazgatóságok fogták össze. A szakhatóságok azonban országos vezető szervvel is rendelkeztek, amely a szakmai felügyeletüket látta el. A magyar vámhivatali rendszer többlépcsős volt. Fő- és mellékvámhivatalok működtek. Mindkét kategórián belül megkülönböztettek első és másodosztályú vámhivatalokat is. A vámhivatalok egymástól a működési hatáskörük tekintetében tértek el. A legkiterjedtebb hatáskörrel az első osztályú fővámhivatalok rendelkeztek, amelyek fegyver, lőszer és robbanóanyag vámolására is jogosultak voltak. A vámhivatali hatáskör határozta meg a munkatársak létszámát képzettségét, a raktárak méretét és jellegét, az alkalmazható segédszemélyzetet stb. A magyar vámhivatalok szakmai felügyeletét a budapesti fővámhivatal látta el országos fővámigazgatósági hatáskörrel. **(IV.sz. melléklet)** A határközeli vámhivatalok a határkapuknál úgynevezett bemondó őrsöket hoztak létre, amelyek feladatát a vámköteles áruk elkülönítése és az illetékes vámhivatalhoz irányítása alkotta, illetve a kisebb vámeljárások lefolytatása is a feladataik közé tartozott. A vámhivatalok a befolyt összegek felett nem rendelkezhettek, azok a magyar államhoz érkeztek meg és a magyar állam évente utalta át a közös pénzügyminisztériumnak, a közös ügyek költségeihez történő hozzájárulás gyanánt.[25] A mezőgazdasági termékek határforgalmának felügyeletében részt vettek még az úgynevezett vesztegintézetek is, melyek munkáját az egészségügyi szempontok határozták meg.

A határforgalom *személyforgalom* részét a magyar állam más testülete ellenőrizte. Kezdetben e feladatkört a határforgalomhoz közel eső városok rendőrségeinek személyi állományából kikülönített csoportok látták el. A Magyar Királyi Határrendőrség felállításával azonban e tevékenységi kör egyértelműen a határrendőrség kompetenciáját gyarapította, de csak a távolsági határforgalom tekintetében. A dualizmus időszakában a legnagyobb utasforgalmat a határon a vasút és a hajók bonyolították le. A határállomásokon ezek a járművek megálltak illetve kikötöttek, majd miután az útlevélkezelők ellenőrizték az utasokat folytatták útjukat. A személyforgalom ellenőrzését a szomszédos országok határőrizeti szervezeteivel általában közösen hajtották végre a magyar hatóságok. A Magyar Királyi Határrendőrség a határőrizeti teendők közül a távolsági határforgalom ellenőrzése mellett a határőrizetben részt vevő társ rendvédelmi testületek határőrizeti teendőit koordinálta. Szervezeti egységei a határ mentén diszlokáltak. A Magyar Királyi Határrendőrség szervezetét kapitányságok alkották, a kapitányságok alárendeltségében pedig kirendeltségek működtek. A béke-időben mintegy 400 főnyi személy állománnyal rendelkező testületnek a magyar-román illetve a magyar- szerb határon 4 kapitányság és tucatnyi kirendeltsége működött, nem számítva az 1908 és 1912 között tevékenykedő határrendőr őrségeket.[26] **(V.sz. melléklet)**

A dualizmuskori Magyar Királyság útlevélkényszeres határain áthaladó személyforgalom jelentős része az úgynevezett kishatárforgalom részeként valósult meg. A kishatárforgalom ugyan nem nélkülözte az előzményeket alapvetően azonban a Kárpát-medencében a dualizmus időszakában fejlődött ki a magyar-román és a magyar-szerb határon. Az így kialakult gyakorlatot és elveket alkalmazták a trianoni békediktátumot követően a Kárpát-medencében meghúzott valamennyi magyar

határon. A dualizmuskori kishatárforgalommal elvileg a határ mindkét oldalán elterülő 40 kilométeres sávban lakók vehettek részt, azonban a magyar állampolgárok — akkor is ha nem a határsávban éltek — fordulhattak kishatárforgalmi utiigazolvány kérelemmel a határmenti 40 kilométer .széles területsáv közigazgatási hatóságaihoz, amelyek a kérésnek eleget is tettek. Egyébként pedig sem a Magyar Királyságban, sem pedig a szomszédos királyságokban senki sem ellenőrizte, hogy a kishatárforgalmi utiokmánnyal rendelkezők valójában hová utaznak. Többféle kishatárforgalmi utiokmány létezett, volt amely csupán egy hétig és volt olyan is amely egy évig volt érvényes. A kishatárforgalom ellenőrzését a határszéli csendőrség végezte, mivel a kishatárforgalmi utiokmánnyal rendelkezők nem csupán a távolsági forgalom számára megnyitott határátkelőhelyeken léphették át a határt, hanem mindenütt, ahol határátlépő helyet kijelöltek. Lényegében minden határon áthaladó utat kishatárforgalmi határátkelőként használtak. Ezeken az utakon általában a határ túloldalán elterülő szomszédos falvakba irányuló forgalom valósult meg. Azok azonban, akik a túloldalon olyan birtokkal rendelkeztek, amely érintkezett a határral saját birtokukon bármikor utiokmány nélkül is átléphették a határt ha a túloldalon birtokukat nem hagyták el. A határforgalom ellenőrzésének metódusa is rugalmas volt. A magyar határőrizeti szervezeteknek kiadott utasítás például azt is tartalmazta, hogy amennyiben olyan személy jelentkezik határátlépésre, akinél nincs utiigazolvány, azonban a határőrizeti szervezetek munkatársai látásból ismerik és emlékeznek arra, hogy engedéllyel már többször átlépte a határt, át kell engedni a határon.[27]

A magyar határőrizet második elem a határvonal őrzése volt. Ennek keretében akadályozta meg a magyar állam, hogy az útlevélköteles határszakaszokon illetéktelenek átléphessék a határt. Az ellenőrizhetőség biztosíthatósága érdekében a határforgalmat a határátkelőhelyekre irányították, a határvonalat pedig őrizték. Az útlevélköteles határszakaszon az illetéktelen határátlépés szabálysértésnek minősült amely bírságolható volt.[28]

A határvonal őrzése a magyar-román és a magyar-szerb határon valósult meg. Kezdetben a zöld határőrizet kivitelezője a Magyar Királyi Pénzügyőrség határmenti szakaszai voltak. A szakaszok voltak a testület legkisebb szervezeti egységei. A pénzügyőr szakaszok lefedték az ország teljes területét. Több szakasz irányítását látta el egy pénzügyőri biztosi kerület. A pénzügyőri biztosi kerületek pedig a vármegyénként szervezett pénzügyigazgatóságok alárendeltségébe tartoztak amelyek a vármegye területén működő valamennyi pénzügyi szakhatóság munkáját koordinálták és irányították. Egy-egy pénzügyőri biztosi kerület illetve pénzügyőr szakasz működési területe minden esetben egy vármegye területén belül helyezkedett el. **(VI.sz. melléklet)** Azon pénzügyőr szakaszok, amelyeknek a működési területe érintkezett az útlevélköteles államhatárral, kötelesek voltak — a pénzügyőrségi alapfeladatok ellátása mellett — a működési területükre eső vámhatárvonalat is őrizni, azon az illetéktelen határátlépést megakadályozni, az ilyen cselekmények kivitelezését megkísérlőket pedig elfogni. A pénzügyőr szakaszok korszerű — a XXI. században is helytálló — elvek szerint végezték munkájukat. Nem kordonszolgálat jellegű tevékenységet fejtettek ki. Ehhez kevesen is lettek volna. A csempészek — akik lényegében az illegális határátkelők csoportját alkották — valószínűsíthető menetvonalaira és időszakára vezényelték a pénzügyőr járőröket oly módon, hogy több járőr egymás mögött foglalhasson figyelőállást, továbbá a járőrök összeköttetése is lehetőleg biztosított legyen. Ezt a több vonalas határőrizetet nehéz volt kikerülni.[29]

A történelmi tények mégis azt igazolják, hogy — elsősorban Erdélyben — nem sikerült a csempészeket eltántorítani szándékuktól. Alapvetően az illegális élőállatforgalom okozott gondokat az erdélyi gazdáknak. A Román Királyságban ugyanis a XIX. században még nem épült ki az állam állategészségügyi rendszer. Ebből fakadóan a román állatállomány egészségi állapota meg sem közelítette a magyarországit. Az ellenőrizetlen élőállatforgalom fertőzte a magyarországi állatállományt. Ez a körülmény pedig jelentősen gyengítette a magyar állatok eladhatóságát a nyugat- európai piacokon. Az erdélyi gazdák, illetve gazdaszövetségek tömegesen fordultak a kormányhoz azzal az igénnyel, hogy az útlevélköteles határszakaszokon az őrzés erősítésével vessen gátat az illegális határforgalomnak.[30] **(VII.sz. melléklet)**

A magyar kormány eleget tett a határőrizet erősítést szorgalmazó igényeknek. Az ország legeredményesebb rendvédelmi testületét a Magyar Királyi Csendőrséget vonta be a határőrizetbe. Az útlevélköteles határszakasszal rendelkező csendőr kerületek struktúráját a határszéli csendőrség szervezeti elemeivel gyarapította. A Magyar Királyi Csendőrség ugyan lineáris felépítésű, de több lépcsős szervezettel rendelkezett. A testület alapeleme az őrs volt amelyek általában 6-20 fő közötti létszámmal látták el feladataikat néhány falura kiterjedően. Az őrsök működési területét a terep domborzatának, fedettségének, a közlekedési és településhálózatnak, továbbá a lakosság sűrűségének és összetételének, valamint a bűnügyi fertőzöttségének a figyelembe vételével állapították meg.

Az őrsök működési területe a felügyeletük alá tartozó települések teljes területére kiterjedt. Több — általában 3-5 — őrs irányítását látta el egy szakasz-parancsnokság, melynek a működési területe több járásra is kiterjedt. A szakasz-parancsnokságok esetében már nem volt alapelv hogy a működési területük teljes járásokat foglaljon magába. A szakasz-parancsnokságokat a szárny-parancsnokságok irányították. Egy-egy szakasz-parancsnokság alá 5-7 szárny-parancsnokság tartozott. A szárny-parancsnokságok már vármegyényi területet felügyeltek, azonban a működési területük nem esett egybe a vármegyék határaival. A Magyar Királyság területén kezdetben 6 majd 8 csendőr kerület működött. A csendőr kerületek működési területe már több vármegyét magába foglaló térségre terjedt ki. A csendőrséget pedig a Magyar Királyi Csendőr Felügyelőség irányította. **(VIII.sz. melléklet).** A Magyar Királyi Csendőrség hatósági területe kiterjedt a Magyar Szent Korona alá tartozó valamennyi területre a törvényhatósági jogú városok hatósági területének a kivételével. A csendőr-parancsnokságok csekély létszámmal működtek. A szakasz- és a szárny-parancsnokságokon csupán két tiszt, a kerület-parancsnokságokon és a csendőr felügyelőségen pedig 20 fő körüli tiszt teljesített szolgálatot, szűk körű segítőik társaságában. Mindegyik parancsnokság mellé szerveztek továbbá egy kis létszámú csendőr őrsöt is. Ha egy településen több parancsnokság működött, csak egy őrsöt szerveztek — az egyébként közös elhelyezésű — parancsnokságokhoz. Mindegyik csendőr kerület rendelkezett továbbá egy pótszárnnyal is. A pótszárnyaknak nem volt működési területe, a rendvédelmi alapfeladatok ellátásában nem vettek részt. Teendőiket a képzés, a személyügyek intézése, a gazdálkodási feladatok ellátása alkotta. A csendőr felügyelőség alárendeltségében tevékenykedett továbbá néhány — a testület egész működési területére kiterjedő hatállyal tevékenykedő — szervezet. Ilyen volt a zombori pótlóidomító és lovas iskola, a központi anyagraktár stb. Ebbe a 12 000 főt foglalkoztató szervezetbe illeszkedett a határszéli csendőrség.[31]

A határszéli csendőr őrsöket az érintett csendőr kerület-parancsnokságok közvetlen alárendeltségébe helyezték oly módon, hogy mintegy 50 határszéli csendőr őrs tartozott a csendőr kerület-parancsnokságokból a határszéli csendőr őrsök irányítására kikülönített törzstisztek alárendeltségébe. **(IX.sz. melléklet)** A csaknem 200 határmenti csendőr őrsöt 4 kikülönített törzstiszt irányította. A határszéli csendőrök létszáma pedig alig haladta meg az 1 000 főt. A határszéli csendőr őrsök székhelyét oda telepítették, amely területet a határőrizeti feladatok ellátása szempontjából a legkedvezőbbnek tartották, annak ellenére, hogy a határszéli csendőr őrsöknek működési területükön ugyanúgy el kellett látniuk a testületükre háruló közbiztonsági teendőket is, mint az ország belsejében szolgálatot teljesítő őrsöknek.[32] **(X.sz. melléklet).** A határszéli csendőrség 1891-ben jött létre. Ezzel a magyarországi határvonal őrzés két lépcsőssé vált.

A határvonal őrzésében a pénzügyőrség és a csendőrség aktívan együttműködött. A csempészet valószínűsíthető mozgásának helyére és idejére mindkét testület úgy vezényelt járőröket, hogy azok a veszélyeztetett területen és időben több rétegben helyezkedtek el. Abban az esetben, ha a csempészeknek sikerült átsurraniuk a többvonalas elhelyezkedésű pénzügyőr járőrökön nagy valószínűséggel fennakadtak az ugyancsak többvonalasan elhelyezkedő csendőr járőrök hálójában. A határszéli csendőrség szolgálatellátásának konkrét szabályai is eltértek némileg az ország belsejében szolgálatot teljesítő csendőrökétől. Az ország belsejében szolgálatot ellátó csendőr járőrök számára meghatározták a menetidőt, menetvonalat, a figyelési pontokat és az ott eltöltött időt, valamint ajárőr szolgálati idejét, amelybe — hosszú szolgálat ellátása idején — beletartozott a pihenési idő és a pihenési hely kijelölése, valamint pihenés módjának meghatározása is. Ezzel szemben a határmenti csendőrök számára csupán szolgálati idejüket és a figyelési pontokat határozták meg. A menetvonalat, a menetidőt és a figyelési pontokon eltöltött időt a körülményektől függően a járőrvezető határozta meg.[33]

A határszéli csendőrség fegyverzete, ruházata, felszerelése, a szolgálati szabályzat minden tekintetben megegyezett az ország belsejében szolgálatot teljesítő csendőrökével, mivel egy szervezetet alkottak. A határszéli csendőrség számára azonban a csendőrségi szolgálati szabályzatot — a határőrizeti szolgálat ellátását taglaló — résszel is ellátták.[34]

A határszéli csendőrség speciális elem volt a nyári őrs. A nyári őrsöket a Kárpátok hágóira telepítették, amelyeket a menedékházakhoz hasonló jelleggel működtettek. Nevezetesen a hó elolvadása és leesése közötti időszakban használták a nyári őrsöket. Az év többi időszakában ezen épületeket zárva tartották. A hó elolvadása után a határszéli csendőr anyaőrs személyi állományából egy csoportot küldtek a nyári őrsre, e csoport tagjainak a feladatát alkotta a szoros őrzése a hó leeséséig. Ily módon a helyben lakó személyi állomány szolgálati idejének sokkal nagyobb hányadát fordíthatta egy-egy frekventált terület ellenőrzésére mintha az anyaőrs objektumából minden egyes szolgálatteljesítés alkalmával több órás gyaloglás után érkezett volna meg hágóra.[35]

A határőrizetnek a *határrend* betartásával kapcsolatos részét kezdetben az útlevélköteles határszakasszal rendelkező járások szolgabírói kirendeltségei látták el, majd ezen teendőket — a testület létrehozásától — a Magyar Királyi Határrendőrség vette át. A dualizmus időszakában a határrend különösen fontos teendői közé tartozott a határvizek folyási irányának védelmi körébe tartozó teendők ellátása.[36]

A korabeli magyar határőrizet tehát összhangban állt a korabeli nyugat európai gyakorlattal egyben pedig tükrözte a magyar igényeket. Olcsó volt és jó hatásfokkal működött. A dualizmuskori legtekintélyesebb rendvédelmi testület a Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Határrendőrség alkotta a magyar határőrizet gerincét.

Milyen volt a dualizmuskori hírszerzés?

A dualizmuskori magyar határőrizet szervezetéhez kapcsolódóan az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerzésének szervezeti keretei is eltértek a napjainkban szokásostól, bár a módszerek és elvek tekintetében — a technikai újdonságoktól eltekintve — a korabeli metódus nem maradt el a napjainkban gyakorolt megoldásoktól.

A Magyar Királyság kormányának nem volt hírszerző szervezete. Az Osztrák-Magyar Monarchia azonban a haderő szervezetébe tagoltan, valamint a külügyi szolgálat részeként rendelkezett birodalmi hírszerző apparátussal. Az Osztrák-Magyar Monarchia külügyminisztériuma és a külszolgálatok elsősorban politikai tartalmú információk gyűjtésére törekedtek. A haderő pedig a katonai jellegű információk gyűjtését igyekezett megvalósítani. A XIX. század utolsó negyedében — a katonai attasé rendszer kialakulása nyomán — a két hírszerző csatorna egymást segítve működött. Az úgynevezett „Keleti Akadémián" — ahol az Osztrák-Magyar Monarchia diplomatáinak a kiképzése folyt — a tantárgyak közé felvettek katonai ismereteket nyújtó stúdiumokat is, illetve a leendő katonai attasék számára a diplomáciai ismeretek elsajátítására lehetőségeket nyújtó tanfolyamokat szerveztek. Az Osztrák-Magyar Monarchia magyar származású diplomatái és hírszerzői alkották a trianoni békediktátum utáni Magyar Királyság külképviseleteinek és hírszerzésének a gerincét.[37]

A béke időszakában is működő hírszerző szervezet a XIX. században öltött testet a Habsburg-birodalom haderejében. A XVIII. század végéig a hadrakelt HABSBUG haderő felsőbb parancsnokságai rendelkeztek hírszerzőkkel. A haditechnika és a harceljárások fejlődése azonban szükségessé tette a folyamatos és színvonalas hírszerzés bevezetését. Először Bécsben állították fel az Evidenzhaltungs Abteilung-ot, ahová a HABSBURG haderő fővezérei küldték az ellenségről kapott híreket. E híreket az Evidenzhaltungs Abteilung rendszerezte és értékelte. 1812-ben a hadügy e feladatkör finanszírozására 100 000 forintot költött. A XIX. század negyvenes éveiben Heinrich Hermann Joseph von HEß altbgy. a vezérkar főnöke a nyilvántartó csoportot a vezérkar hatáskörébe helyezte. 1850-ben Evidenzbureau elnevezéssel a nyilvántartó iroda a vezérkar szervezetébe tagolódott osztály jogállással. Az Evidenzbureau első vezetője KALIK Antal volt, aki őrnagyként kezdte és tábornokként fejezte be szolgálatát a nyilvántartó iroda élén. A közös hadügyminisztériumban 1878-ban kidolgozták a polgári hatóságokra háruló feladatokat a hírszerzésben. Az uralkodó katonai irodájához felterjesztett tervezet foglalkozott a határmenti rendvédelmi testületek teendőivel is. Ezen okmányban foglalt alapelveket tükrözték a magyar határszéli csendőrség számára meghatározott feladatok.[38]

Evidenzbureau kezdetben csupán 5-6 tiszttel működött. Azonban fokozatosan fejlesztették az irodát, bár az Osztrák-Magyar Monarchia fennállása során mindvégig csekélyebb létszámmal és szerényebb költségvetéssel tevékenykedett, mint az orosz, francia vagy német hírszerző szervezet. 1912-ben Oroszország 13 000 000 rubelt, a németországi Nachrichtenbureau 450 000 márkát, az Osztrák-Magyar Monarchia Evidenzbureau-ja pedig még ennél is kevesebb költségvetéssel rendelkezett. Ugyancsak 1912-ben az Evidenzbureau-nál 28 tisztet, a Nachrichtenbureau-nál pedig 80 tisztet foglalkoztattak. Az Evidenzbureau hírszerzőiroda, orosz, német, olasz, balkán, angol, francia, erődítési tüzérségi és kezelési részlegekből állt. Válsághelyzetekben, illetve fegyveres konfliktusok időszakában azonban gyarapodott az Evidenzbureau feladata és költségvetése is. A célországoban az Evidenzbureau úgynevezett ágenseket foglalkoztatott, akik a célterületeken rezidentúrát működtettek. Az állandóan külföldön lakó ügynököket megbízottaknak, az egyes célfeladatok megvalósítása érdekében külföldre utazott ügynököket pedig hírszerzőnek nevezték.[39]

Az Osztrák-Magyar Monarchia ellen elsősorban Oroszország, Franciaország, Olaszország, Szerbia és Románia kémkedett. Oroszország minden határmenti katonai kerületénél hírszerző osztály működött 8-10 főnyi tiszti személyzettel. A hírszerző osztályok élén törzstisztek álltak. Mindegyik hírszerző osztály számos ügynököt foglalkoztatott, a célországok területein pedig rezidentúrákat működtettek. A kijevi osztály feladatát alkotta az Osztrák-Magyar Monarchia titkai-

nak kifürkészése. Az orosz hírszerzés számára értékes segítséget nyújtott az orosz titkosrendőrség az Ochrana, amely Európa szinte valamennyi nagyobb városában megbízottakkal rendelkezett. A polgári kémek toborzása az Ochrana feladatát alkotta. Az Ochrana külföldi tevékenységét pedig az orosz katonai attasék támogatták. Az orosz hírszerzés ügyesen használta ki a célországban élő zsidó etnikumot köztes szerepkörben. A zsidóknak a csempészetben és a pénzügyek terén kialakult jártasságát nemzetközi kapcsolataikat információtovábbításra, az eladósodott tisztek beszervezésére használta fel az orosz hírszerzés. Az orosz hírszerzés köztes ország beiktatásával — az Osztrák-Magyar Monarchia esetében például Románián keresztül — is végzett felderítést. A célországban pedig közvetlen együttműködést alakított ki a szövetséges hatalmak hírszerzőivel. A világháború kitörését megelőzően például francia filmvállalat emberei fényképeztek az erdős Kárpátok szorosaiban. A felvételek pedig az orosz haderő illetékeseihez kerültek. Szerbiának az Osztrák-Magyar Monarchia elleni tevékenysége elsősorban a szláv lakosság lázítása terén realizálódott. A szerb indíttatású délszláv propaganda Bosznia-Hercegovina okkupálása, majd annexiója nyomán erősödött meg. Olaszország ugyan a XIX. század végéig az Osztrák-Magyar Monarchia szövetségese volt, az 1896. évi abesszíniai veresége után azonban Franciaországhoz közeledett. 1902-től pedig megindította az Osztrák-Magyar Monarchia ellen irányuló kémkedést. Az olasz hírszerzés elsősorban az Osztrák Császárság ellen irányult. Románia ugyan 1916-ig nem lépett be a háborúba, de hírszerzést már a világháború kezdete előtt is folytatott az Osztrák-Magyar Monarchia ellen.[40]

Az Osztrák-Magyar Monarchia ellen irányuló és az Osztrák-Magyar Monarchia által megvalósított hírszerzés egyaránt nyílt és rejtett részből állt. A nyílt felderítés közé tartozott a publikált anyagok feldolgozása, valamint a célterület mindenki számára megközelíthető részének bejárása és felmérése. A titkos információkat pedig ügynökök útján kísérelték meg beszerezni.

Az Osztrák-Magyar Monarchia és az orosz hírszerzés azonban nem azonos eséllyel tevékenykedett. Az eltérő lehetőségek nem csupán abban nyilvánultak meg, hogy az orosz felderítés dotációja lényegesen jelentősebb volt. Az Osztrák-Magyar Monarchiában mindenki szabadon közlekedhetett, csupán az erődök és egyéb hadilétesítmények közvetlen közelében felügyelték és korlátozták a szabad mozgást. Ezzel szemben az orosz birodalomban az Osztrák-Magyar Monarchia katonai attaséinak a mozgását is korlátozták továbbá a külföldi polgárok mozgását engedélyhez kötötték. 1890-ben például az Osztrák-Magyar Monarchia képviselőinek sikerült elérniük, hogy az orosz állam engedélyezze két monarchiai katonatiszt nyelvtanulását Kazanyban. Az orosz hatóságuk azonban mozgásukat korlátozták és az orosz hadügyminiszter több ízben is rosszallását fejezte ki az egyezménnyel kapcsolatban. A hírszerzés rendszerének az elve azonban Oroszországban és az Osztrák-Magyar Monarchiában is hasonlatos volt. Nevezetesen a hírszerzési irányokban megvalósuló konkrét hírszerzési teendők döntő többségét ezen hadműveleti irányokra kijelölt magasabb katonai egységek parancsnokságainak a hírszerzésre szakosodott szervezetei valósították meg. Az Osztrák-Magyar Monarchia véderejének hadtestparancsnokságai a hadtest vezérkari osztályának részeként rendelkeztek hírszerző főállomásokkal, amelyek a hadtestek hadműveleti irányaiban folytattak hírszerzést. A hírszerző főállomások szakmai felügyeletét és irányítását pedig az Evidenzbureau látta el. A román és a szerb irányban működő hírszerző főállomásokhoz kapcsolódtak a Magyar Királyság határőrizeti szervezetei. Az Evidenzbureau hírszerző mellékállomásokat telepíthetett egyes honvédparancsnokságokra a honvédelmi miniszter egyetértésével, valamint a csendőr kerületparancsnokságokra a magyar belügyminisztérium beleegyezésével.[41] **(XI.sz. melléklet)**

Összességében tehát az Osztrák-Magyar Monarchia dualizmuskori hírszerzése a vizsgált időszak nagyhatalmai által gyakorolt hírszerzői struktúrához hasonló szervezettel működött és a hírszerzés alapvető módszerei is összhangban álltak a nemzetközi gyakorlattal. Az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerző tevékenységének gerincét a haderő hírszerző szolgálata alkotta. A külügyi tárcánál is végeztek ugyan hírszerzést, de a tárca nem rendelkezett hírszerző szervezettel. A hírszerzés pedig a közös ügyek rendszeréhez tartozott, hiszen a külügy és a hadügy részeként valósult meg. Ez azonban nem jelentette azt, hogy nem alakított ki konkrét együttműködést a két társország szervezetivel. A császári Németország kivételével — amellyel az információkat a monarchia hírszerzése kicserélte és a tevékenységeiket is kölcsönösen elősegítette az Evidenzbureau, illetve a Nachrichtenbureau — a szomszédos országok hírszerző szervezetei ellenségesen viszonyultak az Evidenzbureau-hoz. A szerény költségvetéssel működő monarchiai hírszerzés nem volt könnyű helyzetben az ellenséges hírszerző szervezetek gyűrűjében és a soknemzetiségű Osztrák-Magyar Monarchia soviniszta uszítások által befolyásolt közegében kifejtett tevékenysége során. A hazai hírszerzés helyzetét az is nehezítette, hogy a környező országok többségében az Osztrák-Magyar Monarchiában megszokottnál erélyesebb hatalomgyakorlási formák érvényesültek, amelyek nehezítették a monar-

chia hírszerző tevékenységét. Ebből az alaphelyzetből fakadóan az Evidenzbureau igyekezett kiaknázni minden lehetőséget, amely a szomszédos országokban nyerhető információkhoz való hozzájutást jelentősebb anyagi ráfordítás nélkül elősegíthette, illetve ezen országok monarchiabeli hírszerzési tevékenységét nehezíthette, vagy gátolhatta.

Milyen kapcsolat állt fenn a hírszerzés és a határőrizet között?

A birodalmi hírszerzés tevékenységének támogatása — az Osztrák Császárság közigazgatási apparátusához hasonlóan — valamennyi magyarországi közigazgatási szervezet kötelessége volt. Ezen belül is fontos szerep hárult a határőrizetben tevékenykedő testületekre. A magyar határőrizeti szervezetek közül a határszéli csendőrség pedig azért töltött be e téren kulcsszerepet, mert létszámából, elhelyezkedéséből, feladatrendszeréből, szervezettségéből és fegyelmezettségéből fakadóan a leginkább volt alkalmas az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerző szervezeteivel való együttműködésre.[42]

A határszéli csendőrségnek az Evidenzbureau-val való együttműködése terén többféle feladatcsoportot kellett eredményesen teljesítenie.

A határon átlépőket figyelemmel kellett kísérnie, melynek során ki kellett szűrni a kémgyanús egyéneket, illetve fel kellett tárni mindazok személyét, akik a túloldali hírszerző tevékenységbe valamilyen formában bevonhatók voltak.

Meg kellett akadályozni azt, hogy a külföldi hírszerzők információkat gyűjtsenek a határmenti területeken, kapcsolataikat pedig fel kellett tárni, illetve fel kellett számolni.

Ki kellett fürkészni a túloldalon a csapatok mozgására alkalmas közlekedési infrastruktúra, valamint a csapatok elhelyezésére alkalmas építmények helyzetét, állapotát, létrejöttét, továbbá a határmenti fegyveres testületek létszámát, szervezetét, képzettségét, tűzerejét, hírösszeköttetési rendszerét, általában e szervezetek alkalmazhatósági lehetőségeit.[43]

A határforgalom figyelemmel kísérése során azokat a személyeket kellett kiszűrniük, akikről feltételezhető volt, hogy fegyvereket, robbanószereket, államellenes nyomtatványokat kívántak az országba becsempészni.[44]

A gyanús magatartást tanúsító utasokat — a körülményektől függően — már a határon letartóztatták, vagy pedig csupán figyelemmel kísérték tevékenységüket és az ország belsejében szolgálatot teljesítő szervezeteket értesítették a megfigyelés alatt álló egyének továbbutazásáról. A letartóztatásokat és az őrizetbe vettek szállásának átkutatását minden feltűnés nélkül a lehető legdiszkrétebben hajtották végre nehogy a feltételezett megbízók arról tudomást szerezzenek.

Az idegen hírszerzők jelentéseinek felderítése érdekében a határszéli csendőrségnek figyelemmel kellett kísérnie azt is, hogy ki kapott külföldről postagalambot, kik végeztek a galambokkal gyanús reptetési gyakorlatokat. A légtér figyelése során az idegen légijárművek személyzetét igazoltatniuk kellett, ha azok az őrs működési területén leszálltak, ha pedig nem szálltak le akkor a repülési irányról kellett tájékoztatniuk az ország belsejében diszlokáló csendőrséget. A határszéli csendőrség figyelmének ki kellett terjednie az esetleges optikai távjelzések észlelésére, valamint azokra, akik a határ mentén rajzokat készítettek, vagy fényképeztek.

Ha a megfigyelések alkalmával gyanúba került személyeket a csendőrség előállította és megfelelő bizonyítékok kerültek napvilágra, akkor a királyi ügyészségnek adták át a bűnjelek és részletes jelentés kíséretében. Amennyiben a bűnjelek a vádemeléshez kevésnek bizonyultak, de a hatóságok megalapozott gyanú birtokába kerültek — további eljárás céljából — a határrendőrségnek adták át a gyanúsítottat. Abban az esetben, ha a gyanússá vált személyek letartóztatása még nem vált időszerűvé, de a további titkos megfigyelést a csendőrség már nem tudta biztosítani a megfigyelési teendőket a határrendőrség vette át. A határszéli csendőr őrsök ezen teendőket önállóan végezték ugyan, de a kémkedéssel kapcsolatos ügyekről folyamatosan tájékoztatni kellett a területileg illetékes kikülönített törzstisztet. A társ fegyveres szervezetekkel és s királyi ügyészséggel is a kikülönített törzstiszt személyén keresztül léphettek érintkezésbe. Ez alól csak rendkívül sürgős esetek jelenthettek kivételt, azonban ilyenkor utólagos jelentési kötelezettségük volt a kikülönített törzstisztek számára.[45]

A határszéli csendőrségnek az ellenséges hírszerzés érdekében az információknak a határon történő átjuttatása céljából kulcsfontosságú személyeket, tárgyakat nyilván kellett tartaniuk és azokat folyamatosan ellenőrizniük kellett.[46] **(XII-XX.sz. mellékletek)**

Nem csak defenzív, hanem offenzív jellegű tevékenységet is végeztek a határszéli csendőr őrsök. Ennek keretében az ellenséges katonaszökevényeket részletesen és alaposan kikérdezték az általuk ismert katonai adatokról. A határ túloldalán lévő határőrizeti szervezetek elhelyezkedéséről, létszámáról, fegyverzetéről feljegyzést készítettek, melyet napra készen vezettek. Fontos feladatot jelentett a szomszédos ország viszonyainak megismerése. Az őrsök rendelkeztek a túloldali

határmenti területek részletes térképével is. Elsősorban a helyi katonai, rendőri, közigazgatási és gazdasági viszonyokról kellett ismereteket szerezniük.[47] **(XXI-XXII.sz. mellékletek)**

Minden szomszédos államra vonatkozó lényeges információ beszerzését a kikülönített törzstisztnek kellett jelenteniük. A kikülönített törzstisztek a határszéli csendőr őrsök által az operatív munkához kapcsolódóan készített defenzív és offenzív jellegű tevékenységeket regisztráló jegyzeteket, kimutatásokat stb. rendszeresen ellenőrizték. A szomszédos országok területéről azonban csupán figyeléssel nem lehetett a kellő adatokhoz hozzájutni. Ezért alkalmazták az utasok, csempészek stb. kikérdezésének módszerét is. A minél részletesebb és pontosabb adatgyűjtés érdekében az őrsöknek törekedniük kellett besúgók alkalmazására is.[48]

A határszéli csendőrség az önállóan végzett felderítő jellegű tevékenysége mellett az Osztrák-Magyar Monarchia felderítő szervezetével közösen is hajtott végre hírszerzői szolgálati teendőket.

Minden a hírszerzéssel kapcsolatos ügyet szigorú titokként kellett kezelni. A legénységi állomány csak a legszükségesebb mértékben szerezhetett arról tudomást. Kizárólag a határszéli csendőr őrs-parancsnokok és a kikülönített törzstisztek ismerhették teljes részleteiben a rájuk vonatkozó felderítő feladatokat. Valamennyi írásos anyagot elzárva kellett tartani. A besúgók, bizalmi egyének és megbízottak nevei a legszigorúbb titkot képezték. Sürgős esetben, — ha szükségessé vált a hagyományos szolgálati út mellőzése — a hírszerző főállomásoknak levélben jelentették az eseményeket. E levelezések alkalmával dupla borítékot használtak. A külső borítékra a hadtest-parancsokság vezérkari osztályának címét írták, a belső borítékra pedig „hírjelentés saját kezű felbontásra" címzést írták. A jelentésben nem volt szabad név szerint feltűntetni az adatot szolgáltató megbízott nevét, helyette a fedőszámát kellett használnia, amely egy tört számból állt, ahol a számláló a megbízott, a nevező pedig a megbízó hadtest számát jelentette.[49]

A határszéli csendőrségnek elsősorban a külországokban megszerzett információknak a határon történő átjuttatásában volt szerepe. A feladatra közvetítő küldöncöket szerveztek. A közvetítő küldöncök személye szigorú titkot jelentett. E feladatra általában a határvizi hajósokat, csempészeket nyerték meg. A feladatok eredményes végrehajtása érdekében a határszéli csendőr őrs-parancsnok — és a ha szükséges volt — a kikülönített törzstiszt kioktatta a közvetítő küldöncöt a közvetítendő irat célszerű elrejtéséről és ha szükséges annak gyors megsemmisítéséről. A közvetítő küldöncök — bár békeidőben is alkalmazták őket — a legtöbb munkát a háború kitörése után a határzárak bevezetését követően végezték.[50]

A határszéli csendőrség és a monarchia hírszerző apparátusának a kapcsolata minden bizonnyal gyümölcsöző volt, mivel a hadtest-parancsnokságok illetékesei viszonylag gyakran terjesztették elő legfelsőbb elismerésre a határszéli csendőrség személyi állományának a tagjait.

A korabeli hírszerzési iratok meglehetősen foghíjasak, amely nem csupán a magyar nemzet viharos történetének következménye. Nem semmisülhettek meg ugyanis azok az iratok, amelyek létre sem jöttek. Az Evidenzbureau működése során — más hasonló szervezetekhez hasonlóan — az egyik legfontosabb alapelv a titkosság volt. Ennek a leghatékonyabb módja pedig az, hogy létre sem jönnek azok a dokumentumok, amelyeket a későbbiek során titkosan kell kezelni. E téren a Nachrichtenbureau gyakorlata alkotta a legtökéletesebb megoldást. A Nachrichtenbureau munkatársai minden hónapban új füzetet kaptak. Minden feljegyzést kizárólag ebbe a füzetbe írhattak. A füzeteket negyedévente a vezérkar főnöke, év végén pedig a császár olvasta el majd elégette azokat. A Nachrichtenbureau-nál még a pénzbeli juttatások átvételéről szóló bizonylatokat is megsemmisítették.

Ma már nehéz pontos képet alkotni a Magyar Királyság határszéli csendőrsége és az Osztrák-Magyar Monarchia hírszerzése kapcsolatának a részleteiről. A körülmények figyelembevételével azonban minden bizonnyal nem tévedünk ha azt állítjuk, hogy ez a kapcsolat hatékony volt és a monarchia hírszerzési rendszerének egyik fontos elemét alkotta.

Az pedig teljes bizonyossággal megállapítható — a két világháború közötti Magyar Királyság egykori csendőr tisztjeinek állításai nyomán — hogy a Magyar Királyi Csendőrségnél 1919 és 1945 között is az 1912. évi csendőrségi szolgálati szabályzat függelékében foglaltakat tekintették mérvadónak a határmenti csendőri erőknek a túloldali területre irányuló információszerzése tekintetében, annak ellenére, hogy ilyen jellegű szabályzat kibocsátására a két világháború közötti időszakban nem került sor.[51] *Az előző korszak hatályon kívül kerülő szabályzatában foglaltakra tekintettel megvalósított szolgálatellátás nem volt egyedi jelenség a magyar rendvédelem történetében, hiszen az 1945-ben feloszlatott Magyar Királyi Csendőrség szolgálati szabályzatában foglaltakra tekintettel látták el feladataikat a Magyar Államrendőrség személyi állományának vidéken szolgálatot teljesítő tagjai is 1948-ig.*[52]

Jegyzetek:

[1] 1867/XII.tc.

[2] GALÁNTAI: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* 87-162.p.

[3] Loc.cit.

[4] SZAKÁLY: A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetői 1919-1945.

[5] PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei.

[6] Idem: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása.

[7] Idem: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.*

[8] Loc.cit.

[9] PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867-1945.

[10] PARÁDI József: *A határszéli Csendőrség 1891-1914.*

[11] Idem: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség.

[12] PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. op.cit.

[13] PARÁDI József: A határőrizet erői.

[14] PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. op.cit.

[15] 1903/VI.tc.

[16] PARÁDI József: A polgári Magyarország határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai.

[17] BENCSIK

[18] PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945.

[19] Idem: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban.

[20] 1867/XVI.tc. ; 1878/XX.tc. ; 1887/XXIV.tc. ; 1897/VIII.tc. ; 1898/I.tc. ; 1899/XXX.tc. ; 1908/XII.tc.

[21] GALÁNTAI: *Magyarország az első világháborúban 1914-1918.*

[22] 1878/XXI.tc. ; 1882/XVI.tc. ; 1887/XXV.tc. ; 1907/LIII.tc.

[23] KATONA ; MATELKOVICS ; PAP

[24] GALÁNTAI: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* op.cit.

[25] PARÁDI József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.*

[26] Idem: *Rendőrség a határőrizetben.*

[27] Idem: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között.

[28] 93 291/1896. (XII. 01.) BM.r.

[29] PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914.

[30] PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945. op.cit.

[31] PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség.

[32] Idem: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914.

[33] PARÁDI József: *A határszéli Csendőrség 1891-1914.* op.cit.

[34] SZUT-1898 ; SZUT-1903 ; SZUT-1912

[35] PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1918.* op.cit.

[36] Idem: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai.

[37] PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. op.cit. ; SZAKÁLY: A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945.

[38] PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai.

[39] PILCH

[40] Loc.cit.

[41] Loc.cit.

[42] PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a II.vh.-ig.

[43] PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. op.cit.

[44] A csendőrök kémgyanús viselkedésnek tekintették:

„. . . ha az illető egyén idegen élethivatást színlel, vagy meg nem szokott ruházatot visel;

ha valaki fölötte elővigyázatos, a nyilvánosságot titokzatosan kerüli, vagy éppen vakmerő bátor fellépést tanúsít. Ha következetesen keresi az olyan személyekkel való érintkezést és ismeretséget, kik katonai titkokat őriznek vagy megszerezhetnek. Az előkelőbb állású ily kémek a tisztekkel, mások ismét altisztekkel, irnokokkal, küldöncökkel, magasabb parancsnokságok hivatalszolgáival, kantinosokkal és csapatszállítókkal keresik az összeköttetést;

ha valaki ismeretlen módon szerzett nagyobb pénzösszeg fölött rendelkezik; feltűnő pénzkiadás és ragaszkodás a könnyelmű életmódhoz;

ha valaki oly dolgok iránt érdeklődik, melynek állítólagos foglalkozásától távol állnak és katonai viszonyokra vonatkoznak;

ha valaki meg nem állapítható okból tartózkodik az őrskörletben; ha valaki gyakran tesz kirándulásokat és utazásokat külföldre;

külföldiek — különösen külföldi tisztek — gyakori utazása hazánkban.”

SZUT-1912 / Titkos függelék.

[45] Loc.cit.

[46] A határszéli csendőr őrsöknek nyilvántartást kellett vezetniük az őrskörletben lévő:
„a. az összes postagalambról;
b. kémkedésben gyanússá vált és kémkedés miatt elítélt egyénekről;
c. az őrs működési területén lévő azon ingatlanokról, melyek idegen állampolgárok tulajdonában vannak, illetve amiket külföldi alattvalók bérelnek;
d. valamennyi — a vízihatár mentén található — vízijárműről, még a vízimalmokról is és az ott található hajósokról;
e. a hegyvidéki határszakaszon működő őrsöknek a havasi vezetőkről és azokról, akik kiváló helyismeretükből adódóan a hegyi vezetésre kiválóan alkalmasak;
f. mindenkiről, aki nem az Osztrák-Magyar Monarchia alattvalója;
g. végezetül azokról, akikről feltételezhető, hogy a mozgósítási előkészületeknek valamiképp ártalmára lehetnek.
SZUT-1912 / Titkos függelék.

[47] Loc.cit.

[48] A határszéli csendőrségnek különösen fontos volt megismernie a határ túloldalán lévő:
„ . . . békehelyőrségek helyőrség változások, a fegyvernemek (gyalogság, lovasság, tűzérség, műszaki csapatok stb.) és azok állománya (létszáma), a legénység fegyverzete és felszerelése, hadianyag (ágyúk, puskák, lőszer, híd készlet, légi járművek) szállítása, a kiképzés (újjonc kiképzés) módja, nagyobb hadgyakorlatok, lő- és egyéb gyakorlatok, szemlék, a csapatok szelleme, fegyelme és hangulata éspedig úgy a legénységnél mint az altiszteknél, a lóállomány és lóanyag minősége, a raktárak, lőszertelepek, élelmiszertelepek anyagkészlete, azok területi elhelyezkedése és berendezése, a magasabb parancsnokok neve, rendfokozata és (jellemzés) tekintélye;
mozgósítási előgondoskodások és azokhoz való előkészületek: szabadságoltak, tartalékosok és újjoncok behívása, vagy visszahelyezése, nagyobb élelmiszer és ló- vagy vágómarhakészletek bevásárlása, az országhatár közelében sátortáborok és kórházak építése, oly irodák és egyéb helységek hol a mozgósítási iratok őrizetnek, oly személyek kiknek révén a mozgósítási iratok megszerezhetők lennének;
a lakosság hangulata, népmozgalmak és politikai áramlatok, a nép jóléte, kenyérkeresete és önfenntartási viszonyai, a marhaállomány, gabona, zab, széna, fa stb. készletek, a népnek az ottani polgári és katonai hatóságok iránt való magatartása;
szállítási eszközök úgynevezett rendes, tábori és villamos vasútak, nagyobb kocsianyag összpontosítása, országutak, utak, csempészösvények, hidak, alagutak, pályaudvarok, fűtőházi berendezések, távíró (távbeszélő) vezetékek és kábelek, léghajó, postagalamb és drótnélküli távíró állomások, a felsorolt eszközök építése vagy megnagyobbítása, utak (vasutak) fekvése, szélessége, illetve nyomtávolsága, állapota, végre robbanóaknák elhelyezése (pl. hidaknál), mely utóbbiak megállapítására különös figyelem fordítandó;
folyóvizek, mocsarak, vagy nagyobb tavak szabályozása és kiszárítása, lecsapolása, gőz vagy motor hajójáratok üzembe helyezése;
erődítések éspedig azok nagysága, fekvése, tűzérségi felszerelése, megszálló őrségek minden irányú állapota, ellenálló és védekezési képessége, új erődítések építése.
az őrskörletben szemben fekvő árbócok, riadó jelző póznák, távbeszélő és távíró összeköttetések, vízijárművek és postagalamb állomások."
SZUT-1912 / Titkos függelék.

[49] Loc.cit.

[50] Loc.cit.

[51] SZUT-1927 ; SZUT-1941

[52] SZUT-1941

A jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

BENCSIK (17.;)	—	BENCSIK Péter: *A magyar útiokmányok története 1867-1945.* Budapest, 2003, Tipico Design. 179 p. HU-ISBN 963 76 2333 7. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./ HU-ISSN —
GALÁNTAI: *Magyarország az első világháborúban 1914-1918.* (21.;)	—	GALÁNTAI József: *Magyarország az első világháborúban 1914-1918.* Budapest, 1974, Kossuth. 452 p. HU-ISBN 963 05 0075 2.
GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* (2.;3.;24.;)	—	GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
KATONA (23.;)	—	KATONA Sándor: *A közös vámterület.* Budapest, 1905, Politzer. 192 p.
MATELKOVICS (23.;)	—	MATELKOVICS Sándor: *Közös vámterület és a gazdasági elválás Ausztriától.* Budapest, 1905, Pallas. 224 p.
PAP (23.;)	—	PAP Dávid: *Magyar vámterület.* Budapest, 1904, Grill. 443 p.

PARÁDI József: *A határszéli Csendőrség 1891-1914.* (10.;33.;35.;)	—	PARÁDI József: *A határszéli Csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség. 91 p. HU-ISBN —
PARÁDI József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* (25.;)	—	PARÁDI József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 219 p. HU-ISBN 963 76 2330 2. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 1./ HU-ISSN —
PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben.* (26.;)	—	PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 76 2332 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —
PILCH (39.;40.;41.;)	—	PILCH Jenő: *A hírszerzés és kémkedés története.* Budapest, 1936, Franklin. I.köt. 366 p. , II.köt. 402 p. , III.köt.386 p.
TANULMÁNYOK		
PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867-1945. (9.;)	—	PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 18.sz. 64-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században*" című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. (6.;12.;)	—	PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. *Belügyi Szemle,* XXX.évf. (1982) 10.sz. 44-51.p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI József: A határőrizet erői. (13.;)	—	PARÁDI József: A határőrizet erői. *Belügyi Szemle,* XXXI.évf. (1983) 1.sz. 62-66.p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. (5.;)	—	PARÁDI József: : A dualista Magyarország belügyi szervei. *Belügyi Szemle*, XXXIV.évf. (1986) 4.sz. 45–50.p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség. (11.;)	—	PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CI.évf. (1986) 3.sz. 541-570. p. HU-ISSN 0017-6540.
PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. (32.;)	—	PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CIII.évf. (1988) 1.sz. 56-92.p. HU-ISSN 0017-6540.
PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. (29.;)	—	PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CIV.évf. (1989) 2.sz. 177-196.p. HU-ISSN 0017-6540.
PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szervezete a Magyar Királyi Csendőrség. (31.;)	—	PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40. p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI József: A polgári Magyarország határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai. (16.;)	—	PARÁDI József: A polgári Magyarország határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai. *Határőrségi Tudományos Közlemények,* IV.évf. (1994) 1.sz. 4-23.p. HU-ISSN —
PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945. (18.;30.;)	—	PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945. *Határőrségi Tanulmányok,* V.évf. (1997) 1. sz. különszáma. 11-35. p. HU-ISSN —
PARÁDI József: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban. (19.;)	—	PARÁDI József: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII.évf. (1998) 9.sz. 26-30.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-

sorozatnak a „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*" című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. (27.;) — PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* X.évf. (2000) 11.sz. 42-53.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Szabad mozgás a Kárpát-medencében"* című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. (36.;) — PARÁDI József: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. 357-388.p. In MEZEY Barna (szerk.): *Eckhart Ferenc emlékkönyv*. Budapest, 2004, Gondolat Kiadó. HU-ISBN 963 95 0086 0. /Jogtörténeti értekezések, 28./ HU-ISSN 0134-0026.

PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a II.vh.-ig. (42.;) — PARÁDI József: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a II. vh-ig. 74-109.p. In BODA József (szerk.): *A magyar polgári rendvédelem a XIX-XX. században. A magyar büntetés-végrehajtás, csendőrség, határőrség, koronaőrség, rendőrség, vám- és pénzügyőrség*. Budapest, 2004, Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány. 2015 p. A tanulmány korábbi változata 2003. nyarán Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány által szervezett magyar rendvédelem-történeti témájú nyári szabadegyetemen. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. HU-ISBN —

PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. (38.;43.;) — PARÁDI József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XI.évf. (2005) 14.sz. 91-94.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata — német nyelven — 2002 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat „*A csendőrség Magyarországon"* című II. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

SZAKÁLY: A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945. (37.;) — SZAKÁLY Sándor: A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945. 39-60.p. In SZAKÁLY Sándor: *Katonák, csendőrök, ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

SZAKÁLY: A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetői 1919-1945. (4.;37.;) — SZAKÁLY Sándor: A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetői 1919-1945. 11-38.p. In SZAKÁLY Sándor: *Katonák, csendőrök, ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

SZABÁLYZATOK

SZUT-1898 (34.;) — *Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1898, Pesti Könyvnyomda. 224 p.

SZUT-1903 (34.;) — *Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1903, s.n. 78 p.

SZUT-1912 (34.;) — *Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1912, Várnay és Fia „Municipia" Kiadóhivatala. 360 p. és 384 p.

SZUT-1912 / Titkos függelék. (44.;45.;46.;47.;48.;49.;50.;) — *Titkos. Függelék az „Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára" című szolgálati könyvhöz. (A hírszerző szolgálat ellátása és a kémkedés megakadályozása.),* Budapest, 1912, Magyar Királyi Állami Nyomda. 41 p.

SZUT-1927 (51.;) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1927, Pallas. 387 p.

SZUT-1941 (51.;52.;) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat. 411 p.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK

PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* (7.;8.;) — PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE-BTK) Kézirat. Budapest, 1985.

JOGSZABÁLYOK

1867/XII.tc. (1.;) — 1867/XII.tc. a magyar korona országai és Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézési módjáról.

1867/XVI.tc. (20.;) — 1867/XVI.tc. a magyar korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről.

1878/XX.tc. (20.;) — 1878/XX.tc. a magyar korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám és kereskedelmi szövetségről.

1878/XXI.tc. (22.;) — 1878/XXI.tc. az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájáról.

1882/XVI.tc. (22.;) — 1882/XVI.tc. az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájáról.

1887/XXIV.tc. (20.;) — 1887/XXIV.tc. az 1878/XX.tc.-be iktatott vám- és kereskedelmi szövetség meghosszabbításáról.

1887/XXV.tc. (22.;) — 1887/XXV.tc. az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájáról szóló 1882/XVI.tc. módosításáról.

1897/VIII.tc. (20.;) — 1897/VIII.tc. az 1878/XX.tc.-be iktatott és az 1887/XXIV.tc-kel meghosszabbított vám- és kereskedelmi szövetség VI. czikkelyének módosításáról.

1898/I.tc. (20.;) — 1898/I.tc. a vám- és bankügyek, valamint ezekkel összefüggő némely kérdések ideiglenes szabályozásáról.

1899/XXX.tc. (20.;) — 1899/XXX.tc. a vám- és kereskedelmi viszonyoknak és ezekkel összefüggő némely kérdésnek rendezéséről.

1903/VI.tc. (15.;) — 1903/VI.tc. az útelvélügyről.

1907/LIII.tc. (22.;) — 1907/LIII.tc. az autonóm vámtarifáról.

1908/XII.tc. (20.;) — 1908/XII.tc. a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyoknak az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országokkal való szabályozása tárgyában.

93 291/1896. (XII. 01.) BM.r. (28.;) — 93 291/1896. (XII. 01.) BM.r. a romániai és szerbiai határon úti igazolvány nélkül való átlépésének kihágássá minősítése tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XXX.évf. (1896) I.füzet. 787.p.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
A Magyar Királyság fegyveres rendvédelmi testületeinek a létszáma.

II.sz. melléklet
A határőrizetben résztvevő szervezetek és személyi állomány a XX. század kezdetén.

III.sz. melléklet
A dualizmuskori Magyar Királyság pénzügyi szakhatóságai.

IV.sz. melléklet
A határvámhivatalok szervezeti felépítése a XIX-XX. század fordulóján.

V.sz. melléklet
A Magyar Királyi Határrendőrség szervezeti felépítése.

VI.sz. melléklet
A Magyar Királyi Pénzügyőrség szervezeti felépítése a XX. század elején.

VII.sz. melléklet
A vámjövedéki kihágások százalékos aránya a vámhatárral rendelkező pénzügyigazgatóságok között.

VIII.sz. melléklet
A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítése a századelőn.

IX.sz. melléklet
A határszéli csendőrség szervezeti felépítése.

X.sz. melléklet
A határszéli csendőrség diszlokációja.

XI.sz. melléklet
A hírszerzés szervezete.

XII.sz. melléklet
Útmutatás a postagalamboknak a házi galamboktól való megkülönböztetésére.

XIII.sz. melléklet
Kimutatás a postagalambokról.

XIV.sz. melléklet
Névjegyzék azon egyénekről, akik kémkedés gyanúja alatt állnak, illetve kémkedés miatt el lettek ítélve.

XV.sz. melléklet
Előjegyzés az őrskörletben lévő azon ingatlanokról, amelyeket idegen állambeli alattvalók birtokolnak vagy bérelnek.

XVI.sz. melléklet
Előjegyzés az őrskörletben lakó hivatásos csolnakosokról és hajósokról.

XVII.sz. melléklet
Előjegyzés az őrskörletben lévő vízi járművekről, ideértve a vízimalmokat is.

XVIII.sz. melléklet
Előjegyzés a havasi vezetőkről.

XIX.sz. melléklet
Névjegyzék az őrskörletben tartózkodó idegen állambeli alattvalókról.

XX.sz. melléklet
Idegen katonaszökevényekhez intézendő kérdések.

XXI.sz. melléklet
Előjegyzés az őrskörlettel szemben lévő határőrségekről.

XXII.sz. melléklet
Előjegyzés az őrskörlettel szemben fekvő figyelőárbócok, riadó jelzőpóznák, távbeszélő, vagy távíró összeköttetések, vízi járművek és postagalamb állomásokról.

I.sz. melléklet

A Magyar Királyság fegyveres rendvédelmi testületeinek létszáma.

Testület	Létszám
Állami és önkormányzati rendőrségek hozzávetőlegesen	12 000 36.60%
Magyar Királyi Csendőrség	12 000 36.60%
Büntetés végrehajtás	3 000 9.15%
Magyar Királyi Pénzügyőrség	5 500 16.77%
Magyar Királyság testőrségei	142 0.44%
Magyar Királyi Koronaőrség	58 0.19%
Magyar Királyi Képviselőházi Őrség	78 0.25%
Ö S S Z E S E N	**32 778 100 %**

Forrás ! PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris.

II.sz. melléklet

A határőrizetben résztvevő szervezetek és személyi állomány a XX. század kezdetén.

A határőrizetben részt vevő szervezetek	Személyi állomány létszáma
Magyar Királyi Határrendőrség	451 12.58%
Határszéli csendőrség	1 052 29.36%
A Magyar Királyi Pénzügyőrség határőrizetben részt vevő erői	599 16.71%
Vámhivatalok	300 8.38%
Vesztegintézetek	39 1.09%
Egészségügyi állomások	72 2.02%
Révhivatalok	70 1.96%
A határszéli erdőhatóságok fegyveres tagjai hozzávetőlegesen	1 000 27.90%
Ö S S Z E S E N	**3 583 100 %**

Forrás ! PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris.

III.sz. melléklet

A dualizmuskori Magyar Királyság pénzügyi szakhatóságai.

1. PÉNZÜGYIGAZGATÓSÁGOK

2. FŐVÁROSI ADÓFELÜGYELŐSÉG

3. KÖZPONTI DíJ- ÉS ILLETÉKKISZABÁSI HIVATAL

4. DOHÁNYJÖVEDÉKI KÖZPONTI IGAZGATÓSÁG

5. DOHÁNYGYÁRI IGAZGATÓSÁG

6. LOTTÓIGAZGATÓSÁG

7. ARADI JÓSZÁGIGAZGATÓSÁG

8. BUDAPESTI FŐVÁMIGAZGATÓSÁG

9. BÁNYIGAZGATÓSÁGOK

10. FŐBÁNYAHIVATALOK

11. ARANYBÁNYAMŰ TÁRSULAT IGAZGATÓSÁG

12. RÉZBÁNYÁSZATI HIVATAL

13. SELMECBÁNYAI BÁNYÁSZATI AKADÉMIA

14. KÖRMÖCBÁNYAI PÉNZVERŐ HIVATAL

15. BÁNYAKAPITÁNYSÁGOK

16. BUDAPESTI FÉMJELZŐ ÉS BEVÁLTÓHIVATAL

17. KATASZTERI FELMÉRÉSI HIVATAL

18. FÖLDADÓ NYILVÁNTARTÁSI FELŐGYELŐSÉG ÉS KATASZTERI HELYSZíNELÉSI IGAZGATÓSÁG

19. KINCSTÁRI JOGÜGYI IGAZGATÓSÁG

Forrás ! PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* I.köt. *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./

IV.sz. melléklet

A határvámhivatalok szervezeti felépítése a XIX-XX. század fordulóján.

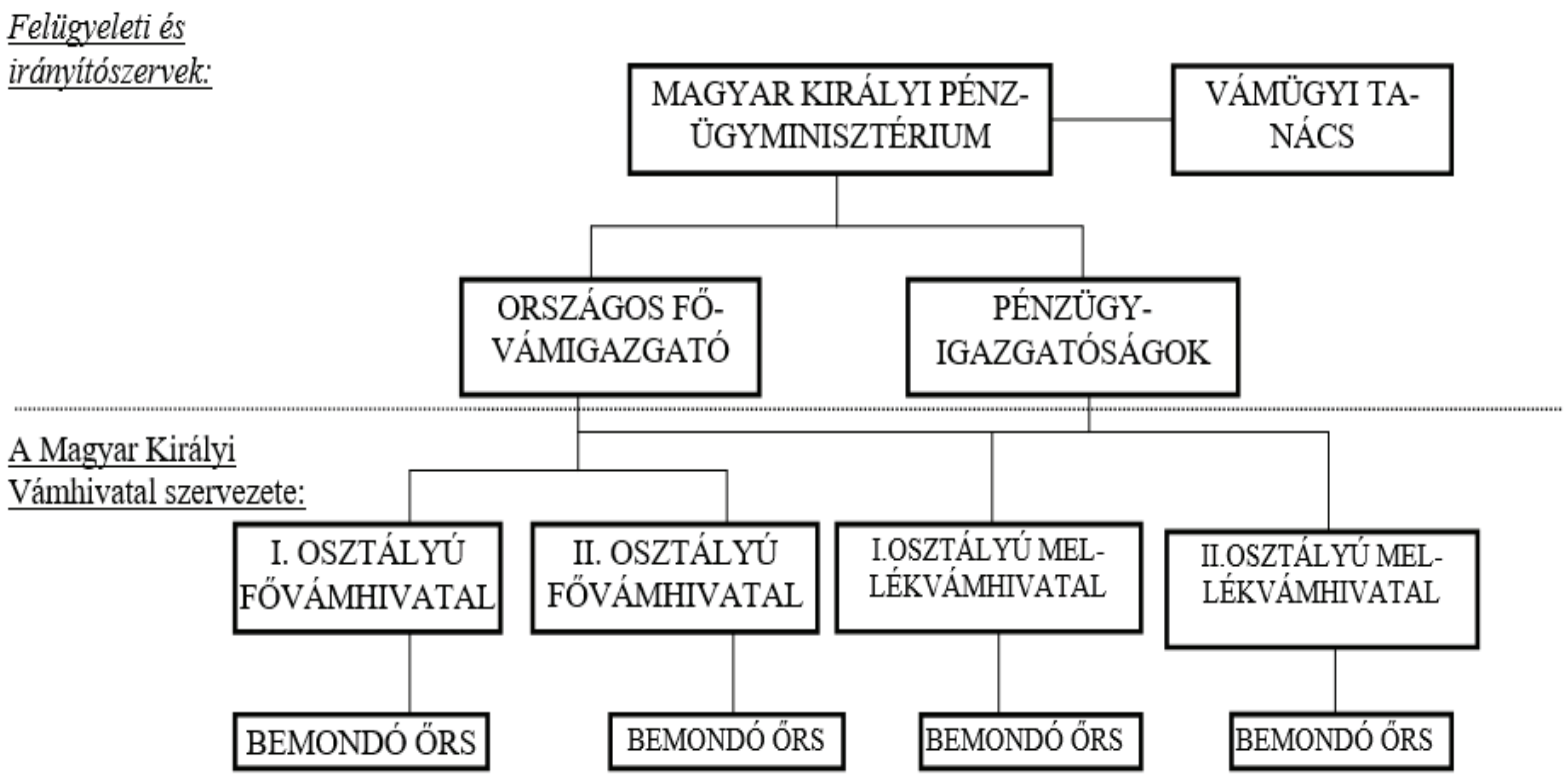

Forrás ! PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris.

V.sz. melléklet

A Magyar Királyi Határrendőrség szervezeti felépítése.

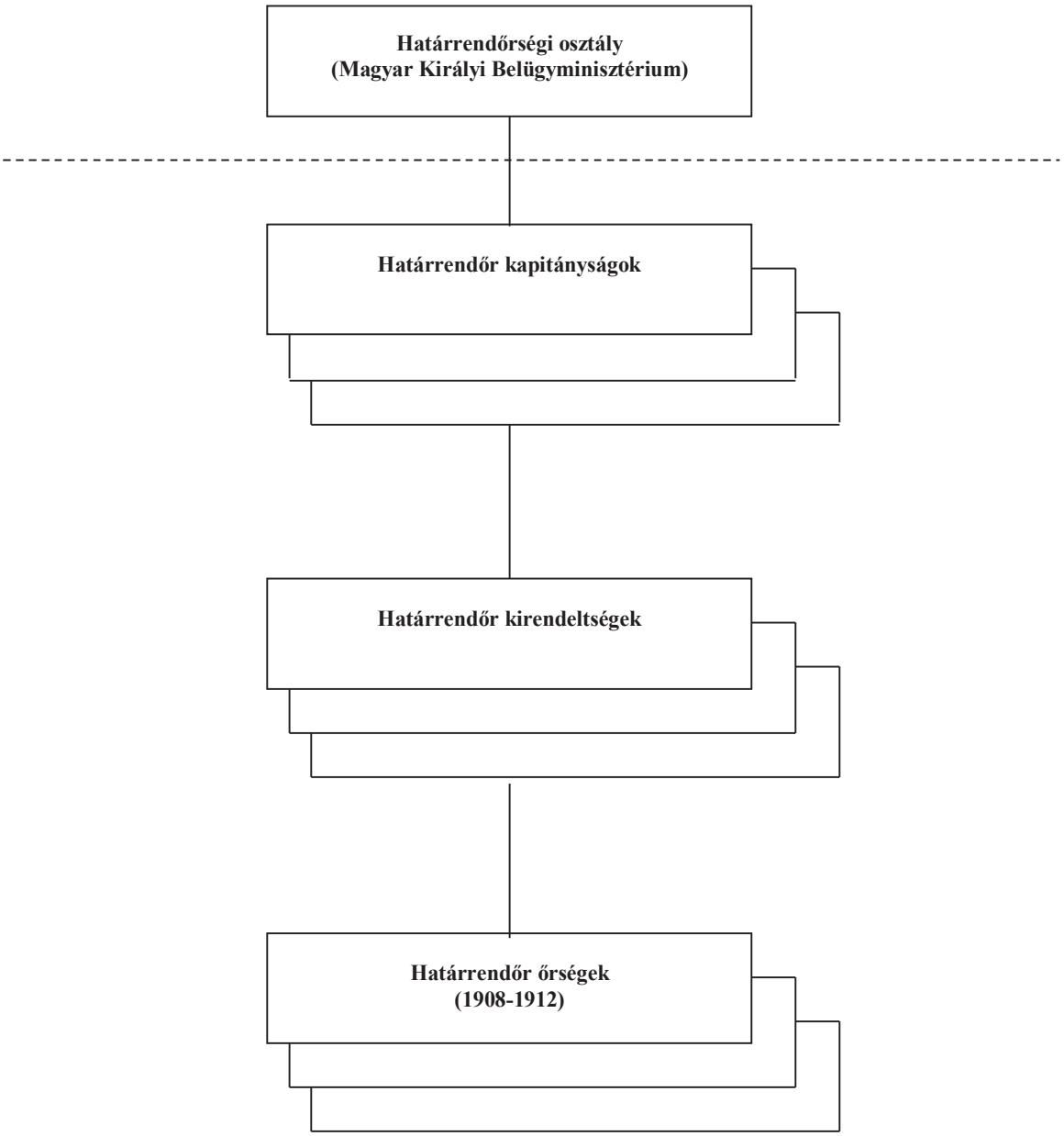

Forrás ! PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* III.köt. *Rendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./

VI.sz. melléklet

A Magyar Királyi Pénzügyőrség szervezeti felépítése a XX. század elején.

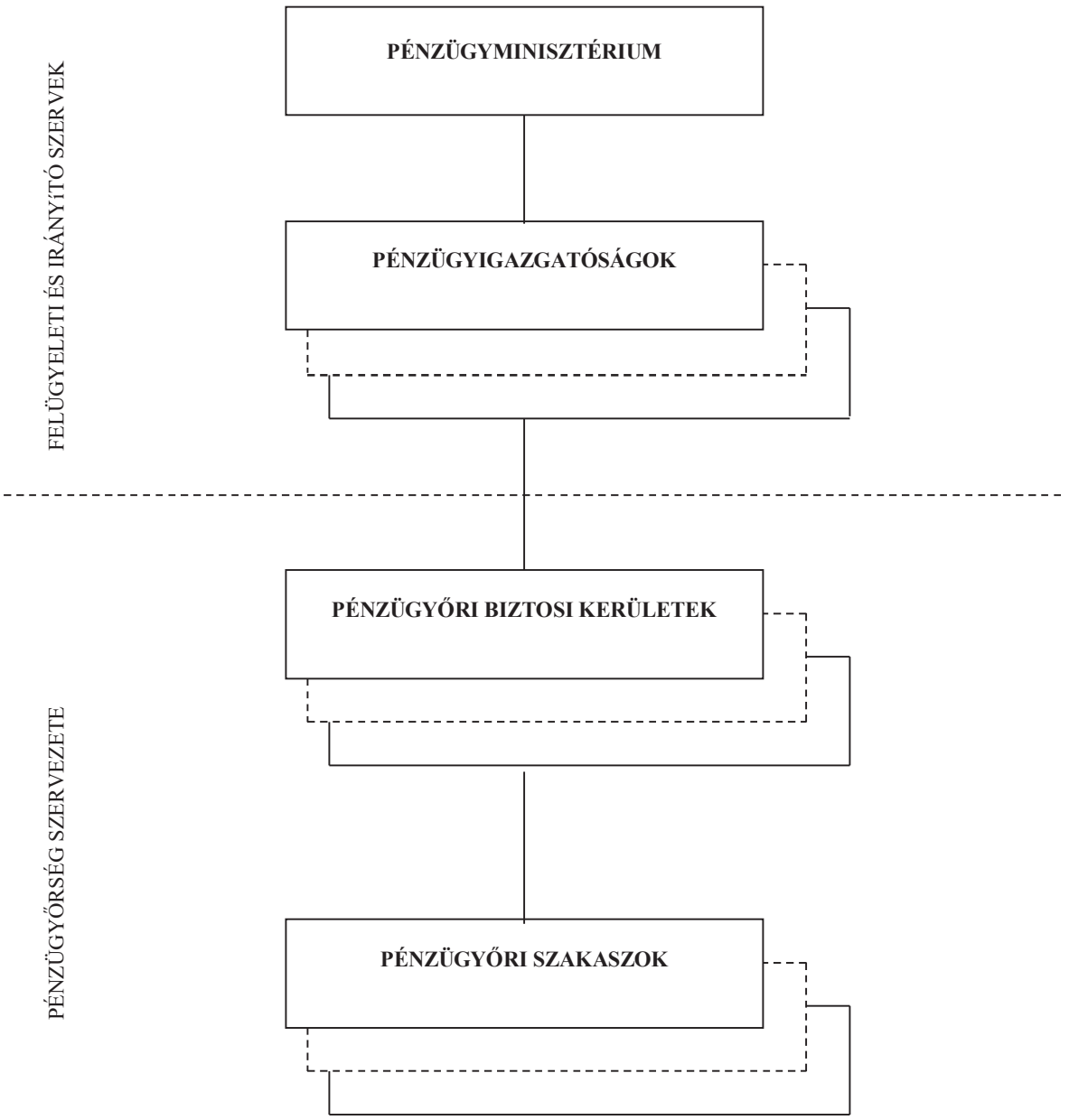

Forrás ! PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* I.köt. *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./

VII.sz. melléklet

A vámjövedéki kihágások százalékos aránya a vámhatárral rendelkező pénzügyigazgatóságok között.

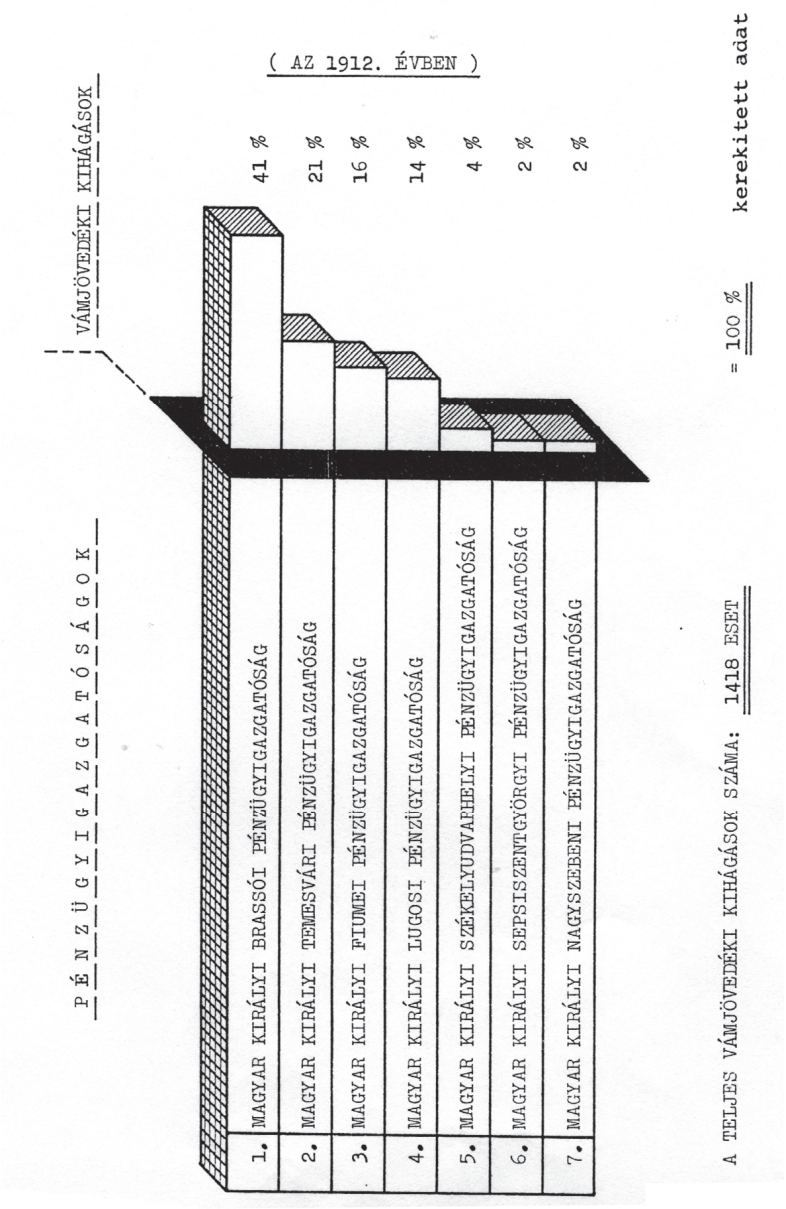

Forrás ! PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* I.köt. *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./

VIII.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítése a századelőn.

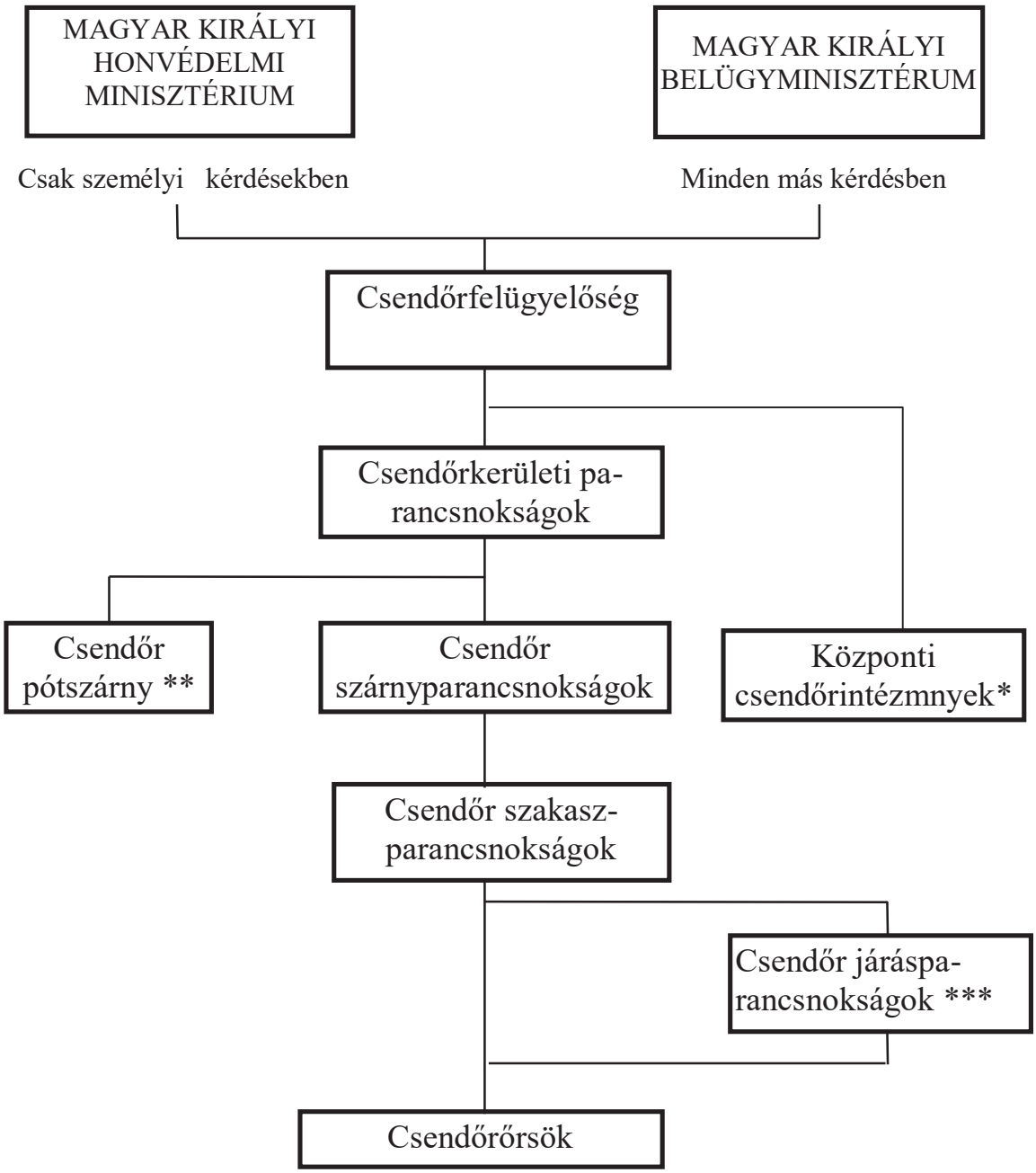

Megjegyzések :

* Központi csendőrintézmények pl.: anyagraktár, iskola, központi pótlóidomító osztály stb.

** A csendőr pótszárny nem rendelkezett működési területtel, nem látott el közbiztonsági szolgálatot. Ide a háttértevékenység (gazdálkodás, képzés stb.) tartozott.

*** A századfordulón a járásparancsnokságok alárendeltségében, járásőrmesterségeket hoztak létre a nyomozómunka végzésére.

Forrás ! PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris.

IX.sz. melléklet

A határszéli csendőrség szervezeti felépítése.

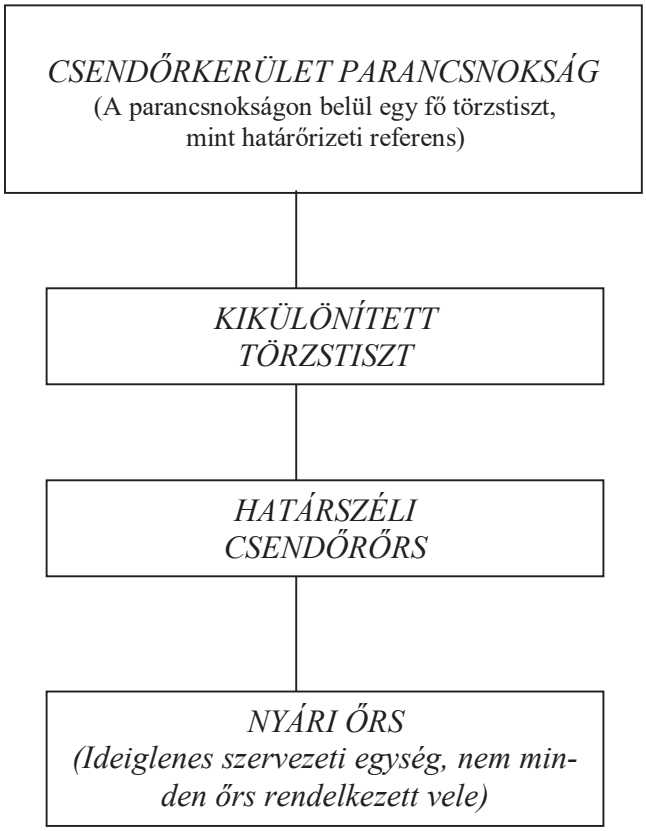

**A Magyar Királyi Csendőrségen belül e speciális struktúrával csak azok a csendőrkerületek rendelkeztek, amelyek működési területe érintkezett a szerb vagy a román határral.*

Forrás ! PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* II.köt. *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./

X.sz. melléklet

A határszéli csendőrség diszlokációja.

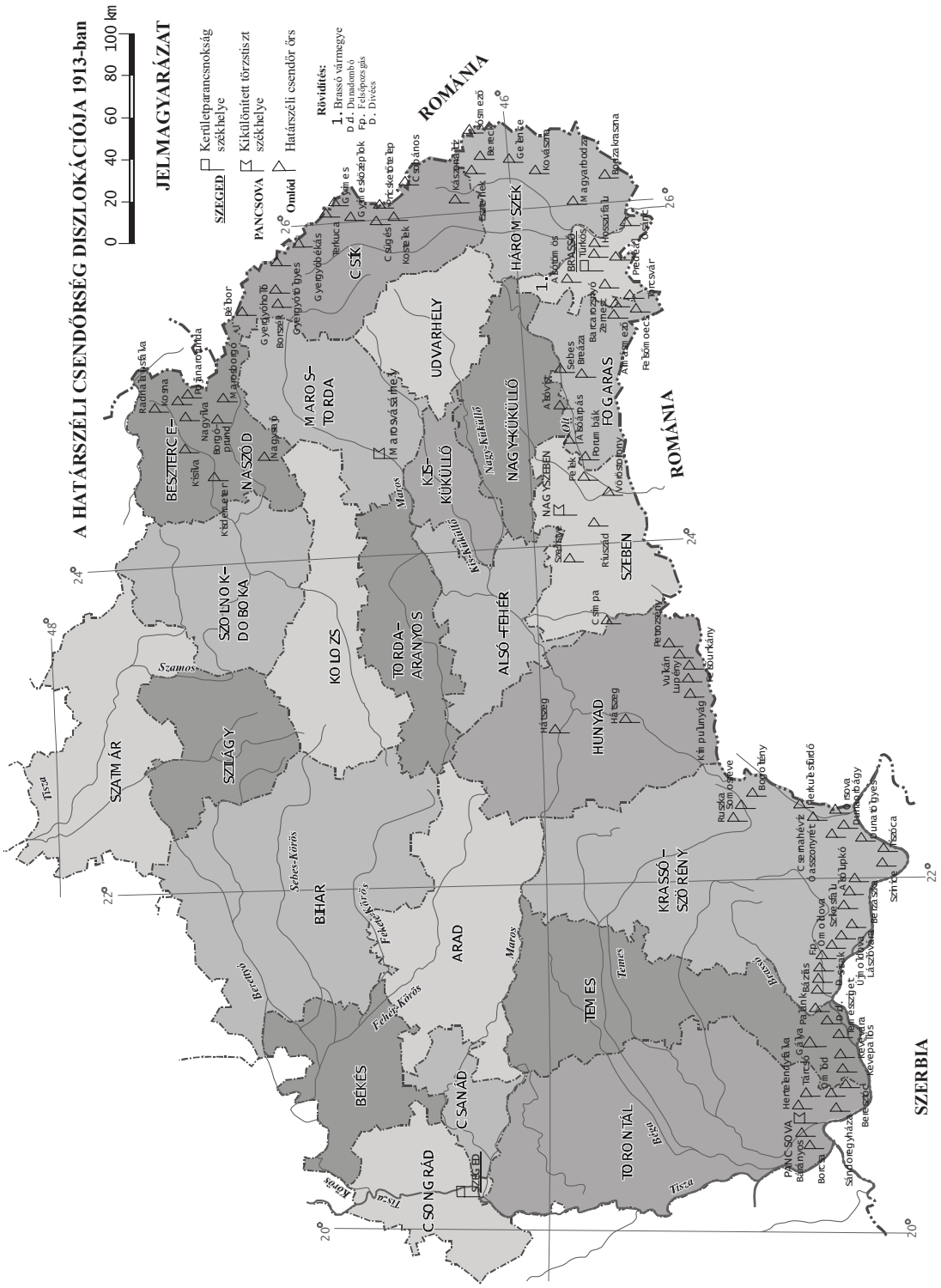

Határszéli csendőrség diszlokációs jegyzéke

Kikülönített törzstiszt	S.sz.	Őrs	L. létsz. (fő)	Kikülönített törzstiszt	S.sz.	Őrs	L. létsz. (fő)	Kikülönített törzstiszt	S.sz.	Őrs	L. létsz. (fő)
A szegedi csendőrkerület kötelékében a ***Pancsovai*** kikülönített törzstiszt	1.	Pancsova	43		73.	Oása	6		145.	Czibles ⊙	6
	2.	Borcsa	10		74.	Petrozsény	21		146.	Gyergyóholló	7
	3.	Bárányos	7		75.	Wekerletelep	8		147.	Hágótőalja	6
	4.	Hertelendy-falva	7		76.	Csimpa	7		148.	Gyergyóbékás	10
	5.	Sándor-egyháza	9		77.	Pojánamueri	6		149.	Bisztrapatak	7
	6.	Beresztóc	7		78.	Pettillai határ ⊙	6		150.	Alsódomuk	6
	7.	Omlód	8		79.	Szurdokszoros	11		151.	Csipkéshegy ⊙	6
	8.	Tárcsó	8		80.	Vulkán	8		152.	Bélbor	6
	9.	5. sz. őrház	7		81.	Vulkánszoros	6		153.	Borszék	7
	10.	2. sz. gátőrház	7		82.	St. Gemenári ⊙	6		154.	Funtana Vinului ⊙	6
	11.	Palánk	10		83.	Coasta Lui Rossu ⊙	6		155.	Moara Cinatakului ⊙	6
	12.	Kevevára	12		84.	Lupény	8		156.	Dragojásza ⊙	6
	13.	Kevepallós	7		85.	Felsőurikány	6		157.	Lomás	6
	14.	Temessziget	14		86.	Kimpuluinyág	7		158.	Nagysa jó	6
	15.	28. sz. klekk	7		87.	Kimpu Mnyelului ⊙	6		159.	Kisdemeter	6
	16.	9. sz. gátőrház	7		88.	Cura Apilor ⊙	6		160.	Borgóprund	9
	17.	Popolova-Hunka	7		89.	Uncsukfalva	8		161.	Tihuca	7
	18.	Dunadombó	8	A Brassói csendőrkerület kötelékében a ***Brassói*** kikülönített törzstiszt	90.	Barcarozsnyó	9		162.	Petrillerosiu ⊙	6
	19.	Gálya	7		91.	Rozsnyói villanytelep	7		163.	Marosborgó	7
	20.	Orsova	22		92.	Predeál	25		164.	Kelemen-cserbuk ⊙	6
	21.	Vodica	6		93.	Alsótömös	6		165.	Gurahajta ⊙	6
	22.	Szelistye ⊙	6		94.	Hosszúfalu	9		166.	Dornavölgyi-telep	7
	23.	Pojana-Racheli ⊙	6		95.	Ósánc	6		167.	Nagyilva	7
	24.	Pojana-Sulita ⊙	6		96.	Türkös	7		168.	Kisilva	7
	25.	Csernahévíz	6		97.	Garcsinvölgy	6		169.	Radnalajos-falva	7
	26.	Herkules-fürdő	8		98.	Predelucz ⊙	6		170.	Kosna	7
	27.	Pojana-Cossului ⊙	6		99.	Kecskeláb ⊙	6		171.	Pojánarotunda	7
	28.	Tezna ⊙	7		100.	Kiságpatak útk. Ház ⊙	6		172.	Panasuri ⊙	6
	29.	Naszádos	8		101.	Tolvajkút ⊙	6		173.	Kászonaltíz	7
	30.	Dunaorbágy	6		102.	Breáza	8		174.	Kőkert	8
	31.	Óasszonyrét	7		103.	Sebes	7		175.	Lóbérc⊙	6
	32.	Dunatölgyes	6		104.	Catlavei menház ⊙	6		176.	Csobános ⊙	6
	33.	Szinice	10		105.	Stina de Cropilla ⊙	6		177.	Gyimes	12
	34.	Tiszóca	6		106.	Belia Mare ⊙	6		178.	Gyimesközép-lok	9
	35.	Sztara-Szinice	6		107.	Vukaria Mare ⊙	7		179.	Csülemér ⊙	6
	36.	Újmoldova	8		108.	Alsóárpás	8		180.	Terkuca	6
	37.	Ómoldova	8		109.	Porumbák alsó	7		181.	Barátos	6
	38.	Felsőpozsgás	7		110.	Alsóvist	7		182.	Pricsketőtelep	7
	39.	Sisak	8		111.	Stina Sereata ⊙	7		183.	Csügés	7
	40.	Divécs	7		112.	Bulea Menház ⊙	6		184.	Apahavas ⊙	6
	41.	Baziás	9		113.	Vistea Mare ⊙	6		185.	Kostelek	7
	42.	Berzászka	8		114.	Zerest	9				
	43.	Kozlatelep	9		115.	Felsőtörcsvár	7				
	44.	Alsólupkó	6		116.	Törcsvár	10				
	45.	Szikesfalu	7		117.	Almásmező	7				
	46.	Lyuborazdia	6		118.	Plaul Foi vadászlak	6				
	47.	Lászlóvára	8		119.	Pesztera	6				
	48.	Ruszka	6		120.	Sirnea	7				
	49.	Somosréve	8		121.	Felsőmoecs	7				
	50.	Bogoltény	7		122.	Kistatárhegy ⊙	6				
	51.	Cracu-Stephanului ⊙	6		123.	Tatárhavas-szoros ⊙	6				
	52.	Pojana-Schitu ⊙	6		124.	Magyarbodza vám	7				
	53.	Kupánhegy ⊙	6		125.	Magyarbodza	9				
	54.	Cracu-Dragutului ⊙	6		126.	Esztelnek	7				
	55.	Tucilla ⊙	6		127.	Bereck	8				
A Brassói csendőrkerület kötelékében a ***Nagyszebeni*** kikülönített törzstiszt	56.	Riuszád	7		128.	Sósmező	11				
	57.	Hanecsul ⊙	6		129.	Kecskéstelep	6				
	58.	Lakul Dobrun	6		130.	Kishavas ⊙	6				
	59.	Negovanul ⊙	6		131.	Leánymező ⊙	6				
	60.	Voineagul ⊙	6		132.	Esztina sor ⊙	6				
	61.	Stina Groapa ⊙	6		133.	Vajdakői őrház ⊙	6				
	62.	Vöröstorony Vá.	10		134.	Kovászna	10				
	63.	Vöröstorony vám	17		135.	Kisbota	8				
	64.	Vöröstorony határkapu	6		136.	Karajos	8				
	65.	Stina Fedelesului ⊙	6		137.	Komandótelep	6				
	66.	Stina Buna ⊙	6		138.	Gelencze	9				
	67.	Felek	7		139.	Putnapatak	6				
	68.	Szelistye	9		140.	Musatelep	8				
	69.	Piátraalba ⊙	6		141.	Zabolatelep	5				
	70.	Preája ⊙	6	Brassói csendőrkerület kötelékében ***Marosvásárhely***i kikülönített törzstiszt	142.	Gyergyó-tölgyes	12				
	71.	Szerecsin ⊙	6		143.	Baraszópataka	6				
	72.	Dus ⊙	6		144.	Valeaszdaka-patak	6				

Jelmagyarázat

⊙ = nyári őrssel rendelkezik

Forrás ! PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* II.köt. *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./

XI.sz. melléklet

A hírszerzés szervezete.

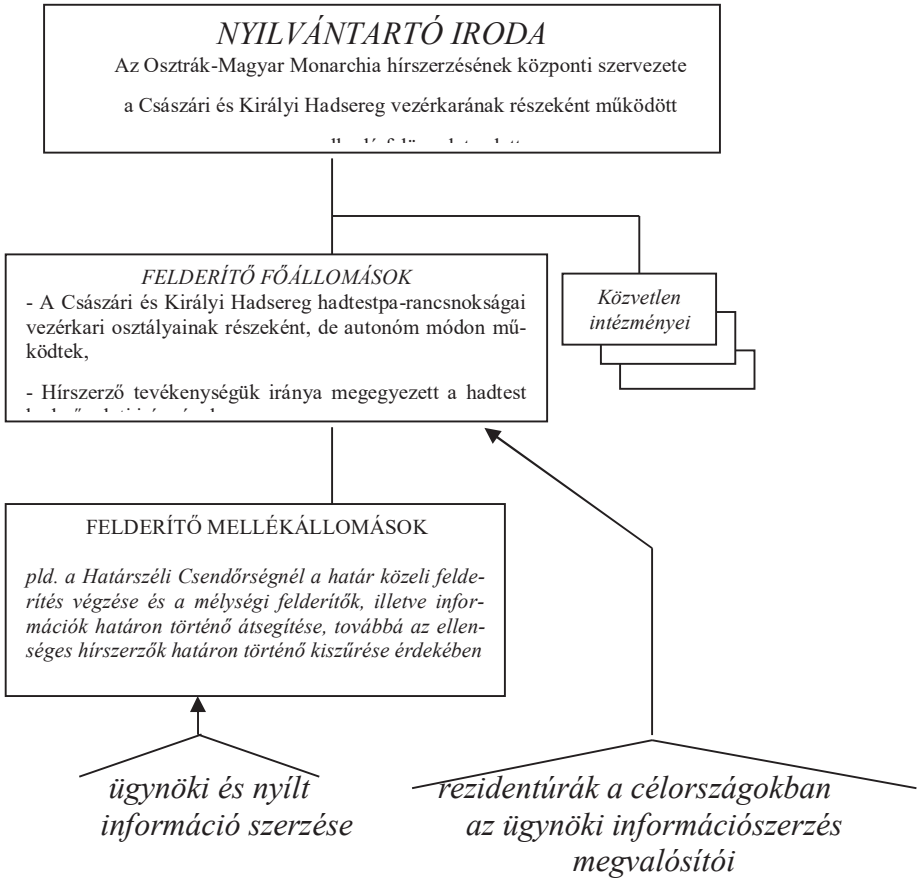

Forrás ! PARÁDI József: *Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században.* II.köt. *Csendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./

XII.sz. melléklet

Útmutatás a postagalamboknak a házi galamboktól való megkülönböztetésére.

Házigalamb

A fej domború. A csőr egyenes, domború kúppal, homlok és csőr szöget képeznek.

Orrszemölcs és szemgyűrűk egyáltalában fejlettek.

A mell lejtős.

A szárnyak a fark hosszában oldalt feküsznek.

A fark lelógó. A tollazat különböző színű. A fej gyakran bóbitás. A lábszárak alacsonyabbak de erősebbek.

A repülése röpködésszerű. Lepke módjára. Viselkedése félénk, bátortalan.

Postagalamb

A fej lapos, a csőr a homlokkal egyvonalban fut össze.

A csőr erős ékszerű és domború, erősen kifejlett orrszemölcsökkel.

A szemgyűrűk erősen fejlettek.

A mell erősen domború.

A szárnyak a testtől elállnak, rendszerint a farkon túl nyúlnak s gyakran keresztezik egymást.

A farkat egyenesen hordja.

A tollazat sokszínű, jobbára tarka, majdnem soha fehér.

A fej sohasem bóbitás.

A lábszárak magasabbak és majdnem mindig pirosak.

A testtartás a postagalambnál egyenes.

A repülése lökésszerű, szünetelő szárnycsapásokkal.

A postagalamb izmai erősen kifejlettek, viselkedése türelmetlen és szilaj.

Postagalambokat, vagy más levelezési célra használt galambokat a tenyésztő jobbára azáltal jelöl meg, hogy lábukra egy könnyű fémből készült gyűrűt (alumínium, nikkel vagy kaucsukból) tesz, mely egy vagy két számmal és a tenyésztő nevének kezdőbetűjével van ellátva.

Gyakran a tenyésztő nevét vagy a helység nevét festékkel az evezőtollakra nyomnak, azon galambok evezőtollain, amelyek versenyrepülésekben részt vettek, majdnem kivétel nélkül helységneveket vagy számokat találunk.

Az esetleg elhelyezett sürgönyöket (híreket) vagy a lábán vagy a farktollakon — alumínium hüvelyben megerősítve — találjuk meg.

A postagalambok szállítás céljából rendszerint gondosan vannak csomagolva, mely célra külön kosarakat használnak.

A leginkább használatos kosarak fűzfavesszőből készülnek, 1 méter szélesek, 1,5 méter hosszúak és 0.5 méter magasak.

A nyílás rendszerint az oldalakon alkalmaztatik.

A kosár belsejét vászonnal bélelik, két részre osztják, a fenekét mohával, fűrészporral vagy cserhéjjal aljazzák meg s ivó és evőedényekkel látják el.

Az ekként elcsomagolt postaszállítmányok rendszerint kísérővel érkeznek, ki a galambok felbocsátását eszközli.

Ily kosarak feladói rendszerint postagalamb- és baromfitenyésztő egyletek, de katonai hatóságok és személyek is lehetnek.

Csendőrségi egyének által elfogott vagy nekik átadott külföldi postagalambokat meg kell ölni, a jelzéssel ellátott tollakat, valamint a lábszáron minden esetre meglévő rugygyanta- vagy fémgyűrűket óvatosan lefejteni és a galambnál esetleg talált sürgönnyel (hírrel) együtt az illetékes hadtest vezérkari osztályának megküldeni.

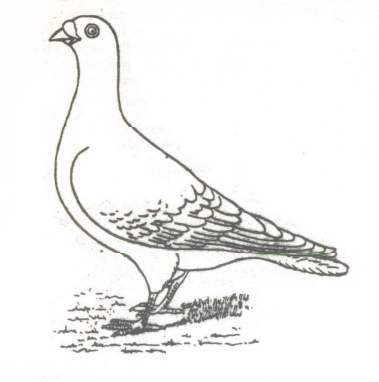

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XIII.sz. melléklet

Kimutatás a postagalambokról

„A.” minta a 2. §. 7. c) pontjához

M.kir. ……. számú csendőrkerület ……. őrs.

A tulajdonos neve és Tartózkodási helye	Foglalkozása	A galambok hol vannak elhelyezve	A galambok száma	A galambok faja és repülési iránya
1	2	3	4	5

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XIV.sz. melléklet

Névjegyzék azon egyénekről, akik kémkedés gyanúja alatt állnak, illetve kémkedés miatt el lettek ítélve.

„B.” minta a 2. §. 7. h) pontjához

M.kir. …….. számú csendőrkerület ……. őrs.

Folyószám	Név	Személyleírás	Egyéb adatok (jellemzés)	Megjegyzés
1	2	3	4	5

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XV.sz. melléklet

Előjegyzés az őrskörletben lévő azon ingatlanokról, amelyeket idegen állambeli alattvalók birtokolnak vagy bérelnek.

„C.” minta a 2. §. 7. pontjához

M.kir. …….. számú csendőrkerület ……. őrs.

Folyószám	Az ingatlan neve és minősége	Mely község terü-letén fekszik	A tulajdonos	A bérlő	Az alkalma-zottak neve és illetősége	Meg-jegyzés
			Neve és illetősége			
1	2	3	4	5	6	7

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XVI.sz. melléklet

Előjegyzés az őrskörletben lakó hivatásos csolnakosokról és hajósokról.

„D.” minta a 2. §. 9. pontjához

M.kir. …….. számú csendőrkerület ……. őrs.

Folyó-szám	Név	Kora	Lakóhelye, házszáma	Jellemzés	Megjegyzés
1	2	3	4	5	6

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XVII.sz. melléklet

Előjegyzés az őrskörletben lévő vízi járművekről, ideértve a vízimalmokat is.

„E.” minta a 2. §. 9. pontjához

M.kir. …….. számú csendőrkerület ……. őrs.

Folyó-szám	A vízijármű pontos Megnevezése (csolnak, komp, dereglye, vizimalom stb.)	A vízijármű rendes állomáshelye	A tulajdonos neve és lakóhelye, lakásának házszáma	A járómű teherbíró képessége (hány sze-Mélyre szolgál)	Megjegyzés
1	2	3	4	5	6

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XVIII.sz. melléklet

Előjegyzés a havasi vezetőkről.

„F.” minta a 2. §. 7. pontjához

M.kir. …….. számú csendőrkerület ……. őrs.

Név	Kora	Foglalkozása	Helyi ismeretének rövid leírása	Jellemzés (erkölcsi stb. tulajdonságai)
1	2	3	4	5

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XIX.sz. melléklet

Névjegyzék az őrskörletben tartózkodó idegen állambeli alattvalókról.

„G.” minta a 2. §. 7. pontjához

M.kir. …….. számú csendőrkerület ……. őrs.

Folyó-Szám	Név	Személyi viszonyok						Rlhagyta			Tartózkodik		Megjegyzés
		kora	állapota		Hány gyerme-ke van	foglalkozása	jellemzés	Mely országot	mikor	miért	mióta	hol	
			nős	nőtlen									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XX.sz. melléklet

Idegen katonaszökevényekhez intézendő kérdések.

1. Név:
2. Vallás?
3. Foglalkozás, hivatás?
4. Lakhely?
5. A szülők foglalkozása?
6. Mely helyőrségből (táborból, erődből, várból) szökött meg?
7. Melyik csapattesthez tartozik s szökésekor csapattestének egyes részei hol állomásoztak?
8. Mi okból szökött meg? Csapatjánál milyen a hangulat? Szívesen szolgálnak vagy elégedetlenek?
9. Mily csapattestek (lovasság, tüzérség stb.) állomásoznak helyőrségében?
10. Van e tudomása arról, hogy helyőrségének csapatai gyakorlatra, vagy helyőrség változás céljából elindulnak? és hová?
11. Helyőrségében, vagy annak közelében vannak e erődített építmények? Az erődített építmények neve? Az erődített helyeknek míly erős az őrségük, mily fegyvernemből áll ez s míly felszereléssel rendlkezik? (a lövegek, száma, neme, űrmérete [kaliber]) Van-e tudomása arról, hogy ezen erődített helyek átépítése tervezve van? Ha igen míly mérvben?
12. Helyőrségében épülnek e új erődítmények? Ha igen, mennyire vannak az építkezéssel? Hány munkás (katona, polgári egyén) van az építkezésnél alkalmazva? Érkeznek-e páncélok, ha igen milyenek azok? Tudja-e hogy hol és miként lesznek azok alkalmazva? Vannak e az erődítményben vagy annak közelében lövegek? Milyen azok neme? Űrmérete és hossza? Lehetséges volna-e az épülő erődítményeket észrevétlenül megközelíteni? Ha igen milyen módon és milyen helyen?
13. Van-e tudomása új közlekedési vonalaknak katonai célra való építéséről, meghosszabbításáról, vagy kijavításáról? Régi közlekedési vonalak bővítéséről tud-e valamit?
14. Tudja-e, hogy helyőrsége közelében mely helyeken vannak aknák lefektetve?
15. Tudna-e még valamely katonaügyben felvilágosítást adni?

Megjegyzés: A kikérdezés előtt a katonaszökevény figyelmeztetendő, hogy csak azon kérdésekre feleljen, melyre határozott feleletet adhat.

Többek feltartóztatása esetén, azok mindegyike külön-külön kérdezendő ki.

A kérdő ív azonnal és közvetlenül a kikülönített törzstisztnek (ahol ilyen nincs a csendőrkerületi parancsnokságnak előterjesztendő.

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XXI.sz. melléklet

Előjegyzés az őrskörlettel szemben lévő határőrségekről.

„H.” minta a 2. §. 7. pontjához

M.kir. …….. számú csendőrkerület …… őrs.

Folyó szám	Az idegen határőrség (határkatonaság, csendőrség, pénzügyőrség) állomáshelye	A parancsnok (tiszt vagy altiszt)		Tiszt	Legénység	Legénység táskalőszere	Esetleg előfordult változás kelte és neme	*) Megjegyzés: A parancsnok személyes tulajdonságai, a szolgálatot miként kezeli
		rendfokozata	neve	száma				
1	2	3	4	5	6	7	8	9

* Ironnal töltendő ki

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

XXII.sz. melléklet

Előjegyzés az őrskörlettel szemben fekvő figyelőárbócok, riadó jelzőpóznák, távbeszélő, vagy távíró összeköttetések, vizi járművek és postagalamb állomásokról.

„C.” minta a 2. §. 7. pontjához

M.kir. …….. számú csendőrkerület …… őrs.

Figyelő árbócok, riadójelző póznák hol, távbezsélő vagy távíróösszekötetések mily helységek között vannak?	Vizi járművek a határfolyókon hol?	Postagalamb állomások hol?	Megjegyzés
1	2	3	4

Forrás ! PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség.

DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.85-96P

0469 **SZIGETVÁRI Oszkár**

A fővárosi rendőrség detektívtestülete

A magyar állam a kiegyezéskor nem vette át teljes egészében az idegen hatalom elnyomását is megvalósító centrális vezetés alatt álló rendvédelmi testületek magyarországi szervezeteit. [1]

Más megoldást keresve, elindulva a centralisták és municipálisok között húzódó reformkori vita nyomán[2] a rend védelmét az önkormányzatok kompetenciájába helyezték, melyről az 1870. évi köztörvényhatóságok rendezéséről szóló, valamint az 1871. évi községek rendezéséről szóló törvények rendelkeztek. [3]

A polgári magyar állam időszakában a központi államhatalomnak közvetlen alárendeltségében összesen 14 rendvédelmi testület működött, ezek közül a rendőrségek, a csendőrség, a pénzügyőrség, a vámőrség, a folyamőrség és a határőrség rendelkezett nyomozói munkára létrehozott szervezeti egységekkel. [4]

A dualizmus idején az önkormányzati modell, megbukott, így a rendvédelem átszervezése megkezdődött. Elindult az államosítás, kezdetben a falvakban, majd a városokban. [5]

A fővárosi rendőrség szerepe az állami rendőrség létrehozásában kiemelkedő volt, hiszen, 1872-ben ideiglenesen, 1881-ben pedig véglegesen államosították. [6]

Az államosítást elrendelő törvény részletesen szabályozta a hatósági eljárásokat, a szervezeti szabályokat, melyekre korábban az úgynevezett sárgakönyv adott útmutatást. [7]

A szervezet megalakulását megelőzően a fővárosi rendőrség 1881-es államosítását követően nem jeleskedett a bűnesetek felderítésében. A bűnügyek megoldását rendbiztosok végezték, akik között akadtak ugyan kiválóságok, azonban megfelelő képzettségük és technikai támogatottságuk hiányában nem voltak képesek igazán eredményes munkát végezni. [8]

Az egyenruhás őrszemélyzet pedig teljes mértékben alkalmatlan volt a nyomozói munkára. [9]
A rendőrségnek szembe kellett néznie az új bűnüldözés során materializálódó feladatokkal, melyek leküzdése új taktikai és nyomozati eljárásokat követelt. Ilyen volt például a rendőri mivolt leplezése, kihallgatási taktikák alkalmazása, nem nyílt módon történő információk beszerzése. A detektívmunka jogszabályi környezete az 1880-ban életbe lépett Magyar Büntetőtörvénykönyvvel rendezésre került.

A korábban kiadott „*Sárga könyv*" került leváltásra a törvénykönyvvel, így ez a jogterület a kor nemzetközi élvonalába tartozó jogi szabályozásra tett szert. Egyenes út vezetett tehát a detektívszolgálat önálló szervezeti egységként való megszervezésére. [10]

A fővárosi detektívtestület rendeletileg TISZA Kálmán[11] miniszterelnök utasítására 1885. XII. 15-én került felállításra reagálva a rendőrség hiányosságaira és a bűnügyi helyzetre. Megszervezése TÖRÖK János[12] főkapitány nevéhez fűződik, a szervezet osztályszintű működését azonban csak 1886. I. 1-én kezdte meg. [13]

TÖRÖK János főkapitány átszervezte a fővárosi rendőrséget, melynek során igyekezett az állomány kiváló teljesítményt nyújtó részét megtartani, majd becsületes és szorgalmas újonnan felvett rendőrökkel kiegészíteni. Kezdetben 28 detektívstátusz került betöltésre, ami további 8 fővel került bővítésre, ezzel párhuzamosan a polgári biztosok intézménye megszüntetésre került.

TÖRÖK János főkapitány 1886-ban kiadott rendelete értelmében az összes kinevezett detektívet detektívosztályba sorolták. Korábban a főkapitányság vagy a kerületi kapitányságok alárendeltségében látták el feladatukat. A detektívosztály első vezetője báró SPLÉNYI Ödön[14] címzetes kerületi rendőrkapitány volt felügyelői címmel. Rendelkezése alapján a detektívek felosztása szolgálati feladataik és illetékességük tekintetében a következőképpen alakult: 1 fő a főkapitány mellé, 1 fő a Margit szigetre, 12 fő a bűnügyi osztályra, 1 fő az államrendészethez, 4 fő a detektívfelügyelő mellé, 1 fő szolgálatszervezésre, 2 fő a bérkocsisok felügyeletére, 2 fő a prostitúció ellenőrzésére, 4 fő a vasutasok és a vendéglők megfigyelésére, 8 fő pedig a detektív őrjárati szolgálatra került beosztásra. [15]

Létszám tekintetében a folyamatos bővítés volt jellemző, tekintettel az eredményes feladatellátásra. 1911-ben már 190 fő volt az osztály létszáma, ami év végére további 83 státusszal került bővítésre. 1914-re a létszám 250 fő volt, 1919-re pedig elérte az 543 főt. A testületet 1918 végéig 6 detektívfőnök irányította. [16]

Megjelent a testületen belül a képességek alapján történő szelektálás, specializáció. Ez a szolgálatszervezésben a csoportbeosztások megjelenésében materializálódott. Az elvégzendő feladat jellege határozta meg, hogy képességei alapján ki a legalkalmasabb annak elvégzésére, legyen szó egy körözött személy elfogásáról, esetleg egy puhatolásról, megfigyelésről.

Egy-egy csoportba 3-4 fő detektív tartozott, akik tevékenységét és beosztását a csoportvezetők végezték. [17]

A főcsoportok sérülési, intellektuális, lopási és betörési ügyek alapján tagozódtak. A sajtó és állambiztonsági ügyekkel külön főcsoport foglalkozott. A detektív kirendeltségek a főváros kiemelt fontosságú és forgalmú pontjai közelében helyezkedtek el. Ilyenek kiemelt helyszínek voltak például a pályaudvarok és a valutaügynökségek. [18]

Az 1867-1945 közötti rendvédelmi oktatás az állami iskolai rendszerre épült. Bizonyos beosztások betöltéséhez meghatározott állami iskolai végzettséggel kellett rendelkezni, majd az előírt szaktanfolyam elvégzése következett. Ennek szabályait az 1883. évi köztisztviselő minősítésről szóló törvény rögzítette. [19]

Az előre rögzített feltételek biztosították az állomány magas színvonalát. A szaktanfolyami rendszer igen költségtakarékos megoldás volt, hiszen nem kellett önálló rendvédelmi felsőoktatási intézményeket létrehozni. [20]

A jelentkezők személyes képességeire és adottságaira épült képzésük, melynek során személyes kompetenciáik felmérését követően kerültek próbaszolgálatra. Amennyiben eredményesen teljesítették a próbaszolgálatot a detektívfőnök döntése alapján kerültek a képességeikhez leginkább megfelelő csoportba. A gyakorlati idő egy-két év volt, aminek teljesítése közben a gyakornok folyamatos értékelést kapott vezetőitől.

A gyakornoki idő elteltével dőlt el, hogy az adott csoportban véglegesítik-e a detektívet, esetleg másik csoportba kerül beosztásra, amennyiben pedig nem megfelelő teljesítmény nyújtott akár el is bocsájthatták. A szaktanfolyamok már 1890-ben megjelentek, belügyminiszteri rendeletre intézményi szabályozásukra csak 1923-ban került sor. A szabályozás értelmében a detektív tanfolyamot és vizsgát, valamint a detektívfelügyelői tanfolyamot és vizsgát rendszeresítették. Az alap detektívtanfolyam tárgyai között megtalálhatjuk a közigazgatási ismereteket, kriminalisztikát, büntetőjogot, lövészetet, birkózást. A hallgatók továbbá boncoláson vettek részt, megismerték a szolgálati szabályzatot és egyéb gyakorlati ismeretanyagot sajátítottak el. A detektívfelügyelői tanfolyam mélyebb ismereteket adott át, elsősorban az önálló munkavégzésre és vezetésre alkalmas kiválasztottak vehettek részt rajta, ami a későbbi pályafutásuk során a vezetővé válás egy kezdő lépcsőfoka volt. Mindkét tanfolyam záró aktusa a szóbeli és írásbeli vizsga volt. [21]

A fővárosi detektívek csupán maroklőfegyverrel voltak felszerelve, az őrszolgálati állomány ellátása karabéllyal is megtörtént.[22]

A detektívek esetében az állami iskolai végzettség tekintetében az előírás az érettségi megléte volt. Állami fizetési osztályba sorolásuk révén biztosítva voltak számukra a társadalmi státuszukhoz méltó életvitel feltételei. Fizetésük elegendő volt családjuk fenntartásához, továbbá beosztásukhoz és családjuk nagyságához mérten meghatározott alapterületű lakás lakbérét teljes egészében megtérítették. 40 év szolgálati idő letöltését követően fizetésük 100% -val váltak nyugdíjjogosulttá. Illetményük néhány százalékának ellenében maguk és közvetlen családjuk is teljes körű orvosi ellátást vehetett igénybe. Ezzel a feltételrendszerrel a detektívek mentesültek a mindennapi megélhetés gondjai alól. [23]

A szervezet folyamatos fejlődése és gyarapodása szükségessé tette a jogszabályi környezet alkalmazkodását, innovációját. Megalkotásra került a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi törvény, amely számos részletszabályozást tartalmaz, valamint tisztázta a nyomozás során szükséges alapfogalmakat is, mint a rendőrhatóság fogalmát. [24]

A belügyminiszter a törvény nyomán rendeletben szabályozta a rendőrhatóság jogköreit, illetve a nyomozó tevékenységet is. [25]

Az 1899-ben kiadott belügyminiszteri rendelet részletesen leírta a nyomozás feladatait a nyomozó rendőr hatóságok és közegek részére. A nyomozás feladata ennek fényében az adatok összegyűjtése és a tényállás megállapítása, ami megalapozza a bírósági döntést és a vizsgálat mellőzhető. Az 1896. évi

bűnvádi perrendtartási törvény bővíti a rendőrség hatáskörét, így a korábbi 1881-es szabályozáshoz képest több feladatot ró a testületre. A budapesti állami rendőrség bűnügyi osztálya 1899-ben 67 059, míg 1900-ban már 88 556 ügyiratot kezelt, a törvényi szabályozás változásának következtében. [26]

Párhuzamot vonva megfigyelhető, hogy a törvényi szabályozók változása, akár napjainkban egyre több feladatot ad a rendőrségnek ügyvitele során.

A törvényi szabályozók és a szolgálat ésszerű és hatékony szervezésén kívül a detektívek munkáját nagyban segítette az 1885-ben létrehozott bűnügyi nyilvántartás, ami több újítás mellett szintén TÖRÖK János főkapitány nevéhez fűződik. A nyilvántartás alapját a rendőrök által szolgálat ellátásuk során összegyűjtött feljegyzések képezték. A nyilvántartás négy részből a körözött személyek és rovott múltúak a lopott és talált tárgyak a feltételesen szabadlábra bocsátottak, valamint a rendőri közlönyökből állt. Kezdetben a nyilvántartást a detektívosztály kezelte, 1887-ben bővült fényképes arcnyilvántartással is. A későbbiekben rögzítették az ismerté vált búvóhelyeket és játékbarlangokat is.

A fényképnyilvántartás ellenére a személyes adatok képhez társítása igen nehézkes volt, hiszen az intézkedés alá vontak sokszor nem valós adataikat hozták a hatóság tudomására. A BERTILLON-féle rendszer használatára[27] a Német Császárságban és az Osztrák Császárságban is áttértek, a Magyar Királyságban pedig e rendszer bevezetését tervezték. Végülis azonban 1903-ban a Magyarországon az ujjlenyomatrendszer bevezetése mellett döntöttek.

Dr. zebegnyői PEKÁRY Ferenc[28] kerületi kapitány 1902-ben Londonban történt látogatása során megismerte a GALLTON-féle módszert, ami Anglia után Európában másodjára Budapesten került bevezetésre. A módszer Indiából származik, ahol egy birtokos horganylemezre csepegtetett tintába nyomta munkásai újját az egyedi azonosítás érdekében. Az így keletkezett egyénenként egyedi azonosító jeggyel vált ellenőrizhetővé, hogy ki vette már fel a bérezését. A daktiloszkópia bevezetésének évében 1902-ben 2000 lenyomat került rögzítésre, aminek köszönhetően több alkalommal sikerült álnevet használó személyeket azonosítani. A daktiloszkópia, fénykép és egyéb feljegyzések egy precízebb nyilvántartás vezetését tették lehetővé, ami eredményesebb és alaposabb nyomozói munkát eredményezett. [29]

A korabeli detektívek módszerei közül számos szakmai fortélyt ma is előszeretettel és eredményesen használunk tevékenységünk során. Többek között a mai szolgálatellátás során már mindennapossá vált rendőri jelleg leplezését, megfigyelést, álcázást. [30]

A fővárosi detektívek eredményei nemzetközi elismerésre tettek szert. Nevükhöz fűződik a több országban körözött kasszafúró görög kasszafúrónak és bandájának elfogása, az 1884-ben történt híres postarablás elkövetőjének kézre kerítése. [31]

Az életellenes deliktumok kinyomozásának iskolapéldája az 1909-ben Adria szállóban történő emberölés felderítése. Az elkövetőt a cselekményt követően néhány órán belül a mai terminológiával élve forró nyomon üldözést alkalmazva fogták el a detektívek. Szintén ebben az évben lőttek le egy kocsmárost ismeretlenek Budafokon, akinek gyilkosait egy napi nyomozás után kerítették kézre a detektívek. Ezek az eredmények elképzelhetetlenek lettek volna hatékonyan működő információs hálózat és megfigyelő szolgálat nélkül. A megfigyelő szolgálat során figyelemmel kísérték a kétes hírű játékbarlangokat, rendezvényeket, azokat az inkriminált helyeket, ahol a körözött személyek megfordulhattak. A begyűjtött információk birtokában eredményes ellenőrzéseket, razziákat szerveztek, melynek során 1908-ban 500, 1909-ben pedig 862 személyt fogtak el a detektívek.[32]

A dualizmusban mindinkább fejlődő bűnügyi munka és jogszabályi keret létjogosultságot teremtett a mai szervezeti és működési szabályzatnak megfelelő testületi szabályzat fejlődésének. A detektívek szolgálatát az 1881. VII. 1-én hatályba lépett, a fővárosi rendőrségről szóló törvény határozta meg. [33]

A detektívek ezzel élen jártak (első szabályzatuk 1888. VII. 1., második szabályzatuk 1890. VI. 1.), hiszen az őrszemélyzet — mai néven közrendvédelmi állomány — számára szervezeti szabályozás csak 1893-ban lépett életbe. [34]

A dualizmus idején kerültek megalkotásra a fővárosi rendőrség szakszolgálati ágait szabályozó szabályzatok, melyeket az időszakot követően a két világháború között csupán aktualizáltak az 1884. évi belügyi utasítás nyomán. [35]

A szervezetet és szolgálatellátást szabályozó rendeletek folyamatos gyarapodása okán[36] a keletkezett joganyag összegyűjtése szükségessé vált, ezért jogszabálygyűjtemény formájában 1896-ban került kiadásra. Ezt követően 1902-ig évente került aktualizálásra és kiadásra. Ezen kívül a fővárosi rendőrség 1895-től éves jelentéseit is publikálta, ezzel prezentálva az adott évre vonatkozó eredményeit, a legfontosabb eseményeket. [37]

A szervezetileg és minőségileg folyamatosan fejlődő detektívtestület a XIX-XX. század fordulójára nemzetközileg elismert eredményeket tudhatott magáénak. [38]

A detektívek személyi állományának színvonalát tanúsítja az a tény is, hogy a dualizmusban a főkapitányi tisztséget betöltő nyolc személy közül csupán 4 fő került ki a fővárosi rendőrség személyi állományából, közülük pedig két főt közvetlenül a detektívtestület éléről nevezték ki főkapitánynak. [39]

A testület eredményei nyomán a városok és önkormányzatok rendőrségein belül folyamatosan kerültek felállításra a detektív testületek. [40]

Említésre méltó a detektívek személyvédelmi feladatok területén történő szerepvállalása is, melynek során az uralkodó magyarországi látogatásakor detektívcsoportot vezényeltek a testőrségekhez. A két társország az Osztrák-Magyar Monarchia és Magyar Királyság rendelkezett egy-egy legfelsőbb közjogi az osztrák császári és a magyar királyi tisztséggel. E két közjogi méltóságot, azonban egyetlen személy *Ferenc József* töltötte be, akire a császári és királyi testőrségek egyaránt vigyáztak. Az Osztrák Császárság területén az uralkodó testi épségére az osztrák testőrségek, a Magyar Királyság területén a magyar testőrségek vigyáztak. A társországok területén azonban valamennyi testőrség tagjai részt vehettek az uralkodó védelmében. A testőrkapitányok a főudvarmesterek alárendeltségébe tartoztak, azonban a korabeli testőrségek főleg díszelgő feladatokat láttak el. Az esetleges merényletek megelőzésére, rendbontások kivizsgálása érdekében szükség volt a tapasztalt detektívek munkájára. A magyar testőrségek munkáját a fővárosi rendőrségtől vezényelt detektívcsoport támogatta. Az uralkodó védelmének szavatolása érdekében országjárásai során vidéki és helyi rendvédelmi szervezetek (*önkormányzati rendőrségek*) detektívtestületei is részt vettek a személyvédelmi feladatokban. [41]

A Magyar Királyi Csendőrségnél a nyomozó munkára specializálódott egység létrehozására csak a későbbiekben került sor a fővárosi rendőrség mintájára. A testület berkein belül a nyomozó tevékenységet a járásőrmesterek végezték. A járásőrmesterségek, azonban rövid életűek voltak és az I. világháború során megszüntetésre kerültek a jelentkező csendőrhiány okán. Az I. világháborút követően folytatódott csupán a csendőrségen belüli nyomozószolgálat szervezése. [42]

A Magyar Királyi Határrendőrség, mint állami rendőrség 1906-ban kezdte meg működését, kezdetben csupán egyenruhás állománnyal. 1909-ben valósult meg a nyomozószolgálat alapjainak letétele a testületnél 20 detektívstátusz rendszeresítésével. [43]

A fővárosi detektívek a komplikáltabb bűnügyek esetén tapasztalataik révén a vidéki rendőrségeket is segítették a nyomozásokban. [44]

Az I. világháború időszaka, akár minden társ rendvédelmi testület esetében külön fejezet a detektívtestület történetében. Ebben az 1914-1918-ig terjedő időszakban három tényező hatott a testület tevékenységére. Az első jelenség a kivételes hatalom volt, melynek során az alapvető jogok kerültek korlátozásra a fegyveres harc eredményes megvívása érdekében. Ennek szabályozása már békeidőben kidolgozásra került, fegyveres konfliktus esetén csupán életbe kellett léptetni őket. A kivételes hatalom szabályozásár két minta szolgált alapul. A brit minta szerint a kivételes hatalom gyakorlását a kormány gyakorolta. A német minta szerint ezzel a jogkörrel a haderő került felruházásra. Az Osztrák Magyar Monarchia társországai eltérő módon szabályozták ezt a kérdést. A magyar törvényhozás jóval az osztrák döntést követően 1912-ben határozott a kérdésben a kivételes hatalomról szóló magyar törvény megalkotásával és életbe léptetésével.[45]

Ennek értelmében a rendvédelmi testületek a háború időszakában sem kerültek a haderő irányítása alá, kivéve a hadműveleti területeket, ahol mindenképp a haderő diszponált. [46]

Tehát a háború időszakában is a kormány, belügyminiszter által irányította a fővárosi rendőrséget ezen belül a detektívek tevékenységét. A második tevékenységet szabályozó tényező a személyi állomány szűkössége volt. A dinamikusan szaporodó létszám még békeidőben is elmaradt az ügyek számának növekedéséhez, feladatkörök bővüléséhez képest. [47]

1914-ben a fővárosi rendőrség 2 000 fős őrszemélyzetéhez képest a detektívtestület csupán 250 fővel látta el szolgálatát. A háború alatt sok rendőr önként jelentkezett, sokukat pedig behívtak katonai szolgálatra. A személyi állomány pótlása nem volt megoldható, a hadseregnél szolgálatot teljesítő rendőrök visszairányítására esély sem volt, továbbá a harctéren elesettek helyére sem volt utánpótlás. [48]

A katonai rendőrségnek a Magyarország területén nem volt joga a polgári lakosság körében történő rendfenntartásra. A rendvédelmi testületeket nem utasíthatta, azok feladatait nem vehette át. Az 1917-

ben megszervezett katonai rendőrség a katonákat érintő ügyekben rendelkezett intézkedési jogosultsággal. Karhatalmi feladatokat a rendvédelmi testületek segítésekor azok alárendeltségében láthatott el, ebben az esetben részt vehetett a rend fenntartására szervezett akcióban a polgári lakosság körében. [49]

A harmadik jelenség a békeidőszakhoz képest jelentősen kibővült feladatkör volt. Megjelentek az élelmiszerek uzsoraszerű áremelkedésével kapcsolatos bűncselekmények, középületek és közlekedési, valamint hírközlési csomópontok őrzésével, gyanús idegenek ellenőrzésével összefüggő szolgálati feladatok, továbbá a kémek és a hadiellátmánnyal üzérkedők utáni nyomozás is. A tevékenységek során nem kizárólag a helyi lakosok által elkövetett cselekményekre kellett koncentrálni, megjelentek a nagy számban Gallíciából és Kárpátaljából érkező törvényszegő egyének is. Az egyre szélesebb feladatkör szaporodó ügyeket eredményezett, ami aránytalanul nagy terhet rótt a csekély létszámú személyi állományra.[50]

A növekvő terhek ellenére a fővárosi rendőrség ezen belül a detektívtestület kiállta a próbákat és feladatait eredményesen valósította meg, annak ellenére, hogy területi illetékessége is nőtt. [51]

Az 1918-1919-es forradalmak tömegével szemben a fővárosi rendőrség detektívjei és az őrszemélyzeti állomány tehetetlen volt. Felszerelése, az állomány képzettsége és a szervezet struktúrája révén is alkalmatlan volt erre a feladatra. Fenti okok miatt 1919 tavaszán a 3 000 fő személyi állománnyal rendelkező rendőrség nem tudott szembe szállni a kommunisták oldalára álló 14 000 fős helyőrséggel és a felfegyverzett szociáldemokrata alakulatokkal. [52]

1886-tól 1919-ig terjedő időszak tekintetében a detektívtestület nagyszerű munkát végzett. Ez egyrészt köszönhető a személyi állomány szellemi színvonalának is. A testületbe való belépés előfeltétele az érettségi megléte volt, a dualizmus végén az érettségivel rendelkezők aránya a lakosság 1 % -át sem tette ki. Ennek fényében tekintettel arra vonatkozólag, hogy az őrszolgálati személyzet esetében az előírt állami iskolai végzettség a négy elemi volt kijelenthetjük, hogy a testületen belül is igen előkelő színvonalat képviseltek a detektívek. Ellátásuk tekintetében az állami alkalmazottakkal megegyező juttatásokban részesültek. A társadalmi állásukhoz méltó életvitelhez szükséges feltételek biztosítása állandó maradt, függetlenül a változó piaci viszonyoktól. Az ellátás szintje a képzettségtől függően a civil szférához képest is irigylésre méltó volt.

A detektívek irányítása mögött színvonalas külföldi és hazai tapasztalatokon nyugvó parancsnoki munka húzódott. Ezt az irányítói tevékenységet emberközpontúság és alázat jellemzte.

A legnagyobb értéket azonban mégis a képzett személyi állomány képviselte. A szellemiség, mint az eredményesség egyik alapköve szintén említésre méltó.

Nem pusztán munkaszeretetről, hanem haza és nemzet iránt tanúsított szeretetről beszélhetünk, ami a legnehezebb pillanatokban is átsegítette testület tagjait. Ezt a szellemiséget örökölte és vitte tovább — a fővárosi rendőrség mintája szerint — az 1919. X. 1-én államosított magyarországi rendőrség, amelyet a vidéki rendőrkapitányságoknak és a fővárosi rendőr-főkapitányságnak a Magyar Királyi Belügyminisztérium közvetlen felügyelete alatt történő összevonásával hoztak létre.[53]

A rövid történeti áttekintés során felfedezhető a detektívtestület és a jelenlegi rendvédelmi testületek nyomozó szervei között számos hasonlóság. Gondoljunk például a szolgálatszervezés során a mai napig általánosan használt csoportbeosztásokra, melyek megteremtették a nyomozó munka specializációját abban a tekintetében, hogy milyen jellegű bűncselekmény nyomozása vált szükségessé.

Rablás, életellenes, gazdasági és egyéb bűncselekmények nyomozásának speciális szakismereteket igénylő eseteire való tekintettel. A nyomozók képzése napjainkban is az általános szakképesítést követően nyomozói szaktanfolyami formában van jelen. Azonban a múltból okulva fel kellene használnunk azokat a már kezdetben bevált jellemzőket is, amiknek jelenlegi hiánya véleményem szerint rontotta a nyomozói munka hatékonyságát. A korai elképzelések szellemében a detektívek elsősorban területi munkát végeztek, úgynevezett figyelőszolgálatot is elláttak. Megismerték a területükön uralkodó bűnügyi helyzetet a rovott múltú személyeket, bűnbarlangokat. Napjainkban néhány kerületi kapitányság esetében a nyomozók ki sem jutnak az utcákra, hiszen az egy főre jutó ügyiratszám nemritkán a 40-et is meghaladja. Figyelembe kell persze vennünk a fluktuációt, a hiányos állományt, továbbá jogi hátterünk változásával a rendőrség hatásköre jóval szélesebb körű lett, ezáltal róva a megjelenő feladatoknak többszörösét a mai detektívekre.

Azonban ez a folyamat megfigyelhető volt az 1896-ban megjelenő bűnvádi perrendtartási törvény esetében is, ahol véleményem szerint a szervezet tudta tartani a lépést a növekvő feladatokkal. Ha a

végeken szolgálatot ellátó nyomozóink több mozgási szabadságot kapnának a rájuk rótt feladatok csökkentésével, a területen gyűjtött információk felhasználásával eredményesebb bűnüldöző, bűnfelderítés bűnmegelőző tevékenységet vihetnének véghez.

A területi munka bűnüldözésre gyakorolt pozitív hatásán kívül említésre méltó, hogy a szolgálati feladatok jobban elkülönültek egymástól. A detektívek nem végeztek közvetlenül nem a feladatkörükbe tartozó rendőri tevékenységet. Korunk rendőrei, függetlenül attól, hogy milyen állománycsoportba tartoznak, sokszor végeznek nem közvetlenül a számukra előírt feladatokat.

Összességében a detektívtestület megalakulása, majd folyamatos változása, fejlődése során megfigyelhető egy felfelé ívelő folyamat, melyben a szervezet úgy alakult, hogy reagálni tudjon a bűnüldözés kihívásaira figyelembe véve a külföldi példákat és a hazai gyakorlatot. A testület szervezeti alakulása, melynek során egy osztályba központi irányítás alá vonták őket elősegítették a hatékonyabb gyorsabb munkavégzést. A szolgálati szabályzat megjelenésével, továbbá a detektívek szakosodásával konkretizálódtak feladataik, nyomozásuk célirányossá vált. Hatékonyságukat növelték továbbá a technikai újítások, nyilvántartások, daktiloszkópia bevezetése.

Véleményem szerint a korabeli szolgálatellátás és nyomozás kevésbé vetette alá magát a társadalom elvárásainak, a szakma döntéseit áthatotta a professzió és az eredményes felderítés.

Jegyzetek:

[1] ZACHAR: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. 20-24.p. ; Idem: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből. 105-107.p. ; Idem: A Habsburg-hatalom és a magyar rendvédelem 148-149.p. ; DEÁK: *Polgári átalakulás és neoabszolutizmus 1849-1867.* ; Eadem: Államrendőrség és besúgó hálózat Magyarországon egy rendszerváltás fordulatos hónapjaiban 1860-1861. ; Eadem: Besúgólisták a neoabszolutizmus korából. ; Eadem: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867. ; Eadem: Ludasi Mór és a bécsi titkosrendőrség az 1860-as években. ; Eadem: Államrendőrség Magyarországon a Schmerlingi-provizórium időszakában. ; Eadem: Szigorúan ellenőrzött levelek. Az 1849. utáni politikai elit titkos postai megfigyelése. ; Eadem: Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867. ; Eadem: *Államrendőrség Magyarországon, 1849–1867.*

[2] CSIZMADIA: 79-80.p.

[3] 1870/XLII.tc. ; 1871/XVIII.tc.

[4] A polgári magyar állam katonailag szervezett fegyveres őrtestülete volt:
- a Magyar Királyi Csendőrség 1881-1945 (Központi Nyomozó Parancsnokság 1930-tól);
- a Magyar Királyi Nemesi Testőrség 1867-1919 (nyomozó részleggel nem rendelkezett);
- a Magyar Királyi Darabont Testőrség 1904-1919 (nyomozó részleggel nem rendelkezett);
- a Magyar Királyi Testőrség 1920-1945 (nyomozó részleggel nem rendelkezett);
- a Magyar Királyi Folyamőrség 1920-1939 (nyomozó részleggel rendelkezett);
- Magyar Királyi Vámőrség 1921-1931 (nyomozó részleggel rendelkezett);
- Magyar Királyi Határőrség 1932-1938 (nyomozó részleggel rendelkezett)
- Magyar Királyi Képviselőházi Őrség 1912-1945 (nyomozó részleggel nem rendelkezett).

A polgári magyar állam polgári fegyveres őrtestületei voltak:
- Magyar Királyi Fővárosi Állami Rendőrség 1872-1919 (detektív testület 1885-től);
- Magyar Királyi határrendőrség 1906-1918 (detektív csoporttal rendelkezett);
- Magyar Királyi Fiumei Állami Rendőrség 1916-1918 (detektív csoporttal rendelkezett);
- Magyar Királyi Rendőrség 1931-1945 (detektív testület)
- Magyar Királyi Pénzügyőrség 1867-1945 (nyomozó „szakszolgálati ág" működött 1930-tól)
- Magyar Királyi Vám- és Adóőrség 1872-1886 (nyomozó részleggel nem rendelkezett).

[5] PARÁDI: *Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919.* ; Idem: A dualista Magyarország belügyi szervei. ; Idem: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. ; Idem: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919. ; Idem: A dualizmuskori magyar rendvédelem.

[6] 1872/XXXVI.tc. ; 1881/XXI.tc.

[7] „Sárga könyv"-nek nevezték a kortársak azt a sárga színű borítóba kötött könyvet, amelyben a szerzők összegyűjtötték a bűnügyi eljárások kívánatos korabeli szabályait. E téma átfogó törvényi szabályozásának a létrejöttéig a szakma a „Sárga könyv"-ben foglaltakat tekintette mérvadónak.

[8] Ilyen rendbiztosok voltak: ZLINSZKY Károly, URS Nándor, MÁLTÁS Hugó.

[9] BORBÉLY — KAPY: 17.p.

[10] 1878/V.tc. ; 1879/XL.tc. ; 33 290/1880. (VII.16.) BM.kr. ; 38 547/1880. (IX.15.) BM.kr

[11] TISZA Kálmán (Geszt, Bihar vármegye, 1830. XII. 16. – Budapest, 1903. III. 23.) Nagybirtokos, a Határozati Párt elnöke, 1867-től a Balközép Párt alapító elnöke és vezére, 1875-től a Szabadelvű Párt alapító pártvezére.
- miniszterelnök: 1875. X. 20. – 1890. III. 13.
- belügyminiszter: 1875. III. 2. – 1878. X. 11. és 1878. XII. 5. – 1887. II. 11.
- pénzügyminiszter: 1878. II. 11. – 1878. XII. 5. és 1887. II. 11. – 1889. IV. 9.
- a király személye körüli miniszter: 1879. VII. 11. – 18749. X. 25.
- az ezredéves ünnepségek kiirályi biztosa: 1896. VI. 5. – 1896. VI. 8.

BÖLÖNY: 297.p.

[12] TÖRÖK János (Zinga, Temes vármegye 1843. XII. 27. – Budapest, 1892. XI. 2.) Temesvár polgármestere, majd 1885. III. 11-től a fővárosi rendőrség főkapitánya királyi tanácsosi címmel. Nevéhez fűződik a fővárosi rendőrség modernizációja és fegyelmi állapotának rendbetétele. A főkapitányi tisztséget haláláig töltötte be.

BORBÉLY – KAPY: 81-83.p.

[13] BORBÉLY — KAPY: op.cit. 15-17.p.

[14] báró SPÉLNYI Ödön címzetes kerületi rendőrkapitány a fővárosi detektív testület első vezetője. Huszár századosi majd szolgabírói múlttal került a fővárosi rendőrséghez, ahol 1886. IV. 17-én nevezték ki a detektívek főnökévé, mely beosztást 1889-ig látta el.
Loc.cit. 22.p.

[15] Loc.cit. 21-22.p.

[16] A fővárosi detektívtestület főnökei voltak: SPLÉNYI Ödön (1886-1889), SZOMBATFALVY Albert (*bűnügyi nyilvántartás, sajtóiroda*. 1889-1899), RUTTNER Sándor (1899-1901), KRECSÁNYI Kálmán (*daktiloszkópia* 1901-1912), NAGY Károly (1912-1917), dr. JESZENSZKY Gellért (1917-1918).
Loc.cit. 239-240.p.

[17] VÉCSEY: 24.p.

[18] Loc.cit. 248.p.

[19] 1883/I.tc.

[20] PARÁDI: Rendőrtisztképzésünk hagyományai 1867-1945. ; Idem: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. ; Idem: A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945. ; Idem: Csendőrtisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere.

[21] VÉCSEY: 247-249.p. ; PARÁDI: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945.

[22] PARÁDI: Rendvédelem – karhatalom 1867-1945.

[23] PARÁDI: A csendőrség és a rendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. ; Idem: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. ; Idem: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. ; Idem: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.

[24] 1896/XXXIII.tc. ; 3200/1899. (VIII. 15.) IM.r.

[25] 130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr.

[26] RÉDEY: 9-18.p.

[27] A módszerrel antropológiai jellemzőket alkalmazva azonosították a személyeket, például a csontozat sajátosságai, fül, fej és végtagok mérete, egyéb jellemző ismertetőjegyek alapján.

[28] Dr. PEKÁRY Ferenc jogászdoktor nevéhez kapcsolódik, hogy mint a fővárosi rendőrség kerületi kapitánya kezdeményezte a fővárosi rendőrség tisztjei számára szervezett — a magyarországi és a külföldi rendőrségek tapasztalatait feldolgozó — továbbképző tanfolyamokra a vidéki rendőrségek tisztjeinek a meghívása. Főkapitány-helyettessé léptették elő a XX. század elején, majd a Magyar Királyi Belügyminisztérium Államrendészeti Főosztályának, később pedig a Törvényelőkészítő Főosztályának a vezetőjévé nevezték ki. A magyarországi daktiloszkópia megteremtője és a nyilvántartási rendszer létreho-zója.
BORBÉLY — KAPY: op.cit. 29.p. ; SZÉKELY: 36.p.

[29] PERÉNYI: 59-71.p.

[30] PÜSPÖKY-KELLER Mihály detektívfelügyelő napokig figyelt egy bérházat társával magukat rongyos ruházattal álcázva. A lakóházba ki és bejártak, találkoztak a lakókkal, de az emberek nem sejtették valódi kilétüket. Ezzel elegendő információt szereztek, hogy beazonosítsák és elfogják a hatóság által keresett csoportot. LEVICZKY Sándor detektív álruhában derített fel egy vendéglátó egység működése mögé rejtett játékbarlangot. KLACSÓ Kálmán detektív postásnak álcázva magát nyert bebocsátást a keresett vagy bújtatott személyek lakásába. Dr. KOTOFF Olivér detektívfelügyelő egy őrökkel és figyelősze-mélyzettel ellátott játékbarlangot derített fel, oly módon, hogy elegáns úrnak öltözve magát bárónak kiadva, két hölgynek álcázott detektívtársával jutott be a belvárosi magánlakásba.
BORBÉLY — KAPY: op.cit. 254-258.p.

[31] Az Európa országait fosztogató görög kasszafúró bandát PAPACOSTA feltaláló mérnök vezette. CSOMBOR Imre postarablót pedig szintén bravúros ügyességgel fogta el a fővárosi rendőrség a detektív testület kiváló munkájának köszönhetően.
Loc.cit. 25.p.

[32] VÉCSEY: op.cit. 43-45.p.

[33] 1881/XXI.tc. op.cit.

[34] BORBÉLY — KAPY: op.cit. 25.p.

[35] Loc.cit.

[36] 9 389/1885. (II. 14.) BM.r.

[37] A fővárosi rendőrségre vonatkozó szabályokat először KRECSÁNY Kálmán kerületi kapitány gyűjtötte össze és rendszerezte, melyet később RÉDEY Miklós rendőrtiszt pontosított évente.
BORBÉLY — KAPY: op.cit. 26.p.

A testületre vonatkozó — immár az államosított magyar rendőrség egészére kiterjedően — újabb szabálygyűjtemény létrehozására 1926-ban került sor.
NÉMETHY — TÖRÖK

[38] BORBÉLY — KAPY: op.cit. 75-96.p.

[39] Nem a fővárosi rendőrség kötelékéből került kinevezésre THAISZ Elek (1873-1884), JEKKELFALUSY Lajos (1884-1885), TÖRÖK János (1885-1892), RUDNAY Béla (1896-1906). Dr. BODA Dezső határeset, mivel a fővárosi rendőrség kötelékéből debreceni kormánybiztossá kinevezett BODA Dezsőt feladata kiváló teljesítése nyomán nevezték ki a fővárosi rendőrség élére. A fővárosi rendőrség személyi állományából nevezték ki a főváros rendőr-főkapitányává dr. SÉLLEY Sándort (1892-1895), dr. SÁNDOR Lászlót (1917-1918) és dr. DIETZ Károlyt (1918-1919).
BORBÉLY — KAPY: op.cit. 83-84.p. + 90-91.p.

[40] TISZA

[41] PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában.

[42] Idem: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.*

[43] 1903/VIII.tc. ; 5 692/1905. (XII.29.) ME.r. ; 91 000/1905. (XII. 29.) BM.kr.

[44] VÉCSEY: op.cit. 39.p.

[45] 1912/LXIII.tc. ; MEZEY: A kivételes hatalom. ; MEZEY: Az első világháború jogi törvényhozói előkészítése: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi 63. törvénycikk.

[46] PARÁDI: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt. 13-16.p.

[47] Például a kivándorlási törvény intézkedéseinek ellenőrzése a pályaudvari kirendeltség feladatává is vált, amely az őrszemélyzet és a detektív testület tagjaira egyaránt a korábbinál lényegesen több teendőt rótt.
BORBÉLY — KAPY: op.cit. 31.p.

[48] A fővárosi rendőrség tagjai közül az I. világháború során a harctéren hősi halált halt, vagy sebesülésbe és betegségébe belehalt, továbbá eltűnt összesen 57 fő.
Loc.cit. 39-40.p.

[49] SUBA

[50] A budapesti detektívek 1915-ben 37 077 megbízást kaptak, amelyből 33 270 nyomozás volt sikeres. 1916-ban azonban már 81 723 aktát intéztek el.
BORBÉLY — KAPY: op.cit. 37-38.p.

[51] 1916-ban a fővárosi rendőrség hatáskörét kiterjesztették — az akkor még Budapest agglomerációjába tartozó — csepel községre is. Ez nem az első eset volt, mivel a fővárosi rendőrség létrehozása óta több agglomerációs település is a hatáskörébe vontak.
1916/XXXVIII.tc.

[52] BORBÉLY — KAPY: op.cit. 48.p.

[53] 5 047/1919.ME.r.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

BORBÉLY — KAPY (9.;12.;13.;14.;15.;16.;28.;30.;31.; 34.;35.;37.;47.;48.;50.;52.;)	—	BORBÉLY Zoltán – KAPY Rezső (szerk.): *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. 594 p.
BÖLÖNY (11.;)	—	BÖLÖNY József: *Magyarország kormányai 1848-1975.* Budapest, 1978, Akadémia. 328 p. HU-ISBN 963 05 1242 v. /A Magyar Országos Levéltár Kiadványai, IV. – Levéltártan és történeti forrásdokumentumok, 2./ HU-ISSN 0441-4985.
CSIZMADIA (2.;)	—	CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.
DEÁK: *Polgári átalakulás és neoabszolutizmus 1849-1867.* (1.;)	—	DEÁK Ágnes: *Polgári átalakulás és neoabszolutizmus 1849-1867.* Budapest, 2009, Kossuth. 104 p. HU-ISBN 978 963 09 5693 2.
PERÉNYI (29.;)	—	PERÉNYI Roland: *A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtörténete 1896-1914.* Budapest, 2012, L'harmattan. 318 p. HU-ISBN 978 963 23 6554 1. /A múlt ősvényein./ HU-ISSN 1587-3153.
PARÁDI: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* (42.;)	—	PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.
RÉDEY (26.;)	—	RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei.* Budapest, 1901, Légrády Testvérek. 68 p.
TISZA (40.;)	—	TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségeinek története a legrégibb időktől 1912-ig.* Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomda. 327 p.
VÉCSEY (17.;18.;21.;32.;44.;)	—	VÉCSEY Leó (szerk.): *A 40 éves budapesti detektív testület jubiláris albuma 1886-1926.* Budapest, 1927, A Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestületének Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete. 320 p.

TANULMÁNYOK

DEÁK: Államrendőrség és besúgó hálózat Magyarországon egy rendszerváltás fordulatos hónapjaiban 1860-1861. (1.;)	—	DEÁK Ágnes: Államrendőrség és besúgó hálózat Magyarországon egy rendszerváltás fordulatos hónapjaiban 1860-1861. *Századok,* CXL.évf. (2006) 6. sz. 1551-1774. p. HU-ISSN 0039-8098.
DEÁK: Besúgólisták a neoabszolutizmus korából. (1.;)	—	DEÁK Ágnes: Besúgólisták a neoabszolutizmus korából. *Aetas,* XXI.évf. (2006) 4.sz. 21-44.p. HU-ISSN 1785-9943.
DEÁK: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867. (1.;)	—	DEÁK Ágnes: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867. *Történelmi Szemle,* XLIX.évf. (2007) 3.sz. 351-372. p. HU-ISSN 0040-9634.

DEÁK: Ludasi Mór és a bécsi titkosrendőrség az 1860-as években.
(1.;)
— DEÁK Ágnes: Ludasi Mór és a bécsi titkosrendőrség az 1860-as években. In RESS Imre — SZABÓ Dániel (szerk.): *A Lajtán innen és túl. Elektronikus ünnepi tanulmányok Somogyi Éva 70. születésnapjára.* Budapest, 2007, MTA Történelemtudományi Intézet. 131-134.p. HU-ISBN 978 963 96 2717 8.

DEÁK: Államrendőrség Magyarországon a Schmerlingi-provizórium időszakában.
(1.;)
— DEÁK Ágnes: Államrendőrség Magyarországon a Schmerlingi-provizórium időszakában. *Századok,* CXLII.évf. (2008) 3.sz. 727-771.p. HU-ISSN 0039-8098.

DEÁK: Szigorúan ellenőrzött levelek. Az 1849. utáni politikai elit titkos postai megfigyelése.
(1.;)
— DEÁK Ágnes: Szigorúan ellenőrzött levelek. Az 1849. utáni politikai elit titkos postai megfigyelése. *Múlt-kor,* II.évf. (2011) tavasz. 53-56.p. HU-ISSN 2061-3563.

DEÁK Ágnes: Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867.
(1.;)
— DEÁK Ágnes: Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867. 81-89.p. In Csóka Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1785-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 81-92.p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

MEZEY: A kivételes hatalom.
(45.;)
— MEZEY Barna: A kivételes hatalom. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* IV.évf. (1994) 5.sz. 4-6.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993 szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferen-cia-sorozatnak a „*Háború, forradalom, trianon*" című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

MEZEY: Az első világháború jogi törvényhozói előkészítése: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi 63. törvénycikk.
(45.;)
— MEZEY Barna: Az első világháború jogi törvényhozói előkészítése: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi 63. törvénycikk. 11-18.p. In ÁDÁM János — SEGES Vladimir — PALLAI László et al. (szerk.): *Első világháború a Kárpátokban.* [*Prvá svetová vojna v karpatoch. Перша світова війна в карпатах.*] Eperjes, 2016, Eperjesi Egyetem. 336 p. SK-ISBN 978 805 55 1717 9.

PARÁDI: A dualista Magyarország belügyi szervei.
(5.;)
— PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. *Belügyi Szemle*, XXXIV.évf. (1986) 4.sz. 45–50.p. HU-ISSN 0133-6738.

PARÁDI: Rendőr tisztképzésünk hagyományai 1867-1945.
(20.;)
— PARÁDI József: Rendőr tisztképzésünk hagyományai 1867-1945. 35-51.p. In DÁNOS Valér (szerk.): *A rendőrképzés reformja a kelet-európai változások tükrében.* Budapest, 1991, BM Rendészeti Kutató Intézet. /Tanulmányok a rendészet köréből./ A tanulmány korábbi változata 1991. november 12-én Balatonföldváron hangzott el a Rendőrtiszti Főiskola által szervezett rendvédelmi szakképzési konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói.
(23.;)
— PARÁDI József: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. *RTF Főiskolai Figyelő Plusz,* IV.évf. (1993) 1.sz. 130-136.p. HU-ISSN 0866-4404.

PARÁDI: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt.
(46.;)
— PARÁDI József: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt. *Rendvédelemtörténeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV.évf. (1994) 5.sz. 13-17.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háború, forradalom, trianon"* című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai.
(20.;)
— PARÁDI József: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. *Rendészeti Szemle,* XLV.évf. (1997) 4.sz. 101-109.p. HU-ISSN 1789-4689.

PARÁDI: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919.
(5.;)
— PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiea Preasidii Ordinis),* IX.évf. (1999) 10.sz. 98-147.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre"* című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919.
(5.;)

—

PARÁDI József: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XI. évf. (2005) 13.sz. 97-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. március 19.-én, Párizsban hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közbiztonság közös európai örökségünk"* című XIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar rendőr tisztképzés tradíciói 1867-1945.
(20.;)

—

PARÁDI József: A magyar rendőr tisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 94-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A rendvédelmi szakképzés története"* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI : A csendőr tisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere.
(20.;)

—

PARÁDI József: A csendőr tisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia sorozatnak. „*A rendvédelmi szakképzés története"* című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945.
(21.;)

—

PARÁDI József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Berta-lan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története"* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945.
(23.;)

—

PARÁD József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelem humán viszonyai"* című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A dualizmuskori magyar rendvédelem.
(5.;)

—

PARÁDI József: A dualizmuskori magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVIII.évf. (2010) 21.sz. 66-84.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században"* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945.
(23.;)

—

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIX.évf. (2010) 22. sz. 92-114. p. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre"* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Rendvédelem karhatalom 1867-1945.
(22.;)

—

PARÁDI József: Rendvédelem karhatalom 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 23.sz. 111-123.p. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferen-cia-sorozatnak *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos ha-táskörű magyar rendvédelmi testületek."* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében.
(23.;) — PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. A ttanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudo-mányos konferenciasorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében”* című XXV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában.
(41.;) — PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben”* című XXVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában.
(5.;) — PARÁDI József: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 121-146.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. február 21-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társa-ság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A kivételes hatalom és a közbiztonság”* című XIV. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SUBA
(49.;) — SUBA János: *A katonai rendőrség felállítása a hátországban 1917-ben. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 18. sz. 143-155.p. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században”* című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZACHAR: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei.
(1.;) — ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. I.évf. (1991) 1.sz. 17-29.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945*” című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZACHAR: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből.
(1.;) — ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 105-109.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*” című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZACHAR: A Habsburg-hatalom és a magyar rendvédelem.
(1.;) — ZACHAR József: A HABSBURG-hatalom és a magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* IX.évf. (2005) 14.sz. 146-149.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„Az ezeréves magyar rendvédelem”* című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

REGISZTRÁLT KÉZIRATOK

DEÁK: *Államrendőrség Magyarországon, 1849-1867.*
(1.;) — DEÁK Ágnes: *Államrendőrség Magyarországon, 1849-1867.* Akadémiai doktori értekezés. (MTA) Kézirat. Budapest, 2013.

FORRÁSTUDOMÁNYI SEGÉDLETEK

SZÉKELY (28.;) — SZÉKELY Vera (szerk.): *A központi államigazgatás tisztségviselői a dualizmus korában.* II.köt. *Magyar Királyi Miniszterelnökség, a Király személye körüli Magyar Királyi Minisztérium, Magyar Királyi Belügyminisztérium.* Budapest, 1980, Fővárosi Nyomdaipari Vállalat. 118 p. HU-ISBN 963 63 1007 6. /Forrástudományi segédletek, 1./ HU-ISSN 0139-2778.

JOGSZABÁLYGYŰJTEMÉNYEK

NÉMETHY — TÖRÖK (37.;) — NÉMETHY Tihamér — TÖRÖK Lajos: *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők zsebkönyvtára./

JOGSZABÁLYOK

1870/XLII.tc. (3.;) — 1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.

1871/XVIII.tc. (3.;) — 1871/XVIII.tc. a községek rendezéséről.

1872/XXXVI.tc. (6.;) — 1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.

1878/V.tc. (10.;) — 1878/V.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a bűntettekről és vétségekről.

1879/XL.tc. (10.;) — 1879/XL.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról.

1881/XXI.tc. (6.;33.;) — 1881/XXI.tc. a Budapest fővárosi rendőrségről.

1883/I.tc. (19.;) — 1883/I.tc. a tisztviselők minősítéséről.

1896/XXXIII.tc. (24.;) — 1896/XXXIII.tc. a bűnvádi perrendtartásról.

1903/VIII.tc. (43.;) — 1903/VIII.tc. a határrendőrségről.

1912/LXIII.tc. (45.;) — 1912/LXIII.tc. a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről.

1916/XXXVIII.tc. (51.;) — 1916/XXXVIII.tc. a Budapest Székesfővárosi Magyar Királyi Állami Rendőrség hatáskörének Csepel község területére való kiterjesztéséről.

33 290/1880. (VII.16.) BM.kr. (10.;) — 33 290/1880. (VII.16.) BM.kr. a magyar büntetőtörvénykönyvnek és az azokra vonatkozó életbeléptetési törvény tárgyában.
Magyarországi rendeletek Tára, XIV.évf. (1880) II.füzet. 349-352.p.

38 547/1880. (IX.15.) BM.kr. (10.;) — 38 547/1880. (VIII.13.) BM.kr. a magyar büntető-törvénykönyvek végrehajtása tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XIV.évf. (1880) I.füzet 629-659.p.
Magyarországi rendeletek Tára, XVIII.évf. (1880) II.füzet. 629-632.p.

9 389/1885. (II. 14.) BM.r. (36.;) — 9 389/1885. (II. 14.) BM.r. toloncz-szabályzat kibocsátása tárgyában.
Magyarországi Rendeletek Tára, XIX.évf. (1885) I.füzet. 164-243.p.

3200/1899. (VIII. 15.) IM.r. (24.;) — 3200/1899. (VIII. 15.) IM.r. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbeléptetése tárgyában.
Igazságügyi Közlöny, VIII.évf. (1899) 8.sz. 229-234.p.

130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr. (25.;) — 130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbe léptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában.
Magyarországi Rendeletek Tára, XXXIII.évf. (1899) II.füzet. 2416-2417.

5 692/1905. (XII.29.) ME.r. (43.;) — 5 692/1905. (XII.29.) ME.r. a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetéséről.
Magyarországi rendeletek Tára, XXXIX.évf. (1905) I.füzet. 1455.p.

91 000/1905. (XII. 29.) BM.kr. (43.;) — 91 000/1905. (XII. 29.) BM.kr. valamennyi törvényhatósághoz Fiume város kivételével a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetésének a végrehajtásáról.
Magyarországi rendeletek Tára, XXXIX.évf. (1905) I.füzet. 1455-1541.p.

5 047/1919. (X. 1.) ME.r. (53.;) — 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról.
Magyarországi Rendeletek Tára, LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.

DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.97-144P

0470

VERBOVSZKI Sándor

Az eljárás lezárult, ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében.

„A meglelt igazság, légyen bár orcája sokféle,
soha nem csalfa, de mindig csak egy." [1]

1944. III. 19-én a német hadsereg megszállta Magyarországot, és néhány héttel később Kassán keresztül megkezdődött a magyarországi zsidóság deportálása, amely érintette a Kassa környéki zsidók jelentős részét is. 1944. X. 15-én SZÁLASI Ferenc átvette a hatalmat Magyarországon, és ezzel újult erővel folytatódott a zsidók, a politikailag másként gondolkodók üldözése és likvidálása.

Ennek, a Kassán 1941. VII. 1945. I. 18-ig terjedő időszaknak tette kényszerű főszereplőjévé dr. CSATÁRY László Lajost[2] a Magyar Királyi Rendőrség segédfogalmazóját, a jeruzsálemi Simon WIESENTHAL Center (SWC) vezetője.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1942 őszétől 1944. október végéig szolgált a Magyar Királyi Rendőrség személyi állományában segédfogalmazóként az 1938-as első bécsi döntés alapján a Magyar Királysághoz csatolt felvidéki Kassán a rendőrkapitányság kötelékében. *(A polgári magyar állam időszakában Magyarországon úgynevezett kontinentális típusú rendvédelmi modell működött, amelynek az volt a lényege, hogy a rend fenntartása alapvetően két testület működésén nyugodott a rendőrség és a csendőrség szervezetén. Emellett a rendvédelmi modellben részt vettek még a pénzügyőrség, a határőrség, a testőrségek, a koronaőrség, a képviselőházi őrség és a mai fogalmaink szerinti büntetés-végrehajtás, amelyet a korabeli terminológia szerint fegyőröknek hívtak.[3] 1919 októberéig kétféle rendőrség működött Magyarországon az állami rendőrségek, a fővárosi rendőrség 1872-től, majd 1881-től,[4] a határrendőrség 1906-tól[5] és a fiumei állami rendőrség 1916-tól,[6] valamint az önkormányzati rendőrségek. A törvényhatósági jogú és a rendezett tanácsú városok önálló rendőri szervezetekkel rendelkeztek.[7] A magyar rendőrségeket pedig 1919-ben — a fővárosi rendőrség mintájára — államosították.[8] Vidéken a rendet pedig a Magyar Királyi Csendőrség tartotta fenn.[9] A polgári magyar állam időszakában a rendet kétféle típusú rendvédelmi testület tartotta fenn: a katonailag szervezett fegyveres őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület. A katonailag szervezett fegyveres őrtestület tagjai személyükben katonának minősültek, függetlenül attól, hogy a testületük mely tárca irányítása alá tartozott. Mint katonák a honvédelmi tárca kompetenciájába tartoztak ugyan, a testületük irányítását, ellátását azonban az illetékes szaktárca valósította meg. A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek személyi állományának tagjait a katonákra általában vonatkozó jogok illették meg, illetve kötelezettségek terhelték. E testületeken belüli belső függelmi viszonyok katonaiak voltak. Ezzel szemben a polgári fegyveres őrtestületek személyi állományának a függelmi viszonyai nem katonaiak, hanem hivatalnokiak voltak. A személyi állomány az alá a tárca alá tartozott, amely a testületet irányította és annak anyagi ellátását is biztosította. A polgári fegyveres őrtestületek személyi állományainak tagjai személyükben nem minősültek katonának, így rájuk a katonák általános jogosultságai és kötelezettségei sem vonatkoztak.[10] Az önkormányzati és állami rendőrségek, majd az államosított magyar rendőrség is polgári fegyveres őrtestület volt. A magyarországi rendőrségek államosításáig valamennyi rendőrség önálló rangrendszerrel rendelkezett, 1919-ben azonban a fővárosi rendőrség rangrendszerét tették általánossá az új államosított magyar rendőrségnél.[11] Ezen testület neve Magyar Királyi Állami Rendőrség volt, amelyet 1931-ben — szervezeti módosításokkal egybekötve — Magyar Királyi Rendőrségre változtattak.[12] 1944-ben a Magyar Királyi Rendőrségnél — háborúra való tekintettel — bevezették a katonai rangokat.[13] A magyarországi rendőrségek, majd az államosított rendőrség egyenruházata azonban sohasem volt azonos a honvédség, illetve a társ rendvédelmi testületek egyenruházatával, így a különböző egyenruhát viselő személyeket nem lehetett összekeverni. a szerk.)* **(I.sz. melléklet)**

Mivel a kassai rendőrkapitányságon ő beszélte anyanyelvi szinten a német nyelvet, dr. HORVÁTH György, Kassa akkori vidéki rendőrfőkapitány helyettese a tolmácsolással és a német parancsnoksággal történő összekötő tiszti feladattal bízta meg. Feladata a magyar rendőrség és a német egység vezetője közötti információk közvetítéséből állt, így mind a rendőrségen, mind a

városban az ő neve vált ismertté, és ez által maradt meg sokak emlékezetében. Nevét a háborút követően Magyarországon a dr. HORVÁTH György volt kassai vidéki rendőrfőkapitány helyettes ellen lezajló népbírósági eljárásban[14] is felhasználták. Szlovákiában pedig kollaboráció és fasiszta megszállás bűncselekmény elkövetése miatt dr. CSATÁRY László Lajos, mint volt magyar kassai rendőrkapitány ellen indult népbírósági eljárás,[15] melyet halálos ítéletével zártak le.

Ez a több mint 70 év távlataiba is visszanyúló nyomozás nem lehetett volna eredményes, ha a levéltárakban és közkönyvtárakban történő kutatásaim során az ott dolgozó vezetők és munkatársak a témában tartott konzultációkon az elhivatottságuknak köszönhetően egy-egy akadály felmerülésekor nem segítették volna továbblendíteni munkámat.

Köszönet illeti az Országos Széchényi Könyvtár, a Magyar Nemzeti Levéltár, Budapest Főváros Levéltára, a Hadtörténelmi Levéltár, a Pest Megyei Levéltár, a Veszprém Megyei Levéltár és Kassa Állami Levéltára minden olyan munkatársát, akik kutatómunkámat segítették.

Ezúton fejezem ki köszönetemet azoknak a Felvidéken élő magyaroknak, akik szakmai tudásuk révén a Kassai Állami Levéltárból származó szlovák nyelvű periratok magyar nyelvre történő fordításában segítettek. Köszönet illeti továbbá az érintett kanadai hivatalok munkatársait, akik a Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) által kezdeményezett és a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) által 1993 és 1997 között lefolytatott nemzetközi nyomozás során keletkezett „Ladislaus Csizsik-CSATARY" ügy dokumentációjához[16] segítettek hozzájutni és mindazokat, akik lefordításukban segítségemre voltak.

Dr. CSATÁRY László Lajos Magyarországon és az ellene 2011 szeptemberében háborús bűncselekmények elkövetése gyanúja miatt indított eljárás alapja

Dr. CSATÁRY László Lajosban már az 1990-es évek elején felmerült a Magyarországra történő hazatelepülés gondolata. A Kanadában töltött negyvennyolc év során magyarországi kapcsolata nem sok volt, a hazai viszonyokat kevéssé ismerte, ezért tájékozódni próbált. 1997-ig több alkalommal is járt Magyarországon. Ügyvédet bízott meg azzal, hogy járjon utána, vissza tud-e térni Magyarországra, merül-e fel a hazatéréssel kapcsolatban valamilyen jogi, vagy más akadály. A kedvező választ megkapva 1997-ben az egyik kanadai nagyváros magyar konzulátusán jelezte hazatérési szándékát. Felvéve a magyar állampolgárságot, kanadai állampolgárságáról lemondva, magyar okmányok birtokában feleségével együtt még abban az évben Magyarországra települt.

Efraim ZUROFF, a jeruzsálemi Simon WIESENTHAL Center igazgatója 2012. IV. 14-én a „The Jerusalem Post" hasábjain hozta nyilvánosságra, hogy 2011 szeptemberében a magyar ügyészségen feljelentette a Budapesten élő dr. CSATÁRY László Lajos háborús bűnöst, és aki ennek ellenére még mindig nincs börtönben.

2012. IV. 19-én Efraim ZUROFF ismét a „The Jerusalem Post"-ban jelentette be, hogy a magyar ügyészségen az általa 2011 szeptemberében feljelentett és Budapesten élő kilencvenöt éves dr. CSATÁRY László Lajosnak kulcsszerepe volt abban, hogy 1941 nyarán háromszáz zsidót Kassáról az ukrajnai Kamenyec-Podolszkij-ba deportáltak, ahol szinte mindegyiküket meggyilkolták.

A központ szerint dr. CSATÁRY László Lajos 1944 tavaszán Kassán rendőrparancsnokként részt vett több mint 15 000 zsidó Auschwitzba deportálásának megszervezésében is. Efraim ZUROFF bejelentése szerint dr. CSATÁRY László Lajos a Simon WIESENTHAL Center által legkeresettebb tíz háborús bűnös nevét tartalmazó kőrözési listájának első helyén állt.

Figyelemre méltó tény azonban, hogy dr. CSATÁRY László Lajos neve 2012 előtt, —KÉPÍRÓ Sándor 2011-ben hasonló ügyben indított és bíróság által történő felmentéséig — egyetlen Simon WIESENTHAL Center listán sem szerepelt.

2012. VII. 18-án a Budai Központi Kerületi Bíróság végzéssel[17] dr. CSATÁRY László Lajos budapesti lakost a Büntetőtörvénykönyv Btk. 165.§-ba ütköző egyéb háborús bűncselekmény elkövetése megalapozott gyanúja miatt házi őrizetbe helyezte.[18]

A Büntető törvénykönyv 165. §-a szerint az egyéb háborús bűntettekről külön jogszabály rendelkezett.[19] *„Az Ideiglenes Nemzetgyűlés által 1944. december 21-22. napjain a Debrecenben adott felhatalmazás alapján az ideiglenes nemzeti kormány attól a szükségtől vezettetve, hogy mindazok, akik a magyar népet ért történelmi katasztrófa okozói, illetve részesei voltak, mielőbb elnyerjék büntetésüket, az esküdtbíróságnak törvényhozás útján való visszaállításáig a népbíráskodás megvalósítása tárgyában a következőket rendeli:*

Általános rendelkezések
1. § A jelen rendeletben körülírt bűncselekmények az esetben is büntethetők, ha a cselekmény a rendelet életbeléptekor már befejeztetett, s a cselekmény befejezésének időpontjában fennállott törvényes rendelkezések alapján az büntethető nem volt. . . .
Különös rész
11. § Háborús bűnös az:
5. aki a megszállott területek lakosságával vagy a hadifoglyokkal való bánás tekintetében a háborúra vonatkozó nemzetközi jogszabályokat súlyosan megsértette, vagy a visszacsatolt területek lakosságával a reábízott hatalommal visszaélve kegyetlenkedett, vagy aki általában akár belföldön, akár külföldön felbujtója, tettese vagy részese volt emberek törvénytelen kivégzésének vagy megkínzásának." [20]

A dr. CSATÁRY László Lajos ellen tett feljelentés
Efraim ZUROFF 2011. IX. 21-én a Budapesti Nyomozó Ügyészségen feljelentést tett:

„A hamis vád és a hatóság félrevezetésének törvényes következményeire történt figyelmeztetést megértem és tudomásul vettem. 2011. szeptember 8-án jutott a tudomásomra e-mail formájában, amelyből értesültem, akkor még név nélkül, hogy náci háborús bűnös él itt Magyarországon, Budapesten. Talán két-három nappal később újabb e-mailt kaptam tőle, miután megígértem neki, hogy névtelen marad, amelyben már arról tájékoztatott, hogy ezt a bizonyos személyt Csatáry Lászlónak hívják. Az e-mailekből később derült ki az is számomra, hogy egy ismeretlen hölgyről van szó. Ezt ő állította magáról, hogy igaz-e, nem tudom. Az e-maileket ettől az ismeretlentől »informátor 1944« név alatt kaptam. Ez az informátor annyit közölt még Csatáry Lászlóról, hogy ő volt a kassai gettónak a parancsnoka.

Ezt követően én kezdtem el vizsgálódni az iránt, hogy helytállóak-e az e-mailekben foglaltak. Ennek során azt állapítottam meg, hogy a második világháború alatt Kassán két gettó volt, és egy Csatáry László nevű személy volt annak a gettónak a parancsnoka, ahol azok a zsidók voltak bezárva, akik korábban valamilyen kitüntetésben vagy egyéb elismerésben részesültek a magyar államtól, illetve első világháborús veteránok voltak. Ebben a gettóban ezer zsidó volt. Az általuk összegyűjtött anyagokból az derül ki, hogy Csatáry László rendkívül kegyetlenül bánt azokkal a zsidókkal, akik oda abba a gettóba voltak zárva. A meglévő adatok szadistának titulálták. A feljelentésemhez csatolt mellékletből számomra az derül ki, hogy a parancsnoksága alatt lévő embereket rendszeresen kínozta, és olyan feladatok elvégzésére kényszerítette, amelyen még az SS katonák is megbotránkoztak.

Kérdésre elmondom, az eddigi adatgyűjtésünk során nem merült fel még arra adat, hogy Csatáry László személyesen ölt volna meg egy vagy több embert. Tehát, ahogy említettem, az e-mailekben az ismeretlen arról is tájékoztatott bennünket, hogy ez a bizonyos Csatáry László itt, Budapesten a XII. kerület Győri u. 3. szám alatt lakik, és közölte azt is, hogy a GEG-784 frsz-ú Ford Scorpio típusú személygépkocsit használja. Az adatgyűjtésünk során megadott lakcím közelében valóban megtaláltuk parkolva a GEG-784 frsz-ú Ford Scorpio típusú személygépkocsit. Egyedüli problémám az, hogy személyesen nem láttuk, és nem is találkoztunk Csatáry Lászlóval.

Véleményem az, hogy az informátor által elmondottak kivétel nélkül igaznak bizonyultak, ezért nagy valószínűséggel az is helytálló, hogy arról a Csatáry Lászlóról van szó, aki ténylegesen a Kassán felállított egyik gettó parancsnoka volt. Ezért kérem az ügyészséget, hogy állapítsák meg erről a Csatáry Lászlóról van-e szó és amennyiben igen, úgy kérem hogy vele szemben háborús bűntett elkövetése miatt járjanak el. Az informátor annyit közölt még, hogy rendkívül jó egészségi állapotban van, úgy néz ki mint egy hetven éves, de vigyázni kell vele, mert ha megneszeli, hogy ellene valamilyen eljárás folyik, akkor Angliában élő lányához vagy esetleg Portugáliába költözik. Azt is leírta, hogy a lánya rendkívül jó anyagi körülmények között él.

A meglévő adatok birtokában egyéb kutatásaink alapján találtunk egy olyan Csatáry Lászlót, aki 1915. március 3.-án született, és aki Kanadába ment a második világháború után. Tudomásom szerint Csatáry Lászlót 1948-ban itt, Magyarországon az általa elkövetettek miatt halálra ítélték távollétében.

Csatáry László, — akit teljes nevén Csizsik-Csatary Lászlónak hívnak — 1949-ben érkezett Kanadába, ahol 1955-ben kapta meg az állampolgárságot. 1997-ben veszítette el kanadai állampolgárságát, mert a kanadai állam a múltban elkövetett háborús cselekményeinek elhall-

gatása miatt megfosztotta ettől. Az 1997-es kanadai döntés azt tartalmazza, hogy az állampolgárságtól való megfosztás alapját az képezte, hogy elhallgatta egyrészről azt, hogy a Magyar Királyi Rendőrségnek volt tagja, másrészről pedig azt, hogy közreműködött zsidók gettókba zárásába és koncentrációs táborokba való küldésében 1944-ben. A döntés ellen nem élt jogorvoslattal, és önként elhagyta Kanadát.

Kérdésre elmondom, amikor megkérdeztem az ismeretlen informátoromat, hogy az ő általa megjelölt Csatáry László mióta él Budapesten, akkor azt válaszolta nekem, hogy 1997. óta. Sőt, még azt is megírta, hogy a XII. ker. Győri u. 3. szám alatt 2003. óta él. Az informátor közölte azt is, hogy a lakás tulajdonosa a lánya, akit Smithnek hívnak.

Kaptunk egy listát a Csehszlovákiai Zsidók Egyesületétől azokról a túlélőkről, akik annak idején Kassán éltek, illetve a gettóba voltak zárva. Ezek mindegyike jelenleg Izraelben él és több mint valószínűleg kivétel nélkül beszélnek magyarul." [21]

Efraim ZUROFF a 2012. VI. 5-ei keltezésű, Budapesti Nyomozó Ügyészségnek írt levele szerint dr. CSATÁRY László Lajosnak 1941 júliusában szerepe volt abban is, hogy háromszáz, magyar állampolgársággal nem rendelkező, Kassán élő zsidó származású személyt — férfiakat, nőket és gyerekeket — deportáltak Kamenyec-Podolszkíj-ba Ukrajnába, ahol őket megölték.

Az ausztráliai Sydney-ben élő WEINBERGER Marika állítása szerint, dr. CSATÁRY László Lajosnak a deportálásoknál kiemelkedő szerepe volt abban, hogy személyesen rendeltette vissza Kassára a munkaszolgálatból három nagybátyját, hogy őket is deportálni lehessen Ukrajnába, ahol mindhármukat megölték.

Efraim ZUROFF az ügyészségnek eljuttatott levelében leírtakat 2012. VII. 9-én Budapesten történt tanúkihallgatása során megerősítette.

„Annyit kívánok pontosítani a feljelentésemen, hogy az általam megnevezni nem kívánt informátoromról akkor még nem tudtam, hogy férfi vagy nő, de most már tudom, hogy férfi, de nevét most sem tudom. Elmondani kívánom, hogy eredeti feljelentésemet az alábbiakkal kívánom kiegészíteni. Körülbelül egy hónappal ezelőtt kapcsolatba léptem egy Ausztráliában, Sidneyben élő hölggyel. Ő holokauszt túlélő, és a háború idején Kassán élt. Első beszélgetésünk során Csatáry László szerepéről beszélgettem vele, az 1944 tavaszán történt auschwitzi deportálások kapcsán. Ennek során egy nagyon érdekes gondolatot vetett fel.

Elmondása szerint Csatárynak szerepe volt abban is, hogy 1941. nyarán Kassáról magyar ál-lampolgársággal nem rendelkező zsidókat deportáltak a jelenleg Ukrajnához tartozó Kamenetz-Podolskba. Magyarázatképpen el kívánom mondani, hogy saját ismereteim szerint körülbelül 18 000 Magyarországon élő, de magyar állampolgársággal nem rendelkező zsidót tartóztattak le 1941 nyarán Magyarország egész területén, és deportálták őket Kamenetz-Podolskba, ahol őket szinte kivétel nélkül meggyilkolták.

Visszatérve a hölgy által elmondottakra, állítása szerint családjának kilenc tagját deportálták így, és őket mindannyiukat Kamenetz-Podolskban gyilkolták meg. Természetesen ezt ez a hölgy csak a háború után tudta meg. Ezt úgy pontosítom, hogy a halálukat csak a háború után erősítették meg.

Ez a hölgy Csatáry szerepéről elmondta, hogy négy nagybátyját korábban munkaszolgálatra vezényelték, de Csatáry kifejezetten személyesen eljárva visszahozatta őket Kassára, hogy a többi zsidóval együtt őket is deportálhatni lehessen. Szintén saját tudomásom, hogy mintegy 300 zsidót deportáltak így csak Kassáról. […]

Közölni kívánom Csatáry László általam ismert jelenlegi tartózkodási helyét. Tudomásom szerint ugyanis már nem a Győri utca 3. szám alatt lakik, hanem a Budapest XI. kerület Jagelló utca 4/A. szám alatt a földszint 2. lakásban.

Kérdésre elmondom, hogy nem vagyok benne teljesen biztos, hogy Csatáry László miért költözött el, de elképzelhető, hogy ez visszavezethető arra, hogy felkerült a Wiesenthal Központ által készített és a tíz legkeresettebb háborús bűnöst megnevező listára. Az eredeti informátorom először azt mondta, hogy Csatáry László esetleg külföldre fog menekülni, de időközben tudomására jutott az új lakcím. Magam nem vagyok teljes mértékben biztos, hogy Csatáry László külföldre menekülne, de ennek a lehetősége mindenesetre fennáll. Véleményem szerint ezt minden eszközzel meg kell akadályozni, hiszen ha elmenekül, sokkal nehezebb lesz őt eljárás alá vonni, illetve az ő ügyében igazságot szolgáltatni. Csak remélni tudom, hogy az Önök hatóságának meg lesz a menekülése megakadályozásához elégséges ereje és módja."[22]

Efraim ZUROFF 2011. IX. 21-én tett feljelentéséhez két országban lefolytatott népbírósági eljárás anyagait vette alapul.

Az egyik, a Magyarországon az 1945-1946-ban zajló 197/1946. számon a budapesti népbíróság által lefolytatott büntetőeljárás, amely dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes ellen indult többek között az 1944-es kassai deportálások során elkövetett háborús bűncselekmények miatt, és amely eljárás során dr. CSATÁRY László Lajos rendőrségi segédfogalmazó neve is felmerült.

A másik, Szlovákiában 1947-1948-ban a kassai népbíróság által dr. CSATÁRY László Lajos (Dr. Ladislav / Lászlo / CSATÁRY) volt magyar kassai rendőrkapitány ellen indult fasiszta megszállás és kollaboráció, benne az 1944-es kassai deportálások során elkövetett háborús bűncselekmények miatt lefolytatott eljárás.[23]

Mind a magyarországi, mind a szlovákiai ügyekben jogerős bírói ítéletek születtek. A kihallgatott tanúk vallomásaikat eskü alatt tették meg.

Efraim ZUROFF a 2011 szeptemberében Budapesten tett feljelentését 2012 június elején kiegészítette azzal, hogy az Ausztráliában élő WEINBERGER Marika kilenc családtagjának 1941 augusztusában Kamenyec-Podolszkij-ba történt deportáltatása és haláluk, kifejezetten dr. CSATÁRY László Lajos közreműködésével történt. A feljelentésében leírtakat és az általa a későbbiek során beterjesztett újabb „bizonyítékokat" elégségesnek vélte annak bizonyítására, hogy dr. CSATÁRY László Lajos a 2011-ben hatályban lévő magyar Büntetőtörvénykönyv 165.§-a szerinti egyéb háborús bűntettnek minősülő bűncselekményeket elkövette.

2012 augusztusában a kassai ügyészséghez érkezett feljelentés szerint dr. CSATÁRY László Lajos „volt magyar kassai rendőrkapitány" felelőssége volt egy tizenhét éves kassai illetőségű fiú 1945. I. 10-én történő elfogása és deportálása.[24] Ez a feljelentés egy újabb háborús bűncselekmény elkövetése miatti ügy Szlovákiában induló bírósági eljárás lehetőségét vetette fel.[25]

Efraim ZUROFF reményei szerint a 2011 szeptemberében tett feljelentése alapján indult büntetőeljárás olyan bírósági ítélettel zárulhat, amelyhez időközben egyesíthetik a 2012 őszén Kassán feljelentett újabb ügyet.

A dr. CSATÁRY László Lajos személyének tulajdonított jogsértések

2012 áprilisa és 2013 augusztusa között a médiában megjelenő magyar és külföldi sajtócikkek, videó riportok, túlélők, tanúk, szemtanúk visszaemlékezései, a különböző interjúk, tanulmányok médiában megtörténő publikálása és a Budapesti Nyomozó Ügyészség által nyilvánosságra hozott gyanúsítás alapján állt össze az a felsorolás, amely az 1941 júliusa és 1945 januárja közötti időszakban Kassán a dr. CSATÁRY László Lajosnak tulajdonított, vagy az ő vélt közreműködésével elkövetett jogsértéseket, eseményeket, eseteket foglalta össze.

Dr. CSATÁRY László Lajos Magyar Királyi Rendőrség segédfogalmazójának „bűnlajstroma":

- 1941. július-augusztusban Kassán tevékenykedett, és befolyását latba vetve a munkaszolgálatból visszarendelt háromszáz zsidó személyt — többek között WEINBERGER Marika kilenc rokonát —, akiket deportált Ukrajnába Kamenyec-Podolszkij-ba, ahol őket szinte kivétel nélkül meggyilkolták.[26]
- 1944. április-május-június hónapokban a Kassán létrehozott téglagyári internálótábor elöljárójaként vagy többek szerint gettóparancsnokként puszta kézzel és kutyakorbáccsal rendszeresen, minden különösebb indok nélkül verte és bántalmazta az internáltakat nemre, korra és egészségi állapotra tekintet nélkül, így például KOVÁČ Emilt és feleségét, SCHWARTZ Žigmundot és GÁDOR Františeket.
- Kassai rendőrkapitányként dr. CSATÁRY László Lajos adta ki azt a parancsot, amely alapján a téglagyári internáló táborból szökést megkísérlőkre felszólítás nélkül kell lőni.
- A téglagyári internáló táborban fogva tartott közel 12 000 zsidó személyt 1944. május közepe és június eleje között, összesen négy-öt transzporttal, vasúti úton, tehervagonokba zsúfolva különböző, a németek által megszállt területeken lévő koncentrációs táborokba deportáltatta, és tudomása volt arról is, hogy a deportálandók olyan körülmények közé kerülnek, ahol életük és testi épségük veszélybe kerül.
- A zsidóság előbb gettóba, majd a téglagyári internáló táborba szállításánál, később az elszállítandók kijelölésénél és a csendőrségnek átadásnál tevékenyen közreműködött, és az egyes transzportok elindításánál jelen volt.
- A negyedik transzport elindítását megelőzően, 1944. VI. 2-án a deportálandók közé tartozó BALKÁNYI Sándor arra vonatkozó kifejezett kérése ellenére megtiltotta, hogy a körülbelül

nyolcvan fővel telezsúfolt, ablaktalan tehervagonokon az abban tartózkodók amúgy is embertelen körülményeinek megkönnyítése érdekében ablakokat vágjanak.[27]

- 1944 novemberében a Magyar Királyi Rendőrség kassai rendőrkapitánysága politikai rendőrségi részlegének elöljárójaként — a szlovákiai népbírósági eljárásban, mint volt magyar kassai rendőrkapitány —, több száz demokratikus gondolkodású, illetve általa kommunistának bélyegzett személyt vetetett őrizetbe, akiket később a német, illetve magyar hatóságok által foganatosított formális — a bántalmazásokat, illetve a kényszervallatást sem nélkülöző — kihallgatásokat követően vagy több esetben kihallgatás nélkül előbb Komáromba, majd különböző koncentrációs táborokba deportáltatott. Egyes ilyen módon őrizetbe vett személyek, mint például SCHMUTZER József bántalmazásában személyesen is részt vett, míg más személyek nevezetesen SEMETKAY Mikuláš bántalmazásánál csak jelen volt, de azt semmilyen módon nem akadályozta meg, és erre kísérletet sem tett.
- 1944. XI. 7-én letartóztattatta ZSUROVSZKY Zoltán kassai lakost, aki ellene 1944. XI. 4-én fegyveres merényletet kísérelt meg, és a letartóztatott személy bántalmazásánál jelen volt.
- 1944 novemberében — mint a Nyilaskeresztes Párt DARABOS László által vezetett kassai szervezetének a tagja — részese volt mintegy kétszáz fő tehervagonokban deportált zsidó személy gázzal történt kivégzésének.[28]
- 1944 novembere és 1945 januárja között Kassán több mint ötszáz embert gyilkoltak meg a nyilas hatalom képviselői, amely tettekért dr. CSATÁRY László Lajos is felelős.
- 1945. I. 5-én Kassa Fő utcáján tizenkét katonaszökevényt és partizángyanús személyt akasztatott fel.
- 1945. I. 10-én dr. CSATÁRY László Lajos és társai ok nélkül letartóztattak, majd a kassai rendőrkapitányság Moyzes utcai épületében fogva tartottak egy tizenhét éves kassai férfit. Az érintettet később kényszermunkára egy pontosabban nem meghatározott németországi helyszínre deportálták, ahonnan csak 1945. VIII. 14-én tért vissza Kassára. A bűncselekményt az elkövetők az államhatalom képviselőiként követték el.
- Kassa felszabadulása előtt két nappal, 1945. I. 17-én, a Ťahanovsky-alagút mellett tizenhét embert lőttek agyon bestiális módon. A tettekért dr. CSATÁRY László Lajosnak is viselni kell a felelősséget, aki abban az időben magas rangú rendőri tisztviselőként a transzportok megbízott szervezője és a Nyilaskeresztes Párt rendkívül aktív tagja volt.

A dr. CSATÁRY László LAJOS ügy feltárása, a bizonyítékok és tények felkutatása

Dr. CSATÁRY László Lajos büntetőeljárás alá vonását követő időszakban a mindennapos beszélgetések alkalmával sorra elevenedtek fel olyan események, időpontok, történések emlékei, amelyeket józan ésszel végiggondolva a felrótt bűncselekmények fizikai megvalósulásának lehetetlenségét vetették fel. Dr. CSATÁRY László Lajos visszaemlékezései mind helyszínekre, mind időpontokra, mind történésekre vonatkozóan olyan részletesek és pontosak voltak, melyet csak olyan valaki tud többször is ugyanúgy felidézni és azokra később visszatér-ve részleteiben is tovább pontosítani, aki azokat át- és megélte. Dr. CSATÁRY László Lajos a Budapesti Nyomozó Ügyészségen gyanúsítottként történő kihallgatásai során és beadott indítványaiban tételesen és összefüggéseiben is cáfolta mind az Efraim ZUROFF feljelentésben, mind a médiában megjelenő terhére rótt cselekményeket.

Dr. CSATÁRY László Lajos védelmét kirendelt védő látta el, mert megbízásos alapon erre egyetlen ügyvéd sem vállalkozott köszönhetően annak a közhangulat alapján kialakult véleménynek, amely szerint „*hogyan lehet egy ilyen embert védeni*?!" Ez, valamint az a körülmény, hogy házi őrizete során mindössze napi két óra időtartamban hagyhatta el lakását, az érdemi és cáfoló bizonyítékok felkutatásán alapuló védekezésének lehetőségét eleve kizárta.

Dr. CSATÁRY László Lajos 2012. VII. 18-án történő házi őrizetbe helyezését követő hónapok során többször felmerült annak gondolata, hogy a kihallgatásokon az általa elmondottakat alátámaszthatják olyan levéltári dokumentumok, amelyek bizonyítékul szolgálhatnak a minduntalan felmerülő vétlenségére vonatkozóan.

2012 őszén kezdődött meg a munka, amely a számításba vehető levéltárak és közkönyvtárak archívumaiban lévő több ezer oldalnyi dokumentum elolvasása és tanulmányozása során tárta fel azokat a bizonyítékokat, amelyek a dr. CSATÁRY László Lajos ügyben végül a valóságot hozták felszínre.

A nyomozó-kutató munkával kapcsolatban sok esetben elhangzik a meggyőződés szó és az, hogy hinni kell az ügyben. Ez így nem teljesen valós, mert a nyomozás sikere nem hit, illetve

meggyőződés kérdése. A nyomozás eredményessége az ügy alapos megismerésén, megtanulásán, a cáfolhatatlan bizonyítékok felkutatásán, azok helyes értékelésén, elemzésén és megfelelő logikai sorrendbe történő illesztésén múlik.
Az előkészítés során kutatási terv készült, amely meghatározta az elvégzendő feladatokat, a kutatásra kerülő időszakot, a kutatás módját, irányát és azok helyszíneit, de egyben lehetőséget hagyva az esetleges újabb felmerülő események, momentumok megismerésének.

A kutatómunka a magyar és külföldi levéltárakban, közkönyvtárakban fellelt több ezer oldalt kitevő archivált irat, könyv, több száz méter mikrofilm elolvasása, tanulmányozása, az ügyhöz kapcsolódó bizonyítékok, iratok dokumentálása, valamint a dr. CSATÁRY László Lajos birtokában lévő dokumentumok, okmányok megismerése, tanulmányozása során és alapján zajlott.

A kutatás során a következő anyagokat vizsgáltam:

- A budapesti népbíróság eljárásának Budapest Főváros Levéltárában archivált peranyaga, amely dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes, háborús főbűnös ellen folyt, és amelynek tanúvallomásaiban több alkalommal felmerült dr. CSATÁRY László Lajos rendőrségi segédfogalmazó neve.[29]
- A kassai népbíróság dr. CSATÁRY László Lajos volt magyar kassai rendőrkapitány ellen lefolytatott eljárása Kassai Állami Levéltárban kutatható peranyaga.[30]
- Azok a dokumentumok, amelyek 1993 és 1997 között a Kanadai Szövetségi Bíróság által kezdeményezett és a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség által Szlovákiára, Szlovéniára, Magyarországra, Izraelre, Kanadára és az Egyesült Államokra is kiterjesztett, „*Ladislaus CSIZSIK-CSATARY*" 1944-es kassai tevékenységének nemzetközi nyomozása során keletkeztek.[31]
- Dr. CSATÁRY László Lajos magándokumentumai.

A dr. CSATÁRY László Lajosnak felrótt cselekmények, események és azok dokumentumokkal bizonyított cáfolatai

A Kassáról Kamenyec-Podolszkij-ba történő deportálások

Efraim ZUROFF feljelentése az Ausztráliában élő WEINBERGER Marika elmondásán alapul, amely szerint rokonainak deportálására 1941 nyarán került sor, és amely esemény végrehajtójának neve dr. CSATÁRY László Lajos rendőrségi segédfogalmazó volt, akinek nevéről az adatokat szolgáltató személynek az édesapja elmondásából volt tudomása.

Ehhez Efraim ZUROFF a 2012. VII. 9-én tett tanúvallomásában a továbbiakat teszi hozzá: „*Szintén saját tudomásom, hogy mintegy 300 zsidót deportáltak így csak Kassáról.*" A tények és bizonyítékok azonban cáfolják mind a feljelentő, mind az információt adó személy állításait.

A Budapesti Nyomozó Ügyészség által kirendelt történész-szaktanácsadó a *Magyarország Tiszti Név- és Címtár* és a *Rendőrségi zsebkönyv* 1941. évre vonatkozó adatai alapján megállapította, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1941-ben fogalmazó gyakornokként Kecskeméten, majd 1942-ben Kecskeméten és Zomboron segédfogalmazóként teljesített szolgálatot, és csak 1943-tól szolgált a kassai rendőrkapitányságon.

A kutatások során dr. CSATÁRY László Lajos magándokumentumaiból és a Magyar Nemzeti Levéltárból erre az időszakra vonatkozóan további bizonyítékok kerültek elő.

A kinevezési okmány[32] **(II.sz. melléklet)** tanúsága szerint a belügyminiszter dr. CSATÁRY László Lajost 1940 januárjában a Magyar Királyi Rendőrséghez fogalmazó-gyakornoknak nevezte ki Kecskemétre. Közel két év után 1941 decemberében Kecskeméten minősítették át segédfogalmazóvá[33] **(III.sz. melléklet)**, majd 1942 márciusában Kecskemétről Zomborba helyezték át. [34] **(IV.sz. melléklet)**

A Kassáról Kamenyec-Podolszkij-ba történő deportálásokkal és gyilkosságokkal kapcsolatos feljelentés ügyében kirendelt történész-szaktanácsadó megállapításait tehát alaposan megtámogatják azok az előkerült magán- és levéltári dokumentumok, amelyek azt bizonyítják, hogy dr. CSATÁRY László Lajos fogalmazógyakornok 1941. július-augusztusban nem tartózkodott Kassán.

Nem életszerű az sem, hogy dr. CSATÁRY László Lajos rendőr fogalmazógyakornok Magyarország hadba lépésének idején a Kecskeméttől mintegy 350 km-re lévő Kassa városába pár hétre csak úgy átugrott volna néhány száz személyt deportálni.

Dr. CSATÁRY László Lajos, mint gettóparancsnok?

Dr. CSATÁRY László Lajost a feljelenő és néhány, az ügyben megszólaló történész-jogász és újságíró a „sajátos" módon végzett kutatásaik alapján tett megnyilatkozásaik, valamint a népbírósági eljárásokban a túlélő tanúk vallomásaikban gettóparancsnokként említették.
A gettóparancsnoki pozíció betöltés vádjának szolgál alapjául egy 1944. V. 1-én kiadásra került, és az Országos Széchényi Könyvtárban fellelhető „HIRDETMÉNY" **(V.sz. melléklet)** illetve annak lábrészében olvasható felsorolás szövege: *„F. k.: Dr. Csatáry László rendőr fogalmazó, Gettó-parancsnok."*, valamint a HIRDETMÉNY alsó részének jobb oldalán kissé feljebb a kiadás dátumával egyvonalban olvasható „Gettó-parancsnok" szöveg.

Dr. CSATÁRY László Lajos nem rendelkezett intézkedési, vagy kiadmányozási joggal, továbbá önmagát sem léptethette volna elő rendőrségi segédfogalmazóból rendőr fogalmazóvá, nem beszélve a gettóparancsnoki kinevezésről.

Az intézkedési, vagy kiadmányozási jogokról a belügyminiszter rendeletet bocsátott ki,[35] továbbá a Magyar Királyi Rendőrség Szervezeti és Ügyviteli Szabályzata,[36] benne a vidéki rendőr-főkapitány helyettes ügykörére vonatkozó szabályozás rendelkezett.[37]

A hatóságok kiadmányainak tartalmáért a kiadó hatósági személy felelt. A felhívásnak alaki tekintetben meg kellett egyeznie a hatósági kiadványok követelményeivel. A kiadmányozással kapcsolatban lényeges volt még hogy: intézkedési, vagy kiadmányozási jogukat a hatósági személyek az ilyen joggal fel nem ruházott más személyekre nem ruházhatták át, valamint csak olyan tisztviselő írhatta alá a kiadmányt, aki erre egyénileg jogosult volt.

Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazói beosztásánál fogva sem önálló kiadmányozásra, sem önálló intézkedésre nem volt jogosult. Kassán erre és az ehhez hasonló intézkedésre kizárólag csak egy személynek dr. HORVÁTH György Kassa város vidéki rendőrfő-kapitány helyettesének volt jogosultsága.

A HIRDETMÉNY lábrészének szövege alapján dr. CSATÁRY László Lajos gettóparancsnokként való értelmezése arra utal, hogy az erre hivatkozó nem ismeri a felelős kiadó hatáskörére, illetékességére vonatkozó meghatározást, és nincs tisztában a magyar nyelv helyesírási, valamint a tulajdonnevekre és névmásokra vonatkozó szabályaival sem.

Ezért fordulhat elő, hogy a HIRDETMÉNY-re vonatkozó cikkekben, írásokban, valamint holokauszt témájú PhD disszertációban is hivatkoznak „*Csatáry László rendőr fogalmazó parancsára*".[38]

A gettóparancsnok az akkori kassai vidéki rendőr-főkapitány helyettes, dr. HORVÁTH György személyét takarta, mint ahogy például a kormányzó vitéz nagybányai HORTHY Miklóst, vagy a nemzetvezető SZÁLASI Ferencet.

Ha a beosztás viselőjének személye időközben változik is, emiatt nem kell újból a hirdetményt, vagy utasítást kiadni.

Dr. CSATÁRY László Lajos beosztásainak több helyen is tévesen történő meghatározása kérdésében egyértelmű és pontos választ ad a Magyar Nemzeti Levéltárban kutatható Magyarország tiszti cím- és névtára 1944 júliusában kiadott pótfüzete, amely a „nagymérvű változások" miatt csak ekkor jelenhetett meg.[39]

A pótfüzet előszavában a szerzők azt is megindokolták, hogy mi volt az oka az 1944 júliusában történő kiadásnak. A kötet kiadása időpontjában Magyarország már 1944. III. 19. óta német megszállás alatt állt, ezért az erre való utalással — *„ . . . a szerkesztés alatt beállott és a szerkesztőség tudomására jutott nagymérvű változások figyelembevétele, a nyomdai munkák előrehaladott volta mellett csak a megjelenés időpontjának lényeges kitolásával lett volna lehetséges."*[40] — erősen árnyalt megfogalmazásban került nyomdába.

1944. június első napjaiban befejeződtek a Kassa és környéke zsidóságát érintő tömeges deportálások, azonban dr. CSATÁRY László Lajos beosztása ezt követően sem változott, továbbra is a kassai rendőrkapitányság segédfogalmazójaként teljesített szolgálatot.

Dr. CSATÁRY László Lajos gettóparancsnoki kinevezésére, megbízására vonatkozóan a levéltárakban nem lelhető fel semmilyen irat, dokumentum, adat, feljegyzés, vagy bármilyen más erre utaló bizonyíték. Gettóparancsnoki mivoltával és tevékenységével a sajtóban és a személyével 2012 nyarán a Budapesti Holokauszt Emlékközpontban a dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatban megrendezett „konferencián" bemutatásra kerültek olyan feljegyzések, jelentések, amelyeken az aláírások mindegyikét dr. CSATÁRY László Lajosnak tulajdonították. A dokumentumokra az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára világhálós folyóiratában is történt hivatkozás.[41] A korabeli és mindössze négy nap eltéréssel keletkezett jelentéseken látható aláírások között, azonban a laikus számára is jól érzékelhető a nagymértékű különbözőség.

Mindezek alapján felmerül a gyanú, hogy mind az 1944. V. 1-én kiadott HIRDETMÉNYen, mind a felkutatott és publikussá tett jelentéseken, feljegyzéseken dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazó nevével és aláírásával valaki, vagy valakik gátlástalan módon visszaéltek.

Történelmi tények, bírósági ítéletek[42] és történész-kutatók művei, többek között a sokak által hivatkozott Randolph L. BRAHAM „A népirtás politikája"[43] című könyve bizonyítják, hogy a kassai gettó létrehozásának egyik felelőse dr. HORVÁTH György vidéki rendőr-főkapitány helyettes volt. Randolph L. BRAHAM maga is bizonytalan a téglagyári gettóparancsnok valós személyének kérdésében, mert hol dr. CSATÁRY László Lajost, hol SZOÓ Tibor felügyelő-gyakornokot nevezi meg.

Randolph L. BRAHAM dr. CSATÁRY László Lajos „bűnös tevékenységének"[44] és gettóparancsnoki voltának kritika nélkül elfogadott hiteles bizonyítékaként az Észak-Amerikában élő zsidóság MENORA-EGYENLŐSÉG című újságjának 1984. VI. 1-ei számában „HALÁLVONATOK" címmel[45] közzé tett dr. GASKÓ Miklós kassai ügyvéd írását jelöli meg, amely cikk már az elején közli, hogy az abban leírtak másoktól kapott információkon, elmondásokon, hallomásokon alapulnak. Dr. GASKÓ Miklós a cikket a dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott nyilvános kassai népbírósági eljárást követően harmincöt évvel később írta meg.

Jogosan merül fel a kérdés, hogy miképpen lehet történelmi forrásalapként kezelni egy mások visszaemlékezésein és hallomásokon alapuló újságcikket.

Randolph L. BRAHAM „A népirtás politikája" című könyvében jelzi ugyan, hogy tulajdonában van a dr. HORVÁTH György elleni eljárás tárgyalási anyaga, azonban elemző értékelésének és a dr. CSATÁRY László Lajos elleni kassai népbírósági anyaggal történő összevetésének hiányában a dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozó kutatási eredmény objektivitása, valóság tartalma teljes mértékben megkérdőjeleződik.[46]

A 2003-ban Jeruzsálemben a Jad Vasem intézet adta ki *„A szlovákiai zsidó közösségek enciklopédiája"*-ját, amely a világhálóra is felkerült. A kiadvány „Kassa" című fejezete foglalkozik a Kassa és környéke zsidóságának deportálásával.[47] A publikáció is azt bizonyítja, hogy a kassai téglagyári gyűjtőtábor elöljárója nem dr. CSATÁRY László Lajos, hanem SZOÓ Tibor rendőrfelügyelő gyakornok volt. SZOÓ Tibor téglagyári gettóparancsnok voltát mind a budapesti, mind a kassai népbírósági eljárásokban több tanúvallomás erősítette meg.

Az említett enciklopédiát Efraim ZUROFF is csatolta a dr. CSATÁRY László Lajos ellen tett feljelentéséhez, benne a téglagyári gyűjtőtábor vezetőjére SZOÓ Tiborra vonatkozó utalással.

A Magyarországon és Szlovákiában lefolytatott korabeli népbírósági eljárások során rögzített vallomásokban és vallomások között felmerülő ellentmondások

KOVÁČ Emil és felesége megkínzására, verésére, majd szökési kísérletük során történt lelövésükre vonatkozó vádak ellentmondásai

Dr. JÓNAP Sámuel KOVÁČ Emil és feleségére vonatkozó vallomásának részlete az 1948-ban dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott kassai népbírósági eljárás tárgyalási jegyzőkönyvének magyar nyelvű fordításából: „*Személyesen láttam a vádlottat, amint verte Kováč Emilt és feleségét.*"[48] KOVÁČ Emil és felesége megveréséről mindössze ez a tíz szóból álló mondat hangzott el. A tárgyalási jegyzőkönyv nem tartalmaz kérdést a bíró részéről arra vonatkozóan, hogy a tanú honnan látta, hol, mely helyszínen, hogyan történt, milyen eszközzel, puszta kézzel, mikor, melyik napszakban, voltak-e ott mások is, hangzott-e el valamilyen kínzással összefüggésbe hozható kijelentés. A vallomás értéke ennél fogva gyenge, tényhiányos és bizonytalan.

Dr. JÓNAP Sámuel tanúvallomásának folytatásában a következőkről beszél: *„A vádlott kiadta a parancsot az őröknek, hogy abban az esetben, ha valaki szökést kísérel meg, azt helyszíni vizsgálat nélkül a helyszínen azonnal lőjék le. Így történt, hogy Kováč Emil felesége, ő maga a gyermekük és még egy nő a szökés közben elfogásra kerültek, és ugyan felszólításra megálltak, az előbbi parancs alapján a tett helyszínén azonnal lelőtték őket."* [49]

Dr. SZÁSZ Elemér tanúkihallgatásán a budapesti népbírósági eljárás során a Politikai Rendészeti Osztályon ugyanerről az eseményről azt vallotta, hogy: *„Egy este Dr. Horváth főkapitány-helyettes a jelenlétemben és fülem hallatára a következő utasítást adta ki:*

Az őrszemeket figyelmeztetni, hogy mindenkire, aki a kerítéshez közeledik, még ha azt nem is lépi át, azonnal rá kell lőni. Ennek az utasításnak következményeképpen éjjel is lövöldözést

lehetett hallani, és másnap reggelre a táborban három halott volt, egy férfi és két nő, akiknek ne-vét nem tudom. Az egyik női halott egy kassai orvostanhallgató nő volt, akik a kerítéshez közel mentek, és ezért a csendőrlegénység lelőtte őket." [50]

Dr. HORVÁTH György erről az esetről tett vallomása: *„A deportálások, május 15-én kezdődtek, s én ez alkalommal nem adtam ki rendelkezést szigorúbb őrzésre. Volt olyan rendelkezés, hogy aki szökik, azt agyon kell lőni, de ez a parancs úgy lett tovább adva, hogy ne lőjenek, mert úgyis kettős kordon őrizte a tábort. Nem történt egyetlen fegyverhasználat sem, kivéve, amikor egy szadista csendőr kb. 3-4 embert agyonlőtt. Én az ügyet kivizsgáltam, mikor azt jelentették nekem, hogy a már elfogott szökevényeket egy csendőr a rendőrök mellett önkényesen agyonlőtte. A rendőrség nem parancsolt a csendőrségnek."*[51]

A dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes, a kerítés megközelítése esetére kiadott fegyverhasználatra vonatkozó parancsát több tanúvallomás erősíti meg, többek között özv. FÖLDES Jenőné vallomása: *„Amikor köztudomású volt a deportálás, de nem tudtuk hová, és ennek következtében a tábor lakói szökni próbáltak. Erre Horváth kiadta az utasítást az őrségnek, hogy aki szökni próbál, és ha a kerítéshez közeledik, azonnal le kell lőni. Ilyen lövések több alkalommal is előfordultak."*[52]

Dr. JÓNAP Sámuel a kassai népbírósági eljárás során tett tanúvallomásában lévő jelentős ellentmondás, hogy a fegyverhasználatra vonatkozó parancsot nem dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazó, „kassai rendőrkapitány" adta ki, hanem dr. HORVÁTH György Kassa vidéki rendőr-főkapitány helyettese. Dr. JÓNAP Sámuel tanúvallomásának megalapozatlan voltát bizonyítja dr. HORVÁTH György vallomása, aki a gyanúsítotti kihallgatásán készült jegyzőkönyvben kijelentette: *„A táborban egy ilyen fegyverhasználatról tudok, azt is a csendőrök követték el, és erről jegyzőkönyv is fel lett véve, ez az eset a tábor területén kívül történt."*[53]

Dr. JÓNAP Sámuel dr. SZÁSZ Elemérrel ellentétben nem adott tényszerű felvilágosítást arról, hogy a parancsot mikor, hol, milyen körülmények között, milyen esetre vonatkozóan kellett végrehajtani, és arra sem, hogy azt milyen egység (rendőrök, csendőrök) és a tábor területén, vagy azon kívül hol hajtotta végre. Tanúvallomását cáfolja az a több hiteles dokumentummal bizonyított tény, hogy a tábor külső fegyveres őrzését a csendőrök végezték.

Dr. SZÁSZ Elemér e vonatkozásban autentikus személy, mivel a kassai téglagyári gyűjtőtábor belső zsidó őrségének volt parancsnoka 1944. IV. 16-tól 1944. VI. 2-ig, az utolsó transzport elindításának napjáig.[54] Történelmi tények és dokumentumok bizonyítják, hogy az utolsó transzport 1944. VI. 2-án indult Kassáról, amikor egyúttal a téglagyári gyűjtőtábort is felszámolták.

SCHWARTZ Žigmund és dr. GÁDOR František megverése, bántalmazása

A két személlyel kapcsolatos eseményt, ŠTRAKOVÁ Terézia Glücksmannová (GLÜCKSMANN Teréz) vallomását az 1948-as kassai népbírósági eljárás során a készült rendőrségi jegyzőkönyvben így rögzítették: *„Elmesélek egy konkrét esetet: Körülbelül négy nappal azután, hogy a gyűjtőtáborba kerültem, a délutáni órákban a tábor udvarán Csatáry ok nélkül elkezdte kínozni az én néhai nagybátyámat, Ing. Schvartz Žigmundot és a néhai Dr. Gádor Františeket; embertelenül kínozta őket korbáccsal, pofozta őket, és végül elővette és rájuk fogta pisztolyát, és azt ismételgette fenyegetőzve, hogy lelövi őket."* [55]

A vallomás egy rokon elmondásán, elmesélésén alapul, aki hozzátartozóként elfogultnak mondható. A verés nem egyenlő a kínzással. Ha jogsértés valósult meg, az legfeljebb hivatali hatalommal való visszaélés, vagy bántalmazás hivatalos eljárásban lehetne.

ŠTRAKOVÁ Terézia tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete: *„1947. november 29. napján a Slovan Kávézóban találkoztam egy hölggyel, akinek a nevére már nem emlékszem, ő mesélte nekem, hogy látta, amikor Csatáry a téglagyári táborban lelőtt egy lányt."*[56] Vallomásának valóságtartalmát a fentieken túl erősen megkérdőjelezi, hogy más tanúk: dr. SZÁSZ Elemér, dr. JÓNAP Sámuel és dr. HORVÁTH György egészen másképpen vallottak ŠTRAKOVÁ Terézia e tárgyban tett tanúvallomásával szemben, amelyre a kassai népbíróság a dr. CSATÁRY László Lajossal szemben hozott halálos ítélet indokolásában is kitért.

Dr. PERÉNY Štefan a kassai népbírósági eljárás során eskü alatt tett tanúvallomásának részlete: *„Fenntartom az 1.17. szám alatt tett vallomásomat, és kiegészítem azzal, hogy csak Dr. Šimayová szájából hallottam, hogy nála volt elszállásolva egy SS kapitány, a vádlott és egy csendőr őrnagy, és egyszer ez az őrnagy elmondta, hogy egy SS kapitány zsidóbarát a vádlotthoz képest."*[57] Vajon mi szükség lehetett ŠIMAYOVÁ-nál történő elszállásolására, ha dr. CSATÁRY

László Lajosnak Kassán az Erdő utca 16. szám alatt volt az állandó lakása? Ez a vallomás is nyomós érv volt a szlovák népbírósági ítélet indokolásában, de egyúttal felveti azt a lényeges kérdést, hogy a kihallgatott tanúk tulajdonképpen kire vonatkozóan tették terhelő vallomásaikat?

A vagonablakok kivágásának megtiltásán alapuló háborús bűncselekmény vádja

A háborús bűncselekmény vádjának meghatározó pontja volt BALKÁNYI Sándor a Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitánysága Politikai Rendészeti Osztályán jegyzőkönyvezett tanúvallomása, amely szerint dr. CSATÁRY László Lajos 1944. VI. 2-án az utolsó, azaz a negyedik transzport indulásakor megtiltotta a vagonokon történő szellőzést biztosító ablakok kivágását. BALKÁNYI Sándor tanúvallomása: *„Amikor a bevagonírozások megkezdődtek, 4. transzporttal történt, ezt onnan tudom, hogy én és a családom a 4. transzporttal kerültem bevagonírozva. […] Én személyesen odamentem Dr. Csatáryhoz, és kértem, hogy miután ezek külföldi vagonok, és nincsenek ablakkal ellátva, így kértem őt arra, engedje meg azok megnyitását. Ezt ő azzal utasította el, hogy amennyiben ezt mégis megtesszük, rögtönítélő bíróság elé állít, állami vagyon rongálása címén."*[58] BALKÁNYI Sándor a budapesti népbírósági eljárás tárgyalásán tett tanúvallomásában ez már így hangzott: *„Ablakokat is kezdtünk vágni a kocsikon, de Csatáry megakadályozta."*[59] BALKÁNYI Sándor a budapesti népbírósági eljárás során az e tárgyban korábban a Politikai Rendészeti Osztályon tett vallomásának a népbírósági tárgyaláson önmaga mondott ellent, amellyel a korábbi vallomásait meg is cáfolja: *„Balkányi Sándor tanú: Nekem is volt kivételezettségem Mihalovicstól, és mégis az első transzporttal vittek el."*[60]

Az első transzport indítására 1944. V. 15-én került sor. BALKÁNYI Sándor tehát 1944. VI. 2-án nem lehetett résztvevője a negyedik transzport indulásának. Ha BALKÁNYI Sándor nem volt jelen, akkor mire alapozta vallomását?

Dr. JÓNAP Sámuel a kassai rendőrségen 1947-ben felvett tanúkihallgatási jegyzőkönyvben a negyedik, azaz az utolsó transzport indulásának körülményeiről így vallott: *„A negyedik transzportnál, amely Košicéből körülbelül 1944. június 2-án indult, 6 vagont jelöltek ki részünkre, ahol 300 súlyosan beteg és idős embert kellett elhelyeznünk, és a felsőbb magyar parancsnoktól engedélyünk volt a vagonokban jobb körülmények közt elhelyezni őket, priccseket beállítani."*[61] Dr. JÓNAP Sámuel az 1944. VI. 2-ai utolsó, a negyedik transzport zsidó orvosaként a vagonablakok kivágásával kapcsolatos eseményről nem tett említést.

BALKÁNYI Sándor e háborús bűncselekmény elkövetésére vonatkozó tanúvallomása tehát hamis és dr. CSATÁRY László Lajos által el nem követett, illetve egy megnemtörtént esemény elmondásán alapul.

Konferencia dr. CSATÁRY László Lajosról a budapesti Holokauszt Emlékközpontban

Dr. GELLÉRT Ádám nemzetközi jogász, történész 2012. VII. 25-én a budapesti Holokauszt Emlékközpontban dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos kutatásairól megtartott konferencia prezentációjában[62] többek között megemlítette WEISZER Rózsi budapesti Politikai Rendészeti Osztályon tett tanúvallomását: *„A gettó területén a legnagyobb szigorúság és tettleges bántalmazások voltak. Ezeket a tettleges bántalmazásokat korbáccsal a tábor parancsnoka végezte, ennek a tábornak dr. Csatáry László r. s. fogalmazó volt. A táborparancsnok elrendelte a gettó területén különböző munkálatok elvégzését szerszám nélkül, például földásás, amit a kezünkkel kellett elvégezni, téglahordás stb. A gettó területén nem hallgattak meg senkit, és ha valakinek panasza volt, akkor a zsidótanácshoz kellett fordulni, és ez a tanács közvetített a hármas bizottság tagjaival. Amikor Csatáry a gettó területén megjelent, pánikszerűen menekültek előle, és az egész gettó lakósai előtt köztudomású volt annak szadista természete".*[63] Dr. GELLÉRT Ádám WEISZER Rózsi vallomásának többi részletét azonban már nem tette közzé, amelyeket ugyanabban a Politikai Rendészeti Osztály jegyzőkönyvben rögzítettek*: „Én a gettóba 1944. április 29-én kerültem, és onnant elkerültem, még mielőtt a deportálások megkezdődtek volna."*[64] Vallomása második része: *„Velem az történt 1944. június 15., hogy én beteg lettem, és már nem tartózkodtam a gettóban, és az utcán elfogtak a rendőrök és bevittek a rendőrség épületébe."*[65] Majd néhány sorral lejjebb: *„Megjegyezni kívánom, hogy engemet teljesen egyedül de-portáltak annak idején a kassai r. kapitányságról."*[66] WEISZER Rózsi a budapesti népbírósági tárgyaláson 1946. III. 30-án már így tett vallomást dr. CSATÁRY László Lajosról: *„Úgy hallot-*

tam a többiektől, hogy Csatáry az emberekkel szerszám nélkül végeztetett földmunkát. . . . Hallomásból tudom azt is, hogy Csatáry, akit csak talált, vert, úgyhogy menekültek előle."[67]

WEISZER Rózsi dr. CSATÁRY László Lajossal soha nem találkozott, azonban ennek ellenére mégis pontosan határozta meg rendőr segédfogalmazói titulusát, valamint azt, hogy a tábor területén milyen események történtek, és hogy dr. CSATÁRY László Lajosnak milyen szerepe volt a kegyetlenkedésekben. Meghatározta továbbá, hogy a deportálásokkor hatvan-nyolcvan személyt zsúfoltak a vagonokba, akik között öreg, csecsemő, beteg, elmebajos stb. személyek voltak, és azt, hogy Kassáról 11 000 személyt deportáltak. WEISZER Rózsi kimaradt a téglagyárban elhelyezett személyek teljes deportálásából. Tanúvallomása hamis, és teljes egészében a másoktól hallottakon alapul.

Egy új túlélő szemtanú a dr. CSATÁRY László Lajos ügyben

Sem az 1945-1946-os budapesti, sem az 1947-1948-as kassai népbírósági eljárás során nem került sor SALAMON Edit kihallgatására, aki BALASSA Zoltán kassai helytörténész *„Csatáry László – egy kőszívű kassai rendőrtiszt"* című írásában a „Felvidék.ma" nevű világhálós újságban jelent meg, mint a téglagyári deportálások egyik túlélő szemtanúja.[68]

A Budapesten zajló dr. CSATÁRY László Lajos ügyben tanúként történő kihallgatására a 2012-ben megjelent cikket követően közel háromnegyed évvel később, 2013. II. 12-én a Kassai Rendőrkapitányságon került sor.

Részletek SALAMON Edit 2013. II. 12-én készült tanúkihallgatási jegyzőkönyve magyar nyelvű fordításából: *„[...]Nyomozó kérdése: Ki volt a gettó vagy a téglagyári gyűjtőtábor parancsnoka? Válasz: Nem emlékszem, de ez fölött az ember fölött még mint főparancsnok ott volt a Csatáry. Nyomozó kérdése: Honnan lehetett tudni, hogy ki a parancsnok? Válasz: Nem tudom. Nyomozó kérdése: Követtek el Ön ellen, vagy az Ön rokonai ellen, vagy az Ön ismerősei ellen bármilyen atrocitásokat a városi gettóban, illetve a téglagyári gyűjtőtáborban? Válasz: Nem, nem követtek. Nyomozó kérdése: Személyesen ismerte dr. Csatáry László Lajost? Válasz: Nem ismertem, csak távolról láttam őt. Nyomozó kérdése: Hányszor találkozott vele? Válasz: Soha nem találkoztunk, mint ahogy azt már mondtam, távolról láttam őt. Nyomozó kérdése: Tud róla részletes személyleírást adni? Volt neki valamilyen jellemzője, szokásai, vagy szava? Válasz: Mint ahogy már mondtam, csak távolról láttam őt. Emlékszem, hogy magas volt, jóképű, kemény szívvel. Pontosabb leírást nem tudok adni róla. Nyomozó kérdése: Milyen öltözéket, milyen egyenruhát viselt dr. Csatáry László Lajos? Válasz: Akkor, amikor messziről láttam, emlékszem, hogy olyan uniformist viselt, mint a magyar rendőrök, olyan szürkéskék színűt, és csizmája is volt, úgy emlékszem. Nyomozó kérdése: Kitől hallott dr. Csatáry László Lajosról, és mit hallott róla? Válasz: Csatáryról a többiektől halottam, hogy ő az a vezető rendőr, akinek a téglagyár a gondjaira van bízva. Nyomozó kérdése: Az Ön tudomása szerint mi volt dr. Csatáry László Lajos foglalkozása? Válasz: Valami nagyon magas funkcionáriusnak kellett lennie, ha azért küldték Magyarországról, hogy itt kiírtsa a zsidókat. Nyomozó kérdése: Az Ön tudomása szerint milyen szerepet játszott dr. Csatáry László Lajos a gettóban és/vagy a téglagyári gyűjtőtáborban? Válasz: Úgy, ahogy azt már mondtam, valószínűleg a legfőbb parancsnok volt, és a gyűjtőtábor az ő gondjaira volt bízva. Motorral járt, beszélgetett az őrökkel, akik a tábort őrizték a szögesdrót mögött, és utána elment. Nyomozó kérdése: Hallott Ön arról, hogy dr. Csatáry László Lajos bármilyen módon kegyetlenségeket követett el a város gettóban és/vagy a téglagyári gyűjtőtáborban fogvatartott személyekkel szemben? Válasz: Nem tudom, de itt el szeretném mondani, esténként lövéseket hallottunk, de nem tudom kik és mire lőttek. Az egyik nap reggel megtudtuk, hogy az osztálytársnőmet Seiler Gizellát lelőtték, ő volt az első áldozat, akiről én tudok. Később a többiektől hallottam, hogy fennakadt a szögesdróton, és három napig ott hagyták, és csak utána temették el. Én már akkor nem voltam a gyűjtőtáborban."*.[69]

Az összesen nyolc oldal terjedelmű tanúvallomásból világosan kiderül, hogy SALAMON Edit, BALASSA Zoltán és mások által is a médiában megjelentetett újságcikk formájában közzétett saját visszaemlékezésével ellentétben nem emlékezett arra, hogy ki volt a téglagyári gettó parancsnoka. SALAMON Edit személyesen soha nem találkozott dr. CSATÁRY László Lajossal és csak messziről látott valakit, akiről másoktól azt hallotta, hogy ő dr. CSATÁRY László Lajos, a magas magyar funkcionárius, akit a „zsidók kiirtására" küldtek Kassára. SALAMON Edit dr. CSATÁRY László Lajost mint főparancsnokot egyértelműen összekeveri dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes személyével.

Vallomások és ellentmondások az 1947-1948-as dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott kassai népbírósági eljárásban [70]

A kassai népbírósági eljárás jegyzőkönyve szerint dr. CSATÁRY László Lajos, mint volt magyar kassai rendőrkapitány SCHMUTZER József 1944 őszén történő bántalmazásában személyesen részt vett, míg más személyek, ŽUROVSKY Zoltán és SEMETKAY Mikuláš bántalmazásánál csak jelen volt, de azt semmilyen módon nem akadályozta meg, erre kísérletet sem tett.

SCHMUTZER József neve FRANKOVÁ Žofia tanúvallomásában a kassai népbírósági eljárás tárgyalási jegyzőkönyvében hangzott el: *„Fenntartom az 1.6 szám alatt tett vallomásomat, és kiegészítem azzal, hogy minden alkalommal, amikor a vőlegényem megverve és sérülten hazajött, arra panaszkodott, hogy a vádlott nyersen és durván bánt vele, hogy a földre teperte és rugdosta és kínozta. Egy reggel jött egy nyomozó, aki azt mondta, hogy a vádlott parancsára le kell tartóztatnia a vőlegényemet, mert kommunista, és le is tartóztatta. Ahogy megtudtam a vádlott a legsúlyosabb börtönbe »toloncházba« záratta Magyarországon, ahonnan levelet is kaptam a vőlegényemtől, melyben a vádlott nyersességére és durvaságára panaszkodott vele szemben. Arról, hogy a vádlott férfiakat vitetett el Košicéből, onnan tudok, hogy amikor a vőlegényemet el-szállították és kikísértem, láttam. A vőlegényem, amikor lefizette a vádlottat 2, vagy 3 esetben, akkor elengedte őt, de amikor nem tudott fizetni, elvitette őt.”*[71]

Mivel a kapcsolatuk vőlegény-menyasszony volt, FRANKOVÁ valószínűleg elfogult lehetett. Vallomásában általános dolgokat említett, összefüggéstelenül, és sok esetben ellentmondásosan. Nem jelölt meg időpontot, hogy SCHMUTZER Józsefet mikor, hány alkalommal, mi alapján állították elő, politikai ügy, vagy kocsmai verekedés okán, esetenként hová „toloncol”-ták és dr. CSATÁRY László Lajos hogyan kínozta?

Az elmondottakból mindössze következtetni lehet arra, hogy ezek az események 1944. november hónapban, vagy azt követően történtek.

Nem életszerű, hogy SCHMUTZER József Magyarországon történő fogvatartása során — ha erre egyáltalán lehetősége lett volna —, levelezésében arra szentelt időt, és azzal foglakozott, hogy dr. CSATÁRY László Lajos milyen nyersen és durván bánt vele. FRANKOVÁ Žofia vallomása SCHMUTZER József elmondásai, a tanúnak való panaszkodásain és levelezéseken alapult, amelyek a több alkalommal történő előállításait és „deportálásait” követően hangzottak el.

A szlovák népbírósági anyagban utalás sem volt arra, hogy a tanú a birtokában lévő leveleket a hatóság számára bizonyítékként átadta, vagy bemutatta volna.

ŽUROVSKY Zoltán 1947-ben tett feljelentésében elhangzott, hogy 1944. XI. 4-én le akarta lőni dr. CSATÁRY László Lajost, de nem sikerült, majd három nappal később dr. CSATÁRY László Lajos emberei elfogták és a Gestapónál megkínozták.

A kassai népbírósági eljárás jegyzőkönyvében ŽUROVSKY Zoltán tanú vallomása így olvasható: „Csatáry Ladislavot 1943. évtől ismerem, akivel az Imperial Kávéházban ismerkedtem meg, ahol akkor dolgoztam, mint titkár. Nevezett hivatalból járt a kávéházba legalább hetente egyszer. 1944. évben, amikor a magyar hadseregtől szabadságra jöttem, őrizetbe vette az édesanyámat, Žurovská Idát, mert zsidó származású volt, és a mai napig nem jött haza a koncentrációs táborból. Abban az időben, vagyis 1944. november 7. napján engem is őrizetbe vetetett Csatáry, mivel merényletet akartam ellene elkövetni, hogy így álljak bosszút édesanyámért. A merénylet nem sikerült, mivel ezt nyilvános helyen akartam elkövetni Košicén a Štefániková utcán egy este, amiben a helyi lakosok megakadályoztak. A helyi lakosok feljelentése alapján, mint ahogy már említettem, 1944. november 7. napján elfogatott és más zsidó származásúakkal együtt Németországba vitetett. Az elfogás után Csatáry a német Gestapóra vitetett, ahol nagyon megkínoztak. A német gestapósok kínoztak, és Csatáry mindezek után eljött megnézni. Mivel a nyomozás során a Gestapó ellenem semmit nem talált, visszaadtak a magyar rendőrségre azzal, hogy másnap térjek vissza az alakulatomhoz, ami ellen Csatáry tiltakozott, hogy ne térjek vissza az alakulatomhoz, hanem szállítsanak Németországba, ami így is történt. Ehhez megjegyzem, hogy mikor őrizetben voltam a Varkolý nyomozói irodájában, Csatáry a következő megjegyzést tette: »Maga azt akarta, hogy meghaljak, de nagyon tévedett, mert ez fordítva fog megtörténni és maga lesz halott«.”[72]

ŽUROVSKY Zoltán a kassai népbírósági eljárás tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített tanúvallomásban nem említette dr. CSATÁRY László Lajos előtt történő bántalmazását. A vallomás hiteltelenségét támasztja alá, hogy dr. CSATÁRY László Lajos, mint rendőr segédfogalmazó a Magyar Királyi Rendőrség beosztottjaként egyáltalán nem rendelkezett parancskiadási és utasítási joggal a német Sondereinsatzkommando (SD = Speciális Osztag) vagy a Geheime Staatspolizei (Gestapo = Titkos Államrendőrség) felett, valamint azok a tények és dokumentumok, amelyek azt bizonyítják, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1944 október végétől már nem tartózkodott Kassán.

SEMETKAY Mikulaš tanúvallomása a kassai népbírósági eljárás tárgyalási jegyzőkönyvében: *„Ez így ismétlődött mindig és 1944. 11. 2-án eljött a hivatalomba egy bizonyos Lipták nyomozó, aki azokkal a szavakkal, hogy Csatáry parancsára letartóztat. . . . És ez után a Florianska utcába kerültem, ahol már Csatáry fogadott azokkal a szavakkal, hogy még nincs előkészítve az akta. Aztán elrendelte, hogy elvezessenek a mellettünk lévő helyiségbe, ahol engem minden ok nélkül kínoztak és vertek, hogy eszméletemet vesztettem. Utána sem hallgattak ki, de a szóban történő vallatások során annak ellenére, hogy többször kijelentettem a vádlottnak, hogy nincsenek nálam fegyverek és szórólapok, és ha megtalálja azokat nálam, elkobozhatja, semmi nem segített, mert két nap multán parancsot adott, hogy az írásbeli parancs alapján deportáljanak Komáromba és onnan Németországba.”*[73]

A tanú vallomása szerint mindez nem dr. CSATÁRY László Lajos jelenlétében, hanem egy másik helyiségben történt. Arról a tanú egy szót sem szólt, hogy dr. CSATÁRY László Lajos bármire is utasította volna azokat, akik SEMETKAY Mikulašt elvezették a másik helyiségbe.

Honnan tudhatjuk, hogy ha egyáltalán megtörtént SEMETKAY Mikulaš bántalmazása, hogy azt kik, milyen indíttatásból követték el?

A tanúvallomás, csak egy dolgot bizonyít kétséget kizáróan, azt, hogy dr. CSATÁRY László Lajos SEMETKAY Mikulaš bántalmazásánál nem volt jelen, ha egyáltalán történt bárminemű bántalmazás.

Eugen BIDOVSZKI tanúvallomásának részlete a kassai népbírósági eljárás tárgyalási jegyzőkönyvéből: *„El voltam fogva a Flórán utcában. Azért fogtak el, mert németellenes voltam. 1944. november 2-tól november 5-ig tartottak itt. Hallottam, vagy mástól tudom, hogy két német tiszt társaságában azt nyilatkozta, hogy ezek itt mind kommunisták. Ezután mindenféle vizsgálat nél-kül elszállítottak Komáromba.”*[74]

A tanú más személytől hallott dr. CSATÁRY László Lajosra utaló vallomása bizonyított tényként a szlovák ítélet indokolásában is megjelent.

A politikai jellegű deportálások Komárom irányába 1944 novemberét követően, SZÁLASI Ferenc miniszterelnöksége időszakában történtek. Dr. Karol NEMENY tanú a kassai népbírósági eljárás tárgyalási jegyzőkönyvben rögzített vallomásának részlete: *„Még a magyar megszállás alatt 1939-ben az útlevélosztály főnöke volt, de politikai ügyeket is intézett, és konfliktusba kerültem vele, mert a Kassai Kerületi Bíróságon képviseltem politikailag üldözött személyeket. Mikor ezt Csatáry megtudta, szóvá tette, miért csinálom ezt, tudomás volt róla, hogy erős befolyása van, mert Horváth, ha valamit akart, abba a vádlott bármikor beleszólhatott. Biztos állhatott valaki mögötte, mert mikor Kassát megszállták a németek, megmutatkozott a teljhatalma. . . A feleségemtől megtudtam, hogy a vádlott minden esetben a kihallgatás alatt álló személyeket kínzásnak vetette alá, és néha korbáccsal is ütött.”* [75]

Dr. Karol NEMENY eskü alatt tett vallomásában kijelentette, hogy dr. CSATÁRY László Lajost már 1939-ben is ismerte, amikor a kassai rendőrségen az útlevélosztály főnöke volt.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1939-ben még diplomás munkanélküliként élt Szolnokon. A Magyar Királyi Rendőrség személyi állományába fogalmazógyakornokká, a kecskeméti rendőrkapitánysághoz 1940-ben nevezték ki és 1942 őszén került áthelyezésre Zomborról Kassára.

Fizikai lehetetlenség, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1939-ben a Kassai Rendőrkapitányság útlevélosztályának főnöke lett volna vagy, hogy egyáltalán a felvidéki városban tartózkodott.

A tanúvallomás tele van képtelenségekkel, feltételezésekkel, hamis állításokkal és dr. Karol NEMENY feleségtől hallott fikciókkal. Felmerül a kérdés, a feleség honnan tudta azokat, amiket állított.

Lényeges kérdésként merül fel továbbá dr. Karol NEMENY tanúvallomása alapján, hogy ki lehetett Kassa városában az általa már 1939-től CSATÁRY nevű rendőrtisztként ismert személy,

aki még dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes felett is utasítási joggal rendelkezett.

Dr. Stefan KAIFER[76] tanúvallomása dr. CSATÁRY László Lajosról a kassai népbírósági eljárás tárgyalási jegyzőkönyvében: *„Mivel ügyvédként működtem, azt a meggyőződést alakítottam ki magamnak, hogy a vádlott a legvéreskezűbb nyilas és mindenható úr volt, amennyiben a legmagasabb szinten teljhatalommal rendelkezett minden transzport fölött, és segítségére voltak német szervek, melyek egyenruhája számomra azonosíthatatlan volt. Valamikor 1944 novemberében váratlanul letartóztattak és elszállítottak a Florianska utcába, ahol az ottani parancsnok, kemény módszerekkel bánt a fogvatartottakkal, és amikor 45-en voltunk egy helyiségben megjelent a vádlott egy gestapós kíséretében, és kijelentette, hogy közülünk mindenki kommunista."*[77]

Kérdés, hogy a kialakult saját meggyőződés alapján hogyan lehet valaki véreskezű nyilas.

Ahogy a korbácsolás, úgy a „legmagasabb szinten teljhatalommal" való rendelkezés is olyan toposz, mint a „korbácsos gettóparancsnok", ami több vallomásnál is felmerült. Ez is azt bizonyítja, hogy ezeket a vallomásokat előre megírták, és hogy az eljárás koncepciós volt, amely nem a tényeken, hanem a „politika-csinálók" célkitűzésein alapult.

Dokumentumokkal bizonyított tény, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1944 novemberében már nem tartózkodott Kassán, azonban ha mégis valami csoda folytán ez úgy is történt volna, ahogyan azt dr. Stefan KAIFER állítja, annak kijelentése, hogy mások kommunisták, még nem lehetett háborús bűntett.

A kassai népbírósági eljárás egyik „érdekessége", hogy először dr. Stefan KAIFER ügyvédet akarták megbízni a távol lévő dr. CSATÁRY László Lajos védelmének ellátásával.[78]

Dr. CSATÁRY László Lajos mint volt magyar kassai rendőrkapitány?

2012-2013-ban a médiában megjelenő írásokban több alkalommal azt vetették fel, hogy dr. CSATÁRY László Lajos „volt magyar kassai rendőrkapitánynak" szerepe és felelőssége volt az 1944 novemberétől 1945. I. 18-ig tartó nyilas hatalom alatti időszakban történő különböző háborús és köztörvényes bűncselekmények elkövetésében.

Dr. CSATÁRY László Lajost az 1948-as kassai népbírósági eljárásban, mint „volt magyar kassai rendőrkapitány"-t nevezték meg, és a feljelentési, valamint tanúkihallgatási jegyzőkönyvekben mindig ilyen minőségében rögzítették.

Az 1944 novemberét követő időszakból is, mint négy jelentős esemény szereplőjeként, vagy részeseként került a média kereszttüzébe:

- DARABOS László, Kassa volt nyilas párvezetőjének 1958-ban az ellene indult kassai bírósági eljárása során elhangzott vallomásai[79] szerint dr. CSATÁRY László Lajosnak tudomása és köze volt 1944 novemberében a Kassán 200-220 deportálásra váró zsidó személy gázzal történő elpusztításához;
- 1945. I. 5-én tizenkét katonaszökevény és partizángyanús személy felakasztása Kassa Fő utcáján;
- Egy kassai illetőségű tizenhét éves fiú 1945. I. 10-én történt jogtalan elfogása és koncentrációs táborba történő deportálása, ez utóbbi eset okán 2012 nyarán a kassai rendőrségen feljelentést is tettek dr. CSATÁRY László Lajos ellen;
- Kassa felszabadulása előtt két nappal, 1945. I. 17-én, a Ťahanovsky alagút mellett tizenhét embert lőttek agyon, és e tettekért dr. CSATÁRY László Lajosnak is viselni kell a felelősséget.

DARABOS László kassai volt nyilas pártvezető dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozó vallomása valóság tartalmával kapcsolatban a Budapesti Nyomozó Ügyészség által feltett kérdésekre dr. ZINNER Tibor történész professzor 2013. V. 22-én adott szakvéleményében a következőket fejtette ki: *„ . . . 2. Konkrétan a jelenlegi Magyarország területéről tehervagonokkal deportált, 200-220 zsidó személy 1944 novemberében történt gázzal történő kivégzéséről Darabos László által előadottak mennyiben illeszthetőek az érintett korszak történészi eszközökkel feldolgozott forrásai közé? E kérdés megválaszolásához előzetesen konzultáltam a téma más szakértőivel, Salamon Pállal és Karsai Lászlóval, akik megerősítettek abban, hogy az általam ismert hazai s a nemzetközi szakirodalmon kívüli források, okmánygyűjtemények nem tartalmaznak adatot arra vonatkozóan, hogy akár Kassán vagy Kassa környékén, akár a történelmi Magyarország területén – az egyetlen szombathelyi esetet leszámítva – zsidók gázosítására került volna sor. Ezen túlmenően a rendelkezésre álló forrásokkal – így a második világháború mene-*

tével és a Holokauszt kronológiájával is – egyértelműen összeegyeztethetetlen, hogy 1944 novemberében négy vagonnyi Miskolcról érkezett zsidó deportálására egyáltalán sor kerülhetett. . E kérdés kapcsán is határozott álláspontom, hogy a Darabos László által előadottak a történikusak mind kronológiai, mind ténybeli, mind analógiai vizsgálati szempontból ellentétesek a rendelkezésre álló forrásokkal."[80]

Kassa város rendőrkapitányságának vezetője 1943 őszétől 1945. I. 18-ig dr. HORVÁTH György rendőr-főkapitány helyettes volt.

Részlet a Budapesti Rendőr-főkapitányság Politikai Rendészeti Osztályon 1945. XII. 8-án készült dr. HORVÁTH György gyanúsított kihallgatási jegyzőkönyvéből: *„1943. jan. 1-jén kineveztek főkapitány-helyettesnek Nagyváradon. A bevonulás idején kerültem 1940. szeptember 6-án Nagyváradra, és itt szolgáltam 1943. augusztus 31-ig. Innen kerültem Kassára, ahol a város kiürítéséig tartózkodtam, vagyis 1945 január 18-ig."*[81]

A Magyar Nemzeti Levéltárból került elő annak a tizenkét katonaszökevénynek nyilvánított személy felakasztásával kapcsolatban lefolytatott nyomozásnak az iratanyaga,[82] amelyet a Magyar Királyi Rendőrség Kassai Rendőrkapitányságának vezetője dr. HORVÁTH György személyesen folytatott le és készítette el az erről szóló nyomozati jelentését 1945. I. 9-én.

A nyomozást a Magyar Királyi Főügyészség rendelte el a honvédelmi miniszter felhívására, mivel a bírósági ítélet nélkül kivégzett személyek mindegyike a honvédség személyi állományába tartozott.

A kivégzéseket GYARMATHY Gábor, Kassa főispánja hadműveleti kormánybiztos, a Nemzetvezető SZÁLASI Ferenc szóbeli utasítására hivatkozó ítéletével rendelte el. Az akasztásokat a kassai német Sondereinsatzkommando (SD = Speciális Osztag) alakulattól e célra kért és kapott német katona hajtotta végre 1945. I. 5-én.[83]

Az a tény, hogy az 1945. I. 5-én történt kivégzések nyomozását dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes 1945. I. 9-én személyesen teljesítette, valamint a Magyar Nemzeti Levéltárban lévő 28 oldal terjedelmű irat tartalma egyértelműen kizárja azt, hogy dr. CSATÁRY László Lajos Kassa rendőrkapitánya lett volna akár 1944. november hónapját megelőzően, vagy azt követően bármikor.

A dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes elleni budapesti népbírósági eljárás irataiban dr. CSATÁRY László Lajos neve az 1944 októberét követő időszakra vonatkozó vallomásokban egyáltalán nem merült fel.

Ezek a bizonyítékok zárják ki továbbá egyértelműen azt is, hogy dr. CSATÁRY László Lajosnak bármilyen köze lett volna a DARABOS László volt kassai nyilas pártvezető vallomásaiban említett, gázzal elpusztított 200-220 zsidó személyek, a tizenhét éves fiú 1945. I. 10-én Kassán történt elfogásához és deportálásához, valamint az 1945. I. 17-én, a Ťahanovsky alagút mellett elkövetett gyilkosságokhoz.

Dr. CSATÁRY László Lajos soha nem volt Kassa rendőrkapitánya, és az 1944. október hónapot követő időszakban Kassa városában bármilyen minőségben való jelenlétét is egyértelműen cáfolják a kutatások során előkerült dokumentumok, valamint történészi szakértői vélemények.

A kassai népbírósági eljárásban lévő pontatlanságok, hibák, ellentmondások és jellegük, a bővebb részletezés mellőzésével

Részlet a Kassai Ügyészség vádindítványának magyar nyelvű fordításából: „Vádat emelek: Dr. Csatáry Ladislav ellen. Születési ideje: 1915. 03. 04. Mány (Magyarország), ismeretlen állampolgárságú, utolsó lakhelye: Košice, Moyzesova 19. szám, jelenleg ismeretlen helyen, rendőri tisztviselő, nőtlen, római katolikus, magyar nemzetiségű, vagyontalan, állítólag sértetlen, szabadlábon."[84]

A vádemelés bevezetőjében dr. CSATÁRY László Lajos születési dátumaként 1915. III. 4-et[85] jelölték meg annak ellenére, hogy 1915. III. 5-én született.

Lakáscímeként Kassa, Moyzesova 19-et[86] adták meg, holott ő az Erdő utca 16. szám alatt lakott.

Nőtlen férfiként említik annak ellenére, hogy már házas emberként költözött 1942 őszén Kassára, ahol két gyermeke is született. A szlovák eljárásban készült jegyzőkönyvek mindegyike, mint volt magyar kassai rendőrkapitányt említi, holott legmagasabb beosztása rendőr segédfogalmazó volt.

A Kassán lefolytatott népbírósági eljárásban maguk a hatóságok sem tudták meghatározni dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazó beosztását, és mind a magyar, mind a szlovák eljárásban kihallgatott tanúk is egészen elképesztő és eltérő pozíciókba emelték.

Megemlítették, mint: csendőr századost, ENDRE László közvetlen alárendeltjét, gettóparancsnokot, hadnagyot a titkosrendőrségtől, kassai rendőrkapitányt, nyilas pártszolgálatost, rendőr hadnagyot, rendőr felügyelőt és táborparancsnokot.

„Korbácsos" személyét azonban mindegyikük precíz módon írta le és az elfogató parancs adatai szerint: 176 cm magas, gesztenyebarna hajú és szemöldökű, sovány, gyenge testalkatú személy volt.[87] A szemtanúk — még azok is, akik soha nem találkoztak vele — rendkívül kegyetlennek vallották.

Mindezekkel szemben a felkutatott dokumentumok szerint dr. CSATÁRY László Lajos 182-183 cm magas, szőke hajú és arányos testalkatú volt.

Az eljárás és az ítélet koncepciós voltát bizonyítja, hogy abban dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozóan olyan megállapítások hangzottak el, amely cselekményeket az 1945-1946-ban Budapesten lefolytatott népbírósági eljárásban bizonyítottan dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes követett el. Továbbá olyan cselekményeket róttak dr. CSATÁRY László Lajos terhére, melyek megtörténtekor vagy még, vagy már nem tartózkodott Kassán.

Dr. CSATÁRY László Lajos mint a deportálások szervezője?

Efraim ZUROFF feljelentésében nyomatékosan is kitért arra, hogy dr. CSATÁRY László Lajosnak személyesen volt köze a kassai zsidóság deportálásához, és tisztában volt azzal is, hogy milyen sors vár a koncentrációs táborokba hurcoltakra.

A levéltári kutatások során előkerült dokumentumokból azonban egyértelműen kiderült, hogy a magyarországi zsidók 1944-ben történő deportálásának megszervezéséért, a gyűjtőtáborokból az ország határain kívülre, koncentrációs táborokba történő szállításukért és az ott bekövetkező halálukért JAROSS Andor belügyminiszter, ENDRE László belügyminisztériumi közigazgatási államtitkár, BAKY László belügyminisztériumi politikai államtitkár[88] és FERENCZY László[89] csendőr alezredes — Adolf EICHMANN és a magyar rendvédelmi szervek közötti összekötő tiszt — voltak felelősök.

A Népbíróságok Országos Tanácsa ítéletei indokolása szerint mind a négy személy ismerte, elfogadta és támogatta, vagy legalábbis nem ellenezte Adolf EICHMANN tervét[90] a magyarországi zsidók országhatáron kívülre történő deportálásáról. A háborút követően Magyarországon a négy háborús főbűnös ellen népbírósági eljárás indult, és az ügyükben hozott halálos ítéletet követően mindegyiküket kivégezték.

A Magyar Nemzeti Levéltárból kerültek elő a Népfőügyészség 1946 augusztusában összeállított és több száz személy nevét tartalmazó kimutatásai, amelyekben a magyarországi háborús bűnösöket sorolták fel. A kimutatások kategóriákra osztva és indokolva sorolták a listára kerülés okait.[91]

Dr. CSATÁRY László Lajos neve a Népfőügyészség kimutatásainak egyik listáján sem szerepelt.

Dr. CSATÁRY László Lajos áthelyezése Kassáról Budapestre 1944 októberében

Dr. CSATÁRY László Lajos beszélgetéseink során több alkalommal is megemlítette, hogy 1944 nyarán-őszén többször is kérvényezte dr. HORVÁTH György főkapitány helyettestől Kassáról történő áthelyezését. Miután dr. HORVÁTH György ennek nem tett eleget, ezért annak tudta nélkül, a szolgálati utat megkerülve intézte el áthelyezését Budapestre a HÓDOSY Pál nyugállományú csendőr ezredes a Magyar Királyi Belügyminisztérium Rendőrfelügyelője közvetlen alárendeltségébe tartozó, HENKEY János vezérkari ezredes által vezetett ellátó csoportba.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1944 októberében Kassáról Budapestre történő áthelyezésének bizonyítékai: Dr. HORVÁTH György vádlott észrevételei a vádhoz: *„4./ Csatáry Lászlót szorgalmas, purián rendőrtisztnek ismertem meg az alatt a félév alatt, amióta a kassai rendőrkapitányságot vezettem s mivel a politikai előadó személyében már három változás is történt, rajtam kívülálló okokból 1944 októberében hirtelen elhelyezték."*[92]

Dr. HORVÁTH György által előadottak bizonyítják dr. CSATÁRY László Lajos Kassáról Budapestre történő áthelyezése körülményeinek valós voltát.

Dr. HORVÁTH György vallomásának azon kitétele, hogy „rajtam kívül álló okból" került sor az áthelyezésre is azt bizonyítja, hogy az a dr. CSATÁRY László Lajos által elmondottaknak megfelelően valósult meg 1944 októberében. A dr. HORVÁTH György elleni budapesti népbírósági eljárás anyagában — amely a vádlott háború végéig betöltött cselekményeit vizsgálta — dr. CSATÁRY László Lajos neve 1944 októberét követően a nyilas hatalom időszakában történő eseményekről készült egyik jegyzőkönyvben sem jelent meg, beleértve az 1945. I. 9-én dr. HORVÁTH György kassai rendőr-főkapitány helyettes által befejezett nyomozás iratait is, amely egyúttal azt is bizonyítja, hogy dr. CSATÁRY László Lajos ekkor már nem tartózkodott Kassán.

Dr. CSATÁRY László Lajos 1944. XI. 1-től HÓDOSY Pál nyugállományú csendőr ezredes alá tartozó Magyar Királyi Rendőrség Rendőrfelügyelősége személyi állományában a HENKEY János vezérkari ezredes által vezetett ellátó csoportban tevékenykedett.[93] Az erre vonatkozó bizonyítékok szintén a levéltári kutatások során kerültek elő. A kassai rendőrkapitányság személyi állománya 1945. I. 18-án evakuált.

1944 őszén a szovjet csapatok már Magyarország területének egy részét elfoglalták. SZÁLASI Ferenc miniszterelnök 1944 decemberében elrendelte a rendőrség militarizálását annak érdekében, hogy ezeket az erőket szükség szerint a frontra vezényeljék.[94]

A rendelet megjelenését követően elkészült a Rendőrfelügyelőség beosztottjainak névsora függetlenül attól, hogy annak összeírásakor az egyes személyek éppen hol tartózkodtak. Dr. CSATÁRY László Lajos az összeírás időpontjában feladatai ellátása során Mosonmagyaróváron tartózkodott. A dokumentumban a 22. sorszám jelöli: *„Csatáry László dr. s.fog. /Mmóváron összekötő tiszt a Henkey csop-nál/".*[95] **(VII.sz. melléklet)**

HENKEY János vezérkari ezredes 1944. XI. 1-től 1945. III. 30-ig volt az ellátó csoport vezetője.[96]

Dr. CSATÁRY László Lajos ennek az ellátó csoportnak volt összekötő tisztje 1944. XI. 1-től. Kassáról történő elhelyezésének tényét erősíti meg továbbá dr. MÉSZÁROS Győző 1994. XI. 15-ei, a dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos kanadai eljárás során Budapesten készült magyar nyelvű tanúkihallgatási jegyzőkönyve is. Dr. MÉSZÁROS Győző 1944-ben Kassán rendőrségi segédfogalmazóként dr. CSATÁRY László Lajos kollégája volt. A jegyzőkönyv 3. oldalán olvasható többek között dr. CSATÁRY László Lajos korabeli személyleírása és az, hogy 1944 őszén már nem Kassán, hanem Mosonmagyaróváron tartózkodott. Részletek dr. MÉSZÁROS Győző tanúvallomásából: *„ . . . - Kb. olyan magas volt mint én (kb.180 cm), az egyenruhája jó volt rám, szőkés volt . . . - Amikor Óvárra kerültem, oda már jöttek más kapitányságokról is. Ott találkoztam vele utoljára vagy 1944 végén."*[97]

A dokumentumok egyértelműen bizonyítják, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1944. október végétől már nem tartózkodott Kassán. A magyar és szlovák sajtóban megjelenő írások, amelyek dr. CSATÁRY László Lajos 1944 őszétől 1945. I. 18-áig Kassán folytatott tevékenységét és az ezekkel kapcsolatos felelősségét vetik fel, nem felelnek meg a valóságnak.

A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (The Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között végzett nemzetközi nyomozása dr. CSATÁRY László Lajos 1944-es kassai tevékenységére vonatkozóan

A Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) kezdeményezésére a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (The Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között hat országra kiterjedő nemzetközi nyomozást folytatott dr. CSATÁRY László Lajos 1944-es kassai tevékenységével kapcsolatban.[98] **(VIII.sz. melléklet)**

Beszerezték az 1945-1946-ban a dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes háborús főbűnös ügyében lefolytatott budapesti népbírósági eljárás, valamint az 1947-1948-ban a dr. CSATÁRY László Lajos „volt magyar kassai rendőrkapitány" ellen a kassai népbíróság által lefolytatott népbírósági eljárások teljes iratanyagát.[99]

Tanúkihallgatásokat és fényképről történő felismertetési eljárásokat végeztettek. Kanadában 18, az Amerikai Egyesült Államokban 4, Izraelben 2, Szlovéniában 1, Szlovákiában 2 és Magyarországon 2 tanút hallgattak ki. A 29 kihallgatott tanú közül az általánosan megfogalmazott és toposzokat is tartalmazó vallomásokon túl konkrét és bizonyító erejű vallomást egyikük sem tudott tenni dr. CSATÁRY László Lajosra.

Az eljárás során mindössze hét olyan személy akadt, aki személyleírást adott, és akik a fényképről történő felismertetési eljárás során vállalták, hogy azonosítják azt a személyt, aki sé-

relmükre bűncselekményt követett el. A felismertetési eljárást vállaló szemtanúknak nyolc fekete-fehér fotókból álló és több variációs sorrendben összeállított fotótablókat mutattak be, amelyek mindegyikén szerepelt dr. CSATÁRY László Lajos fényképe, és amelyek néhány évvel az 1944 utáni időszakot követően készült. **(IX.sz. melléklet)**

KISS Susan; kanadai lakos 1993. XI. 22-ei tanú kihallgatási jegyzőkönyvének részlete: „sötét haj". Öltözetét khaki színű uniformisként írja le, amely a csendőrség ruházatának felel meg. A bemutatott fotók közül: „a 2-es , vagy 3-as, vagy 4-es" számú.[100] **(X.sz. melléklet.)**

KISS Susan a fotók között nem tudta dr. CSATÁRY László Lajost azonosítani.

Judy LYSY kanadai lakos 1993. XI. 15-ei tanúkihallgatási jegyzőkönyv szerint a tanú úgy emlékezett, hogy dr. CSATÁRY László Lajos magas, huszonöt-harminc év közötti, sötét arcszínű volt. Judy LYSY a tablón szereplő személyek közül nem tudta dr. CSATÁRY László Lajost beazonosítani.[101] **(XI.sz. melléklet)**

Dr. Stefan KAIFER; kassai lakos 1994. VII. 14-i Kassán készült tanúkihallgatási jegyzőkönyvében az szerepelt, hogy dr. Stefan KAIFER a bemutatott a fotókon szereplő személyek közül nem tudta dr. CSATÁRY László Lajost beazonosítani.[102] **(XII.sz. melléklet)**

SAS Steve; kanadai lakos 1993. november 16-i tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete: *„Csatáry személyleírása? 180 cm. magas, 60-70 kg., rövid sötét hajú."* SAS Steve az első találkozást dr. CSATÁRY László Lajossal 1940-re vagy 1941-re tette: *„The first time I saw Csatary was in 1940 or 41."* SAS Steve nem találkozhatott dr. CSATÁRY László Lajossal az általa előadott időpontban Kassán, mivel dr. CSATÁRY László Lajost csak 1940-ben nevezték ki fogalmazó gyakornoknak Kecskemétre, ahol 1941-ben minősítették át rendőrségi segédfogalmazóvá, majd onnan a délvidéki Zomborba helyezték át. Kérdésként merül fel ebben az esetben is, hogy ki volt a SAS Steve szüleinek boltjába már 1940, vagy 1941-ben rendszeresen bejáró, „CSATÁRY" nevű rendőrtisztként ismert személy Kassán?

SAS Steve a tablókon szereplő személyek közül nem tudta dr. CSATÁRY László Lajost beazonosítani.[103] **(XIII.sz. melléklet)**

Georg Z. WASSERMANN USA lakos 1994. III. 29-ei tanúkihallgatási jegyzőkönyv részlete: „- *Látja Csatáry Lászlót a fotón? - Azt hiszem az 5-ös*„ volt a bizonytalan válasz. Georg Z. WASSERMANN a fotókon szereplő személyek közül nem dr. CSATÁRY László Lajost azonosította be.[104] **(XIV.sz. melléklet)**

Shachar YESHA'AYAHU az izraeli rendőrségen 1994. III. 9-én megtartott, fényképről történő felismerési eljárás jegyzőkönyve: *„2-es, vagy a 3-as fotó Csatary."* , nyilatkozza a tanú. Shachar YESHA'AYAHU a fotókon szereplő személyek közül nem tudta azonosítani dr. CSATÁRY László Lajost.[105] **(XV.sz. mellkéklet)**

A felismertetési eljárások során egyik szemtanú sem azonosította dr. CSATÁRY László Lajost

A személyleírást adó tanúk mind az 1947-1948-as kassai népbírósági eljárás során, mind az 1993 és 1997 között zajló kanadai eljárásban egy kb. 176 cm magasságú, rövid, gesztenyebarna hajú és szemöldökű, — SALAMON Edit emlékei szerint szemüveges —, vékony egyenes orrú, karcsú, gyenge testalkatú, khaki színű dzsekit, khaki színű bricsesz nadrágot és hosszúszárú fekete csizmát viselő személyre emlékeztek.

A tanúk által leírt férfi alakja, arca, ruházata vélhetően mindegyikük emlékezetébe jól bele vésődhetett, mert az őket ért traumát követően még ötven évvel később, 1993-1994-ben is ezt a személyt írták le. Ez a személyleírás, azonban merőben eltér dr. CSATÁRY László Lajos korabeli kinézetétől. Ha a jogsértések az adott időszakban megtörténtek, azokat valamely más személy, de nem dr. CSATÁRY László Lajos követte el.

A valóságost megközelítő személyleírást dr. MÉSZÁROS Győző budapesti lakos, volt kassai rendőr segédfogalmazó, dr. CSATÁRY László Lajos kassai kollégája adja az 1994. XI. 15-én a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) és a Magyar Legfőbb Ügyészség által Budapesten felvett tanúvallomási jegyzőkönyve 3. oldalán olvasható.[106]

A kanadai eljárás során a tanúktól felvett jegyzőkönyvek egyértelműen arra adnak bizonyítékot, hogy egy olyan személyről van szó, aki már 1939-től Kassán tartózkodott, és a KISS Susan tanú által leírt ruházata[107] alapján valószínűsíthetően a csendőrség kötelékében teljesített szolgálatot.

Azokat a tényeket, hogy nem dr. CSATÁRY László Lajos személyéről van szó, döntő mértékben támasztja még alá dr. Karol NEMENY és SAS Steve tanúvallomása:

- Dr. Karol NEMENY az 1948-as kassai eljárás során eskü alatt tett vallomásában a dr. CSATÁRY László Lajossal történő találkozását 1939-ben határozta meg.
- SAS Steve 1993-ban a Kanadában indult eljárás során tett tanúvallomásában dr. CSATÁRY László Lajossal történő első találkozásukat 1940. vagy 1941. évben jelölte meg.

Mind a budapesti népbíróság 1946. évben lefolytatott, mind a kassai népbíróság 1948-ban lefolytatott eljárásai, valamint a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között végzett nyomozása során, a kihallgatott tanúk olyan általuk ismert személyről tettek vallomást, aki már 1939-től egészen 1945. I. 18-ig Kassán tartózkodott. Ez a személy azonban nem azonos dr. CSATÁRY László Lajossal.[108]

A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) a négy évig tartó nemzetközi nyomozás során dr. CSATÁRY László Lajos személyére vonatkozóan nem állapított meg háborús bűntettre utaló cselekményt, ezért a vele kapcsolatos eljárásban hivatalos megszólítására sem gyanúsított, sem tanú minőségében nem került sor.

Miért nem járt eredménnyel a kassai népbíróság által kiadott letartóztatási parancs?

A dr. CSATÁRY László Lajos ellen kibocsájtott elfogatási parancsot 1948. III. 16-án adta ki a kassai népbíróság.[109]

Dr. CSATÁRY László Lajos ebben az időszakban még Európában, a bejelentő igazoláson is feltüntetett adataival, családjával együtt Németországban Simbach am Inn városban tartózkodott.[110] Németországból 1949-ben vándoroltak ki Kanadába.

A háborút követő időszakban a szövetséges győztes hatalmak katonai és polgári nyomozói folyamatosan járták azokat a területeket, ahol a vesztes fél háborús bűncselekményekkel gyanúsítható rendvédelmi múltú, vagy civil polgárai akár álnéven is bujkálhattak.

A dr. CSATÁRY László Lajos nevével, de az elkövetett bűncselekmények miatt kőrözött személy leírásával kiadott elfogató parancs azonban sem személyi adataival, sem dr. CSATÁRY László Lajos valós személyleírásával semmilyen formában nem mutattak egyezőséget. Jellemző eset, amikor dr. CSATÁRY László Lajos 1948. XI. 1-én megjelent az USA zóna katonai parancsnokságán a németországi Altötting városában. Már Münchenben laktak, amikor 1948 őszén tudomására jutott, hogy neki tulajdonítják tizenkét ember felakasztását 1945. január elején Kassa Fő utcáján. A hír megrendítette és felháborította. Úgy döntött, hogy ezt a képtelenséget tisztázni kell. A család nem akarta elengedni. Attól tartottak, hogy soha nem tér vissza. A becsület azonban többet ért, és dr. CSATÁRY László Lajos gyalog vágott neki a München-Altötting útnak. 1948. XI. 1-én este, zuhogó esőben érkezett az amerikai zóna katonai parancsnokságára, ahol bejelentkezett azzal, hogy ezt a tudomására jutott kassai ügyet tisztázzák le.

A katonai nyomozóknak átadta azt az okmányt, amely szerint őt 1944. XI. 1-ei hatállyal Budapestre a Magyar Királyi Belügyminisztériumba helyezték át. A vizsgálat során az Osztrák Köztársaság Salzburg városában székelő amerikai katonai parancsnokság bevonásával tisztázták a kérdést, majd amikor útjára engedték közölték vele, mehet bárhová, akár az Egyesült Államokba is.

A II. világháborút követően a háborús bűnösök bírósági perei 1949-ig tartottak. Az Amerikai Egyesült Államok és a győztes hatalmak 1948-ban nem voltak „barátkozós" hangulatban a világháború veszteseivel. Kevés a valószínűsége annak, hogy az USA katonai nyomozói elengedték volna dr. CSATÁRY László Lajost, ha a legkisebb gyanúja is felmerült volna annak, hogy Kassán vagy bárhol elkövetője, részese lett volna háborús bűncselekményeknek, gyilkosságoknak.

Dr. CSATÁRY László Lajos vétlenségét támasztja alá a németországi Simbach am Inn városban székelő magyar iroda vezetője FÜZESY István által 1949. V. 6-án kiadott igazolvány is. Az igazolvány tanúsítja, hogy az Amerikai Egyesült Államok katonai hatóságai dr. CSATÁRY László Lajos háború során folytatott tevékenységét lenyomozták, valamint azt is, hogy nem állt szándékukban őt a keleti zónában, illetve Magyarországon folyó koncepciós perek áldozatául dobni.[111] **(XVII.sz. melléklet)**

Eljárási és kriminalisztikai anomáliák a budapesti és a kassai népbírósági eljárások során

Gyors lefolyású népbírósági eljárások

A budapesti népbírósági eljárás során a budapesti Politikai Rendészeti Osztályon történő kihallgatások 15 nap alatt valósultak meg, mely alatt 18 főt hallgattak ki. Maga a népbírósági eljárás pedig négy nap alatt zajlott le, ahol 33 tanút hallgattak meg.[112]

A kassai népbírósági eljárás keretében a kassai politikai rendőrségen két nap alatt tíz személyt hallgattak ki. A kassai népbírósági tárgyalás egy nap alatt valósult meg, ahol tíz perces tanácskozást követően a vádlottat távollétében — jogorvoslati lehetőség nélkül — kötél általi halálra, továbbá vagyonelkobzásra ítélték.[113]

A rövid idő alatt lefolytatott népbírósági eljárás irataiból világosan látható, hogy a vallomások értékelésével a kassai népbíróság egyáltalán nem foglalkozott.

Mindkét népbírósági eljárás súlyos kriminalisztikai hibája volt, hogy a dr. CSATÁRY Lászlónak vélt, illetve a valódi dr. CSATÁRY László Lajos személyazonossága között fennálló ellentmondásokat nem oldották fel és erre vonatozóan még kísérlet sem történt.

A budapesti és a kassai népbíróságok által kontroll nélkül elfogadott tanúvallomások és a jogerős ítéletekkel befejezett eljárások tették többek között lehetővé, hogy dr. CSATÁRY László Lajost a Budapesti Nyomozó Ügyészségen 2011. IX. 21-én az Efraim ZUROFF által tett büntető feljelentéssel ismételten „tettesévé" tegyék az 1941-1945 közötti Kassán elkövetett háborús bűncselekményeknek.

A fiktív és a valódi dr. CSATÁRY László Lajos

A dr. HORVÁTH György ellen lefolytatott budapesti népbírósági eljárás iratainak tanulmányozása során feltűnő volt, hogy sem a rendőri jelentések, sem a tanúktól felvett jegyzőkönyvek, sem más iratok között egy sem volt, amelyikben szerepelt volna dr. CSATÁRY László Lajos személyleírása.[114]

Ennek oka, hogy a kassai volt rendőr kollégáktól helytelen módón sem a korabeli nyomozó hatóság, sem a bíróság nem kért személyleírást. Ugyancsak eljárási hiba volt, hogy azok a személyek, akik a deportálást és a koncentrációs tábort túlélve vallomást tettek, az őket bántalmazó, megkínzó és deportáló személyről sem a rendőrség, sem a bíróság nem kért és a tanúk sem adtak személyleírást.

Különös, hogy a nyomozást lefolytató hatóság erre a lényeges kérdésre vonatkozóan nem hallgatta ki őket, illetve a Népbíróság sem figyelt fel erre a súlyos kriminalisztikai hibára, és arra sem, hogy BALKÁNYI Sándor, valamint WEISZER Rózsi és még néhány tanú egymással és, vagy önmagukkal szemben is milyen súlyos és feloldhatatlan ellentmondásokba keveredtek.

A rendőri jelentések és jegyzőkönyvek, valamint a népbíróságokon tett vallomások olvasásakor úgy tűnt, hogy ez a lényeges momentum egyáltalán nem volt szempont.

Dr. CSATÁRY László Lajos kassai tevékenységének megismerésére a budapesti Politikai Rendészeti Osztály nyomozójának volt ugyan egy kísérlete arra, hogy eljárjanak a Csehszlovák követségen a kassai hatóságok irányába, azonban az erről készült jelentésnél több nem történt.[115]

Többek között ezek az eljárási hibák is erősítik azt, hogy a Budapesten dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes ellen lefolytatott népbírósági eljárás részben koncepcióra épült, és amely érintette dr. CSATÁRY László Lajost is, aki azonban nem volt jelen, ezért a személyét érintő vádakat megcáfolni nem tudta. A vallomást tevő túlélő szemtanúk dr. CSATÁRY László Lajost nem láthatták, így nem is azonosíthatták. Valójában senki sem tudta, hogy kire teszik terhelő vallomásaikat.[116]

A koncepciós jellegre és az elvárások teljesítésére utal többek között KASSAI-FARKAS Ibolya volt kassai rendőrségi tisztviselő dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozó vallomásrészlete: „*A gettó dolog értelmi szerzője Csatáry volt.*"[117]

A kassai népbírósági eljárás során a budapestivel ellentétben, a tanúk már adtak személyleírást arról az általuk már 1939 óta dr. CSATÁRY László Lajosként ismert, vagy említett *„volt magyar kassai rendőrkapitányról"*, aki 1941 és 1945 között a különböző bűncselekményeket sérelmükre elkövette. Ebben az eljárásban súlyos hiba volt, hogy nem tisztázták dr. CSATÁRY László Lajos személyi adatait, személyleírását, holott az 1943 augusztusában Kassán kiállított útlevelének a helyi rendőrségi irattárban maradó adatlapján lévő fotó alapján az azonosítást megtehették volna.

Nem tisztázták továbbá családi állapotát, lakóhelyének címét, a kassai rendőrségen betöltött státuszát, beosztását sem. Ugyancsak nem tisztázták Kassán való tartózkodásának idejét

sem. Így azok a szemtanúk, mint például dr. Stefan KAIFER, vagy SAS Steve akiknek vallomása szerint a dr. CSATÁRY-nak ismert személlyel, mint a „kassai rendőrség útlevél osztályának vezetőjével" már 1939-1940-1941-ben találkoztak, és aki 1944 novemberében KAIFERT személyesen hallgatta ki. Azok az 1944 tavaszi deportálásokat elszenvedő túlélők, akik „korbácsos és embereket kínozó" személyére emlékeztek és az 1944 októberétől 1945. I. 18-ig elkövetett háborús bűncselekmények túlélőinek mindegyike, vagy mint például ŽUROVSKY Zoltán, akit „1944. november 4-én a dr. CSATÁRY ellen elkövetett merénylete" miatt tartóztatott le, mindannyian egy és azonos személyre, de egyértelműen nem dr. CSATÁRY László Lajosra vonatkozóan tették meg terhelő tanúvallomásukat.

A kassai népbíróság eljárásának anyagából — benne a dr. CSATÁRY László Lajos ellen hozott ítéletből és annak indokolásából — egyértelműen kitűnik, hogy sem a rendőrségi, sem az ügyészségi, sem a bírósági eljárás során egyáltalán nem foglakoztak azzal, hogy tisztázzák, ki volt a jogsértések valódi elkövetője, pusztán az volt a cél, hogy egy fiktív személy nevet kapjon és az elvárásoknak megfelelően halálos ítélet kiszabására kerüljön sor.

Külön figyelmet érdemel az a tény, hogy a kassai népbírósági eljárás során az 1947-1948-ban a dr. CSATÁRY László Lajos volt magyar kassai rendőrkapitány ellen lefolytatott eljárásban, az 1945-1946-ban a dr. HORVÁTH György „háborús főbűnös", volt magyar kassai rendőr-főkapitány helyettes ellen lefolytatott budapesti népbírósági eljárás iratainak megtekintésére, az abban rögzített gyanúsítotti és tanúkihallgatási jegyzőkönyvek tanulmányozására a kassai hatóságok még kísérlet sem tettek, holott a háborús bűnösök ellen indított bírósági eljárások mindenütt nagy figyelmet kaptak és amelyekről a korabeli sajtó is kiemelten tudósított.[118]

A napjainkig is kiható kriminalisztikai hibák a dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos eljárásokban

A kassai népbíróság a rendőrség, illetve az ügyészség által rendelkezésére bocsátott adatok, valamint a tanúk által megadott személyleírás alapján 1948. III. 16-án a elfogató parancsot adott ki „dr. Ladislav /László/ Csatáry" ellen. A letartóztatási parancs főbb adatai szerint dr. CSATÁRY László Lajos született Mány 1915. III. 4-én, magassága: 176 cm, haja színe és szemöldöke gesztenyebarna, testalkata: sovány és gyenge, orra: vékony, egyenes volt.[119] **(XVIII.sz. melléklet)**

A letartóztatási parancs tartalma nem felelt meg dr. CSATÁRY László Lajos korabeli valós személyi adatainak, személyleírásának, és amely hibákat, lényeges eltéréseket különböző dokumentumok, dr. CSATÁRY László Lajos személyi okmányai, valamint a róla készült korabeli fotók támasztanak alá.

A letartóztatási parancsban kiadott személyleírást összevetve a dr. CSATÁRY László Lajos tulajdonát képező személyi okmányokkal és fényképekkel, a korabeli nyomozó hatóságok által elkövetett súlyos kriminalisztikai hibákra és következményeire, egy több mint hetven éven keresztül feltáratlan és megdöbbentő hibasorozatra derült fény.

A dr. CSATÁRY László Lajos számára 1943. VIII. 24-én a kassai rendőrkapitányság által kiállított útlevelében elhelyezett fényképen egy ovális arcú, magas homlokú férfi látható.[120] **(XIX.sz. melléklet)**

Az útlevélben rögzített személyi adatok szerint 1915. III. 5-én született és a személyleírást is tartalmazó rész pedig egy magas és szőke hajú férfit ír le.[121] **(XX.sz. melléklet)**

A *Dr. csizsik-CSATÁRY Ladislaus* számára 1948-ban Münchenben kiállított német személyi igazolvány azonban pontosan adja meg testmagasságát, amely 182 cm.[122] **(XXI.sz. melléklet)**

A népbírósági eljárásokban terhelő vallomásokat tevő tanúk által adott személyleírás szerint dr. CSATÁRY László Lajos vékony, gyenge testalkatú volt.

A „Magyar Királyi Rendőrség Szervezete és Ügyvitele" című kiadvány egyértelmű kritériumként határozza meg a fogalmazói karban való alkalmazás egyik alapvető, a testalkatra vonatkozó kellékét. [123] **(XXII.sz.melléklet)**

A dr. CSATÁRY László Lajosról készült korabeli fotók egyértelműen bizonyítják, hogy testalkata erős volt, termete pedig magas, tehát az előírás 3. pontjának maximálisan megfelelt. Dr. CSATÁRY László Lajos rendőrségi segédfogalmazó a képek jobb oldalán látható. A rendőrökkel együtt készült fotón jól látható, hogy majd egy fejjel magasodik ki a többiek közül.[124] **(XXIII.sz. melléklet)**

A tanúk által leírt és a letartóztatási parancs személyleírásban szereplő 176 cm magasságú, rövid, gesztenyebarna hajú és gesztenyebarna szemöldökű, karcsú, gyenge testalkatú, khaki színű egyenruhát, bricsesz nadrágot és fekete csizmát viselő személyleírású féri tehát nem azonos dr. CSATÁRY László Lajossal.

A törvényes vádemelés feltételei

A büntetőeljárás eredményes befejezéséhez feltétlenül szükséges az, hogy:

- a törvény büntetni rendelje a dolog, vagy személy ellen elkövetett tettet, vagy mulasztást, amelyet;
- valahol, valamikor, valahogyan, valamivel;
- egy büntethető személy;
- szándékosan vagy gondatlanul valamilyen okból elkövetett.

Amennyiben e négy szükséges elem közül valamelyik nem valósul meg, abban az esetben törvényesen vádat emelni nem lehet.

Dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatosan, illetve az ellene indított eljárások esetében több tényállási elem sem valósult meg.

Néhány példa a teljesség igénye nélkül:

- A budapesti népbíróságon háborús bűntett miatt, míg a kassai népbíróságon kollaboráció és fasiszta megszállás[125] bűncselekménye, illetve olyan jogsértések miatt indultak eljárások szándékosan elkövetett cselekmények okán, amelyek sértették a hatályos törvényeket, vagyis a jogi tárgy bizonyíthatóan sérült. A deportálásokkal, a kegyetlenkedésekkel, a koncentrációs táborokba való szállításokkal a tevéssel elkövetett magatartás is megvalósult.
- A tanúk az elkövető személyében egy bizonyos dr. CSATÁRY László néven ismert férfit jelölnek meg, mint aki sérelmükre a bűncselekményeket elkövette. Azonban a budapesti, valamint a kassai nyomozó hatóságok és a népbíróságok elmulasztották tisztázni, azonosítani az elkövető személyét, személyleírását kontroll nélkül bizonyítékként értékelték úgy, hogy a tanúk szerint a dr. CSATÁRY-ként emlegetett személy volt az elkövető.
- A korabeli eljárásokban nem kerültek tisztázásra az egyes bűncselekmények elkövetési körülményei sem, és így fordulhatott elő például az, hogy a két országban két év különbséggel lefolytatott népbírósági eljárásokban rögzített vallomások szerint a téglagyári táborból való szökések megakadályozása céljából a fegyverhasználatra kiadott parancsot a budapesti népbírósági eljárásban dr. HORVÁTH György volt kassai rendőrkapitány helyettes, míg a kassai népbírósági eljárásban pedig dr. CSATÁRY László volt magyar kassai rendőrkaptány adta ki.
- Nem került tisztázásra a vagonablak kivágás megtiltására vonatkozó jogsértő magatartás sem, amelynek lényeges eleme és ellentmondása, hogy maga a cselekmény meg sem valósult, vagyis nem történt meg a bűncselekmény. Ezt a tényállási elemet már a dr. HORVÁTH György elleni budapesti népbírósági tárgyaláson BALKÁNYI Sándor önmagával ellentmondó tanúvallomásai alapján tisztázni lehetett volna. A példából látható, hogy sem a jogi-, sem az elkövetési tárgy nem sérült, mivel azok meg sem jelentek.
- Az egyes túlélő szemtanúk vallomásai alapján részben megvalósult az elkövetési magatartás és annak eredménye is. Az alannyá válás és a bűnösség feltételei azonban nem jelennek meg, mert a bizonyítékok azt támasztják alá, hogy a jogsértéseket nem dr. CSATÁRY László Lajos követte el.
- A büntető eljárások során az elkövető személyének és a bűnösség tisztázására még kísérlet sem történt.

Összességében megállapítható, hogy a törvényes vádemeléshez szükséges négy tényállási elem feltételei közül mindössze kettő valósult meg.

Három tény és három kérdés

A dr. CSATÁRY László Lajos ügy három jól elkülöníthető időszak történéseire tagozódik, de ezeket egy egységben kell kezelni.

Első időszak: 1941. július-augusztus. A Kassa és Kassa környéki zsidók Kamenyec-Podolszkij-ba történő deportálása.

Második időszak: 1944. április-május-június. A Kassa és Kassa környéki zsidók gettóba, majd a kassai téglagyárba történő koncentrálása és ezt követően Auschwitzba való deportálása.

Harmadik időszak: 1944. október vége és 1945. I. 18. között. A nyilas hatalom időszakában Kassán elkövetett jogsértések.

Az első időszak és tényei

A vádak szerint 1941. július-augusztusban dr. CSATÁRY László Lajos 300 kassai és Kassa környéki zsidó személyt deportál Kamenyec-Podolszkíj-ba, ahol többségüket kivégezték. Karol NEMENY a kassai népbíróságon 1948-ban eskü alatt tett vallomása szerint első találkozása dr. CSATÁRY László Lajossal 1939-ben történt, amikor a kassai rendőrség útlevél osztályának a vezetője volt.

SAS Steve a Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) által 1993-ban kezdeményezett vizsgálata során a dr. CSATÁRY László Lajossal történt első találkozását 1940-1941-re datálja.

Efraim ZUROFF azzal egészítette ki 2011 szeptemberében tett feljelentését, hogy dr. CSATÁRY László Lajos 1941-ben — az Ausztráliában élő WEINBERGER Marika elmondása sze-rint az édesapjától hallottak alapján — deportáltatta Kamenyec-Podolszkijba WEINBERGER Ma-rika rokonait. Efraim ZUROFF feljelentésének ez utóbbival történő kiegészítését Karol NEMENY dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos 1939-re utaló vallomásában elhangzottakra is alapozhatta.

Dokumentumokkal bizonyított tények támasztják alá, hogy dr. CSATÁRY László Lajos az inkriminált időszakban még nem tartózkodott Kassán.

A második időszak és tényei

A vádak szerint 1944 áprilisa és júniusa között a Kassán létrehozott téglagyári gyűjtőtáborból dr. CSATÁRY László Lajos gettóparancsnok kegyetlenkedéseivel és aktív közreműködésével 15 700 zsidó személy koncentrációs táborokba küldésére került sor, ahol dr. CSATÁRY László Lajos tudtával is olyan körülmények közé kerültek, amely életüket veszélyeztette, és többségük halálát okozta.

Az inkriminált időszakkal kapcsolatos korabeli magyar és szlovák népbírósági eljárások során kihallgatott tanúk hamis, vagy jobb esetben tévedéseken alapuló valótlan és egymásnak is ellentmondó vallomásai alapján a bűncselekmények vagy meg sem valósultak, vagy ha megtörténtek, azokat nem dr. CSATÁRY László Lajos követte el.

A Kanadai Szövetségi Bíróság (Federal Court of Canada) iratanyagában található huszonkilenc tanú kihallgatási jegyzőkönyveiben egy dr. CSATÁRY László Lajos nevű személyre vonatkozó, többségükben általánosságokat és toposzokat is tartalmazó vallomások olvashatók. A felismertetési eljárásra is alkalmasnak minősülő hét szemtanú egyike sem azonosította dr. CSATÁRY László Lajost.

Levéltári dokumentumokkal bizonyított tény, hogy az 1944-es magyarországi deportálásokért felelős háborús bűnösök személye megállapítást nyert, és bírósági úton történő felelősségre vonásuk 1945 és 1949 között megtörtént.

A harmadik időszak és tényei

A vádak szerint 1944 novembere és 1945. I. 18. közötti időben dr. CSATÁRY László Lajos, mint Kassa rendőrkapitánya felelős a nyilas hatalom időszakában deportált vagy kivégzett több száz zsidó, illetve baloldali gondolkodású személy sorsáért, az 1945. I. 5-én tizenkét személy felakasztásáért, 1945. I. 10-én egy tizenhét éves fiú elfogásáért, koncentrációs táborba való deportálásáért, valamint 1945. I. 17-én további tizenhét fő kivégzéséért.

Dokumentumokkal bizonyított tény, hogy dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazó soha nem volt Kassa rendőrkapitánya, az elkövetett bűncselekményeket nem ő követte el, mivel abban az időszakban már nem tartózkodott Kassán.

A dr. CSATÁRY László-ügy szempontjából felmerülő három sarkalatos kérdés

Ha dr. CSATÁRY László Lajos:

- 1939–1941-ben még nem tartózkodott Kassán, és ha az;
- 1944-ben végrehajtott deportálások során a kegyetlenkedések elkövetőjeként dr. CSATÁRY László Lajos egyetlen eljárásban egyetlen szemtanú sem azonosította, illetve felelőssége sem volt több ezer ember deportálásában, és ha;
- 1944 októberét követően már nem tartózkodott Kassán, akkor ki volt az a dr. CSATÁRY László Lajosként ismert személy, aki az 1941-1945 között terjedő időszakban a háborús bűncselekményeket Kassán elkövette?

Ezekre a több mint 70 éve megválaszolatlan kérdésekre az idő múltával igen nehéz válaszokat adni, ám a kutatott iratokban, dokumentumokban két potenciális név is felmerül. Két olyan személy neve, akik közül az egyik, a Magyar Királysághoz visszacsatolt Kassa első számú rendőri vezetője volt; dr. HORVÁTH György vidéki rendőr-főkapitány helyettes, és akinek az internáltakkal szembeni viselkedéséről a téglagyári tábor belső zsidó őrség vezetője dr. SZÁSZ Elemér tanúvallomásában olvasható.[126]

A másik személy SZOÓ Tibor a kassai rendőrkapitányság felügyelőgyakornoka, akinek nevét és internáló táborparancsnoki beosztását dr. HORVÁTH György volt kassai vidéki rendőrfőkapitány helyettes, valamint dr. SZÁSZ Elemér tanúvallomása[127] bizonyítja, és amit egyértelműen erősít meg a jeruzsálemi Jad Vasem intézet kutatási anyaga is.

A Kanadai Szövetségi Bíróság (Federal Court of Canada) „Ladislaus Csizsik-CSATARY" dossziéja

A Kanadai Szövetségi Bíróság (Federal Court of Canada) ügyirata[128] nem tartalmaz olyan releváns adatokat, amelyek befolyásolták volna a budapesti népbíróság és a kassai népbíróság peres irataiban,[129] valamint közkönyvtárakban és dr. CSATÁRY László Lajos magándokumentumai kutatása során előkerülő, és vétlenségét bizonyító tényeket, inkább megerősítik és alátámasztják azokat, különös tekintettel a túlélő tanúk vallomásaira és a fényképről történő eredménytelen személyfelismertetési eljárási jegyzőkönyvekre.

A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) által lefolytatott nemzetközi nyomozás öt kötetből álló dossziéjának irataiból megdöbbentő módon derül ki az, hogy a Budapesten 2011. IX. 21-én a dr. CSATÁRY László Lajos ellen, háborús bűncselekmények miatt tett büntető feljelentésben foglaltak pontosan megegyeznek azokkal a nyomozás tárgyát képező körülményekkel, amelyek miatt 1993-ban a kanadai hatóságok a hat országra kiterjedő vizsgálatot megkezdték, és amelynek eredményeképpen azt 1997-ben dr. CSATÁRY László Lajos vétlenségének megállapítása okán zártak le.

Az 1993 és 1997 között lefolytatott nyomozás adatai és dokumentumai önmagukban is kétséget kizáróan bizonyítják azt, hogy dr. CSATÁRY László Lajos nem azonos azzal a személlyel, aki 1939 és 1945 közötti időszakban az első bécsi döntéssel a Magyarországhoz visszacsatolt Kassán tartózkodott és az ott élő, illetve a Kassa környéki zsidóság sérelmére a háborús bűncselekményeket elkövette.

Nem valószínű az, hogy ha a Kanadai Szövetségi Bíróság (Federal Court of Canada) és a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) az eljárás során dr. CSATÁRY László Lajos ügyében háborús, vagy bármilyen más bűncselekményt állapít meg, abban az esetben elmulasztották volna a bírósági úton történő felelősségre vonását.

A nyomozás befejezését követően dr. CSATÁRY László Lajos ellen Kanadában nem indult eljárás és 1997-ben Kanadából már magyar állampolgárként, magyar okmányokkal települt át Magyarországra.

A Kanadai Igazságügyi Minisztérium (Department of Justice Canada) 2015. IV. 13-án kelt tájékoztató levele szerint nem tudják, hogy mi motiválta dr. CSATÁRY Lászlót kanadai állampolgárságáról önként történő le-mondásában és azt sem tudják igazolni, hogy Kanadában őt bármely hatóság a bevándorlásával kapcsolatban bármikor eljárás alá vonta volna.[130] **(XXIV.sz. melléklet)**

Ezzel a dokumentummal megdőlt az vád is, hogy dr. CSATÁRY László Lajost háborús bűncselekmények elkövetése miatt állampolgárságától megfosztották és Kanadából kiutasították volna.

Utóhang

A budapesti népbíróság peranyaga, a kassai népbíróság peranyaga, valamint a levéltárakból, közkönyvtárakból előkerült, továbbá más dokumentumok már több évtizede bárki számára hozzáférhetők, teljes terjedelmükben kutathatók.

A dr. CSATÁRY László ügy bővebb összefoglalása egy 2014 őszén kiadott könyvben valósult meg.[131]

Jegyzetek:

[1] A peretsényi NÓRÁNTH Gerzson, nemzetes CHOBÁNKY Kálmánnak írt levelének részlete, amely kelt 1863 március havában Debrecenben.
ERDEI 22.p.

[2] Dr. CSATÁRY László Lajost CSATÁRI László Lajos néven anyakönyvezték 1915-ben. Nevét fordulatos életútja során többféleképpen írták. Az adott nyelvi környezetből és a hivatalnokokon múlt az, hogy hol „i", hol pedig „y" betűvel jegyezték a családi nevét. A név előtagja a „csizsik" rész pedig az emigráció időszakában került a neve elé, melyet az anyai nagypapájától örökölt. A „csizsik" előnév a kanadai honosítását követően már nem került rá okmányaira. Jogi doktorátust a debreceni Tisza István Magyar Királyi Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karán 1937-ben szerzett.

[3] PARÁDI: A dualizmuskori magyar rendvédelem. ; Idem: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. ; Idem: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században.

[4] 1872/XXXVI.tc. ; 1881/XXI.tc.

[5] 1903/VIII.tc.

[6] 1916/XXXVII.tc.

[7] 1870/XLII.tc. ; 1871/XVIII.tc.

[8] 5 047/1919. (X. 1.) ME.r.

[9] 1881/II.tc. ; 1881/III.tc.

[10] PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület.

[11] ZEIDLER

[12] 6 500/1931. (XI. 30.) ME.r.

[13] 2 300/1944. (VI.21.) ME.r.

[14] BFL. 197/1946.

[15] KAL. Tk 358/1948.sz.

[16] FCCA. T 2399-96.

[17] 2012. VII. 18-án a Budai Központi Kerületi Bíróság dr. CSATÁRY László Lajos házi őrizetbe helyezéséről szóló végzése.
BKKB.I. 17. Bny. 942/2012/2.sz. végzés. ; BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. V. kötet 2803-2806.p.

[18] 2011-ben a nyomozás elrendelésekor még a régi büntetőtörvénykönyv az 1978. évi IV. törvény volt hatályban.
1978/IV.tv.

[19] Az 1945. évi törvénnyel törvényerőre emelt és az1945. évi miniszterelnöki rendelettel módosított, valamint ugyancsak ezévi miniszterelnöki rendelettel kiegészített rendelet rendelkezett a háborús bűntettekről.
1945/VII.tv. I.sz.melléklet. ; 1440/1945. (IV. 27.) ME.r. ; 81/1945. (I. 25.) ME.r.

[20] 1945/VII.tv. I.sz. melléklet

[21] BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. Efraim ZUROFF dr. CSATÁRY László Lajos ellen a Budapesti Nyomozó Ügyészségen tett feljelentése. I. kötet 109-113-p. és 127-213.p. 219-229.p.

[22] Loc.cit. 109-113.p. + 219-225.p.

[23] KAL. Tk 358/1948.sz. op.cit.

[24] CSATÁRY László Lajos elleni feljelentésről a szlovákiai sajtó is tájékoztatta olvasóit.

[25] 2015 novemberében Kassán, a szóban forgó féri fiával történő beszélgetésem során az derült ki, hogy a kassai nyomozó hatóság felé pusztán az volt a kérése, hogy dr. CSATÁRY László Lajost a magyarországi eljárás során ebben az ügyben is hallgassák meg, mert számára évtizedek óta tudott volt, hogy 1944 októberét követően dr. CSATÁRY László Lajos már nem tartózkodott Kassán.

[26] BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. 49.sz. határozat dr. CSATÁRY László Lajos ellen ebben az ügyben a Budapesti Nyomozó Ügyészség a nyomozást megszüntető határozata.

[27] BALKÁNYI Sándor tanúvallomása képezte a 2011 őszén a dr. CSATÁRY László Lajos ellen tett feljelentés alapján a későbbi, 2012 júliusában a Budapesti Nyomozó Ügyészség által közölt háborús bűncselekmény elkövetése miatti gyanúsítás alapját és a 2013 júniusában befejezett nyomozás vádemelési indítványát.

[28] BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. 49.sz. határozat.

[29] CSLL.MI. 197/1946.sz. budapesti népbíróság dr. CSATÁRY László Lajos ügyében lefolytatott tárgyalási iratai.

[30] KAL. Tk 358/1948.sz. op.cit.

[31] CSLL.MI. op.cit. T 2399-96. I-V köt. Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (The Royal Canadien Mounted Police) 1993 és 1997 között dr. CSATÁRY László Lajos ügyében hat országra kiterjedő nyomozási anyagának öt kötetnyi másolata.

[32] Loc.cit. dr. CSATÁRY László Lajos 1940. I. 5-én kelt 366 620/1939.VI-a. számú rendőr fogalmazó gyakornoki kinevezési okmánya a kecskeméti rendőrkapitánysághoz.

[33] Loc.cit. dr. CSATÁRY László Lajos 1941. XII. 3-ai 226 836/1941. VI.a. számú rendőr segédfogalmazó kinevezési okmánya a kecskeméti rendőrkapitánysághoz.
[34] Loc.cit. dr. CSATÁRY László Lajos 1942. III. 13-án 153 570/1942. VI.a. áthelyezési parancsa Kecskemétről Zomborra.
[35] 39 820/1921. (1922. IV. 18.) BM.r.
[36] *A rendőrség szervezete és ügyvitele.* 52-53.p.
[37] 39 820/1921. (1922. IV. 18.) BM.r. op.cit.
[38] CSŐSZ: 80.p.
[39] MNL. 4/503. tételszám alatt nyilvántartott kötet. *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára.* Pótfüzet. 1944.
[40] Előszó.
[41] A budapesti Holokauszt Emlékközpontban 2012. VII. 25-én szervezett konferenciáról szóló sajtótájékoztató összefoglalójában dr. CSATÁRY László Lajost mint a kassai gettó parancsnokát említették meg.
GELLÉRT
[42] BFL. 197/1946. op.cit. dr. HORVÁTH György ítélete. 14.p.
[43] BRAHAM: I.köt. 572.p.
[44] Loc.cit. 592.p.
[45] GASKÓ: 12.p.
[46] BRAHAM: op.cit. 592.p.
[47] BUCHLER — SASHAK: 495-505.p.
[48] KAL. Tk 358/1948.sz. op.cit.
[49] Loc.cit.
[50] BFL. 197/1946. op.cit. 22.p.
[51] Loc.cit. 94.p.
[52] Loc.cit. 58.p.
[53] Loc.cit. 88.p.
[54] Loc.cit. 103.p.
[55] BNYÜ.I. nyom. 735/47.sz. ŠTRAKOVÁ Terézia Glücksmannová (GLÜCKSMANN Teréz) vallomása.
[56] BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. IV. kötet 2397.p. és Tl'ud735/47. és A kassai népbíróság Tk 358/1948. számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása.
[57] Loc.cit. IV. kötet 2455.p.
[58] BFL. 197/1946. op.cit. 46-47.p.
[59] Loc.cit. 122.p.
[60] Loc.cit. 141.p.
[61] BNYÜ.I.nyom. 1597/2011. op.cit. IV. kötet 2303.p. + 2391.p. és Tk735/47 és a kassai népbíróság Tk 358/1948. számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása.
[62] GELLÉRT: op.cit.
[63] BFL. 197/1946. op.cit. 12.p.
[64] Loc.cit. 11-13.p.
[65] Loc.cit.
[66] Loc.cit.
[67] Loc.cit. 116.p.
[68] A témakörben írt cikk lényegét több felvidéki sajtóorgánum is átvette.
[69] BNYÜ.I.nyom. 1597/2011. op.cit. II. kötet 1463-1477.p. KRPZ-KE-KPI-288/2013.sz.
[70] Loc.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. I.-VI. kötetek.
[71] Loc.cit. IV. kötet 2399-2455.p.
[72] Loc.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. IV. kötet 2413.p.
[73] Loc.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. IV. kötet 2463.p.
[74] Loc.cit. Dr. Karol NEMENY vallomása. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. IV. kötet 2461.p.
[75] Loc.cit. IV. kötet 2461.p.
[76] Loc.cit. Dr. Stefan KAIFER személyes érintettsége indokával utasította el dr. CSATÁRY védelmének ellátását. IV. kötet 2447.p.
[77] Loc.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. IV. kötet 2463.p.
[78] Loc.cit. Dr. Stefan KAIFER erre az eseményre hivatkozva hárította el dr. CSATÁRY László Lajos védelmét a kassai népbíróság felé 1948-ban.IV. kötet 2343. + 2447.p.
[79] Loc.cit. VI. kötet 3659-3677.p.
[80] Loc.cit. szaktanácsadó kirendelése + a szaktanácsadói válasz BNYÜ-i értékelése.
[81] BFL. 197/1946. op.cit. 80.p.
[82] A Kassai Rendőrkapitányság 1/1945.biz.sz. nyomozati jelentés. MNL. K szekció, op.cit. 345/1945. 103.p.
[83] GYARMATHY Gábor kassai főispán, hadműveleti kormánybiztos 9/H. 1945. számon hozott ítélete. MNL. K szekció, op.cit. 345/1945. 102.p.
[84] KAL. Tk 358/1948.sz. op.cit.
[85] Efraim ZUROFF a dr. CSATÁRY László Lajos elleni feljelentésében a születési napot március 3-nak adta meg.
[86] A jelzett címen abban az időben és jelenleg is, a kassai rendőrkapitányság épülete található.
[87] BNYÜ.I.nyom. 1597/2011. op.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948. számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása. XII.köt.5.sz. és IV. kötet 2431.p.
[88] MNL.I. op.cit., 1947/1946. a NOT az 1947/1948. sz. eljárásban JAROSS Andor, ENDRE László és BAKY László háborús főbűnösöket halálra ítélte.
[89] Loc.cit., I.3923/1946. a NOT a 3923/1946. sz. eljárásban FERENCZY László háborús főbűnöst halálra ítélte.

[90] BRAHAM: op.cit. 96.p.
[91] A Népfőügyészség által 1946 augusztusában összeállított háborús bűnösöket tartalmazó lista.
MNL. op.cit. XX-1-a-XVIII:A-1.
[92] BFL. 197/1946. op.cit. 197.p.
[93] KOVÁCS: 294 p.
[94] 2 300/1944. (VI.21.) ME.r. op.cit.
[95] HIM.HL. M.Kir. Rendőrség iratai, növekedési naplószám 52/2010. 1 p.
[96] SZAKÁLY: 132-133.p.
[97] BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. III. kötet 2257.p.
[98] CSLL.MI. op.cit. Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (The Royal Canadien Mounted Police) 1993 és 1997 között dr. CSATÁRY László Lajos ügyében hat országra kiterjedő nyomozási anyagának öt kötetnyi másolata. T 2399-96. V köt.
[99] Loc.cit. 1945-1946-ban dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes háborús bűnös ügyében lefolytatott budapesti népbírósági eljárás és 1947-1948-ban dr. CSATÁRY László Lajos volt „magyar kassai rendőr-főkapitány" ellen a kassai népbíróság által TK 358/1948 számon lefolytatott népbírósági eljárás iratanyagai. 197/1946.sz. + TK 358/1948.sz.
[100] Loc.cit. Susan KISS tanúkihallgatási jegyzőkönyve. T 2399-96.sz.dosszié.
[101] Loc.cit. Judy LYSY tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
[102] Loc.cit. Dr. Stefan KAIFER tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
[103] Loc.cit. Steve SAS tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
[104] Loc.cit. Georg Z. WASSERMAN tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
[105] Loc.cit. Shachar YESHA'AYAHU tanúkihallgatási jegyzőkönyve.
[106] Loc.cit. A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadien Mounted Police) és a magyar Legfőbb Ügyészség ál-tal Budapesten 1994. XI. 15-én dr. MÉSZÁROS Győzőtől felvett tanúvallomás jegyzőkönyve. T 2399-96. IV.köt.
[107] Loc.cit. Susan KISS tanúkihallgatási jegyzőkönyve. T 2399-96.sz.dosszié.
[108] - Loc.cit. budapesti népbíróság 197/1948.sz. iratai. 197/1946.sz.
- BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása.
- A Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) 1993 és 1997 között végzett nyomozási iratai.
CSLL.MI. op.cit. T 2399-96. IV.köt.
[109] BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. A kassai népbíróság Tk 358/1948.számú eljárása hiteles magyar nyelvű fordítása.
[110]FCCA. T 2399-96. op.cit.
[111] CSLL.MI. op.cit. FÜZESY István rendőr százados, a Simbach am Inn-i Magyar Iroda vezetője 1949. V. 6-án kelt igazolása arról, hogy dr. CSATÁRY László háború alatti magatartását az illetékes USA hatóságok lenyomozták és megállapították, hogy demokratikus módon végezte munkáját, és a háború alatt tanúsított viselkedését elfogadhatónak találták.
[112] BFL. 197/1946. op.cit.
[113] KAL. Tk 358/48. op.cit.
[114] CSLL.MI. op.cit. 197/1946.sz.
[115] BFL. 197/1946. op.cit. 4.p.
[116] Loc.cit.
[117] Loc.cit. 131.p.
[118] KAL. Tk 358/48. op.cit. ; BFL. 197/1946. op.cit.
[119] KAL. op.cit. Tk 358/48.op.cit és 5.sz. Dr. CSATÁRY László Lajos ellen a kassai népbíróság által kiadott elfogató parancs.
[120] CSLL.MI. op.cit. A dr. CSATÁRY László Lajos számára 1943-ban Kassán kiállított 499073. számú útlevél 1. és 2. oldala.
[121] Loc.cit. A dr. CSATÁRY László Lajos számára 1943-ban Kassán kiállított útlevélben rögzített személyleírás. 3. és 4. oldala.
[122] Loc.cit. A dr. CSATÁRY László Lajos számára 1948-ban Münchenben kiállított B.XXVI/23453 számú személyi igazolványban szereplő személyleírás.
[123] *A rendőrség szervezete és ügyvitele.* op.cit. 76-77.p. Budapest, 1943, 200 p. Magyar Királyi Belügyminisztérium.
[124] CSLL.MI.op.cit. Dr. CSATÁRY László Lajosról készült fényképek.
[125] A korabeli Szlovákiában a kassai népbíróság dr. CSATÁRY László Lajos elleni „kollaboráció és fasiszta megszállás" vádját olyan esetben hozta fel, amikor a felvidéki Kassa az első bécsi döntés értelmében 1938-tól a Magyar Királysághoz tartozott, illetve 1944. III. 19-től pedig német megszállás alá került.
[126] BFL. 197/1946. op.cit. 20-23.p.
[127] BFL. 197/1946. op.cit. 21.p.
[128] - Dr. CSATÁRY László Lajos védője az iratok beszerzésre a 2012. VIII.17-ei gyanúsított kihallgatás során indítványt tett.
BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. gyan. jkv. 26.p.,
- Az iratismertetési jkv. szerint a jogsegély megkeresésre a kanadai hatóságok nem reagáltak.
BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. op.cit. VI. kötet 4381.p.
[129] BFL. 197/1946. op.cit. ; KAL. Tk 358/1948.op.cit.
[130] CSLL.MI.op.cit. A Kanadai Igazságügyi Minisztérium 2015. IV. 13-án kelt levele.
[131] VERBOVSZKI

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

BRAHAM (43.;44.;46.;90.;) — Randolph L. BRAHAM: *A népirtás politikája. A holokauszt Magyarországon. I-II.* [The politics of genocide. The Holocaust in Hungary. I-II.] Ford.: BERÉNYI Gábor — GARAI Attila — HERNÁDI Miklós — Sz. KISS Csaba — SERES Iván — ZALA Tamás. Budapest, 1997, Belvárosi Könyvkiadó. 1474 p. HU-ISBN 963 76 7585 X.

BUCHLER — SASHAK (47.;) — Yehoshua Robert BUCHLER — Ruth SASHAK (szerk.): *„Kosice" Encyclopaedia of jewish communities, Slovakia.* [„Kassa". A szlovákiai zsidó közösségek enciklopédiája.] 495-505.p. Jeruzsálem, 2003, Yad Vashem, 596 p. , ISBN 965 30 8178 0.

SZAKÁLY (96.;) — SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felsővezetés 1938-1945.* Budapest, 2003[2] (javított kiadás), Ister. 409 p. HU-ISBN 963 92 4376 0.

VERBOVSZKI (131.;) — VERBOVSZKI Sándor: „*Kassa árnyékában. A Csatáry-ügy a dokumentumok tükrében*" Budapest, 2014, VERBOVSZKI Sándor. 220 p. HU-ISBN 978 615 15 5374 1.

TANULMÁNYOK

ERDEI (1.;) — ERDEI Árpád: Mi az igazság? In ERDEI Árpád et al. (szerk.): *A büntető ítélet igazságtartalma.* Budapest, 2010, Magyar Lap- és Könyvkiadó. 174 p. HU-ISBN 978 963 97 2289 7.

PARÁDI József: A dualizmuskori magyar rendvédelem. (3.;) — PARÁDI József: A dualizmuskori magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVIII.évf. (2010) 21.sz. 66-84.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 05-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században"* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. (3.;) — PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XVIII. évf. (2010) 21.sz. 85-100.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 05-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században"* című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században. (3.;) — PARÁDI József: A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XIX. évf. (2010) 22.sz. 60-76.p. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre"* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület. (10.;) — PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári fegyveres őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-87.p. HU-ISSN 1216-6774.

ZEIDLER (11.;) — ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV.évf. (2008) 17.sz. 116-137.p. HU-ISSN 1216-6774.

CIKKEK

GASKÓ (45.;) — GASKÓ Miklós: A halálvonatok. *Menóra-egyenlőség,* XXIX.évf. (1984) június 1. 4-12.p. CA-ISSN 0837-2861.

KÉZIRATOK

CSŐSZ (38.;) — CSŐSZ László: *Tettesek, szemtanúk, áldozatok A vészkorszak Jász-Nagykun-Szolnok Megyében*. Ph.D. disszertáció (SZTE-BTK Történelemtudományi Doktori Iskola). Kézirat. Szeged, 2010. 180 p.

KOVÁCS (93.;) — KOVÁCS Zoltán András: *A Szálasi-kormány belügyminisztériuma. Rendvédelem, állambiztonság a nyilas korszakban.* Ph.D. disszertáció (PTE-BTK). Kézirat. Pécs, 2008. 306 p.

SEMATIZMUSOK

Előszó. (40.;) — Előszó. 1.p. In: *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára*. LI.évf. Budapest, 1944, Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal. 1062 p.

SZABÁLYZATOK

A rendőrség szervezete és ügyvitele. (36.;123.;) — *A rendőrség szervezete és ügyvitele.* Budapest, 1943, Magyar Királyi Belügyminisztérium. 200 p.

LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

ÁBTL. (41.;) — Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára.

BFL. 197/1946. (14.;42.,50.;51.;52.;53.;54.;58.;59.;60.; 63.,64.,65.;66.;67.;81.,92.;112.;115.; 116.;117.;118.;126.;127.;129.;) — Budapest Fővárosi Levéltár. budapesti népbíróság a dr. HORVÁTH György volt kassai rendőr-főkapitány helyettes ügyében lefolytatott tárgyaláson felmerült dr. CSATÁRY László Lajost érintő iratai.

BKKB.I. (17.;) — Budapesti Központi Kerületi Bíróság Irattára.

BNYÜ.I. nyom. 735/47.sz. (55.;) — BNYÜ.I. nyom. 735/47.sz. Az 1948-as CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott kassai népbírósági eljárás során készült rendőrségi jegyzőkönyv.

BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. (17.;21.;22.,;26.;28.;56.;57.;61.;69.;70.; 71.,72.;73.;74.,75.,76.;77.;78.;79.;80.; 87.;97.;108.;109.;128.;) — BNYÜ.I. nyom. 1597/2011. A Budapesti Nyomozó Ügyészség által dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott nyomozás iratai.

CSLL. MI. (29.;31.;32.;33.;34.;98.;99.;100.;101.; 102.;103.;104.;105.;106.;107.;108.; 111.;114.;120.;121.;122.;124.;130.;) — Dr. CSATÁRY László Lajos magánirattára.

FCCA. T 2399-96. (16.;110.;) — The Federal Court of Canada Archives (Kanadai Szövetségi Bíróság Irattára.) T 2399-96. Dr. CSATÁRY László Lajos lakcímbejelentését igazoló iratról készült hiteles másolat.

HIM.HL. (95.;) — Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltár.

KAL. Tk 358/1948.sz. (15.;23.;30.;48.;49.;84.;113.;118.;119.; 129.;) — Kassai Állami Levéltár Tk 358/1948.sz. A dr. CSATÁRY László Lajos ellen lefolytatott kassai népbírósági tárgyalás jegyzőkönyve.

MNL (39.;82.;83.;88.;89.;91.,) — Magyar Nemzeti Levéltár.

JOGSZABÁLYOK

1870/XLII.tc. (7.;) — 1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.

1871/XVIII.tc. (7.;) — 1871/XVIII.tc. a községek rendezéséről.

1872/XXXVI.tc. (4.;) — 1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.

1881/II.tc. (9.;) — 1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának kiegészítéséről.

1881/III.tc. (9.;) — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

1881/XXI.tc. (4.;) — 1881/XXI.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.

1903/VIII.tc. (5.;) — 1903/VIII.tc. a határrendőrségről.

1916/XXXVII.tc. (6;) — 1916/XXXVII.tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.

1945/VII.tv. (19.;20.;) — 1945/VII.tv. a népbíráskodások tárgyában kibocsátott kormányrendeletek törvényerőre emeléséről.

1978/IV.tv. (18.;) — 1978/IV.tv. a Büntető Törvénykönyvről.

5 047/1919. (X. 1.) ME.r. (8.;) — 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.

39 820/1921. (1922. IV. 18.) BM.r. (35.;37.,) — 39 820/1921. (1922. IV. 16.) BM.r. a magyar királyi állami rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozása tárgyában. *Budapesti Közlöny,* LVI.évf. (1922) 89.sz. 1-9.p.

6 500/1931. (XI. 30.) ME.r. (12.;) — 6 500/1931. (XI. 30.) ME.r. a rendőrség szervezeti változásairól. *Magyarországi Rendeletek Tára*, LXV.évf. (1931) XII.füzet. 1533-1534.p.

2 300/1944. (VI.21.) ME.r. (13.;94.;) — 2 300/1944. (VI.21.) ME.r. a Magyar Királyi Rendőrség átszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXVIII.évf. (1944) 1.sz. 1063-1065.p.

81/1945. (I. 25.) ME.r. (19.;) — 81/1945. (I. 25.) ME.r. a népbíráskodásról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIX.évf. (1945) I.füzet. 17-24.p.

1440/1945. (IV. 27.) ME.r. (19.;) — 1440/1945. (IV. 27.) ME.r. a népbíráskodásról szóló 81/1945. M.E.sz. rendelet módosítása és kiegészítése tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIX.évf. (1945) I.füzet. 121-124.p.

VILÁGHÁLÓS HIVATKOZÁSOK

GELLÉRT (41.;62.;) — GELLÉRT Ádám: Csatári László és az 1944-es kassai deportálások. *Betekintő,* VIII.évf. (2014) 3.sz. A folyóirat csak a világhálón jelenik meg oldalszámozás nélkül. HU-ISSN 1788-7569.
Világhálón:
http://www.betekinto.hu/sites/default/files/2014_3_gellert.pdf

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
A Magyar Királyi Állami Rendőrség, majd a Magyar Királyi Rendőrség tiszti rendfokozatai 1922-1944.
II.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr fogalmazógyakornoki kinevezési okmánya 1940. I. 5
III.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazói kinevezési okmánya 1941. XII. 3.
IV.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos áthelyezési parancsa Kecskemétről Zomborra 1942. III. 13.
V.sz. melléklet
HIRDETMÉNY a Kassa városi gettó létrehozásáról.
VI.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos kézírásának tulajdonított gettóparancsnoki aláírások.
VII.sz. melléklet
A Rendőrfelügyelőség beosztottjainak névsora.
VIII.sz. melléklet
Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) T 2399-96. számú „*Ladislaus Csizsik-CSATARY*” dosszié.
IX.sz. melléklet
Fotó tabló a T 2399-96. számú felismertetési eljárásban.
X. sz. melléklet
Susan KISS tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XI.sz. melléklet
Judy LYSY tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XII.sz. melléklet
Dr. Stefan KAIFER tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XIII.sz. melléklet
SAS Steve tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XIV.sz. melléklet
Georg Z. WASSERMANN tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.
XV.sz. melléklet
Shachar YESHA'AYAHU fényképről történő felismertetési jegyzőkönyve.
XVI.sz. melléklet
Igazolás a CSATÁRY-család lakcím bejelentkezésről a németországi Simbach am Inn városába.
XVII.sz. melléklet
Igazolás a németországi Simbach am Inn városi Magyar iroda vezetőjétől.
XVIII.sz. melléklet
A kassai népbíróság dr. CSATÁRY László ellen kiadott elfogató parancsa.
XIX.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos számára Kassán 1943-ban kiállított útlevél 1. és 2. oldala.
XX.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos Kassán 1943-ban kiállított útlevele (3-4. oldal)
XXI.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos 1948-ban Münchenben kiállított német személyi igazolványa.
XXII.sz. melléklet
A Magyar Királyi Rendőrség fogalmazói karba történő alkalmazás kellékei.
XXIII.sz. melléklet
Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazóról készült korabeli fényképek.
XXIV.sz. melléklet
A Kanadai Igazságügyi Minisztérium 2015. IV.13-án kelt levele.

I.sz. melléklet

A Magyar Királyi Állami Rendőrség, majd a Magyar Királyi Rendőrség tiszti rendfokozatai 1922-1944.

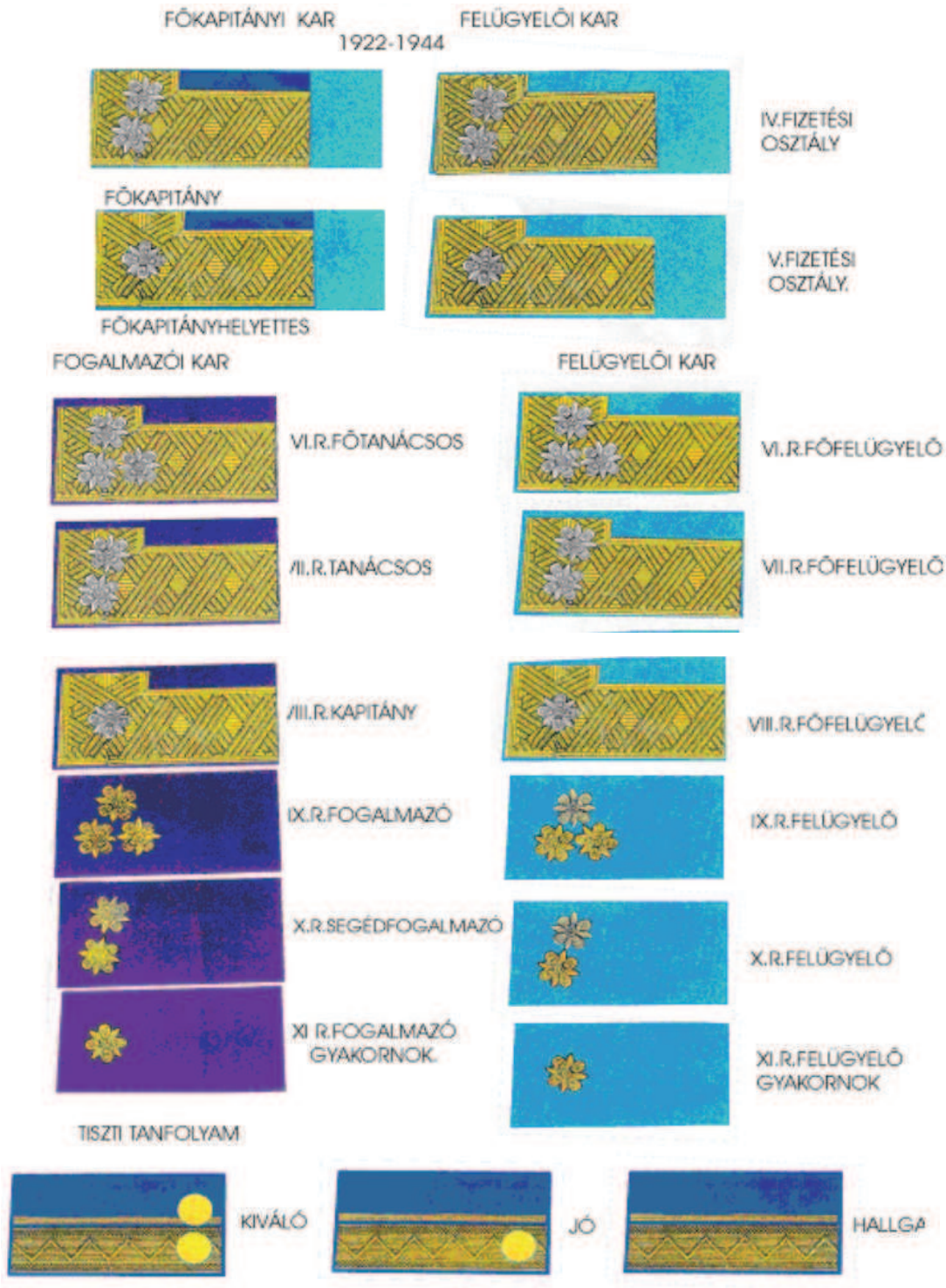

Megjegyzés: A katonai rendfokozatokkal ellentétben — ahol a rangokat hatágú csillaggal jelölték — a polgári fegyveres őrtestületek rangjait csillagrózsácskával tűntették fel. Valamennyi polgári fegyveres őrtestületnek külön rangrendszere volt. Abban azonban megegyeztek egymással és a katonai rangrendszerrel, hogy a rangrendszeren belüli csoportok három rangot tartalmaztak. Valamennyi rangot pedig a zubbony gallérján viselték.

Forrás !

- ZEIDLER Sándor: A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig. 123.p. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XIV.évf. (2008) 17.sz. 116-137.p.

II.sz. mellélet

Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr fogalmazógyakornoki kinevezési okmánya
1940. I. 5.

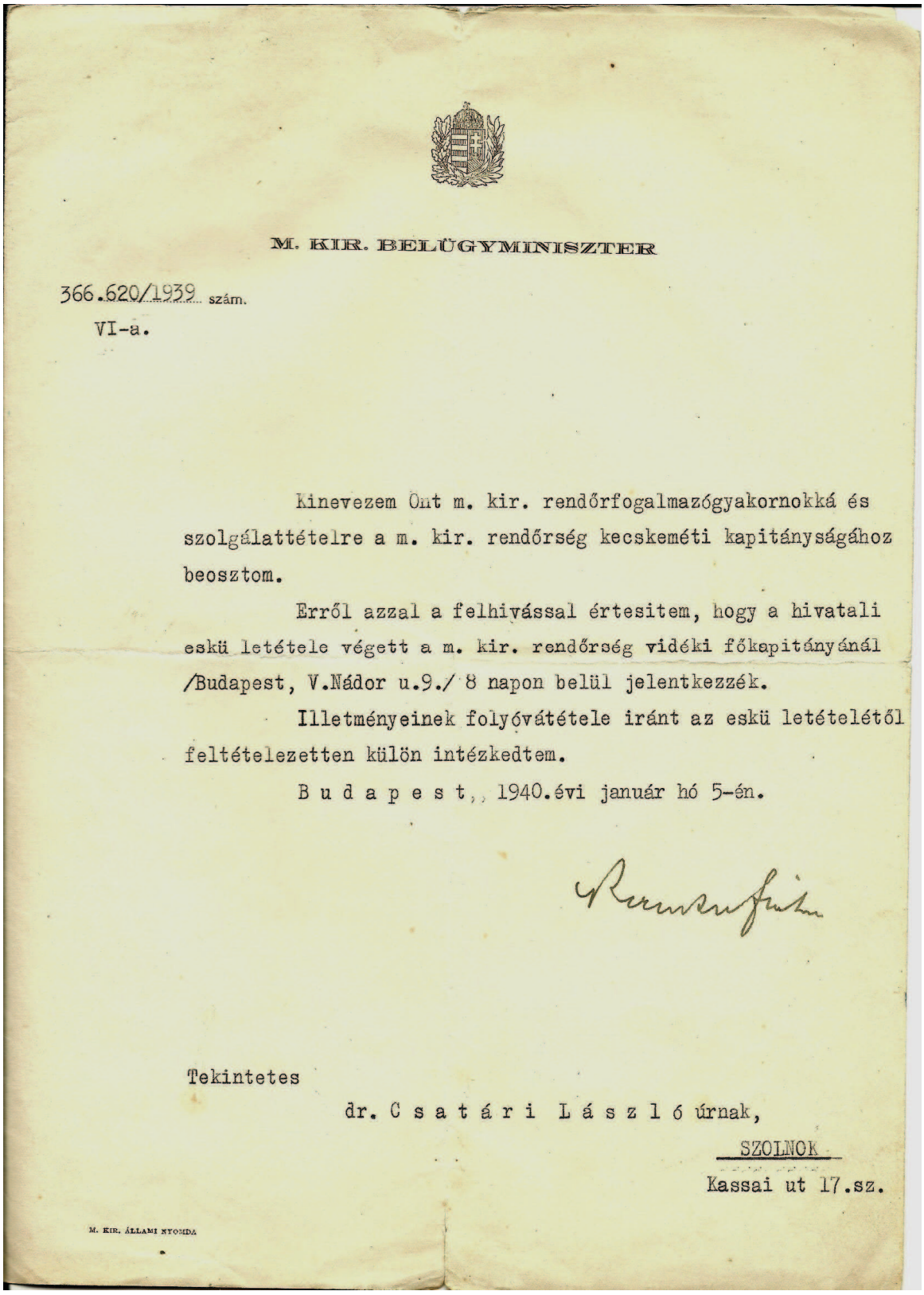

M. KIR. BELÜGYMINISZTER

366.620/1939 szám.
VI-a.

Kinevezem Önt m. kir. rendőrfogalmazógyakornokká és szolgálattételre a m. kir. rendőrség kecskeméti kapitányságához beosztom.

Erről azzal a felhivással értesitem, hogy a hivatali eskü letétele végett a m. kir. rendőrség vidéki főkapitányánál /Budapest, V.Nádor u.9./ 8 napon belül jelentkezzék.

Illetményeinek folyóvátétele iránt az eskü letételétől feltételezetten külön intézkedtem.

B u d a p e s t, 1940.évi január hó 5-én.

Tekintetes

dr. C s a t á r i L á s z l ó úrnak,

SZOLNOK

Kassai ut 17.sz.

M. KIR. ÁLLAMI NYOMDA

Forrás ! CSLL.MI.

III.sz. melléklet

Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazói kinevezési okmánya
1941. XII. 3.

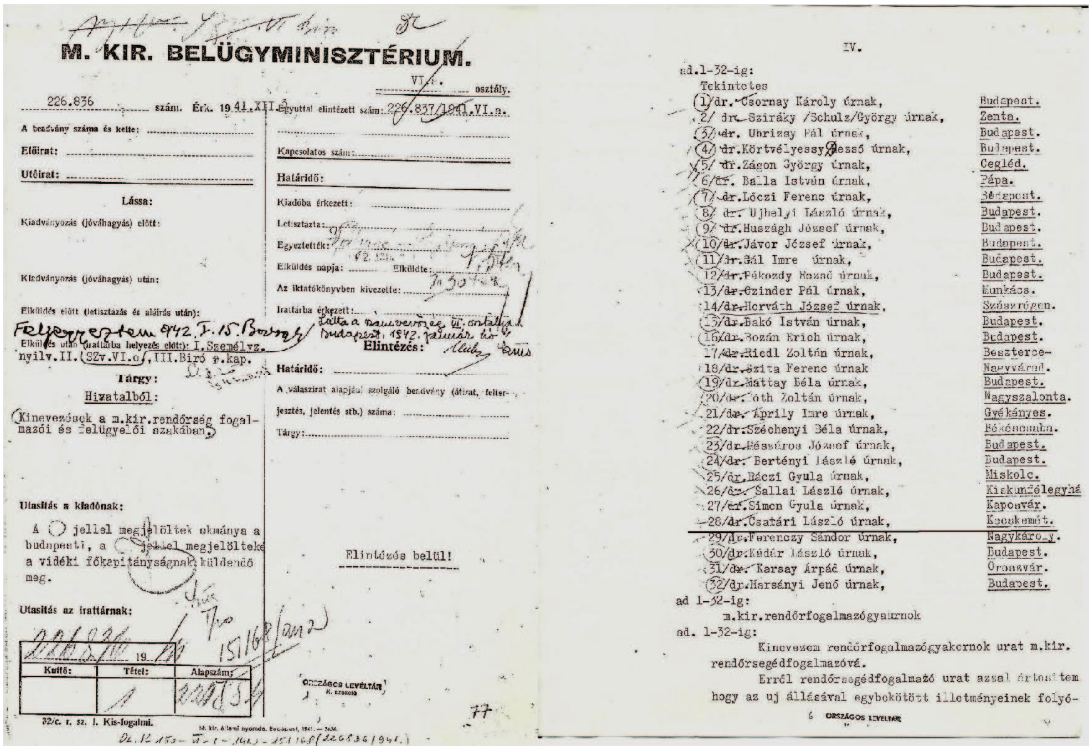

M. KIR. BELÜGYMINISZTÉRIUM.

VI. osztály.

226.836 szám. Érk. 1941. XII.

Együttes elintézett szám: 226.837/1941.VI.a.

A beadvány száma és kelte:

Előirat:

Kapcsolatos szám:

Utóirat:

Határidő:

Lássa:

Kiadóba érkezett:

Kiadványozás (jóváhagyás) előtt:

Letisztázta:

Egyeztette:

Kiadványozás (jóváhagyás) után:

Elküldés napja: Elküldte:

Az iktatókönyvben kivezette:

Irattárba érkezett:

Elküldés előtt (letisztázás és aláírás után):

Felterjesztem. 942. I. 15. Bartalos

Elküldés után (irattárba helyezés előtt): I. Személyz. nyily. II. (SZv.VI.c., III.Biró v.kap.

Elintézés:

Határidő:

Tárgy:

Hivatalból:

Kinevezések a m.kir.rendőrség fogalmazói és segédtiszti szakában.

A válaszirat alapjául szolgáló beadvány (átirat, felterjesztés, jelentés stb.) száma:

Tárgy:

Utasítás a kiadónak:

A ○ jellel megjelölteknek okmánya a budapesti, a ● jellel megjelölteké a vidéki főkapitányságnak küldendő meg.

Elintézés belül!

Utasítás az irattárnak:

Kutfő:	Tétel:	Alapszám:
	1	

32/c. r. sz. I. Kis-fogalmi.

IV.

ad.1-32-ig:

Tekintetes

(1) dr. Csornay Károly úrnak, Budapest.
(2) dr. Sziráky /Schulz/György úrnak, Zenta.
(3) dr. Uhrizay Pál úrnak, Budapest.
(4) dr. Körtvélyessy Jenő úrnak, Budapest.
(5) dr. Zágon György úrnak, Cegléd.
(6) dr. Balla István úrnak, Pápa.
(7) dr. Lóczi Ferenc úrnak, Budapest.
(8) dr. Ujhelyi László úrnak, Budapest.
(9) dr. Huszágh József úrnak, Budapest.
(10) dr. Jávor József úrnak, Budapest.
(11) dr. Bál Imre úrnak, Budapest.
(12) dr. Fákondy Kazár úrnak, Budapest.
(13) dr. Czinder Pál úrnak, Kunkács.
(14) dr. Horváth József úrnak, Szombathely.
(15) dr. Bakó István úrnak, Budapest.
(16) dr. Soós Krich úrnak, Budapest.
(17) dr. Riedl Zoltán úrnak, Besztercebánya.
(18) dr. Szita Ferenc úrnak Nagyvárad.
(19) dr. Mattay Béla úrnak, Budapest.
(20) dr. Tóth Zoltán úrnak, Nagyszalonta.
(21) dr. Április Imre úrnak, Gyékényes.
(22) dr. Széchenyi Béla úrnak, Békéscsaba.
(23) dr. Pásztor József úrnak, Budapest.
(24) dr. Bertényi László úrnak, Budapest.
(25) dr. Baczi Gyula úrnak, Miskolc.
(26) dr. Sallai László úrnak, Kiskunfélegyháza.
(27) dr. Simon Gyula úrnak, Kaposvár.
(28) dr. Csatári László úrnak, Kecskemét.
(29) dr. Ferenczy Sándor úrnak, Nagykároly.
(30) dr. Kádár László úrnak, Budapest.
(31) dr. Karsay Árpád úrnak, Óromsvár.
(32) dr. Harsányi Jenő úrnak, Budapest.

ad 1-32-ig:
m.kir.rendőrfogalmazógyakornok

ad. 1-32-ig:
Kinevezem rendőrfogalmazógyakornok urat m.kir. rendőrsegédfogalmazóvá.
Erről rendőrsegédfogalmazó urat azzal értesítem hogy az uj állásával egybekötött illetményeinek folyó-

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR

Forrás ! CSLL.MI.

IV.sz. melléklet

Dr. CSATÁRY László Lajos áthelyezési parancsa Kecskemétről Zomborra.
1942. III. 13.

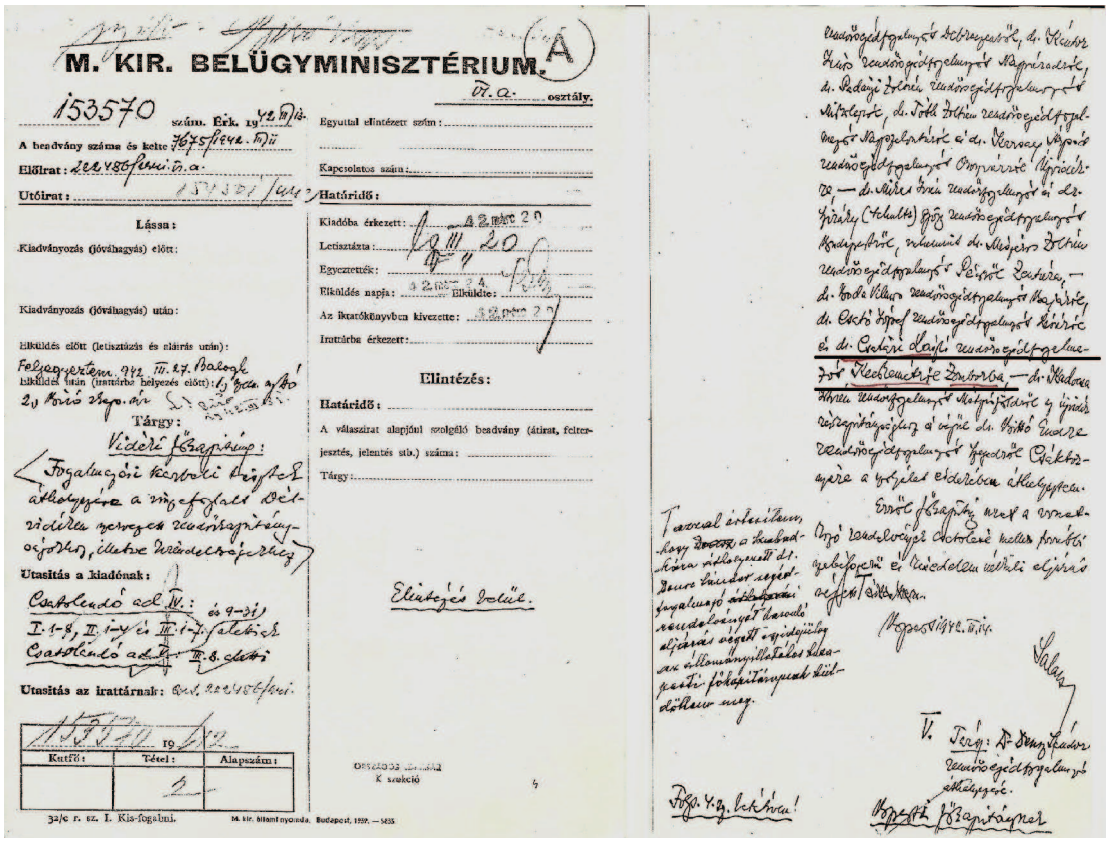

M. KIR. BELÜGYMINISZTÉRIUM.

VI. a. osztály.

153570 szám. Érk. 19 42 III/3.

A beadvány száma és kelte 7675/1942. III.

Előirat: 222.486/1941.VI.a.

Utóirat: 151.301/1942

Együttes elintézett szám:

Kapcsolatos szám:

Határidő:

Lássa:

Kiadóba érkezett: 42 márc 20

Kiadványozás (jóváhagyás) előtt:

Letisztázta: 42 III 20

Egyeztette:

Kiadványozás (jóváhagyás) után:

Elküldés napja: 42 márc 24. Elküldte:

Az iktatókönyvben kivezette: 42 márc 27

Irattárba érkezett:

Elküldés előtt (letisztázás és aláírás után):

Felterjesztem. 942. III. 27. Balogh

Elküldés után (irattárba helyezés előtt): I/3 Pers. a/bo 2/b Biró Segéd.

Tárgy:

Vidéki főkapitányi

Fogalmazói karból Bajtsy áthelyezése a rendfokozati ürlétszám pótlása végett rendőrkapitánysághoz, illetve rendőrfogalmazóhoz

Elintézés:

Határidő:

A válaszirat alapjául szolgáló beadvány (átirat, felterjesztés, jelentés stb.) száma:

Tárgy:

Elintézés belül.

Utasítás a kiadónak:

Csatolandó ad IV.: és 9-31)
I.1-8, II.1-y és III.1-7. sztlen.
Csatolandó ad IV. 8. sztlen.

Utasítás az irattárnak: Ad. 222.486/Pers.

Kutfő:	Tétel:	Alapszám:
	2	

32/c r. sz. I. Kis-fogalmi.

OKSZ. K szekció

Tárgy: A fogalmazói karból Bajtsy áthelyezése.

Forrás ! CSLL.MI.

V.sz. melléklet

HIRDETMÉNY a Kassa városi gettó létrehozásáról.

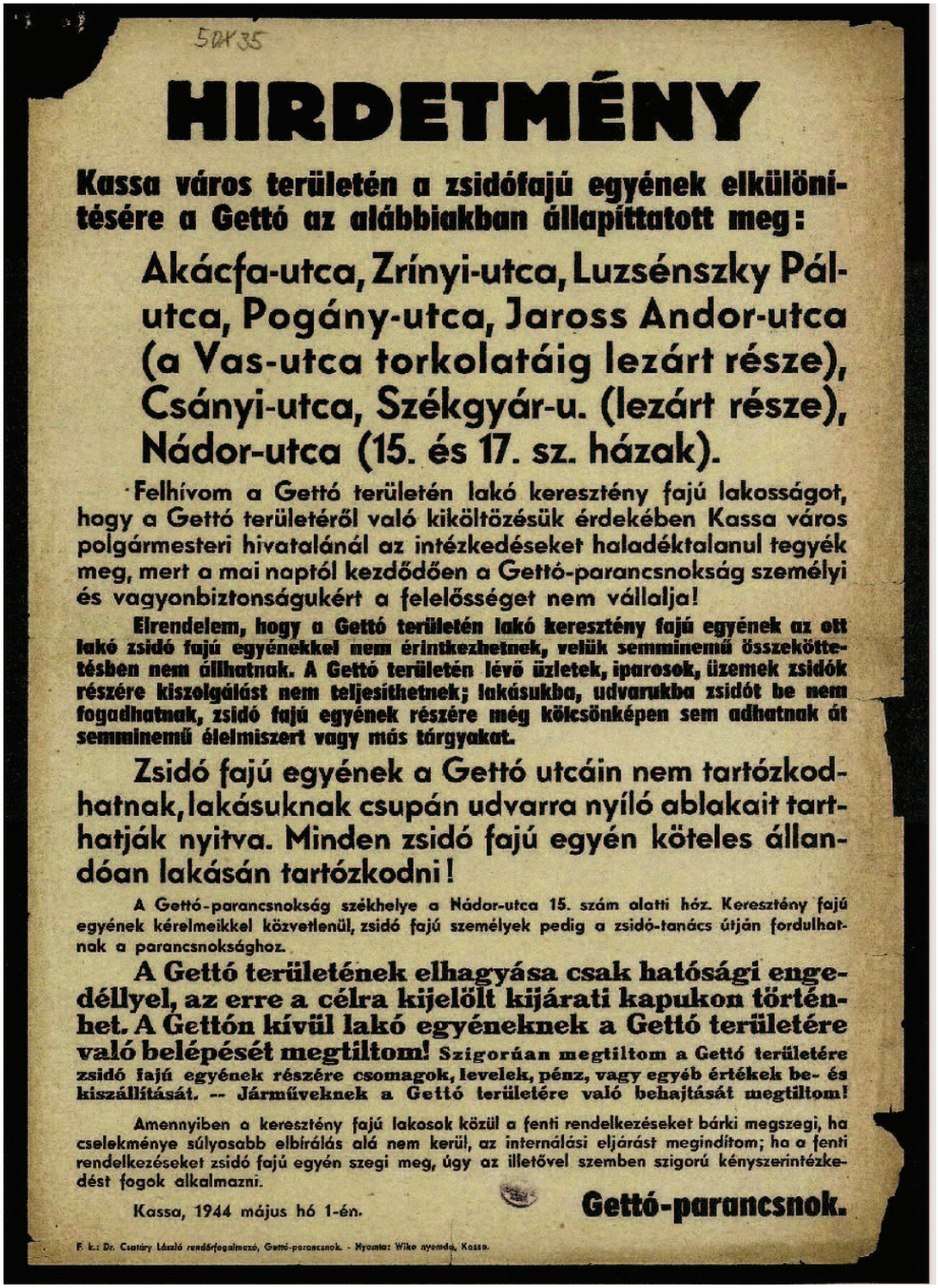

5041/35

HIRDETMÉNY

Kassa város területén a zsidófajú egyének elkülönítésére a Gettó az alábbiakban állapíttatott meg:

Akácfa-utca, Zrínyi-utca, Luzsénszky Pál-utca, Pogány-utca, Jaross Andor-utca (a Vas-utca torkolatáig lezárt része), Csányi-utca, Székgyár-u. (lezárt része), Nádor-utca (15. és 17. sz. házak).

Felhívom a Gettó területén lakó keresztény fajú lakosságot, hogy a Gettó területéről való kiköltözésük érdekében Kassa város polgármesteri hivatalánál az intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg, mert a mai naptól kezdődően a Gettó-parancsnokság személyi és vagyonbiztonságukért a felelősséget nem vállalja!

Elrendelem, hogy a Gettó területén lakó keresztény fajú egyének az ott lakó zsidó fajú egyénekkel nem érintkezhetnek, velük semminemű összeköttetésben nem állhatnak. A Gettó területén lévő üzletek, iparosok, üzemek zsidók részére kiszolgálást nem teljesíthetnek; lakásukba, udvarukba zsidót be nem fogadhatnak, zsidó fajú egyének részére még kölcsönképen sem adhatnak át semminemű élelmiszert vagy más tárgyakat.

Zsidó fajú egyének a Gettó utcáin nem tartózkodhatnak, lakásuknak csupán udvarra nyíló ablakait tarthatják nyitva. Minden zsidó fajú egyén köteles állandóan lakásán tartózkodni!

A Gettó-parancsnokság székhelye a Nádor-utca 15. szám alatti ház. Keresztény fajú egyének kérelmeikkel közvetlenül, zsidó fajú személyek pedig a zsidó-tanács útján fordulhatnak a parancsnoksághoz.

A Gettó területének elhagyása csak hatósági engedéllyel, az erre a célra kijelölt kijárati kapukon történhet. A Gettón kívül lakó egyéneknek a Gettó területére való belépését megtiltom! Szigorúan megtiltom a Gettó területére zsidó fajú egyének részére csomagok, levelek, pénz, vagy egyéb értékek be- és kiszállítását. -- Járműveknek a Gettó területére való behajtását megtiltom!

Amennyiben a keresztény fajú lakosok közül a fenti rendelkezéseket bárki megszegi, ha cselekménye súlyosabb elbírálás alá nem kerül, az internálási eljárást megindítom; ha a fenti rendelkezéseket zsidó fajú egyén szegi meg, úgy az illetővel szemben szigorú kényszerintézkedést fogok alkalmazni.

Kassa, 1944 május hó 1-én.

Gettó-parancsnok.

F. k.: Dr. Csatáry László rendőrfogalmazó, Gettó-parancsnok. - Nyomtat: Wike nyomda, Kassa.

Megjegyzés: A Kassa városi gettó létrehozásáról szóló HIRDETMÉNY 1944. V. 1-én lett kiadva. A Gettó-parancsnok dr. HORVÁTH György Kassa város vidéki rendőr-főkapitány helyettes volt. A hirdetmény lábrészében felelős kiadókként vannak feltüntetve dr. CSATÁRY László „rendőr fogalmazó”, és a Gettó-parancsnok. Kassai helytörténészek tájékoztatása szerint a városi gettó, a téglagyári gyűjtőtáborba történő beolvasztásáról a német parancsnokság döntött, és amely rövid időn belül végrehajtásra került.

Forrás ! OSzK. Nyomtatványtár.

VI.sz. melléklet

Dr. CSATÁRY László Lajos kézírásának tulajdonított gettóparancsnoki aláírások.

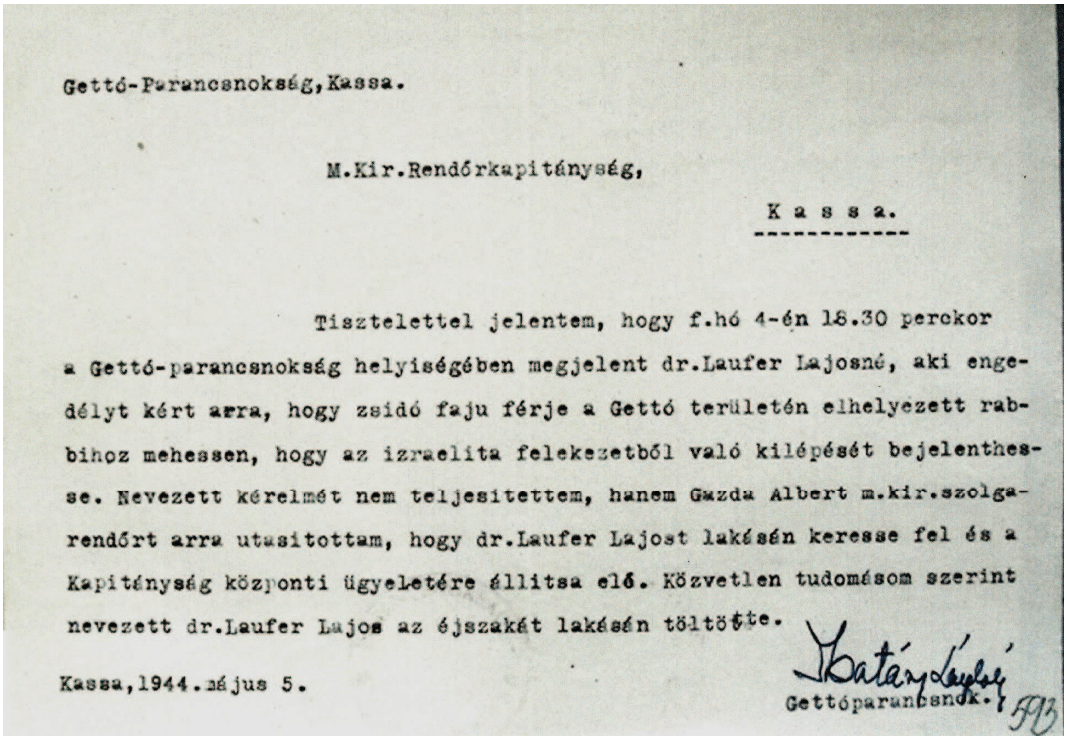

Gettó-Parancsnokság, Kassa.

M.Kir.Rendőrkapitányság,

K a s s a.

Tisztelettel jelentem, hogy f.hó 4-én 18.30 perckor a Gettó-parancsnokság helyiségében megjelent dr.Laufer Lajosné, aki engedélyt kért arra, hogy zsidó faju férje a Gettó területén elhelyezett rabbihoz mehessen, hogy az izraelita felekezetből való kilépését bejelenthesse. Nevezett kérelmét nem teljesitettem, hanem Gazda Albert m.kir.szolgarendőrt arra utasitottam, hogy dr.Laufer Lajost lakásán keresse fel és a Kapitányság központi ügyeletére állitsa elő. Közvetlen tudomásom szerint nevezett dr.Laufer Lajos az éjszakát lakásán töltötte.

Kassa, 1944. május 5.

Gettóparancsnok.

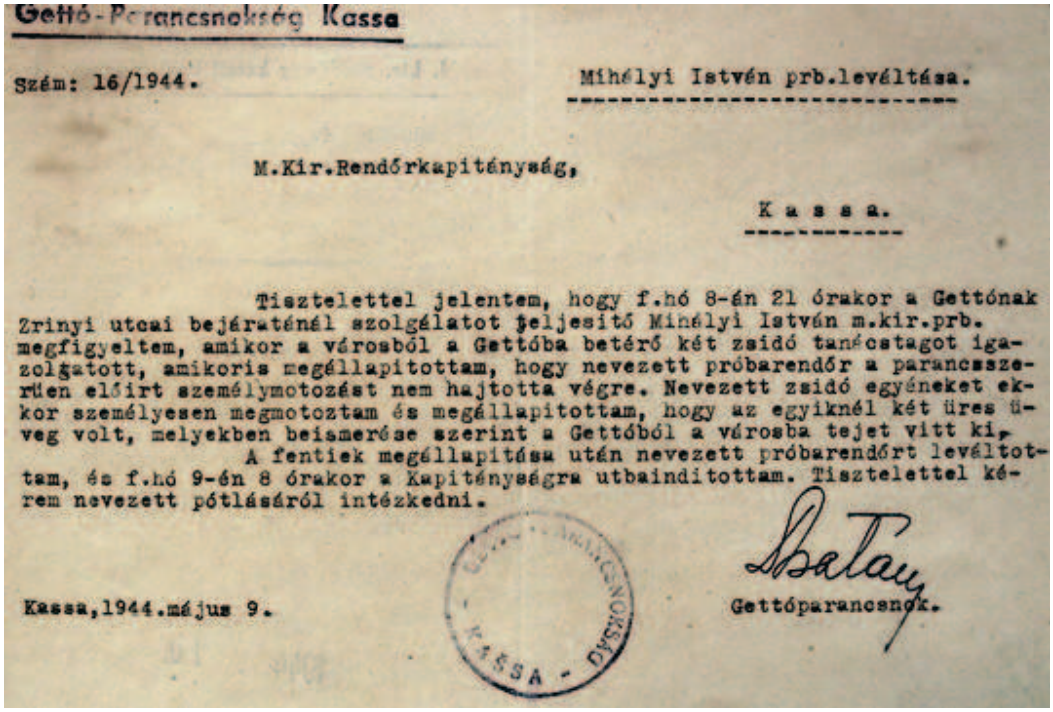

Gettó-Parancsnokság Kassa

Szám: 16/1944.

Mihályi István prb.levéltása.

M.Kir.Rendőrkapitányság,

K a s s a.

Tisztelettel jelentem, hogy f.hó 8-án 21 órakor a Gettónak Zrinyi utcai bejáratánál szolgálatot teljesitő Mihályi István m.kir.prb. megfigyeltem, amikor a városból a Gettóba betérő két zsidó tanácstagot igazolgatott, amikoris megállapitottam, hogy nevezett próbarendőr a parancsszerüen előirt személymotozást nem hajtotta végre. Nevezett zsidó egyéneket ekkor személyesen megmotoztam és megállapitottam, hogy az egyiknél két üres üveg volt, melyekben beismerése szerint a Gettóból a városba tejet vitt ki.

A fentiek megállapitása után nevezett próbarendőrt leváltottam, és f.hó 9-én 8 órakor a Kapitányságra utbainditottam. Tisztelettel kérem nevezett pótlásáról intézkedni.

Kassa, 1944. május 9.

Gettóparancsnok.

Megjegyzés:A két jelentés és a rajtuk látható egymástól merőben eltérő aláírások 1944. V. 5-én és 1944. V. 9-én készültek mindössze négy nap eltéréssel. Bemutatásuk a 2012. VII. 25-én a budapesti Holokauszt Emlékközpontban a dr. CSATÁRY László Lajossal kapcsolatos a Kassai Állami Levéltárban történt kutatás eredményéről tartott konferencián úgy, mint dr. CSATÁRY László Lajos gettóparancsnok által aláírt dokumentumok. A dokumentumok az ÁBTL internetes folyóirata a Betekintő 2014/3. számában a *Csatári László és az 1944-es kassai deportálások* címmel megjelent írásban is meghivatkozásra kerültek.

Forrás ! Kassa Állami Levéltára 17. d. 4728/1944. sz. akta és 18. d. 4814/1944. sz. akta

VII.sz. melléklet

A Rendőrfelügyelőség beosztottjainak névsora

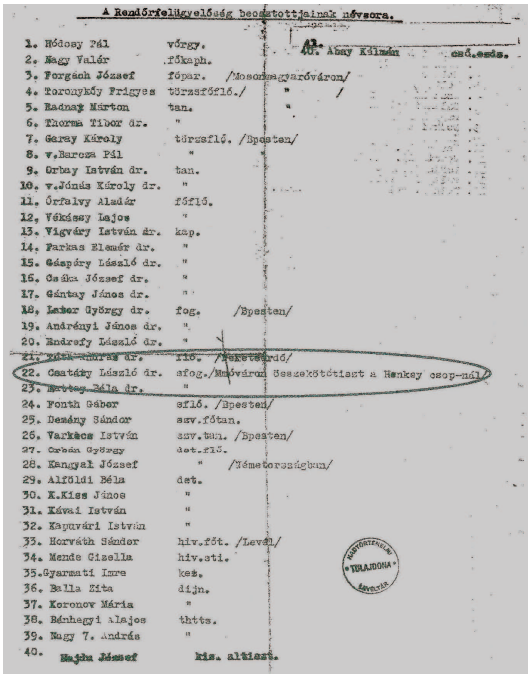

A Rendőrfelügyelőség beosztottjainak névsora.

1. Hódosy Pál vőrgy.
2. Nagy Valér főkaph.
3. Forgách József főpar. /Mosonmagyaróváron/
4. Toronykőy Frigyes törzsfőfő./ " /
5. Radnay Márton tan.
6. Thorma Tibor dr. "
7. Garay Károly törzsfő. /Bpesten/
8. v.Baroza Pál "
9. Orbay István dr. tan.
10. v.Jónás Károly dr. "
11. Őrfalvy Aladár főfő.
12. Vékássy Lajos "
13. Vigváry István dr. kap.
14. Farkas Elemér dr. "
15. Gáspáry László dr. "
16. Csáka József dr. "
17. Gántay János dr. "
18. Lator György dr. fog. /Bpesten/
19. Andrényi János dr. "
20. Endrefy László dr. "
21. [illegible] dr. fő. /Nyéktárdó/
22. Csatáry László dr. sfog./Mmóváron összekötőtiszt a Henkey csop-nál/
23. [illegible] Béla dr. "
24. Fonth Gábor sfő. /Bpesten/
25. Demény Sándor szv.főtan.
26. Varkócs István szv.tan. /Bpesten/
27. Orbán György det.fő.
28. Kangyal József " /Németországban/
29. Alföldi Béla det.
30. K.Kiss János "
31. Kávai István "
32. Kapuvári István "
33. Horváth Sándor hiv.főt. /Levél/
34. Mende Gizella hiv.sti.
35. Gyarmati Imre kez.
36. Balla Zita díjn.
37. Koronov Mária "
38. Bánhegyi Alajos thtts.
39. Nagy 7. András "
40. Hajdu József kis. altiszt.

41. Abay Kálmán csd.ezds.

KISTÖRTÉNELMI TULAJDONA LEVÉLTÁR

Megjegyzés: A dokumentum 1944 őszén készül a Magyar Királyi Rendőrség militarizálásának időszakában. A névsor azoknak a nevét sorolja fel, akik a HÓDOSY Pál ny.á. csendőr vezérőrnagy vezetése alatt álló Rendőrfelügyelőség munkatársai voltak. Dr. CSATÁRY László Lajos neve CSATÁRY László dr. megnevezéssel sfog. jelöléssel a 22-es sorszám mellett olvasható. A dokumentumot 2010 márciusában a II. kerületi Házmán utcában az egyik lakóház tetőterének felújítása során találta meg egy kőműves mester. Az épület 1945. II. 11-12.-i Budai várból történő kitörés útvonalán, a Pasaréten található.

Forrás ! HIM.HL. M.Kir. Rendőrség iratai, növekedési naplószám 52/2010. 1 p.

VIII.sz. melléklet

Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) T 2399-96. számú „Ladislaus Csizsik-CSATARY" dosszié

Megjegyzés: Az öt kötetből álló dosszié IV. kötete tartalmazza azokat a jegyzőkönyveket, amelyek a túlélő szemtanúk vallomásait tartalmazzák. A T 2399-96. számú dosszié tartalmának másolatát a Kanadai Szövetségi Bíróság (The Federal Court of Canada) adta át dr. CSATÁRY László Lajosnak a nyomozás lezárását követően.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.

IX.sz. melléklet

Fotó tabló a T 2399-96. számú felismertetési eljárásban

Megjegyzés: A fotótablókat, amelyek mindegyikén szerepel dr. CSATÁRY László Lajos fényképe, a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Canadian Royal Mounted Police) állította össze a felismertetés eljárások elvégzéséhez lefolytatott nemzetközi nyomozás során.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.

X. sz. melléklet

Susan KISS tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete

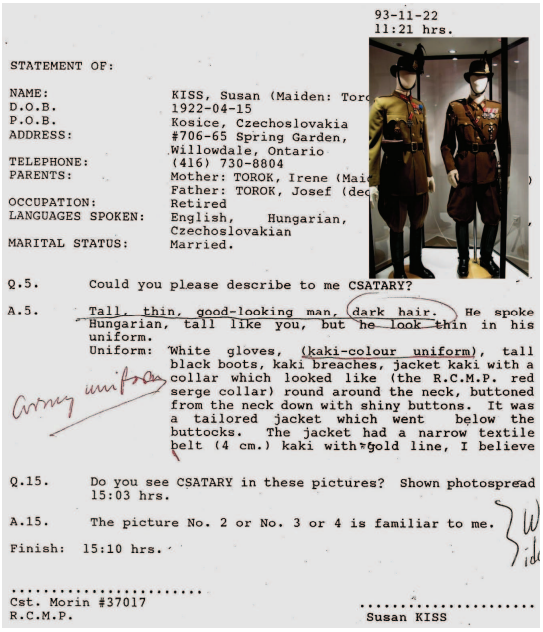

93-11-22
11:21 hrs.

STATEMENT OF:

NAME: KISS, Susan (Maiden: Toro
D.O.B. 1922-04-15
P.O.B. Kosice, Czechoslovakia
ADDRESS: #706-65 Spring Garden, Willowdale, Ontario
TELEPHONE: (416) 730-8804
PARENTS: Mother: TOROK, Irene (Mai
Father: TOROK, Josef (dec
OCCUPATION: Retired
LANGUAGES SPOKEN: English, Hungarian, Czechoslovakian
MARITAL STATUS: Married.

Q.5. Could you please describe to me CSATARY?

A.5. Tall, thin, good-looking man, dark hair. He spoke Hungarian, tall like you, but he look thin in his uniform.
Uniform: White gloves, (kaki-colour uniform), tall black boots, kaki breaches, jacket kaki with a collar which looked like (the R.C.M.P. red serge collar) round around the neck, buttoned from the neck down with shiny buttons. It was a tailored jacket which went below the buttocks. The jacket had a narrow textile belt (4 cm.) kaki with gold line, I believe

Q.15. Do you see CSATARY in these pictures? Shown photospread 15:03 hrs.

A.15. The picture No. 2 or No. 3 or 4 is familiar to me.

Finish: 15:10 hrs.

.....
Cst. Morin #37017
R.C.M.P.

.....
Susan KISS

Megjegyzés: A tanú által adott leírás az általa dr. CSATÁRY László Lajosnak ismert személy ruházatáról, valamint a felismertetési eljárás során adott többvariációs bizonytalan személykiválasztásról. A kép jobb felső sarkában általam elhelyezett fotó a korabeli csendőr egyenruhákat mutatja azokat, amelyeket Susan KISS írt le vallomásában.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

XI.sz. melléklet

Judy LYSY tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete

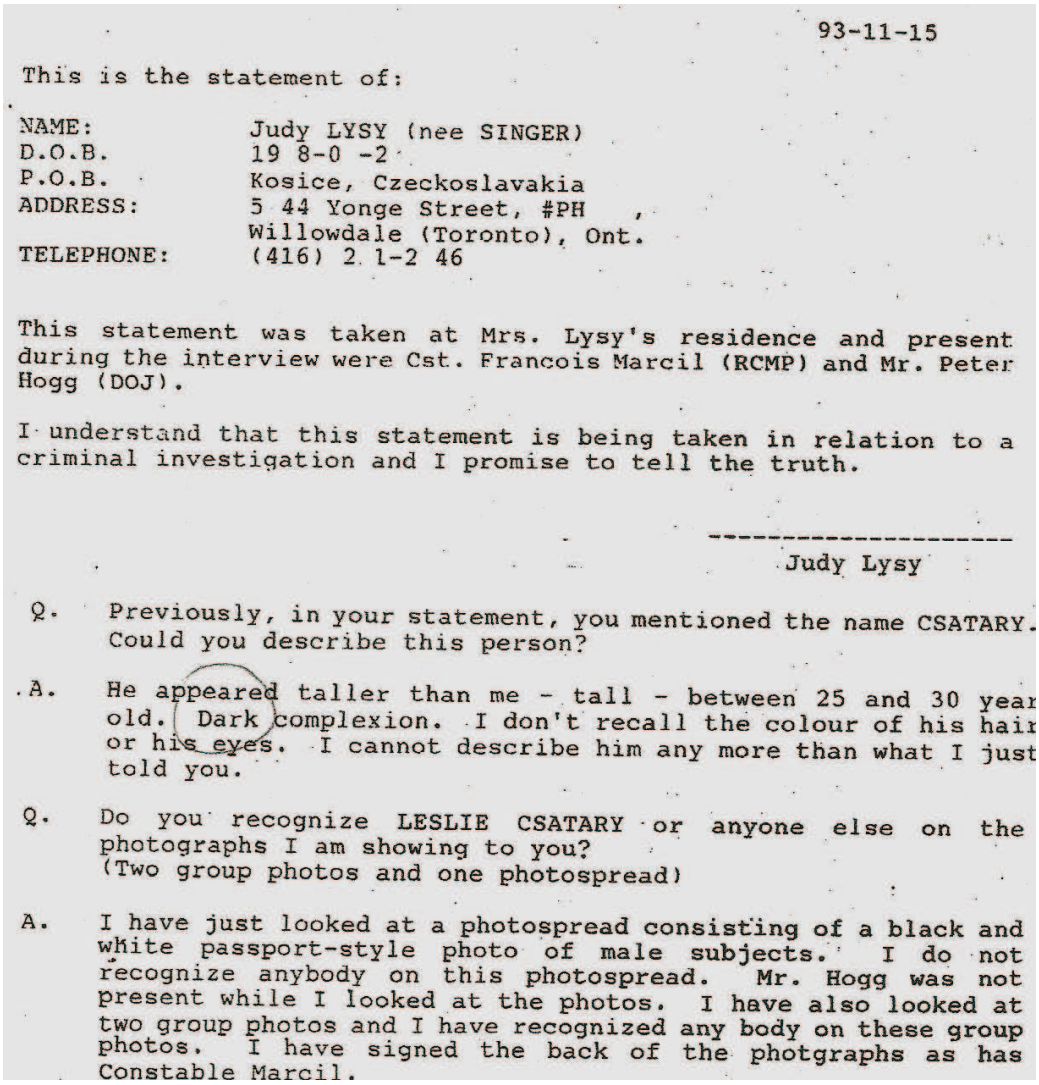

93-11-15

This is the statement of:

NAME: Judy LYSY (nee SINGER)
D.O.B. 19 8-0 -2
P.O.B. Kosice, Czeckoslavakia
ADDRESS: 5 44 Yonge Street, #PH ,
Willowdale (Toronto), Ont.
TELEPHONE: (416) 2 1-2 46

This statement was taken at Mrs. Lysy's residence and present during the interview were Cst. Francois Marcil (RCMP) and Mr. Peter Hogg (DOJ).

I understand that this statement is being taken in relation to a criminal investigation and I promise to tell the truth.

Judy Lysy

Q. Previously, in your statement, you mentioned the name CSATARY. Could you describe this person?

A. He appeared taller than me - tall - between 25 and 30 year old. Dark complexion. I don't recall the colour of his hair or his eyes. I cannot describe him any more than what I just told you.

Q. Do you recognize LESLIE CSATARY or anyone else on the photographs I am showing to you?
(Two group photos and one photospread)

A. I have just looked at a photospread consisting of a black and white passport-style photo of male subjects. I do not recognize anybody on this photospread. Mr. Hogg was not present while I looked at the photos. I have also looked at two group photos and I have recognized any body on these group photos. I have signed the back of the photgraphs as has Constable Marcil.

Megjegyzés: Judy LYSY nem ismerte fel a tablón azt a személyt aki sérelmére a jogsértést 1944 tavaszán Kassán elkövette.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

XII.sz. melléklet

Dr. Stefan KAIFER tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.

[Handwritten text in original is shown here in bold type and typed entries on original form - in italics

Kraj [Regional] Procurator's Office in Košice
(identification of office)

ČVS [abbreviation unknown]

RECORD OF WITNESS STATEMENT

In: *Košice* on: *July 14, 1994* at: *11:40 a.m.*

[the following witness] was examined:

Dr. Štefan K a i f e r, born August 28, 1909
(first name, surname and date of birth)

Previous name and surname: *unchanged*

Permanent place of residence: *Košice, 10 Tomášik Street* Postal code: *040 00*

Temporary place of residence: *n/a* Postal code:

Occupation (previous, present occupation, position): *retired*

Place of work:

Identity Card No.: *OP 659 351 KC 53* Marital status: *married*

Interview in criminal case against: *Dr. Ladislav Csatary*

Relation to the accused: *no relation*

INSTRUCTIONS TO WITNESS

You will be examined with respect to: *Dr. Ladislav Csatary*

who was charged with the criminal act: *- war crimes*

under Article: of the Criminal Code.

[The following handwritten text is in English.]

94-07-14 12:57 hours **Q:** **Do you recognize Dr. L. CSATARY from this photospread?**

DR. STEFAN KAIFER **A:** **No. I don't.**

[The following handwritten text is in Slovak:]

Q: **DO YOU RECOGNIZE DR. L. CSATARY FROM THIS SERIES OF PHOTOGRAPHS?**

A: **NO. I DON'T.**

[signature:] **Kaifer**

[signature:] **Francois Marcil**

Megjegyzés: Dr. Stefan KAIFER nem tudta azonosítani dr. CSATÁRY László Lajost.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

Steve SAS tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete. *XIII.sz. melléklet*

93-11-16
09:19 hrs.

STATEMENT OF:

NAME:	SAS, Steve
D.O.B.	192 -0-30
P.O.B.	Kosice, Czechoslovakia
ADDRESS:	227 Parkhome Ave., Willowdale, Ontario
TELEPHONE:	(416) 2 2-397
PARENTS:	Mother: Serena ROTH (Maiden: Rozoch) (deceased)
	Father: Ignacz, SAS (Szasz)(deceased)
OCCUPATION:	Manager, Humbolt Properties Ltd.
ADDRESS:	#416-2 4 King St. West, Toronto
TELEPHONE:	(416)59 -1 77
MARITAL STATUS:	Married

What language do you speak? English, Hungarian, Slovak, German, French, Spanish.

This statement is being taken at 214 King Street West, Suite 416 in Toronto, by Cst. C. Morin of the RCMP.

"I realize that this statement is taken in relation to a criminal investigation and I promise to tell you the truth."

signed:.....
Steve Sas

My family own a military supply store in the city and during the holidays, I use to help with the store (1940 to 1944), and I saw Csatary in the store on a regular basis. He was a good client. He was a nice person. I saw him several times. I knew his name. I don't recall if he told me, I only know, I knew who he was.

Could you describe for me Mr. Csatary?

He was young, 180 cm., 160-170 lbs., healthy good-looking young chap, he had short dark hair. I don't recall the colour of his eyes. He had no distinguishing feature. He always wore a uniform as described before. He also wore a sabre with a big handle, and carried it on the left side. The sabre was inside a case and fitted on his police belt. I don't remember the description of the uniform but it was different from the policemen on the street which lead me to believe he was an officer. He might have had a white collar on his shirt and some insignia on the collar or shoulder. He wore black pants. He wore a special hat (Shaku) - black with gold trim. Shirt - blue - had breast pockets. He usually walked. The first time I saw Csatary was in 1940 or 41. He spoke Hungarian. I never heard him speak any other language. The times I saw him, I was fairly close (2 feet). I always saw him in uniform prior to, or inside the brick factory.

I never observed Csatary giving orders to other guards inside the brick factory. I only observed him walking, stopping and meeting guards (other police officers), speaking with them, then walking away.

Megjegyzés: SAS Steve által adott személyleírás egy sötét hajú, általa dr. CSATÁRY László Lajosnak ismert személyről, valamint vallomása arról, hogy már 1940, vagy 1941-ben találkozott vele Kassán, szülei boltjában.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

XIV.sz. melléklet

Georg Z. WASSERMANN tanúkihallgatási jegyzőkönyvének részlete.

94-03-29
09:00 hrs.

This is the statement of: George Z. Wasserman
D.O.B 192-1-16
P.O.B. Kosice (KASSA), Czechoslovakia
ADDRESS: 25 3 Brian Drive, North Brook, Chicago, Illinois
TELEPHONE: 708-5 4-4 35

This interview was conducted at Mr. Wasserman's residence. Was also present Mrs. Edna Wasserman.

and pushing people in the brick yard and this many times in the presence of CSATARY. SOO was maybe 5'9" to 5'10", husky, reddish face, I believe dark hair. Very different from CSATARY. I don't remember anybody else.

Q. Have you ever been interviewed before?

A. Not about him. I was interviewed about the concentration camps by someone from the German Consulate.

Q. Have you ever been shown photographs of people from World War II?

A. No.

Q. I will show you a photo line-up consisting of eight black and white passport-style photos, of eight male individuals. I ask you to take a look at it and tell me if you can recognize LESLIE CSATARY from this photo line-up?

A. I believe it is #5.

Q. Would you be willing to testify in a court of law in Canada should the subject of this investigation be charged?

A. Yes.

Q. Do you know of any other witnesses who are alive and could be able to help us in this investigation?

A. No.

Q. How is your health?

A. Good. No problem.

Time: 11:10

.....
George WASSERMAN

.....
Francois MARCIL.

Megjegyzés: A tanú egy sötét hajú személyt ír le és úgy hiszi, hogy az ötödik számú fotó az, amely dr. CSATÁRY László Lajosról készült.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

Shachar YESHA'AYAHU fényképről történő felismertetési jegyzőkönyve.

Israel Police

Statement by: **Statement no.___folio no._3_**

I.D. Number:	**Given name:** Yesha'ay· ıu	**Surname:** Shachar	**Name in romanization:** Yesha'ay· ..u Shachar
Former name:	**Marital status:** Married___Single__ Divorced__Widowed__	**Sex:**	**Religion:**
Date of birth:	**Place of birth:**	**Home telephone:**	**Work telephone:**
Address:		**Name and address of place of work:**	
Personal no. in I.D.F.:	**Father's name:**	**Parents' address:**	

Investigators:

Date	**Time**	**Place**	**Pers. no.**	**Rank**	**Given Name**	**Surname**

X. It seems to me ~~that the~~ that one of the persons, in photo 2 or 3, is Csatary. I was liberated on 8 May 1945 by the Russians, in [Lower? - unclear - tr.] Silesia, not far from the Czech border, in Camp Cernau [?]. This moment I have remembered and I ask that it be added to what I have related up to now, that Csatary used to strike his boots with the whip which he held in his hand. This is my statement as I have given it, and I am confirming its truth with my hand and signature on every page.

[signatures] Yesha'ayahu Shachar Miri Drucker J.S. Rainville

940309

1523

Megjegyzés: A tanú nem azonosította dr. CSATÁRY László Lajost.

Forrás ! CSLL.MI. T 2399-96.sz.dosszié.

Igazolás a CSATÁRY-család lakcím bejelentkezésről a németországi Simbach am Inn városába

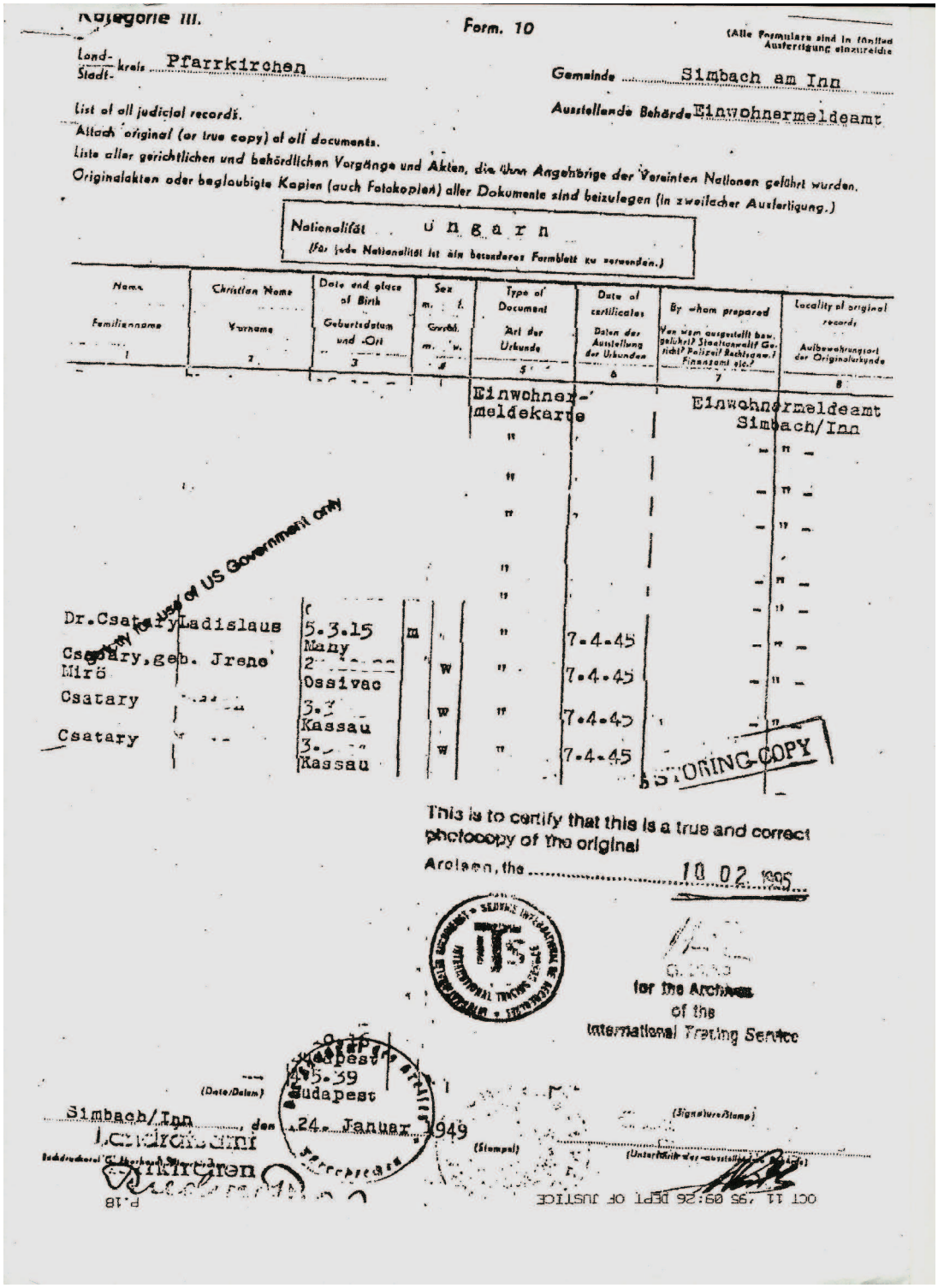

<u>*Megjegyzés*</u>: Az igazolás azt tanúsítja, hogy dr. CSATÁRY László Lajos családjával együtt 1945. IV. 7-én a németországi Simbach am Inn-ben már bejelentett lakos volt. Az igazolás a Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség (Royal Canadian Mounted Police) eljárása során lett bekérve az Nemzetközi Nyomozó Szolgálat (International Tracing Service) archívumából.

Forrás ! FCCA. T 2399-96.

XVII.sz. melléklet

Igazolás a németországi Simbach am Inn városi Magyar iroda vezetőjétől

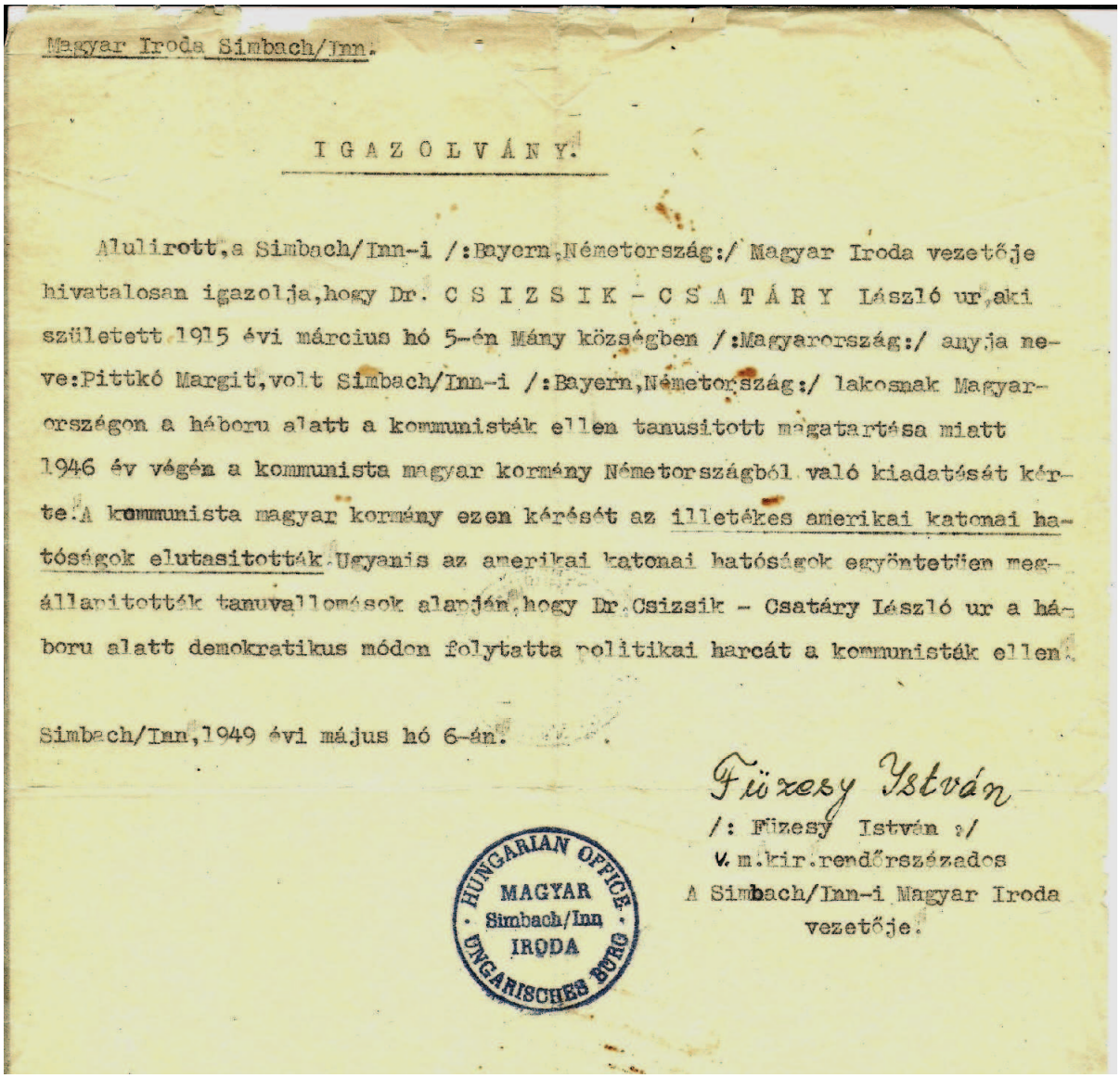

Magyar Iroda Simbach/Inn.

I G A Z O L V Á N Y.

Alulirott,a Simbach/Inn-i /:Bayern,Németország:/ Magyar Iroda vezetője hivatalosan igazolja,hogy Dr. C S I Z S I K - C S A T Á R Y László ur,aki született 1915 évi március hó 5-én Mány községben /:Magyarország:/ anyja neve:Pittkó Margit,volt Simbach/Inn-i /:Bayern,Németország:/ lakosnak Magyarországon a háboru alatt a kommunisták ellen tanusitott magatartása miatt 1946 év végén a kommunista magyar kormány Németországból való kiadatását kérte.A kommunista magyar kormány ezen kérését az illetékes amerikai katonai hatóságok elutasitották.Ugyanis az amerikai katonai hatóságok egyöntetüen megállapitották tanuvallomások alapján,hogy Dr.Csizsik - Csatáry László ur a háboru alatt demokratikus módon folytatta politikai harcát a kommunisták ellen.

Simbach/Inn,1949 évi május hó 6-án.

Füzesy István

/: Füzesy István :/
v.m.kir.rendőrszázados
A Simbach/Inn-i Magyar Iroda
vezetője.

HUNGARIAN OFFICE · MAGYAR Simbach/Inn IRODA · UNGARISCHES BÜRO

Megjegyzés: Az igazolást FÜZESY István rendőr százados állította ki dr. CSATÁRY László Lajos számára, amely szerint az USA katonai hatóságai lenyomozták háború alatt tanúsított viselkedését és azt állapították meg, hogy feladatát demokratikus módon végezte.

Forrás ! CSLL.MI.

XVIII.sz. melléklet

A kassai népbíróság dr. CSATÁRY László Lajos ellen kiadott elfogató parancsa.

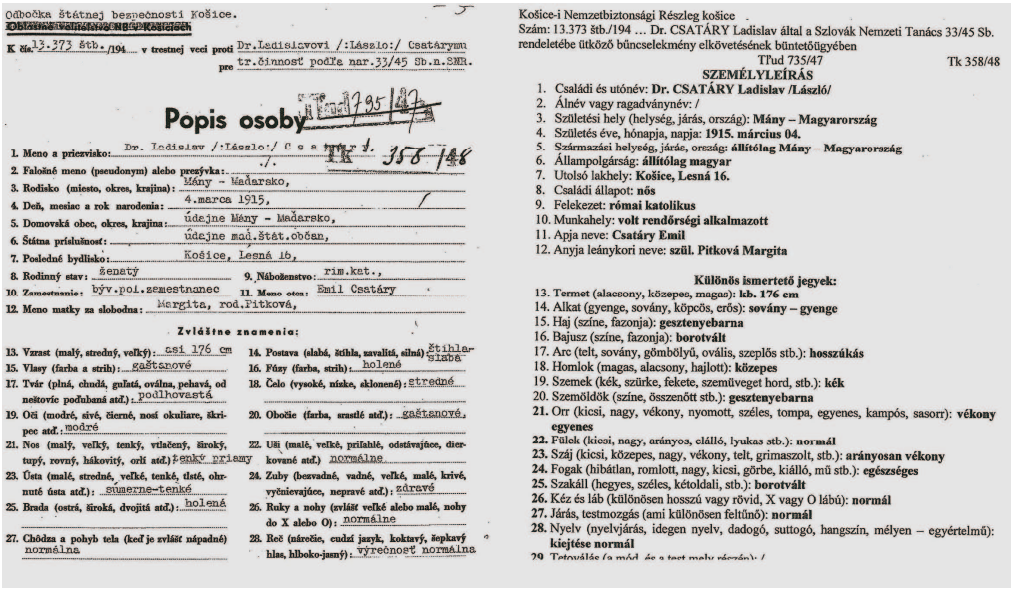

Odbočka štátnej bezpečnosti Košice.
Oddelenie verejnej bezpečnosti Košice

K čís. 13.373 štb./194... v trestnej veci proti Dr.Ladislavovi /:László:/ Csatárymu pre tr.činnosť podľa nar.33/45 Sb.n.SNR.

Popis osoby

1. Meno a priezvisko: Dr. Ladislav /:László:/ Csatáry
2. Falošné meno (pseudonym) alebo prezývka: ./.
3. Rodisko (miesto, okres, krajina): Mány - Maďarsko,
4. Deň, mesiac a rok narodenia: 4.marca 1915,
5. Domovská obec, okres, krajina: údajne Mány - Maďarsko,
6. Štátna príslušnosť: údajne mad.štát.občan,
7. Posledné bydlisko: Košice, Lesná 16,
8. Rodinný stav: ženatý
9. Náboženstvo: rim.kat.,
10. Zamestnanie: býv.poi.zamestnanec
11. Meno otca: Emil Csatáry
12. Meno matky za slobodna: Margita, rod.Pitková,

Zvláštne znamenia:

13. Vzrast (malý, stredný, veľký): asi 176 cm
14. Postava (slabá, štíhla, zavalitá, silná) štíhla
15. Vlasy (farba a strih): gaštanové
16. Fúzy (farba, strih): holené
17. Tvár (plná, chudá, guľatá, oválna, pehavá, od neštovíc podubaná atď.): podlhovastá
18. Čelo (vysoké, nízke, sklonené): stredné
19. Oči (modré, sivé, čierne, nosí okuliare, škrípce atď.): modré
20. Obočie (farba, srastlé atď.): gaštanové,
21. Nos (malý, veľký, tenký, vtlačený, široký, tupý, rovný, hákovitý, orlí atď.) tenký priamy
22. Uši (malé, veľké, priliehlé, odstávajúce, diery kované atď.) normálne
23. Ústa (malé, stredné, veľké, tenké, tlsté, ohrnuté ústa atď.): stredne-tenké
24. Zuby (bezvadné, vadné, veľké, malé, krivé, vyčnievajúce, nepravé atď.): zdravé
25. Brada (ostrá, široká, dvojitá atď.): holená
26. Ruky a nohy (zvlášť veľké alebo malé, nohy do X alebo O): normálne
27. Chôdza a pohyb tela (keď je zvlášť nápadné) normálna
28. Reč (nárečie, cudzí jazyk, koktavý, šepkavý hlas, hlboko-jasný): výrečnosť normálna

Košice-i Nemzetbiztonsági Részleg košice
Szám: 13.373 štb./194 ... Dr. CSATÁRY Ladislav által a Szlovák Nemzeti Tanács 33/45 Sb. rendeletébe ütköző bűncselekmény elkövetésének büntetőügyében

TTud 735/47 Tk 358/48

SZEMÉLYLEÍRÁS

1. Családi és utónév: **Dr. CSATÁRY Ladislav /László/**
2. Álnév vagy ragadványnév: /
3. Születési hely (helység, járás, ország): **Mány – Magyarország**
4. Születés éve, hónapja, napja: **1915. március 04.**
5. Származási helység, járás, ország: **állítólag Mány Magyarország**
6. Állampolgárság: **állítólag magyar**
7. Utolsó lakhely: **Košice, Lesná 16.**
8. Családi állapot: **nős**
9. Felekezet: **római katolikus**
10. Munkahely: **volt rendőrségi alkalmazott**
11. Apja neve: **Csatáry Emil**
12. Anyja leánykori neve: **szül. Pitková Margita**

Különös ismertető jegyek:

13. Termet (alacsony, közepes, magas): **kb. 176 cm**
14. Alkat (gyenge, sovány, köpcös, erős): **sovány – gyenge**
15. Haj (színe, fazonja): **gesztenyebarna**
16. Bajusz (színe, fazonja): **borotvált**
17. Arc (telt, sovány, gömbölyű, ovális, szeplős stb.): **hosszúkás**
18. Homlok (magas, alacsony, hajlott): **közepes**
19. Szemek (kék, szürke, fekete, szemüveget hord, stb.): **kék**
20. Szemöldök (színe, összenőtt stb.): **gesztenyebarna**
21. Orr (kicsi, nagy, vékony, nyomott, széles, tompa, egyenes, kampós, sasorr): **vékony egyenes**
22. Fülek (kicsi, nagy, arányos, csálló, lyukas stb.): **normál**
23. Száj (kicsi, közepes, nagy, vékony, telt, grimaszolt, stb.): **arányosan vékony**
24. Fogak (hibátlan, romlott, nagy, kicsi, görbe, csálló, mű stb.): **egészséges**
25. Szakáll (hegyes, széles, kétoldali, stb.): **borotvált**
26. Kéz és láb (különösen hosszú vagy rövid, X vagy O lábú): **normál**
27. Járás, testmozgás (ami különösen feltűnő): **normál**
28. Nyelv (nyelvjárás, idegen nyelv, dadogó, suttogó, hangszín, mélyen – egyértelmű): **kiejtése normál**
29. Tetoválás (a más és a test mely részén): /

Megjegyzés: A szlovák nyelvű elfogatóparancs tartalmazza a dr. CSATÁRY László Lajosnak tulajdonított személyleírást. A szlovák nyelvű elfogatóparancs és annak magyar nyelvre lefordított szövege a jobb érthetőség miatt lett a fotón egymás mellé szerkesztve. Az eredeti szlovák nyelvű irat magyar nyelvre történő hiteles lefordítása a dr. CSATÁRY László Lajos ellen Budapesten a Budapesti Nyomozó Ügyészség nyomozása során történt.

Forrás ! KAL. Tk 358/1948.sz. ; BNYÜ.I. nyom. 1597/2011.

XIX.sz. melléklet

Dr. CSATÁRY László Lajos számára Kassán 1943-ban kiállított útlevél 1. és 2. oldala.

Forrás ! CSLL.MI. op.cit. 499073. számú útlevél 1. és 2. oldala.

XX.sz. melléklet

Dr. CSATÁRY László Lajos Kassán 1943-ban kiállított útlevele (3-4. oldal)

Megjegyzés: A 499073. számú útlevél 3-4. oldala dr. CSATÁRY László Lajos adataival és személyleírásával. Az útlevél különös jellegzetessége, hogy párhuzamosan tartalmazza felesége adatait és személyleírását.
Forrás ! CSLL.MI. op.cit. 499073. számú útlevél 3. és 4. oldala.

XXI.sz. melléklet

Dr. CSATÁRY László Lajos 1948-ban Münchenben kiállított német személyi igazolványa

Megjegyzés: „*Dr. csizsik Csatári Ladislaus*” számára 1948-ban Münchenben kiállított személyi igazolvány, amiben a személyleírása mellett ujjnyomata is szerepelt.
Forrás ! CSLL.MI. op.cit. B.XXVI/23453 számú személyi igazolvány.

XXII.sz. melléklet

A Magyar Királyi Rendőrség fogalmazói karba történő alkalmazás kellékei

A fogalmazói és felügyelői karban való alkalmazás kellékei:[2]

1. 21 évet meghaladó, de 30 éven aluli életkor,
2. nőtlen állapot,
3. erős testalkat és egészséges szervezet,
4. a fogalmazói karhoz pályázóknál az 1929 :

Forrás ! *A rendőrség szervezete és ügyvitele.* op.cit. 76-77.p. Budapest, 1943, Magyar Királyi Belügyminisztérium. 200 p.

XXIII.sz. melléklet

Dr. CSATÁRY László Lajos rendőr segédfogalmazóról készült korabeli fényképek

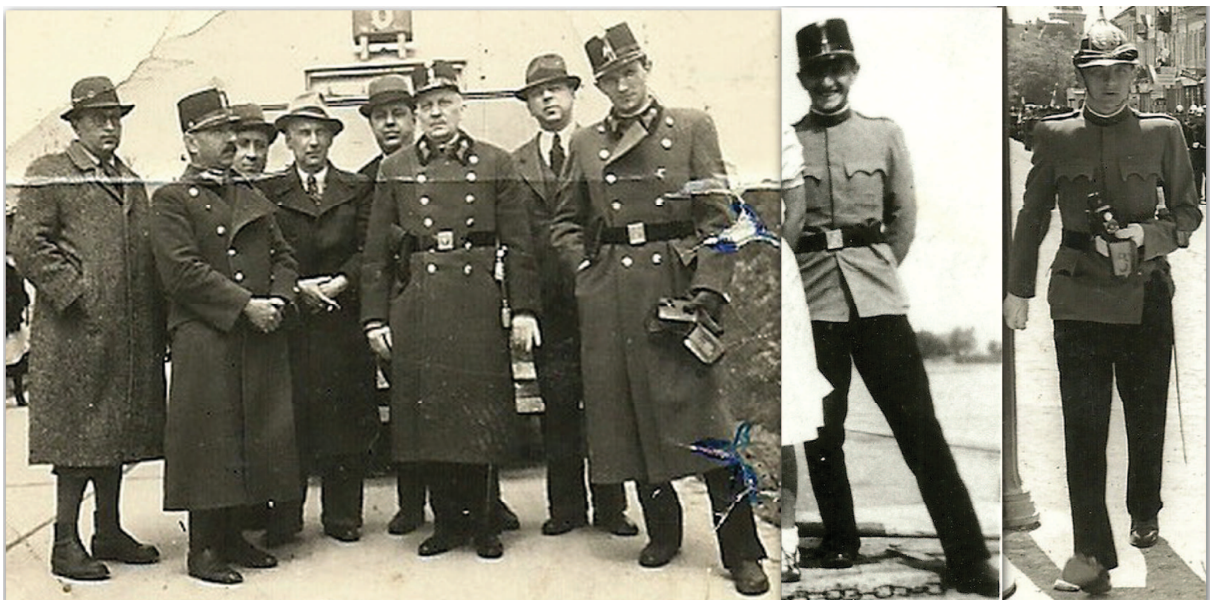

Megjegyzés: A kép-montázs dr. CSATÁRY László Lajos magándokumentumaiból van összeállítva. Dr. CSATÁRY László Lajosról fennmaradt fotók, amelyeken rendőrségi formaruhában látható. A felvételeken jól látható az erős testalkat, valamint az, hogy termete kimagaslott a többi rendőr között, ami alátámasztja 182 cm-es testmagasságát. A kép, három fotó felhasználásával készített montázs. Dr. CSATÁRY László Lajos a jobb oldalon látható.

Forrás ! CSLL.MI.

XXIV.sz. melléklet

A Kanadai Igazságügyi Minisztérium 2015. IV.13-án kelt levele

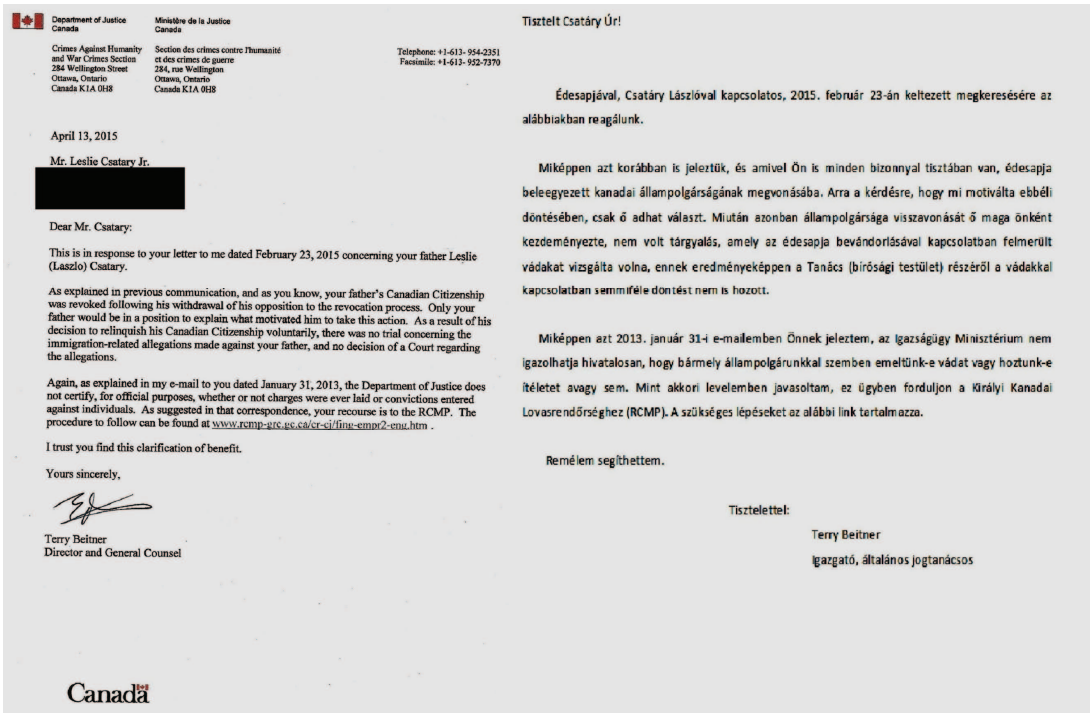

Department of Justice Canada
Ministère de la Justice Canada

Crimes Against Humanity and War Crimes Section
284 Wellington Street
Ottawa, Ontario
Canada K1A 0H8

Section des crimes contre l'humanité et des crimes de guerre
284, rue Wellington
Ottawa, Ontario
Canada K1A 0H8

Telephone: +1-613- 954-2351
Facsimile: +1-613- 952-7370

April 13, 2015

Mr. Leslie Csatary Jr.
[redacted]

Dear Mr. Csatary:

This is in response to your letter to me dated February 23, 2015 concerning your father Leslie (Laszlo) Csatary.

As explained in previous communication, and as you know, your father's Canadian Citizenship was revoked following his withdrawal of his opposition to the revocation process. Only your father would be in a position to explain what motivated him to take this action. As a result of his decision to relinquish his Canadian Citizenship voluntarily, there was no trial concerning the immigration-related allegations made against your father, and no decision of a Court regarding the allegations.

Again, as explained in my e-mail to you dated January 31, 2013, the Department of Justice does not certify, for official purposes, whether or not charges were ever laid or convictions entered against individuals. As suggested in that correspondence, your recourse is to the RCMP. The procedure to follow can be found at www.rcmp-grc.gc.ca/cr-cj/fing-empr2-eng.htm .

I trust you find this clarification of benefit.

Yours sincerely,

Terry Beitner
Director and General Counsel

Canada

Tisztelt Csatáry Úr!

Édesapjával, Csatáry Lászlóval kapcsolatos, 2015. február 23-án keltezett megkeresésére az alábbiakban reagálunk.

Miképpen azt korábban is jeleztük, és amivel Ön is minden bizonnyal tisztában van, édesapja beleegyezett kanadai állampolgárságának megvonásába. Arra a kérdésre, hogy mi motiválta ebbéli döntésében, csak ő adhat választ. Miután azonban állampolgársága visszavonását ő maga önként kezdeményezte, nem volt tárgyalás, amely az édesapja bevándorlásával kapcsolatban felmerült vádakat vizsgálta volna, ennek eredményeképpen a Tanács (bírósági testület) részéről a vádakkal kapcsolatban semmiféle döntést nem is hozott.

Miképpen azt 2013. január 31-i e-mailemben Önnek jeleztem, az Igazságügy Minisztérium nem igazolhatja hivatalosan, hogy bármely állampolgárunkkal szemben emeltünk-e vádat vagy hoztunk-e ítéletet avagy sem. Mint akkori levelemben javasoltam, ez ügyben forduljon a Királyi Kanadai Lovasrendőrséghez (RCMP). A szükséges lépéseket az alábbi link tartalmazza.

Remélem segíthettem.

Tisztelettel:

Terry Beitner
Igazgató, általános jogtanácsos

Megjegyzés: A Kanadai Igazságügyi Minisztérium arról ad tájékoztatást, hogy nem tudják mi motiválta dr. CSATÁRY László Lajost kanadai állampolgárságáról való lemondásában, továbbá arról, hogy 1949-ben Kanadába történő bevándorlásával kapcsolatban semmiféle vádakat nem vizsgáltak és ebben bírói döntés nem történt. A fotó montázsban az eredeti angol nyelvű levél mellett, a magyar nyelvű olvasható.

Forrás ! CSLL.MI.

DOI : 10.31627/RTF XXVII 2017 53N 145-160P

0471 VOLCSÁNYI Nikolett

A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szokatlan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél

A Magyar Királyi Csendőrség felállítása nyomán a vidék közbiztonsága megszilárdult — a létrehozás és a háborús évek kivételével — a szervezet 90% körüli bűnfelderítési mutatókat hozott létre.[1] Ez az eredmény napjainkig világszinten egyedülállónak mondható. Magyarország az XX. század elején Európa legbiztonságosabb állama volt. A Magyar Királyi Csendőrséget külföldi rendvédelmi szervezetek képviselői látogatták tanulmányozás céljából.[2]

Ez a tekintély és eredményesség leginkább annak a szigorú szabályrendszernek volt köszönhető, mely figyelembe vett minden olyan körülményt, amely a személyi állomány tagjainak megítélésben szerepet játszhatott. A testület személyi állományával szemben a köztiszteletet kiérdemlő magatartásnak az elvárását a szervezet szabályzataiban is rögzítette.[3]

A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati szabályzatai számos olyan pontot tartalmaztak, melyek betartása és betartatása ma már elképzelhetetlen lenne. A legapróbb részletre is kitértek, szabályozták többek között a szolgálatteljesítés helyének kiválasztási szempontjait, a személyes kapcsolattartást, az előírt takarékosságot, a nősülés engedélyeztetésének folyamatát és még a csendőrök családtagjainak is tilos volt elfogadni bármilyen ajándékot vagy akár egy apró szívességet. Pontról pontra meghatározták az elvárt viselkedést, a kötelező életvitelt. Természetesen ma is léteznek a rendvédelmi szervezetekre vonatkozó szabályok, de azok megközelítőleg sem annyira szigorúak, összetettek és az élet minden apró részletére kiterjedőek, mint amelyek a Magyar Királyi Csendőrségre vonatkozó szabályozások voltak.[4]

A Magyar Királyi Csendőrség felállítását 1881-ben szavazta meg az országgyűlés,[5] a testület 1945-ig működött.[6] Több írásban is a vidék rendőrségeként emlegetik, mivel fennhatósága a városokra nem terjedt ki, ezeken a helyeken ugyanis rendőrség működött, bár nem volt ritka, hogy a város felkérésére a városi hatósági terület egy részén is — elsősorban a külterületeken — a Magyar Királyi Csendőrség tartotta fenn a rendet, mivel a testület szervezeti felépítése is a rendőrségekénél kedvezőbb volt a vidéki rendfenntartás tekintetében.[7] **(I.sz. melléklet)**

Impozánsak a testületi eredmények, főleg ha belegondolunk, hogy mindezt akkor sikerült elérni, amikor még nem állt rendelkezésre a ma már olyan természetes digitális technika, térfigyelő kamera, hazugságvizsgáló, diktafon a vallomások rögzítéséhez stb. A Magyar Királyi Csendőrség olyan kiváló, egyszeri és megismételhetetlen tevékenységet hozott létre, hogy dr. ZÉTÉNYI Zsolt tanulmányának zárószavaiban ezt így foglalta össze: *„Nagy kérdés, hogy mikor emelkedik a magyar rendvédelem újra arra az erkölcsi és hivatásbeli magaslatra, amelyen hasonlítani lehet majd az alkotmányos jogelődhöz, a jogfosztott, megtiport Magyar Királyi Csendőrséghez.”* [8] **(II.sz. melléklet)**

A Magyar Királyi Csendőrség mint a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett fegyveres őrtestület,[9] hivatott volt: 1. működési területén a személy- és vagyonbiztonság megóvására, 2. a közbéke és közrend fenntartására, 3. a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek megszegésének megakadályozására, 4. a véletlenségből vagy mulasztásból eredő szerencsétlenségek, veszélyek és károk következtében létrejött helyzetekben a törvényes rend védelmére és helyreállítására, 5. a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek ellen vétők kinyomozására és az illetékes hatóságoknak való átadására, illetőleg feljelentésére.[10]

1881-ben a testületbe való felvétel feltételei voltak: magyar honosság, feddhetetlen előélet mellett erkölcsi érdemesség és nemzeti szempontból való megbízhatóság, 19 és 40 év közötti életkor, nőtlenség, törvényesen elvált gyermektelen, vagy gyermektelen özvegyi állapot, hadi szolgálatra való alkalmasság, megfelelő jártasság a magyar nyelvben, írás-olvasás-számolás, legalább 163 cm testmagasság. Mindezek a feltételek a csendőrség teljes fennállása alatt lényegében változatlanok maradtak. Az írás-olvasáshoz, illetve számoláshoz kell még megjegyezni, hogy ez a vizsgált időszakhoz képest nem volt olyan természetes, mint ahogyan azt ma gondolnánk. Akkor, amikor a rendőrség kötelékében szolgálóknak mintegy 20%-a volt analfabéta — a rendőrség személyi állományában az analfabétizmust a testület államosításakor[11] sikerült teljesen felszámolni — akkor ezek a ma oly alapvetőnek tűnő képességek még műveltséget és képzettséget jelentettek.

Ezen elvárások vizsgálata mellett a felvételi eljárás során előnyben részesítették még a paraszti származású jelentkezőket, mivel a csendőrség szolgálati feladatait vidéken teljesítette, ahol előnyt jelenthetett ebből a közegből való származás, továbbá az őrsök közgazdálkodásában is jobban boldogultak a vidéki származású csendőrök.

A legfontosabb csendőrerényeket CSEPI Béla gyűjtötte össze és fejtette ki, melyet a *Csendőrségi Lapok*ban közölt cikkek alapján állított össze 1941-ben.[12]

A Magyar Királyi Csendőrség nem pusztán egy rendfenntartó szervezet volt, hanem annál sokkal több. Egy eszme, amely mögött olyan szavak álltak, melyek mára már sokat vesztettek tartalmukból, érzelmi töltetükből. Szinte már csaknem ki is koptak a mindennapi szóhasználatból, ezek közül csak néhány: bajtársiasság, hűség, tekintély, tisztelet, hazaszeretet, becsület, önfeláldozás, erkölcs, józanság, feddhetetlenség és példamutatás. A szervezet jelmondata:

„*HÍVEN, BECSÜLETTEL, VITÉZÜL! A HAZÁÉRT MINDHALÁLIG!*"

Csendőrnek lenni nem csak egy munka, egy megélhetési forma volt, hanem a szó szoros értelmében vett szolgálat. Isten, a haza, a törvény és a magyar nép szolgálata, azaz hivatás volt. A csendőrt esküje alól csak az menthette fel, akinek azt letette, azaz a mindenható Isten.[13] Ennek bizonyítéka, hogy a szervezet feloszlása után a világ minden tájára szétszéledve a testület tagjai hűek maradtak esküjükhöz és a bajtársiasság, az összetartozás, a hűség, a hagyományok tiszteletének és őrzésének szellemében élték életüket. **(III.sz. melléklet)**

A Magyar Királyi Csendőrség 1896-ban kiadott szolgálati szabályzata, azaz az *„Általános szolgálati határozvány a Magyar Királyi Csendőrség számára."* előírta, hogy a csendőr magatartása mindenki irányában és minden viszonyok között komoly és katonás legyen. Még szolgálaton kívül sem engedhető meg sértő modor vagy erőszakoskodás. Társalgása legyen szűkszavú és megfontolt, tréfáló vagy helytelen beszéd tiltott volt. Politikai vitákba vagy hasonló fejtegetésekbe való bocsátkozás megengedhetetlennek minősült. Kávéházak, kocsmák közül is csak jó hírű helyekre térhet be és ott is a legilledelmesebb magaviseletet kellett tanúsítania. Nem maradhatott egész éjjel vagy mulathatott zajosan, ezek a csendőr állásával nem fértek össze. Csőcselék-néppel vagy korhely egyénekkel nem jelenhetett meg nyilvánosan, ilyen személyeket kerülnie kellett, mert ezek a csendőr állásának megítélését sértették.[14]

A szabályzatot magyarázó tananyag mindezt bővebben is kifejtette. Komoly viselkedés alatt azt kellett érteni, hogy a csendőr senkivel nem tréfál és nevetgél, hanem férfias, meglett emberhez illő magatartást tanúsít. Így joggal elvárhatta ugyanezt attól, akivel éppen társalgott. Viszont ha viccelődéssel, komolytalan viselkedéssel aláásta tekintélyét, akkor ennek megfelelően, tiszteletlenül bánhattak vele is. Tisztában kellett lennie az illemszabályokkal és azt mindenkivel szemben alkalmaznia kellett szolgálatban és szolgálaton kívül egyaránt, hiszen udvariatlanság esetén az egész testületére szégyent hozhatott volna. Tudnia kellett, kit hogyan illendő megszólítani, köszönteni, ki kinek nyújt kezet először, hogyan kell belépni valahová, mi a látogatásra alkalmas időpont. Szolgálatban tilos volt bármilyen vendéglőbe, kocsmába, csárdába vagy kávéházba bemennie és ott étkeznie vagy szeszes italt fogyasztani. Ekkor ugyanis az evéshez vagy iváshoz le kellett volna tennie kezéből fegyverét, amivel fegyelmi vétséget követett volna el. Kizárólag arra alkalmas pihenőhelyen étkezhetett portyázás közben, ahol az otthonról hozott élelmiszerét fogyaszthatta el. Amennyiben nem rendelkezett saját élelmiszerrel, akkor meg kellett kérnie egy arra járót, hogy vigyen neki a vendéglőből vagy kocsmából. Abban az esetben, ha nem volt erre alkalmas járókelő, akkor bemehetett ugyan a vendéglőbe, de csak addig, ameddig megrendelte az ételt. Azt elcsomagoltatva szintén a pihenőhelyen fogyaszthatta csak el. A legtöbb községben azonban akadt olyan magánház, ahol polgári egyének pénzért szívesen ellátták ennivalóval. Evésen vagy iváson kívül, szolgálati indokkal természetesen bemehetett egy vendéglőbe vagy kocsmába szolgálat alatt — sőt kötelessége is volt — főleg ha az adott csapszék rossz hírben áll vagy besúgóitól értesült arról, hogy ott törvényszegés történik. Csak így győződhetett meg arról, hogy nem folynak-e tiltott üzelmek, például orgazdaság, tiltott szerencsejáték, hamiskártyázás vagy nem alkalmaztak-e kéjnőket. Belépésére az is alapos indok lehetett, ha például bentről segélykiáltást hallott. A fenti esetekben be kellett ugyan mennie, de csak arra az időre maradhatott, amíg szolgálati tevékenységét végezte, utána mielőbb távoznia kellett. Tilos volt leülnie, kényelembe helyeznie magát és bármit fogyasztania. Őrs-parancsnokának minden esetben köteles volt jelenteni, ha szolgálata alatt kocsmában járt és azt, hogy belépését mi tette szükségessé. Ha ezt elmulasztotta és kocsmában tartózkodása később őrs-parancsnoka tudomására jutott, akkor elöljárója joggal gondolhatta, hogy a belépés étkezési, italozási vagy mulatozási célzattal történt.[15]

A szeszes ital élvezetében a csendőrnek mindenkor mértékletességet kellett tanúsítania. Aljas, rossz hírben álló kocsmákat nem látogathatott, tisztességes szórakozóhelyeket kizárólag szolgálaton kívül és ott is tilos volt dorbézolni vagy illetlenül viselkedni. Ha egy csendőr nyilvános helyen esetleg mégis leittasodott, vagy botrányosan viselkedett, akkor a bajtársai kötelesek voltak feltűnés nélkül, diszkréten eltávolítani és az esetet a parancsnoknál jelenteni.[16]

A megvesztegethetetlenség a csendőr lényeges erénye volt. A Magyar Királyi Csendőrség tagjainak tilos volt akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül bárkitől, bármilyen jogcímen díjazást, ajándékot, jutalmat, kedvezményt vagy ingyen ellátást elfogadni, még akkor is ha azt a legaggálytalanabb körülmények között ajánlanák is fel. Ugyanez vonatkozott a csendőrök családtagjaira is. A szabályzat azt írta elő, hogy ha ezt a tilalmat egy csendőr családtagja nem tartja be, az is ugyanolyan elbírálás alá esik, mintha a csendőr maga követte volna el a vétséget, ezért a csendőrt fogták érte felelősségre vonni. Ajándéknak nem csak az minősült, amiért nem kellett ellenszolgáltatást adni. Azt sem szabadott elfogadni, ha kellett ugyan fizetni valamiért, de az a dolog értékéhez képest aránytalanul kevés volt. Éppen ezért kellett szerződést kötni, ha például egy őrs a gazdaságában szolgáltatást vett igénybe (például talajmegmunkálás, stb.) vagy vásárolt valamit (például termény, tűzifa). A szerződést továbbítani kellett a szolgálati elöljárónak, aki felülvizsgálta, hogy az ár arányban áll-e az értékkel. A szabályzat szerint aki a megvesztegethetetlenséget nem tartotta be, azzal a szolgálat érdeke ellen vétett, ezen felül önmagát és testületét is lealacsonyította.[17]

Ezt a szabályt foglalta össze a csendőr tízparancsolat **(IV.sz. melléklet)** harmadik pontja, miszerint:

„Hűséged, becsületed, vitézséged nem eladó!"

A szabályzatot magyarázó tananyag felhívja a figyelmet arra, hogy haditörvényszékkel büntetendő az a megvesztegetés, amit azért kap a csendőr, mert szolgálata alatt valamit nem tett meg, amit egyébként kellett volna. Vagy épp ellenkezőleg, valami a szolgálatához nem tartozott volna hozzá, de mégis megtette. Az egyik esetre azt hozta fel példának, hogy ha valakit szolgálata alatt vadászjegy nélküli vadászaton kap és némi pénzjuttatásért cserébe nem jelenti fel. A másik eshetőség, ha a vadászterület tulajdonosa az orvvadászok felügyeletére kérte fel a csendőröket szolgálatuk alatt és ezért cserébe némi pénzt is adott nekik. Különösen óvatosnak kellett lenni azzal a megvesztegetéssel, ami *„aggálytalan módon kínáltatik fel",* mert erről elsőre nem is tűnik fel, hogy egyáltalán megvesztegetés és nagyon könnyen beleeshetett a csapdájába a csendőr. Ilyen eset lehetett volna például, ha egy gazdag földesúr egy darab földet ingyen felajánl az őrsnek művelésre. Ebben így még semmi kivetnivaló nincs, hiszen az egész őrs kapja, nem is csak egy csendőr és a felajánlásnak nincs konkrét értéke és nem is kér vagy vár érte viszonzást. Viszont ha ugyanez a földesúr valamivel később véletlenül otthon felejti a vadászjegyét és a csendőr így orvvadászaton kapja, akkor szolgálati kötelessége őt feljelenteni. Ez viszont hálátlanság és arcátlanság lenne azzal szemben, aki az őrssel jót tett. De egyúttal kötelesség is, hiszen az orvvadászatnak feljelentés volt a következménye. Egymással szembe került volna amit a tisztesség kívánna meg és ami szolgálati kötelesség lenne. Ilyen esetben nem is lehet jó döntést hozni, mindenképpen csorbát szenved valamelyik erény. Éppen ezért kerülendő volt még az ilyen ártatlan szívesség elfogadása is, mert könnyen adódhat volna olyan helyzet, amikor azt viszonozni illik, a viszonzás viszont szolgálati kötelességbe ütközik és az ártatlan szívesség így már utólag megvesztegetéssé vált volna.[18]

De még ilyen logikusan magyarázó tananyag ellenére is felmerülhetett megvesztegetés lehetőségének a témája. Egyes esetekben tanácstalanul álltak az érintettek az előtt, hogy vajon elfogadhatnak-e valamit vagy sem. Ezt bizonyítja a *Csendőrségi Lapok* egyik rovata, ahol a szolgálati utasítással kapcsolatos kérdéseket lehetett feltenni. Itt került elő egy hasonló, „aggálytalan módon" felkínált szívesség. Egy csendőr írta le a lapnak, hogy őrskerületükben egy földbirtokosnak úgy esett a tanyája, hogy a járőrök rendszerint ott tartottak pihenőt, mert a környéken nem volt másik erre alkalmas hely. A tanyán pihenőszobát alakítottak ki a csendőrök számára és a földbirtokos úgy utasította a személyzetet, hogy a megpihenő járőröket lássák el ennivalóval. Ezért viszont a gazda vagy a gazdaasszony nem fogadott el sem fizetséget, sem borravalót, így a tanyán élő gyerekeknek szoktak alkalmanként 40-40 fillért adni. A kérdés az volt, hogy ez így ingyen-ellátásnak minősült-é vagy sem? Ezen kívül megjegyezte, hogy a földbirtokos tanyáin még soha semmi gond nem volt, a birtokos az őrsnek még soha nem adott dolgot.

A válasz egyértelmű volt és magáért beszélt: ingyenellátás az, amiért nem fizetnek vagy nem viszonozzák az értékének megfelelően. Azzal csak áltatják magukat, hogy a gyerekeknek adott zsebpénzzel fizettek érte, mivel a földbirtokostól kapták az ellátást, nem a gyerekektől. Ez olyan, mintha az étteremben adna borravalót a pincérnek, de magát az ebédet nem fizetné ki. Attól az még ingyen ebéd volt. Volt egy másik hiba is a dologban: bármennyire is önzetlenül látta szívesen őket a földesúr, ott volt mögötte a gondolat, hogy nem árt a csendőröket lekötelezni. Nem kerül-e ferde helyzetbe az őrs, ha a földbirtokos egyszer valamilyen „szívességet" kér tőlük? Fennállt a veszélye, hogy akkor reakciójukat nem a kötelességtudás és a lelkiismeretesség, hanem az elfogyasztott ebédek és vacsorák irányítják, mivel illendőnek érezhették volna azokat viszonozni. Felmerült még egy fontos körülmény

is. Előfordulhatott volna, hogy a csendőrnek a munkások és munkaadók viszálykodásából adódó rendzavarásnál kellett fellépnie. Csak úgy élvezhette mindkét fél feltétlen bizalmát, ha egyiküknek sem volt lekötelezve. Ha a munkások és a cselédek nap mint nap látták, hogy a járőrök a földesúrnál ingyen étkeznek és a viszályt a csendőr a munkaadó javára döntötte volna el, akkor kétségbe vonhatták volna, hogy a döntés elfogulatlan, igazságos és pártatlan volt. Még akkor is, ha valóban az volt, az étkezésektől függetlenül. A válaszadó a végére hagyta a legfontosabb indokot, ami miatt helytelenítette az őrs hozzáállását. Ez pedig a csendőr és a csendőrség tekintélyén esett csorba volt. Koldusoknak és szegényeknek szoktak fizetség nélkül, alamizsnából enni adni és a csendőr nem sorolhatta magát ezek közé. A válaszadó válaszában kiemelte ne féljenek attól, hogy az étkezések visszautasításával esetleg megsértik a földesurat. Ennek szemléltetéséhez javasolta, hogy képzelje magát a kérdező fordított helyzetbe. Gondolja el, hogy nem csendőr, hanem egy gazdag polgár és hozzá állít be két csendőr. Melyiket fogja többre becsülni? Aki első invitálásra az asztalhoz ül és nekilát úgy, mint aki már napok óta nem evett vagy azt, aki megköszöni a szíves meghívást, de nem fogadja el? Biztosan az utóbbit és másoktól sem várhat mást. Azt javasolta minden bajtársának, hogy legyen büszkébb annál, semhogy valakinek az alamizsnáját vagy kegyelemkenyerét elfogadja. Ha esetleg a vendégszeretet visszautasításával sértődést okozna, még mindig hivatkozhat a szabályzatra, így nem rá, hanem az utasításra fognak haragudni. Legvégül kiemelte a válaszadó a szolgálati utasítás ide vonatkozó pontját, ami mindennemű ingyen ellátás elfogadását szigorúan tiltotta, ismétlődés esetén pedig a szolgálatból való azonnali elbocsájtással büntette. *„Ezek után mindenki mérlegelje, hogy érdemes-e egy sokszor filléreket érő tányér ételért odadobni a csendőr tekintélyt és kockáztatni a sokkal nagyobb darab kenyeret, amit az állam ad."*[19]

A tekintély és a tisztelet a csendőri magatartás vezérfonala volt. A csendőrökre vonatkozó nagyon fontos szabály volt, hogy nem csak meg kellett adniuk mindenkinek a tiszteletet, hanem meg is kellett azt követelniük. A szolgálati szabályzat még az elöljáróknak és feljebbvalóknak is előírta, hogy tilos egy csendőrt nyilvánosan megdorgálni. Senki részéről eem volt megengedhető, hogy a személyi állomány tagjaival gorombáskodjon vagy velük szemben sértő módon viselkedjen. Ha ez mégis megtörtént volna, akkor azt a sértett semmilyen körülmények között sem hagyhatta megtorlatlanul, kötelessége volt elégtételt venni. Aki szolgálatot teljesítő csendőrt megtámadott vagy veszélyesen megfenyegetett, durván szidalmazott, esetleg megalázó módon sértegetett, azt el kellett fogni. Az „elfogott" személy az „elővezetettel" szemben a lehető legszigorúbb bánásmódban részesült. Meg kellett bilincselni és menekülése esetén fegyverhasználatnak is helye volt.

Még abban az esetben is, ha a csendőrt szolgálaton kívül, mint magánszemélyt érte becsületsértés vagy rágalmazás, akkor is jelentenie kellett azt a felettesének, aki köteles volt megtenni a feljelentést. Sajtótermékben megjelenő, a csendőrséget vagy akár csak egy csendőrt érintő rágalmazó vagy előnytelen színben feltüntető cikk esetén szintén feljelentést kellett tenni és helyreigazítást kellett követelni. Ha valahol a csendőrséget gúnyoló vagy megszégyenítő színházi vagy más olyan előadást tartottak, ami büntetendőnek ugyan még nem minősült, viszont rombolta a szervezet tekintélyét, akkor az érintett állomás legmagasabb rangú tisztje kereste fel az illetékes színházigazgatót, rendezőt vagy az előadás szervezőjét és követelte a darab tartalmának módosítását, a sértő részek törlését.[20]

A Magyar Királyi Csendőrség életében a vallás fontos szerepet töltött be. A csendőr eskü első mondata: *„Én …… ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre",* utolsó mondata pedig: *„Isten engem úgy segéljen, ÁMEN!"*. A csendőr tízparancsolat első pontja: *„Megemlékezzél arról, amivel Istenednek tartozol!"* Az 1927-ben kiadott szolgálati utasítás 183. pontja szerint *„Vasárnapokon és ünnepnapokon a szolgálatmentes legénység köteles saját vallásának istentiszteletén megjelenni."* Ez a szabály az utolsó, 1941-ben kiadott utasításban is változatlanul megmaradt. Az *Alapvetés a csendőr erkölcsi neveléséhez* című könyv egy egész fejezetben foglalkozott a vallásosság, a hit témájával. Kifejtette, hogy a hit nélkülözhetetlen a csendőr mindennapi életében. Mindezt azzal támasztotta alá, hogy aki Isten törvényeit megveti, hogyan lenne képes tiszteletben tartani a haza törvényeit? Akire a világ törvényei fokozottabb, szigorúbb terhet róttak, akinek hivatásánál fogva mindenben jó példát kellett mutatnia, akinek a foglalkozásához hozzátartozott szembenézni a veszéllyel, dacolni a halállal, annak volt a legnagyobb szüksége a hitre. Csak Isten segítségével lehetett katonához és csendőrhöz méltó erőt, vitézséget tanúsítani a halálos veszélyben, ellenállni a kísértéseknek, nemesnek és könyörületesnek lenni. *„Egyedül a hitnek van az a csodálatos varázshatása a szívre, amely nyugodttá, erőssé, igazzá és nemesen érzővé teszi. Éppen ezért nem felesleges és soha ne legyen unalmas a csendőrnek soha a hitről elmélkedni. Az önmegtagadás és az engedelmesség is a vallásban gyökerezik, hiszen a »legbátrabb is térdet hajtson a Mindenható előtt!« Hit és istenfélelem nélkül biztosan megindul az erkölcsi hanyatlás."*[21]

A vallásfelekezeti hovatartozásról csak a csendőrség vezetői tekintetében vannak feltárt adatok. Egy 1910-es felmérés alapján — a népszámlálási adatok figyelembe vételével — elmondható, hogy legnagyobb arányban a római katolikusok voltak (52,1%), majd a reformátusok (12,6%), ezt követte a görög katolikus felekezethez tartozók aránya (9,7%) és az evangélikusok (6,4%), majd legkisebb az unitáriusok száma volt, mindössze 0,3%.[22] Természetesen a felekezeti hovatartozás nem jelenthetett eltérő megítélést sem a vezetők, sem pedig beosztottak esetében.

A csendőrök számára 1927-ben készült magánéleti tanácsadó kiadvány részletesen leírta a leggyakoribb vallások szertartásai alatt az illendő viselkedést. Kiemelte, hogy más valláshoz tartozók kigúnyolása nem csak neveletlenség, hanem törvénybe is ütközik. Éppen ezért kellett mindenkinek a saját vallásán kívül ismernie más vallások szertartását és szokásait, hogy még véletlenül, tudatlanságból se kövessen el illetlenséget. Ismertette a római katolikus, az evangélikus és a református istentiszteletek menetét és a szertartás alatt kötelező viselkedést. Például mikor volt szabad leülni, mikor kellett felállni vagy letérdelni, így nem okozhattak megbotránkozást a jelen lévő hívőknek. Az egymás hite iránti tiszteletet és azt, hogy Isten mégis ugyanaz minden felekezet számára leginkább az szemlélteti, hogy *„körmenetek alkalmával az Oltári szentséggel adott áldásnál a sapkát vagy kalapot a fegyveres erő minden tagjának le kell venni, még abban az esetben is, ha az illető nem katolikus.”*[23]

Olyannyira fontos volt a hit gyakorlása, hogy 1935-ben megjelent egy ima-, énekes- és oktató könyv kimondottan katolikus honvédek, határőrök, folyamőrök, csendőrök és leventék számára. Szerzője külön kiemelte az ima fontosságát, mely egy hatalmas fegyver az ember kezében, ami által a legnagyobb vigasztalást és segítséget kaphatja meg. Rendszeres imára buzdítja az olvasót a hazáért, az elesett hősökért, a beteg bajtársakért, a feljebbvalóikért és alattvalóikért. A vallás fontosságát így fogalmazta meg: *„Vallás nélkül nincs igazi boldogság, nincs szeretet, nincs törvénytisztelet, nincs engedelmesség, nincs bajtársiasság, nincs kötelességtudás, nincs igazság, nincs fegyelem, nincs erkölcs. Amint alap nélkül nincs ház, úgy vallás nélkül nincs lelkiismeretes, tisztességes, becsületes, erkölcsös, hazafias ember.”*[24]

<u>*A csendőrök anyagi helyzete*</u> folyamatos felügyelet alatt állt. A Magyar Királyi Csendőrség 1896-ban kiadott szabályzata alapján az őrs- és szakasz-parancsnokoknak joguk, sőt kötelességük volt alárendeltjeik pénzügyi helyzetének folyamatos nyomon követése. A megtakarítások nagyságából — vagy épp hiányából — már következtetéseket lehetett levonni a csendőr életviteléről, erkölcsi tisztaságáról, feddhetetlenségéről. A szolgálati utasítás azt is rögzítette, hogy a rendezetlen anyagi körülmények között élő altiszt vagy csendőr megbízhatónak nem tekinthető. Amennyiben egy csendőr 2 évi folyamatos szolgálat után még nem rendelkezett megtakarítással, akkor feltehetően rosszul gazdálkodott, Pazarlásának okát olyan homály fedte, amit érdemes volt kivizsgálni (például szerencsejáték, mulatozás). Az elöljárók feladata volt alárendeltjeik ösztönzése a takarékosságra, de mindezt úgy, hogy azt nehogy végül kapzsiság váltsa fel.[25]

A Magyar Királyi Csendőrség 1927-ben kiadott szolgálati utasítása a csendőrök anyagi körülményeivel még konkrétabban foglalkozott. A szabályzat rögzítette, hogy az eladósodott csendőrnek soha nem lehet meg azon erkölcsi függetlensége, mely a szolgálathoz viszont elengedhetetlen. Éppen ezért az elöljáróknak, de különösen az őrs-parancsnoknak kötelessége volt az alárendeltek anyagi helyzetét figyelemmel kísérni. Ha az ellenőrzés során azt tapasztalta, hogy valamelyik alárendeltje — akár könnyelműségből, akár önhibáján kívül — két havi illetményénél nagyobb összegű adósságot halmozott fel, azt haladéktalanul köteles volt jelenteni az elöljáró tiszti parancsnokságnak. Ez ma, a „kedvezményes hitelek” korszakában teljességgel elképzelhetetlen.

A szolgálati utasítás előírta tovább, hogy a csendőr életmódjának mindig szerénynek és anyagi helyzetéhez mértnek kellett lennie. Tékozlás, fényűző és könnyelmű életmód, költséges szórakozás vagy kedvtelés, hitelbe történő vásárlás tönkre tette volna anyagilag, így ezektől tartózkodni kellett. Úgy kellett gazdálkodnia az illetményével, hogy abból még meg is tudjon takarítani, így egy hirtelen, előre nem látható kiadás sem hozhatta zavarba. Viszont csak az illetményéből gazdálkodhatott, mivel tilos volt keresetszerű mellékfoglalkozást űznie vagy kereskedéssel foglalkoznia. Az egyetlen megengedett mellékjövedelem a gazdálkodásából származó felesleg értékesítéséből származhatott, de ez is csak akkor, ha a gazdaság mérete a kellő mértéket nem haladta meg és a gazdálkodásban végzett munka nem ment az egyéb kötelezettségei rovására.[26]

A közgazdálkodásban élőknek viszont esélyük sem volt ilyen módon külön vagyonra szert tenni, a bevétel a közös kasszába került, amelyből később szükségleteiket fedezték.[27]

Azt, hogy konkrétan mi számított adósságnak a szolgálati szabályzatot magyarázó tananyag írta le részletesebben. A leginkább büntetendő és elítélendő a „piszkos adósság” volt, ami annyit jelentett,

hogy egy nála alacsonyabb rangú alárendeltjének tartozott vagy olyan civilnek, aki társadalmilag alatta állt, például szolgaszemélyzet, pincér, stb. Ha ilyen tartozásra fény derült, ezt az adósságot még szigorúbban is büntetiték, mint a „közönségest".[28]

Az illetmények rendszere a csendőrségi élet fontos része volt. A szabályzat érdekessége, hogy nem minden esetben érvényesült a fokozatosság elve, azaz a magasabb nem feltétlenül járt magasabb juttatással. A szabályzat érdekessége, hogy nem minden juttatás esetén érvényesült a fokozatosság elve, azaz magasabb rang nem feltétlenül járt együtt magasabb illetménnyel. Mindezt a legutolsó, 1943-ban kiadott illetményszabályzat alapján szemléltetem.[29]

Az illetményrendszer két külön kategóriára osztotta a csendőrség személyi állományát. Megkülönböztették a rangosztályba sorolható havidíjasokat, — ide tartozott a zászlós, a hadnagy, a főhadnagy, a százados, az őrnagy, az alezredes, az ezredes a vezérőrnagy és az altábornagy — és a legénységi személyi állományt,[30] vagyis rangosztályba nem sorolhatókat. A legénység közé tartoztak a próbacsendőrök, a csendőrök, az őrmesterek, a törzsőrmesterek, a főtörzsőrmesterek és az alhadnagyok. A rendszeresen járó illetmények elnevezése is ennek megfelelően kétféle volt.

Rangosztályba sorolható havidíjasok rendszeres illetményei:

- Havidíj, ez a rendfokozathoz és a rendfokozaton belüli havidíj-fokozathoz mért pénzbeli alapilletmény. Egy altábornagy havi illetménye 1 450 pengő volt, egy zászlósé 255. A juttatásnál érvényesült a fokozatosság elve.
- Csendőrségi pótdíj, a tényleges szolgálatot teljesítő havidíjasok illetménye. Összege nem állt arányban a rendfokozattal, például egy 2. havidíj-fokozatba tartozó századosnak és egy altábornagynak is ugyanannyi járt.
- Korpótdíj a VI, VII és VIII. rangosztályú havidíjasoknak járt (alezredes, őrnagy, százados), a rangosztályukban töltött hosszabb szolgálat után. Összege százados esetén havi 25 pengő és rangonként növekedve a legtöbb a legmagasabb korpótfokozati kategóriába tartozó alezredesnél, havi 50 pengő.
- Tisztiszolga váltság minden tényleges állományú, rangosztályba sorolható havidíjas illetménye, mely a nekik járó tisztiszolga kiváltásának értéke. Összege egységesen havi 13,6 pengő.
- Családi pótlék törvényes feleség után havi 60 pengő, majd a gyermekek számától függően növekvő mértékben járt. Újszülött esetén a születés hónapjára a gyermek után járó havi családi pótlék összegének ötszöröse járt. Egyéb családtag után — ezek lehettek a csendőr vele élő szülei vagy teljes árvaságra jutott unokája — havi 12 pengő.
- A rangosztályba sorolható havidíjasok rangjuknak megfelelő mértékben lakrész, istálló, kocsiszín vagy bútor igénybevételére jogosultak voltak. Ha ezek nem voltak kiutalhatók, akkor helyettük a fenti illetmények jártak. Összegük kiszámítása rendkívül összetett volt. Rangosztály szerint változtak az igénybe vehető helyiségek száma, valamint az állomáshelyek 6 lakbérosztályba voltak besorolva.[31]

Legénységi személyek (rangosztályba nem sorolhatók) rendszeres illetményei voltak:

- A havizsold rendfokozat szerint megállapított havi illetmény volt. Összege az 1. havizsold-fokozatba tartozó alhadnagy esetén (legmagasabb kategória) havi 283 pengő, — majd rangonként fokozatosan csökkenve — próbacsendőr esetében havi 109 pengő volt.
- A csendőrségi pótdíj a ténylegesen szolgálatot teljesítők kiegészítő havi juttatása volt. Összege az 1. havizsold-fokozatba tartozó alhadnagy esetén a legmagasabb, azaz havi 84 pengő, próbacsendőr esetén pedig a legalacsonyabb, azaz havi 25 pengő volt.
- Az élelmezési pénzátalány megállapításakor a rendfokozati illetmény, a havizsold-fokozat és az állomáshely (Budapest vagy vidék) volt a mérvadó. **(V-VI.sz. melléklet)**

A nősülés a csendőri élet fontos elemét alkotta. A szolgálati utasítás rögzítette, hogy a legénységi személyi állományba való felvétel feltétele a nőtlenség, törvényesen elvált gyermektelen vagy gyermektelen özvegyi állapot.[32] Viszont mi történt akkor, ha egy csendőr állományba vétele után szeretett volna megnősülni? Megjegyzendő, hogy a kor erkölcsi normái szerint az élettársi kapcsolat egyáltalán szóba sem jöhetett. Az 1881-es szolgálati utasítás 43. § kimondta, hogy a nős csendőrök száma ugyanazon csendőr-parancsnokságban a legénység összes állományának 10%-át nem haladhatta meg. Csak az I. világháborút megelőző években emelték fel ezt a korlátozást 20%-ra, majd a magyarországi tanácsköztársaság ideje alatt a szabályt törölték, mindenki szabadon nősülhetett. A szabad nősülés következtében rendkívül megnövekedett nős létszámot a vezetőség fokozatosan ismét 20%-os keretek közé szorította vissza. 1936-tól új szabályozás lépett érvénybe, mely alapján a százalékos korlátozás alá nem estek: az alhadnagyi, tiszthelyettesi rangban lévők és az ideiglenes őrparancsnoki megbízatásban egy éven át bevált törzsőrmesterek, a gyermeket nevelő özvegyek vagy elváltak és a 40.

életévüket betöltött legénységi állományú egyének. Továbbra is korlátozás alá esett viszont az, aki ezeknek a feltételeknek nem felelt meg, de a korlátozást 20%-ról 30%-ra növelték.[33]

A nős személyi állomány száma korlátozásának egyik oka az volt, hogy a nős csendőrt nehezebben lehetett áthelyezni. A gyakori áthelyezést az tette indokolttá, hogy ha csendőr túl hosszú ideig teljesített szolgálatot egy helyen, akkor a helyi lakossággal kötött ismeretségből kifolyólag fennállt a csendőr egyik legfőbb erényének a pártatlanság megsértésének az veszélye. Ezen kívül számos 4-5 fős őrs is volt, ahol már akár 1 fős létszámcsökkenés is akkora kiesést jelentett, hogy azt a lehető leghamarabb pótolni kellett és ennek legegyszerűbb módja az áthelyezés volt egy másik – nagyobb létszámú – őrsről. A nős csendőrt viszont a családjával együtt kellett költöztetni, ami jelentősen megnehezítette az áthelyezést. További fontos szempont volt, hogy egy nős és főleg több gyermeket nevelő csendőr illetményei jóval magasabbak voltak.[34]

Ide tartozik még a közgazdálkodás témája, mely egy-egy őrsön a nőtlen személyi állomány teljes ellátását volt hivatott biztosítani. A tagok zsoldjuk egy részével járultak hozzá a közös költségekhez, valamint az általuk elvégzett munkával egészítették ki azt. A közgazdálkodásból biztosították az étkezést, az alapanyagok nagy részét maguk termelték meg az őrs saját gazdaságában és ebből biztosították az őrsfőzőnő bérét, akinek a főzés mellett a takarítás és a háziállatok ellátása is a feladata volt. Ebből a közös kasszából fedezték minden további közös szükségletüket (pl. tisztítószer, festék, lámpaolaj, szerszámok, vetőmag, facsemete) és a legtöbb munkát maguk végezték el, ezzel megtakarítva a napszámos bérét. A termelésből származó felesleget eladhatták, az így befolyó összeg tovább növelte a közgazdálkodás tőkéjét. A nőtlen személyi állomány aránya emiatt is rendkívül fontos volt egy őrs életében, mivel a közgazdálkodás kis létszámú tagsága esetén szinte képtelenek voltak fenntartani magukat. A közgazdálkodásból kellett iztosítani az őrsfőzőnő bérét, fedezni a költségeket és elvégezni minden munkát, így a nősülési engedélyek kiadásakor a nőtlen állomány érdekeit is szem előtt kellett tartani.[35]

A nősülés minden esetben engedélyhez kötött volt. Engedély nélküli nősülés fegyelmi vétségnek minősült és elbocsátás volt a következménye. Az 1913-ban kiadott *Nősülési szabályzat* alapján csak az adhatott be nősülési engedélyre kérvényt, aki megfelelt az alábbi feltételeknek: a nősülendő legalább 4 és fél éve ténylegesen szolgált és legalább 25 és fél éves volt (ez később, 1936-tól 30 éves korra módosult), legalább szakaszvezető rendfokozatú, jó minőségű és rendezett viszonyok között élt, a megélhetés feltételei anyagi tekintetben kellőképpen biztosítva voltak.[36]

Ez utóbbi tulajdonképpen a nősüléstől függetlenül is már követelmény volt, viszont ha egy csendőrnek még egy családot is el kellett tartania, akkor még nagyobb nyomás nehezedett rá és nagyobb volt az esélye a megvesztegethetetlenség megsértésének, különösen ha adósságai voltak. A házasságkötéshez meghatározott összegű óvadéktőke (kaució) meglétét is igazolni kellett, mely a házasság anyagi biztonságát volt hivatott megalapozni. Ez lehetett kötvény, értékpapír vagy ingatlan. Az óvadéktőkét biztosíthatták a jegyesek együtt, egyedül valamelyikük vagy egy harmadik személy.[37]

Az engedély kiadásához a leendő feleségnek is szigorú feltételeknek kellett megfelelnie. A legfontosabb szempont a feddhetetlen erkölcse volt, amit a kérvényhez csatolt erkölcsi bizonyítványával kellett bizonyítani, illetve alaposan le is informálták a lakóhelyén illetékes csendőrségnél őt is és a családját is. Elvárás volt még az is, hogy legyen szerény igényű, istenfélő és házias. A vőlegénnyel azonos műveltségűnek kellett lennie, így nem hozhatta zavarba leendő férjét túlságosan alacsony származásával, vagy épp ellenkezőleg, nem nézhette le majd a férjét. Ennek igazolásához az ara bizonyítványait is csatolni kellett a kérvényhez. Egészségi állapota is fontos tényező volt, a nősülési kérvényhez a menyasszony orvosi bizonyítványát is csatolni kellett. Ennek azért volt jelentősége, mert a házasságkötés után a feleség betegeskedése megterhelhette volna a közös családi kasszát — bár a csendőrök a családjukra is kiterjedő széleskörű biztosítási konstrukció keretében lényegében térítésmentes orvosi ellátásban részesültek, ami a közvetlen hozzátartozóikra is vonatkozott —[38] a csendőr figyelmét is elvonhatta volna a szolgálattól a felesége iránti aggodalom. Ezért inkább elutasították annak a kérelmét, aki már kimutatható vagy még rejtett betegségben szenvedő nőt szeretett volna feleségül venni.[39]

A kérvény és a szükséges igazolások benyújtása után átlagosan még három - három és fél évet kellett várni az engedély kézhezvételéig. A testület hierarchiájának megfelelően a nősülési kérvény több kézen is keresztül ment és ha valamelyik szintről visszautasították, akkor ismét előről kellett kezdeni a folyamatot.[40] Az engedélyeztetés valamivel gyorsabban ment a kvóta hatálya alá nem tartozóknak, viszont akire a kvóta vonatkozott, az hiába felelt meg minden feltételnek, meg kellett várni, míg a csendőr-parancsnokságára eső kvótában volt üresedés (válás, áthelyezés, özvegyülés, nyugdíjazás, elbocsájtás miatt) és annak betöltésére nem volt más jelentkező, akinek már régebben

elfogadták a kérelmét. Felbontott eljegyzés esetén el kellett telnie egy bizonyos időnek, mire a csendőr újabb kérvényt adhatott be.[41]

A csendőrök számára készült magánéleti tanácsadó részletesen írt a nőkkel való ismerkedésről, hogy mennyire körültekintően kell eljárni akkor, ha valaki családalapítási célzattal ismerkedik. Már az ismerkedéskor ajánlott felmérni, hogy az illető hölgy átmenne-e a házassági engedélyhez szükséges átvilágításon. Hiszen a könyv szerint kizárt dolog, hogy tiszti elöljáró olyan házassági kérelmet pártolna, ahol a nő nem szeplőtlen múltú, ha már valakivel vadházasságban élt, vagy családi- és magánviszonyai olyanok, hogy abba a tekintély csorbulása nélkül katonaegyén bele nem kapcsolódhat. Például politikailag megbízhatatlan vagy züllött, tolvaj szülők, stb. De még egy kifogástalan erkölcsű nő sem számíthatott arra, hogy altiszt felesége lehessen, ha parlagias megjelenésű volt vagy nem tudta letenni a kauciót, illetve nem volt épesítése, amellyel a kauciót kiválthatta volna. Komoly gondolkodású csendőr aligha kötött ismeretséget olyan nőkkel, akik a fenti feltételeknek nem feleltek meg.[42]

A szolgálati hely kijelölése a csendőrségi tevékenység sarkalatos eleme volt. Az 1924-es szolgálati utasítás rögzítette, hogy a legénység elhelyezésekor, beosztásakor figyelembe kellett venni, hogy a szolgálati helyen a csendőrnek — vagy feleségének — születési helyéből, rokonságából, korábbi polgári életéből kifolyólag senki ne legyen ismerőse. Ez is a feddhetetlenséget és a megvesztegethetetlenséget szolgálta, így még a gyanúja sem merülhetett fel a „protekciónak". Viszont ennek nem azt kellett jelentenie, hogy korábbi lakóhelyétől minél távolabb kerüljön, hanem csak a település legyen más, de adott vármegyén, körzeten belül, hiszen a helyismeret, helyi szokások, nyelvjárások ismerete jelentős előnyt jelentett. Egy-egy csendőr őrsön szolgálatot teljesítőknek ismerniük kellett a felügyeletük alá tartozó terület lakosságát. Annak népsűrűségét, összetételét, előéletét, politikai pártállását és a gyanús vagy rovott múltú egyénekről nyilvántartást is kellett vezetni. Még arról is gondoskodtak, hogy ha a megfigyelt egyén másik parancsnokság felügyelete alá tartozó körzetbe költözött, akkor a róla készült addigi feljegyzéseket is továbbították az új lakóhely szerint illetékes csendőr őrsre. A csendőrnek még a szolgálati helyén kötött ismeretségekre is kínosan ügyelnie kellett. Ha beigazolódott, hogy a csendőrnek az őrse működési területén a szolgálatra vagy saját magára nézve hátrányos személyes ismeretséggel rendelkezik, akkor azonnal át kellett helyezni. Ez volt a követendő eljárás abban az esetben is, ha a csendőr állomáshelyén akár életmódja, akár valamilyen köztudomásra jutott fegyelmi vétség miatt a lakosság bizalmát elvesztette vagy tekintélyén csorba esett. Az 1941-es szolgálati utasítás mindezt még kiegészítette azzal, hogy olyan szolgálati helyre sem lehetett helyezni a csendőrt, ahol neki vagy feleségének ingatlan vagyona volt. Ezen kívül a csendőrnek nem csak a csendőr őrs működési területén nem lehetett ismeretsége, rokona vagy ingatlana, hanem még a szomszédos őrsökre való beosztást is kerülni kell.[43]

Az őrsfőzőnő fontos szerepet töltött be a csendőr őrs életében. Abban az esetben, ha egy őrsön a nőtlen csendőrök száma elérte a hármat, ellátásukról az őrsfőzőnő gondoskodott, az ő feladata volt a a női munka elvégzése. Főzés, mosás, varrás, takarítás és a háziállatok ellátása, fizetését a közgazdálkodásból fedezték. Afféle szükséges rossz volt az őrsön belül, hiszen a nőtlen személyi állomány körében hatalmas kísértést jelentett egy nő állandó jelenléte a körletben akkor, amikor tilos volt mindennemű parázna kapcsolat, házasságon kívüli érintkezés a másik nemmel. Éppen ezért kellett különösen nagy gondot fordítani a kiválasztására. Egyik szabályzat sem írta le, hogy lehetőség szerint öreg legyen és csúnya, de utaltak rá. Az egyik szolgálati szabályzatban ekképp fogalmaztak: *„Fiatal szakácsnék az őrsön semmi szín alatt nem tűrendők meg".*[44] A csendőrök jutányosabb ellátása érdekében a szárny-parancsnokság engedélyt adhatott arra, hogy az őrsfőzőnő az őrsön lakhasson, de csak akkor, ha 40 évesnél idősebb volt és létezett az őrs épületében a legénységtől elkülönített helyiség. Valamely, az őrsön szolgálatot teljesítő nős csendőr feleségét őrsfőzőnőnek alkalmazni tilos volt.[45]

A vonatkozó szabályok felsorolták azon elvárásokat, hogy ki lehet alkalmas az őrsfőzőnői állás betöltésére. Minden őrsnek arra kellett törekednie, hogy a háztartás vezetését egy teljesen megbízható, értelmes, rendszerető és tiszta, a gazdasággal és a háziállatokkal jól bánó, a veteményeskert műveléséhez és a termések téli eltevéséhez jól értő, különösen pedig kiválóan főzni tudó őrsfőzőnőre bízza, mert csak általa valósulhatott meg a közgazdálkodás vagyonával való takarékosság. Aki nem tudott rendesen főzni, az az őrsön nem volt megtűrhető, mert csak elpazarolta volna az alapanyagokat és rossz főztjével a csendőrök teljesítőképességét veszélyeztethette. További fontos követelmény volt vele szemben, hogy férjezetlen vagy özvegy legyen. Az az őrsfőzőnő, akit részegség, erkölcstelen vagy könnyelmű életmód, esetleg hűtlen kezelés miatt valahonnan már elbocsátottak, az újból szolgálatba nem léphetett. Az ilyenek nyilvántartását a szárny-parancsnokság végezte, ahol az őrsfőzőnőkről vezetett jegyzékbe felírták az általuk elkövetett vétséget, az elbocsájtás okát és ezt továbbították a szárny összes őrsének. Annak megakadályozására, hogy esetleg — vétkét elhallgatva — más

szárny működési területén lévő őrsön próbáljon elhelyezkedni, annak az őrsnek a parancsnoka, ahová az őrsfőzőnő jelentkezett, köteles volt megkeresni az előző munkahely őrs-parancsnokát és az alkalmazottat leinformálni. Ha esetleg a megkérdezett őrs-parancsnok nem tudott volna nyilatkozni az őrsfőzőnő által végzett munkáról — mert esetleg túl régen dolgozott náluk és már nem emlékezett rá pontosan —, akkor az illetékes szárny-parancsnokságot kellett megkeresni, ahol a feljegyzések megtalálhatóak voltak a szárny őrsein alkalmazott összes őrsfőzőnőről és ezen információk alapján kellett elbírálni a felvételi kérelmet.[46]

Az őrsfőzőnő kiválasztását az őrs-parancsnok és a gazdálkodás-vezető közösen végezte. Általában azokat vették fel, akik már más őrsökön is betöltötték ezt a tisztséget, vagy megfelelő referenciákkal rendelkező háztartásokban szolgáltak szakács-, vagy házvezetőnőként. Méltányossági okokból előnyben részesítették a hadiözvegyeket. Ez egy jó állás volt viszonylag jó fizetéssel és munkakörülményekkel, így a legtöbb őrsfőzőnő évekig megmaradt egy helyen.

A közgazdálkodásba a csendőrök által befizetett összeg havi 40-50 pengő volt személyenként. Viszonyításképpen egy napszámos bére akkoriban havi 30 pengő volt, így a befizetett összeg ehhez képest soknak mondható. Ugyanakkor a legalacsonyabb fizetése akkoriban a csendőrségnél a próbacsendőrnek volt, ez havi csaknem 200 pengőt jelentett, így ehhez képest viszont már nem olyan sok a befizetés és látható, hogy egy őrs legénységének bőségesen megvolt a pénzalapja ahhoz, hogy kielégítően táplálkozzon. A megfelelő étkezés elsősorban az őrsfőzőnő kezében volt, ő intézte a főzést és a bevásárlást. A csendőrök általában „szakácsnő"-nek szólították vagy a keresztnevükön. Havi fizetésük 70-80 pengő körül volt.

Az őrsök a kiválóan teljesítő őrsfőzőnő munkáját apróbb pénzjutalmakon kívül is próbálták honorálni, például a Szulok-i őrs megengedte, hogy őrsfőzőnő, a hadiözvegy Mari-néni még kiskorú fia, Sándor évente a nyári szünetben az őrsön nyaraljon mintegy három hónapig.

A csendőr nem fogadhatott el élelmet senkitől és járőrözés közben nem térhetett be étkezési célzattal étterembe vagy vendéglőbe. Pihenőhelyükön az általuk a járőrtáskában vitt élelmet fogyaszthatták el, így ennek elkészítése és elcsomagolása szintén fontos feladata volt az őrsfőző-nőnek.[47]

A tanulás a csendőr életének nélkülözhetetlen eleme volt. A csendőr tízparancsolat hatodik parancsolata így szól: *„Tanulj és tanulj, a tudás második fegyvered!"* Ezt valóban nagyon szigorúan be is tartották. A szolgálati utasítás előírta, hogy *„Ha az őrsparancsnok őrskörletének legelterjedtebb nemzeti kisebbségi nyelvét nem beszélné, köteles azt két év alatt legalább a szolgálat igényeinek megfelelően elsajátítani. Ugyanerre alárendeltjeit is ösztönöznie kell." Ezen felül még a "Napirend az őrsök számára"* előírta, hogy hétfőtől péntekig, nyáron 8 és 10 óra között, télen pedig 9 és 11 óra között oktatáson kellett részt venni, délután 15 és 16 óra között szintén tanulás és írásbeli feladatok kidolgozása a kötelező program. Minden szombaton pedig a délelőtti oktatásra szánt időben elméleti vizsgát kellett tartani a heti tananyagból. Amellett, hogy a szolgálati utasítást szinte betéve kellett tudni, az oktatás még kiterjedt olyan ismeretekre is, mint például a nyomozási ismeretek, illemtan és a természettudományok.[48]

Összességében álláspontom szerint az általam bemutatott szabályok lehetnek napjainkban talán a leginkább szokatlanok. Mai szemmel bizonyára rigorózusnak tűnnek ezek az előírások, azonban ismereteim szerint emiatt egy csendőr sem fejezte ki elégedetlenségét. A csendőrök büszkék voltak hivatásukra. És szeretettel, jó szívvel emlékeztek vissza a szolgálatban eltöltött éveikre. E szabályozások hiányában a testület nem tudta volna kivívni a lakosság körében a Magyar Királyi Csendőrséget övező tiszteletet. A testület ízig-vérig nemzeti szervezet volt, amely a magyar nemzet érdekében látta el szolgálati feladatait, a személyi állomány tagjai pedig érzelmileg is kötődtek nemzetükhöz, hazájukhoz és testületükhöz egyaránt. Ezen érzéseket pedig talán a legkifejezőbben versben örökítették meg:

„Édes Hazám, magyar róna, magyar erdő, magyar vég,
Téged járlak éjjel-nappal, télen-nyáron, nagyon rég.
Népem biztonságát őrzöm megrendíthetetlenül,
Érted élek, érted halok magyar népem egyedül,
Érted élek, érted halok, híven, becsülettel, vitézül.

Száműzetés lett a sorsunk, idegen föld borul ránk,
Ne felejtsd el hű fiaid: érted éltek, szép Hazánk.
Kakastollunk nem leng többé, járőrbe már nem megyünk.
Szeresd, őrizd kicsi népünk, amikor már nem leszünk,
Helyettünk is védjed őket, erre kérünk Istenünk.

Első versszak: FEJÉR Károly - Második versszak: v. KISS Gábor

(A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának — volt Rendőrtiszti Főiskola — dékánja pályázatot írt ki a magyar középiskolai hallgatók számára rendvédelmi, illetve rendvédelemtörténeti témakörökben. VOLCSÁNYI Nikolett — a dunaújvárosi Dunaferr Szakközép- és Szakiskola negyedikes diáklánya — „A Magyar Királyi Csendőrség szabályzatainak különleges pontjai" címmel nyújtott be pályázatot, amely II. helyezést ért el. A publikált tanulmány ezen pályamű átdolgozott változata. a szerk.)

Jegyzetek:

[1] CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* 20-51.p. ; PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.*

[2] REKTOR: 222.p.

[3] „Hivatásánál fogva összműködésében nemcsak a hatóságok, de a lakosság megítélésének is ki lévén téve, természetes, hogy szolgálati tevékenysége, fellépése, tanúsított magatartása, szolgálatban és szolgálaton kívül való érintkezési modora a csendőrség megítélésére határozott befolyással vannak.…Már pedig a szolgálati utasításban is hangsúlyozott, de a gyakorlatban is gyökeredző tény, hogy az intézmény iránti tisztelet és közbecsülés, a szolgálat eredményes kezeléséhez elodázhatatlan kellék s így a hivatás kötelmeinél fogva minden testületbeli egyén mindenki irányában – kivétel nélkül – a megérdemelt tisztelettel viseltessék. Csak az nyújthat biztosítékot arra, hogy úgy a csendőr személye, mint a testület is viszont általános tiszteletben részesíttetik: mert csak tisztelet szülhet tiszteletet."
SZUT-1896. 1-2.p.

[4] SZAKÁLY: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület. ; Idem: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941.

[5] 1881/II.tc. ; 1881/III.tc.

[6] 1 690/1945. (V. 7.) ME.r.

[7] *A Magyar Királyi Csendőrség Zsebkönyve 1909.* 284-291.p. ; 1882/X.tc. ; CSAPÓ: Csendőrség és városok 1881-1914. ; ARTNER

[8] ZÉTÉNYI: 320.p.

[9] PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület.

[10] SZUT-1941. 13.p.

[11] 5 047/1919. (X. 1.) ME.r.

[12] A kortársak a csendőrök nélkülözhetetlen tulajdonságának tekinthették: érdeklődést, önképzést, sokoldalúságot, kötelességérzetet, kitartást, vasakaratot, önfeláldozás vállalását, a hivatás ismeretét, a szolgálattal összefüggő jogszabályok tudását, a nyomozás elméletének az ismeretét a tapasztalatok megszerzésére való törekvést, az alaposságot, a pontosságot, a rendszerességet, szakértelmet és a pártatlanságot. A csendőr nélkülözhetetlen képességének tartották: a jó felfogóképességet, az élénk észjárást, az emelkedett erkölcsi felfogást, a leleményességet, az emberismeretet, a türelmet és a nyugalmat, a figyelem összpontosítását és a lehetőségek felismerését.
CSEPI: *Csendőrerények.*

[13] Vitéz KISS Gábor szkv.cső.fhdgy. megfogalmazása szerint: *„A csendőr büszke volt szép hivatására, azt életcélnak, kitüntetésnek és nem csupán kenyérkeresetnek tekintette. Büszke volt arra, hogy olyan Testületnek lehetett a tagja, amely csak erkölcsileg megválogatottakat fogadott a kebelére, s amely mindenki által megkülönböztetett tiszteletben és megbecsülésben részesült."*
KISS: 11-12.p.

[14] SZUT-1896. op.cit.

[15] *A csendőrségi Szolgálati Utasítás magyarázata.* ; Az alkohol.

[16] A szabályzatot magyarázó tananyag részletesen ki is fejtett, hogy mit kellett diszkrét eltávolítás alatt érteni. Ha a csendőr annyira ittas volt, hogy menni sem tudott, akkor a kocsmáros magánlakásába kellett vinni, ott egy üres szobában vagy vendégszobában kellett lefektetni. Ha esetleg valamennyire még tudott menni, akkor vissza kellett kísérni a laktanyába, de amennyire lehetséges volt, a járatlan utcákon keresztül vagy a kertek alatt, hogy minél kevesebben lássák meg. Magasabb rangú egyén esetén a bérkocsi a volt a legjobb módja annak, hogy minél gyorsabban eltüntessék a közönség szeme elől és a laktanyába vigyék vissza. Ekkor természetesen a megittasodott egyén tartozott megtéríteni a bérkocsi díját hitelezőjének. Az ittas csendőrt minden esetben fel kellett jelenteni.
Loc.cit. ; SZUT-1927.

[17] SZUT-1927. op.cit. 39-40.p.

[18] *A csendőrségi Szolgálati Utasítás magyarázata.* op.cit.

[19] BENEDEK: 77-84.p.

[20] Arról, hogy ezt milyen szigorúan be is tartották, vitéz KISS Gábor szkv.cső.fhdgy. könyvében egy tanulságos történet ismertetett, aminek hitelességét személyes jelenlétével igazolta. A főherceglaki tanszázad oktatótisztje volt 1944-ben. Egy szombat este bajtársaival vacsorázott a helyi vendéglőben, a négy oktató altiszt együtt a megszokott asztaluknál. Nem messze tőlük egy másik asztalnál a község előkelőségei vacsoráztak együtt feleségeikkel, a főjegyző, az állatorvos és az erdőmérnök. Valamint ült még az asztaluknál két idegen férfi és két idegen hölgy, akik igen hangosak voltak, egymás után kérték a nótákat a zenészektől. Olyannyira meg voltak elégedve a muzsikával, hogy egyikük hirtelen egy köteg papírfecnit kapott elő a zsebéből és közéjük dobta, mondván *„Holnap ti mind vendégeim vagytok az előadásunkon!".* A csendőrök persze megkérdezték a pincért, hogy mégis kik ezek az idegenek és milyen előadásról van szó, de az nem tudott válaszolni. Így a rangidős CSERFALVI törzsőrmester az asztalukhoz ment, illendően köszöntötte az általa már ismert előkelőségeket, majd udvariasan az ismeret-lenek kiléte és jövetelének célja felől érdeklődött. Udvarias válasz és az őt megillető tisztelet helyett viszont az egyik hangos ismeretlen így zavarta el: *„Mars az asztalomtól csendőr, ti csak szekírozni tudjátok ezeket a drága zeneszéket, nektek nincs jegy a holnapi műsorunkra!!! Mars!!!"* CSERFALVI erre nem reagált semmit, hanem feszes tartással hátraarcot vett és intett a társainak is, hogy távoznak. Az ajtóból még az egyik pincérrel odahívatta a főjegyzőt, aki azonnal mentegetőzni kezdett az idegen viselkedése miatt mondván, hogy csak a bor beszélt belőle. De CSERFALVI nem enyhült meg és így válaszolt: *„Nem úgy van az főjegyző úr! A csendőrséget sértés érte és a szolgálati utasítás 108. paragrafusa értelmében a becsületünket ért sértés törvényes megtorlásának igénybevételétől elállni nem szabad. Én azonnal jelentem a történteket GÖRGEY százados úrnak, a főjegyző úr pedig jelentse az alispán úrnak!"* Az incidens vége az lett, hogy az alispáni hivatal a másnapra tervezett színházi előadás engedélyét azonnali hatállyal visszavonta, a sértésért felelős színésszel visszafizettette az összes eladott jegy árát és bocsánatkérő levelet íratott vele a kerületi parancsnoksághoz.
SZUT-1927. op.cit. 47-53.p. , 133-134.p. ; KISS: op.cit.12-13.p.

[21] ENDRŐDY: 11-17.p.

[22] SZAKÁLY: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945.*

[23] HAVRANEK: 71-75.p.

[24] MÉSZÁROS: 50.p.

[25] SZUT-1896. op.cit.

[26] SZUT-1927. op.cit. 42-43.p.

[27] KAISER: 115-126.p.
[28] *A csendőrségi Szolgálati Utasítás magyarázata.* op.cit.
[29] A hivatalos magyar pénznem akkoriban a pengő volt, ami az évek folyamán jelentős infláción esett át, így meg sem kísérlem az egyes összegek átváltását mai értékre. Viszont a juttatások egymáshoz viszonyított aránya, a jogosultsági jogcímek már bemutatják, hogy a kiszabás mennyire igazságosan és minden körülményre tekintettel történt.
Illetményszabályzat a Magyar Királyi Csendőrség számára. 17.p.
[30] A Magyar Királyi Csendőrség legénységi személyi állománya hivatásos csendőrökből állt, amely állománycsoport a Magyar Királyi Honvédség altiszti karának a jellegével bírt.
[31] A polgári magyar állam időszakában az állami alkalmazottak juttatásai tekintetében alapelv volt, hogy az állam kötelessége alkalmazottai számára a társadalmi állásukhoz méltó életvitelhez szükséges feltételek biztosítása.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. ; Idem: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. ; Idem: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rend-szerek a polgári magyar állam rendvédelmében.
[32] SZUT-1927.op.cit.
[33] Az új nősülési szabályzathoz.
[34] A nősülésről.
[35] A közgazdálkodásról. I. ; A közgazdálkodásról. II.
[36] *Nősülési szabályzat a Magyar Királyi Honvédség és Magyar Királyi Csendőrség számára.*
[37] Az altiszti asszony.
[38] PARÁDI Ákos: A CSERBA (Csendőrlegénységi Ellátásban Részesülők Betegsegélyzők Alapja).
[39] CSEPI: A házasságról.
[40] A házasság hivatalos akadálya.
[41] ÁRKOSI
[42] SZENTKOVICS
[43] SZUT-1941.op.cit.
[44] TÖRÖK: 30.p.
[45] *Laktanya-szabályok a Magyar Királyi Csendőrség számára.*
[46] SZUT-1896. 99-101.p.
[47] NEMES
[48] SZUT-1941.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK, KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK

CSAPÓ: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914* (1.;) — CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

KISS (13.;20.;) — KISS Gábor: *Híven, becsülettel, vitézül. Dióhéjban a volt Magyar Királyi Csendőrségről a drága utókornak.* Venice Florida USA, 2009, a szerző kiadása. 414 p.

PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* (1.;) — PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

REKTOR (2.;) — REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.

SZAKÁLY: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945.* (22.;) — SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945.* Budapest, 2001, Ister. 409 p. HU-ISBN 963 92 4337 X.

TANKÖNYVEK

A csendőrségi Szolgálati Utasítás magyarázata. (15.;16.;18.;28.;) — *A csendőrségi Szolgálati Utasítás magyarázata.* Máramarossziget, 1909, Kaufman Á. és Fiai. 175 p.

ENDRŐDY (21.;) — ENDRŐDY Géza: *Alapvetés a csendőr erkölcsi neveléséhez*. Máramarossziget, 1902, Kaufman. 143 p.

MÉSZÁROS (24.;) — MÉSZÁROS János: *Seregek Ura. Katolikus honvédek, határőrök, folyamőrök, csendőrök, leventék ima-, énekes- és oktató-könyve.* Budapest, 1935[3], "Élet" Irodalmi és Nyomda Rt. 125 p.

TANULMÁNYOK

ARTNER (7.;) — ARTNER Ramona: A Magyar Királyi Csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* HU-ISSN 1216-6774. XXIII. évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. 20.p.

CSAPÓ: Csendőrség és városok 1881-1914. (7.;)	—	CSAPÓ Csaba: Csendőrség és városok 1881-1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* X.évf. (2000) 12.sz. 43-48.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6-án, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában."* című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
KAISER (27.;)	—	KAISER Ferenc: A csendőr őrs mindennapi élete. 115-136.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Magyar csendőrség-történeti tanulmányok.* Budapest, 2015, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 401 p. HU-ISBN 978 963 89 8280 9. /Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok, 1./ HU-ISSN 2415-9875.
PARÁDI Ákos: A CSERBA (Csendőrlegénységi Ellátásban Részesülők Betegsegélyző Alapja). (38.;)	—	PARÁDI Ákos: A CSERBA (Csendőrlegénységi Ellátásban Részesülők Betegsegélyző Alapja). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVI. évf. (2016) 52. sz. 61-70.p. HU-ISSN 1216-6774.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. (31.;)	—	PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelem humán viszonyai"* című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. (31.,)	—	PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIX. évf. (2010) 22. sz. 92-114. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelemtörténeti tudományos konferenciasorozatnak *„Másfél évszázad rendszer-változásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre"* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. (31.,)	—	PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2011. november 11-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében"* című XXV. konferenciáján.
PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. (9.;)	—	PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.
SZAKÁLY: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. (4.,)	—	SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, I.évf. (1991) 1.sz. 38-44.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945"* című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület. (4.;)	—	SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek* (*Acta Historiae Praesidii Ordinis*), III.évf. (1993) 4.sz. 51-58.p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által rendezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak „*A dualista Magyarország rendvédelme.*" Című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
SZAKÁLY: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. (4.;)	—	SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* V.évf. (1995) 6.sz. 122-129.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme"* című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZÉTÉNYI (8.;) — ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállás 1945 előtt és után. 297-328.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Magyar csendőrségtörténeti tanulmányok.* Budapest, 2015, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 401 p. HU-ISBN 978 963 89 8288 9. /Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok, 1./ HU-ISSN 2415-9875.

CIKKGYŰJTEMÉNYEK

CSEPI: *Csendőrerények.* (12.;) — CSEPI Béla: *Csendőrerények.* Budapest, 1941, Csendőrségi Lapok. 179 p. /Csendőrségi Lapok Könyvtára, 1./

CIKKEK

Az alkohol. (15.;) — Az alkohol. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 19.sz. 589.p.

Az altiszti asszony. (37.;) — Az altiszti asszony. *Csendőrségi Lapok,* XVI.évf. (1926) 23.sz. 765.p.

ÁRKOSI (41.,) — ÁRKOSI Gyula: A nősülésről. *Csendőrségi Lapok,* XXIII.évf. (1933) 18.sz. 572-575.p.

CSEPI Béla: A házasságról. (39.;) — CSEPI Béla: A házasságról.
I.rész. *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 2.sz. 37-42.p.
II.rész. *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 3.sz. 70-74.p.

A házasság hivatalos akadálya. (40.;) — A házasság hivatalos akadálya. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 20.sz. 629.p.

A közgazdálkodásról. I. (35.;) — A közgazdálkodásról. I. *Csendőrségi Lapok,* XXIII.évf. (1933) 13.sz. 410-414.p.

A közgazdálkodásról. II. (35.;) — A közgazdálkodásról. II. *Csendőrségi Lapok,* XXIII.évf. (1933) 14.sz. 443-446.p.

NEMES (47.;) — NEMES Bálint: Őrsfőzőnő kerestetik. *Csendőrségi Lapok,* XXXI.évf. (1941) 7.sz. 226-227.p.

A nősülésről. (34.;) — A nősülésről. *Csendőrségi Lapok,* XIX.évf. (1929) 5.sz. 1.p.

SZENTKOVICS. (42.;) — SZENTKOVICS Antal: A csendőr és a nő. *Csendőrségi Lapok,* XXVII.évf. (1927) 21.sz. 672-677.p.

Az új nősülési szabályzathoz. (33.;) — Az új nősülési szabályzathoz. *Csendőrségi Lapok,* XXVII.évf. (1937) 3.sz. 66-70.p.

ZSEBKÖNYVEK

HAVRANEK (23.;) — HAVRANEK János: *Tanácsadó a csendőr magánéletéhez*. Székesfehérvár, 1927, Csitáry G. Jenő Könyvnyomdája. 111 p.

A Magyar Királyi Csendőrség Zsebkönyve 1909. (7.,) — *A Magyar Királyi Csendőrség Zsebkönyve 1909.* Budapest, 1909, Franklin Társulat. 368 p.

LEXIKONOK

BENEDEK (19.;) — BENEDEK Mihály (szerk.): *Csendőrségi Lexikon. A Csendőrségi Lapok „Csendőrlexikon" rovatából a SZUT-tal kapcsolatos kérdések és feleletek gyűjteménye.* Budapest, 1943, Stádium. 622 p. /Csendőrségi Lapok könyvtára, 13./

SZABÁLYZATOK

Laktanya-szabályok a Magyar Királyi Csendőrség számára. (45.;) — *Laktanya-szabályok a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1889. Pesti Könyvnyomda. 43 p.

SZUT-1896 (3.;14.;25.,46.;) — *Általános szolgálati határozványok a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1896, Pesti Nyomda. 361 p.

Nősülési szabályzat a Magyar Királyi Honvédség és Magyar Királyi Csendőrség számára. (36.;) — *Nősülési szabályzat a Magyar Királyi Honvédség és Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1913, Pallas. 56 p.

SZUT-1927 (16.;17.;20.;26.;32.;) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1927, Pallas. 411 p.

SZUT-1941 (10.;43.;48.;) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat. 411 p.

Illetményszabályzat a Magyar Királyi Csendőrség számára. (29.;) — *Illetményszabályzat a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1943, Stádium. 192 p.

JOGSZABÁLYOK

1881/II.tc. (5.;) — 1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről.

1881/III.tc. (5.;) — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

1882/X.tc. (7.;) — 1882/X.tc. a Magyar Királyi Csendőrség által a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületén való teljesítendőkről.

5 047/1919. (X. 1.) ME.r. (11.;) — 5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.

1690/1945. (V. 7.) ME.r. (6.;) — 1690/1945. (V. 7.) ME.r. a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 131-133.p.

TÖRÖK (44.;) — TÖRÖK Ferenc: *Magyar királyi II. számú csendőr-parancsnokság megszállási parancsa* [a kerület létrehozása alkalmából kiadott részletes szolgálati utasítás a megalakuló őrsök részére]. Szeged, 1881. november 30. 37 p.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet
A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítése a húszas évek végén.
II.sz. melléklet
A Magyar Királyi Csendőrség által felderített bűncselekmények aránya az elkövetetthez képest 1907-ben.
III.sz. melléklet
A Magyar Királyi Csendőrség esküje.
IV.sz. melléklet
A Magyar Királyi Csendőrség tízparancsolata.
V.sz. melléklet
A Magyar Királyi Csendőrség legénységi személyi állományába tartozók havi illetményeinek összesítése.
VI.sz. melléklet
A Magyar Királyi Csendőrség rangosztályba sorolt, és nem sorolt személyi állományának családi pótléka.

I.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti felépítése a húszas évek végén.

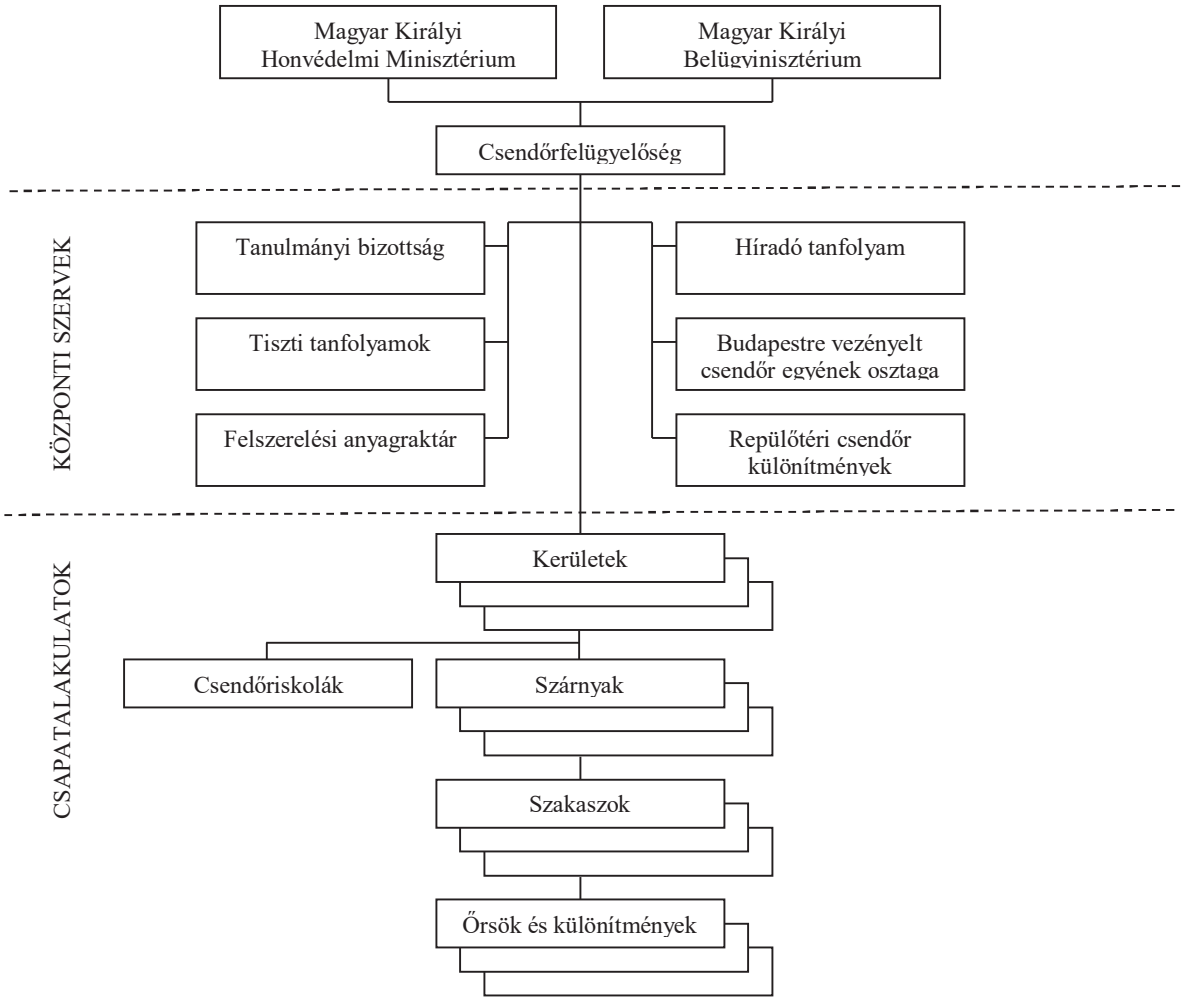

Forrás ! *Szervezeti és szolgálati utasítás a m. kir. csendőrség számára*. 21-28.p. Budapest, 1927, Pallas. 387 p.

II.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség által felderített bűncselekmények aránya az elkövetetthez képest 1907-ben.

Bűncselekmény	Előfordult	Kiderített	Elfogott egyén	Feljelentett egyén
Emberélet ellen	3 303	3 250	1 460	3 180
Rablás és zsarolás	1 618	1 582	672	2 180
Szemérem ellen	833	832	151	868

A fenti táblázat adataiból készült diagram magáért beszél:

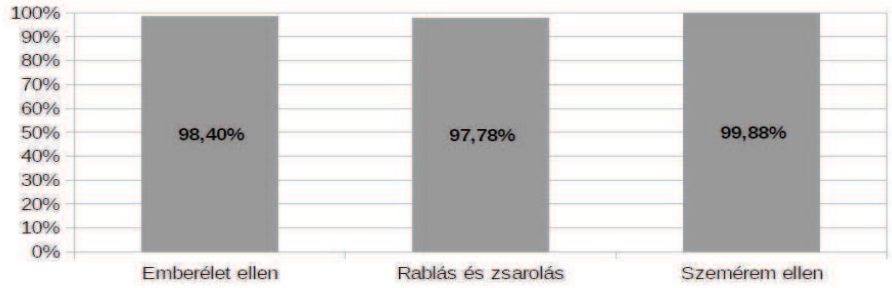

Forrás ! *A Magyar Királyi Csendőrség Zsebkönyve 1909.* 284-291.p. Budapest, 1909, Franklin Társulat. 368 p.

III.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség esküje.

A csendőr eskü szövege a dualizmus időszakában.

„Én, _____, ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy felséges fejedelmünk és urunk Első Ferencz József, Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya s hazánk szentesített törvényei iránt hűséggel és hódolattal viseltetem.

Esküszöm, hogy kötelességeimet, mint m. kir. csendőr (csendőrtiszt) a közrend és a közbiztonsági szolgálatában az idevonatkozó utasítások szerint, és mint katona a haditörvények és szabályok szerint mindenkor és mindenben teljesítem; minden körülmények között csakis a szolgálatot, Ő Felsége és az állam javát mozdítom elő; a törvényeknek valamint az arra hivatott hatóságok, elöljáróim és fölebbvalóim parancsainak és meghagyásainak készséggel engedelmeskedem, és a szolgálati titkot híven megőrzöm.

Isten engem úgy segéljen! Amen.”

A csendőr eskü szövege a két világháború között.

„Én, _____, ünnepélyesen esküszöm a mindenható Istenre, hogy Főméltóságú vitéz nemes nagybányai Horthy Miklós, mint Magyarország törvényesen megválasztott kormányzója, a magyar alkotmány s hazánk szentesitett törvényei iránt hűséggel és hódolattal viseltetem.

Esküszöm, hogy kötelességeimet, mint m. kir. csendőr (csendőrtiszt) a közrend, a közcsend és a közbiztonság szolgálatában az idevonatkozó utasitások szerint, mint katona pedig a haditörvények és szabályok szerint mindenkor és mindenben teljesitem, haza- és nemzetellenes vagy olyan irányzat szolgálatába, amely a hadsereg vagy a csendőrség katonai fegyelmét aláásni igyekszik, nem lépek, semmiféle titkos társulatnak nem vagyok és nem leszek tagja, minden körülmények között csakis a szolgálat, a kormányzó és az állam javát mozditom elő, a törvények, előljáróim, és feljebbvalóim parancsainak és meghagyásainak készséggel engedelmeskedem és a szolgálati titkot hiven megőrzöm.

Isten engem úgy segéljen! Amen.”

Forrás ! - CSAPÓ Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* 161.p. Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

- KAISER Ferenc: *A Magyar Királyi Csendőrség története a két világháború között.* 168.p. Pécs, 2002, Pro Pannónia Kiadó Alapítvány. 175 p. HU-ISBN 963 9079 82 0. /Pannónia Könyvek/ HU-ISSN 0237-4277.

IV.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség tízparancsolata.

„ **1.** Megemlékezzél arról, amivel istenednek tartozol!
2. Én vagyok a Te hazád: Nagymagyarország!
3. Hűséged, becsületed, vitézséged nem eladó!
4. Légy erkölcsös, józan életű, engedelmes!
5. Tiszteld elöljáróidat, mint atyádat, szeresd bajtársaidat, mint tenmagadat!
6. Tanulj és tudj: a tudás második fegyvered!
7. Védd a másét, a magadét ne pazarold!
8. Mögötted a törvény, előtted is az legyen!
9. Igaztalanul ne vádolj, fegyvered ártatlant ne bántson.
10. A család szentély, ha magadnak nincs, őrsödben megtalálod! ”

Forrás ! NEMEREY Márton: A csendőr tízpartancsolat. *Csendőrségi Lapok,* XXX.évf. (1940) 14.sz. 457.p.

V.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség legénységi személyi állományába tartozók havi illetményeinek összesítése.

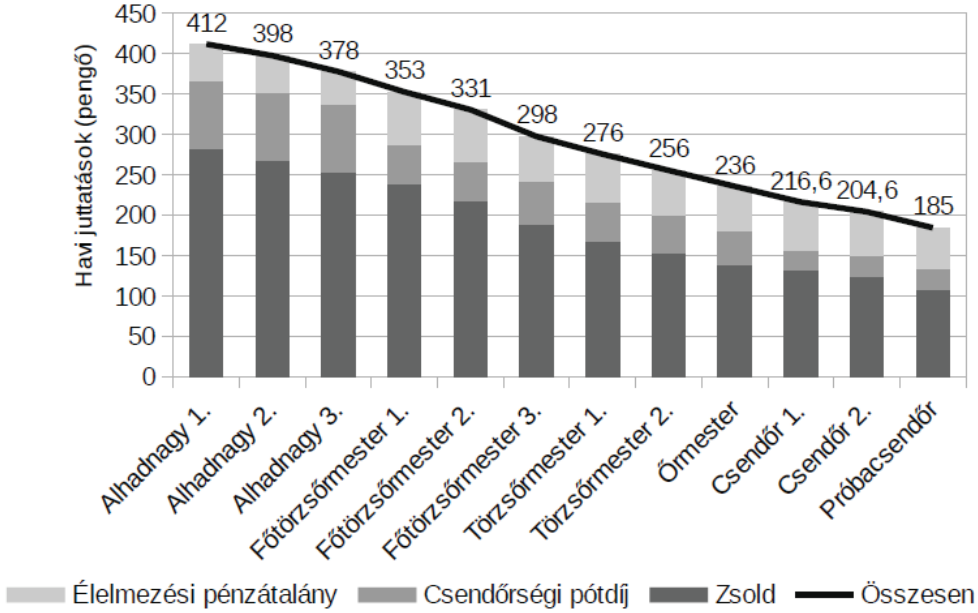

Forrás ! *Illetményszabályzat a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1943, Stádium. 192 p.

VI.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség rangosztályba sorolt, és nem sorolt személyi állományának családi pótléka.

		Törvényes feleség után	Az első 2 gyermek után	A 3. gyermek után	A 4. gyermek után	Az 5. és azon felüli gyermekek után	Egyéb családtag után	Újszülött esetén
			gyermekenként					
Rangosztályba sorolható havidíjasok		60	60	70	80	90	12	A gyermek után járó családi pótlék 5-szöröse, egy alkalommal
Legénységi állomány	Alhadnagy	60	60	70	80	90	12	
	Alacsonyabb rangú	45	45	55	65	75	11	

Forrás ! *Illetményszabályzat a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1943, Stádium. 192 p.

DOI : 10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.161-180P

0472 ZÉTÉNYI Zsolt

A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében.

A Magyar Királyi Csendőrség a keresztény értékrenden nyugvó — annak szellemiségében működtetett — nemzeti rendvédelmi testület volt. A keresztény szellemiséget fejezte ki a csendőr tízparancsolat, amelynek a kilencedik pontja *„Igaztalanul ne vádolj, fegyvered ártatlant ne bántson”* a csendőrség fegyverhasználat erkölcsi hátterét alkotta.[1] A rendvédelmi szervezet tagjának lőfegyverhasználati joga a mások életét veszélyeztető súlyos bűncselekmény elkövetésének megakadályozására, az ilyen veszélyt okozó személy elfogására, illetőleg szökésének megakadályozása céljából alkalmazható. A XXI. századi Magyarország rendőrsége és a II. világháború időszakának, valamint a megelőző több, mint fél évszázadnak a Magyar Királyi Csendőrsége között bizonyára számos jelentős különbség van. Más társadalmi — politikai viszonyok közepette működtek két-három emberöltőnyi időkülönbséggel; a társadalom értékrendje és világnézete lényegesen megváltozott; továbbá az ország nemzetközi kapcsolatai és ebből eredő szerződései jelentősen meghatározzák a közjog, így a rendvédelem és a büntetőjog szabályainak tartalmát is. Különösen az Európai Unióhoz való csatlakozásunk (2004) és ezt megelőzőleg az Európa Tanácsba — mint elsőrendűen politikai, nemzetközi közjogi, emberi jogi szervezetbe — belépésünk (1991), és e szervezetek szabályrendszereinek elfogadása, volt hatással a büntetőpolitikára, így a fegyverhasználat szabályainak megállapítására is. A most hatályos rendőrségi törvény meghozatalakor (1994-ben) az ismert nemzetközi követelményeket, továbbá az ENSZ VIII. bűnmegelőzési kongresszusán elfogadott határozatot figyelembe véve szabályozza a rendőrség tagjainak lőfegyverhasználati jogát.[2]

A gondolkodásmódok és társadalmi viszonyok különbözősége mellett a hagyomány folyamatossága — hacsak nyomokban is — megfigyelhető intézményeinkben, a modernitás és hagyomány egyaránt jelen van a rendvédelmi szervezetek szabályaiban. A hasonlóság nagyobb, mint az a szakadéknyi távolság, ami a két történelmi kor tátsadalmi-politikai-jogi viszonyai között észlelhető.

Mi a közös a kétféle rendvédelmi szervezetben? Először is mindkettő a közrendet, közbiztonságot, a bűnözés elleni küzdelmet szolgálta, illetve szolgálja. Mindkettőben egyfelől az állam másfelől az állampolgár vagy más személyek egymáshoz való viszonya mutatkozik meg.

A közbiztonsági szolgálat szervezéséről szóló 1881. évi törvény szerint: *„A közbiztonsági szolgálat ellátására katonailag szervezett magyar kir. csendőrség állíttatik fel.”*[3]

„A m. kir. csendőrség a közbiztonsági szolgálat teljesítésére rendelt katonailag szervezett őrtestület. Feladata: működési területén a személy- és vagyonbiztonság megóvása, a közbéke és közrend fenntartása, a büntetőtörvények,rendeletek és szabályrendeletek megszegésének, a véletlenségből vagy bármely természetű mulasztásból eredhető szerencsétlenségeknek, veszélyeknek és károknak lehető megakadályozása, a büntetőtörvények, rendeletek és szabályrendeletek ellen vétők kinyomozása és az illetékes hatóságoknak való átadása, illetőleg feljelentése.”[4]

„*A rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.”*[5]

A rendőrség — számos feladatkört felölelő tevékenységi körének, feladatainak és szervezeti jellegének summázatát így adhatjuk meg — az Alaptörvényben, a rendőrségről szóló törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkört ellátó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.[6]

Bármennyire is különböző a nemzetközi és magyarországi közjogi környezet és értékrend, a szociológiai alapképlet nagyon hasonló akkor, amikor a közbiztonság érdekében eljáró rendvédelmi szerv tagja szemben áll a súlyosan társadalomellenes személlyel, azzal a veszélyforrással, amely magára a rendvédőre, a társadalom más tagjaira és az államra súlyos fenyegetést jelent, beleértve az élet kockáztatását is. A képlet rideg egyszerűséggel mutatkozik meg akkor, ha egyfelől a csendőrt vagy rendőrt látjuk mögötte az államhatalommal, másfelől azt a személyt, aki emberi életet oltott ki vagy a társadalom alapintézményeire támadt, különösen ha a társadalom tagjainak életét súlyosan fenyegeti.

Ebben a képletben viszonylag egyszerűen megmutatkoznak azok a magatartásmódok, amelyek adottak a rendvédő számára, amelyeknek a szabályozása mind a csendőrség szervezeti és szolgálati utasításában, mind a rendőrség fegyverhasználati szabályaiban lehetséges és szükséges. Ezen egyszerű képlet mellett is világosan látható, hogy a társadalom néhány nemzedékkel későbbi állapotában is sokféle hagyományt, emléket, magatartási módozatot, értéket őriz abból az időből, amikor a csendőrség jelentette a közbiztonság egyik legfontosabb tartópillérét.

A 2011-es Alaptörvény határozottan utal a jogfolytonosság így meg nem nevezett, de ténylegesen létező jelenségére és gondolatára, amikor egyebek mellett rögzíti, hogy „*Tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét.*

Nem ismerjük el történeti alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését. Tagadjuk a magyar nemzet és polgárai ellen a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúra uralma alatt elkövetett embertelen bűnök elévülését.

Nem ismerjük el az 1949. évi kommunista alkotmányt, mert egy zsarnoki uralom alapja volt, ezért kinyilvánítjuk érvénytelenségét.”[7]

Ebből egyenesen következik az alkotmányos tétel, hogy Magyarország alkotmányos állami folytonosságban létezik, hogy történeti alkotmánya nincsen felfüggesztett állapotban, s a csendőrség alapvető szabályai, mint a történeti közjog elemei egy máig, s a jövőben is ható történeti közjogi folyamat részei. Az alkotmányozó összekapcsolja a politikai, jogi folyamatokat a történeti alkotmány felfüggesztése előtti idővel is. Ez az idő pedig éppen a csendőrség működésének ideje.

A közrend, közbiztonság védelmének vagy más közérdeknek szolgálatában erőszakra jogosult állami, közhatalmi szervezetek szolgálatot ellátó tagjainak fegyverhasználatát két érdek határozza meg. Az egyik a megsértett vagy veszélyeztetett közrend vagy közbiztonság megóvásának hatékonyságához fűződő közérdek, a másik a fegyverhasználattal érintett személy vagy személyek sérelmének a legszükségesebb mértékre való korlátozása. A legveszélyesebb fegyvernek, a lőfegyvernek az alkalmazását oly módon kell megvalósítani, hogy a közrendet, közbiztonságot, az emberi életet hatékonyan, gyorsan lehessen megóvni, ebből fakadóan pedig a lőfegyverhasználattal érintett személyek élete, testi épsége a legszükségesebb mértékben kerüljön veszélybe.

Melyek azok az ismérvek, amelyek mentén jellemezni lehet a fegyverhasználat jellegét, és amelyek figyelembe vételével összehasonlítást tehetünk a Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználata és a XXI. századi magyarországi rendőrség fegyverhasználata, pontosabban fegyverhasználati szabályai között. Fontos a szűkítés hangsúlyozása, tudniillik, hogy szabályok összehasonlítása történik, mert az erőszak alkalmazásának gyakorlata jogtörténeti, történelmi, politikai kérdés. A honvéd bíróságoknak csendőrségi ügyekben eljáró tanácsai által követett joggyakorlat feldolgozására nem vállalkozhatunk, ám megkockáztathatjuk azt a feltételezést, hogy a fegyverhasználatok igen jelentős része nem jutott bírósági szakaszba, s ezek vizsgálatának anyagai, s a vizsgálatok során követett parancsnoki értékrend és követelményrendszer ma már nehezen közelíthető meg.

Jelen korunk rendvédelmi szervezeteinek tevékenységéről szerzett közvetlen ismereteink — elegendő itt a 2006 folyamán az 50 évvel korábbi szabadságharc évfordulóján lezajlott tüntetések résztvevőivel szemben alkalmazott törvénytelen durva rendőri erőszakra gondolni — elegendőek ahhoz, hogy ne tegyünk hátrányos megkülönböztetést a Magyar Királyi Csendőrség terhére pusztán azért, mert bizonyos, nem teljesen alaptalan vélekedés szerint az akkori közjogi viszonyok jellege jobban lehetőséget adott a sommás eljárásokra.

Melyek tehát az értékelés elvei? Az összehasonlítás szempontjai lehetnek egyebek mellett a következők:

- Milyen körben és feltételekkel tette lehetővé, illetve kötelezővé a korabeli szabály a fegyverhasználatot megelőző intézkedések megtételét?
- Maga a fegyverhasználat kötelező-e meghatározott feltételekkel?
- Milyen jellegű bűncselekmény tetteseivel, gyanúsítottjaival szemben volt megengedett fegyverhasználat?
- Mi a viszony a csendőrségi, a korabeli honvéd őrszolgálati és a rendőrség fegyverhasználat tartalma között?
- Mit mutat a Magyar Királyi Csendőrség és korunkbeli rendőrség fegyverhasználati szabályainak egybevetése?
- Mi a parancs szerepe, kötelező, felelősséget érintő jellege?
- Tulajdon elleni, gazdasági jellegű bűncselekmények megalapozhatták-e a fegyverhasználatot? Személyi szabadság vagy vagyon védelmében lehetett-e lőfegyvert használni?
- Tömeggel szemben volt-e helye fegyverhasználatnak?
- Érvényesül-e, s hogyan érvényesül a szükségesség és arányosság követelménye?
- Mai fogalmainkkal élve: vizsgálandó, hogy az állam, a köz érdeke úgy kap-e hatékony védelmet a rendvédők fegyverei által szükséges módon és arányosan, hogy eközben az emberi jogok a legszükségesebb mértékben szenvednek sérelmet.

A fegyverhasználat fogalma, terjedelme.

A rendőrségről szóló 1994. évi törvény szabályozza a lőfegyver használatát „*ha a lőfegyverhasználat feltétele fennáll, a rendőr bármely dolgot fegyverként használhat. A lőfegyver használatára vonatkozó szabályokat ebben az esetben is értelemszerűen alkalmazni kell.*”[8]

A Magyar Királyi Csendőrség 1941. évi szervezeti és szolgálati utasítása szerint „fegyverét” alatt azt kell érteni, hogy *„a csendőrnek elsősorban a részére előírt lő- és szálfegyvereket kell használnia; más fegyver vagy védekező eszköz használata csak végső esetben, nevezetesen akkor van megengedve, ha csendőrségi fegyver nem áll rendelkezésére vagy az hasznavehetetlenné vált”*.[9] Ebből következik, hogy a csendőrség fegyverhasználata jelentett elsősorban lőfegyver és szálfegyver, azaz vágó- vagy szúrófegyver használatot, szemben a rendőrség lőfegyver használatával, amely megengedi a más eszköz alkalmazását, de azt is lőfegyver használatként kell értelmezni.

A csendőr fegyverhasználata tekintetében „használni” kifejezés alatt a fegyvernek katonai módon való alkalmazását kell érteni. A puska és ismétlő pisztoly lövésre, a kard vágásra és kivételesen szúrásra, a szurony szúrásra szolgált. Ezeket a fegyvereket ettől eltérő módon *„A szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára”* című 1941. évi kiadású testületi szolgálati szabályzatban foglalt esetekben volt szabad használni, ez azonban nem vonatkozott a lőfegyverre.[10] Ebből következik az a magatartási szabály is, hogy lőfegyvert riasztó jelleggel levegőbe lövésre nem használhatta a csendőr.[11]

Míg a csendőr számára más fegyver (a lőfegyver, továbbá a kard és szurony, mint szálfegyver mellett) vagy védekező eszköz használata csak végső esetben volt megengedett, addig a rendőr számára nincs ilyen megszorítás, bármely dolgot fegyverként használhat.

Az összehasonlítást némileg nehezíti, hogy a csendőr fegyverhasználata szúró és vágóeszköz használatát is, végső esetben más fegyver vagy védekező eszköz igénybevételét jelentette főszabályként, míg a rendőr esetében a törvény nevesíti a lőfegyverhasználatot, a lőfegyvernek nem minősülő, alkalmazását tekintve lőfegyverhasználatként minősülő tárgy fogalmát azonban nem határozta meg a rendőrségi törvényt.

Mi a parancs szerepe, kötelező, felelősséget érintő jellege?

A csendőr fegyverét önállóan használta, ezért kizáróan ő volt a felelős. Ha azonban a fegyvert valamelyik csendőrségi elöljáró parancsára használta, akkor ezért csak a parancsot kiadott elöljáró volt felelős.[12]

A katonai büntetőtörvénykönyvről szóló 1930. évi törvénycikk szerint *„nem számítható be a cselekmény annak, aki az elöljárójának vagy felettes hatóságának szolgálati parancsa folytán abban a meggyőződésben követi el, hogy arra kötelezve van.”*[13]

A rendőrségről szóló törvény értelmében *„a lőfegyver használat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén csak utasításra használható lőfegyver.”*[14] Ugyancsak e törvény rögzíti, hogy *„Szolgálati elöljárója parancsára a rendőr köteles a lőfegyverét használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó szolgálati elöljárója a felelős. Egy parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha a rendőr tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el.”*[15]

A jelenleg hatályos büntetőtörvénykönyv szerint *„nem büntethető a katona a parancsra végrehajtott cselekményért, kivéve, ha tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el.”* [16] Ugyanezen törvény rögzíti, hogy *„Parancsra elkövetett bűncselekményért a parancsot adó is tettesként felel, ha a katona tudta, hogy a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el, egyébként a parancsot adó közvetett tettesként felel.”*[17]

Milyen jellegű bűncselekmény tetteseivel, gyanúsítottjaival szemben volt megengedett a fegyverhasználat?

A közbiztonsági- rendvédelmi feladatot ellátó személyek fegyverhasználatát jellemezhetjük úgy is, hogy az egyrészt védő-elhárító (defenzív) jellegű, másfelől üldöző, kutató (offenzív) jellegű lehet, vállalva a mindenféle osztályozással együtt járó pontatlanság ódiumát.

Védő- elhárító fegyverhasználat:

a Magyar Királyi Csendőrség 1941. évi kiadású szolgálati szabályzata szerint a szolgálatban álló csendőr fegyverét jogosult volt mindenki ellen használni *„1. aki őt tettlegesen megtámadja vagy támadással veszélyesen fenyegeti.”*[18] Ellenben köteles volt használni *„2. ha másnak közvetlenül, jogta-*

lanul és súlyosan veszélyeztetett életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy vagyonát máskép megvédelmezni nem lehet." [19]

A rendőrségről szóló törvény szerint a rendőr lőfegyvert használhat

- *„a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;*
- *b) a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;*
- *k) a saját élete, testi épsége, személyi szabadsága ellen intézett támadás elhárítására."* [20]

Üldöző, kutató (offenzív) fegyverhasználat csendőri és rendőri fegyverhasználat valamennyi egyéb esete.

A francia csendőrség fegyverhasznál1atának fő irányai, területei hasonlóak az ebből építkező csendőrségi szabályaihoz.

Önvédelem = az állások megtartása illetve elfoglalása végett.

Ellenállás megtörése = ha az ellenállás olyan, hogy csak a fegyverek erejével lehet megtörni.

Őrzés, védelem = értelemszerű.

Szökés megakadályozása = fogoly megszökése esetén, más személy elfogása esetén nem.

Néptömegekkel szemben. [21]

Ezek az irányok jól felismerhetőek a francia és a későbbi osztrák, illetve magyar csendőrségi szabályokban.

Milyen körben és feltételekkel tette lehetővé, illetve kötelezővé a korabeli szabályzás a fegyverhasználatot megelőző intézkedések megtételét?

Mind a csendőrség, mind a rendőrség fegyverhasználatát jellemezve közös ismérv a lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések szükségessége és fontossága. Ezek célja egyrészt az, hogy az intézkedéssel érintett személy számára felismerhető legyen, hogy vele szemben milyen rendvédelmi intézkedés történik, az intézkedés foganatosítása tőle milyen magatartást kíván, és ezáltal a lőfegyverhasználat megelőzhető, vagy elkerülhető legyen. Az előzetes figyelmeztetés annak egyértelművé tételére irányul, hogy a felszólítottal szemben - további engedetlensége esetén - lőfegyvert fognak alkalmazni. Így a felszólított a lőfegyverhasználat lehetséges következményeit mérlegelve dönthet, hogy aláveti-e magát a hatósági felhívásnak.[22]

A csendőri fegyverhasználatot megelőző intézkedésnek kellett bevezetni a „Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára" című 1941. évi kiadású szolgálati szabályzatban meghatározott esetekben. [23] Főszabályként írta elő a Magyar Királyi Csendőrség 1941. évi szolgálati szabályzata a megelőző intézkedést, kivéve a csendőr ellen irányuló[24] tettleges támadás, ha mások ellen irányuló támadás közvetlenül, jogtalanul és súlyosan veszélyezteti életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy vagyonát, melyet máskép megvédelmezni nem lehet, ha *„a támadónak figyelmeztetésére, elfogására vagy megbilincselésére, illetőleg támadásra képtelenné tételére, vagy a kényszereszközök alkalmazására lehetőség vagy a késedelemből származó veszély miatt idő nincs, végül ha ezek alkalmazása eredménytelen maradt"*[25]

A *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára"* című 1941. évi kiadású szolgálati szabályzatban meghatározott eset[26] akkor állapítható meg, *„ha valaki a csendőrt egy bizonyos már megkezdett vagy szándékolt szolgálati ténykedés foganatosításában ellenszegülés által megakadályozni törekszik".*[27] A fegyverhasználatot megelőző intézkedés kötelező voltát jelenti a 3. alpontnak az a feltétele, hogy *„a csendőrt szolgálati ténykedésében fegyverhasználattal való fenyegetés dacára tettlegesen akadályozza és az ellenszegülést másképp megtörni nem lehet"*[28] A magyar csendőrség 1941. évi szolgálati szabályzata szerint az elfogandó felfegyverzett egyénnel szemben akkor van helye fegyverhasználatnak, ha *„fegyverét a fegyverhasználattal fenyegető felszólítás dacára le nem teszi, vagy a védett helyzetéből előjönni vonakodik és lefegyverzésére más mód nincs."*[29] A csendőrségi szabályozás értelmében „*az elfogott vagy elfogandó veszélyes gonosztevő a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll és feltartóztatására más mód nincs. Ebben az esetben következik be a fegyverhasználat lehetősége"*[30]

A csendőrségi fegyverek használatának szabályozása szerint a csendőr köteles volt fegyverét használni a megelőző intézkedés után *„ha a néptömeg, amelynek szétoszlatása elrendeltetett vagy a közbiztonság érdekében szükséges, a szétoszlásra való felhívás és a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára szét nem oszlik és a szétoszlatás máskép nem lehetséges;"*[31]

A felsorolt alpontok mindegyikében megállapítható, hogy a csendőr köteles megkísérelni valamely megelőző intézkedést, amivel a fegyverhasználat megelőzhető, elhárítható, az intézkedés célja fegyverhasználat nélkül is elérhető.

A magyar csendőrség 1941. évi szolgálati szabályzata azokról az esetekről is szólt, amikor valaki háború idején vagy rendkívüli viszonyok között magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad, továbbá ha községeken kívül vezető mellékutakon éjjel vagy árukkal vagy más szállítmányokkal pedig nappal is három vagy több egyén fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll, és feltartóztatásukra más mód nincs, végül ha a csendőrt „partunkon vagy annak közelében" éjjel, bizonyos esetekben — fedett vagy megrakott vízijárművekkel — pedig nappal is gyanús egyéneket talál és ezek a fegyverhasználattal fenyegető kétszeri rákiáltásra meg nem állnak, illetőleg ebbeli szándékuknak kétségtelen bizonyítékát nem adják, hanem egyenként vagy valamennyien menekülni igyekeznek. Semmi esetre sincs helye a fegyverhasználatnak olyan személyek vagy járművek ellen, amelyek már túljutottak az ország határán.[32] A különleges helyzetekben is megállapítható, hogy a megelőző intézkedés kötelező volt és felhívást is kellett a gyanús személyhez intézni vagy fegyverhasználattal fenyegető rákiáltást alkalmazni, továbbá fegyverhasználattal fenyegető kétszeri rákiáltást.

Az előbbi rendelkezések elemzése alapján, szigorú értelmezés szerint egyetlenegy esetben sem volt köteles megelőző intézkedésre az eljáró csendőr azzal a személlyel szemben *„aki őt tettlegesen megtámadja vagy támadással veszélyesen fenyegeti".*[33] Ebben az esetben azonban a csendőrnek mérlegelési joga volt a fegyverhasználat tekintetében, hiszen a fegyverét jogosult volt mindenki ellen használni. Valamennyi további esetben arra a következtetésre jutunk, hogy ezen tényállások meglétekor köteles volt fegyvert használni, ám a fegyverhasználatot megelőző intézkedés megtételére is köteles volt. Valójában a *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára"* című 1941. évi kiadású szolgálati szabályzat fegyverhasználatot szabályozó pontjai, meghatározott esetekben lehetővé tették a megelőző intézkedés mellőzését is hiszen a szabályozás annak mérlegelését írta elő, hogy van-é lehetőség a veszélyeztetett életet, testi épséget, személyes szabadságot vagy vagyont másként megvédelmezni, s ha a csendőr arra az eredményre jutott — az ilyen esetek jellegéből következő igen rövid idő alatt —, hogy a támadó elfogására, megbilincselésére, stb. kényszereszközök alkalmazására nincsen lehetőség, akkor megelőző intézkedés mellőzésével, lőfegyvert használhatott. Így valójában *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára"* című 1941. évi kiadású szolgálati szabályzat adott felmentést a tényleges megelőző intézkedések megtételétől.[34]

Ha a megelőző intézkedés tekintetében összehasonlítjuk a csendőrségi szabályokat a rendőrségi szabályokkal, azt állapíthatjuk meg, hogy a rendőrség lőfegyver használatát minden esetben meg kell előznie a rendőrségi törvényben meghatározott megelőző intézkedéseknek, az ott megszabott sorrendben.[35] *„A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők az eset összes körülményei folytán, ha a megelőző intézkedésekre már nincs idő és a késedelem egyrészt az intézkedés eredményességét, másrészt a rendőr vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti."*[36]

Összegezve a témával kapcsolatos összehasonlítást, azt állapíthatjuk meg, hogy a csendőrség tagjai nem mellőzhették a megelőző intézkedéseket a testület 1941. évi kiadású szolgálati szabályzatában meghatározott esetekben.[37] Csupán a külön megállapított tényállás esetén voltak jogosultak megelőző intézkedés mellőzésére[38] nevezetesen azzal szemben, *„aki őt tettlegesen megtámadja vagy támadással veszélyesen fenyegeti"*, [39] illetve akkor, *„ha másnak közvetlenül, jogtalanul és súlyosan veszélyeztetett életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy vagyonát másképp megvédelmezni nem lehet".*[40]

Figyelemre méltó, hogy az emberi jogok védelmének jegyében alakított közjogi szabályok idején nagyobb jogosítványai vannak az emberi élet és méltóság megsértésére alkalmas lőfegyver használatra a hatóság képviselőinek — mert a fegyverhasználatot megelőző intézkedést mérlegelés alapján minden esetben mellőzheti —, mint amekkora lehetősége a csendőrségnek volt a maga nemzetközi szerződésekkel és alkotmánybírósági határozatokkal nem korlátozott szolgálata idején.

Az is tény, hogy a csendőrnek a személy- és vagyonbiztonság megóvása érdekében is módja és jogosítványa volt fegyverhasználatra — ami nem jelentett feltétlenül lőfegyverhasználatot —, míg a rendőrségnek ezekben az esetekben lőfegyver használati joga nincsen.

Maga a fegyverhasználat kötelező-e meghatározott feltételekkel?

A csendőrség fegyverhasználati kötelmei a — meghatározott eset kivételével[41] — kötelező fegyverhasználatot írtak elő.[42] A rendőrségi törvény és a szolgálati szabályzat nem szól kötelező lőfegyverhasználatról, csak annak lehetőségéről (fegyvert használhat).[43]

Jellegzetes különbség a két szervezet szabályai között akkor mutatkozik meg például, amikor a *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára”* című 1941. évi kiadású szolgálati szabályzat vonatkozó pontjait vesszük figyelembe, nevezetesen „*az elfogott vagy elfogandó veszélyes gonosztevő menekül, a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll és feltartóztatására más mód nincs;”*[44]

Ez a pont veszélyes gonosztevőről szól. *„Veszélyes gonosztevő rendszerint az, aki a törvények szerint halállal, életfogytig tartó fegyházzal vagy 5 évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetendő cselekményt követett el vagy kísérelt meg”.*[45]

Ehhez képest a rendőr lőfegyvert használhat az emberi élet kioltását szándékosan elkövető elfogására, szökésének megakadályozására.[46] A rendőrség szolgálati szabályzata szerint alkalmazásában elkövetőn kizárólag a tettest és társtettest kell érteni. A lőfegyver az ilyen cselekmény elkövetésén tettenért, illetve ilyen cselekmény miatt körözött azonosított elkövetővel szemben használható.[47]

A hatályos büntető törvénykönyv szerint az emberölés bűntettének alapesete 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.[48] Ezt az öt éves büntetési tételt egybevetve a magyar csendőrség 1941. évi kiadású szolgálati szabályzatában foglaltakkal a veszélyes gonosztevő fogalmával, szinte egybeesés állapítható meg a csendőrségi szabályzatban, ahol az 5 évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel fenyegetettség a feltétele a fegyverhasználatnak. Így a jelenleg hatályos rendőrségi törvény kevésbé szigorú, mert az 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetettséget is elfogadja fegyverhasználat feltételeként, míg a csendőrségi szabályok szerint ez csak 5 évnél súlyosabb büntetéssel fenyegetettség esetén (de nem csupán emberölés tettesével vagy részesével szemben) volt lehetséges. Az eltérés szinte alig észlelhető.

Mi a viszony a csendőrségi, a korabeli honvéd őrszolgálati és a rendőrségi fegyverhasználat tartalma között?

A polgári magyar állam időszakában a rendőrség és a csendőrség megjelölésére és megkülönböztetésére a polgári fegyveres őrtestület és a katonailag szervezett fegyveres őrtestület megnevezést alkalmazták.[49] Kétségtelen, hogy a katonailag szervezett fegyveres őrtestületeknél a személyi állomány alá- és fölérendeltségi viszony katonai volt, s e testületek rendeltetése — gondolunk elsősorban a Magyar Királyi Honvédségre — elsőrendűen nem a közbiztonság és a közrend fenntartása volt. Ennek ellenére árnyalni kell azt a viszonyt, ami a Magyar Királyi Honvédség felállított őrségeinek fegyverhasználati szabályait és a Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai között létezik. Az őrszolgálatban állók fegyverhasználatának szabályait a Magyar Királyi Csendőrség szolgálati szabályzata rögzítette.[50] A Magyar Királyi Honvédség szolgálati szabályzatának vonatkozó pontjai[51] megfeleltek a csendőrségi szabályzat releváns pontjainak.[52]

A honvéd szolgálati szabályzat vonatkozó pontjai[53] tartalmilag megfeleltek a téma csendőrségi szabályzásának releváns pontjaiban foglaltaknak.[54] A *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára”* című szabályzatba foglalt rendelkezésnek, a tömegoszlatásról szóló[55], valamint a mellékutakon és folyópartokon való intézkedésről szóló szakaszai[56] hiányoznak a honvédségi fegyverhasználati szabályok közül, pedig a csendőrségi szabályozás kardinális jelentőségű, mivel a közrend, közbiztonság alapszabályát és feladatát rögzítette a fegyverhasználat szintjén, amikor kimondta, hogy *„ha másnak közvetlenül jogtalanul, és súlyosan veszélyeztetett életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy vagyonát másképp megvédelmezni nem lehet”,*[57] köteles fegyvert használni. Ez a fegyverhasználat, azonban nem jelent feltétlen lőfegyver használatot.

A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályainak a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati szabályaival való egybevetéséből a következő eredményre jutunk. A Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati jogáról szóló 1932. évi törvény[58] és a Magyar Királyi Belügyminisztérium által a végrehajtására kiadott rendelet[59] az egybeesés határáig hasonló rendelkezéseket tartalmazott mint a Magyar Királyi Csendőrség hasonló szabályai. Megfogalmazásbeli, árnyalati különbségektől eltekintve egy pontban mutat eltérést a rendőrségi fegyverhasználat szabályozása, mégpedig azon pontjában, mely szerint *„fegyverhasználatnak van helye súlyos bűncselekmény elkövetésének meggátlása végett, ha az másképp, mint fegyverhasználat útján nem gátolható meg”*[60] Ez azonban nem értelmezhető úgy, mintha a Magyar Királyi Csendőrség számára az előbbi helyzetben nem volna lehetséges a fegyverhasználat, mivel *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára”* című 1941. évi kiadású szolgálati szabályzat vonatkozó része[61] megközelítőleg és tartalmilag e helyzetre is alkalmazható. Természetesen a sajátos csendőrségi szabályozás — hasonló nincsen a rendőrségi szabályok között — a csendőrségi fegyverhasználatról szóló különleges helyzeteket (háború idején, országhatáron, lakott területeken kívül, stb.) is érintett.[62]

A rendőrségi fegyverhasználati szabályoknak a fegyverhasználat utáni eljárásról szóló részei is megfelelnek a csendőrségi fegyverhasználat utáni szabályoknak, amikor rögzítették, hogy ha a fegyverhasználat célját elérte, a fegyvert tovább használni nem szabad, a sérültet nyomban elsősegélyben kell részesíteni.[63]

Következtetések

A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználata és a korunkbeli, évszázados, a politikai-közjogi-nemzetközi környezet lényeges különbségeiből adódó eltérések és nem utolsó sorban az 50 éves kommunista önkényuralom jogrendszerbeli következményei indokoltan mutathatnak akár szakadéknyi különbséget is. Mégsem ez a helyzet. A polgári magyar állam időszakában kétféle rendvédelmi szervezet-típust különböztettek meg, a katonailag szervezett fegyveres őrtestületet és a polgári fegyveres őrtestületet. A katonailag szervezett őrtestületek közé tartoztak azok a szervezetek, amelyek személyi állománya körében az alá- és fölérendeltségi viszony katonai volt, a testületit tagok katonai rendfokozatot viseltek, őket a katonákra általában vonatkozó jogosultságok megillették, illetve kötelezettségek terhelték, továbbá a személyi állomány a honvédelmi-, a testület pedig a szakterületi miniszter alárendeltségében állt. Ezzel szemben a polgári fegyveres őrtestületek közé azok a szervezetek tartoztak, amelyek személyi állománya körében az alá- és fölérendeltségi viszony hivatalnoki volt, a testület személyi állománya pedig nem katonai, hanem testületi rendfokozatot viselt, a testületi tagokra a katonák általános jogosultságai és kötelezettségei nem vonatkoztak, a testület és személyi állománya pedig teljes egészében a szakterületi miniszter irányítása alá tartozott.[64]

Mégsem volt jelentős a különbség a kétféle szervezet fegyverhasználata között. Vitathatatlan, hogy a hivatali alá- és fölérendeltségi viszonyokból következő szervezeti és szolgálati szabályok, így a fegyverhasználati szabályok lényegesen mások lehettek volna, mint a katonailag szervezett őrtestületeknél, ahol a személyi állomány katonai alá- és fölérendeltségi viszonyrendszerben élt. Kétségtelen tény azonban, hogy a Magyar Királyi Honvédség felállított őrségeinek fegyverhasználati szabályai felismerhetően némi módosulással jelen voltak a Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályaiban.

Ezen túlmenően azonban nemcsak a korabeli Magyar Királyi Honvédség és a Magyar Királyi Csendőrség bizonyos fegyverhasználati szabályai mutatnak hasonlóságot, hanem számos megfelelést találunk a Magyar Királyi Csendőrség és a korunkbéli rendőrség fegyverhasználati szabályai között is. Mindkét szervezet fegyver, illetve lőfegyver használata hasonló abban a tekintetben, hogy felismerhetők benne egyfelől a védelmi, elhárító (defenzív) elemek és a kutató, bűnüldöző (offenzív) tényállások, magatartási szabályok. Így a csendőrség 1941. évi szervezeti és szolgálati utasításának releváns alpontjai védelmi jellegű tényállást tartalmaznak,[65] míg a rendőrségi törvény érintett pontjai ugyancsak védelmi tényállást fejeznek ki.[66] Ezekhez képest a többi, részben egymásnak is, — tehát a csendőrségi a rendőrséginek és fordítva — megfeleltethető szakaszai bűnüldöző jellegűek, a szervezet aktív fellépését feltételezik és írják elő.[67]

Az európai csendőrségek történetének ismeretében megállapítható, hogy az európai csendőrségek mintájaként tekintett francia Gendarmerie szolgálatát szabályozó 1797. francia törvény azt rögzíti, hogy a francia csendőr fegyvert használ, ha:

„- a csendőr ellen erőszak vagy tettlegesség alkalmaztatik;

- a csendőrség az általa megszállott területet, a rábízott őrhelyet vagy személyt más módon meg nem védheti,

- az ellenszegülés olyan, hogy máshogyan, mint fegyverhasználat által, nem győzhető".[68]

Ezt egészítették ki 1820-ban azzal, hogy „*a csendőrség, miután kimerítette a rábeszélés eszközeit, és a törvény nevében háromszori intést intézett, felhatalmaztatik az ellenszegülésnek a fegyverek erejével való legyőzésére a következményekért való felelősség nélkül".*[69]

A fegyverhasználat francia csendőrségi elveit (önvédelem, ellenállás megtörése, őrzés, védelem, szökés megakadályozása, néptömegekkel szembeni fellépés)[70] összehasonlítjuk az Osztrák Császárság neoabszolutizmuskori zsandárságának szolgálati szabályaival, akkor azt látjuk, hogy *„... a fegyverét használhatja: a) mint szükségbeli védeszközt valamely ellene intézett tettleges megtámadás elhárítására, b) szolgálata teljesítésének meghiúsítására célzó ellenállás legyőzése végett, c) általában mindazon esetekben, amelyekben az őrnek meg van engedve fegyverét használnia."* Továbbá azt olvassuk, hogy *„amennyiben a cél veszélyezése nélkül lehetőnek látszik, mindig intések és egyéb szelíd eszközök előre bocsátandók, sőt még a fegyver használatánál is azon elővigyázattal kell lenni, hogy emberéletet szükség nélkül veszélynek ne tétessék ki. A csendőr a fegyvererőnek ezen jogosításon túlhágó minden használatáért felelős."*[71]

A tömeg elleni fegyverhasználatra is lehetőséget ad e rendelet, amely szerint *„népcsődülés és összecsoportozásnáli fegyverhasználat"* esetén a fegyverhasználat a fegyveres erőkre vonatkozó szabályok értelmében volt lehetséges.[72]

A Magyar Királyi Csendőrség felállításáról rendelkező 1881. évi törvény értelmében a szolgálatban álló csendőrt ugyanazok a jogok illették, melyekkel a katonai őröket felruházták,[73] majd a csendőrség első szolgálati utasítása rögzítette a fegyverhasználati jogukat.[74] Ezek szerint a szolgálatot teljesítő csendőr fegyverének használatára mindenki ellen jogosítva volt:

„- aki a csendőrt erőszakosan megsérti, vagy támadással fenyegeti;

- a tettenért gonosztevő vagy alapos gyanúval felfegyverkezve lévén, az előzetes felszólítás dacára magát önként meg nem adja, vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik;

- aki figyelmeztető utasításainak – őt szolgálata teljesítésében meggátolandó – tettlegesen ellenszegül;

- aki mint veszélyes gonosztevő, a csendőrség által elfogatik vagy őrizete alá adatik, bár erőszakos ellenállás nélkül, de a megállításra célzó fenyegető rákiáltás dacára elfut, ha visszatartóztatására más mód nem létezik;

- aki ellenséges viszonyok között magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad.[75]

Ezutóbbi 1912-ben úgy módosult, hogy:

„- aki háború vagy ostrom idején magát gyanússá teszi, és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elfut."[76]

Nem térve ki a község határán kívül, valamint a fedett vagy megrakott vízijárművel közlekedő hajósokkal szemben alkalmazható fegyverhasználatra, hanem csupán egybevetve az előbbi a szabályokat a *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára"* című szabályzat 1927. évi kiadásával — amely szabályok a fegyverhasználatot illetően megegyeznek az 1941-es szabályokkal — megállapítható, hogy a XX. századi szövegek a XIX. századiaknak korszerűsített, nem jelentősen módosított változatai.[77]

1924-ben az elavult szolgálati szabályok átdolgozása céljából hozták létre a Magyar Királyi Csendőrség Állandó Tanulmányi Bizottságát. E bizottság elnevezése később Magyar Királyi Csendőr Szabályzatszerkesztő és Tanulmányi Bizottságra módosult. Ezen tudományos igényű tevékenységet folytató bizottság a külföldi tapasztalatok hasznosítására kiemelt figyelmet fordított. A testület szolgálati szabályzatainak a két világháború közötti időszakban keletkezett szövegei e bizottság keze nyomát viselik. A szövegek alaposabb szemrevételezésével az a következtetés adódik, hogy Magyar Királyi Csendőrség szolgálati szabályai, mindenekelőtt fegyverhasználati szabályai vitathatatlan rokonságot mutatnak a francia és az osztrák szabályokkal. Osztrák szabályoknak kell tekintenünk az 1849. évi idézett zsandár rendeletet is. Ugyanakkor azt is meg kell állapítanunk, hogy a honvéd őrszolgálat szabályai továbbá a régi és mai rendőrség fegyverhasználati szabályai erős hasonlóságot mutatnak a Magyar Királyi Csendőrségével, indokolt tehát állást foglalnunk abban a tekintetben, hogy melyik forrás előzi meg a másikat.

A fővárosi rendőrség szolgálati szabályainak áttekintése megerősít bennünket abban, hogy a csendőrségi és rendőrségi fegyverhasználat szabályai ugyanazon szellemi műhelyből származnak és ez a szellemi műhely — amely okszerűen a Magyar Királyi Belügyminisztérium kereteiben található — merített az ismertetett előzményekből.[78] A témakörre vonatkozó feltárásait a kilencvenes évén publikáló kutató megállapította *„… az a tény, hogy Európában jelentős területeken francia mintára szervezték meg a csendőrségeket, a megalkotott szabályozásokban is jól érzékelhető volt. Az előbbiekből adódóan a francia csendőrség fegyverhasználata szabályozásának fő iránya (bár BUONAPARTE Napoleón után a csendőrségek közötti közvetlen kapcsolat megszűnt), hatással voltak az Európában, így Magyarországon is megszervezett csendőrségek fegyverhasználatának szabályozására."*[79]

Egyetértünk a szerző előbbi megállapításával, mert a francia-osztrák-magyar csendőrségi fegyverhasználati szabályok pontosak, gyakorlati útmutatásokkal ellátottak és ennek megfelelően tartósak voltak, meghatározták a rendőrségi szabályok lényegét, amit tartalmi és időrendbeli adatok bizonyítanak. A magyarországi csendőrség egész története alatt lényegbeli változatlan fegyverhasználati szabályokkal működött az említett módosításokkal, szövegkorszerűsítéssel.

Mit mutat a csendőrségi és korunkbeli rendőrségi fegyverhasználati szabályok egybevetése?

A Magyar Királyi Csendőrség és a Magyar Királyi Rendőrség szabályainak egybevetése világossá teszi, hogy a vonatkozó előírások tartalmilag hasonlóan szabályozta a fegyverhasználat egyéni vagy

utasításra való alkalmazását. Mindkét szabályzat szólt a fegyverhasználatot kötelezően megelőző intézkedésekről, egyformán kiemelten szólt az élet elleni fenyegetés, támadás elhárításának kötelezettségéről, hasonlóan szólt a testi épséget veszélyeztető támadás elhárításáról és arról, hogy a csendőr, illetve rendőr lőfegyvert használhat azzal szemben a csendőrségi szabályzat szerint *„aki őt tettlegesen megtámadja vagy támadással veszélyesen fenyegeti”* [80] , a rendőrségi törvény előírásai szerint pedig *„a saját élete, testi épsége, személyi szabadsága ellen intézett támadás elhárítására”.*[81]

Mindkét szabály ismeri a fegyverhasználatot megelőző intézkedés fogalmát, a rendőrségi általános, a csendőrségi különös jelleggel. A szervezeti és szolgálati utasítások szerkesztési módja szerint a fegyverhasználat eseteiben külön-külön szabály írja elő a megelőző intézkedést, így a csendőrségi szabályozás szerint *„fegyverhasználati fenyegetés dacára tettlegesen akadályozza”*[82] fordulat, a 4. alpontban *„a fegyverhasználattal fenyegető felszólítás dacára”*[83] fordulat az 5. alpontban *„a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára”.* [84] Ez utóbbi esetekben nem volt mellőzhető a megelőző intézkedés. Amint megállapítható nem alkalmaztak ilyen feltételt a szabályozás feltételesen alkalmazott ilyen esetet.[85]

Ezzel szemben az 1994. évi rendőrségi törvény általános szabályként írja elő azt, hogy a lőfegyver használatot tételesen felsorolt intézkedéseknek kell megelőznie.[86] E szabályozás mellőzni rendeli a megelőző intézkedést akkor, *„ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésre már nincs idő és a késedelem az intézkedés eredményességét, a rendőr vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.”*[87]

Mindkét szervezetnél a fegyverhasználat vizsgálásakor meg kellett indokolni a megelőző intézkedés elmaradását, mellőzését.

Markáns különbség a Magyar Királyi Csendőrség és a mai rendőrség fegyverhasználata között az a tény, hogy tömegoszlatás céljából a rendőrségi törvény szerint nincsen lehetőség lőfegyver használatának. Ez nemcsak az alapvető emberi jogot védő alapjogi gondolkodásmód térnyerésének köszönhető, hanem inkább annak, hogy a tömegoszlatásra alkalmas hatékony eszközök a technikai haladás folytán a XXI. században könnyűszerrel alkalmazhatók, ahogyan a rendőrségi törvény felsorolja ezeket: *„a vízágyút, a pirotechnikai eszközt, ingerlőgázt, elfogóhálót, lóháton vagy álló kötelékben végzett kényszeroszlatást”.*[88]

Mindazonáltal lényeges különbség, hogy a csendőrség fegyverhasználata fogalmilag nemcsak lőfegyver használatra, hanem szúró- és vágóeszköz használatára is vonatkozott, s nyilvánvaló, hogy a fegyverhasználat feltételei megléte esetén a fokozatosság elvét az arányosság követelményét figyelembe kellett venni. Ezzel szemben a rendőrségi törvény kifejezetten külön szabályozza a lőfegyver használatot, márpedig a fegyverhasználatból kivont lőfegyver használat esetén természetesen számos lőfegyverhasználaton kívüli eszköz marad a rendőrség rendelkezésére (testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz).

Az összehasonlításban mutatkozó különbséget tovább csökkenti a tömegoszlatás eszközeinek vizsgálatát tekintve az a tény, hogy a tömegben lévő egyes személlyel szemben fegyverhasználatnak helye van azzal a feltétellel, hogy annak egyes személy ellen kell irányulnia, és megvannak az egyes személy elleni fegyverhasználatnak az 1994. évi rendőrségi törvényben előírt feltételei.[89]

Ez a klauzula komoly fogyatékossága az 1994. évi rendőrségi törvénynek, mert nem jelent mást, mint azt, hogy a tömegben jelenlévőknek számolniuk kell azzal a veszéllyel, hogy a tömeg egyes tagjaival szemben fegyverhasználatra kerülhet sor és a fegyverhasználat során a többieket, más jelenlévőket is lövés érhet.[90] Az 1994. évi rendőrségi törvény kimondja, hogy a lőfegyver használat nem jogellenes, ha a szabályos lőfegyverhasználat során olyan személyt ért találat, aki a helyszínt a rendőrség felszólítása ellenére nem hagyta el.[91] Ebben a kérdésben alkotmánybírói különvélemény is született, mert nehezen bizonyítható egyfelől az, hogy a tömegben lévők ténylegesen hallották-e a rendőrség felszólítását, továbbá hogy fizikailag volt-e lehetőségük a tömeg elhagyására, s végül vitás lehet az is, hogy valóban megvoltak-e a tömegben lévő egyes személlyel szemben a fegyverhasználat feltételei.

Érvényesül-e, s hogyan érvényesül a szükségesség és arányosság követelménye a régi és a most hatályos fegyverhasználati rendelkezésekben?

A csendőrségi fegyverhasználat fontos elve volt az arányosság követelménye. Ismerték — ha nem is mindig így nevezték — ezt az elvet, csendőri magatartásszabályt. A szükségesség és arányosság szabályának az a lényege, hogy a lőfegyverhasználat — az előbbinél szélesebb körű fegyverhasználat — ne okozzon nagyobb sérelmet, mint amekkora érdeksérelem elhárítására irányul. Eldöntendő, hogy a lőfegyver használata elkerülhetetlen és törvényes-e (szükségesség), s ha az előző kérdésre igenlő a

rendvédő válasza, a fegyvernek a legkisebb, ám még kellően hatékony sérelem okozására kell irányulnia (arányosság).

Az intézkedés által kívánatos célt általában több módon lehet elérni, ebből fakadóan az intézkedő rendvédelmi-hatósági közeg (hivatalos személy) mérlegelési lehetősége széleskörű. A cél eléréséhez szükséges intézkedések és kényszereszközök kiválasztásához nyújt támpontot a szükségesség és arányosság alapelve. E szerint a rendvédőnek a rendelkezésére álló lehetőségek közül azt kell kiválasztania, amely a legkisebb jogkorlátozással, a legkisebb sérüléssel vagy károkozással szolgálja az intézkedés eredményességét. *„A szükségesség és arányosság elve a hazai és a külföldi jogirodalomban egyaránt ismert jogelv. Közelebbi körülírására azonban nincs mód, mert egyedi esetben a rendőri fellépés törvényessége mindig csak a konkrét helyzet tényeinek és körülményeinek ismeretében ítélhető meg.”*[92]

E körbe tartozó csendőrségi szabályok és elvek a *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára”* című 1941-ben kiadott szolgálati szabályzata alapján a következők *„A fegyver használatának lehető kímélettel kell történnie, ami alatt azt kell érteni, hogy a csendőr ott, ahol enyhébb hatású fegyvereivel (kard, szurony) is célt érhet, lőfegyvert lehetően ne használjon és hogy szándéka ne az élet kioltására, hanem támadásnál és ellentállásnál a harcképtelenné, a menekülésnél pedig a szökésre képtelenné tételre irányuljon. Másrészt azonban a fegyver alkalmazásának erélyesnek kell lennie, hogy az· a kívánt cél elérését minden körülmények között biztosítsa. Gyenge vágás és szúrás, célzás nélkül vagy a levegőbe lövés tilos. . . . . Az. 1. és 6. pontok alatt foglalt esetek kivételével a többi esetben lőfegyvert csak akkor szabad használni, ha a lövés által ártatlan egyének élete közvetlenül veszélyeztetve nincs.”* [93]

Az előző pontban a fegyverhasználat gyűjtőfogalmából a szabályzat kiemeli a lőfegyverhasználatot az emberi élet védelme érdekében arra a körre szűkítve, amelyben az intézkedéssel érintett, az elszenvedő személyre korlátozza a veszélyhelyzetet, kivéve a felsorolt, közérdek súlyos sérelmének veszélyét jelentő eseteket. *„A fegyverhasználat csak addig jogosult, amíg célját el nem érte. A fegyvert tehát megtorlásul használni nem szabad. A köteles fegyverhasználat elmulasztása, valamint a jogtalan fegyverhasználat büntetést von maga után. Fegyverhasználat folytán megsérült egyéneket azonnal első segélyben es a lehető legsürgősebben orvosi kezelésben is kell részesíteni.”*[94]

„A csendőr tettleges megtámadása esetében a fegyvert csakis az azt elkövetett egyén ellen szabad használni. Ha azonban a csendőrt valamely ellenszegülő néptömegnek egy vagy több tagja támadja meg tettlegesen és a tettest megállapítani nem lehet, a fegyvert a további erőszakos megsértés meggátlása végett az egész ellenszegülő néptömeg ellen kell használni.”[95]

”*Ha az az egyén, aki a csendőrt tettlegesen megtámadta vagy támadással veszélyesen fenyegette, a további támadástól, illetőleg fenyegetéstől, akár a csendőr figyelmeztetésére, akár önként elállott, ellene fegyvert használni nem szabad.”*[96]

A *„Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára”* című 1941. évi kiadású szolgálati szabályzat fegyverhasználatra vonatkozó részei szerint *„Az életet, testi épséget, személyes szabadságot vagy vagyont olyan cselekmények veszélyeztetik súlyosan, amelyek annak, aki ellen irányulnak, olyan nagy jogsérelmet (kárt vagy hátrányt) okoznak vagy okozhatnak, hogy ennek a jogsérelemnek elhárítására vagy megszüntetésére bármilyen súlyos kimenetelű fegyverhasználatot is indokoltnak lehet tekinteni. Ilyen támadás elhárítására tehát nem szabad fegyvert használni akkor, ha a felsorolt bűncselekmények elkövetése folytán a tettes által okozott vagy okozni szándékolt jogsérelem a fegyverhasználat súlyos voltával arányban nem áll.*[97]

„Ilyen esetek például kisebb érték ellopása, a személyes szabadság kisebb mértékű megsértése, puszta kézzel való nem életveszélyes bántalmazás stb.” [98]

„ »A fegyverhasználattal fenyegető felszólítás«-nak jól hallható és érthető módon kell történnie és ha a helyzet megengedi, azt — esetleg jelek által is — meg kell ismételni. »A puskát — vagy fejszét stb. — azonnal tegye le, mert lövök. «”[99]

„A felhívást illetőleg fegyverhasználattal való fenyegetést lehetően mindenki által hallható módon »a törvény nevében« kell kihirdetni és — ha kürtös rendelkezésre áll — szurony vagy lovas támadás előtt a »roham«, lőfegyver használat előtt pedig a »tüzelni« jelet kell fuvatni. [100]

„Ha néptömeg ellen fegyverhasználat szüksége áll be, főképpen a főcinkosokat, bujtogatókat és a legveszedelmesebb ellenszegülőket kell ártalmatlanná tenni. Nőket, gyermekeket, aggokat és bámészkodó tétlen embereket lehetően kímélni kell.

Egyeseknek kihívó magaviselete vagy a felizgatott tömeg kiabálása, fütyülése, a csendőrség szidalmazása stb. miatt - ami tömegeknél elmaradhatatlan - a csendőr ne ragadtassa magát fegyverhasználatra.

A fegyverhasználatot mindig lelkiismeretesen meg kell fontolni, ha azonban annak szükségessége bekövetkezett, akkor a rendzavarók teljes szétoszlását és föltétlen megadását kell követelni, semmi szín alatt sem szabad velük vagy egyes megbízottakkal alkudozásokba bocsátkozni vagy bármiféle egyességet kötni.

A csendőrséget harcszerűen megtámadó vagy annak ilyen módon ellenálló tömeg ellen a rendelkezésre álló harceszközöket a harcászati elvek szerint kell alkalmazni."[101]

Tekintsünk az 1994. évi rendőrségi törvény és a XXI. századi magyar rendőrség szolgálati szabályzatának a rendelkezéseire a lőfegyverhasználattal kapcsolatos szükségesség és arányosság elvének és követelményének tekintetében.

Az arányosság követelményét az 1994. évi rendőrségi törvény úgy rögzíti, hogy „*A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával."*[102]

„*Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár."*[103]

A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményei alcímben olvasható, hogy: „*A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelemben tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható*."[104]

„A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását.

Az intézkedés folytán megsérült személy részére — amint ez lehetséges — segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön."[105]

Az alkotmánybíróság szükségesnek tartotta a *„lehetőleg kerülni kell"* szóhasználat értelmezését, elkerülendő az emberi élet értékének kisebbítését jelentő értelmezést: *„Az Rtv. vizsgált rendelkezése azt helyezi előtérbe, azt határozza meg főszabályként, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazása ne okozzon sérülést, ne vezessen az emberi élet kioltásához. Ezzel a jogalkotó eleget tett az élethez való jog védelméből fakadó követelménynek. Azonban a »lehetőleg« szó helyes nyelvtani értelmezés szerint nem biztosít szélesebb jogot a lőfegyverhasználatra, és a »kerülni kell« korlátozó rendelkezés fellazítására. E szavakat egymástól önkényesen elválasztani nem lehet, következésképpen a "lehetőleg kerülni kell" kifejezés egységesen értelmezendő, mint olyan, a jogalkalmazás módjára vonatkozó ajánlás, amely egyébként is összhangban van az Rtv. azon rendelkezéseivel, amelyek a kényszerítőeszközök arányosságára, sorrendjére és a lőfegyverhasználatot megelőző cselekvésekre vonatkoznak."*[106]

„Nincs helye lőfegyverhasználatnak - a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, fegyveres ellenállás leküzdése, illetőleg a tömegben lévő személlyel szembeni használat (57. §) kivételével - ha a) olyan személy életét vagy testi épségét veszélyezteti, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn;

b) a rendőri intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető."[107]

„A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie:

a) felhívásnak, hogy a felhívott a rendőri intézkedésnek engedelmeskedjék;

b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának;

c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;

d) figyelmeztető lövésnek.

(2) A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésekre már nincs idő, és a késedelem az intézkedés eredményességét, a rendőr vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti."[108]

Lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben:

„Lőfegyverhasználatnak tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben nincs helye, kivéve, ha az egyes személy elleni fegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak. A lőfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia."[109]

„*A tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben történő lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie*

a) a tömeg vagy a csoportosulás szétoszlatására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére való felhívásnak;

b) a tömeg vagy a csoportosulás szétoszlatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának;

c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;
d) figyelmeztető lövésnek.

(4) A tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szembeni lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személyek elleni lőfegyverhasználat szabályai az irányadók."[110]

Az 1994. évi rendőrségi törvény kardinális jelentőségű, ám teljesen újkeletű rendelkezése szerint *„Tilos a tömegoszlatásra lőfegyvert használni."*[111]

A rendőrség fegyverhasználati jogáról szóló 1963. évi törvényerejű rendelet egyértelműen kimondta, hogy a rendőr — egyebek mellett — fegyvert használ a közbiztonságra és a közrendre súlyos veszélyt jelentő csoportosulás szétoszlatására; az intézkedését tettlegesen akadályozó ellenszegülés leküzdésére. A törvényben felsorolt egyik fegyverhasználati esetben sincsen helye fegyverhasználatnak:

- ha olyan személy életét vagy testi épségét is veszélyezteti, akivel szemben a fegyverhasználat feltételei nem állnak fenn;
- gyermek és terhes nő ellen.[112]

Történeti tény, hogy ezen pártállami időben meghozott szabály az előbbi két esetben kategorikusan megtiltotta a fegyverhasználatot — talán az 1956-os terrorsortüzek tanulságaként —, míg sem a Magyar Királyi Csendőrség szervezeti és szolgálati szabályzatai, sem pedig az 1994. évi rendőrségi törvény rendelkezései nem tiltották, hanem megengedték, illetve megengedik súlyos veszélyhelyzetekben illetve súlyos érdeksérelem esetén az intézkedéssel közvetlenül nem érintett, „vétlen" személyek, így a tömeg tagjai életének veszélyeztetését, kioltását.

A tömegoszlatási célú lőfegyverhasználat tilalma jelenidőben nem jelenti azt, hogy — nem tömegoszlatási céllal — ne lehetne lőfegyvert használni a tömegben, csoportosulásban részt vevő személlyel, személyekkel szemben, amit csak abban az esetben szabad, ha megvannak az adott, egyes személy elleni lőfegyverhasználat feltételei.

A rendőrségről szóló szabályokból levezethetően *de lege lata* helye van a fegyveres vagy a felfegyverkezve elkövetett támadás, illetőleg a fegyveres ellenállás leküzdése céljából illetőleg a tömegben lévő személlyel szembeni használat esetén lőfegyverhasználatnak — csakis ezen esetekben — akkor is, ha olyan személy életét, testi épségét is veszélyezteti, akivel szemben a fegyverhasználat feltételei nem állnak fenn.[113]

A tömegben lévő személyre leadott célzott lövés azonban részben a lövés leadását zavaró körülmények, részben a tömeg mozgása folytán célt téveszthet. Ezért nem állapítható meg a lőfegyverhasználat jogellenessége, ha a szabályos lőfegyverhasználat során olyan személyt ér találat, aki a helyszínt a rendőrség felszólítása ellenére sem hagyta el.[114]

A tömegben, a csoportosulásban lévő személlyel szemben alkalmazott lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések sorában éppen az életveszély megléte miatt, annak elkerülése végett fontos szerephez jut a szétoszlatásra tett intézkedés, ha ez csapaterőben végrehajtható és a közbiztonság, a közrend ilyen módon is helyreállítható.

A Magyar Királyi Csendőrség és a vele egyidőben működött magyar rendőrség, valamint korunk magyarországi rendőrsége között a fegyverhasználati szabályok tekintetében is kapcsolódás, hasonlóság van. Megmutatkozik ez a szabályokat meghatározó elvekben, a szabályok szerkezetében és logikájában, amint az előbbiekben bizonyítottuk.

A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályait a jelen rendőrségi szabályok tükrében szemlélve, mintegy alkotmányossági vizsgálatot is végezhetünk, hiszen a jelenkor joga kiállta a magyar és nemzetközi alkotmányosság próbáját — a gyakorlat elemzése nem feladatunk — és így az annak való megfelelés, vagy meg nem felelés *mutatis mutandis* bizonyos tekintetben minősíti az 1945-ig érvényben volt rendvédelmi szabályokat. Az összehasonlítás a Magyar Királyi Csendőrségre vonatkozó jogi szabályozás fényes helytállását bizonyítja! A tömegoszlatás lőfegyverrel való végrehajtásának jelen időben tilalmazott módozatát kivéve, valamennyi szabálya helyet kaphatna egy most hatályos szolgálati szabályzatban. Ha elvégeznénk gondolatban az előbbi cserét, azt látnánk, hogy korunk rendvédője számára nem jelentene valódi újdonságot. Felvethető a kérdés: mi az oka a nagyfokú hasonlóságnak?

Bizonyára egyik ok az antropológiai, szociológiai megfelelés. A fegyveres rendvédő szembenállása a fegyveres vagy fegyvertelen jogsértővel, jogot veszélyeztetővel, az emberi-társadalmi jelenség azonosságából, hasonlóságából következően hasonló fegyverhasználati lehetőségeket, módozatokat, döntési változatokat, kötelezettségeket jelent és ezek megoldása és hasonló kell, legyen. Ám láttuk a lassan másfélszáz esztendős szabályok szövegszerű változások közepette is megőrződött hasonlóságát,

a francia zsandár törvénytől, a HABSBURG császári rendeletig 1849-ben, az 1881., majd 1927. és 1941. évi csendőr szervezeti és szolgálati utasításig. Láthattuk a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati jogáról szóló 1932. évi törvénycikkel bezárólag.[115]

E rendőrségi szabályok lényegbeli hasonlóságot mutattak a csendőrségi hasonló szabályokkal. Szinte bizonyosan a csendőrségi szabályok alapul vételével jöttek létre. Innen már csupán egy lépés a szintén hasonlóságot mutató, a rendőrség fegyverhasználati jogáról szóló, önkényuralomban keletkezett 1963. évi törvényerejű rendelet, majd a jelenleg hatályos rendőrségi törvény.[116]

Az 1994. évi rendőrségi törvény fegyverhasználati szabálya közvetlenül a korábbi rendőrségi szabályokban, végső soron a csendőrség fegyverhasználati szabályaiban gyökerezik. Így azután világosan látható, hogy nem szóvirág Magyarország Alaptörvényének jogfolytonossági utalása: *„Tiszteletben tartjuk történelmi Alkotmányunk vívmányait és a Szentkoronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét.*

Nem ismerjük el történeti Alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését…"[117]

A folyamatosság és ha úgy tetszik jogfolytonosság ismérve az elvi, tartalmi hasonlóság, a hasonló gondolkodásmód. Ennek bizonyítéka az a viszony, amely a Magyar Királyi Csendőrség szervezeti és szolgálati utasításai és a magyar rendőrség 1994. évi valamint 2011. évi szabályai között vitathatatlanul létezik.[118]

A valódi alkotmányos jogfolytonosság megmutatkozik az emberélethez és emberi méltósághoz fűződő jogait közvetlenül érintő rendvédelmi fegyverhasználati szabályok tartalmi-elvi hasonlóságában is.

Jegyzetek:

[1] A Magyar Királyi Csendőrség tízparancsolatának kilencedik pontja.
NEMEREY

[2] 1994/XXXIV.tv. Indokolás. 54-55.§-hoz.

[3] 1881/III.tc. 1. §

[4] SZUT-1941. 1.pont.

[5] Alaptörvény (2011. IV. 25.) 46. cikk (1) bekezdés.

[6] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 1-4. §

[7] A Nemzeti Hitvallás szerint *„Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallás-sal és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni."*
Alaptörvény (2011. IV. 25.) op.cit. R) cikk (3)

[8] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 52-57. §

[9] SZUT-1941.op.cit. 50. § 334.pont. 3.alpont.

[10] Loc.cit. 329.pont. (1)bekezdés.

[11] Loc.cit. 334.pont.

[12] Loc.cit. 49.331.pont. 2.alpont.

[13] 1930/II.tc. 38.§ 1.pont.

[14] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 52. § (2) bekezdés.

[15] 30/2011. (IX. 22.) BM.r. 46. § (4) bekezdés.

[16] 2012/C.tv. 130. § (1) bekezdés.

[17] Loc.cit. 130. § (2) bekezdés.

[18] SZUT-1941.op.cit. 49. § 330.pont.

[19] Loc.cit.

[20] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 54. § (1) bekezdés a, b és k pontok.

[21] SALLAI: 154-155.p.

[22] 1994/XXXIV.tv. op.cit. Indoklás az 56. §-hoz.

[23] SZUT-1941.op.cit. 330.pont. 2.,3.,4.,5. alpont.

[24] Loc.cit. 330.pont. 1.alpont.

[25] Loc.cit. 336.pont.

[26] Loc.cit. 330.pont. 1.alpont.

[27] Loc.cit. 335.pont.

[28] Loc.cit. 330.pont. 3.alpont.

[29] Loc.cit. 330.pont. 4.alpont.

[30] Loc.cit. 330.pont. 5.alpont.

[31] Loc.cit. 330.pont. 6.alpont.

[32] Loc.cit. 330.pont. 7.,8.,9.alpont.

[33] Loc.cit. 330.pont. 1.alpont.

[34] Loc.cit. 330.pont. 1.,2. alpont.

[35] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 56. § (1) bekezdés a. és d. pont.

[36] Loc.cit. 56.§ (2) bekezdés.

[37] SZUT-1941.op.cit. 330.pont. 3.,4.,5.,6.,7.,8.,9. alpont.
[38] Loc.cit. 330.pont. 2.alpont.
[39] Loc.cit. 330.pont. 1.alpont.
[40] Loc.cit. 330.pont. 2.alpont.
[41] Loc.cit. 330.pont. 1.alpont.
[42] Loc.cit.
[43] SZUT-1941.op.cit. , 30/2011. (IX. 22.) BM.r.op.cit.
[44] Loc.cit. 330. § 5.pont.
[45] Loc.cit. 339. pont (2) bekezdés.
[46] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 54. § (1) bekezdés g.pont.
[47] Loc.cit. 54. § (1) g.pont. és 70. § ; 30/2011. (IX. 22.) BM.r.op.cit.
[48] 2012/C.tv. op.cit. 160.§ (1) bekezdés.
[49] PARÁDI
[50] SZUT-1941.op.cit. 50. §
[51] *Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára.* 457-458.§
[52] SZUT-1941.op.cit. 330.pont. 1.,4.,5.,7., alpont
[53] *Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára.* op.cit. 460., 461., 462. pontok.
[54] SZUT-1941.op.cit. 331.pont.
[55] Loc.cit. 330.pont. 6.alpont.
[56] Loc.cit. 330.pont. 2.alpont.
[57] Loc.cit.
[58] 1932/XIII.tc.
[59] 185 100/1932. (VII. 14.) BM.r.
[60] 1932/XIII.tc. 1. § 1. bekezdés 5. pont.
[61] SZUT-1941.op.cit. 330.pont. 2. alpont.
[62] Loc.cit. 330.pont. 7., 8., 9. alpont.
[63] 185 100/1932. (VII. 14.) BM.r. 20. §
[64] A polgári magyar államban a két világháború közötti időszakban katonailag szervezett fegyveres őrtestület volt a :
- Magyar Királyi Csendőrség (1881-1945);
- Magyar Királyi Folyamőrség (1921-1939);
- Magyar Királyi Határőrség (1932-1938);
- Magyar Királyi Képviselőházi Őrség (1912-1945);
- Magyar Királyi Koronaőrség (1867-1945);
- Magyar Királyi Vámőrség (1921-1932).

Polgári fegyveres őrtestület volt a:
- Magyar Királyi Fegyőrtestület (1867-1945);
- Magyar Királyi Pénzügyőrség (1867-1945);
- Magyar Királyi Állami Rendőrség (1919-1930);
- Magyar Királyi Rendőrség (1931-1945).

PARÁDI
[65] SZUT-1941.op.cit. 333.pont 1., 2. alpont.
[66] 1994/XXXIV.tv. 54. § (1) bekezdés a. és b. pont.
[67] 185 100/1932. (VII. 14.) BM.r. op.cit. 20. §
[68] SALLAI: op.cit. 154.p.
[69] CZOGLER
[70] SALLAI: op.cit.
[71] Nr.272/1849.
[72] Loc.cit. 46.§
[73] 1881/III.tc. 1. §
[74] SZUT-1881. 11. §
[75] Loc.cit.
[76] SZUT-1912. 12. §
[77] SZUT-1881.op.cit. 11. § ; SZUT-1927. 49. § ; SZUT-1941.op.cit. 49-51. §
[78] Loc.cit.
[79] SALLAI: op.cit.
[80] SZUT-1941.op.cit. 330.pont 1.alpont.
[81] 1994/XXXIV.tv. op.cit. Rtv. 54. § (1) bekezdés k) pont.
[82] SZUT-1941.op.cit. 330.pont 3.alpont.
[83] Loc.cit. 330.pont 4.alpont.
[84] Loc.cit. 330.pont 5.alpont.
[85] Loc.cit. 1.pont. és 2.pont.
[86] 1994/XXXIV.tv. 56.§ (1) bekezdés a., b., c., d. pont.
[87] Loc.cit.
[88] Loc.cit.
[89] Loc.cit. 54. §
[90] Loc.cit. 57. § (2) bekezdés.
[91] Loc.cit.
[92] Loc.cit. Indoklás
[93] SZUT-1941. 50. § 334. pont.

[94] Loc.cit. 331.pont.
[95] Loc.cit. 335.pont.
[96] Loc.cit.
[97] Loc.cit. 330.pont. 2. alpont.
[98] Loc.cit. 336.pont.
[99] Loc.cit. 338.pont.
[100] Loc.cit. 340.pont.
[101] Loc.cit. 341.pont.
[102] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 15.§ (1) bekezdés.
[103] Loc.cit. (2) bekezdés.
[104] Loc.cit. 16. § (1) bekezdés.
[105] Loc.cit. 17. § (2) bekezdés.
[106] 9/2004. (III. 30.) AB.hat.
[107] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 55.§
[108] Loc.cit. 56.§ (1) bekezdés.
[109] Loc.cit. 57.§ (1) bekezdés.
[110] Loc.cit. 57.§ (1),(3),(4) bekezdés.
[111] Loc.cit. 59.§ (4) bekezdés.
[112] 1963/22.tvr.
[113] 1994/XXXIV.tv. op.cit. 55.§ Indoklása és 57. §
[114] Loc.cit. 57.§ (1) és (2) és Indoklás.
[115] Nr.272/1849. ; SZUT-1881. ; SZUT-1927. ; SZUT-1941. ; 1932/XIII.tc.
[116] 1963/22.tvr. ; 1994/XXXIV.tvs.
[117] Alaptörvény (2011. IV. 25)
[118] SZUT-1881. ; SZUT-1912. ; SZUT-1927. ; SZUT-1941. ; 1994/XXXIV.tv. ; 30/2011. (IX. 22.) BM.r.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

TANULMÁNYOK

PARÁDI (49.;64.;) — PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

SALLAI (21.;68.;70.;79.;) — SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználata a XIX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* IX.évf. (1999) 10.sz. 154-159.p. HU-ISSN 1216-6774.

CIKKEK

CZÓGLER (69.;) — CZÓGLER Gusztáv: Egyet-mást a fegyverhasználatról. 264-269.p. Csendőrségi Lapok szerkesztősége (szerk.): *Csendőrségi Zsebkönyv.* Budapest, 1913, s.n. 375 p.

NEMEREY (1.;) — NEMEREY Márton: A csendőr tízparancsolat. *Csendőrségi Lapok,* XXX.évf. (1940) 14.sz. 457.p.

SZABÁLYZATOK

Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára. (51.;53.;) — *Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára.* Budapest, 1931, Pallas. 551 p.

SZUT-1881. (74.;75.;77.;78.;115.;118.;) — Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. *Magyarországi Rendeletek Tára,* XV.évf. (1881) 4.füzet. 1167-1344.p.

SZUT-1912. (76.;118.;) — *Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1912, Várnay és Fia „Municipia" Kiadóhivatala. 384 p.

SZUT-1927. (77.;78.;115.;118.;) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1941, Stádium. 414 p.

SZUT-1941. (4.;9.;10.;11.;12.;18.;19.;23.;24.;25.;26.;27.;28.;29.;30.;31.;32.;33.;34.;37.;38.;39.;40.;41.;42.;43.;44.;45.;50.;52.;54.;55.;56.;57.;61.;62.;65.;77.;78.;80.;82.;83.;84.;85.;93.;94.;95.;96.;97.;98.;99.;100.;101.;115.;118.;) — *Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára*. Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat. 411 p.

JOGSZABÁLYOK

Alaptörvény (2011. IV. 25) (5.;7.;117.;) — Magyarország Alaptörvénye (2011. IV. 25)

1881/III.tc. (3.;73.;) — 1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

1930/II.tc. (13.;) — 1930/II.tc. a katonai büntetőtörvénykönyvről.

1932/XIII.tc. (58.;60.;115.;) — 1932/XIII.tc. a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati jogáról.

1994/XXXIV.tv. (2.;6.;8.;14.;20.;22.;35.;36.;46.; 47.;66.;81.;86.;87.;88.;89.;90.; 91.;92.;102.;103.;104.;105.;107.; 108.;109.;110.;111.;113.;114.; 116.;118.;) — 1994/XXXIV.tv. a rendőrségről.

2012/C.tv. (16.;17.;48.;) — 2012/C.tv. a Büntető Törvénykönyvről.

1963/22.tvr. (112.;116.;) — 1963/22.tvr. a rendőri fegyverhasználati jog kiterjesztéséről.

Nr.272/1849. (71.;72.;115.;) — Nr.272/1849. Kaiserliche Verordnung, vommit die Errichtung einer Gendarmerie im ganzen Umfange des österreichischen Kaiserthums nach den angetragenen Grundzügen genehmigt wird. [Császári rendelet, az Osztrák Birodalom egészére kiterjedő hatáskörű csendőrség felállításáról és annak feladatai tárgyában.]
Reich- Gesetz- und Regierungsblatt, [Birodalmi törvény- és kormánylap] II.évf. (1850) 297-300.p.

185 100/1932. (VII. 14.) BM.r. (59.;63.;67.;) — 185 100/1932. (VII. 14.) BM.r. a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználatának részletes szabályozásáról.
Magyarországi Rendeletek Tára, évf. (1932) I.füzet. 810-818.p.

30/2011. (IX. 22.) BM.r. (15.;43.;47.;118.;) — 30/2011. (IX. 22.) BM.r. a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról.
Magyar Közlöny, LXVII.évf. (2011) 199.sz. 28610-28646.p. HU-ISSN 2063-0379.

9/2004. (III. 30.) AB.hat. (106.;) — 9/2004. (III. 30.) AB.hat. a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény egyes rendelkezései alkotmányellenességének utólagos megállapítására irányuló indítvány tárgyában.
Magyar Közlöny, LX.évf. (2004) 38.sz. 3494-3511.p. HU-ISSN 2063-0379.

I.sz. melléklet

A Magyar Királyi Csendőrség és az 2017-ben működő magyar rendőrség fegyverhasználatának összehasonlító táblázata.

***Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1941, Stádium. 414 p.**	**1994/XXXIV.tv. a rendőrségről.**
SZUT 49. § Fegyverhasználat.	54. § (1) A rendőr lőfegyvert használhat k) a saját élete, testi épsége, személyi szabadsága ellen intézett támadás elhárítására.
330. A szolgálatban álló csendőr fegyverét jogosult mindenki ellen használni: 1. aki őt tettlegesen megtámadja vagy támadással veszélyesen fenyegeti. Ellenben *köteles használni* : 2. ha másnak közvetlenül, jogtalanul és súlyosan veszélyeztetett életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy vagyonát máskép megvédelmezni nem lehet ; 3. ha valaki a csendőrt szolgálati ténykedésében, a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára tettlegesen akadályozza és az ellenszegülést máskép megtörni nem lehet ;	54. § (1) A rendőr lőfegyvert *használhat* […….] a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására; b) a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására; c) a terrorcselekmény (Btk. 314-316. §), a jármű hatalomba kerítése (Btk. 320. §) vagy a közveszély okozása (Btk. 322. §) bűncselekmények megakadályozására vagy megszakítására; d) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének megakadályozására; e) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására; f) az állam működése vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos létesítmény ellen felfegyverkezve intézett támadás elhárítására;
4. ha az a felfegyverzett egyén, akit a csendőrnek el kell fognia, fegyverét a fegyverhasználattal fenyegető felszólítás dacára le nem teszi, vagy védett helyzetéből előjönni vonakodik és lefegyverzésére más mód nincs ; (A 330. pont 4. alpontjához : ”Felfegyverzett” nemcsak az az egyén, aki szoros értelemben vett fegyverrel (puska, pisztoly, kard, szurony stb.) van ellátva, hanem az is, akinél az ember életére vagy testi épségére veszélyes bárminő eszköz vagy tárgy (kés, fejsze, vasvilla, maró vagy forró folyadék stb.) van.) SZUT 338. 5. ha az elfogott vagy elfogandó veszélyes gonosztevő menekül, a fegyverhasz,nálattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll és feltartóztatására más mód nincs; 6. ha a néptömeg, amelynek szétoszlatása elrendeltetett vagy a közbiztonság érdekében szükséges, a szétoszlásra való felhívás és a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára szét nem oszlik és a szétoszlatás máskép nem lehetséges ; 7. ha valaki háboru idején vagy rendkívüli viszonyok között magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad ; továbbá az országhatáron és az országhatár mentén : (50.§ Fegyverhasználati jog magyarázata. 342.pont: *„Az ebben a pontban foglalt rendelkezés csak a közrendet vagy az állami rendet veszélyeztető nagyobbarányú mozgalmak, vagy háború esetében a m. kir. kormány által külön rendelettel megjelölt területen és időpontban lép érvénybe.”)* 8. ha községeken kívül vezető mellékutakon éjjel árukkal vagy más szállítmányokkal pedig nappal is - há rom vagy több egyén a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll, hanem egyenkint vagy valamennyien megfutamodnak s feltartóztatásukra más mód nincs ;	54. § (1) A rendőr lőfegyvert *használhat* i) azzal szemben, aki a nála lévő fegyver letételére irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, és magatartása a fegyver ember elleni közvetlen felhasználására utal; (9/2004. (III. 30.) AB határozat által megállapított szöveg.) (A fegyver fogalmát az Rtv. ugyan nem határozza meg, de a szó általános és büntetőjogi értelmében a fegyver olyan tárgynak, eszköznek minősül, amely alkalmas az élet veszélyeztetésére vagy kioltására. Így a Btk. 137. § 4. a) pontja szerint a lőfegyver és a robbanóanyag használata alapozza meg a fegyveres elkövetés minősítését.) 9/2004. (III. 30.) AB)

***Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1941, Stádium. 414 p.**	**1994/XXXIV.tv. a rendőrségről.**
9. ha a csendőr partunkon vagy annak közelében éjjel - fedett vagy megrakott vízi járóművekkel pedig nappal is - gyanús egyéneket talál s ezek a fegyverhasználattal fenyegető kétszeri rákiáltásra meg nem állnak, illetőleg ebbeli szándékuknak kétségtelen bizonyítékát nem adják, hanem egyenkint vagy valamennyien menekülni igyekeznek. Semmi esetre sincs helye a fegyverhasználatnak olyan személyek vagy járóművek ellen, amelyek már túl jutottak az ország határán.	
331. Az 1. és 6. pontok alatt foglalt esetek kivételével a többi esetben lőfegyvert csak akkor szabad használni, ha a lövés által ártatlan egyének élete közvetlenül veszélyeztetve nincs.	68. § (1) A lőfegyverhasználat során kerülni kell az emberi élet kioltását. A lövést lehetőleg lábra, ha pedig a támadó kezében a támadásra távolról is felhasználható eszköz van, kézre kell irányítani.
331. A fegyverhasználat csak addig jogosult, amíg célját el nem érte. A fegyvert tehát megtorlásul használni nem szabad. A köteles fegyverhasználat elmulasztása, valamint a jogtalan fegyverhasználat büntetést von maga után. Fegyverhasználat folytán megsérült egyéneket azonnal első segélyben es a lehető legsürgősebben orvosi kezelésben is kell részesíteni.	
331. A csendőr fegyverét a jelen §-ban meghatározott szabályok szerint önállóan használja és azért kizáróan ő felelős. Ha azonban a fegyvert valamely csendőrségi előljáró parancsára használta, akkor ezért csak a parancsot kiadott előljáró felelős.	52. § (2) A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén csak utasításra használható lőfegyver. § (1) Elöljárója parancsára a rendőr köteles a lőfegyverét használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó elöljáró a felelős. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha a rendőr tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el. (2) Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén a rendőr saját elhatározásából is használhatja lőfegyverét, ha a zárt alakzattól elszakadt, vagy alakzaton kívüli feladat ellátására kap utasítást. 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról 67. § 1) Elöljárója parancsára a rendőr köteles a lőfegyverét használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó elöljáró a felelős. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha a rendőr tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el.
334. „Csendőr" minden csapatállományú, közbiztonsági vagy belső szolgálat teljesítésére hivatott vagy kivezényelt rangosztályba nem sorolt havidíjast és altisztet kell érteni. Nem csapatállományú csendőregyének csak akkor tartoznak ez alá a fogalom alá, ha ilyen szolgálattételre ki vannak vezényelve.	68. § (3) Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a fegyverhasználatot, és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyverhasználati jogosultság is azonnal megszűnik. A lőfegyverhasználat további alkalmazásának helye nincs, ha az a célját elérte.
334. ....A fegyver használatának lehető kímélettel kell történnie, ami alatt azt kell érteni, hogy a csendőr ott, ahol enyhébb hatású fegyvereivel (kard, szurony) is célt érhet, lőfegyvert lehetően ne használjon és hogy szándéka ne az élet kioltás ára, hanem támadásnál és ellentállásnál a harcképtelenné, a menekülésnél pedig a szökésre képtelenné tételre irányuljon. A fegyverhasználat csak addig jogosult, amíg célját el nem érte. A fegyvert tehát megtorlásul használni nem szabad. A köteles fegyverhasználat elmulasztása, valamint a jogtalan fegyverhasználat büntetést von maga után.	

***Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára.* Budapest, 1941, Stádium. 414 p.**	**1994/XXXIV.tv. a rendőrségről.**
338. A fegyverhasználattal fenyegető felszólítás"-nak jól hallható és érthető módon kell történnie és ha a helyzet megengedi, azt - esetleg jelek által is - meg kell ismételni. 331. Az. 1. és 6. pontok alatt foglalt esetek kivételével a többi esetben lőfegyvert csak akkor szabad használni, ha a lövés által ártatlan egyének élete közvetlenül veszélyeztetve nincs. 336. A veszélyeztetett életet, testi épséget, személyes szabadságot vagy vagyont másként megvédelmezni nem lehet", ha a támadónak figyelmeztetésére, elfogására vagy megbilincselésére, illetőleg a támadásra képtelenné tételére vagy a kényszereszközök alkalmazására lehetőség vagy a késedelemből származó veszély miatt - idő nincs, végül, ha ezek alkalmazása eredménytelen maradt	62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 66. § (1) A fegyverhasználatot megelőző figyelmeztetést érthetően, határozottan "a törvény nevében fegyvert használok" szavakkal kell megtenni. (2) A lőfegyverhasználat csak arra a személyre irányulhat, akivel szemben az Rtv. 54. §-ban meghatározott feltételek fennállnak.
(a fegyvert) köteles használni: SZUT 330. 5. Ha az elfogott vagy elfogandó veszélyes gonosztevő menekül, a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll és feltartóztatásálra más mód nincs; 339. [...]Veszélyes gonosztevő rendszerint az, aki a törvény szerint halállal, életfogytig tartó fegyházzal, vagy öt évnél hosszabb tartamú szabadságvesztéssel büntetendő cselekményt" követett el vagy kísérelt meg, ilyen bűncselekménnyel alaposan gyanúsítható vagy amiatt elítéltetvén, valamely letartóztatási helyről megszökött, s végül az, akit a hatóság kifejezetten, mint veszélyes gonosztevőt jelölt meg.	54. § (1) A rendőr lőfegyvert használhat g) az emberi élet kioltását szándékosan elkövető elfogására, szökésének megakadályozására;
330. 6. ha a néptömeg, amelynek szétoszlatása elrendeltetett vagy a közbiztonság érdekében szükséges, a szétoszlásra való felhívás és a fegyverhasználattal való fenyegetés dacára szét nem oszlik és a szétoszlatás másképnem lehetséges; 340. A felhívást illetőleg fegyverhasználattal való fenyegetés-t lehetően mindenki által hallható módon "a törvény nevében kell kihirdetni és - ha kürtös rendelkezésre áll - szurony vagy lovas támadás előtt a "roham", lőfegyver használat előtt pedig a "tüzelni" jelet kell fuvatni. .....Másként való szétoszlatás" alatt azt kell érteni, hogy a csendőrség parancsnoka a rendezőket vagy a befolyásos egyéneket felkéri, hogy a tömeget szétoszlásra bírják. Esetleg a parancsnok gáz alkalmazását rendeli el, vagy ha lovas csend őrök állanak rendelkezésére, őket a tömegbe lovagoltat ja. A rendezők vagy befolyásos egyének tevékenységében csendőregyéneknek résztvenniök nem szabad. A szétoszlatásnak ezt az enyhébb módját mindig meg. kell kísérelni, hacsak a késedelem veszéllyel nem jár. .....Nőket, gyermekeket, aggokat és bámészkodó tétlen embereket lehetően kímélni kell. 341.Egyeseknek kihívó magaviselete vagy a felizgatott tömeg kiabálása, fütyülése, a csendőrség szidalmazása stb. miatt - ami tömegeknél elmaradhatatlan - a csendőr ne ragadtassa magát fegyverhasználatra.	59. § (4) Tilos a tömegoszlatásra lőfegyvert használni. Lőfegyver használata tömegben lévő személlyel szemben 57. § (1) Lőfegyverhasználatnak tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben nincs helye, kivéve, ha az egyes személy elleni fegyverhasználat feltételei (54. §) fennállnak. A lőfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia. (2) Nem állapítható meg a lőfegyverhasználat jogellenessége, ha a szabályos lőfegyverhasználat során olyan személyt ér találat, aki a helyszínt a rendőrség felszólítása ellenére nem hagyta el. (3) A tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben történő lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie a) a tömeg vagy a csoportosulás szétoszlatására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére való felhívásnak; b) a tömeg vagy a csoportosulás szétoszlatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának; c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik; d) figyelmeztető lövésnek. (4) A tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szembeni lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személyek elleni lőfegyverhasználat szabályai az irányadók. 55. § Nincs helye lőfegyverhasználatnak - a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, fegyveres ellenállás leküzdése, illetőleg a tömegben lévő személlyel szembeni használat (57. §) kivételével - ha a) olyan személy életét vagy testi épségét veszélyezteti, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn; b) a rendőri intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető.

Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1941, Stádium. 414 p.	**1994/XXXIV.tv. a rendőrségről.**
330. 7. ha valaki háború idején vagy rendkívüli viszonyok között magát gyanússá teszi és a felhívásra kielégítő válasz nélkül elszalad; továbbá az országhatáron és az országhatár mentén : 8. ha községeken kívül vezető mellékutakon éjjel árukkal vagy más szállítmányokkal pedig nappal is - három vagy több egyén a fegyverhasználattal fenyegető rákiáltás dacára meg nem áll, hanem egyenkint vagy valamennyien megfutamodnak s feltartóztatásukra más mód nincs; 9. ha a csendőr partunkon vagy annak közelében éjjel - fedett vagy megrakott vízi járóművekkel pedig nappal is - gyanús egyéneket talál s ezek a fegyverhasználattal fenyegető kétszeri rákiáltásra meg nem állnak, illetőleg ebbeli szándékuknak kétségtelen bizonyítékát nem adják, hanem egyenkint vagy valamennyien menekülni igyekeznek. Semmi esetre sincs helye a fegyverhasználatnak olyan személyek vagy járóművek ellen, amelyek már túl jutottak az ország határán.	68. § (2) Az Rtv. 55. §-ában meghatározottakon túl nincs helye a lőfegyverhasználatnak, ha a lőfegyverhasználat az államhatáron átlövést idézne elő, illetve a határúton közlekedő személlyel szemben, kivéve ha fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadást avagy fegyveres ellenállást kell leküzdeni.
50.§ Fegyverhasználati jog magyarázata. „Fegyverét" alatt azt kell érteni, hogy a csendőrnek első sorban a részére előírt lő- és szálfegyvereket kell használnia ; más fegyver vagy védekező eszköz használata csak végső esetben, nevezetesen akkor van megengedve, ha csendőrségi fegyver nem áll rendelkezésére vagy az használhatatlanná vált..... „Jogosult" alatt azt kell érteni, hogy a csendőr a helyzet összes körülményeinek mérlegelésével szabadon határoz a felett, hogy fegyverét használja-e vagy sem. A fegyverhasználat mellőzése miatt csak akkor van eljárásnak helye, ha támadójával szemben gyáván viselkedett, vagy ha lefegyverezték. A fegyver használatának lehető kímélettel kell történnie, ami alatt azt kell érteni, hogy a csendőr ott, ahol enyhébb hatású fegyvereivel (kard, szurony) is célt érhet, lőfegyvert lehetően ne használjon és hogy szándéka ne az élet kioltás ára, hanem támadásnál és ellentállásnál a harcképtelenné, a menekülésnél pedig a szökésre képtelenné tételre irányuljon. Másrészt azonban a fegyver alkalmazásának erélyesnek kell lennie, hogy az· a kívánt cél elérését minden körülmények között biztosítsa. A 330. pont 1. alpontjához : A „tettleges támadás" (alatt a csendőr személye ellen intézett erőszakot kell érteni. Ez történhetik szoros értelemben vett fegyverrel (puska, pisztoly, kard, szurony, stb.) vagy az életet vagy testi épséget veszélyeztető más eszközzel (vasvilla, bot, kés, fejsze stb.), puszta kézzel (megragadás, ütés, lökés stb.) , vagy kővel való dobálással is. Csupán szóbeli megsértés, szidalmaz-ás, káromlás stb. fegyverhasználatra nem jogosít. A csendőr tettleges megtámadása esetében a fegyvert csakis az azt elkövetett egyén ellen szabad használni. Ha azonban a csendőrt valamely ellenszegülő néptömegnek egy vagy több tagja támadja meg tettlegesen és a tettest meg állapítani nem lehet, a fegyvert a további erőszakos megsértés meggátlás a végett az egész ellenszegülő néptömeg ellen kell használni. "Támadással való veszélyes fenyegetés« alatt olyan magatartást kell érteni, melyen él fogva a körülmények mérlegelése után attól kell tartani, hogy a csendőr tettleges megtámadása azonnal be - fog következni. Ilyen magatartás pl. az, ha valaki akár fegyverrel, akár más eszközzel vagy puszta kézzel is, de kétségtelenül támadó szándékkal a csendőrnek nekimegy, vagy őt fegyverrel célbaveszi, ellene követ vagy más tárgyat dobásra vagy ütésre emel stb. A támadással való szóbeli fenyegetés fegyverhasználatra nem jogosít.....	56. § (1) A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie a) felhívásnak, hogy a felhívott a rendőri intézkedésnek engedelmeskedjék; b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának; c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik; d) figyelmeztető lövésnek. (2) A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei folytán a megelőző intézkedésekre már nincs idő, és a késedelem az intézkedés eredményességét, a rendőr vagy más személy életét, testi épségét közvetlenül veszélyezteti.

A tanulmányok jegyzeteiben
egységesen alkalmazott rövidítések jegyzéke.

AB.	=	Alkotmánybíróság(i)
BM.	=	belügyminisztérium(i), belügyminiszteri
Eadem	=	ugyanő (nőnem)
et al. (et alii)	=	és mások
évf.	=	évfolyam
hat.	=	határozat
HM.	=	honvédelmi minisztérium(i), honvédelmi miniszteri
HT.	=	Helytartótanács
Idem	=	ugyanő (hímnem)
IM.	=	igazságügyi minisztérium(i), igazságügyminiszteri
In	=	innen
int.	=	intézkedés
Loc.cit. (loco citato)	=	ugyanott
ME.	=	miniszterelnök(i)
nr. (numer)	=	szám
op.cit. (opus citatum)	=	idézett mű
p. (pagina)	=	oldal
pcs.	=	parancs
r.	=	rendelet
s.a. (sine anno)	=	kiadás éve nélkül
s.l. (sine loco)	=	kiadás helye nélkül
s.n.(sine nomine)	=	kiadó nélkül
sz.	=	szám
szerk.	=	szerkesztő(k)
tc.	=	törvénycikk (törvény)
tv.	=	törvény
tvr.	=	törvényerejű rendelet
ut.	=	utasítás

A XIX-XX. századi magyar katonai rendfokozati rendszer rangjainak rövidítései.

Tisztelt Olvasó!

Jegyzékünkben az egyenruhán viselhető rangok és azokhoz közvetlenül kapcsolódó, az állománykategóriát jelölő írásos rövidítéseket tűntettük fel. A jegyzékben foglaltak nem terjednek ki a címekre, amelyek látható formában a ruházaton nem jelentek meg, továbbá a végzettség tartalmát tükröző és a szakszolgálati ágakhoz tartozást jelölő írásos rövidítésekre sem. A magyar rendvédelmi testületek közül a polgári magyar állam időszakában a katonailag szervezett fegyveres őrtestületek személyi állományának a tagjai, később pedig a pártállam kiépítéséhez kapcsolódóan valamennyi rendvédelmi testületi tag a szárazföldi haderőnem katonai rendfokozati rendszernek a rangjait viselte, ezért ezen rendfokozati rendszerbe tartozók alkották a legnagyobb létszámú állománykategóriát a XIX-XX. századi magyar rendvédelemben. Ebből fakadóan tartjuk fontosnak ezen rangrendszer pontos írásbeli jelöléseit feltűntetni. A rendfokozatok rövidítésének a témáját bonyolítja, hogy egyes rangok — csupán a XIX-XX. századot figyelembe véve, amely időszakból kerül ki a periodikánkban közölt tanulmányok döntő többsége — egyes időszakokban nem is léteztek, illetve eltérő időszakokban a rangrendszeren belül máshol helyezkedtek el, bár az írásbeli rövidítésük azonos vagy hasonló volt. A polgári magyar állam időszakában sem volt azonban egységes minden rang rövidítése. Különböző szabályzatokban, sematizmusokban, útmutatókban stb. egyes rövidítéseket eltérően rögzítettek. Az alternatív rövidítéseket zárójelben tűntettük fel. A rangrövidítési jegyzéket a magyar rendfokozati rendszer fejlődéstörténete szakértőjének, mag. ZEIDLER Sándornak a közreműködésével alakítottuk ki. A jegyzék a magyar katonai rangokon belül a szárazföldi haderőnem katonai rangjaira terjed ki. Nem foglalja magába a haderőben foglalkoztatott katonai tisztviselők és tisztviselők egyenruhán viselhető rangjainak írásos rövidítéseit, továbbá a trianoni békediktátum tiltó szabályainak enyhítésére irányuló különféle rangrendszerek rendfokozatainak írásbeli rövidítéseit, valamint a magyar vízi és légi haderőnem rangjainak írásbeli rövidítésére sem terjed ki a jegyzék. Tervezzük, hogy a szárazföldi haderőnem magyar katonai rangjai mellett a vízi és a légi haderőnem, továbbá a katonai tisztviselők és tisztviselők, illetve a rejtéssel összefüggésben kialakított rendfokozati rendszerek rangjainak írásbeli rövidítésével is gyarapítjuk jegyzékünket a későbbi számainkban.

A szárazföldi haderőnem katonai rendfokozatainak rövidítései a polgári magyar állam időszakában

Tábornokok (tbk.)

tbgy. (tbngy.)	=	tábornagy
vezds.	=	vezérezredes (1915-1919)(1941-)
l.tbk.	}	lovassági tábornok (1941-ig)
gyal.tbk.	}	gyalogsági tábornok(1909-1941)
tbszgy. (tbszngy.)	}	táborszernagy (1941-ig)
altbgy. (altb.)	=	altábornagy
vörgy.(vörngy, tbk.)		vezérőrnagy (tábornok 1941-ig)

Tisztek (ti.)

ezds.	=	ezredes
alez. (alezds.)	=	alezredes
őrgy. (őrn.)[1]	=	őrnagy
szds. [1]	=	százados
fhdgy. [1]	=	főhadnagy
hdgy. [1]	=	hadnagy
alhdgy.	=	alhadnagy (mint tiszt 1925-ig)
zls. [1]	=	zászlós (1909-1919)(1931-1945)
hdp.thts		hadapród tiszthelyettes 1909-ig, majd zászlós.

Altisztek (alti., vagy alt.)

alhdgy.	=	alhadnagy (1925-1945)
thtts.	=	tiszthelyettes (1915 - 1941)
ftőrm.	=	főtörzsőrmester (előtte tiszthelyettes elnevezéssel1941-)
tőrm.	=	törzsőrmester(1913-)
őrm.		őrmester

Tisztesek (ts.)

szkv.	=	szakaszvezető (1856 -)
tzds. (tiz.)	=	tizedes
őrv.	=	őrvezető

A szárazföldi haderőnem katonai rendfokozatainak rövidítései a pártállam időszakában és a rendszerváltást követően

Tábornokok (tbk.)

—

hdstbk.	=	hadseregtábornok
vezds.	=	vezérezredes
altbgy.	=	altábornagy
vörgy.	=	vezérőrnagy
dd.tbk.	=	dandártábornok (1999-)

Tisztek (ti.)

ezds.	=	ezredes
alez.	=	alezredes
örgy.	=	őrnagy
szds.	=	százados
fhdgy.	=	főhadnagy
hdgy.	=	hadnagy
alhdgy.	=	alhadnagy (1945 - 1992)

Zászlósok (zls.)[2]

ftr.zls.	=	főtörzszászlós
tör.zls.	=	törzszászlós (1971-)
zls.	=	zászlós (1971-)

Tiszthelyettesek (thtts.)[3]

ftörm.	=	főtörzsőrmester
törm.	=	törzsőrmester
örm.	=	őrmester

Tisztesek (ts.)

szkv.	=	szakaszvezető
tiz.	=	tizedes
örv.	=	őrvezető

[1] 1944 tavaszától 1944 őszéig vezették be a zászlós helyettes, hadnagy helyettes, főhadnagy helyettes, százados helyettes és őrnagy helyettes rangokat, a dualizmus alatt pedig I. osztályú és II. osztályú századosi kategóriát is létrehoztak, mivel ennek a rendfokozatnak rendkívül hosszú volt a kihordási ideje.

[2] A zászlósi rangcsoportot a tiszti és altiszti rangcsoport közötti átmenetnek szánták, amely a korábbi időszak legalsóbb tiszti és legfelsőbb altiszti rangjait váltotta ki.

[3] A haderőben e rangcsoportot ismét altisztként nevezték meg, a rendvédelmi testületeknél azonban továbbra is tiszthelyettesnek nevezik őket.

A rendvédelmi testületi hovatartozást feltűntető rövidítések

áv.	=	államvédelmi
bv.	=	büntetés-végrehajtási
cső.	=	csendőr
foe.	=	folyamerő
fő.	=	folyamőr
fő.	=	fegyőr
hadteng.	=	haditengerész
hö. (hör.)	=	határőr
honv.	=	honvéd
hr.	=	határrendőr
hvad.	=	határvadász
kő.	=	koronaőr
kő.	=	képviselőházi őr
koő.	=	kormányőr
nb.	=	nemzetbiztonsági
pü.	=	pénzügyőr
r.	=	rendőr
tsör.	=	testőr
tű.	=	tűzoltó
vő.	=	vámőr

Az állományviszonyt kifejező rövidítések

c.	=	címzetes
gyak.	=	gyakornok
nyá. (ny.áll.)	=	nyugállományú
szb.	=	szolgálattételre beosztva
szkv.	=	szolgálaton kívüli
tart.	=	tartalékos
tb.	=	tiszteletbeli
td.	=	tisztelettdíjas

Állománycsoportot kifejező rövidítések

karp.	=	karpaszományos
legs.	=	legénység
vk.	=	vezérkari
vkszt.	=	vezérkari szolgálatot teljesítő

A rendvédelmi testületeknél a legénységi állomány — amely hivatásos szolgálatot teljesítőkből állt — tisztesi, illetve altiszti rangokat viselt. Ezen állománykategória a honvédség altiszti karának a jellegével bírt.

REZÜMÉK

0466 **ESTÓK József**

A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.15-32P**

A kiegyezés után kiépülő polgári magyar állam rendvédelmi modelljének a formálódott a magyar börtönügy a Magyar Királyi Igazságügyminisztérium alárendeltségében. A magyar börtönügy a reneszánszát élte a dualizmus időszakában, amikor az európai kontinens legkorszerűbb börtönügyi szabályozását alakították ki a Magyar Királyságban és a vizsgált időszak leghaladóbb elveinek megfelelő börtönépületi rendszer kialakítása is megkezdődött. Ez a folyamat ugyan megtorpant a trianoni békediktátum nyomán, azonban nem enyészett el. a polgári magyar állam fejlesztési folyamatának képezte a részét az állami alkalmazottak egységes ellátási rendszerének a létrehozása, amelybe szervesen illeszkedett a fegyőrök egyenruhája és rangrendszere is. A rendszer lényege volt, hogy azonos képzettségi színvonalú képesítési elvárásoknak megfelelő beosztásokat betöltő személyek egységes ellátásban részesüljenek. A testületi specialitás a külsőségekben jutott kifejezésre. A szakterületek között felmerülő szolgálatteljesítési nehézségeket pedig az állam pótlékokkal honorálta. Így a magyar börtönügy terrénumában szolgálatot teljesítők lényegében ugyanazon ellátásban részesültek, mint az állam más területén tevékenykedők, még akkor is, ha egyenruhájuk és rendfokozati rendszerük eltérő volt a társ rendvédelmi testületekétől.

0467 **PARÁDI József**

A magyar rendvédelem 1867-1918

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.33-52P**

A polgári magyar állam fejlődéstörténete két szakaszra bontható a dualizmus és a két világháború közötti időszakra. A két szakaszt a magyarországi tanácsköztársaság 133 napos működése választja el, illetve mindkét szakasz egy-egy háborús időszakkal zárul. A dualizmuskori és a két világháború közötti időszakban is lényegében azonos tartalmú rendvédelmi modell tartotta fenn a rendet Magyarországon, bár a trianoni békediktátum következtében és más hatások nyomán a két időszak rendvédelmi modellje között volt ugyan némi különbség a lényegi vonásoka azonban azonosak voltak. A tanulmány a polgári magyar rendvédelmi modell kialakulásának a körülményeit vizsgálja, egyben pedig a rendvédelem helyét határozza meg az Osztrák-Magyar Monarchia állami felépítményében. A szerző néhány fontos adat és folyamat közlésével igyekszik a korabeli magyar rendvédelem lényegét érzékeltetni. A vizsgált időszakban a magyar állam e fontos szelete működésének a megismerése hozzásegítheti az olvasót ahhoz, hogy közelebb kerülhessen a dualizmuskori magyar fejlődés tendenciájának a megértéséhez.

0468 **PARÁDI József**

Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.53-84P**

A hírszerzés és a határok őrzése Európa-szerte — így a Magyar Királyságban is — hagyományosan az uralkodói felségjogok körébe tartozott. Az ipari forradalom következtében a haditechnikában létrejött fejlődés és annak nyomán kialakult harceljárások azonban felülírták ezt a hagyományt. A győzelemhez már elengedhetetlenné vált a jól felszerelt csapatok koncentrált alkalmazása. Ezzel szemben a határőrizetbe bevont katonai erőktől — a határőrizeti feladatok eredményes végrehajtása érdekében — a nehézfegyvereket be kellett vonni, a személyi állományt pedig apró szervezeti egységekre bontva a határ mentén hosszan elnyúló és viszonylag keskeny területsávban kellett elhelyezni. Ebből fakadóan a határőrizetbe bevont csapaok lényegében elvesztették harcértéküket. Ezért először Európa nyugati felében, majd fokozatosan a kontinens középső térségében is a határőrizetet a haderők átadták a rendvédelmi testületeknek. Az Osztrák-Magyar Monarchiába ez a folyamat a XIX. század közepén ért el. A dualizmus időszakában már nem a haderő, hanem a rendvédelmi szervezetek őrizték az államhatárokat. Így a felderítés — mivel a véderő vezérkari főnökének az irányítása alatt állt — a hadügy részeként a közös ügyek csoportjába, a határőrizet pedig a két társország kompetenciájába tartozott. a hírszerzés tekintetében azonban — elsősorban a határvonal körzetét illetően — elengedhetetlen volt a hírszerző szervezet azaz az Evidenzbüro és a határőrizeti szervezetek együttműködése. Ez az együttműködés kiválón valósult meg a Magyar Királyság vonatkozásában a határszéli csendőrségnek és a Magyar Királyi Határrendőrségnek a közös hadsereg hadtestparancsnokságainak vezérkari osztályaiban működő felderítő főállomásaival, mint az adott térség hadműveleti irányának felderítéséért felelős szervezetivel.

0469 **SZIGETVÁRI Oszkár**

A fővárosi rendőrség detektívtestülete

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.85-96P**

Detektívek a polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek a nyomozói voltak. A testületeken belül a detektívek önálló állománykategóriát képeztek, főnökük a testületi detektívfőnök volt, aki a rendvédelmi szervezet parancsokhelyettesi hatáskörével rendelkezett. Az első detektívcsoportot a fővárosi rendőrség kötelékében hozták létre 1885-ben. a detektívek — a vizsgált időszak átlag iskolai végzettségéhez képest — magas színvonalú iskolai végzettséggel rendelkeztek és számukra az állami alkalmazotti rendszer szerinti ellátás stabil egzisztenciát biztosított. Emellett a vezetésüket kiváló vezetői érzékkel rendelkező személyek végezték. Mindez oda vezetett, hogy a magyar detektívek rövid időn belül felsorakoztak a — jóval tekintélyesebb múlttal rendelkező — nyugat-európai detektívek színvonalára. A legtöbb detektív a fővárosi rendőrség kötelékében tevékenykedett, innen sugárzott szét a detektív szisztéma a nagyobb vidéki városok rendőrségeihez, majd a társ rendvédelmi testületeknél is létesítettek a rendőrség detektívtestületéhez hasonló szervezeteket. Ettől a helyzettől eltért a Magyar Királyi Csendőrségnél kialakított nyomozó szervezet, ahol nem alakítottak ki detektív állománycsoportot.

0470 **VERBOVSZKI Sándor**

Az eljárás lezárult, ítélet nélkül.

A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.97-144P**

Mi az igazság? Vajon csupán embercsoportok vélekedése személyekről, eseményekről, vagy pedig az objektív valóság maga? Van-é esély arra, hogy megismerhessük az objektív valóságot? Bízhatunk-é az igazságügyi szervezetek objektív tényfeltáró tevékenységében, a bíróságok pártatlan ítéletében? A tanulmány — bár ezeket a kérdéseket konkrétan nem tette fel a szerző, mégis — ezekre ad választ egy konkrét személy konkrét ügye kapcsán. Az alkotó a válaszadást az olvasóra bízza. Mindenki maga döntheti el, hogy az euroatlanti jogrendszer alkalmas-é politikai motivációjú ügyek pártatlan kezelésére, nyújt-é elégséges biztosítékot az ártatlanság védelmére. A tanulmány gondolatébresztő alkotás, amely egyben — a konkrét ügyhöz kapcsolódóan — érdekes történelmi információkat is nyújt az érdeklődők számára. A tanulmány egyben intelemnek is tekinthető arra vonatkozóan, hogy méltatlan a néhai üldözöttek szellemiségéhez, a megpróbáltatásaik erkölcsi tekintélyére alapozó, ám a konkrét valóságot nélkülöző ügyek létrehozása. A szerző egy konkrét ügy vizsgálata kapcsán tesz hitet a történelemtudomány egzaktságának a szükségessége, az objektív szemléleten nyugvó történelemművelés helyessége.

0471 **VOLCSÁNYI Nikolett**

A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló

és a XXI. század kezdetén szokatlan szabályozás a Magyar Királyi Csendőrségnél.

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 145-160P**

A Magyar Királyi Csendőrségről — annak ellenére, hogy politikai prekoncepcióktól motiváltan számolták fel a testületet — napjainkig számos kedvező és kevésbé kedvező legenda él a köztudatban. A tanulmány — a politikai fennhangoktól és a témára évtizedek során rárakódott változatos előítéletektől mentesen — a testület azon szabályzóinak egy részét vizsgálja, amelyek a XXI. században már szokatlannak tűnnek. E szabályok önmagukban, a jelenlegi erkölcsi és jogi környezetben rigorózusnak tűnhetnek ugyan, azonban a tanulmányból az is kiderül, hogy a szabályozásoknak mi volt az oka. Eszerint pedig a testület működésének a hatékonyságát, a nemzet biztonságát, az erkölcsi színvonal magas szinten tartását célozták meg a vizsgált szabályok. Ezek a szabályzók vitathatatlanul hozzájárultak a testület eredményességéhez, amely oly népszerű napjaink közvéleményében. Abban az esetben azonban, ha napjaink gyermekeinek nem csupán a testület működésének a hatékonyságát kellene élvezniük, hanem a szervezet tagjaként e szabályok vonatkoznának rá, nem valószínű hogy huzamos időt töltene el a csendőrség kötelékében. Az utókornak a testületről kialakított véleménye során mindenképpen figyelembe kell venni azt is, hogy a néhai csendőrök milyen embert próbáló szabályzók közepette érték el vitathatatlan eredményeiket.

0472 **ZÉTÉNYI Zsolt**

A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében.

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 161-180P**

A téma feldolgozása érdekes vállalkozás abban a tekintetben, hogy összehasonlítható-é a csaknem 3/4 évszázada megszűntetett szervezet egy jelenleg is regnáló testülettel. A szerző a merész vállalkozást briliáns módon valósította meg. Lényegében azt bizonyította be a tanulmányában, hogy a hasonló feladatkört ellátó szervezetek sarkalatos működésű tevékenységei hasonló szabályozást igényelnek. Tulajdonképpen a XXI. század elején működő magyar rendőrség fegyverhasználati szabályozása a csendőrség fegyverhasználati szabályai kései utódjának tekinthetők. A szerző nem vitatja, hogy a két szabályozás között különbségek is vannak. Azonban azt a következtetést vonja le művében, hogy több a hasonlóság mint az eltérés és a szabályozások pontjai hasonló alapelveken nyugodnak. A szerző ezzel az objektív történelemszemléleten nyugvó feltáró munkájával a magyar csendőrség elnyomó funkciójának téves toposzát a fegyverhasználat oldaláról tépázta meg. A tanulmányban nem különböző világnézetek által motivált kinyilatkoztatások feszülnek egymásnak. Ehelyett a szerző a tények szakszerű vizsgálatát valósította meg oly módon, hogy a következtetés levonását az olvasóra bízta.

RESÜMEE

0466 **József ESTÓK**

Uniform und Dienstgradsystem des Strafvollzugs des bürgerlichen ungarischen Staates 1867-1945

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 15-32P**

Das ungarische Gefängniswesen gestaltete sich im Zuge des entstehenden Ordnungsschutzmodells des bürgerlichen ungarischen Staates nach dem Ausgleich, dem Ungarischen Königlichen Justizministeriums untergeordnet. Das Gefängniswesen erlebte seine Renaissance in der Zeit des Dualismus, als im Königreich Ungarn die modernsten Gefängnisregeln des europäischen Kontinents ausgearbeitet wurden, und auch die Schaffung des den modernsten Prinzipien im untersuchten Zeitraum entsprechenden Gefängnisgebäudesystems begonnen hatte. Dieser Prozess wurde allerdings infolge des Friedensdiktats von Trianon aufgehalten, ging aber nicht verloren. Die Schaffung des einheitlichen Vergütungssystems der staatlichen Angestellten stellte Teil des Entwicklungsprozesses des bürgerlichen ungarischen Staates dar, in das sich auch die Uniform und das Dienstgradsystem des Wachpersonals fest einfügten. Das Wesen des Systems war, dass die Personen, die Positionen bekleideten, die die gleichen Anforderungen bezüglich des Ausbildungsniveaus voraussetzen, eine einheitliche Vergütung erhielten. Die Besonderheit der Körperschaft äußerte sich in Äußerlichkeiten. Die zwischen den Fachgebieten auftretenden Schwierigkeiten beim Leisten des Dienstes honorierte der Staat in Form von Zuschlägen. So erhielten die im Bereich des ungarischen Gefängniswesens tätigen Staatsdiener im Wesentlichen die gleiche Vergütung wie alle anderen staatlichen Angestellten, trotz dessen die Uniform und das Dienstgradsystem von dem der Partnerorganisationen des Ordnungsschutzes abweichend waren.

0467 **József PARÁDI**

Der ungarische Ordnungsschutz 1867-1918

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.33-52P**

Die Entwicklungsgeschichte des bürgerlichen ungarischen Staates ist in zwei Zeitabschnitte zu gliedern, in den Dualismus und die Zweit zwischen den zwei Weltkriegen. Die zwei Abschnitte werden durch die 133 Tage lang funktionierende ungarische Räterepublik getrennt, bzw. beide Zeitabschnitte endeten mit einer Kriegszeit. Im Dualismus und auch in der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen wurde die Ordnung in Ungarn inhaltlich von dem im Wesentlichen gleichen Modell aufrecht erhalten, obwohl als Folge des Friedensdiktats von Trianon und anderer Einflüsse zwischen den Ordnungsschutzmodellen der beiden Zeitabschnitte einige Unterschiede bestanden, in ihren wesentlichen Zügen waren sie jedoch identisch. Die Studie untersucht die Umstände der Entstehung des bürgerlichen ungarischen Ordnungsschutzmodells, und bestimmt gleichzeitig den Platz des Ordnungsschutzes im Staatsgebilde der Österreichisch-Ungarischen Monarchie. Der Autor ist bestrebt mit der Bekanntmachung einiger wichtiger Daten und Prozesse das Wesen des damaligen Ordnungsschutzes zu erörtern. Das Kennenlernen des Funktionierens dieses wichtigen Teils des ungarischen Staates im untersuchten Zeitabschnitt hilft dem Leser dem Verständnis der ungarischen Entwicklungstendenzen im Dualismus näher zu kommen.

0468 **József PARÁDI**

Der Nachrichtendienst und der Grenzschutz im Königreich Ungarn in der Österreichisch-Ungarischen Monarchie

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.53-84P**

Der Nachrichtendienst und der Grenzschutz gehörten überall in Europa, somit auch im Königreich Ungarn zu den Hoheitsrechten des Herrschers. Anhand der infolge der industriellen Revolution vonstattengegangenen kriegstechnischen Entwicklung und der sich daraus entwickelnden Kampfverfahren wurde jedoch diese Tradition abgelöst. Für einen Sieg wurde bereits die konzentrierte Anwendung gut ausgerüsteter Truppen unentbehrlich. Dem gegenüber mussten die schweren Waffen von den in den Grenzschutz einbezogenen Kräften im Interesse der erfolgreichen Durchführung der Grenzschutzaufgaben eingezogen werden, und der Personalstand in kleine Einheiten geteilt, an dem langgestreckten verhältnismäßig schmalen Grenzstreifen platziert werden. Die in den Grenzschutz einbezogenen Truppen verloren somit im Wesentlichen ihren Kampfwert. Deshalb übergaben die Streitkräfte den Grenzschutz zuerst im westlichen Teil Europas, später allmählich auch im mittleren Teil unseres Kon-

tinents den Ordnungsschutzorganen. Dieser Vorgang erreichte die Österreichisch-Ungarische Monarchie Mitte des 19. Jahrhunderts. Im Dualismus schützten nicht mehr die Streitkräfte, sondern die Ordnungsschutzorgane die Staatsgrenzen. So gehörte die Aufklärung, da die Verteidigungskräfte der Führung des Stabschefs unterlagen, als Teil des Kriegswesens in die Gruppe der gemeinsamen Angelegenheiten. Der Grenzschutz gehörte zu den Kompetenzen der Mitgliedstaaten. Hinsichtlich der Aufklärung jedoch, in erster Linie bezüglich der Grenzgebiete, war die Zusammenarbeit der Aufklärungsorganisationen, das heißt die Tätigkeit des Evidenzbüros und der Grenzschutzorganisationen unentbehrlich. Diese Zusammenarbeit verwirklichte sich hervorragend bezüglich des Königreichs Ungarn mit den Aufklärungshauptstationen, die in den Abteilungen der Kommandanturen des Ungarisch Königlichen Grenzschutzes und des gemeinsamen Heeres funktionierten, die die für die Aufklärung der Richtung der Kriegsoperationen verantwortlichen Organisation waren.

0469 **Oszkár SZIGETVÁRI**

Die Detektivkorps der hauptstädtischen Polizei

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.85-96P**

Die Detektive waren Ermittler der Ordnungsschutzorgane des bürgerlichen ungarischen Staates. Innerhalb der Organisationen bildeten die Detektive eine selbstständige Kategorie des Personalstandes. Ihr Vorgesetzter war der Körperschafts-Detektivchef, der über den Befugnis eines stellvertretenden Kommandanten der Ordnungsschutzorganisation verfügte. Die erste Detektivgruppe wurde 1885 im Verband der hauptstädtischen Polizei gegründet. Die Detektive verfügten über einen im Vergleich zu dem Bildungsdurchschnitt in der Zeit des untersuchten Zeitabschnitts über ein höheres Bildungsniveau und das Besoldungssystem für Staatsdiener sicherte ihnen eine stabile Existenz. Ihre Führung wurde von Vorgesetzten mit ausgezeichneten Führungsfähigkeiten versehen. Dies führte dazu, dass die ungarischen Detektive innerhalb kurzer Zeit auf dem Niveau der westeuropäischen Detektive standen, obwohl diese über eine weitaus bedeutende Vergangenheit verfügten. Die meisten Detektive waren im Verband der hauptstädtischen Polizei tätig, von hier aus strahlte das System der Detektive auf die Polizei der größeren Städte im Lande aus, bis dann auch bei den Partnerorganisationen den Detektivkorps der Polizei ähnliche Organisationen gegründet wurden. Die Ermittlungsorganisation der Ungarischen Königlichen Gendarmerie unterschied sich jedoch von diesen, hier wurde keine Detektivgruppe gegründet.

0470 **Sándor VERBOVSZKI**

Verfahren beendet, ohne Urteil
Die juristischen und kriminalistischen Anomalien von Dr. Lajos László CSATÁRY
im Spiegel der Dokumente

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.97-144P**

Was ist die Wahrheit? Sind das nur Meinungsäußerungen von Menschengruppen über Personen, über Ereignisse, oder die objektive Wirklichkeit selbst? Gibt es eine Chance, die objektive Wirklichkeit kennen zu lernen? Können wir der objektiven Forschungstätigkeit der Justiz, der unparteiischen Urteilfällung der Richter vertrauen? Die Studie gibt Antwort, obwohl der Autor diese Fragen nicht konkret gestellt hat, anhand eines konkreten Falls einer konkreten Person. Der Autor überlässt die Beantwortung der Fragen dem Leser. Jeder kann selbst entscheiden, ob das euroatlantische Rechtssystem geeignet ist, politisch motivierte Fälle unparteiisch zu behandeln, ob es genügend Garantie im Interesse des Schutzes der Unschuld bietet. Die Studie, die gleichzeitig interessante historische Informationen liefert, regt den Leser zum Nachdenken an. Die Studie kann gleichzeitig als eine Vorhaltung betrachtet werden, in der Hinsicht, dass die Kreierung der Fälle der Torturen, die auf eine moralische Autorität begründet sind, jede konkrete Realität entbehrend, der Geistigkeit der damaligen Verfolgten unwürdig ist. In Verbindung mit der Untersuchung eines konkreten Falls nimmt der Autor Stellung für die Notwendigkeit der Genauigkeit der Geschichtswissenschaft und die Richtigkeit der objektiven Betrachtungsweise der Geschichte.

0471 **Nikolett VOLCSÁNYI**

Ungewöhnliche Regeln bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie zu Beginn des 19. Jahrhunderts, die das Leben des Personalstands wesentlich beeinflussten

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 145-160P**

Über die Ungarische Königliche Gendarmarie sind trotz ihrer von Präkonzeptionen motivierten Abschaffung bis heute zahlreiche positive und negative Legenden bekannt. Die Studie untersucht frei von politischen und anderen Vorurteilen einen Teil der Regeln, die bereits im 19. Jahrhundert ungewöhnlich waren. Die Regeln als solche können im heutigen moralischen und rechtlichen Umfeld als rigoros erscheinen, aus der Studie geht jedoch auch hervor, was der Grund für diese Regeln war. Laut dessen war das Ziel der untersuchten Regeln die effektivere Tätigkeit der Körperschaft, die nationale Sicherheit, sowie das Erhalten des hohen moralischen Niveaus. Diese Regeln trugen zweifellos zum Erfolg der Körperschaft bei, die heutzutage sehr populär ist. Jedoch wenn unsere Kinder heutzutage nicht nur die Effektivität der Körperschaft genießen müssten, sondern diese Regeln sich auch auf sie als Mitglieder diese Körperschaft beziehen würden, wären sie wahrscheinlich nicht für längere Zeit im Verband der Gendarmerie. Bei der Meinungsbildung der Nachwelt über die Gendarmerie muss jedenfalls berücksichtigt werden, unter welchen Regeln die damalige Gendarmerie ihre unbestreitbaren Erfolge erzielt hat.

0472 **Zsolt ZÉTÉNYI**

Regeln des Waffengebrauchs bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie im Spiegel der gegenwärtigen Regeln des Waffengebrauchs bei der ungarischen Polizei

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 161-180P**

Die Aufarbeitung dieser Thematik ist ein interessantes Unternehmen in der Hinsicht, ob eine nahezu vor einem Dreivierteljahrhundert abgeschaffte Organisation mit einer auch heute amtierenden Körperschaft vergleichbar ist. Der Autor hat dieses gewagte Unternehmen brillant gelöst. Eigentlich hat er in seiner Studie bewiesen, dass die kardinalen Funktionstätigkeiten von ähnliche Aufgabenbereiche versehenden Organisationen ein ähnliches Regelsystem benötigen. Eigentlich kann die Regulierung des Waffengebrauchs der ungarischen Polizei zu Anfang des 21. Jahrhunderts als die spätere Nachfolge des Reglements der Gendarmerie aufgefasst werden. Der Autor bestreitet nicht, dass es zwischen den beiden Regeln auch Unterschiede gibt. In seiner Studie schlussfolgert er jedoch, dass es mehr Ähnlichkeiten als Unterschiede gibt, und dass die Punkte der Regeln auf ähnlichen Grundprinzipien beruhen. Der Verfasser hat mit seiner auf einer objektiven geschichtlichen Betrachtungsweise beruhenden Forschungsarbeit den falschen Topos der Unterdrückerfunktion der Gendarmerie von der Seite des Waffengebrauchs her stark angegangen. In der Studie stehen sich nicht durch verschiedene Weltanschauungen motivierte Äußerungen gegenüber, vielmehr verwirklichte der Autor eine fachgerechte Untersuchung der Tatsachen, indem er die Schlussfolgerungen dem Leser überlässt.

RESUMÉE

0466 **József ESTÓK**

The Uniforms and Ranks of the Criminal Justice System in Bourgeois Hungary 1867-1945

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 15-32P**

Following the Austro-Hungarian Compromise of 1867, as part of the evolving law enforcement model of the bourgeois Hungarian state, the Hungarian prison system was put under the oversight of the Royal Hungarian Ministry of Justice. The Hungarian prison system underwent a revival during the Era of the Dual Monarchy, when the Kingdom of Hungary implemented the most modern prison system regulations on continental Europe and began to actualize a penitentiary architecture system that conformed to the most progressive principles of the era. Although progress dramatically slowed in the wake of the Treaty of Trianon, it did not come to a full halt. The creation of a system that treated state workers uniformly formed a part of the innovation process of the bourgeois Hungarian state; this included uniforms and a ranking system for guards at the organizational level. The objective of the system was to treat equally individuals who were equally qualified for positions. The prowess (specialty) of a unit was displayed via the uniform. The state awarded bonuses for duty difficulties that differed among units. Thus, individuals working in the prison system essentially received the same compensation as those who worked in other public sector areas, even if their uniforms and ranking system differed from other law enforcement agencies.

0467 **József PARÁDI**

Hungarian Law Enforcement 1867-1918

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.33-52P**

The history of the progress of the bourgeois Hungarian state can be split into two periods: the Era of the Dual Monarchy and the Interwar Era. The two periods were separated by 133 days, the brief time the Hungarian Republic of Councils was in power; moreover, both eras ended in wartime. During both periods, essentially the same law enforcement model kept order in Hungary, although the Treaty of Trianon and some other factors caused inconsequential differences. This work examines the circumstances surrounding the development of the law enforcement model of the bourgeois Hungarian state. It also determines the place of law enforcement within the structure of the Austro-Hungarian Empire. The author shares some important data and describes processes in order to underscore the objective of Hungarian law enforcement of that period. Familiarizing the reader with the workings of this important part of the Hungarian state helps him better understand the characteristics of Hungarian development in the Era of the Dual Monarchy.

0468 **József PARÁDI**

Intelligence and Border Security in the Kingdom of Hungary in the Era of the Dual Monarchy

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.53-84P**

Throughout Europe – including the Kingdom of Hungary – the responsibilities of gathering intelligence and protecting the border traditionally belonged to the sovereign. In the wake of the Industrial Revolution, however, advances in military technology and enhanced wartime tactics overrode this tradition. To achieve victory, the concentrated use of well-equipped units became indispensable. To counter threats, the soldiers on the frontier – in the interests of executing their responsibilities of protecting the border – were stripped of heavy weaponry, broken up into smaller organizational units and placed along the length of the frontier in relatively narrow stretches. As a result, the units guarding the border lost their capacity to wage war. Thus the armed forces handed over the responsibility of patrolling the border to law enforcement agencies, first in the western half of Europe, then gradually through the midsection of the continent. This process reached the Austro-Hungarian Empire in the middle of the 19th century. By the time of the Era of the Dual Monarchy, law enforcement organizations patrolled the state boundaries instead of the armed forces. Reconnaissance – since it was a responsibility of the chief of staff of the armed forces – was thus considered a common affair (of the Monarchy), while border patrol belonged to the individual states. Concerning intelligence, however, cooperation between the Evidenzbureau, the organization tasked with gathering intelligence, and the border patrol units was indispensable, especially regarding the border area. In the border areas in the jurisdiction of the Kingdom of Hungary, this cooperation was excellent with respect to gendarmerie on the frontier,

the Royal Hungarian Border Police and the reconnaissance stations (operating under the chief of staff) of the *k.u.k.* as well as with the organizations responsible for determining military operations in a given sector.

0469 **Oszkár SZIGETVÁRI**

The Detective Branch of the Budapest Police Department

DOI : **10.31627/RTF.XXVII.2017.53N.85-96P**

Detectives were the investigators of the law enforcement agencies of the bourgeois Hungarian state. Within the agencies, detectives constituted an independent category; their supervisor was the chief investigator, who enjoyed the authority of a second-in-command. The first detective group was formed as part of the Budapest Police Department in 1885. Detectives – compared to the average educational attainment of the time – were extremely well educated and the remuneration they enjoyed as part of the public sector provided a comfortable living for them. Additionally they were led by individuals with outstanding leadership skills. In short time, Hungarian detectives were considered on par with their Western European counterparts, who enjoyed a much longer and more prestigious past as detectives. The best detectives worked for the Budapest Police Department, which was the center of a system that included the larger cities of the countryside. Later other law enforcement agencies created organizations similar to the detective groups of the police. The exception was the Royal Hungarian Gendarmerie, which never established a detective group during its existence.

0470 **Sándor VERBOVSZKI**

Criminal proceedings have ended without conviction.
The Legal and Forensic Anomalies in the Case of Dr. László Lajos CSATÁRY,
in Light of the Documents

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 97-144P**

What is truth? Is it simply what the great mass of people thinks about individuals and events or is it the objective truth itself? Is there even a possibility of knowing the objective truth? Can we trust the fact-finding activities of the organs of justice, or that the courts will rule impartially? This work – although the author has not explicitly asked these questions – provides these answers for one specific individual in one specific case. The writer trusts the reader to provide the answers for himself. Everyone must decide for himself whether the Euro-Atlantic legal system is capable of handling politically motivated cases in an impartial manner, whether or not it can provide enough safeguards to defend the innocent. The study is thought-provoking, while simultaneously (referencing this one specific case) providing interesting historical information to the reader. The study may also be considered as an admonition that it is unworthy of the spirituality of the onetime persecuted, of the moral authority of their tribulations and not being capable of recreating cases without access to the explicit truth. By examining one explicit case the author places his faith in the necessity of the precision of history, on the propriety of history with objectivity as its foundation.

0471 **Nikolett VOLCSÁNYI**

Royal Hungarian Gendarmerie Rules and Regulations Pertaining to Personnel that seem Unusual from a 21st Century Perspective

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 145-160P**

Today the Royal Hungarian Gendarmerie – despite being disbanded on the basis of political preconceptions – is a source of much lore, both good and bad. The study – free of political overtones and the changing perceptions that have accompanied the gendarmerie over the decades – takes a look at some rules that may seem strange or usual from the perspective of the 21st century. On their own, these regulations may seem overly strict in the current moral and legal environment; however, the study endeavors to provide the reader with the reasoning behind them. Accordingly the objective of the rules which we looked at was to maintain operating effectiveness, national security and high moral standards. These regulations arguably played a role in the organization's efficiency, which is very popular with the public today. However, theoretically speaking, if the people of today had to live by these regulations as members of the gendarmerie instead of enjoying the benefits that efficient law enforcement provided, then it is unlikely that they would chose to spend a considerable time in the organization. In other words the people of today must take into consideration what it was like to live under the challenging regulations that made the Royal Hungarian Gendarmerie so successful.

0472 **Zsolt ZÉTÉNYI**

Royal Hungarian Gendarmerie Rules Pertaining to Use of Firearms in Comparison to the Current Rules of the Hungarian Police

DOI : **10.31627/RTF XXVII 2017 53N 161-180P**

Putting this subject under examination is an interesting undertaking from the consideration of whether it is possible to compare an organization that was disbanded three-fourths of a century ago with one operating today. The author has used a brilliant method to accomplish the task. In essence the author has proven that similar pivotal objectives require similar rules. Strictly speaking, the rules governing firearm use in the Hungarian Police Department of the 21st century can be considered as a derivative provision of the firearm regulation of the Royal Hungarian Gendarmerie. Of course the author acknowledges that differences exist between the two; he nonetheless comes to the conclusion that similarities outnumber differences and that the rules of either organization were built on a similar foundation. With this exploratory work of objective history, the author destroys the misconception surrounding the use of firearms as a means of repression by the Royal Hungarian Gendarmerie. Narratives motivated by differing world views do not bump up against each other in the study. Instead the author has laid out the facts in such a manner as to allow the reader to draw his own conclusions.

CITÁCIÓS INDEX
PUBLIKÁCIÓK ÉS KÉZIRATOK

A-Á

Az alkohol. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 19.sz. 589.p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 15.sz.jegyzet.

Az altiszti asszony. *Csendőrségi Lapok,* XVI.évf. (1926) 23.sz. 765.p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 37.sz.jegyzet.

Általános szolgálati határozványok a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1896, Pesti Nyomda. 361 p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 3.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet ; 155.p. 46.sz.jegyzet.

ARTNER Ramona: A Magyar Királyi Csendőrség és a városok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 13-22.p. HU-ISSN 1216-6774.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 7.sz.jegyzet.

ÁRKOSI Gyula: A nősülésről. *Csendőrségi Lapok,* XXIII.évf. (1933) 18.sz. 572-575.p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 41.sz.jegyzet.

B

BENCSIK Péter: *A magyar útiokmányok története 1867-1945.* Budapest, 2003, Tipico Design. 179 p. HU-ISBN 963 76 2333 7. /A magyar rendvédelmi szervezetek története./ HU-ISSN —
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 17.sz.jegyzet.

BENEDEK Mihály (szerk.): *Csendőrségi Lexikon. A Csendőrségi Lapok „Csendőr-lexikon” rovatából a SZUT-tal kapcsolatos kérdések és feleletek gyűjteménye.* Budapest, 1943, Stádium. 622 p. /Csendőrségi Lapok könyvtára, 13./
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 19.sz.jegyzet.

Borbély Zoltán – Kapy Rezső (szerk.): *A 60 éves magyar rendőrség 1881-1941.* Budapest, 1942, Halász Irodalmi és Könyvkiadó Vállalat. I.köt. 1-299 p. II.köt. 300-600 p.

Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 9.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet ; 91.p. 13.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet ; 92.p. 47.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet + 52.sz.jegyzet.

Parádi József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 37.sz.jegyzet.

Bölöny József: *Magyarország kormányai 1848-1975.* Budapest, 1978, Akadémia. 328 p. HU-ISBN 963 05 1242 v. /A Magyar Országos Levéltár Kiadványai, IV. – Levéltártan és történeti forrásdokumentumok, 2./ HU-ISSN 0441-4985.

Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 11.sz.jegyzet.

Randolph L. Braham: *A népirtás politikája. A holokauszt Magyar-országon. I-II.* [The politics of genocide. The Holocaust in Hungary. I-II.] Ford.: Berényi Gábor — Garai Attila — Hernádi Miklós — Sz. Kiss Csaba — Seres Iván — Zala Tamás. Budapest, 1997, Bel-városi Könyvkiadó. 1474 p. HU-ISBN 963 76 7585 X.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 123.p. 43.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet + 46.sz.jegyzet + 90.sz.jegyzet.

Yehoshua Robert Buchler — Ruth Sashak (szerk.): *„Kosice” En-cyclopaedia of jewish communities, Slovakia.* [„Kassa”. A szlovákiai zsidó közösségek enciklopédiája.] 495-505.p. Jeruzsálem, 2003, Yad Vashem, 596 p. , ISBN 965 30 8178 0.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 123.p. 47.sz.jegyzet.

C-Cs

Czógler Gusztáv: Egyet-mást a fegyverhasználatról. 264-269.p. Csendőrségi Lapok szerkesztősége (szerk.): *Csendőrségi Zsebkönyv.* Budapest, 1913, s.n. 375 p.

Zétényi Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 174.p. 69.sz.jegyzet.

Csapó Csaba: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1914.* Pécs, 1999, Pro Pannónia Kiadói Alapítvány. 186 p. HU-ISBN 963 90 7940 5. /Pannónia Könyvek./ HU-ISSN 0237-4277.

Volcsányi Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 1.sz.jegyzet.

Parádi József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 25.sz.jegyzet.

Csapó Csaba: Csendőrség és városok 1881-1914. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* X. évf. (2000) 12. sz. 43-48. p. HU-ISSN 1216-63774. A tanulmány korábbi változata 1999. október 6.-án, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában.”* című XII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Volcsányi Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 7.sz.jegyzet.

A csendőrségi Szolgálati Utasítás magyarázata. Máramarossziget, 1909, Kaufman Á. és Fiai. 175 p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 15.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet ; 155.p. 28.sz.jegyzet.

CSEPI Béla: *Csendőrerények.* Budapest, 1941, Csendőrségi Lapok. 179 p. /Csendőrségi Lapok Könyvtára, 1./

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 12.sz.jegyzet.

CSEPI Béla: A házasságról. I.rész. *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 2.sz. 37-42.p. II.rész. *Csendőrségi Lapok,* XXXIII.évf. (1943) 3.sz. 70-74.p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 39.sz.jegyzet.

CSIZMADIA Andor: *A magyar közigazgatás fejlődése a XVIII. századtól a tanácsrendszer létrejöttéig.* Budapest, 1976, Akadémia Kiadó. 560 p. HU-ISBN 963 05 0713 7.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 2.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 9.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet.

CSŐSZ László: *Tettesek, szemtanúk, áldozatok A vészkorszak Jász-Nagykun-Szolnok Megyében*. Ph.D. disszertáció (SZTE-BTK Törté-nelemtudományi Doktori Iskola). Kézirat. Szeged, 2010. 180 p.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 38.sz.jegyzet.

D

DEÁK Ágnes: Államrendőrség és besúgó hálózat Magyarországon egy rendszerváltás fordulatos hónapjaiban 1860-1861. *Századok,* CXL. évf. (2006) 6. sz. 1551-1774. p. HU-ISSN 0039-8098.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 1.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Besúgólisták a neoabszolutizmus korából. *Aetas,* XXI.évf. (2006) 4.sz. 21-44.p. HU-ISSN 1785-9943.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 1.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: *Polgári átalakulás és neoabszolutizmus 1849-1867.* Budapest, 2009, Kossuth. 104 p. HU-ISBN 978 963 09 5693 2.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Egy régi politikai rendszerváltás és az államrendőrség 1867. *Történelmi Szemle,* XLIX.évf. (2007) 3.sz. 351-372. p. HU-ISSN 0040-9634.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 1.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Ludasi Mór és a bécsi titkosrendőrség az 1860-as években. In RESS Imre — SZABÓ Dániel (szerk.): *A Lajtán innen és túl. Elektronikus ünnepi tanulmányok Somogyi Éva 70. születésnapjára.* Budapest, 2007, MTA Történelemtudományi Intézet. 131-134.p. HU-ISBN 978 963 9627 17 8.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 1.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Államrendőrség Magyarországon a Schmerlingi-provizórium idő-szakában. *Századok,* CXLII.évf. (2008) 3.sz. 727-771.p. HU-ISSN 0039-8098.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 1.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Szigorúan ellenőrzött levelek. Az 1849. utáni politikai elit titkos postai megfigyelése. *Múlt-kor,* II.évf. (2011) tavasz. 53-56.p. HU-ISSN 2061-3563.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 1.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: *Államrendőrség Magyarországon, 1849–1867.* Akadémiai doktori értekezés. (MTA) Kézirat. Budapest, 2013.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A büntetés-végrehajtás függelmi viszonyrendszerének, felügyeletének története 1867-1990 között. *Börtönügyi Szemle,* XXXII.évf. (2013) 4.sz. 28-54.p. HU-ISSN 1417-4758.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 25.p. 1.sz.jegyzet ; 26.p. 5.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet.

DEÁK Ágnes: Államrendőrségi információs hálózat Magyarországon 1849-1867. 81-92.p. In CSÓKA Ferenc (szerk.): *Szakszolgálat Magyarországon, avagy tanulmányok a hírszerzés és titkos adatgyűjtés világából 1780-2011.* Budapest, 2012, Nemzetbiztonsági Szakszolgálat. 497 p. HU-ISBN 978 963 08 3211 3.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 1.sz.jegyzet.

E-É

Előszó. 1.p. In: *Magyarország Tiszti Cím- és Névtára.* LI.évf. Bu-dapest, 1944, Magyar Királyi Központi Statisztikai Hivatal. 1062 p.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 40.sz.jegyzet.

ENDRŐDY Géza: *Alapvetés a csendőr erkölcsi neveléséhez*. Máramarossziget, 1902, Kaufman. 143 p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 21.sz.jegyzet.

ERDEI Árpád: Mi az igazság? In ERDEI Árpád et al. (szerk.): *A bün-tető ítélet igazságtartalma.* Budapest, 2010, Magyar Lap- és Könyv-kiadó. 174 p. HU-ISBN 978 963 97 2289 7.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 1.sz.jegyzet.

F

FAZAKAS László — HEGEDŰS Ernő — HENNEL Sándor: *A Szent Korona őrzése. A koronaőrök, a koronaőrség.* Budapest, 2002, Heraldika. 286 p. HU-ISBN 963 92 0402 1.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 21.sz.jegyzet.

G-Gy

GALÁNTAI József: *Magyarország az első világháborúban 1914-1918.* Budapest, 1974, Akadémia. HU-ISBN 963 05 0075 2.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 2.sz.jegyzet + 3.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet.

GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 2.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet.
ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 14.sz.jegyzet.

GASKÓ Miklós: A halálvonatok. *Menóra-egyenlőség,* XXIX.évf. (1984) június 1. 4-12.p. CA-ISSN 0837-2861.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 123.p. 45.sz.jegyzet.

H

HAVRANEK János: *Tanácsadó a csendőr magánéletéhez*. Székesfehérvár, 1927, Csitáry G. Jenő Könyvnyomdája. 111 p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 23.sz.jegyzet.

A házasság hivatalos akadálya. *Csendőrségi Lapok,* XVII.évf. (1927) 20.sz. 629.p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 40.sz.jegyzet.

HELLEBRONTH Kálmán: *A magyar testőrségek névkönyve 1760-1918.* Buda-pest, s.a. Stadium. 543 p.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 14.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet.

I-Í

Illetményszabályzat a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1943, Stádium. 192 p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 29.sz.jegyzet.

K

KAISER Ferenc: A csendőr őrs mindennapi élete. 115-136.p. In PARÁDI Jó-zsef et al. (szerk.): *Magyar csendőrség-történeti tanulmányok.* Budapest, 2015, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség – Szemere Bertalan Magyar Rendvé-delem-történeti Tudományos Társaság. 401 p. HU-ISBN 978 963 89 8280 9. /Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok, 1./ HU-ISSN 2415-9875.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 27.sz.jegyzet.

KATONA Sándor: *A közös vámterület.* Budapest, 1905, Politzer. 192 p.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 23.sz.jegyzet.

KISS Gábor: *Híven, becsülettel, vitézül. Dióhéjban a volt Magyar Királyi Csendőrségről a drága utókornak.* Venice Florida USA, 2009, a szerző kiadása. 414 p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 1.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet.

KOVÁCS Zoltán András: *A Szálasi-kormány belügyminisztériuma. Rendvédelem, állambiztonság a nyilas korszakban.* Ph.D. disszertáció (PTE-BTK). Kézirat. Pécs, 2008. 306 p.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 123.p. 93.sz.jegyzet.

A közgazdálkodásról. I. *Csendőrségi Lapok,* XXIII.évf. (1933) 13.sz. 410-414.p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 35.sz.jegyzet.

A közgazdálkodásról. II. *Csendőrségi Lapok,* XXIII.évf. (1933) 14.sz. 443-446.p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 35.sz.jegyzet.

L-Ly

Laktanyaszabályok a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1889, Pesti Könyvnyomda. 43 p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 45.sz.jegyzet.

M

A Magyar Királyi Csendőrség Zsebkönyve 1909. Budapest, 1909, Franklin Társulat. 368 p
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 7.sz.jegyzet.

MATELKOVICS Sándor: *Közös vámterület és a gazdasági elválás Ausztriától.* Budapest, 1905, Pallas. 224 p.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 23.sz.jegyzet.

MEGYERY István: *A magyar börtönügy és az országos letartóztatási intézetek.* Budapest, 1905, Magyar Királyi Igazságügyminisztérium. 572 p.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 8.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet.

MEZEY Barna: A kivételes hatalom. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* IV.évf. (1994) 5.sz. 4-6.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „Háború, forradalom, trianon" című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 92.p. 45.sz.jegyzet.

MEZEY Barna: *A magyar polgári börtönügy kezdetei.* Budapest, 1995, Osiris. 230 p. HU-ISBN 963 83 8488 3. /Jogtörténeti Értekezések./ HU-ISSN 0134-0026.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 42.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 16.sz.jegyzet.

MEZEY Barna: Az első világháború jogi törvényhozói előkészítése: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi 63. törvénycikk. 11-18.p. In ÁDÁM János — SEGES Vladimir — PALLAI László et al. (szerk.): *Első világháború a Kárpátokban. Prvá svetová vojna v karpatoch. Перша світова війна в карпатах.*] Eperjes, 2016, Eperjesi Egyetem. 336 p. SK-ISBN 978 805 55 1717 9.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 57.sz.jegyzet.

MEZEY Barna: A polgári börtönügyi tudományosság a XIX-XX. század Magyarországán. In BELIZNAY Kinga — MEZEY Barna (szerk.): *A magyar börtönügy kutatásának alapjai.* Budapest, 2000[2], ELTE-ÁJK. 199 p. HU-ISBN 963 46 3221 1. /Jogtörténeti értekezések, 20./ HU-ISSN 0134-0026.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 17.sz.jegyzet.

MEZEY Barna: Az első világháború jogi törvényhozói előkészítése: A kivételes hatalomról szóló 1912. évi 63. törvénycikk. 11-18.p. In ÁDÁM János — SEGES Vladimir — PALLAI László et al. (szerk.): *Első világháború a Kárpátokban.* [*Prvá svetová vojna v karpatoch. Перша світова війна в карпатах.*] Eperjes, 2016, Eperjesi Egyetem. 336 p. SK-ISBN 978 805 55 1717 9.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 92.p. 45.sz.jegyzet.

MÉSZÁROS János: *Seregek Ura. Katolikus honvédek, határőrök, folyamőrök, csendőrök, leventék ima-, énekes- és oktató-könyve.* Budapest, 1935[3], "Élet" Irodalmi és Nyomda Rt. 125 p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 24.sz.jegyzet.

Miliärschematizmus für das Kaiser und Königliche Heer. [A császári királyi haderő katonai sematizmusa.] Wien, 1898, Kaiserlich-Königlichen Hoff und Staatsdruckerei. 1379 p.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 17.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet.

N-Ny

NEMEREY Márton: A csendőr tízparancsolat. *Csendőrségi Lapok,* XXX.évf. (1940) 14.sz. 457.p.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 1.sz.jegyzet.

NEMES Bálint: Őrsfőzőnő kerestetik. *Csendőrségi Lapok,* XXXI.évf. (1941) 7.sz. 226-227.p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 47.sz.jegyzet.

Nősülési szabályzat a Magyar Királyi Honvédség és Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1913, Pallas. 56 p. VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 36.sz.jegyzet.

A nősülésről. *Csendőrségi Lapok,* XIX.évf. (1929) 5.sz. 1.p.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 34.sz.jegyzet.

O-Ö

OLASZ György – PARÁDI József – ZEIDLER Sándor: A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rendfokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezredfordulóig. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XV. évf. (2008) 18. sz. 29-63.p. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-14. között, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században”* című XVIII. konferenciáján hangzott el Budapesten. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 24.sz.jegyzet.

P

PAP Dávid: *Magyar vámterület.* Budapest, 1904, Grill. 443 p.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 23.sz.jegyzet.

PARÁDI Ákos: A magyar rendvédelem civil szerveződései 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 18.sz. 64-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 13-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században.”* című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 9.sz.jegyzet

PARÁDI Ákos: A CSERBA (Csendőrlegénységi Ellátásban Részesülők Be-tegsegélyző Alapja). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Prae-sidii Ordinis),* XXVI. évf. (2016) 52. sz. 61-70.p. HU-ISSN 1216-6774.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 38.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A dualista Magyarország határőrizeti rendszerének kialakulása. *Belügyi Szemle,* XXX.évf. (1982) 10.sz. 44-51.p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 6.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 46.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A határőrizet erői. *Belügyi Szemle,* XXXI.évf. (1983) 1.sz. 62-66.p. HU-ISSN 0133-6738.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 13.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914.* Budapest, 1984, Határőrség. 91 p. HU-ISBN —
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 10.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE BTK). Kézirat. Budapest, 1985. 162 p.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 7.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 45.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A dualista Magyarország belügyi szervei. *Belügyi Szemle*, XXXIV.évf. (1986) 4.sz. 45–50.p. HU-ISSN 0133-6738.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 5.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CI.évf. (1986) 3.sz. 541-570. p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 49.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CI.évf. (1986) 3.sz. 541-570. p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 11.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. *Hadtörténelmi Közlemények,* CIII.évf. (1988) 1.sz. 56-92.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 32.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 47.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Pénzügyminisztérium határőrizeti feladatai az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi vámhatárain 1867-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CIV.évf. (1989) 2.sz. 177-196.p. HU-ISSN 0017-6540.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 29.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 47.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam első központosított közbiztonsági szerve a Magyar Királyi Csendőrség. *Belügyi Szemle,* XXXVII.évf. (1989) 2.sz. 35-40. p. HU-ISSN 0133-6738.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 31.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendőr tisztképzésünk hagyományai 1867-1945. In DÁNOS Valér (szerk.): *A rendőrképzés reformja a kelet-európai változások tükrében.* Budapest, 1991, BM Rendészeti Kutató Intézet. 35-51.p. /Tanulmányok a rendészet köréből./ A tanulmány korábbi változata 1991. november 12-én Balatonföldváron hangzott el a Rendőrtiszti Főiskola által szervezett rendvédelmi szakképzési konferencián. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* II.évf. (1992) 3.sz. 21-28.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Tradíció és korszerűség"* című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 51.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A rendőrség és a csendőrség személyi állományának biztosítási tradíciói. *RTF Főiskolai Figyelő Plusz,* IV.évf. (1993) 1.sz. 130-136.p. HU-ISSN 0866-4404.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 23.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Áttérés a háborús határőrizetre az első világháború előtt. *Rendvédelemtörténeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, IV.évf. (1994) 5.sz. 13-17.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*Háború, forradalom, trianon"* című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 92.p. 46.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. *Rendészeti Szemle,* XLV.évf. (1997) 4.sz. 101-109.p. HU-ISSN 1789-4689.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VIII.évf. (1998) 9.sz. 26-30.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században*" című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 19.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári Magyarország határőrizeti szervezetének kialakulása, tevékenységének jellemzői, a két világháború közötti magyar határőrizet változásai. *Határőrségi Tudományos Közlemények,* IV.évf. (1994) 1.sz. 4-23.p. HU-ISSN —

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 16.sz.jegyzet.

PARÁDI József et. al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996[2], Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 11.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar határőrizet 1867-1945. *Határőrségi Tanulmányok,* V.évf. (1997) 1. sz. különszáma. 11-35. p. HU-ISSN —

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 18.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmi tisztképzésünk hagyományai. *Rendészeti Szemle,* XLV.évf. (1997) 4.sz. 101-109.p. HU-ISSN 1789-4689.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A dualizmuskori magyar pénzügyőrség és vámhivatalok. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* VIII.évf. (1998) 9.sz. 82-85.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1997. szeptember 23-án, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században."* című IX. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 39.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyság rendvédelme 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiea Preasidii Ordinis),* IX.évf. (1999) 10.sz. 98-147.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1998. szeptember 22-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. századi magyar rendvédelemre"* című X. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* X.évf. (2000) 11.sz. 42-53.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1999. április 20-án Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a „*Szabad mozgás a Kárpát-medencében"* című XI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 27.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 48.sz.jegyzet.

Parádi József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 219 p. HU-ISBN 963 76 2330 2. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 1./ HU-ISSN —

Parádi József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 25.sz.jegyzet.

Parádi József: *Rendőrség a határőrizetben.* Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 76 2332 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —

Parádi József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 26.sz.jegyzet.

Parádi József: A magyar állam határőrizete a kiegyezéstől a II. vh-ig. 74-109.p. In Boda József (szerk.): *A magyar polgári rendvédelem a XIX-XX. században. A magyar büntetés-végrehajtás, csendőrség, határőrség, koronaőrség, rendőrség, vám- és pénzügyőrség*. Budapest, 2004, Belügyminisztérium Nemzetközi Oktatási Központ – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány. 2015 p. A tanulmány korábbi változata 2003. nyarán Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Alapítvány által szervezett magyar rendvédelem-történeti témájú nyári szabadegyetemen. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. HU-ISBN —

Parádi József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 42.sz.jegyzet.

Parádi József: A történelmi Magyarország határőrizeti tapasztalatai. 357-388.p. In Mezey Barna (szerk.): *Eckhart Ferenc emlékkönyv*. Budapest, 2004, Gondolat Kiadó. HU-ISBN 963 95 0086 0. /Jogtörténeti értekezések, 28./ HU-ISSN 0134-0026.

Parádi József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 36.sz.jegyzet.

Parádi József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 50.sz.jegyzet.

Parádi József: A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XI.évf. (2005) 14.sz. 91-94.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata — német nyelven — 2002 februárjában Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Csendőrségtörténeti Szakosztálya által szervezett tudományos rendezvénysorozat „*A csendőrség Magyarországon"* című II. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

Parádi József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 38.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet.

Parádi József: Az Osztrák-Magyar Monarchia magyarországi rendőrségei 1867-1919. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XI.évf. (2005) 13.sz. 97-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. március 19-én, Párizsban hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A közbiztonság közös európai örökségünk"* című XIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 5.sz.jegyzet.

Parádi József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 36.sz.jegyzet.

Parádi József: A csendőr tisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsga rendszere. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 100-104.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A rendvédelmi szakképzés története"* című XIV. konfe-renciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 20.sz.jegyzet.

Parádi József: A magyar rendőr tisztképzés tradíciói 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 94-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12.-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a „*A rendvédelmi szakképzés története"* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 20.sz.jegyzet.

Parádi József: Rendvédelmünk képzési és képesítési rendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIII.évf. (2007) 16.sz. 90-93.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2002. november 12-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelmi szakképzés története"* című XVI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 21.sz.jegyzet.

Estók József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 21.sz.jegyzet.

PARÁD József: A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 17.sz. 57-64.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelem humán viszonyai"* című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 31.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 23.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 22.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet.

PARÁDI József A dualizmuskori magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVIII.évf. (2010) 21.sz. 66-84.p. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században"* című XXI. Konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 3.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVIII. évf. (2010) 21. sz. 86–101. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században*" című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendvédelme a XIX-XX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* XIX.évf. (2010) 22.sz. 63-79.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre"* című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem személyi állományának humán viszonyai 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XIV.évf. (2008) 17.sz. 57-87.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanul-mány korábbi változata 2003. november 11-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak. „*A rendvédelem humán viszonyai"* című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 31.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 23.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 28.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 19.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelem, karhatalom 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XX.évf. (2010) 23.sz. 111-123.p. A tanulmány korábbi változata 2009. október 09-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.*" című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 22.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szervezete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXI. évf. (2011) 24. sz. 80-90.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009.december 3. Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005"* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 26.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXI.évf. (2011) 24.sz. 91-99.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. december 3-án hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak a *„Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005."* című XXIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott vál-tozata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 27.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 23.sz. 124-143.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009. október 9.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek.*" című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 35.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelem-karhatalom 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XX.évf. (2011) 24.sz. 111-123.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2009.október 9-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek."* című XXIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 55.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 26.sz. 105-119.p. HU-ISSN 1216-6774.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 31.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 23.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 27.sz.jegyzet.

PARÁDI József: *A Magyar Királyi Csendőrség. Az első magyar polgári, központosított közbiztonsági őrtestület 1881-1945.* Budapest, 2012, Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 281 p. HU-ISBN 978 963 08 4794 0. /A magyar rendvédelem-történet öröksége, 2./ HU-ISSN 2062-8447.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 1.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 42.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 41.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 23.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis),* XXIII. évf. (2013) 31-32-33-34.sz. 121-146.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2014. február 21-én, Budapesten hangzott el, a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos szimpozionsorozatnak *„A kivételes hatalom és a közbiztonság”* című XIV. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 40.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A hátország rendvédelme 1914-1918. In SZIDIROPULOSZ Archimédesz (szerk.): *Trianoni Szemle Évkönyv.* VII. évfolyam. Budapest, 2015, Trianoni Kutatóintézet Közhasznú Alapítvány. 311 p. HU-ISSN 2060-2502.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 52.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordisnis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 77-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 174.p. 49.sz.jegyzet + 64.sz.jegyzet.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 9.sz.jegyzet.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 10.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 24.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 26.sz.jegyzet.

PERÉNYI Roland: *A bűn nyomában. A budapesti bűnözés társadalomtör-ténete 1896-1914.* Budapest, 2012, L'harmattan. 318 p. HU-ISBN 978 963 23 6554 1. /A múlt ősvényein./ HU-ISSN 1587-3153.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 29.sz.jegyzet.

PILCH Jenő: *A hírszerzés és kémkedés története.* Budapest, 1936, Franklin. I.köt. 366 p. , II.köt. 402 p. , III.köt.386 p.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet.

PRESZLY Lóránd: *A Magyar Királyi Csendőrség története 1881-1919.* Budapest, 1920, Honvédelmi Sajtóvállalat. 142 p.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p.33.sz.jegyzet.

PULSZKY Ágost — TAUFFER Emil: *A börtönügy múltja, elmélete, jelen állás, különös tekintettel Magyarországra.* Pest, 1867, Emich Gusztáv. 325 p.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 18.sz.jegyzet.

R

A rendőrség szervezete és ügyvitele. Budapest, 1943, Magyar Királyi Belügyminisztérium. 200 p.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 36.sz.jegyzet ; 124. 123.sz. jegyzet.

REKTOR Béla: *A Magyar Királyi Csendőrség oknyomozó története*. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.

története. Cleveland, Ohio, USA, 1980, Árpád Könyvkiadó Vállalat. 552 p. USA-ISBN 0 934214 01 8.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 2.sz.jegyzet.

RÉDEY Miklós: *A nyomozási eljárás nehézségei.* Budapest, 1901, Légrády Testvérek. 68 p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 26.sz.jegyzet.

S-Sz

SALLAI János: Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználata a XIX. században. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Pra-esidii Ordinis),* IX.évf. (1999) 10.sz. 154-159.p. HU-ISSN 1216-6774.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 21.sz.jegyzet ; 174.p. 68.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet + 79.sz.jegyzet.

SUBA János: Katonai rendőrség felállítása a hátországban 1917-ben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XV.évf. (2008) 18.sz. 141-153.p. A tanulmány korábbi változata 2003. november 11-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem humán viszonyai*” című XVII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 92.p. 49.sz.jegyzet.

SUBA János: Karhatalom szervezése a Magyar Királyi Honvédségben 1918-ban. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXII.évf. (2012) 25.sz. 129-136.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 54.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, I. évf. (1991) 1. sz. 38-44. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945”* című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 4.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek* (*Acta Historiae Preasidii Ordinis*), III.évf. (1993) 4.sz. 51-58.p. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által rendezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A dualista Magyarország rendvédelme.*” Című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 4.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiea Preasidii Ordinis),* V.évf. (1995) 6.sz. 122-129.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1994 októberében Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme”* című VI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 4.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar tábori csendőrség története 1938-1945.* Budapest, 2000[2], Ister. 173 p. HU-ISBN 963 92 4324 8.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p.53.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felső vezetés 1938-1945.* Budapest, 2001, Ister. 409 p. HU-ISBN 963 92 4337 X.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 22.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: *A magyar katonai felsővezetés 1938-1945.* Budapest, 2003[2] (javított kiadás), Ister. 409 p. HU-ISBN 963 92 4376 0.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 123.p. 96.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A magyar katonai attaséi szolgálat személyi összetétele 1919-1945. 39-60.p. In SZAKÁLY Sándor: *Katonák, csendőrök, ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 37.sz.jegyzet.

SZAKÁLY Sándor: A magyar katonai hírszerzés és kémelhárítás vezetői 1919-1945. 11-38.p. In SZAKÁLY Sándor: *Katonák, csendőrök, ellenállók.* Kaposvár, 2007, Kaposvár Megyei Jogú Város Közgyűlése. 114 p. HU-ISBN 978 963 86 7329 9. /Örökség Kaposi Kiskönyvtár, 32./ HU-ISSN 1218-7380.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 4.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet.

SZENTKOVICS Antal: A csendőr és a nő. *Csendőrségi Lapok,* XXVII.évf. (1927) 21.sz. 672-677.p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 42.sz.jegyzet.

Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1927, Pallas. 411 p.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 174.p. 77.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet ; 175.p. 115.sz.jegyzet + 118.sz.jegyzet.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017)

53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 16.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet ; 155.p.32.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 65.p. 51.sz.jegyzet.

Szervezeti és szolgálati utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1941, Stádium Sajtóvállalat. 411 p.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 4.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet + 19.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet ; 174.p. 41.sz.jegyzet + 42.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet + 52.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet + 55.sz.jegyzet + 56.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 62.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet + 77.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet + 80.sz.jegyzet + 82.sz.jegyzet + 83.sz.jegyzet + 84.sz.jegyzet + 85.sz.jegyzet + 93.sz.jegyzet + 94.sz.jegyzet + 95.sz.jegyzet + 96.sz.jegyzet + 97.sz.jegyzet ; 175.p. 98.sz.jegyzet + 99.sz.jegyzet + 100.sz.jegyzet + 101.sz.jegyzet + 115.sz.jegyzet + 118.sz.jegyzet.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 10.sz.jegyzet ; 155.p. 43.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 65.p. 51.sz.jegyzet + 52.sz.jegyzet.

SZÉKELY Vera (szerk.): *A központi államigazgatás tisztségviselői a dualizmus korában.* II.köt. *Magyar Királyi Miniszterelnökség, a Király személye körüli Magyar Királyi Minisztérium, Magyar Királyi Belügyminisztérium.* Budapest, 1980, Fővárosi Nyomdaipari Vállalat. 118 p. HU-ISBN 963 63 1007 6. /Forrástudományi segédletek, 1./ HU-ISSN 0139-2778.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 28.sz.jegyzet.

Szolgálati szabályzat a Magyar Királyi Honvédség számára. Budapest, 1931, Pallas. 551 p.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 174.p. 51.sz.jegyzet + 53.sz.jegyzet.

SZÖLLŐSY Oszkár: *Magyar Börtönügy. Büntetések és biztonsági intézkedések végrehajtása.* Budapest, 1935[2], Révai Testvérek Irodalmi Intézet. Rt. 608 p.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 34.sz.jegyzet +35.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet.

T-Ty

TISZA Miksa: *Magyarország rendőrségeinek története a legrégibb időktől 1912-ig.* Igló, 1913, Szepesi Lapok Nyomda. 327 p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 40.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p.32.sz.jegyzet.

Titkos. Függelék az „Utasítások a M. Kir. Csendőrség számára” című szolgálati könyvhöz. (A hírszerző szolgálat ellátása és a kémkedés megakadályozása.). Budapest, 1912, Magyar Királyi Állami Nyomda. 41 p.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 44.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet ; 65.p. 46.sz.jegyzet 47.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet.

TÖRÖK Lajos — NÉMETHY Tihamér (szerk.): *Rendőri vonatkozású törvények, rendeletek és eljárási szabályok gyűjteménye.* Budapest, 1926, Editor. 822 p. /Rendőrtisztviselők Zsebkönyvtára./

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 37.sz.jegyzet.

U-Ú

Az új nősülési szabályzathoz. *Csendőrségi Lapok,* XXVII.évf. (1937) 3.sz. 66-70.p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 33.sz.jegyzet.

URBÁN Aladár: Az 1848–1849-es szabadságharc rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* I. évf. (1991) 1. sz. 7-16. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései”* című II. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

URBÁN Aladár: Tervek és eredmények az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* II. évf. (1992) 3. sz. 11-20. p. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak a *„Tradíció és korszerűség”* című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p.1.sz.jegyzet.

URBÁN Aladár: *Szabadság és rend. Budapest rendje és rendőrsége 1848-ban.* Budapest, 2015, Argumentum. 243 p. HU-ISBN 978 963 44 6710 6.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 1.sz.jegyzet.

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XV.évf. (1881) 4.sz. 1167-1344.p.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 74.sz.jegyzet + 75.sz.jegyzet + 77.sz.jegyzet +78.sz.jegyzet ; 175.p. 115.sz.jegyzet + 118.sz.jegyzet.

Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1898, Pesti Könyvnyomda. 224 p.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 34.sz.jegyzet.

Utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1903, s.n. 78 p.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 34.sz.jegyzet.

Utasítás a Magyar Királyi Csendőrség számára. Budapest, 1912, Várnay és Fia Municipia Kiadóhivatala. 384 p.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 174.p. 76.sz.jegyzet ; 175.p. 118.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 34.sz.jegyzet.

V-W

VAJNA Károly: *Hazai régi büntetések.* I-II. kötet. Budapest, 1906-1907. VAJNA Károly. 1277 p.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 25.p. 3.sz.jegyzet +4.sz.jegyzet.

VERBOVSZKI Sándor: „*Kassa árnyékában. A Csatáry-ügy a doku-mentumok tükrében*” Budapest, 2014, VERBOVSZKI Sándor. 220 p. HU-ISBN 978 615 15 5374 1.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 124.p. 131.sz.jegyzet.

VÉCSEY Leó (szerk.): *A 40 éves budapesti detektív testület jubiláris albuma 1886-1926.* Budapest, 1927, A Magyar Királyi Államrendőrség Detektívtestületének Nyugdíjpótló és Segélyező Egyesülete. 320 p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 17.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet.

Z-ZS

ZACHAR József: Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományainak rendvédelmi testületei. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. I.évf. (1991) 1.sz. 17-29.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1990. április 24.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervek kapcsolata 1848-1945*”című I. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet.

ZACHAR József: Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szervezeteknél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, HU-ISSN 1216-6774. II.évf. (1992) 3. sz. 65-74. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1991. november 19.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„Tradíció és korszerűség*”című III. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 4.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet.

ZACHAR József: Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből 1849-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, VII.évf. (1997) 8.sz. 105-109. p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1996. október 29.-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak *„A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig.*”című VIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet.

ZACHAR József: A HABSBURG-hatalom és a magyar rendvédelem. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* IX.évf. (2005) 14.sz. 146-149.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2000. november 8-án, hangzott el, Budapesten a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferencia-sorozatnak *„Az ezeréves magyar rendvédelem”* című XIV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet.

ZEIDLER Sándor: Testőrségi rendfokozatok a polgári magyar állam időszakában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 47-48-49-50.sz. 95-100.p. HU-ISSN 1216-6774. 98.p. 8.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam bünteté-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 25.sz.jegyzet.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállás 1945 előtt és után. 297-328.p. In PARÁDI József et al. (szerk.): *Magyar csendőrség-történeti tanulmányok.* Budapest, 2015, Magyar Királyi Csendőr Bajtársi Közösség – Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság. 401 p. HU-ISBN 978 963 89 8288 9. /Magyar rendvédelem-történeti tanulmányok, 1./ HU-ISSN 2415-9875.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 8.sz.jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX
PERIODIKÁK

A-Á

Aetas (1973 -) HU-ISSN 0237-7934 A JATE-BTK történelem szakos hallgatóinak kiadványa. 1973., 1975. és 1976. évben évente egyszer, 1974. és 1988. évben évente négyszer, 1986-1987 és 1990-ben évente kétszer, 1991-től megjelenő tudományos folyóirat.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet.

B

Belügyi Szemle HU-ISSN 1218-8956 (1953-1962: Rendőrségi Szemle, 1963-1990: Belügyi Szemle, 1991-1994: Rendészeti Szemle, 1995-1996: a hatodik számmal befejezően Belügyi Szemle, 1996 –: hetedik-nyolcadik számmal kezdődően Rendészeti Szemle, 2010- Belügyi Szemle) A Belügyminisztérium havonta megjelenő központi tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet ; 91.p. 20.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 5.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 5.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 12.sz.jegyzet + 13.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 46.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 20.sz.jegyzet.

Börtönügyi Szemle HU-ISSN 1417-4758. (1990-) A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának negyedévente megjelenő tudományos szakfolyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 25.p. 1.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet ; 26.p. 6.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet.

C-Cs

Csendőrségi Lapok (I-XIII.évf.: 1907-1919 , XIV-XXXIV.évf.:1924-1944) Megjelent havonta kétszer, 1928-1930 havonta háromszor. Képes szakmai magazin.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 1.sz.jegyzet.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 12.sz.jegyzet + 15.sz.jegyzet ; 155.p. 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet + 42.sz.jegyzet + 47.sz.jegyzet.

F

RTF Főiskolai figyelő plusz HU-ISSN 0866-4404, (1990-1995) A Rendőrtiszti Főiskola negyedévente megjelenő kiadványa. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelentek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 23.sz.jegyzet.

H

Hadtörténelmi Közlemények. HU-ISSN 0017-6540 (1887–) a Hadtörténeti Intézet és Múzeum negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 11.sz.jegyzet + 29.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 47.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet.

Határőrségi Tanulmányok Lásd *Határrendészeti Tanulmányok*

Határőrségi Tudományos Közlemények Lásd *Határrendészeti Tanulmányok*

Határrendészeti Tanulmányok. *Határőrségi Tudományos Közlemények* (1991-1992) *Határőrségi Tanulmányok* (1993-2003)**, *Határrendészeti Tanulmányok*** HU-ISSN 1786-2345 (2004-2008) A Határőrség szakmai tudományos folyóirata. Változó sűrűséggel jelent meg. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 16.sz.jegyzet + 18.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet.

M

Menóra - Egyenlőség (1961-) CA-ISSN 0837-2861. Az észak-amerikai magyar zsidóság hetente megjelenő képes magazinja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 123.p. 45.sz.jegyzet.

Múlt-kor (2010-) HU-ISSN 2061-3563. A Múlt-kor Kulturális Alapítvány negyedévente megjelenő, tudományos ismeretterjesztő, történelmi magazinja.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet.

R

Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis) HU-ISSN 1216-6774 (1991 —) Megjelenik évente 1-2 alkalommal. A tudományos közlésekkel szemben támasztott igényeknek megfelelő tanulmányok jelennek meg a periodikában szakmai lektorálás nyomán. A periodikát a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság publikálja.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 21.sz.jegyzet ; 174.p. 49.sz.jegyzet + 64.sz.jegyzet + 68.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet + 79.sz.jegyzet.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 4.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet + 9.sz.jegyzet ; 155.p. 31.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 1232p. 3.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet + 5.sz.jegyzet ; 91.p. 20.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet ; 92.p. 41.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet + 46.sz.jegyzet 49.sz.jegyzet.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 19.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet + 38.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 1.sz.jegyzet + 4.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 10.sz.jegyzet + 16.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet + 55.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 19.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 24.sz.jegyzet + 25.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 27.sz.jegyzet.

S-Sz

Századok HU-ISSN 0039-8098 (1867 —) A Magyar Történelmi Társulat negyedévente megjelenő tudományos folyóirata. A periodikában a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő jegyzetekkel ellátott tanulmányok szakmai lektorálás nyomán jelennek meg.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 1.sz.jegyzet.

T-Ty

Trianoni Szemle (2009-) HU-ISSN 2498-4647. A Trianon Kutatóintézet Közhasznú Alapítvány tudományos, történelmi évkönyve.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 52.sz.jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX
LEVÉL-, IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK

A-Á
Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 123.p. 41.sz.jegyzet.

B
Budapest Fővárosi Levéltár.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 14.sz.jegyzet ; 123.p. 42.sz.jegyzet + 50.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet + 52.sz.jegyzet + 53.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet + 58.sz.jegyzet + 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet +64.sz.jegyzet + 65.sz.jegyzet + 66.sz.jegyzet + 67.sz.jegyzet + 81.sz.jegyzet + 92.sz.jegyzet ; 124.p. 112.sz.jegyzet + 115.sz.jegyzet + 116.sz.jegyzet + 117.sz.jegyzet + 118.sz.jegyzet + 126.sz.jegyzet + 127.sz.jegyzet + 129.sz.jegyzet.

Budapesti Központi Kerületi Bíróság Irattára (BKKBI)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 17.sz.jegyzet.

Budapesti Nyomozó Ügyészség Irattára

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 17.sz.jegyzet + 21.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet + 26.sz.jegyzet + 28.sz.jegyzet ; 123.p. 55.sz.jegyzet + 56.sz.jegyzet + 57.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet + 69.sz.jegyzet + 70.sz.jegyzet + 71.sz.jegyzet + 72.sz.jegyzet + 73.sz.jegyzet + 74.sz.jegyzet + 75.sz.jegyzet + 76.sz.jegyzet + 77.sz.jegyzet + 78.sz.jegyzet + 79.sz.jegyzet + 80.sz.jegyzet + 87.sz.jegyzet + 97.sz.jegyzet ; 124.p. 108.sz.jegyzet + 109.sz.jegyzet + 128.sz.jegyzet.

C-Cs
CSATÁRY László Lajos Magánirattára (CsLLMI)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 29.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet + 34.sz.jegyzet ; 124.p. 98.sz.jegyzet + 99.sz.jegyzet + 100.sz.jegyzet + 101.sz.jegyzet + 102.sz.jegyzet + 103.sz.jegyzet + 104.sz.jegyzet + 105.sz.jegyzet + 106.sz.jegyzet + 107.sz.jegyzet + 108.sz.jegyzet + 111.sz.jegyzet + 114.sz.jegyzet + 120.sz.jegyzet + 121.sz.jegyzet + 122.sz.jegyzet + 124.sz.jegyzet + 130.sz.jegyzet.

F
The Federal Court of Canada Archives [Kanadai Szövetségi Bíróság Irattára.] (FCCA)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 16.sz.jegyzet ; 124.p. 110.sz.jegyzet.

H

Hadtörténeti Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltár (HIM-HL)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 123.p. 95.sz.jegyzet.

K

Kassai Állami Levéltár (KAL)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 15.sz.jegyzet + 23.sz.jegyzet + 30.sz.jegyzet ; 123.p. 48.sz.jegyzet + 49.sz.jegyzet + 84.sz.jegyzet ; 124.p. 113.sz.jegyzet + 118.sz.jegyzet + 119.sz.jegyzet + 129.sz.jegyzet.

M

Magyar Országos Levéltár (MOL) /Magyar Nemzeti Levéltár (MNL)

[korábban: Országos Levéltár (OL)]

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 32.sz.jegyzet ; 123.p. 82.sz.jegyzet + 83.sz.jegyzet + 88.sz.jegyzet + 89.sz.jegyzet + 91.sz.jegyzet.

CITÁCIÓS INDEX
JOGSZABÁLYOK

1867

1867/XII.tc. a Magyar Korona országai és az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országok között fennforgó közös érdekű viszonyokról, s ezek elintézésének módjáról.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 1.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 8.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 15.sz.jegyzet.

1867/XVI.tc. a magyar korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 44.sz.jegyzet.

1870

1870/XLII.tc. a köztörvényhatóságok rendezéséről.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 7.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 12.sz.jegyzet.

1871

1871/XVIII.tc. a községek rendezéséről.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 7.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 3.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 13.sz.jegyzet.

1872

1872/XXXVI.tc. Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 4.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 6.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 29.sz.jegyzet.

1873

1873/II.tc. a kiszolgált altisztek alkalmazásáról.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 30.sz.jegyzet.

1878

1878/V.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a büntettekről és a vétségekről.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 10.sz.jegyzet.

1878/XX.tc. a Magyar Korona országai és Ő Felsége többi királyságai és országai közt kötött vám- és kereskedelmi szövetségről.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 29.sz.jegyzet.

1878/XXI.tc. az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájáról.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 22.sz.jegyzet.

1879

1879/XL.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 10.sz.jegyzet.

1881

TÖRÖK Ferenc: ***Magyar királyi II. számú csendőr-parancsnokság megszállási parancsa*** [a kerület létrehozása alkalmából kiadott részletes szolgálati utasítás a megalakuló őrsök részére]. Szeged, 1881. november 30. 37 p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 155.p. 40.sz.jegyzet.

1881/II.tc. a csendőrség legénységi állományának a kiegészítéséről.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 5.sz.jegyzet.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 9.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 25.sz.jegyzet.

1881/III.tc. a közbiztonsági szolgálat szervezéséről.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 4.sz.jegyzetERNYES Mihály: Rendvédelem, rendvédelem-történet (fogalmi és tartalmi megközelítés). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 15-38.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 3.sz.jegyzet ; 174.p. 73.sz.jegyzet.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 5.sz.jegyzet.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 9.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 25.sz.jegyzet.

1881/XXI.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 4.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 6.sz.jegyzet + 91.p. 33.sz.jegyzet.

1881/XXX.tc. a Budapest-fővárosi rendőrségről.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 29.sz.jegyzet.

1882

1882/X.tc. a Magyar Királyi Csendőrség által a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületén való teljesítendőkről.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 7.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 24.sz.jegyzet.

1882/XVI.tc. az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájáról.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 22.sz.jegyzet.

1883

1883/I. a köztisztviselők minősítéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 19.sz.jegyzet.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntető-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 30.sz.jegyzet.

1887

1887/XXIV.tc. az 1878/XX.tc.-be iktatott vám- és kereskedelmi szövetség meghosszabbításáról.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 44.sz.jegyzet.

1887/XXIV.tc. az 1878/XX.tc.-be iktatott vám- és kereskedelmi szövetség meghosszabbításáról.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 20.sz.jegyzet.

1887/XXV.tc. az osztrák-magyar vámterület általános vámtarifájáról szóló 1882/XVI.tc. módosításáról.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 22.sz.jegyzet.

1893

1893/IV.tc. az állami tisztviselők, altisztek és szolgák illetményeinek szabályozásáról, és a megyei törvényhatóságok állami javadalmazásának felemeléséről.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 30.sz.jegyzet + 41.sz.jegyzet ; 27.p. 57.sz.jegyzet.

1896

1896/XXXIII.tc. a bűnvádi perrendtartásról.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 24.sz.jegyzet.

1897

1897/VIII.tc. az 1878/XX.tc.-be iktatott és az 1887/XXIV.tc-kel meghosszabbított vám- és kereskedelmi szövetség VI. czikkelyének módosításáról.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 20.sz.jegyzet.

1898

1898/I.tc. a vám- és bankügyeknek, valamint ezekkel összefüggő némely kérdésnek ideiglenes szabályozásáról.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 44.sz.jegyzet.

1899

1899/XXX.tc. a vám- és kereskedelmi viszonyokról és ezekkel összefüggő némely kérdésnek a rendezéséről.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 20.sz.jegyzet.

1903

1903/VI. tc. az útlevélügyről.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 15.sz.jegyzet.

1903/VIII. tc. a határrendőrségről.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 5.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 43.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 30.sz.jegyzet.

1906

1916/XXXVII. tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 6.sz.jegyzet.

1905

5 692/1905. (XII.29.) ME.r. a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetéséről. *Magyarországi rendeletek Tára,* XXXIX.évf. (1905) I.füzet. 1455.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 43.sz.jegyzet.

1907

1907/LIII.tc. az autonóm vámtarifáról.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 22.sz.jegyzet.

1908

1908/XII.tc. a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyoknak az Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országokkal való szabályozás tárgyában Budapesten 1907. évi október hó 8.-án kötött szerződés beczikkelyezéséről.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 20.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 44.sz.jegyzet.

1912

1912/LXIII.tc. a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 92.p. 45.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 56.sz.jegyzet.

1912/LXVII. tc. a képviselőházi őrség felállításáról.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 22.sz.jegyzet.

1916

1916/XXXVII. tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 31.sz.jegyzet.

1916/XXXVIII.tc. a Budapest Székesfővárosi Állami Rendőrség hatáskörének Csepel község területére való kiterjesztéséről.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 92.p. 51.sz.jegyzet.

1917

1917/XVIII.tc. a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszoönyoknak Ő Felsége uralkodása alatt álló többi országgal való ideiglenes szabályozása iránt 1917. év november hó 18.-án kötött szerződés beczikkelyezéséről.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 44.sz.jegyzet.

1930

1930/II.tc. a katonai büntetőtörvénykönyvről.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 4.sz.jegyzetERNYES Mihály: Rendvédelem, rendvédelem-történet (fogalmi és tartalmi megközelítés). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 15-38.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 13.sz.jegyzet.

1932

1932/XIII.tc. a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználati jogáról.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 4.sz.jegyzetERNYES Mihály: Rendvédelem, rendvédelem-történet (fogalmi és tartalmi megközelítés). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 15-38.p. HU-ISSN 1216-6774. 174.p. 58.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet ; 175.p. 115.sz.jegyzet.

1945

1945/VII.tv. a népbíráskodás tárgyában kibocsátott kormányrendeletek törvényerőre emeléséről.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 19.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet.

1978

1978/IV.tv. a Büntető Törvénykönyvről.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 18.sz.jegyzet.

1994

1994/XXXIV.tv. a rendőrségről.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 2.sz.jegyzet + 6.sz.jegyzet + 8.sz.jegyzet + 14.sz.jegyzet + 20.sz.jegyzet + 22.sz.jegyzet + 35.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet ; 174.p. 46.sz.jegyzet + 47.sz.jegyzet + 66.sz.jegyzet + 81.sz.jegyzet + 86.sz.jegyzet + 87.sz.jegyzet + 88.sz.jegyzet + 89.sz.jegyzet + 90.sz.jegyzet + 91.sz.jegyzet + 92.sz.jegyzet ; 175.p. 102.sz.jegyzet + 103.sz.jegyzet + 104.sz.jegyzet + 105.sz.jegyzet + 107.sz.jegyzet + 108.sz.jegyzet + 109.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet + 111.sz.jegyzet + 113.sz.jegyzet + 114.sz.jegyzet + 116.sz.jegyzet + 118.sz.jegyzet.

2012

2012/C.tv. a Büntető Törvénykönyvről.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 16.sz.jegyzet + 17.sz.jegyzet ; 174.p. 48.sz.jegyzet.

Rendeletek, utasítások, parancsok

1849

Nr.150/1849. Kaiserliches Patent, vom 4. marz 1849, [Császári pátens, 1849. III. 4.] Kaiserliches Patent, die Reichsverfassung für das Kaiserthum Österreich enthaltend. [Császári pátens, a birodalmi alkotmány az Osztrák Birodalom és részei számára.] *Reich- Gesetz- und Regierungsblatt,* [Birodalmi törvény- és kormánylap] II.évf. (1850) 151-165.p.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 3.sz.jegyzet.

Nr.272/1849. Kaiserliche Verordnung vom 8. Juni. 1849. womit die Errichtung einer Gendarmerie im ganzen Umfange des österreichischen Kaiserthums nach den angetragenen Grundzügen genehmigt wird. [Császári rendelet, mellyel az Osztrák Birodalom teljes területére kiterjedő hatáskörű csendőrség állíttatik fel.] *Reichs – Gesetz – Blatt für das Kaiserthum Österreich,* [Birodalmi Törvénylap az Osztrák Császárság számára] (1849) 297.p.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 174.p. 71.sz.jegyzet + 72.sz.jegyzet ; 175.p.115.sz.jegyzet.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774. 43.p. 5.sz.jegyzet.

1863

20 172/1863. (VII. 10.) HT.r. a hatósági fogházak szervezetéről. MEGYERY István: *A magyar börtönügy és az országos letartóztatási intézetek.* 37-38.p. Budapest, 1905, Magyar Királyi Igazságügyminisztérium. 572 p.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 9.sz.jegyzet + 11.sz.jegyzet.

1873

12 951/1873. (X. 26.) IM.r. a fegyőrök ruhailletménye és az egyes ruhaneműk hordideje. VI.köt. 185-187.p. In MARSCHALKÓ János (szerk.): *A hatályban lévő igazságügyminiszteri rendeletek rendszeres gyűjteménye.* - I.köt. Az igazságszolgáltatás közegei. 753 p. 1896. - II.köt. Polgári perrendtartás, kereskedelmi váltó- és csődeljárás, végrehajtás, telekkönyv. 768 p. 1896. - III.köt. Birtokrendezés, bányajogok, családjog, örökösödési eljárás, határőrvidék és Fiume. 651 p. 1896. - IV.köt. Büntetőjog és eljárás, jogsegély. 582 p. 1896. - V.köt. Ügyvitel, gazdasági ügyek. 801 p. 1897. - VI.köt. Büntetések végrehajtása, tartalommutatók. 801 p. 1897. - VII.köt. 1326 p. 1902. - VIII.köt. 612 p. 1909. - IX.köt. 826 p. 1909. Budapest, Grill Károly.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 50.sz.jegyzet.

1876

32 420/1876. (XI. 15.) IM.r. a fegyintézetben alkalmazott fegyőrség és fegyencek. VI.köt. 185-187.p. In MARSCHALKÓ János (szerk.): *A hatályban lévő igazságügyminiszteri rendeletek rendszeres gyűjteménye.* - I.köt. Az igazságszolgáltatás közegei. 753 p. 1896. - II.köt. Polgári perrendtartás, kereskedelmi váltó- és csődeljárás, végrehajtás, telekkönyv. 768 p. 1896. - III.köt. Birtokrendezés, bányajogok, családjog, örökösödési eljárás, határőrvidék és Fiume. 651 p. 1896. - IV.köt. Büntetőjog és eljárás, jogsegély. 582 p. 1896. - V.köt. Ügyvitel, gazdasági ügyek. 801 p. 1897. - VI.köt. Büntetések végrehajtása, tartalommutatók. 801 p. 1897. - VII.köt. 1326 p. 1902. - VIII.köt. 612 p. 1909. - IX.köt. 826 p. 1909. Budapest, Grill Károly.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 49.sz.jegyzet + 51.sz.jegyzet + 54.sz.jegyzet.

1880

33 290/1880. (VII. 16.) BM.kr. a magyar büntetőtörvénykönyvnek és az azokra vonatkozó életbeléptetési törvény tárgyában. *Magyarországi Rendeletetk Tára,* XIV.évf. (1880) I.füzet. 349-352.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 10.sz.jegyzet.

38 547/1880. (IX. 15.) BM.kr. a magyar büntető-törvénykönyvek végrehajtása tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XIV.évf. (1880) I.füzet 629-659.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 90.p. 10.sz.jegyzet.

1885

9 389/1885. (II. 14.) BM.r. az új toloncz-szabályzat kibocsátása tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára,* XIX.évf. (1885) 1.sz. 164-168.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 36.sz.jegyzet.

1891

43 845/1891. (XI. 30.) IM.r. öltözeti szabályzat az országos bünte-tőintézeti hivatalnokok részére. VI.köt. 191-199.p. In MARSCHALKÓ János (szerk.): *A hatályban lévő igazságügyminiszteri rendeletek rendszeres gyűjteménye.* - I.köt. Az igazságszolgáltatás közegei. 753 p. 1896. - II.köt. Polgári perrendtartás, kereskedelmi váltó- és csődeljárás, végrehajtás, telekkönyv. 768 p. 1896. - III.köt. Birtokrendezés, bányajogok, családjog, örökösödési eljárás, határőrvidék és Fiume. 651 p. 1896. - IV.köt. Büntetőjog és eljárás, jogsegély. 582 p. 1896. - V.köt. Ügyvitel, gazdasági ügyek. 801 p. 1897. - VI.köt. Büntetések végrehajtása, tartalommutatók. 801 p. 1897. - VII.köt. 1326 p. 1902. - VIII.köt. 612 p. 1909. - IX.köt. 826 p. 1909. Budapest, Grill Károly.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 29.sz.jegyzet + 31.sz.jegyzet + 32.sz.jegyzet + 33.sz.jegyzet + 36.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet + 39.sz.jegyzet + 40.sz.jegyzet + 42.sz.jegyzet + 43.sz.jegyzet + 44.sz.jegyzet + 45.sz.jegyzet + 46.sz.jegyzet + 47.sz.jegyzet + 48.sz.jegyzet.

1893

6 980/1893. (III. 22.) IM.r. az országos büntető intézetek őrsze-mélyzeti rangjelvényeinek és az őrparancsnokok egyes ruházatának megállapítása tárgyában. VI.köt. 191-199.p. In MARSCHALKÓ János (szerk.): *A hatályban lévő igazságügyminiszteri rendeletek rendszeres gyűjteménye.* - I.köt. Az igazságszolgáltatás közegei. 753 p. 1896. - II.köt. Polgári perrendtartás, kereskedelmi váltó- és csődeljárás, végrehajtás, telekkönyv. 768 p. 1896. - III.köt. Birtokrendezés, bányajogok, családjog, örökösödési eljárás, határőrvidék és Fiume. 651 p. 1896. - IV.köt. Büntetőjog és eljárás, jogsegély. 582 p. 1896. - V.köt. Ügyvitel, gazdasági ügyek. 801 p. 1897. - VI.köt. Büntetések végrehajtása, tartalommutatók. 801 p. 1897. - VII.köt. 1326 p. 1902. - VIII.köt. 612 p. 1909. - IX.köt. 826 p. 1909. Budapest, Grill Károly.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 26.p. 52.sz.jegyzet + 53.sz.jegyzet + 55.sz.jegyzet + 56.sz.jegyzet.

1896

93 291/1896. (XII. 01.) BM.r. a romániai és szerbiai határon út igazolvány nélkül való átlépésének kihágássá minősítése tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára*, XXX.évf. (1896) I.füzet. 787.p.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774. 64.p. 28.sz.jegyzet.

1899

3 200/1899. (VIII. 15.) IM.r. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbeléptetése tárgyában. *Igazságügyi Közlöny,* VIII.évf. (1899) 8.sz. 229-234.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 24.sz.jegyzet.

130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr. a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbe léptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére kibocsátott Utasítás tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára,* XXXIII.évf. (1899) II.füzet. 2416-2417.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 92.p. 25.sz.jegyzet.

1902

23 319/1902. (III. 26.) IM.r. az országos letartóztatási intézetekben alkalmazott őrök és altisztek rangjelzésének megállapítása tárgyában. *Igazságügyi Közlöny,* XI.évf. (1902) 4.sz. 112-113.p.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 27.p. 58.sz.jegyzet.

1905

91 000/1905. (XII. 29.) BM.kr. valamennyi törvényhatósághoz Fiume város kivételével a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetésének a végrehajtásáról. *Magyarországi rendeletek Tára,* XXXIX.évf. (1905) I.füzet. 1455-1541.p.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 91.p. 43.sz.jegyzet.

1919

5 047/1919. (X. 1.) ME.r. a rendőrség államosításáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LIII.évf. (1919) I.füzet. 752-767.p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 11.sz.jegyzet.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 8.sz.jegyzet.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774. 92.p. 53.sz.jegyzet.

1921

39 820/1921. (1922.IV.11.) BM.r. a Magyar Királyi Állami Rendőrség szervezetének és szolgálatának szabályozása. *Budapesti Közlöny,* LVI.év. (1922) 89.sz. 1-9.p.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 35.sz.jegyzet + 37.sz.jegyzet.

1929

11 599/1929. (IV. 17.) IM.r. az országos büntetőintézeti és a bírósági fogházi őrszemélyzet rangjelzéseinek megállapítása tárgyában. *Igazságügyi Közlöny*, XXXVIII. (1929) 4.sz. 61.p.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 27.p. 59.sz.jegyzet + 60.sz.jegyzet + 61.sz.jegyzet.

1931

6 500/1931. (XI. 30.) ME.r. a rendőrség szervezeti változásairól. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXV.évf. (1931) XII.füzet. 1533-1534.p.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 19.sz.jegyzet

185 100/1932. (VII. 14.) BM.r. a Magyar Királyi Rendőrség fegyverhasználatának részletes szabályozásáról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* évf. (1932) I.füzet. 810-818.p.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 174.p. 59.sz.jegyzet + 63.sz.jegyzet + 67.sz.jegyzet.

1940

37 600/1940. (VI. 26.) IM.r. letartóztató intézeti őrszemélyzet rangjelzésének megállapítása tárgyában. *Igazságügyi Közlöny*, XLIX. (1940) 6.sz. 137-138.p.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774. 27.p. 61.sz.jegyzet.

1944

2 300/1944. (VI.21.) ME.r. a m.kir. rendőrség átszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXVIII.évf. (1944) 1.sz. 1063-1065.p.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 13.sz.jegyzet ; 123.p. 94.sz.jegyzet.

1945

81/1945.ME.r. a népbíráskodásról. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIX.évf. (1945) I. füzet 17-24.p.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 19.sz.jegyzet.

1440/1945.ME.r. a népbíráskodásról szóló 81/1945. M. E. számú rendelet módosítása és kiegészítése tárgyában. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIX.évf. (1945) I. füzet 121-125.p.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 122.p. 19.sz.jegyzet.

1 690/1945. (V. 7.) ME.r. a csendőrség feloszlatásáról és az államrendőrség megszervezéséről. *Magyarországi Rendeletek Tára,* LXXIX.évf. (1945) I-VI. füzet 131-133.p.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata. 154.p. 6.sz.jegyzet.

1963

1963/22.tvr. a rendőri fegyverhasználati jog kiterjesztéséről.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 175.p. 112.sz.jegyzet + 116.sz.jegyzet.

2011

Magyarország Alaptörvénye (2011. IV. 25.) Hatályba lépett 2012. I. 1.-én.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 4.sz.jegyzetERNYES Mihály: Rendvédelem, rendvédelem-történet (fogalmi és tartalmi megközelítés). *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 15-38.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 5.sz.jegyzet + 7.sz.jegyzet ; 175.p. 115.sz.jegyzet.

30/2011. (IX. 22.) BM.r. a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról. *Magyar Közlöny,* LXVII.évf. (2011) 199.sz. 28610-28646.p. HU-ISSN 2063-0379.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774. 173.p. 15.sz.jegyzet ; 174.p. 43.sz.jegyzet + 47.sz.jegyzet ; 175.p. 118.sz.jegyzet.

INDEX NOMINUM

B

Baky László csendőr őrnagy (Budapest, 1898. IX. 13. - Budapest, 1946.III.29.) 1938. IX. 1.-én a csendőrségtől őrnagyi rendfokozattal nyugállományba vonult. A nyilas kormány idején a belügyminisztériumban politikai államtitkár. 1946. III. 29.-én a népbíróság ítélete alapján kivégezték.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balassa Zoltán a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Balkányi Sándor a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Eugen Bidovszki a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Randolph Louis Braham ([Ábrahám Adolf] Bukarest, 1922. XII. 20. -) Amerikai történész, a New Yorki Városi Egyetem professzora.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Napóleon (**Bonaparte Napóleon**. Eredeti olasz nevén Napoleon di Buonaparte; Ajaccio Korzika 1769. VIII. 15. – Szent Ilona 1821. V. 5.) francia katonatiszt és politikus. 1799-1804 Első Konzul, 1804-1815 I. Napóleon néven francia császár.

Zétényi Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

C-Cs

Clausewitz Karl Gottlieb von (1780-1831) porosz katona, hadtörténész , katonai teoretikus.

Parádi József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Csatáry László Lajos (Mány, 1915. III. 4. – Budapest, 2013. VIII. 10.) Jogászdoktor. A Magyar Királyi Rendőrség fogalmazókarbeli tisztje 1941-től Magyarországnak a szovjet megszállásáig. Ezt követően Nyugat-Németországban, majd Kanadában élt hazatelepüléséig azaz 2008-ig. Távollétében Kassán és Budapesten háborús bűnök elkövetésével megvádolták és tévesen el is ítélték, mivel a neki felrótt cselekményeket nem ő követte el. A téves ítéletek alapján ellen indított kanadai, majd magyar eljárásban derült ki, hogy személye vétlen.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

CSEPY Béla csendőr, aki a két világháború közötti időszakban a csendőr erényekről szóló cikkeket írt a *Csendőrségi Lapok*ba.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

D

DARABOS László a kassai nyilas pártszervezet vezetője.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

DEÁK Ferenc (Söjtör, 1803. október 17. – Budapest, 1876. január 28.) Jogász, államférfi. Aktívan részt vett a reformkori magyar országgyűlés munkájában, az első felelős magyar kormány igazságügyminisztere, az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc honvédő katonája. A neoabszolutizmus-kori elnyomás idején a magyar nemzeti ellenállás eszközeként a passzív rezisztencia mozalom elindítója, a kiegyzés szellemi atyja.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

E-É

Efraim ZUROFF (Amerikai Egyesült Államok, New York, 1948. VIII. 5. -) a jeruzsálemi Simon Wiesenthal Központ vezetője.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

EICHMANN Otto Adolf (Solingen, 1906. III. 19. – Ramla, 1962. V. 31.) SS Oberstumbannführer. A háború után Argentínába menekült, ahonnén izraeli titkosügynökök 1962-ben elrabolták, majd Izraelben még ezévben halálra ítélték és kivégezték.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ENDRE László nyugállományú csendőr őrnagy A nyilas hatalomátvétel után reaktivizálták.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

gróf ESZTERHÁZY Ferenc (Pápa, 1715. IX. 19. – Cseklész, 1785. XI. 7.) *Mária Terézia* főkancellárja. Ő létesített először a saját birtokán fegyintézetet 1772-ben.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

F

Ferenc József (Bécs, 1830. VIII. 18. — Bécs, 1916. XI. 21.) Született osztrák főherceg, 1867-től haláláig Magyarország megkoronázott apostoli királya. A Habsburg Monarchia leghosszabb ideig (68 évig) uralkodó tagja.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

patakfalvi Ferenczy László (Felsővisó, 1898. III. 8. – Budapest, 1946. V. 31.) csendőr alezredes.
Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

özvegy Földes Jenőné a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Frankova Zsófia a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dr. Gábor Frantisek a Csatáry László Lajos személye ellen lefolytatott egyik eljárásben mint a vádlott által bántalmazott személyként merült fel a neve.
Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Füzesy István 1949-ben Simbah am Inn városban a magyar iroda vezetője volt.
Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

G-Gy

Dr. Gaskó Miklós kassai ügyvéd 1984. VI. 1-én „Halálvonatok” címmel cikket jelentetett meg az Észak-Amerikában élő zsidóság *Menóra – Egyenlőség* című újságjában a kassai deportálások témájában.
Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dr. Gellért Ádám a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Glücksmann Teréz a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

HABSBURG-ház (majd a HABSBURG-LOTHARINGIAI-ház), Közép-Európa több országának — így Magyarország és az osztrák tartományok — uralkodóit adó család.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

HENKEY János vezérkari ezredes (Palánka, 1899. VIII. 19. - ?) 1944-1945-ben a Magyar Királyi Rendőrfelügyelőség ellátó csoportjának a vezetője.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Henrich Hermann Joseph von HESS (Bécs, 1788. III. 17. – Bécs, 1870. IV. 13.) Osztrák katonatiszt, 1849-ben táborszernaggyá léptették elő. 1851-1854 között diplomáciai küldetést teljesített Varsóban, Szentpétervárott és Berinben. 1854-ben folytatta aktív katonai szolgálatát. 1859-ben kinevezték tábornaggyá, majd 1860-ban a császári testőrcsapat paracsnokává. 1861-ben a felsőház tagja lett.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

HÓDOSY Pál (Lajoskomárom, 1895. július 24. – Oakland, 1976. november 13.) Csendőrtiszt a két világháború közötti Magyarországon. Legmagasabb rendfokozata vezérőrnagy.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HORTHY Miklós nagybányai vitéz. altengernagy, Magyarország kormányzója (Kenderes 1868. VI. 18. — Estoril, Portugália 1957. II. 9.)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

HORVÁTH György Kassai rendőrfőkapitány az 1940-es évek elején.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

J

JAROSS Andor (Csehi, Komárom vármegye, 1896. V. 23. – Budapest, 1946. IV. 11.) Szlovákiai magyar politikus. Az Egyesült Magyar Párt országos elnöke. A Felvidéki Ügyek tárca nélküli minisztere 1938.XI.15.-1940.IV.1., belügyminiszter 1944.III.22.-1944.VIII.7. A népbíróság ítélete alapján 1946-ban kivégezték.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

JÓNAP Sámuel a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

Dr. Stefan KAIFER a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KARSAI László (Budapest, 1950. IX. 20. -) Magyar történész.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KASSAI-FARKAS Ibolya a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KEMPEN von fichtenstamm, Johann Franz báró (Pardubitz, 1793. június 26. - Schwarzau, 1863. november 29.) Tisztviselő volt a Császári és Királyi Hadseregnél. Legmagasabb rangja altábornagy. Ő adott parancsot BATTHYÁNY Lajos magyar miniszterelnök halálos ítéletének akasztás helyett golyó általi végrehajtására. Ferenc József császár 1849-ben HAYNAU ajánlására KEMPENT nevezte ki a császári csendőrségnek az általános felügyelőjévé.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Dr. KÉPÍRÓ Sándor (Sarkad, 1914. február 18. – Budapest, 2011. szeptember 3.) Csendőrtiszt. Legmagasabb rendfokozata százados. 2007-től haláláig koholt vádak alapján a WIESENTAHL Simon Központ beperelte, mint háborús bűnöst. A bírósági eljáráson a vádak hamisnak bizonyultak. KÉPÍRÓ Sándor a felmentő ítélet meghozatala után rövidesen elhunyt.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Susan KISS a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KOVÁCS Emil a CSATÁRY László Lajos személye ellen lefolytatott egyik eljárásben mint a vádlott által bántalmazott személyként merült fel a neve.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

L-Ly

Judy LISSY a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

M

Mária Terézia (Erzehzorgin Maria Theresia Amalia Walpurg von Österreich. Bécs 1717. V. 13. - Bécs 1780. XI. 29.) A Habsburg-házból származó osztrák főhercegnő. 1740-1780 között magyar és cseh királynő. I. Ferenc német-római császár felesége. Magyar királynőként II. Mária. 1740 X. 21.-én férjét Lotarinigiai Ferencet az összes uralma alá tartozó országban névleg társuralkodói rangra emelte. Férje halála után 1756-ban elsőszülött fiát II. Józsefet tette névleg társuralkodóvá.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Dr. MÉSZÁROS Győző a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

Napóleon (BONAPARTE Napóleon. Eredeti olasz nevén Napoleon di BUONAPARTE; Ajaccio Korzika 1769. VIII. 15. – Szent Ilona 1821. V. 5.) francia katonatiszt és politikus. 1799-1804 Első Konzul, 1804-1815 I. Napóleon néven francia császár.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Karol NEMÉNY a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

P

Dr. zebegnyői PEKÁRY Ferenc (1859 – Budapest, 1925. II. 16.) Jogászdoktor. 1882-ben kezdte a fővárosi rendőrségnél a rendőrtiszti pályafutását. A ranglétrán előrehaladva 1912-ben nevezték ki a fővárosi rendőrség főkapitányává, ekkor berendelték a belügyminisztériumba a rendőrség államosítását előkészítő belügyminisztériumi osztály vezetőjének. 1913-1916 között a belügyi tárca XIII. Államrendészeti Osztályának, majd nyugdíjazásáig 1917-ig a Törvényelőkészítő Főosztály vezetője volt. Ő vezette be — az angliai látogatásakor tapasztaltak nyomán — az európai kontinensen először a brit minta szerint az újjlenyomat-rendszert 1902-ben.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Dr. PERÉNY Stefán a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S-Sz

SALAMON Edit a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SALAMON Pál Levéltáros, a Holokauszt Emlékközpont levéltárosa.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Félix Ludwig Johann, Fürst zu SCHWARZENBERG herceg (Bömisch-Krumau, 1800. október 2. – Bécs, 1852. április 5.) Cseh-osztrák számazású katonatiszt. Metternich alatt diplomata. 1848 márciusában RADETZKY hadseregében teljesített szolgálatot Milánóban, majd az osztrák fővárosba került. 1848-ban, Olmützben az ő vezetésével állították fel a forradalmi vívmányokkal leszámolni szándékozó kormányzatot. Személyesen hozzájárult ahhoz a döntéshez, hogy 1848.XII. 2.-án a szellemi fogyatékos I. Ferdinánd császárt az osztrák trónon I. Ferenc József főherceg váltsa fel. Ausztria miniszterelnöke 1848. XI. - 1852. IV.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

SCHWARTZ Sigmund a CSATÁRY László Lajos személye ellen lefolytatott egyik eljárásben mint a vádlott által bántalmazott személyként merült fel a neve.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

SEMETKAY Mikulás a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SMUTZER József a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

báró SPLÉNYI Ödön (Csermend, Nyitra vármegye, 1842. XI. 24. – Budapest, 1909. I. 3.) Jogász, a kiegyezés után Arad vármegye-i hivatalnok, majd honvéd főhadnagy, később pedig a Ludovika Akadémia tanára. 1886-1890 között a fővárosi rendőrség detetktív testületének a főnöke, később pedig a fővárosi VII. majd a IV. kerület rendőr-kapitányságát vezette.
SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Steve SAS a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZÁLASI Ferenc (Kassa 1897. I. 6. – Budapest 1946. III. 12.) A magyarországi fasiszta mozgalom, a Nyilaskeresztes Párt vezetője, Magyarország német megszállását követően a németek segítségével került hatalomra. A megszállókat, mint kormányfő mindvégig kiszolgálta. Hatalmát véres diktatúrával igyekezett fenntartani. A háború után elfogták és a magyar hatóságok ítélete nyomán kivégezték.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szász Elemér a Kassára deportált zsidók tábora belső zsidó őrségének a vezetője.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szoó Tibor 1945-ben a kassai rendőrkapitányság felügyelő gyakornoka és valószínűsíthetően a kassai internáló tábor parancsnoka.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T-Ty

borosjenői és szegedi Tisza Kálmán (Nagyvárad, 1830 – Budapest, 1902), államférfi, 1861-ben képviselőházi alelnök, miniszterelnök (1875–1890) és egyben belügyminiszter (1875–1887), valamint ideiglenesen pénzügyminiszter (1878, 1887–1889) és a király személye körüli miniszter (1879), a Szabadelvű Párt vezető személyisége, az MTA tagja.

Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Parádi József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Tisza István 1897-től gróf (Geszt Bihar vm. 1861.IV.22. — Budapest 1918.X.31.) Nagybirtokos, jogász, huszárezredes, képviselőházi elnök, belügyminiszter 1903. XI. 3. – 1905. VI. 18., miniszterelnök 1903. XI. 3. – 1905. VI. 18., a király személye körüli miniszter 1903. XI. 3. – 1904. III. 3., horvát-szlavón-dalmát tárca nélküli miniszter, képviselőházi elnök 1912. V. 22. – 1913. VI. 12., horvát-szlavón-dalmát tárca nélküli miniszter 1913. VI. 10 – 1913. VII. 21., a minisztérium ügyeinek intézésével ideiglenesen megbízva 1914. VIII. 22 – 1916. I. 16., a király személye körüli miniszter 1915. I. 13. – 1915. V. 29., nádorhelyettes, 1916. XII. 20. – 1916. XII. 30.

Parádi József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Török János (Vinga, Arad vármegye, 1843 – Budapest, 1892). Jogász, Temesvár polgármestere, majd 1885 és 1892 között Budapest rendőrfőkapitánya.

Szigetvári Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

V-W

Vajna Károly (Nagyenyed, 1851. X. 13. – Budapest,1931. VII. 13.) Királyi tanácsos, a Budapesti Királyi Országos Gyűjtőfogház igazgatója. A „*Hazai régi büntetések"* című 1906-ban Budapesten kiadott 1277 oldal terjedelmű két kötetes mű szerzője és kiadója.

Estók József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

George Z Wassermanna Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Weinberger Marika a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Weiszer Rózsi a Csatáry László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

Verbovszki Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. Csatáry László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Y

Sachar YESHA AYAHU a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Z-Zs

ZINNER Tibor (Sátoraljaújhely, 1948. XII. 15. -)Magyar történész, a Veritas Történetkutató Intézet munkatársa.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Dr. ZÉTÉNYI Zsolt (Veszprém, 1941. VIII. 9 -) Jogászdoktor, 1967-1968 a Legfelsőbb Bíróság tanácsjegyzője. 1968-1969 között az Országos Kriminalisztikai Intézet tudományos munkatársa. 1986-2013 között a BAJCSY-ZSILINSZKY Endre Baráti Társaság tagja, ügyvezető titkára, majd főtitkára. 1990-1994-ben országgyűlési képviselő. A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság tagja. Kutatási területe a magyar történelmi alkotmány és a Magyar Királyi Csendőrség története.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

ZUROFSZKY Zoltán a CSATÁRY László Lajos személy ellen lefolytatott egyik eljárás tanúja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX
Geographicus

A-Á

Abesszínia Kelet-afrikai ország, mai neve Etiópia.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Alsó-Ausztria ausztriai tartomány.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Altötting Németország Bajorország tartományában Altötting kerület fővárosa.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Amerikai Egyesült Államok (gyakran mint Egyesült Államok, angol rövidítése: USA=United States of America), szövetségi állam Észak-Amerikában.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Anglia Nagy-Britannia Nagy-Britannia (Nagy-Britannia és Észak Írország Egyesült Királysága) része, a Brit-szigetek nagyobbik szigetén helyezkedik el Wales és Skócia társaságában, lakóinak anyanyelve angol.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Auschwitz Dél-Lengyelországi város.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ausztrália A Föld ötödik lakott kontinense, amely egyben önálló ország is. Lakosságát a brit gyarmatosítás során betelepített emberek leszármazottai alkotják. Döntő többségük angol anyanyelvű. Lakóinak többség nagyvárosokban él. Jelentős gyéren lakott területtel rendelkezik.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Ausztria Az Osztrák Császárság Ausztria-i tartományaiból álló szövetségi állam, amelyet a Harmadik Német Birodalom bekebelezett, majd a második világháború után ismét függetlenné vált. Ausztria területe hagyományosan az Alpok északi, keleti és déli lejtőire terjed ki. A trianoni békediktátum Ausztriához csatolta Magyarország nyugati szélén elterülő várvidéket.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

B

Bécs Ausztria fővárosa.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Bosznia-Hercegovina nyugat balkáni tartomány, melyet az Osztrák-Magyar Monarchia 1878-ban okkupált, majd 1908-ban annektált. Bosznia-Hercegovinát az Osztrák-Magyar Monarchia két társországa az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság közösen kormányozta. A tartomány felett a közös pénzügyminiszter diszponált. A tartomány közigazgatási költségeit a tartománynak kellett fedeznie. Ezért az nem tartozott a delegációk hatáskörébe. Plusz kiadás esetén a hozzájárulást a két országgyűlés közösen adta meg. Az annektálás után a helyzet lényegesen nem változott. Bosznia-Hercegovina igazgatásában a dualizmus elve érvényesült. A tartomány nem tartozott sem az Osztrák Császársághoz, sem a Magyar Királysághoz, és önálló harmadik egységet sem alkotott. A tartomány hadügyi kérdéseit az uralkodói felségjog alapján intézték. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása után a tartomány a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, majd Jugoszlávia részévé vált. Önállóságra Jugoszlávia felbomlása után tett szert.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Brit-szigetek Lásd Anglia.

Buda Város a Duna jobb partján, 1873-ban Buda, Pest és Óbuda egyesülésével létrejött Budapest.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Budapest Magyarország fővárosa, 1872-ben Óbuda, Buda és Pest egyesítésével jött létre.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

C-Cs

Csehország a Cseh-Morva medencében a szláv nyelvcsaládhoz tartozó cseh nemzet által lakott ország, amely jelentős történelmi múlttal jelentkezik, bár hosszú ideig a HABSBURG-birodalom tartományi szintre sűlyesztett részeként működött. A két világháború között és a második világháború után. Szlovákiával alkotott államközösséget, Szlovákia függetlenedéséig. A második világháború után az ország németajkú lakosságát elüldözték.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

D

Debrecen a trianoni békediktátummal elcsatolt Hajdú és Bihar vármegye maradványain létrejött Hajdú-Bihar vármegye székhelye.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

E-É

Erdély A történelmi Magyarország Keleti, a Kárpátokkal övezett tájegysége, jelenleg Romániához tartozik. A trianoni békediktátum óta a román hatóságok változó erősségű magyarellenes politikával igyekeztek a magyar lakosság létszámát csökkenteni, befolyását mérsékelni. Az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a román fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a magyar-román viszonyt. Az erdélyi magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Erdős Kárpátok A Kárpátok hegyvonulatának az északon fekvő része, a mely a Nyugati-Beszkidek és a Keleti-Beszkidek között helyezkedik el.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Európa az Atlanti Óceán, a Földközi és a Fekete Tenger, a Kaukázus, a Kaszpi Tenger továbbá az Ural és az északi Jeges Tenger által határolt kontinens.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Észak-Amerika az Amerikai kontinens jól elhatárolhatóan két részből áll az Északi-Amerikai és a Dél-Amerikai részekből. Észak-Amerika a kontinens északi féltekén elhelyezkedő része, amely a Berring-szorostól a Panama-csatornáig tart. Észak-Amerikában két ország helyezkedik el, Kanada és az Amerikai Egyesült Államok, mindkét ország lakosságának döntő többsége angol anyanyelvű.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

F

Felvidék A történelmi Magyarország északi hegyvidéke. Jelenleg a Kisalföld északi részével együtt alkotja Szlovákia területét. A trianoni békediktátummal elcsatolt felvidéken és Kisalföldön élő magyarságot a csehszlovák állam igyekezett kiszorítani a térségből, különösen erősen jelentkezett ez a szándék a második világháború nyomán. Ezek az atrocitások beárnyékolják a szlovák-magyar viszonyt. A felvidéki magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fiume 1918-ig a Magyar Szent Korona csatolt teste, Adria parti kikötőváros, jelenleg Horvátország területén.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Francia királyság Lásd Franciaország.

Francia Császárság Lásd Franciaország.

Franciaország döntően franciák által lakott nyugat-európai ország. Szárazföldön Belgium, Luxemburg, Németország, Svájc, Olaszország és Spanyolország határolja. Vízi határai az Atlanti óceán, La Manche csatorna és a Földközi-tenger. Álamformája többször változott, a Francia Királyságot követően császárság, jelenleg pedig köztársaság.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

G-Gy

Gallícia A Felvidékkel határos lengyelországi tartomány, amely Lengyelország felosztását követően az Osztrák Császárság egyik tartományává vált.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

H

HABSBURG-birodalom (Lásd Habsburg-monarchia.)

HABSBURG-monarchia a HABSBURG-ház Közép-Európában uralkodó tagjai által uralt területek összessége. A dualizmus időszakában az Osztrák-Magyar Monarchia nem hivatalos, szinonim kifejezése.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Horvátország Magyarország déli szomszédja, 1920-ig a Magyar Királyságban autonómiát élvező ország. Eredetileg a Dráva és a Száva közötti területet magába foglaló térséget magyarok lakták, akiket a török csapatok kipusztítottak, helyükre horvátok települtek, így vált a korábban a Száva és Adria közötti Horvátország Horvát-Szalvón országgá, amely már a szlávok által benépesített Dráva-Száva közt, is magába foglalta. A dualizmus időszakában Dalmácia még nem képezte Horvát-Szlavón ország részét, hanem az osztrák örökös tartományok egyike volt, hasonlóan az Isztriai félszigethez. Az első világháború után a Horvát-Szlavón elnevezést Horvátország név váltotta fel, amely magába Horvát-Szlavón országot és a hozzá csatolt Dalmáciát és Isztriát is. A trianoni békediktátum után a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, majd Jugoszlávia tagállama, 1941-1945 között önálló, majd ismét Jugoszlávia része, végül 1991 nyarától újra független állam.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

I-Í

Ilava Trencsény vármegyei felvidéki település jelenleg Szlovákia területén.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Izrael Közel-keleti ország a Földközi-tenger partján.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

J

Jeruzsálem Izrael fővárosa.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

K

Kamenec Podolszk Nyugat-Ukrajna Kamjanec-Pogyolszk járásának székhelye.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kanada az Észak-Amerika-i kontinens legészakibb állama.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kassa Felvidéki város. Jelenleg Szlovákia területén.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kazany Tatárföld fővárosa.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kárpátalja Korábban Ruszka Krajna néven ismert, döntően magyarok, ruszinok és ukránok által lakott terület, a történelmi Magyarország része, amely a történelmi magyar vármegyék közül Ung, Bereg, és Máramaros vármegyék döntő többségére terjed ki. A Kárpátok és a Tisza felső folyása közötti terület. A trianoni békediktátummal Csehszlovákiához csatolták, amely 1939-ben visszatért az anyaországhoz, majd az 1947. évi párizsi békediktátum a Szovjetúnióhoz csatolta. Jelenleg Ukrajnának a Kárpát medencébe ékelődő nyúlványa. Ukrajna felől a Kárpátok hegysége, a többi oldalról pedig Szlovákia, Magyarország és Románia határolja. A második világháborút követően a megszálló szovjet csapatok tömegesen hurcolták el a magyar lakosság akiknek a döntő többsége elpusztult. Ezek az atrocitások beárnyékolják a ukrán-magyar viszonyt. A kárpátaljai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.
SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kárpát-medence keleten és délen a Kárpátok, északon az Alpok, nyugaton pedig a Dinári-hegység által határolt terület.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kárpátok A Dévényi kaputól a Vaskapuig terjedően a történelmi Magyarországot határoló hegyvonulat.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kijev Ukrajna fővárosa.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kecskemét Bács-Kiskun vármegye székhelye.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kolozsvár erdélyi város, jelenleg Románia területén.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Komárom Duna parti város. Jelenleg a Duna bal partjára eső városrész Szlovákiához a jobb oldalra eső pedig Magyarországhoz tartozik.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Königgrätz csehországi város, ahol a HABSBURG-birodalom hadereje 1866. VII 3.-án veresége szenvedett.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Krumau Csehországi település.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

L-Ly

Lepoglava Horvátországi település.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Lipótvár Felvidéki település jelenleg Szlovákia területén.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

London Az Egyesült Királyság fővárosa.
SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

M

Magyar Királyság Lásd Magyarország

Magyar Tanácsköztársaság Lásd Magyarország

Magyarország. Államformák: 898-tól a honfoglalást követően a hét magyar törzs szövetsége, majd 1000-től, az államalapítástól 1918-ig Magyar Királyság, 1918. november 16.-ától Magyar Népköztársaság, 1919. március 21.-étől Tanácsköztársaság, 1919. június 23.-ától Magyarországi Szocialista Szövetséges Tanácsköztársaság, 1919. augusztus 2.-ától Népköztársaság, 1919. augusztus 8.-ától Magyar Királyság, 1946. február 2.-ától Magyar Köztársaság, 1949. augusztus 20.-ától Magyar Népköztársaság, 1989. október 23.-ától Magyar Köztársaság. A XX. század elején rabló, imperialista békediktátummal területének mintegy 2/3-át lakosságának több mint a felét elcsatolták. A trianoni békediktátum előtti Magyarországot tekintjük a történelmi Magyarországnak, amely magába foglalta a Magyar Szent Korona alá tartozó területeket azaz a Kárpát-medencét, amely több, mint 1000 éven át gazdasági földrajzi és kulturális egységet alkotott. A trianon utáni Magyarországot pedig többféle elnevezéssel is szokás jelölni például, kismagyarország, középmagyarország stb.. A történelmi Magyarországon csaknem 283 000 km^2 területén mintegy 20 000 000 lakos élt. A trianoni békediktátum nyomán az ország területe 93 000 km^2-re, lakóinak száma pedig 8 000 000 főre csökkent. A Kárpát-medencében élő magyar etnikum közel egyharmada került kisebbségi sorba az átrajzolt határokból következően. A magyar nemzet elcsatolt részei azóta a kisebbségi jogaitól többé-kevésbé megfosztottan, a többségi nemzet beolvasztási kísérletei között éli életét. Ez a helyzet a térség viszálykodásainak a melegágya. A soviniszta politikai csoportosulások tevékenysége nehezíti a Kárpát-medence fejlődését, egyben pedig akarva-akaratlanul kedvez a külső hatalmi befolyások erősödésének.
ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.
VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.
PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Márianosztra Nógrád vármegyei település.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Mány Fejér vármegyei település.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Miskolc a trianoni békediktátummal Magyarországtól elcsatolt Borsod vármegye, Abaúj vármegye és Zemplén vármegye maradványainak egyesítésével keletkezett Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye székhelye.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Mosonmagyaróvár a trianoni békediktátummal elcsatolt Győr, Moson és Sopron vármegyék maradványain létrejött győr-moson-sopron vármegyei település.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata

Munkács Kárpátaljai város jelenleg Ukrajna területén.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

München Németország Bajor tartományának fővárosa.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

N-Ny

Nagyenyed erdélyi város jelenleg Románia területén.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nagyvárad erdélyi város, jelenleg Románia területén.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Németország A germán törzsek szálláshelyeinek területén alakult ki a római Birodalom szétzilálásakor a germán szövetség, amelyből kifejlődött a Német-Római Császárság. A német nyelvterület politikai egysége azonban fokozatosan felbomlott, így számos független ország keletkezett. Laza irányítást biztosított azonban az úgynevezett választófejedelmek által választott német-római császár léte. E tisztséget hosszú időn át a HABSBURGOK töltötték be. 1871-ben jött létre porosz vezetéssel az úgynevezett kis német — Ausztria nélküli — egységen nyugvó német császárság. Az első világháború után a császárság köztársasággá alakult. Az Adolf HITLER által vezetett úgynevezett III. Birodalom hozta létre a nagy német — Ausztriát is magába foglaló — egységet. A II. világháború után. Németországtól, mint vesztes országtól elcsatolták Kelet-porországot az úgynevezett protektorátusait és Ausztriát. Az elcsatolt területeken csupán Ausztriában maradt meg a német ajkú lakosság. A többi részeken a németeket elüldözték, vagy megsemmisítették. A porosz vezetéssel létrehozott kis német egység területén pedig két államot hoztak létre, a nyugati országok felügyelete alatt álló Németországi Szövetségi Köztársaságot és a keleti részen a Szovjetunió felügyelete alatt álló Német Demokratikus Köztársaságot. A Szovjetunióban és Szövetségeseinél a pártállami berendezkedés összeomlása nyomán a Német Demokratikus Köztársaság egyesült a Németországi Szövetséges Köztársasággal 1990. X. 3.-án. A Németországi Szövetségi Köztársaság az Európai Unió legerősebb tagállama.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Német Császárság Középkori eredetű állam, amely szuverén fejedelemségekre bomlott, azonban a császárságot, mint formát megtartotta. A Német Császárságot porosz vezetéssel egyesítették újra a XIX. században. Az első világháború nyomán Németországban a császárság megszűnt.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nyugat-Európa, Európa nyugati fele, a Varsói Szerződés felbomlásáig az úgynevezett vasfüggöny túloldalán elhelyezkedő országok gyűjtőfogalma volt, azonban gyakorta alkalmazzák a Magyarországtól nyugatra fekvő államok megnevezésére is.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

O-Ó

Olaszország Dél-Európai, az Itáliai félszigetet, Szicíliát és Szardíniát magába foglaló ország.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Orosz birodalom Lásd Oroszország.

Oroszország Kelet-Európában és Észak-Ázsiában elterülő állam, 1917 és 1992 között a Szovjetúnió vezető tagköztársasága. A Szovjetúnió-t megelőző időszakban Oroszország elnevezése Orosz-Birodalom, amely fokozatosan terjedt ki Európa keleti területére, majd belső- és északázsiai térségekre is. Lakóinak többsége orosz. Államformája abszolút monarchia, az ország élén a cári család családfője állt.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Osztrák Császárság a HABSBURG-dinasztia Közép-Európában fekvő tartományainak összessége, a Magyar Szent Korona alá tartozó területek kivételével.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Osztrák-Magyar Monarchia (Österreichisch-Ungarische Monarchie) Ausztria-Magyarországnak nevezték az 1848-1849-es magyar forradalmat és szabadságharcot leverő Habsburg hatalom kormányzása alatt álló területeket. A kiegyezést követően az Osztrák-Magyar Monarchia létrejötte után is használatos volt e kifejezés a köznyelvben még egy ideig. A kiegyezéssel jött létre az Osztrák-Magyar Monarchia, amely az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság 1867 és 1918 között fennálló olyan szövetsége, amelyben a két társország bizonyos ügyeit közösen, a többit pedig önállóan intézte. A közös ügyek közé tartoztak a Pragmatica Sanctio-ból származó ügyek (külügy, hadügy és a finanszírozásukra szolgáló pénzügy), hitelügy. Ehhez az ügyrendszerhez csatlakoztak a dualisztikus ügyek azaz a vám- és kereskedelmi szövetség, valamint a nem közös de lehetőleg egyetértőleg intézendő ügyek (közvetett adózás, vasút, hajózás, posta, pénzrendszer). A dualisztikus ügyek a közös ügyektől — vagy ahogyan a magyar kiegyezési törvényben található a közös érdekű viszonyoktól — abban különböztek, hogy a közös ügyek tekintetében kizárólag közösen járhatott el a két ország, a dualisztikus ügyek körében pedig, ha nem jött létre a társországok között közös megállapodás a két ország önállóan is eljárhatott.

Az Osztrák-Magyar Monarchiának nem volt közös államfője és kormánya. Mindkét állam legfőbb közjogi méltóságát az osztrák császári és a magyar királyi tisztséget egy természetes személy I. Ferenc József töltötte be. Közös kormány ugyan nem létezett, azonban a közös ügyek intézése céljából közös minisztériumok működtek, amelyek élén közös miniszterek álltak, külügy-, hadügy- és pénzügyminiszter. E miniszterek értekezleteit — amelyben a két társország miniszterelnöke és a társországoknak a tárgyalt témában érintett miniszterei is részt vettek — hívták közös minisztertanácsnak. Amennyiben a közös minisztertanácsban az uralkodó elnökölt az üléseket koronatanácsnak nevezték. A közös minisztereket az uralkodó a két társország országgyűlésétől függetlenül nevezte ki és mentette fel. A közös miniszterek az uralkodónak tartoztak felelősséggel.

A közös költségeket a delegációk hagyták jóvá. A delegációk a két társország országgyűléseinek a bizottságai voltak, amelyeket az országgyűlések felhatalmaztak a közös költségvetés megállapítására. A közös költségvetésre a javaslatot a közös pénzügyminiszter terjesztette elő az indokláshoz pedig a közös külügy- és hadügyminiszter is csatlakozott. A hatvan tagú delegációkat egy évre választották. A magyar delegáció negyven tagját a képviselőház, húsz tagját a főrendiház küldte. A magyar delegáción belül öt horvátországi képviselőnek kellett lennie négynek a képviselőházból egynek pedig a főrendiház tagjai közül. Az osztrák delegáció negyven tagját a képviselőház, húsz tagját pedig az urak háza választotta. Csehország tíz, Gallícia hét, Morvaország négy, Alsó Ausztria három, Felső Ausztria kettő Steyer kettő, Tirol kettő a többi tartomány pedig egy-egy tagot küldött a delegációba. A delegációk évenként felváltva Bécsen és Budapesten üléseztek. Egyet nem értés esetén a delegációk tekintetében az uralkodónak nem volt döntési joga.

A közös költségek fedezésére a vámbevételek voltak hivatottak. A fennmaradó résznek a két társország közötti megoszlási arányáról pedig a két országgyűlés döntött. Ezt az arányt kvótának nevezték. A kvótát meghatározott időre állapították meg. A kvóta megállapítása érdekében a két országgyűlés bizottságot küldött ki a téma egyeztetése céljából. Abban az esetben, ha a két országgyűlés nem tudott megállapodni, az uralkodónak volt döntési joga. Mivel a Magyar Királyság gazdasága dinamikusabban fejlődött a bevételei is gyorsabban nőttek, mint az Osztrák Császárságé. Ebből fakadóan pedig a közös költségek fedezésében a magyar arány nőtt. 1873-ban a magyar arány 31.4%, 1917-ben pedig 34.4% volt.

Az Osztrák-Magyar Monarchia területe a történelmi Magyarországot és az Osztrák Császárságot foglalta magába, amely ebben az időben kiterjedt a mai Ausztrián túl a mai Cseh Köztársaságra és a mai Lengyelország azon részére, amelynek a történelmi elnevezése Gallícia, továbbá Bukovinára valamint az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság közös irányítása alatt álló Bosznia-Hercegovinára. Az Osztrák Császársághoz tartozott még a Dalmát tengerpart is Fiume kivételével, amely a Magyar Királyság részét alkotta.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

P

Pozsony A trianoni békediktátum után Szlovákia fővárosa. A történelmi Magyarország Pozsony vármegyéjének székhelye. Árpád-kori település. A magyar országgyűléseket évszázadokig Pozsonyban hívták össze.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

R

Románia Magyarországgal határos ország. A trianoni békediktátum Romániának jutatta a történelmi Magyarország mintegy egyharmadát több millió magyar ajkú lakossal. Románia a XIX. század utolsó negyedében jött létre havasalföldi és moldáviai fejedelemségek egyesülésével, Román Királyság néven amely államforma 1945-ig működött.. Az 1848-1849-es, 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a román fegyveresek. Ezek az atrocitások és a román pártállam időszakában megvalósuló magyarellenes magatartás beárnyékolják a magyar-román viszonyt. A román hatóságok a magyar nemzetiség beolvasztására törekedtek. A romániai magyar nemzetiség az ország Európai Unióhoz történő csatlakozása után is küzd a nemzetiségi jogai maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

S-Sz

Salzburg Ausztriai város az osztrák-német határnál.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Simbach am Inn Németország Bajorország tartományában, az Inn folyó partján fekvő város.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Solferino Észak-Itáliai város, ahol a HABSBURG-birodalom hadserege 1859. VI. 24.-én vereséget szenvedett.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774

Sydney Az ausztráliai Új Dél-Wales állam fővárosa Ausztrália keleti partvidékén.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szamosújvár erdélyi város, jelenleg Románia területén.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szeged Csongrád vármegye székhelye, Tisza parti város.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774

Szempc Pozsony vármegyei település, jelenlekg Szlovákia területén.
ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szerbia A szerbek már a középkorban államot hoztak létre a Balkánon. A török hódítók kiűzése után az elnéptelenedet Dél-Alföld-i területekre szerbeket telepítettek. A Habsburgok a magyar ellenállás egyik ellenszereként támaszkodtak a betelepített szerbekre. A trianoni békediktátum a Szerb Királysághoz csatolta Magyarország Dél-Alföldi területeit, közel 1 000 000 főnyi magyar lakossal. Ekkor a Szerb Királyság átalakult a vele egyesülő volt Osztrák-Magyar-Monarchia-i területekkel Szerb-Horvát-Szlovén Királysággá, melyet később Jugoszláviának neveztek. A szerb hatóságok a magyar földbirtokosoktól elkobzott földeket a betelepített szerbek között osztották föl, így a magyar lakosság jelentős része földönfutóvá vált. Az 1848-1849-es, az 1919-es és 1945-ös fegyveres harcok kapcsán a magyar lakossággal szemben tömeges és brutális gyilkosságokat követtek el a szerb fegyveresek. Ezek az atrocitások beárnyékolják a magyar-szerb viszonyt. A szerbiai magyarok küzdenek a nemzetiségi jogaik maradéktalan elismeréséért és gyakorlati megvalósításáért.
PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Szlovákia A több mint 1000 éves magyar állam Felvidéki részét szakította ki a trianoni békediktátum, ahol jelenleg magyarok és szlovákok laknak. A szlovákok a XIX. században fejlődtek nemzetté. Szlovákia fiatal állam. A trianoni békediktátum nyomán Csehszlovákia része. Az I. bécsi döntéssel a zömében magyar lakta területek Nyitra térségének kivételével visszakerültek a Magyar Királysághoz. A szlovákok által lakott északi rész pedig látszólagos függetlenséggel a Harmadik Német Birodalom csatlós államává vált. A II. világháború után ismét Csehszlovákia részévé vált majd XX. század kilencvenes éveinek elején önállósodott. A felvidéki magyar lakosságot igyekeztek elszlovákosítani a második világháború végén és azt közvetlenül követően tömeges méretű atrocitásokat követtek el a magyar etnikum ellen. A magyar lakosság egy részét kitelepítették szülőföldjéről. A magyarok elleni diszkriminatív cselekedeteket megalapozó BENEŠ-dekrétumok máig érvényben vannak.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szlovénia döntően a szláv nyelvcsaládhoz tartozó szlovén nép által lakott terület, amely az Alpok lábánál az Adria és a Kárpát-medence között terül el, jelenleg Ausztria, Magyarország, Horvátország és Olaszország által határolt területen. Szlovénia fiatal állam. Az első világháború után létrejövő délszláv állam része volt. Függetlenségét a Jugoszláv Szövetségi Szocialista Köztársaság felbomlásakor nyerte el.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szolnok Jász-Nagykun-Szolnok vármegye székhelye.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Szombathely Vas vármegye székhelye.
VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

T-Ty

Tallós Felvidéki település jelenleg Szlovákia területén.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Török Birodalom Közel-keletre, Észak-Kelet-Afrikára és Európa délkeleti részére kiterjedő, a mohamedán hitet erőszakosan terjesztő birodalom, amely a XV. századtól fokozatosan gyarapodott és az első világháború során semmisült meg.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Trianon Párizs melléki kastély, ahol az első világháború után Magyarországra erőltetett békediktátumot aláírták.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

U-Ú

Ukrajna A Szovjetunió felbomlása után önállósult kelet-európai ország.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

V-W

Vác Pest vármegyei település a Duna bal partján.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Z-Zs

Zágráb Horvátország fővárosa.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Zemplén A trianoni béketidktátum után Borsod, Abaúj-Torna és Zemplén történelmi vármegyék maradványaiból létrejött Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei település.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Zombor Dél-Alföldi város jelenleg Szerbia területén. Zomboron működött a Magyar Királyi Csendőrség lókiképző központja, melyet a trianoni békediktátum miatt Kiskunhalasra telepítettek. A csendőrség feloszlatása után a lovasbázist a határőrség kapta meg. A rendszerváltás után a bázist eladták.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX CHRONOLOGICUS

1749

1749 A bécsi udvarban ebben az évben állították fel a teljes HABSBURG-birodalomra kiterjedő hatáskörrel az Erkölcsrendészeti Bizottságot és a Könyvellenőrző Bizottságot. Ezekből fejlődött ki a Rendészeti Hivatal, melyet az alsó-ausztriai tartomány kormány felügyelete alá helyeztek.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1760

szeptember 11. A Magyar Királyi Nemesi Testőrség alapító oklevelének kelte, amely a testület tagjainak az eskű szövegét is tartalmazza.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1763

1763 ebben az évben hozták létre az Osztrák Császárságban az Arcciere (Íjjas) testőrséget.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1772

1772 ebben az évben alapította a Pozsony melletti szempci birtokán gróf ESZTERHÁZY Ferenc az első fenyítőházat Magyarországon, melyet 1780-ban Tallósra, majd 1790-ben Szegedre helyeztek át, ahol 1832-ig működött.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

1782

1782-ben a HABSBURG-birodalom egészére kiterjedó Rendészeti Hivatalt Rendőr Igazgatósággá alakították át.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1789

1789-ben a HABSBURG-birodalomben a Rendőr Igazgatóságot Kormányirodává alakították.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1790

1790 Az osztrák császár számára darabont testőrséget hoztak létre.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1793

1793-ban a HABSBURG-birodalom rendőri ügyeit intéző Kormányirodát Udvari Rendőri Hivatallá alakították.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1798

1798-ban az 1793 óta működő Udvari Rendőri Hivatal mellett a rendőri ügyek legfőbb döntést hozó szervezeteként Udvari Császári Bizottságot hoztak létre.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1801

1801 Egyesítették a HABSBURG-birodalom egészére kiterjedő két legfelsőbb rendőri hatóságot az Udvari Rendőri Hivatalt az Udvari Császári Bizottsággal.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1802

1802 ebben az évben alapították a Császári Gyalogos és Lovas Testőrséget, melyet később Burggendarmeri-nek neveztek át.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1849

június 8. *Ferenc József* elrendelte a HABSBURG birodalmi csendőrség létrehozását.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1859

június 24: Solferinónál csatát veszít az osztrák hadsereg, amelynek következményeként Ausztria elveszítette az Észak-itáliai tartományait.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

1866

július 03: königgrätzi csata, amelyet I. Ferenc József elveszített, s ennek következményeként Ausztriát kizárták a Német Szövetségből.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

1870

augusztus 1-én szentesítette az uralkodó a polgári magyar állam időszakában a köztörvényhatóságok témáját első ízben szabályozó törvényt (1870/XLII.tc.), melyet az képviselőházban augusztus másodikán, a főrendiházban pedig augusztus 3-án hirdettek ki.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1871

június 7-én szentesítette az uralkodó a polgári magyar állam időszakában a községek rendezésének témáját első ízben szabályozó törvényt (1871/XVIII.tc.), melyet az képviselőházban és a főrendiházban is június 10-én hirdettek ki.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1872

1872 A Magyar Királyi Vám- és Adóhivatalokat — amely szervezetet a Magyar Királyság a neoabszolutizmustól vett át — kettéválasztották Magyar Királyi Adóhivatalokra és Magyar Királyi Vámhivatalokra.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1872 létrehozták a katonai határőrvidéken a Magyar Királyi Vám- és Adóőrséget, amely 1886-ig működött, feloszlatását követően pedig működési területén a vámügyek intézését a vámhivatalok az adóügyek intézését pedig — az 1872-ben a pénzügyőrségtől különválasztott adóhivatalok végezték.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

december 22. Ezen a napon nyert szentesítést a fővárosi rendőrség ideiglenes államosítását is tartalmazó törvény (1872/XXXVI.tc.) Buda-Pest fővárosi törvényhatóság alakításáról és rendezéséről címmel, melyet az országgyűlés mindkét házában deceember 23-án hirdettek ki. a fővárosi rendőrségett véglegesen 1881-ben államosították (1881/XXI.tc.).

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1878

május 27-én nyert szentesítést az 1878/V.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a bűntettekről és a vétségekről, melyet az országgyűlés mindkét házában május 29-én hirdettek ki.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1879

június 12-én nyert szentesítést az 1879/XL.tc. a magyar büntetőtörvénykönyv a kihágásokról címmel, melyet az országgyűlés mindkét házában június 14-én hirdettek ki.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1881

február 14-én az uralkodó szentesítette az 1881/III.tc.-et „a közbiztonság szervezéséről" címmel, amely elrendelte a Magyar Királyi Csendőrség létrehozását. Az uralkodó általi szentesítés dátuma 1933 óta a Magyar Királyi Csendőrség napja.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

április 11. Ezen a napon nyert szentesítést a Fővárosi Magyar Királyi Rendőrség végleges államosításáról szóló 1881/XXI.tc. a Budapest-Fővárosi Rendőrségről, melyet az országgyűlés mindkét házában április 12-én hirdettek ki.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1882

december 31-én szentesítette az uralkodó a polgári magyar állam időszakában a köztisztviselők minősítésének témáját első ízben szabályozó törvényt (1883/I.tc.), melyet az országgyűlés mindkét házában 1883. I. 6-án hirdettek ki.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1885

1885 ebben az évben hozták létre a Magyar Királyi Fővárosi Rendőrségnél a rendőrtisztviselők magánfeljegyzéseire alapozva a bűnügyi nyilvántartást, amely a későbbiek során több szemponttal bővült, illetve a nyilvántartáshoz csatlakoozhattak a vidéki rendőrségek aédatszolgáltatással és a nyilvántartás használata által is.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

december 15. Magyarországon ekkor hozták létre az első detektívosztályt 28 fővel a Magyar Királyi Fővárosi Rendőrség kötelékében, amely szervezet működését 1886. I. 1-én kezdte meg.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1886

január 1-én kezdte meg a működését a fővárosi detektívtestület, melyet 1885 XII. 15-én hoztak létre.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1888

július 1-én hagyta jóvá ORCZY Béla belügyminiszter a fővárosi rendőrség detektívtestületének első szabályzatát.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1890

június 1-én hagyta jóvá gróf SZAPÁR Gyula belügyminiszter a fővárosi rendőrség detektívtestületének második szabályzatát.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1891

1891-1918 a Magyar Királyi Csendőrséget bevonták a határőrizet végrehajtásába. Ennek érdekében a testületen belül szakszolgálati ág jelleggel hozták létre a határszéli csendőrséget, amely a Magyar Királyság útlevélköteles határszakaszain az úgynevezett zöldhatárőrizeti teendőket valósította meg. A határszéli csendőrség az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásáig, Erdély és a Délvidék román megszállásáig működött.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

1893

1893-ban lépett életbe a áfővárosi rendőrség őrszemélyzetének szervezeti szabályzata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1896

december 4-én szentesítette az uralkodó a polgári magyar állam időszakában a bűnvádi perrendtartás témáját első ízben szabályozó törvényt (1896/XXXIII.tc.) melyet az országgyűlés mindkét házában 1896. XII. 22-én hirdettek ki.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1899

december 22-én a belügyminiszter a a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896/XXXIII.tc. életbe léptetése alkalmából a nyomozó rendőri hatóságok és közegek részére utasítást adott ki körrendelet formájában [130 000/1899. (XII. 22.) BM.kr.].

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1903

1903 -ban vezették be a áfővárosi rendőrségnél brit minta alapján az európai kontinensen először az ujlenyomat azonosítórendszert. Az új rendszer bevezetésére dr. PEKÁRY Ferenc kerületi rendőrkapitány javaslatára került sor, aki 1902 nyarán Londonban töltve szabadságát tanulmányozta a londoni rendőrség által már bevezetett ujlenyomatnyilávántartási rendszert.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1904

1904 ebben az évben állították az alabárdos altisztekből álló Magyar Királyi Darabont Testőrséget.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1906

január 15. a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetéséről szóló 5692/1905.ME.r. és az életbe léptetés végrehajtásáról szóló 91 000/1905.BM.r. alapján ekkor kezdte el működését a Magyar Királyi Határrendőrség.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

1912

1912 A Magyar Királyságban ebben az évben szabályozták a kivételes hatalom gyakorlását az 1912/LXIII.tc-kel.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

december 28-án hatályba lépett az uralkodói szentesítés által a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség létesítéséről szóló törvény, amely alapján a 1912/XLVII.tc.-kel december 31-én felállították a Magyar Királyi Képviselőházi Őrséget.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

1916

október 28.-án a Magyar Királyi Fiumei Állami Rendőrségről szóló 1916/XXXVII.tc.-kel hozták létre a Magyar Királyi Fiumei Állami Rendőrséget.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1919

október 1-én a Magyar Királyi Határrendőrséget integrálták a városi rendőrségekkel együtt az újonnan létrehozott Magyar Királyi Állami Rendőrségbe, amelynek a részévé váltak a korábbi államrendőrségek közül a fővárosi és a határrendőrség is. A magyarországi rendőrségek államosítása 1919 októberétől 1919 augusztusági tartott, melynek során a budapesti rendőrséget tekintették mintának. A városi rendőrségeket hét kerületi kapitányság alárendeltségébe helyezték, amelyeknek a működési területe — kizárólag a térségben lévő városok területeire kiterjedően — megegyezett a honvéd kerületek területével. A rendőrség vezető szerve az országos rendőr-főkapitányság volt, amelyet azonban kiiktattak a frankhamisítási eset nyomán, feladatkörét pedig a Magyar Királyi Belügyminisztérium szervezetében létrehozott rendőr osztály látta el. (5 047/1919.ME.r.)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan

Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

1931

november 30-án az I. világháború után államosított magyar rendőrség elnevezését magyar Királyi Állami Rendőrségről Magyar Királyi Rendőrségre változtatták a 6 500/1931. (XI. 30.) ME. rendelettel, a testület szervezeti felépítésének módosításával, az új névvel a szervezet 1945-ig működött.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1938

november 2-án első bécsi döntés, amely Nyitra kivételével visszacsatolta a Felvidék és Kárpátalja 11 927 km^2 nagyságú magyar lakta területét. (1938/XXXIV.tc. a Magyar Szent Koronához visszacsatolt felvidéki területeknek az országgal egyesítéséről.)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1944

március 19. E napon szállta meg a Magyar Királyságot a III. Német Birodalom csapatai.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

április 21-én a Magyar Királyi Rendőrség átszervezéséről szóló miniszterelnöki rendelettel [2 300/1944. (VI.21.) ME.r.] a rendőrségnél bevezették a katonai rangokat.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

október 15-én a német hadsereg által megszállt Magyarországon a SZÁLASI Ferenc által vezetett Nyilas Párt a megszállók támogatásával átvette a hatalmat.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

1945

január 18-án ezen a napon evakuálták a Magyar Királyi Rendőrség kassai rendőrkapitányságát.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

INDEX ORGANICUS

A-Á

Arecierre (Íjjas) Testőrséget az osztrák császár védelme céljából 1763-ban állították fel.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára A Történeti Hivatal jogutódja, melyet 1997-ben alapítottak. Az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárát, mint a Történeti Hivatal jogutódját a 2003. évi III. törvény hozta létre. Az intézmény 2003. április 1-jétől működik, mint állami szaklevéltár, működését az országgyűlés elnöke felügyeli.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

B

Burggendarmerie Lásd Császári Gyalogos Testőrség és Császári Lovas Testőrség

Belügyminisztérium az első független magyar kormány óta — a GYURCSÁNY, majd BAJNAI kormány kivételével — folyamatosan létező tárca, amely a közigazgatásért, a rendvédelemért és minden olyan ügyért volt felelős, amely nem tartozott más tárcák kompetenciájába. A GYURCSÁNY és a BAJNAI kormány időszakában a belügyminisztériumból a rendvédelem irányítására hivatott szervezeti egységeket az igazságügyi tárcához telepítették és az igazságügyi minisztériumot átkeresztelték igazságügyi- és rendészeti minisztériummá. Az első független felelős magyar kormány belügyminisztere SZEMERE Bertalan volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1848. IX. 12.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc belügyminisztériuma a Helytartónácsi Hivatalból, — amelynek hatáskörébe a városrendészet az egészségügy az oktatás az alapítványok az árvák ügyeivel való foglalkozás stb. tartozott — valamint a országgyűlési ügyekkel foglalkozó Magyar Udvari Kancelláriából fejlődött ki. A belügyi tárca a mindenkori magyar kormányok egyik legfontosabb tárcája volt. A belügyminisztérium épületegyüttese a dualizmus és a két világháború közötti időszakban — a honvédelmi és a pénzügyi tárca épületeivel megegyezően — a Budai Várban álltak. A második világháború után azonban — amikor a Budai Vár megszűnt Magyarország hatalmi centrumaként működni — mindhárom tárcát a főváros belvárosában helyezték el. A belügyminisztérium a József Attila utca és a Roosewelt-tér által határolt háztömb épületeit kapta meg, amely épületegyüttes egyik épülete korábban bankszékházként működött. A belügyminisztérium szervezete dinamikusan fejlődött. Az ügyek csoportja szerinti szervezeti egységekből állt. A polgári magyar állam első belügyminisztériumának 1848-1849-ben elviekben 4 gyakorlatilag 3 osztálya volt. Az úgynevezett országlászati osztály az országgyűléshez és az országgyűlési választásokhoz kapcsolódó teendőket volt hivatott ellátni. A közigazgatási osztály a közigazgatási egységek, alapítványok, örökösödési ügyek, névváltoztatások a ki-, és bevándorlók ügyeit intézte. A rendőri osztály a közcsend és a belbéke fenntartására volt hivatott. Eredetileg nemzetőrségi osztályt is terveztek, azonban az országgyűlés a testületet a miniszterelnök közvetlen felügyelete alá rendelte, a miniszterelnök pedig a testület irányítására Országos Nemzetőrségi Haditanácsot hozott létre, amely önálló országos szervezet volt és 6 osztállyal működött. A szervezeti egységeket permanens módon módosították. A minisztérium élén a belügyminiszternek közvetlenül alárendelt szervezeti egység állt, amelyet különböző korokban különböző módon hívtak (elnökség, kabinet, titkárság stb.) A pártállam kialakítása kapcsán a belügyminisztérium közigazgatás irányítási teendőit áttelepítették a minisztertanácshoz, és a belügyi tárcába koncentrálták a rendvédelmi és állambiztonsági feladatokat. A rendszerváltás után helyreállt a tárca eredeti hatásköre.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Birodalmi Csendőrség Lásd Császári Csendőrség.

Birodalmi Rendőrség Lásd Császári Rendőrség.

Budapest Fővárosi Levéltár a fővárosi intézménynek irattári anyagát feldolgozó és tároló intézmény.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Budapesti Holokauszt Emlékközpont a magyar állam által alapított, kizárólag a holokauszttal foglalkozó intézet.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Büntetés-végrehajtás Az igazságügyi tárcának alárendelt, a büntetés-végrehajtási intézmények őrzését és az ott raboskodók felügyeletét hivatott ellátni.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

C-Cs

Császári Gyalogos Testőrség és Császári Lovas Testőrség az osztrák császári méltósághoz kapcsolódó testőrszervezet, amely a többi testőrszervezethez hasonlóan a főudvarmester felügyelete alatt állt. Működésének költségeit az uralkodói költségvetésből fedezték.1802-ben hozták létre, majd a két szervezetet összevonást követően Burggendarmerie-nek nevezték.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Császári Csendőrség A neoabszolutizmus császári csendőrségének (1849-1867) népies elnevezése Zsandárság (Gendarmerie = Zsandárság) Az 1849. III. 4.-én oktrojált összbirodalmi alkotmány „A birodalom belső biztonságának őrzése birodalmi ügy" meghatározást tartalmazta. Erre alapozva Alexander BACH belügyminiszter 1849. V. 30.-án olyan előterjesztést tett az uralkodónak, amely lebontotta a korábbi feudális korlátokat és egy új összbirodalmi biztonsági fegyveres testület megteremtését javasolta. E testületként a csendőrséget nevezte meg az indítvány, hiszen a csendőrség már európa szerte bizonyította hatékonyságát, továbbá Napóleon bukását követően a HABSBURG-birodalomhoz visszakerült itáliai területeken már működött egy csendőr ezred. Ferenc József 1849. VI. 8.-án uralkodói nyílt paranccsal rendelte el a teljes HABSBURG-birodalomra kiterjedő hatáskörrel rendelkező testület felállítását. 1849. IX. 17.-én a testület főparancsnokává HAYNAU táborszernagy jobbkezét báró Johann Franz KEMPEN von Fichtenstamm altábornagyot nevezte ki korábbi katonai beosztása meghagyásával. A testület működését az uralkodó 1850. I. 18.án kibocsátott ideiglenes csendőr törvénnyel szabályozta. 1851. XI. 1.-én a pandúr kötelékeket feloszlatta és a csendőri erők kizárólagos működését rendelte el az önállóságától megfosztott magyarországi területeken is. 1851. XII. 22.-én Ferenc József nyílt paranccsal rendelte el, hogy a katonai határőrvidéken is szervezzék meg a csendőrséget. A HABSBURG-birodalom neoabszolutizmusa rendvédelmi struktúrája kiépítésének betetőzéseként Ferenc József 1852. IV. 22.-én nyílt paranccsal saját közvetlen alárendeltségében hozta létre a legfelsőbb rendőrhatóságot, amely a birodalmi rendőrség és csendőrség legfőbb felügyeleti szervezete volt. E testületnek az élére pedig KEMPEN János altábornagyot úgy nevezte ki, hogy az altábornagy egyben megőrizte a csendőr-főparancsnoki beosztását is. A császári csendőrség legkiterjedtebb formája 1852 és 1859 között valósult meg, amikor a HABSBURG-birodalom területén 19 csendőr ezred kötelékében 18 647 csendőr szolgált. 1859-ben — a Solferino-i vereség nyomán — az uralkodó a legfelsőbb rendőrhatóságot oly módon szűntette meg, hogy hatáskörét az átszervezett és új miniszter vezetésére bízott belügyi tárca kompetenciájába integrálta. A csendőr testületet azonban továbbra is fenntartotta az 1859. XI. 14.-ei legfelsőbb elhatározásával, melyben úgy rendelkezett, hogy a testület személyi tekintetben a hadsereg főparancsnokság, szolgálati és gazdasági téren pedig a belügyminisztérium alárendeltségébe kerüljön. Ezt követően a testületet több ízben karcsúsították, végül 10 ezred kötelékében 7927 fő teljesített szolgálatot. 1866. I. 28.-ai legfelsőbb elhatározással az uralkodó ugyan ismét megerősítette a testület szervezetét és létszámát azonban Magyarország területén ez az intézkedés már tiszavirág életűnek bizonyult, mivel HABSBURG csendőrség ugyan jó eredményeket ért el a közrend fenntartása terén, azonban a magyar hazafiak üldözése terén is jeleskedett, így a kiegyezés nyomán létrejött magyar kormány Magyarországon 1867. V. 8.-án feloszlatta az idegen testületnek tekintett császári csendőrséget. Mivel a kiegyezés tartalma szerint a rendfenntartás nem tartozott a közös ügyek csoportjába ezért a csendőrség az Osztrák Császárság tartományaiban is a belügyi tárca kompetenciájába került, az uralkodótól közvetlen függése megszűnt. Az I. világháború után az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását követően Ausztria területén tovább működött a csendőrség. Az Anschluss nyomán az Osztrák Csendőrséget a Német Birodalmi csendőrségbe integrálták. A II. világháború után az Osztrák Csendőrség ismét önálló szervezetté vált, amely az osztrák szövetségi kormány közvetlen felügyelete alatt állt. Hagyományosan a vidék közbiztonságára felügyelt, Ausztria városaiban a rendet az Osztrák Rendőrség tartotta fenn. A két rendvédelmi szervezetet 2005-ben takarékossági okokra hivatkozva összevonták Osztrák Szövetségi Rendőrség elnevezéssel.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Császári Rendőrség Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc leverését követően a HABSBURG hatalom újjászervezésének egyik alapelve volt, hogy a birodalom belső rendjének a fenntartása a központi államhatalom feladata. Ebből fakadóan egységes állami rendőrséget hoztak létre tekintet nélkül a Magyar Királyság és az örökös tartományok egyébként elütő hagyományaira. E császári rendőrség szervezetei a birodalom városaiban működtek, vidéken a rend fenntartására a császári csendőrség volt hivatott. 1852. IV. 22-én a neoabszolutizmus rendfenntartó csúcsszervezeteként létrehozták a birodalom Legfelsőbb Rendőrhatóságát, amely a rendőrség felügyelete és irányítása mellett e tevékenységet a császári csendőrség tekintetében is ellátta. A Legfelső Rendőrhatóság 1859. VII. 21-ei feloszlatása után a birodalmi rendőrség tovább működött, de már az újonnan létrehozott rendőrminisztériumk, majd a későbbiek során a belügyminisztérium irányításával. A Császári Rendőrség a kiegyezést követően is fennmaradt az Osztrák-Magyar Monarchia Osztrák Császársága örökös tartományainak a városaiban. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlását követően pedig az Osztrák Császárság német ajkú tartományaiból létrejövő Ausztriában Osztrák Szövetségi Rendőrségként működött tovább egészen 1938-ig, amikor az anschluss nyomán a Harmadik Német Birodalom rendőrségébe olvadt. A II. világháború után az Osztrák Szövetségi Rendőrséget újjászervezték, amely azóta is működik. 2005-ben pedig — miután az Osztrák Szövetségi Csendőrség beolvadt a szervezetébe — hatásköre kiterjedt Ausztria vidéki területeire is.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

D

Department of Justice Canada [Kanadai Igazságügyminisztérium]

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

E-É

Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) A második világháború után életre hívott, a Föld országainak többségét magába foglaló politikai szervezet, amely a nemzetközi feszültségek enyhítése érdekében tevékenykedik.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

Erkölcsrendészeti Bizottság a bécsi udvarban 1749-ben hozták létre a HABSBURG-birodalom egészére kiterjedő hatáskörrel, alapvetően a politikai rendőri feladatok ellátása céljából. Később a Könyvellenőrző Bizottsággal egyesítették Rendészeti Hivatal elnevezéssel.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Európa Tanács regionális nemzetközi szervezet strasbourg-i székhellyel.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

Európai Unió (EU) Az Európai kontinensen fekvő országok egy részének a szövetsége, amely arra irányul, hogy ügyeik egy részét közösen intézzék, illetve gazdasági közösséget hozzanak létre.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

Evidenzbüro Az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének hírszerző szervezete. 1850. XII. 22-én a Generalquartiermeister-stab (GQMSt) azaz főszállásmesteri stáb által kibocsájtott Nr. 2178 Cirkular-Erlass (körlevél)-el hozták létre a szervezetet. A HABSBURG Monarchia haderejének a szervezetében 1848 előtt létezett a Marschbüro nevű iroda, melynek feladatköréhez tartozott többek között az idegen haderők nyilvántartása. A Marschbüro irodavezetője is a főszállásmesteri stáb főnökének az alárendeltségébe tartozott. 1849 júniusában hozták létre az uralkodó saját műveleti irodáját (Operationskanzlei), amely a hadügyminisztérium elnöki osztályán belül működött. Ezen iroda vette át a korábbi Marschbüro-tól az idegen haderőkről vezetett nyilvántartást. Az uralkodó műveleti irodája 1850 augusztusáig működött, 1850 novemberében pedig a helyébe lépett az Allerhöchsten k.k. Zentral-Operationskanzlei (Legfelsőbb cs.kir. Műveleti Iroda), melynek a keretében hozták létre a Kundschaftssektion (hírszerző szekció) nevű szervezetet, amelynek a feladatkörét alkotta az idegen haderők nyilvántartása. Az Evidenzbureau létrehozásával a hírszerző szekció megszűnt, így az Evidenzbureau első szolgálati utasításában meghatározták, hogy háború esetén a Legfelsőbb cs.kir. Műveleti Iroda külön részlegeként tevékenykedjen. 1854-től azonban az Evidenzbüro teljesen önállóvá vált a haderőn belül. 1857-ben pedig a Generalquartiermeister-stab azaz a főszállásmesteri stáb főnökének az alárendeltségébe került. Miután 1860-ban — a HABSBURG-birodalom alkotmányos átalakítási kísérletének a részeként — újra létrehozták a hadügyminisztériumot, az Evidenzburaeu a hadügyminisztérium részévé vált 1861. III. 10-ei hatállyal, azonban az idegen haderőkről vezetett nyilvántartás tekintetében továbbra is a főszállásmesteri stáb számára tartozott beszámolási kötelezettséggel. 1867. I. 1-től — az újból létrehozott hadsereg-főparancsnokság szervezetébe tagolták az Evidenzbureau-t. Mivel azonban 1868. I. 15-én feloszlatták a hadsereg-főparancsnokságot, ezért az Evidenzbureau visszakerült a hadügyminisztériumhoz. Az Evidenzbureau végül 1871-ben a főszállásmesteri stáb utódszervezete a vezérkar (Generalstab) alárendeltségébe került , mint a vezérkari főnök egyik irodája. Az Evidenzbureau főnökeit ezt követően — mint a többi ve-

zérkari iroda főnökeit is — az uralkodó nevezte ki ezredesi vagy vezérőrnagyi rangban. 1861. III. 10-től az Evidenzbureau-ra vonatkozó új szolgálati szabályzat lehetővé tette, hogy a nyilvántartóiroda közvetlenül tartson kapcsolatot a seregtestek felderítő tisztjeivel. 1860. V. 14-én az iroda parancs formájában felhatalmazást kapott arra, hogy békeidőben is folytasson hírszerző tevékenységet. 1861. I. 16-án pedig az egész katonai hírszerzés irányításával az Evidenzbureau-t bízták meg. 1889-ben pedig az Evidenzbureau-hoz telepítették az ellenséges kémtevékenység elleni fellépés hatáskörét. Az evidenzbüro folyamatos és élénk kapcsolatot tartott fenn az Osztrák-Magyar Monarchia katonai attséival, továbbá a kémelhárítás tekintetében a két társország rendőri, pénzügyőri, határőrizeti szervezeteivel, valamint a posta és távírda hivatalokkal. Az I. világháború kirobbanását követően létrehozták a hadsereg-főparancsnok alárendeltségében a Nachrichtenabteilung-ot azaz hírszerző részleget, azonban az Evidenzbureau-t ekkor sem szűntették meg, hanem a két szervezet a feladatok megosztásával működött tovább. Az Evidenzbureau-ban a hírszerzés és a megszerzett információk gyűjtése, rendszerezése, értékelése együttesen valósult meg.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

F

Federal Court of Canada [Kanadai Szövetségi Bíróság.]

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrség. A fiumei városi rendőrséget az 1916/XXXVII.tc.-kel vonták a kormány irányítása alá. A városban működő rendőrség államrendőrségként az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlásáig működött.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

G-Gy

Geheime Staatspolizei (Gestapo) Titkos Államrendőrség. A Nemzetiszocialista Német Munkáspárt hatalomra kerülésével 1933-ban hozták létre. Feladatát a rendszer ellenségeinek felkutatása és semlegesítése képezte. 1933-ban a porosz titkosrendőrség szervezeteként állították fel. Így Hermann GÖRING vezetése alá került. 1935-ben Heinrich HIMMLERT az SS birodalmi vezetőjét bízták meg a Gestapo vezetésével, aki a Gestapot oly módon szervezte át, hogy az alkalmatlan vezetőket elbocsátotta és helyükre SS tiszteket nevezett ki. 1936-ban egyesítették a Gestapot a Kripo-val (Kriminalpolizei = Bűnügyi Rendőrség). A szervezet új neve SIPO (Sicherheitspolizei = Biztonsági Rendőrség). 1939-ben a SIPO-t egyesítették az SD-vel (Sicherheitsdienst = Biztonsági Szolgálat). Az új szervezet neve RSH-ra változott (Reichssicherheitshauptampt = Birodalmi Biztonsági Főhivatal). A főhivatal két hivatalból állt, az egyik a Gestapo volt.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

H

Hadtörténelmi Levéltár A Hadtörténeti Intézet és Múzeum szervezeti egysége, amely a magyar haderő iratanyagának gyűjtésére, rendszerezésére, tárolására és kutatásának biztosítására hivatott.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Határőrség A Magyar Királyi Vámőrség jogutódaként működött. 1938-ban — a Bled-i egyezmény nyomán a fegyverkezési korlátok oldódásával — a Magyar Királyi Honvédségbe integrálták határvadász csapatnemként. Elődszervezetével megegyezően kettős feladata volt. Nyílt teendőit az országhatár őrzése alkotta, rejtett teendőit pedig az államhatár biztosítása képezte egy esetleges fegyveres konfliktus esetén a magyar fő erők megérkezéséig. A testület nyílt feladatát 5 734 fővel látta el. A legénységi állomány sorozott (kényszertoborzott) katonákból állt. A testület nyílt szervezete négy lépcsős volt. Az államhatár mentén 155 őrs működött, amelyeket 70 határügyi tiszt irányított. A határügyi tisztek felett 24 osztály állt, az osztályokat pedig az országos parancsnokság felügyelte. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítőket csupán kézi lőfegyverekkel látták el az objektumvédelmi sorozatlövő lőfegyverek kivételével. A testület nyílt szervezetében szolgálatot teljesítő személyi állomány számára rendszeresített fegyverzet típusa megegyezett a Magyar Királyi Honvédségben rendszeresített fegyverzet típusával. A testületen belüli függelmi viszonyok katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rangot viselt. A magyar haderő jelentős részét (a gyalog ezredek egyharmadát) a testületben rejtették el határbiztosítási teendők ellátása céljából. 1945 után a honvéd határvadász csapatnemből hozták létre a Honvéd Határőrséget, amely továbbra is a honvédség hadrendjébe tartozott. A Honvéd Határőrség irányítását a „ki-kit győz le” időszakban a magyar baloldal magához ragadta és az ország leg-

erősebb katonai erejévé fejlesztette. A Honvéd Határőrség szervezete határvadász őrsökből századokból, illetve zászlóaljakból állt. A testület vezetését a Határőrség Országos Parancsnoksága látta el. 1949-ben a testületet az Államvédelmi Hatóság kötelékébe integrálták. A köznyelv őket nevezte „zöld ávós"-nak. Az 1953-os forradalom és szabadságharc után a Határőrség — önálló fegyveres szervezetként — BM Határőrség elnevezéssel a belügyi tárca alárendeltségében maradt 2007-ig. 2007-ben a testületet a rendőrségbe integrálták.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Helytartótanács Lásd Belügyminisztérium.

Honvédelmi Minisztérium A polgári magyar állam első honvédelmi minisztere MÉSZÁROS Lázár volt, aki e tisztséget 1848. IV. 7.-étől 1849. IV. 15.-éig töltötte be. Az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc idején létrejött első független magyar kormány óta létező tárca, amely a haza védelméért felelős minisztériumként a haderőt irányítja, 1867-től Magyar Királyi Honvédelmi-Minisztérium elnevezéssel. 1918. X. 31-től, a Károlyi-kormány létrejöttétől a tárca elnevezése Hadügyminisztérium, majd 1920. III. 15-től visszaállították a tárca elnevezését Magyar Királyi Honvédelmi Minisztériumra. A katonai állományú személyek a pártállam létrejöttéig függetlenül attól, hogy hol teljesítettek szolgálatot — a testőrségek, a koronaőrség és a képviselőházi őrség kivételével — a honvédelmi tárcához tartoztak. Ebből fakadóan a magyar rendvédelmi testületek közül a Magyar Királyi Csendőrség személyi állományának tagjai személyükben a honvédelmi tárcához tartoztak. Ügyeik intézése céljából a honvédelmi minisztériumban külön osztály működött. A honvédelmi tárca hagyományosan a Budai Várba települt. A pártállam idejében azonban a Margit híd pesti hídfőjénél létesített új épületegyüttesbe költözött, ahol azóta is működik.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

K

Kassai Állami Levéltár A felvidéki állami levéltárak egyike.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Kormányirodát 1789-ben állította fel a bécsi udvar a HABSBURG -birodalom teljes területére kiterjedő hatállyal a Rendőrigazgatóság átszervezésével a birodalmi politikai rendőri ügyek intézésére. A Kormányiroda 1793-ig működött, amikor Uadvari Rendőri Hivatallá szervezték át.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Kormányzóság (Gubernium) Erdélyben a királyi hatalmat képviselő szervezet a közigazgatás csúcsán. A kormányzóságot 1695-ben állították fel és az 1867-es kiegyezés kapcsán a Magyar Királyság egységének helyreállításával szűntették meg.

ESTÓK József: A polgári magyar állam büntetés-végrehajtásának egyenruházata és rangrendszere 1867-1945. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 15-32.p. HU-ISSN 1216-6774.

Könyvellenőrző Bizottság 1749-ben állították fel a HABSURG-birodalom teljes területére kiterjedő hatállyal a nyomtatott kiadványok ellenőrzése céljából. A későbbiek során az Erkölcsrendészeti Bizottsággal egyesítve Rendészeti Hivatal elnevezéssel működött 1782-ig.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

L-Ly

Ludovika Akadémia a dualizmus és a két világháború közötti időszakban a Magyar Királyság katonatisztjeinek képzését megvalósító felsőoktatási intézmény.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

M

Magyar Államrendőrség Az 1945-ben újjáalakuló magyar rendőrség neve Magyar Államrendőrség. E szervezetbe integrálták a feloszlatott Magyar Királyi Csendőrség feladatkörét is. A Magyar Államrendőrség megnövekedett feladataiból következően a létszáma is gyarapodott. A személyi állományt az MKP szimpatizánsaival töltötték föl, így a testület kommunista befolyás alá került. Mivel pedig a csendőrség feloszlatása nyomán a magyar rendvédelem legerősebb testületévé vált, ez lényegében az MKP magyar rendvédelem feletti uralmát jelentette. Ez a helyzet jól illett az MKP „szalámi taktikájába".

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Belügyminisztérium Lásd Belügyminisztérium.

Magyar Királyi Csendőrség (1881-1945) katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület, melynek belső függelmi viszonyai katonaiak voltak, a személyi állomány katonai rendfokozatot viselt. A testületet az 1876-ban a közös hadseregtől a Magyar Királyi Honvédséghez áthelyezett erdélyi csendőr kerületből fejlesztették ki. Mivel a csendőrök személyükben katonának minősültek, így a honvédelmi tárca felügyelete alatt álltak. A szervezet azonban — mint rendvédelmi testület — a belügyi tárca kompetenciájába tartozott. A testület hatásköre, a városok kivételével, az ország egész területére kiterjedt. Kiváló hatásfokkal ténykedett. Működési területén olyan kitűnő közbiztonsági állapotot hozott létre, majd tartott fenn, amelyet a megszűntetése óta még nem sikerült elérni. Diszlokációját a decentralizáltság, metodikáját a megelőzés jellemezte. Személyi állományának mintegy 90 %-a közterületi szolgálatot látott el valamilyen formában. A testület jogosultságai és kötelezettségei nem voltak kiterjedtebbek a társ rendvédelmi testületeknél. A személyi állományának ellátmánya — néhány jelentéktelen specifikumtól eltekintve — megegyezett a közigazgatás, illetve a társ rendvédelmi testületek munkatársainak ellátmányával. Az 1945. és 1949. között zajló „ki-kit győz le" politikai csatározások részeként szűntették meg a testületet. Ebből fakadóan a szervezet társadalmi megítélése a harmadik évezred elején is differenciált. A testületnek önálló hatósági jogköre nem volt. A testületet két ízben hozták létre illetve szűntették meg. Felállításának mindkét esetben rendvédelmi szakmai okai, megszűntetésének pedig deklaráltan politikai okai voltak.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

VOLCSÁNYI Nikolett: A személyi állomány életét jelentősen befolyásoló és a XXI. század kezdetén szoktalan szabályozások a Magyar Királyi Csendőrségnél. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 145-160.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Darabont Testőrség Lásd Magyar Királyi Nemesi Testőrség.

Magyar Királyi Fővárosi Állami Rendőrség (1872-1919) Óbuda, Buda és Pest egyesítésével létrehozott Budapest Fővárosi Rendőrséget az 1872/XXXVI.tc.-el a kormány közvetlen felügyelete alá helyezték ideiglenesen, majd véglegesen az 1881/XXI.tc-el. A kormány a felügyeletet a belügyi tárca által gyakorolta. Az 5 047/1909.ME.r. a fővárosi rendőrséget is — a többi városi rendőrséghez hasonlóan — beolvasztotta az újonnan létrehozott Magyar Királyi Állami Rendőrségbe. A Magyar Királyi Állami Rendőrség a fővárosi rendőrség egyenruháját és rangrendszerét vette át.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Határrendőrség az 1903/VIII.tc. alapján 1906. I. 15.-től 1918-ig a dualizmus összeomlásáig működött a központi államhatalom közvetlen alárendeltségében. Tevékenységének döntő hányadát a Magyar Királyság útlevélköteles határszakaszain fejtette ki. Szervezetének és személyi állományának döntő többsége ezeken a határszakaszokon volt megtalálható. A testület — néhányszáz fős — mérsékelt személyi állománnyal működött, önálló rangrendszerrel és egyenruhával rendelkezett. A határőrizet klasszikus hármas feladatrendszeréből elsősorban a határforgalom ellenőrzését és a határrend betartatását valósította meg. A zöldhatár őrzését pedig a határszéli csendőrséggel közösen végezte. A testület a magyar határőrizet koordináló szerepét is betöltötte, szükség esetén a határőrizeti teendők ellátására bevonhatta a határmenti vármegyék és városok területén működő rendőrségek személyi állományát is. A kivételes hatalom időszakában a Magyar Királyi Határrendőrség különleges feladatokat kapott az Osztrák-Magyar Monarchia haderejével való együttműködés tekintetében, amelyet a katonai határőrizeti utasításban konkretizáltak. A magyarországi rendőrségek államosításával a határrendőrség maradványait a Magyar Királyi Állami Rendőrségbe integrálták.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában"* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

SZIGETVÁRI Oszkár: A fővárosi rendőrség detektív testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 85-96.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Honvédség (1848-1849 és 1867-1945) a véderő azon része, amely 1867 és 1918 között az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában állomásozó és a magyar kormánynak is alárendelt könnyűfegyverzetű egységekből állt, valamint a sorozott személyi állománya a Magyar Szent Korona alá tartozó területen élő lakosság közül került ki. A Magyar Királyi Honvédség magasabb egység parancsnokságokkal nem rendelkezett, a közös hadsereg magasabb egység parancsnokságainak az alárendeltségébe tartozott. A Magyar Királyi Honvédségben a vezényleti nyelv a magyar volt. Az egyenruha nemzeti díszítő elemeket hordozott. A Magyar Királyi Honvédségben az uralkodói elhatározások a honvédelmi miniszter ellenjegyzésével hatályosulhattak. Az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása nyomán a Magyar Királyi Honvédség a trianon utáni Magyar Királyság haderejévé vált, azonban a magyar haderőt 1919. VI. 9-től HORTHY Miklós altengernagy hadügyminiszter felhívása nyomán Magyar Nemzeti Hadsereg névvel illették, amelyet 1920. IV. 1-től Magyar Királyi Nemzeti Hadseregre változtattak, majd 1922-ben visszatértek a Magyar Királyi Honvédség elnevezésre. A két világháború közötti Magyar Királyság hadereje már rendelkezett magasabb egységparancsnokságokkal és a fegyverkezési egyenjogúságot kimondó 1938. évi bled-i egyezmény nyomán lehetőség nyílt a magyar véderőnek a kor színvonalán álló technikai eszközökkel való ellátására is. A honvéd illetve honvédség kifejezés az 1848-1849-es szabadságharc időszakából ered. A Magyar Királyi Honvédség a polgári magyar állam véderő szervezete volt. Magyarország szovjet megszállását követően mivel a királyság államformájáról a köztársaság államformájára tért át Magyarország, ezért az ország haderejének elnevezése honvédségre változott. A kiépülő pártállamban a magyar haderő elnevezését Magyar Néphadseregre változtatták, amely elnevezés a rendszerváltozás után a magyar hagyományokra visszanyúlva Magyar Honvédségre változott.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Honvédelmi Minisztérium Lásd Honvédelmi Minisztérium.

Magyar Királyi Képviselőházi Őrség (1912-1945) A testületet 1912-ben állították fel (1912/LXVII.tc. a képviselőházi őrség felállításáról). Feladatát az országház őrzése és védelme mellett a képviselőház tagjai és a hallgatóság körében a rend fenntartása, valamint protokoláris, díszelgői tevékenység ellátása alkotta. Az országgyűlés elnökének az alárendeltségében állt. A testületet a végrehajtó hatalom szervezetétől elkülönítették, annak nem volt alárendelve. 1945-ben Nemzetgyűlési Őrségként működött tovább, majd az ÁVH vette át teendőit anélkül, hogy a jogszabállyal létrehozott testület feloszlatásáról jogszabály született volna.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Koronaőrség 1790-ben hozták létre. A Budai Királyi Palotában a Magyar Szent Korona és a koronázási jelvények számára állandó őrzési helyet alakítottak ki, amelyet a Magyar Királyi Koronaőrség őrzött. A testületet 1849-ben — a Magyar Királyi Nemesi Testőrséghez hasonlóan — feloszlatták, mivel személyi állományának jelentős része az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc időszakában belépett a honvédségbe. A koronaőrséget ismét 1861-ben az uralkodó utasítására állították fel. A testület 1945-ig működött. A koronaőrség létszáma az évszázadok során többször változott. Az 1872-ben érvénybe lépett szabályozás szerint a Magyar Királyi Koronaőrség létszáma 50 fő volt: parancsnok és helyettese, számvevő vagy kezelőtiszt, a szolgálat szervezést és ellenőrzést végző szakaszvezetők vagy tizedesek 3-5 fő, 40 fő koronaőr, és 2 fő dobos vagy kürtös. Ezen felül a testület tiszti- , illetve házi szolgai státuszokkal is rendelkezett. Az utolsó szabályozás az őrszolgálatot adók létszámát 23 főre csökkentette. (1928/XXV.tc. a Szent Korona és a hozzá tartozó drágaságok gondviseléséről.)

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Nemesi Testőrség. A testületet Magyar Nemesi Testőrség néven 1760-ban Mária Terézia alapította. A testület székhelye Bécsben volt. A testőrpalotát a pártállam időszakában ideológiai megfontolásokból fakadóan eladták, a befolyt összeget pedig az osztrák kommunista mozgalom támogatására fordították. Ferenc József a testületet — az 1848-1849-es forradalom és szabadságharcban betöltött szerepe miatt — ugyan feloszlatta, azonban a kiegyezés nyomán újra létrehozta Magyar Királyi Nemesi Testőrség névvel, bár a koronázási ünnepségen még huszárok helyettesítették a testőröket. Mivel Ferenc József egyszemélyben töltötte be az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság legfőbb közjogi méltóságait mindkét állam

testőrségei óvták személyét és közvetlen környezetét. Egyedül a Magyar Királyi Nemesi Testőrség tagjai voltak azonban jogosultak arra, hogy a védelmét mindenütt ellássák. A Magyar Királyság területén az uralkodót ugyanis csak magyar testőrség védelmezhette. A Magyar Királyi Darabont Testőrség azonban csupán a királyi szálláshelyek őrzésére volt hivatott. Az uralkodó magyarországi utazásai során a védelemért a Magyar Királyi Nemesi Testőrség volt felelős. A testület kapitánya — hasonlóan a többi testőrség kapitányához — a főudvarmesternek volt alárendelve, illetve a szolgálatos szárnysegéd is adhatott utasítást valamennyi testőrség számára. A testőrök által viselt rangok — amelyek katonai rangok voltak —három rendfokozattal magasabb rendfokozatnak feleltek meg a haderőben. A testőrök ugyan katonák voltak, de sem ők sem a testület nem tartozott a véderő kötelékébe. A testőrségek kiadásait az udvari költségvetésből fedezték. A testőrségek témája nem tartozott a közös ügyek közé. Az udvartartás költségeit a magyar állam mindig az osztrák állam által biztosítottal megegyező összegben állapította meg. A testőröket ugyan a haderő szervezeteinek önként jelentkező tagjai közül választották ki, meglehetősen magas követelményeket támasztva, azonban azoknak akik a testőrségekhez kerültek a haderővel a jogviszonyuk megszűnt. Ők két nyugdíjra váltak jogosulttá. Az egyik nyugdíjat a véderőben eltöltött szolgálatuk, a másik nyugdíjat pedig a testőrségnél eltöltött szolgálatuk alapján kapták. A testőrök azonban visszakerülhettek a haderőhöz, például ha hadi szolgálatra kérték magukat. A katonai és a testőri szolgálati idő azonban nem volt összevonható. A testőrök pedig kiemelt juttatásokban részesültek. A Magyar Királyi Nemesi Testőrségnek megalakulásakor 47 fő tiszti rendfokozatú és 45 fő kisegítő feladatot ellátó (orvos, portás, szolga, lóápoló stb.) tagja volt. A parancsnoki kar élén a testőrkapitány állt. Az első parancsnok gróf HALLER Ferenc tábornok volt (1867-1875). A monarchia felbomlásával a testület működése megszűnt. Utódszervezete a HORTHY Miklós kormányzó által felállított Magyar Testőrség volt.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Pénzügyőrség (1867-1945-) a pénzügyminiszter felügyelete és irányítása alatt tevékenykedő testület, amely feladatait fegyveresen látta el azzal a céllal, hogy az ország pénzügyi és gazdasági rendjét védelmezze, a legfontosabb feladatai közé tartozott a csempészet és a pénzügyi törvények és szabályok áthágásának megakadályozása. Működési területe lefedte az ország teljes területét. Legkisebb szervezeti egysége a pénzügyőr szakasz volt. Több szakaszt irányított egy pénzügyőr biztosi kerület. Egy vármegyében pedig több pénzügyőr biztosi kerület működött. A pénzügyőrséget vármegyénként a pénzügyi tárca komplex középszintű irányító szervei, a pénzügyigazgatóságok irányították. E mellett a testület vezetése céljából a pénzügyi tárcán belül is működött egy pénzügyőrségi osztály. A Pénzügyminisztérium alá tartozó Magyar Királyi Pénzügyőrség 1945-től Magyar Pénzügyőrség néven működött, feladata a pénzügyőri és vámőri hatósági feladatok ellátása volt, e szervből 1953-ban kivált a vámügyeket ellátó Vámőrség, majd ismét összevonva 1963-ban felállították a Országos Pénzügy- és Vámőrséget, 1966-tól Vám- és Pénzügyőrség néven működött 2010-ig, amikor a Vám- és Pénzügyőrséget egyesítették az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal. Az új szervezet elnevezése Nemzeti Adó- és Vámhivatal.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Királyi Rendőrség 1932-1945-ig működött. A Magyar Királyi Állami Rendőrség elnevezését — szervezetmódosításokkal egybekötve — a 6500/1931.ME.r-el Magyar Királyi Rendőrségre változtatták. 1931-ben megszüntették a 7 kerületi főkapitányságot, amelyek alárendeltségébe a városi kapitányságok tartoztak. A kerületi főkapitányságok helyett a budapesti- és a vidéki-főkapitányságot hozták létre. A Budapesti Rendőr-főkapitányság alárendeltségébe az akkor még kis Budapest kerületi rendőrségei és az agglomerációba tartozó frekventált települések rendőrségei tartoztak. A vidéki főkapitányság alá pedig a városi rendőrségek (1942-ben 89) és a határszéli rendőr kirendeltségek (1942-ben 13), valamint a kárpátaljai működési területtel rendelkező Határvidéki Rendőrség (1942-ben hét kirendeltséggel), továbbá az 1939-ben létrehozott révkapitányságok (1942-ben 7 révkapitányság) tartoztak. A korábbi vidéki főkapitányságokkal megegyező működési területű és székhelyű körzeti szemlélő központokat alakítottak ki 1931-ben az új vidéki főkapitányság alárendeltségében. A Magyar Királyi Rendőrség mindkét főkapitánysága a belügyi tárca közvetlen felügyelete és irányítása alatt állt. Ekkor szüntették meg az országos főkapitányságot is, amely az országos főkapitány frankhamisításban játszott szerepéből fakadóan sohasem került kiépítésre.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

A Magyar Királyi Testőrség 1920. VIII. 10. – 1944. X. 15. -ig működött. A Magyar Királyi Nemesi Testőrség és a Magyar Királyi Darabont Testőrség maradványaiból hozták létre. Feladatát a kormányzó és közvetlen környezetének védelme alkotta. HORTHY Miklós elfogásakor — aki a testőrségét az ellenállás beszüntetésére utasította — kezdetben a felbőszült németek a testőrök likvidálását fontolgatták. Később azonban a Szent László Hadosztályba helyezték a testőrök egy részét. A Magyar Királyi Testőrség gyalogos és lovas részből állt. A gyalogos rész alabárdos és székely (Észak-Erdély visszacsatolása után) szakaszból, valamint puskás századból állt. A testőrség lovas része lovastestőr-szakaszból és a testőrséghez csatolt spanyol lovas iskolából állt. A második világháború során a testőrséget megerősítették egy testőr lövész zászlóaljjal is, amely egy puskás és egy nehézfegyveres századból állt. Megerősítésként pedig három Nimród harcjárművet is kapott a zászlóalj. A testület teljes létszáma — a segédszemélyzettel együtt — 450 főt tett ki. A testőrség legénysége sorozott állományból állt. A tiszti karral szemben támasztott kvalifikációk és a tiszti karba való bekerülés feltételei alapvetően megegyeztek a dualizmuskori elődszervezeteknél alkalmazottakkal.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Királyi Vám- és Adóőrség 1872-ben jött létre a katonai határőrvidék feloszlatása kapcsán és a területnek a polgári közigazgatásba történő átvezetése időszakában működött, majd 1886-ban egyesítették a Magyar Királyi Pénzügyőrséggel.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Országos Levéltár (2010 - Magyar Nemzeti Levéltár) A magyar állam központi szervezetinek működésével kapcsolatos irattárának archiválást megvalósító intézmény.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Magyar Rendőrség a rendszerváltás utáni Magyar Rendőrség a pártállami rendőrség belső viszonyainak az átszevezése nyomán jött létre.

ZÉTÉNYI Zsolt: A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati szabályai a Magyar Rendőrség jelenlegi fegyverhasználati szabályai tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 161-180.p. HU-ISSN 1216-6774.

Magyar Rendőrtisztviselők Országos Egyesülete (MROE) A dualizmus időszakában működő országos társadalmi szervezet. Az egyesület kezdeményezte a magyarországi rendőrségek államosítását, melynek érdekében tagjai elméleti munkát is kifejtettek. A miniszterelnökhöz is eljuttatott indítványuk nyomán az országgyűlés a témát napirendre tűzte és külön osztályt állított fel a belügyminisztériumban annak jogszabályi előkészítésére. Az előkészítő osztály által létrehozott első javaslattal azonban az országgyűlés többsége nem értett egyet, így azt átdolgozásra visszaküldte. Az első világháború kitörése pedig meggátolta, hogy a háború alatt érdemben foglalkozzanak a témával. A javaslat képezte az alapját a magyarországi rendőrségek államosítását megvalósító 5 047/1919.ME.rendeletnek.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

N-Ny

Nachrichtenbüreau A Német Császárság hírszerző szervezete.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Nyilas Párt A Nyilaskeresztes Pártot 1939. III. 15.-én alapították, vezetője SZÁLASI Ferenc. A pártot 1945 májusában oszlatták fel.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

O-Ö

Ochrana A cári titkosszolgálat.

PARÁDI József: Hírszerzés és határőrizet az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 53-84.p. HU-ISSN 1216-6774.

Országos Széchényi Könyvtár Magyarországi legnagyobb könyvtára, amely a világ egyetlen olyan hungarológiai gyűjteménye amelynek a gyűjtőköre kiterjed a magyar nyelvű kiadványokra és a magyarságról szóló idegen nyelvű kiadványokra egyaránt. A könyvtárat 1802. XI. 25-én gróf SZÉCHÉNYI Ferenc alapította.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Osztrák Császári Darabont Testőrséget 1790-ben állították fel az osztrák császár és közvetlen környezet által használt épületek őrzése céljából.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

P

Pest Megyei Levéltár Pest Vármegye intézményeinek iratanyagát feldolgozó és tároló intézmény.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

R

Rendészeti Hivatal az Erkölcsrendészeti Bizottság és a Könyvellenőrző Bizottság egyesítésével a HABSBURG-birodalom egészére kiterjedő hatáskörrel a politikai rendőri teendők ellátására állították fel a Rendészeti Hivatalt az alsóausztriai tartományi kormány felügyelete alá helyezve, amely 1872-ig működött, amikor Rendőr Igazgatósággá átszervezték.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Rendőr Igazgatóságot 1872-ben hozták létre a Rendészeti Hivatal átszervezésével a HABSBURG-birodalom teljes területére kiterjedő hatáskörrel a politikai rendőri teendők ellátása céljából.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Royal Canadien Mounted Police [Kanadai Királyi Szövetségi Rendőrség]

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

S-Sz

Sondereinsatzkommandó (SD) Speciális Osztag. A Harmadik Német Birodalom egyik fegyveres alakulattípusának elnevezése.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

U-Ü

Udvari Császári Bizottságot 1798-ban állították fel a birodalom politikai rendőri ügyeinek legfőbb szervezeteként.

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

Udvari -Rendőri Hivatalt 1793-ban hozták létre a HABSBURG-birodalom legfelsőbb politikai rendőri teendőit ellátó kormányiroda átszervezésével az elődtestület feladatkörének meghagyásával. 1801-ban a hivatalba beolvasztották a hasonló teendőket ellátó Udvari Császári Bizottságot

PARÁDI József: A magyar rendvédelem 1867-1918. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XVII.évf. (2017) 53.sz. 33-52.p. HU-ISSN 1216-6774.

V-W

Veszprém Megyei Levéltár Veszprém Vármegye intézményeinek iratanyagát feldolgozó és tároló intézmény.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

WIESENTHAL Simon Központ 1977-ben létrejött szervezet, mely a neonáci csoportok megfigyelését a neonáci eszmék elleni tevékenységet tűzte ki céluk maga elé.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

Y

Yad Vashem Intézet Izrael 1953-ban alapított hivatalos állami holokauszt emlékközpontja.

VERBOVSZKI Sándor: Az eljárás lezárult ítélet nélkül. A dr. CSATÁRY László Lajos ügy jogi és kriminalisztikai anomáliái a dokumentumok tükrében. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis),* XXVII.évf. (2017) 53.sz. 97-144.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2017. február 17-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Társaság által szervezett magyar közbiztonság-történeti tudományos szimpozion-sorozatnak *„A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek a polgári magyar állam rendvédelmének szolgálatában”* című XVII. szimpozionján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

A „Rendvédelem-történeti Füzetek” (Acta Historiae Praesidii Ordinis)
HU ISSN 1216-6774 tudományos periodika szerkesztőségének
kéziratokkal szemben támasztott igénye

1. Olyan kéziratokat fogadunk el, ami megfelel az „első közlés” kívánalmainak.

2. A tudományos művekkel szembeni igénytámasztásnak megfelelő alkotásokat közlünk. Hivatkozási jegyzetek nélküli kéziratot és hiányos, illetve pontatlan hivatkozásokat általában nem közlünk!

3. Végleges szövegű kéziratra tartunk igényt, mert a leadott kéziratban szerzői korrekcióra már nem nyílik lehetőség. Konferencia-előadásokat, azok kivonatait stb. nem közölünk. A konferencia-előadás előzménnyel rendelkező tanulmányokat ugyanazon feltételekkel közöljük, mint az ilyen előzményekkel nem rendelkező alkotásokat. A szerkesztőség által a kiadói tervbe felvett teljes tanulmányokat (szöveg, jegyzetek, mellékletek, stb.) független lektor — szükség esetén lektorok — véleményezik. A lektori észrevételek elfogadásával, a szerző és a lektor közötti megállapodás alapján kerül sor az alkotások publikálására.

4. A kéziratokhoz 600 és 1000 karakter közötti terjedelmű rezümét is kérünk.

5. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot arra, hogy a szövegben stiláris változtatásokat eszközöljön, illetve a hivatkozási jegyzeteket kiegészítse, továbbá véleményének helyt adjon az írásban, a szerkesztőség feltüntetésével. A szerkesztőség a hozzá érkezett kéziratokat és tartozékait nem őrzi meg, és nem küldi vissza, de az elfogadásról, illetve elutasításukról értesíti a szerzőket. A közlésre elfogadott kéziratok szerzőinek a szerkesztőség tiszteletpéldányt küld.

6. Periodikánkban az évszázadokat – az idézetek, címek kivételével – római számmal jelöljük.

7. A szövegben előforduló neveket mindig teljességre törekvően kell feltüntetni akár személy, intézmény, vagy földrajzi névről van szó. Személyneveknél a vezetéknév és keresztnév mellett a kérdéses időpontban érvényes nemesi rangot, rendfokozatot, illetve beosztást is fel kell tüntetni együttesen a szerzett címekkel pld. doktorátus stb. A megváltoztatott személynevek esetében az eredeti nevet tüntetjük fel utána pedig a módosított nevet zárójelben. A helységneveknél mindig a magyar nevet kell feltüntetni. Ha más neve is van, és azt a közlendő érthetősége megkívánja, akkor az idegen nyelvű nevet zárójelben kell a magyar név mögött feltüntetni. Intézmények esetében a teljes hivatalos nevet kell használni, mögötte zárójelben a rövidített nevet.

8. A publikálásra küldött anyagokkal szembeni technikai elvárások.

Margó: 2 cm, a kötésnél 3 cm.

Bekezdések csak a bekezdés formátumban beállított bekezdést fogadunk el: - nagy bekezdés 0,65 cm;
- kis bekezdés 0,32 cm;
- címek után tompa bekezdések;
- felsorolások kisbekezdésként, egységesen gondolatjellel;
- bekezdések között sor nem marad ki.

Betűk: - Times New Roman;
- méret 11-es a szövegben, 9-es méret a jegyzetekben, mellékletekben, továbbá a rezüméknél.

Címek: - tanulmánycímek sorközépen, alattuk is felettük is sor marad ki, tanulmánycímekbe a szerzők neve is beleértendő;
- fejezetcímek balra zárva, számozás esetén szám a cím előtt, csak felettük marad ki sor alattuk nem;
- címek vastagítva, mellékcímek döntve is;

Hivatkozások: - végjegyzetként a tanulmányok szöveges részét követően;
- szövegben felsőindexben vastagítva;
- végjegyzetben felsorolásként;
- a tudományos közlés igényeinek megfelelően.

Személynevek: családi név kapitälchen-ben.

Jogszabályok: - törvény = évszám / a törvény római száma tc. rövidítéssel és a cím;
- rendelet = rendeletszám / évszám majd zárójelben a megjelenés dátuma a hónap jelölése római számmal a napja pedig arab számmal, a kiadó szervezet rövidítésével, majd a cím, a megjelenést tartalmazó közlöny címe, évfolyama, a kiadás éve, a közlöny száma és a tól - ig oldal ahol a rendelet megjelent.

Mellékletek: - a jegyzetek után;
- minden mellékletnek címe és száma van (cím: sorközépen döntve és vastagítva, szám: jobb felső sarokban döntve, a számozás római számmal);
- a melléklet alján a forrás megjelenítése az egyszerűsített bibliográfiai leírás szabályainak megfelelően;
- több melléklet esetén — a mellékleteket megelőzően — mellékletek jegyzékét kell elhelyezni, amely a mellékletek számát, címét és oldalszámi elhelyezkedését tartalmazza;
- a mellékletek jegyzékének írásmódja megegyezik a felsorolásokéval.

9. A kéziratok szövegében ábrák, diagrammok, táblázatok képek stb. nem helyezhetők el. Azokat mellékletként kell a szöveghez csatolni.

10. A hivatkozási jegyzetszámokat a szövegben felső indexben és vastagítva kérjük elhelyezni. A jegyzetekben a mű szerzője és címe mellett a kiadás helyét, idejét és a kiadót is kérjük feltüntetni.

- A szerző családi **nevét** kapitälchen betűvel szedjük. Több szerzős mű esetén a nevek közé gondolatjelet helyezünk. Csak a szerző nevét (vezeték és keresztnév) közöljük, tudományos és oktatói fokozatok, rangok, címek, tisztségek és beosztások közlése nélkül. A szerzői álnevet a szerző neve után közvetlenül szögletes zárójelben tüntessük fel. Gyűjteményes mű szerkesztőjének neve után kerek zárójelben a (*szerk.)* formulát használjuk függetlenül attól, hogy a műben főszerkesztőként vagy felelős szerkesztő stb. tüntették fel. A gyűjteményes kötetek egy tanulmányának jelölésekor először a tanulmány szerzőjének nevét kell közölni, majd a címet kurziválás nélkül, ezt követően az „In" szócska (mivel mondatkezdő szónak minősül, ezért nagy kezdőbetűvel kezdődik, utána pedig nem teszünk pontot vagy kettőspontot) után a bibliográfiai tételt. Amennyiben az idézni kívánt tanulmány szerzője azonos a kötet szerkesztőjével, akkor az „*ugyanő"* szó rövidített változatát „ *uő"* kell használni az „*In"* szócskát követően. Háromnál több szerző esetén csak az első szerző nevét közöljük, majd utána a latin „*et alii = és mások"* rövidített változatát „*et al."* írjuk. Háromnál több szerzős mű esetén – amennyiben az egyik szerző egyben a mű szerkesztője is – az ő nevét kell feltüntetni egyedül. Másodlagos szerzőségi adatokat a jegyzetekben indokolt esetben célszerű feltüntetni. A másodlagos szerzőségi adatokat a cím után kell elhelyezni. A fordította, sajtó alá rendezte, illusztrálta, utószót írta stb. jelölést követi(k) a másodlagos szerzői tevékenységet végző személy(ek) neve(i). Amennyiben a hivatkozott mű szerzőjét és szerkesztőjét a kiadványon nem tüntették fel az adatközlés a mű címével kezdődik. Újrahivatkozás esetén elégséges a szerző vagy szerkesztő vezetéknevének feltüntetése.

- A szerző vagy szerkesztő nevét követően kettőspont után következik **a mű címe.** A címet és az alcímet – ha van – kurziváltan kell szedni. A sorozatcímet mindig a bibliográfiai leírás végén ferde zárójelben kell közölni, kurziválás nélkül. A cím, alcím és sorozatcím után pont kerül. Több kötetes művek esetén a cím után következik a kötetszám pl. 1.köt. ezt követően pedig a kötetcím kurziváltan a végén ponttal. Ha egy kiadvány sok kötetből áll, vagy a kötetnek szerkesztői vannak, a köteteket analitikusan, kötetre lebontva kell szerepeltetni, ahol – a kiadvány átfogó jelölése (a kiadvány címe kurziváltan, a kiadás helye és a kiadó) után – kötetenként kerül feltüntetésre a kötet sorszáma, a címe, a szerkesztő neve és a kiadás ideje. Míg a befejezetlen, több kötetes műre történő hivatkozás esetén a befejezetlenség tényére és a kötetszám és a kiadás évszáma után elhelyezett nagy kötőjellel kell utalni. Gyűjteményes kötetek és periodikumok esetében csak a kötet, illetve a periodikacímet kurziváljuk. A periodikacím a hivatkozott mű szerzőjének és címének feltüntetése után következik. Periodikumok esetében a folyóirat szerkesztőjének a jelölése elmarad. Idegen nyelvű műre történő hivatkozás esetén ugyanazon adatokat, ugyanazon sorrendben kell közölni, mint a magyar nyelvű alkotás esetében. Az eltérés csupán annyi, hogy a cím magyar fordítását szögletes zárójelben közöljük az eredeti nyelvű cím után. A bibliográfia tétel többi elemének a fordítása nem szükséges. Az idegen nyelvű címet kurziváljuk. Amennyiben idegen nyelvű műről magyarra fordított alkotásra hivatkozunk a szerző neve után a magyar nyelvű cím következik kurziválva, majd – szögletes zárójelben – a mű idegen nyelvű címe. Ezután pedig a Ford. rövidítés után a fordító neve. A hivatkozás többi része mindenben megegyezik a magyar nyelvű alkotásokéval. Gyűjteményes kötetek és periodikumok címeit általában nem fordítjuk le. Ezen kiadványban közzé tett alkotások címei esetében pedig ugyanúgy kell eljárni, mint a monográfiáknál.

- Mű címét követően kerül sor a **kiadás helyének** a feltüntetésére. A kiadás helyének – amely minden esetben a településnév – feltüntetését vesszővel zárjuk. Amennyiben a kiadványon nem szerepel a kiadás helye, ezt a tényt a latin *sine loco = hely nélkül* kifejezés rövidítésével *s.l.* jelöljük. Periodikum esetében a kiadás helyének feltüntetése elmarad. A periodikum kurzivált neve után, vesszőt követően, az évfolyam római számmal való jelölése és az évfolyam = évf. rövidítés következik. Kéziratokra történő hivatkozások esetében a szerző és a cím után a kézirat jellegének (disszertáció, dokumentáció, kézirat, kandidátusi értekezés stb.) a rögzítése történhet. A kézirat jellegének jelölése után zárójelben jelölhető az intézmény neve, ahol a kézirat készült. Ezt követi a „Kézirat." megjegyzés után a létrehozás helységének, majd a létrehozás évének a jelölése.

- A kiadás helyét követi a hivatkozásban a **kiadás évszáma**. A kiadás évszáma után – ugyanúgy, mint a kiadás helye után – vesszőt írunk. Amennyiben a műben nem tüntették fel a kiadás idejét, azt latin *sine anno = év nélkül* kifejezés rövidített változatával *s.a.* kell helyettesíteni. Kéziratok esetében a kézirat létrehozásának évszámát – a létrehozás helységének jelölését követően – rögzítjük. Periodikumok esetében a kiadás évfolyamát követően a kiadás évét zárójelben arab számmal, majd a folyóirat számát jelöljük szintén arab számmal pl. (1996) 1.sz. Amelyik periodikumon feltüntetik ott az évfolyamszámot is jelölni kell. Ebben az esetben a periodikum címe utáni vesszőt követően az évfolyam római száma következik ponttal és az évfolyam szó rövidítésével évf., majd a kiadás évszáma zárójelben és a lapszám arab számmal és ponttal, utána pedig a szám szó rövidítése = sz.

- A hivatkozások bibliográfiai adataiban a következő elem **a kiadó** jelölése. A kiadó neve után pontot teszünk. Periodikumok esetében a kiadót nem jelöljük. Kéziratok esetében a kiadó feltüntetésére értelemszerűen nem kerülhet sor. Amennyiben a műben nem szerepel a kiadó, azt a latin *sine nomine = kiadó nélkül* kifejezés rövidített változatával *s.n.* kell helyettesíteni.

- A hivatkozások végén az **oldalszámok** állnak. Amennyiben a hivatkozást sorozatcím zárja a sorozatcím ferde zárójele után következnek az oldalszámok. Az oldalszámok jelölésére a latin *pagina* szó rövidítését *p.* használjuk. Az oldalszámok tekintetében hivatkozhatunk egy oldalra pl. 45. p. vagy egy intervallumra pl. 65-78.p. Gyűjteményes kötetek és periodikák esetében fel kell tüntetni — a hivatkozott oldalszámon túl — az alkotás kezdő és befejező oldalszámát is a két oldalszám között kötőjel használatával.

- A hivatkozott alkotásokat közlő kiadványok **ISSN**, illetve **ISBN** számát, valamint — a periodikák kivételével — a kiadvány teljes oldalszámát is kérjük feltüntetni a bibliográfiai adatsor végén. Sorozatok esetében pedig a sorozat ISSN számát is kérjük a sorozat címét és a kiadvány számát követően.

- **Újrahivatkozásnál** a latin *opus citatum = idézett mű* rövidítését *op.cit.* használjuk. Újrahivatkozásoknál a szerző vagy szerkesztő vezetéknevét követően, kettőspont után következik az op.cit. ha a teljes műre hivatkozunk. Amennyiben meghatározott oldalak képezik a hivatkozás tárgyát, az oldalakat kell feltüntetni az után ugyanúgy, mint az előző hivatkozásnál. Abban az esetben, ha azonos szerzőnek több művére is újra hivatkozunk, akkor a szerző vezetéknevét követően a mű címét is fel kell tűntetni az op.cit. jelöléssel, majd az újrahivatkozási oldalak feltűntetésével.

Ha az újrahivatkozott művön nem tüntették fel sem a szerzőt, sem a szerkesztőt, a cím rövidített változatát használjuk, ezt követi újrahivatkozás esetén az op.cit. jelölés. Amennyiben két egymást követő jegyzetben ugyanarra a műre hivatkozunk a latin *loco citato=ugyanott* kifejezés rövidített változatát *loc.cit.* jelölést használjuk. Például loc.cit. 23.p. Ha két egymást követő jegyzetben ugyanannak a szerzőnek két különböző művére hivatkozunk akkor a latin *idem (nőnemben) eadem=ugyanő* rövidítést használjuk a szerző neve helyett.

11. Jogszabályra hivatkozásnál magyar törvény esetében a kiadás évét követő perjel után a törvény római száma után pont következik, majd amennyiben 1945 előtti törvényeknél a tc. = törvénycikk (mint a törvény testének — Corpus Juris — része), 1945 után pedig a tv. azaz törvény jelölést kell használni. Ezt követően kell feltűntetni a törvény pontos és teljes címét.

Törvénynél alacsonyabb szintű magyar jogszabályok esetében (rendeletek, határozatok, utasítások, parancsok, intézkedések, stb.) a jogszabály arab számát követően perjel után a kiadás éve majd zárójelben a jogszabály megjelenésének hónapja római számmal és napja arab számmal következik. Ezután a kibocsátó rövidítését és a jogszabály jellegének a rövidítését (r. = rendelet , hat. = határozat , út. = utasítás , pcs. = parancs , int. = intézkedés stb.). majd a jogszabály pontos címét kell feltűntetni. Ezeket az adatokat követi döntve a közlöny címe, római számmal évfolyama, zárójelben arab számmal kiadás éve, majd a lap száma és azoknak az oldalaknak a kezdő és befejező oldalszáma ahol a jogszabály megjelent végül pedig a közlöny ISSN száma. Amennyiben a jogszabály nem közlönyben jelent hanem levéltárban lelhető fel, akkor a közlönyadatok helyett a pontos levéltári jelzetet kell feltűntetni. Amennyiben a jogszabály jogszabálygyűjteményben érhető el a kötet teljes bibliográfiai adatait kell feltűntetni.

Külföldi jogszabályok esetében az adott országra és korra jellemző rövidítéseket kell használni a feltalálhatósági hely pontos megjelölésével a magyar jogszabályok felellhetőségének megjelölésére vonatkozó követelményekkel megegyezően.

12. Világhálón megjelent alkotásokat általában nem tekintjük hivatkozásértékűnek. Az világhálós folyóiratok esetében akkor tekintjük a hivatkozást közölhetőnek ha az érintett folyóiratra a papír alapú folyóiratokkal megegyező bibliográfiai adatsorral lehet hivatkozni.

13. A kéziratokat Microsoft Word program szerint rögzítve az email címünkre küldve fogadjuk el.

14. Kiemelés vastagítással történik.

15. A szerzőkről szerzői jegyzék készül, amely az impresszum mellett kerül feltüntetésre. Ezért kérjük, hogy a szerzők a „szerzői űrlapot" érelemszerűen kitöltve juttassák el a szerkesztőség e-mail címére. A szerzőknek lehetőségük nyílik arra is, hogy úgynevezett írói álnéven jelentessék meg alkotásukat. Nem publikus célzattal – a szerkesztőség számára – ebben az esetben is kérjük a szerző vezeték- és keresztnevének a feltüntetését. A szerzőkkel való kapcsolattartás lehetősége érdekében kérjük a szerzők telefon- és faxszámait, illetve az email és posta címeit pontosan feltüntetni.

16. A szerzőknek a szerkesztőség szerzői honoráriumot nem fizet. A szerzők alkotásuknak a szerkesztőséghez küldésével elfogadják, hogy művük szerkesztett változata a kiadványban megjelenjen.

17. A szerkesztőség etikátlannak tartja, ha az érintett témakör tekintetében a szerzők elmulasztják feltűntetni az eredeti feldolgozást tartalmazó művet. Ilyen esetekben a jegyzeteket a szerkesztőség kiegészíti.

SZERZŐI ŰRLAP

A Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság (SZBMRTT) kitöltött és e-mail-en továbbított szerzői űrlapot, valamint digitalizált arcképfotót kér a rendezvényein előadóktól és a periodikáiban alkotásaikat publikálni kívánó szerzőktől. Az adatkezelés kizárólag a formanyomtatvány céljára irányul, az SZBMRTT azokat harmadik személynek nem adja át.

A szerzői úrlap hármas célt szolgál. Egyrészt arra hivatott, hogy zökkenőmentes kapcsolat alakulhasson ki a szerzőkkel, illetve előadókkal. Másrészt — a későbbi esetleges jogviták megelőzése céljából — tisztázza a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Praesidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikában publikálásra kerülő alkotások jogi helyzetét. Végül pedig megfelelő információt biztosítson a szerzői ismertetők számára.

Annak ellenére, hogy a rendvédelem-történeti konferenciákon elhangzott előadások tanulmánnyá fejlesztett változatai nem automatikusan kerülnek fel a rendvédelem-történeti periodikák hasábjaira, hanem csak akkor, ha a közlési feltételekben foglaltaknak megfelelnek, célszerű minden előadónak és szerzőnek ugyanazon űrlapot kitölteni és fényképet küldeni.

Az űrlap tartalma és a fotó:

- előadók esetében a konferenciát ismertető előzetes tájékoztatóban és — amennyiben az alkotás tartalma harmonizál a periodika közlési feltételeiben foglaltakkal — a Rendvédelem-történeti Füzetek, vagy a Rendvédelem-történeti Hírlevél számainak szerzői ismertetőjében;
- szerzők esetében pedig a Rendvédelem-történeti Füzetek, vagy a Rendvédelem-történeti Hírlevél számainak szerzői ismertetőiben kerül publikálásra.

A Rendvédelem-történeti Füzetek és a Rendvédelem-történeti Hírlevél a hagyományos papír alapú formában korlátozott példányszámban kerül előállításra. Emellett azonban mindkét periodika megjelenik a világhálón a

Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság honlapján
http://www.szbmrtt.atw.hu
az Országos Széchényi Könyvtár, Elektronikus Dokumentum Központja,
Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívumának a honlapján
http://www.epa.oszk.hu

A kapcsolattartás érdekében kérjük*

Név: ……..……Írói álnév …….……..……

Tanulmány címe :……..…...……

……

Postacím :……..……..

Telefon :……..Fax :…...……

Mobil :……E-mail :……..……

Munkahely neve :……..

Munkahely címe ……..……..

Telefon :……..……..Fax :…….……

* Abban az esetben indokolt a kitöltés, ha eltér a korábban már kitöltött űrlapon közöltektől.

SZERZŐI ISMERTETŐ**

<table>
<tr><td colspan="3">Tanulmány / előadás címe</td></tr>
<tr><td colspan="3">szerző / előadó neve</td></tr>
<tr><td>- tudományos fokozat —

- oktatói fokozat —

- kutatási terület —</td><td>Arcképfotó</td><td>Az alkotó / előadó szerzőségével publikált, a tudományos közléssel szemben támasztott igényeknek megfelelő

- könyvek:
- könyvrészek:
- tanulmányok:
- egyéb tudományos közlemények:
- független idézetek:
- Hirsch index:</td></tr>
<tr><td colspan="3">A publikációinak, illetve alkotásai citációinak bibliográfiai adatait tartalmazó nyilvános adatbázis elérhetőségének a világhálós címe:</td></tr>
<tr><td colspan="3">Fontosabb tudományos közéleti tagságok és tisztségek</td></tr>
</table>

** Több tudományos és oktatói fokozatot abban az esetben közlünk, ha azok több tudományágban születtek, illetve több intézményhez kapcsolódnak. Mivel a rendfokozatok, valamint az egyéb rangok és címek a tudományos tevékenység tekintetében irrelevánsak, azok közlésétől eltekintünk. Függetlenül az aktuális jogi szabályozástól minden disszertációt tudományos fokozatnak tekintünk, amit nem a diplomaszerzési eljárás keretében kaptak. A humán- és állatorvosi, valamint a jogi doktorátusok tekintetében e tudományágak megjelölését is kérjük az egyértelmű helyzetek létrehozása érdekében. A kutatási terület megjelöléseként nem egy tudományágat kérünk feltűntetni, hanem a konkrét kutatási terület megnevezését várjuk. Publikációinak, illetve alkotásai citációinak bibliográfiai adatait tartalmazó nyilvános adatbázis világhálós címének közlése esetén tudományos publikációi számszerűsített adatait és a Hisrsch-index számát nem feltétlenül kell rögzítenie. A szerzőkről fehér ingben nyakkendővel, zakóban készült felvételt várunk a hölgyektől pedig hasonló öltözetű fényképet kérünk>

Tanulmány / előadás ismertetője
(600 – 1000 közötti karakter terjedelemben)

Alkotásom közlését, illetve az űrlapon feltüntetetteket térítésmentesen biztosítom a *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1216-6774 és / vagy a *Rendvédelem-történeti Hírlevél (Nuntiotones Historiae Preasidii Ordinis)* HU-ISSN 1785-3257 periodikák számára. Engedélyem a magyar nyelvű kiadásra vonatkozik, amely a periodikákban vagy az ahhoz kapcsolódó kiadványokban — több ízben — is megjelenhet, ezen publikációk szerzői honorá-riumáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondok. Az adatok kitöltésével és megküldésével hozzájárulok azok Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság általi kezeléséhez.

Dátum

……
aláírás

A magyar rendvédelmi testületek és az önkormányzati szervezetek kapcsolata 1848-1945
I.évf.(1991) 1.sz.

0001 **URBÁN Aladár:** Az 1848/49-es szabadságharc rendvédelmi testületei…….. 7.p.

0002 **ZACHAR József:** Az Osztrák-Magyar Monarchia örökös tartományinak rendvédelmi testületei..…… 17.p.

0003 **PARÁDI József:** A dualista Magyarország rendvédelmi testületei és az önkormányzatok kapcsolata. 30.p.

0004 **SZAKÁLY Sándor:** Néhány gondolat a volt Magyar Királyi Csendőrségről…….. 38.p.

0005 **MOKÁNY József:** Elméleti és tudományos igényű tevékenység a magyar rendvédelmi szerveknél 1867-1945…….....45-54.p.

A rendvédelem-történet kutatásának, feldolgozásának és oktatásának időszerű kérdései
I.évf.(1991) 2.sz.

0006 **KIRÁLY Béla:** A hadtörténelmi oktatás bevezetése az Egyesült Államokban és az amerikai hadtörténelem néhány kiemelkedő eseménye…….. 7.p.

0007 **SZABÓ Miklós:** A hadtörténelem oktatásának helyzete és feladatai a magyar honvédség katonai tanintézeteinél…….. 21.p.

0008 **KESERŰ István:** A Szemere Bertalan Rendvédelem-történeti Társaság és a rendvédelem-történeti oktatás…….. 25.p.

0009 **PARÁDI József:** A rendvédelem-történeti tantárgy a Rendőrtiszti Főiskola oktatási rendszerében és a rendvédelem-történeti kutatás jövőbeni feladatai…… 29.p.

0010 **ŐRY Károly:** A helyes magyarság- és nemzettudat kialakításának lehetőségei a rendőrtiszti képzésben……. 37.p.

0011 **TÓTH Tihamér:** A rendvédelem intézményrendszerének kialakulása és fejlődése…….. 41 44.p.

Tradíció és korszerűség
II.évf.(1992) 3.sz.

0012 **URBÁN Aladár:** Tervek és eredmények az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idején az önálló magyar rendvédelmi szervek létrehozására…….. 11.p.

0013 **PARÁDI József:** A dualizmus közrendvédelmi szerveinek jellemzői és tevékenységük tapasztalatai…… 21.p.

0014 **SZAKÁLY Sándor:** A két világháború közötti rendvédelmi szervek tevékenységének néhány jellemzője….. 29.p.

0015 **KESERŰ István:** A rendvédelmi szervek a második világháború idején és az azt követő években…..…..... 35.p.

0016 **BOBÁK Artúr:** A rendőrség és a határőrség testületi napjainak alternatívái…….……. 43.p.

0017 **KORINEK László:** A korszerűség kérdése rendvédelmi szerveink fejlesztésében……..... 49.p.

0018 **CSEREI Attila:** Gondolatok a rendvédelmi testületek etikai hagyományairól (1867-1945)……. 57.p.

0019 **ZACHAR József:** Tradíció és folyamatosság az osztrák rendvédelmi szerveknél…..……..……. 65.p.

0020 **HEGEDŰS Antal:** Dél-magyarországi falurendészet 1848 előtt 75.p.

0021 **ŐRY Károly:** Rendvédelem-történeti oktatás a Rendőr-tiszti Főiskolán……. 81.p.

0022 **SÁNDOR Vilmos:** Történelmi szemlélet a jövendő határőrtiszti nemzedék felsőfokú képzésében……. 87.p.

0023 **MOCSÁRI Sándor:** Hagyományok és tapasztalatok felhasználása a rendőrtiszthelyettes képzésben…… 91-95.p.

A dualista Magyarország rendvédelme
III.évf.(1993) 4.sz.

0024 **KESERŰ István:** Történelmi hűséggel. Társaságunk hároméves útja…….. 3.p.

0025 **ZACHAR József:** A politikai irányzatok rendvédelmi koncepciói a dualizmus korában…... 8.p.

0026 **PARÁDI József:** A magyar királyi határrendőrség, a magyar határőrizet szakmai vezető testülete…. 21.p.

0027 **SZAKÁLY Sándor:** A magyar királyi csendőrség, az első központosított magyar közbiztonsági őrtestület…….. 51.p.

0028 **BOTOS János:** A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában……. 59.p.

0029 **MEZEY Barna:** A modern magyar polgári börtönügy alapjainak kialakítása a dualizmus első éveiben…….... 70.p.

0030 **SUBA János:** A dualista Magyarország államhatárának változása 1868-1918 között…….. 87.p.

0031 **BENCZE László:** Osztrák rendteremtés a forradalom leverése után…… 102p.

0032 **KESERŰ István:** A rendvédelmi szervek tiszti utánpótlása és tisztképzése a dualizmus időszakában……..... 109p.

0033 **BORSI József:** "A közszolgálati ágak legterhesebbike…" Rendőrségkép a századforduló magyar sajtójában…… 126p.

0034 **FORRÓ János:** A csendőrség története. A csendőr őrs…….. 132p.

0035 **LUGOSI József:** A rendvédelmi testületek fegyverei 1868-1918……..…….. 152p.

0036 **SÁGVÁRI György:** Csendőr és rendőr egyenruhák a dualizmus-kori Magyarországon….. 161p.

0037 **SALAMON Iván:** A pénzügyőri egyenruha történetéből 1868-1947……..…… 170p.

0038 **SZIKINGER István:** A rendvédelem jogi szabályozása a dualizmus korában…..……..... 187198p.

Háború, forradalom, trianon
IV.évf.(1994) 5.sz.

0039 **MEZEY Barna:** A kivételes hatalom…….....4.p.

0040 **ZACHAR József:** Az osztrák-magyar haderő rendfenntartó szerepe az első világháború idején.....7.p.

0041 **PARÁDI József:** Áttérés a háborús határőrizetre az első világ-háború előtt……..…..... 13.p.

0042 **HESZTERA, Franz:** Die Kommandostrukturen der Gendar-merie von 1850 bis 1993…….. 18.p.

0043 **HESZTERA, Franz:** A csendőrség parancsnoklási rendszere 1850 és 1993 között.....28.p.

0044 **TÓTH László:** A Képviselőházi Őrség születésének története……..... 36.p.

0045 **ŐRY Károly:** A rendvédelmi szervek az első világháború, az őszirózsás forradalom és a proletárdiktatúra időszakában…….... 42.p.

0046 **Szakály Sándor:** Az Osztrák-Magyar Monarchia hadseregének tábori csendőrsége……. 55.p.

0047 **Joó Gábor:** A pénzügyőrség háborús feladatai…. 59.p.

0048 **Suba János:** A trianoni országhatárok kitűzésének politikai és technikai kérdései……. 61.p.

0049 **Bacsa Gábor:** A magyar-jugoszláv (S.H.S.) határmegállapító bizottság működése 1921-1924..... 65.p.

0050 **Zsiga Tibor:** A trianoni békeszerződés revíziója Nyugat-Magyarországon……... 71.p.

0051 **Ernyes Mihály:** A közrend és a közbiztonság helyzete Baranya megyében a szerb megszállás idején… 74.p.

0052 **Hegedűs Róbert:** A magyar biztonságpolitika 1912-1925……. 76.p.

0053 **Botos János:** A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912 és 1926 között…..... 80.p.

0054 **Keserű István:** A rendvédelmi szervek újjászervezése és tevékenysége az első világháború és a forradalmak után (1919-1924)…….....….. 83.p.

0055 **Komáromi Gábor:** A Magyar Királyi Csendőrség szervezeti változásai 1919 és 1925 között……..…….. 90.p.

0056 **Szakály Sándor:** Egy életút vázlata Osváth László 92-95p.

A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme
V.évf.(1995) 6.sz.

0057 **Bacsa Gábor:** Határrend és határforgalom Magyarország déli határán (1921-1941)…..……..... 5.p.

0058 **Bonhardt Attila:** Egy rendvédelmi szerv mögé rejtett honvédségi alakulat rövid története (A M. Kir. Államrendőrség központi újonciskolája)…..…….…….. 12.p.

0059 **Botos János:** A Magyar Királyi Belügyminisztérium és egy klasszikus belügyminiszter a két világháború között….16.p.

0060 **Fazakas László:** A Magyar Királyi Testőrség, a Magyar Királyi Koronaőrség és a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség a két világháború között……. 27.p.

0061 **Joó Gábor:** A vámhivatalok és a pénzügyőrség a két világháború között…….…… 39.p.

0062 **Kedves Gyula:** Paraszti fegyverből díszjelvény (a testőr- illetve koronaőr-alabárd kialakulásának története) 48.p.

0063 **Kiss István Géza:** A déli határőrizet kialakulása és sajátosságai Trianon után…….. 51.p.

0064 **Lugosi József:** A rendvédelmi testületek fegyverei 1868-1918…….....……... 56.p.

0065 **Mezey Barna:** Rendvédelmi jog a két világháború között…… 61.p.

0066 **Parádi József:** A magyar állam határőrizete a két világháború között…….. 64.p.

0067 **Rácz Lajos:** A fővárosi rendőrség működése a két világháború között……. 76.p.

0068 **Ravasz István:** A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi jogosultságai……... 81.p.

0069 **Ságvári György:** A rendvédelmi testületek egyenruházata a két világháború között Magyarországon 89.p.

0070 **Somorjai Béla:** A Magyar Királyi Koronaőrség helytállása a korona és a koronázási ékszerek megőrzésében (1944-1945)…….....94.p.

0071 **Suba János:** A terület-visszacsatolások határkijelölő munkálatai 1938 és 1941 között…….....98.p.

0072 **Szakács Gábor:** A rendőrképzés helyzete a két világháború között…….....104.p.

0073 **Szakály Sándor:** A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941……...….122 129p.

Háborúból diktatúrába
VI.évf.(1996) 7.sz.

0074 **Bacsa Gábor:** Határőrizet a Dráva mentén a Muraköz megszállása után…….....6.p.

0075 **Dettné Légrády Ilona:** A Vám- és Pénzügyőrség 1940 és 45 között……..... 12.p.

0076 **Ernyes Mihály:** A rendőrség újjászervezése Pécs-Baranyában 1944-1946……. 17.p.

0077 **Fazakas László:** A Nemzetgyűlési Őrség és a köztársasági elnök testőrsége szervezete és tevékenysége 1945-1950…… 24.p.

0078 **Gáspár László:** A határőrizet szervezeti változásai 1945 és 1950 között…….…..... 29.p.

0079 **Keserű István:** Rendőrség és csendőrség Magyarország hadba lépésétől a hadműveletek befejezéséig……..…..... 35.p.

0080 **Kiss István Géza:** A magyar rendvédelemtörténet hagyományai, muzeális emléktárgyainak gyűjtése, feldolgozása, bemutatása egy leendő magyar rvt. Múzeumban……..... 46.p.

0081 **Lőrincz József:** Büntetőpolitika és börtönügy a koalíciós korszakban (1945-1949)….....52.p.

0082 **Mezey Barna:** Törvényesség és rendvédelem Magyarországon (1945-1949)……....63.p.

0083 **Nagy György:** A határforgalom és ellenőrzése 1945-1950 között…….....68.p.

0084 **Parádi József:** A magyar rendvédelem sajátosságai és fejlődési periódusai a második világháború előtt és után…….....… 80.p.

0085 **Ravasz István:** A Kárpát-medence hadászati jelentősége a II. világháború végéig……..... 90.p.

0086 **Suba János:** Magyarország határainak kijelölése az 1947. évi párizsi békeszerződés alapján.. 98-107p.

A napóleoni közbiztonsági őrtestület útja Párizstól — Itálián és Ausztrián keresztül — Budapestig
VII.évf.(1997) 8.sz.

0087 **Bacsa Gábor**: A csendőrség részvétele Zala megye határőrizetében……..... 5.p.

0088 **Csapó Csaba:** A Magyar Királyi Csendőrség fegyverhasználati jogáról 1881-1914..... 12.p.

0089 **Csóka Ferenc**: Csendőrség és hírszerzés 1930-1945……..……. 17.p.

0090 **Domokos Sándor:** A Kanadai Királyi Lovas Csendőrség…….…….....21.p.

0091 **Ernyes Mihály:** Pandúrság helyett csendőrség Baranyában……..…..27.p.

0092 **Fazekas Csaba:** A csendőrség és a történelmi egyházak kapcsolatai a Horthy-korszakban az el nem ismert felekezetek kezelése tükrében…… 34.p.

0093 **Forró János:** A csendőrkerület rendvédelmi tevékenységének értékelése…….....41.p.

0094 **Kaiser Ferenc:** Az őrs mindennapi élete…..... 46.p.

0095 **Keserű István:** A Magyar Királyi Csendőrség a második világháború hadműveleteiben…… 57.p.

0096 **Kiss Gábor:** Csendőrök az emigrációban...…..... 60.p.

0097 **Kiss István Géza:** A Magyar Királyi Csendőrség hagyományai, muzeális emlékanyagainak őrzési helyei hazánkban és külföldön…… 62.p.

0098 **Kovács Jenő:** Hadifogságom éveiről…….... 68.p.

0099 **Lugosi József:** A Werndl fegyverek……..…... 73.p.

0100 **Őry Károly:** Maréchaussée-tól a Gendarmerie Nationale-ig (A francia csendőrség történeti előzményei)……. 75.p.

0101 **Parádi József:** A Magyar Királyi Csendőrség megalakulása és működése 1881-1918…….…… 78.p.

0102 **Ravasz István:** Csendőrpuccs vagy zászlószentelés? A budapesti deportálások leállítása…..... 84.p.

0103 **Sallai János:** A határszéli csendőrség fegyverhasználata……..…… 88.p.

0104 **Suba János:** A Magyar Királyi Csendőrség szerepe az északi demarkációs vonalon 1919-1923……. 91.p.

0105 **Szakály Sándor:** A Magyar Királyi Csendőrség 1919-1941……...……..……. 95.p.

0106 **Szelei József:** Katonából csendőr, csendőrből járőrvezető…… 103.p.

0107 **Zachar József:** Fejezetek az osztrák csendőrség történetéből……...…….……...105.p.

0108 **Zeidler Sándor:** A m. kir. Csendőrség rendfokozati rendszere és jelvényei…….....….110 112p.

Gazdasági rendvédelmünk a XIX-XX. században.
VIII.évf.(1998) 9.sz.

0109 **Joó Gábor:** Emlékezés gróf Lónyai Menyhért pénzügyminiszterre…….. 13.p.

0110 **Kiss István Géza:** A Magyar Királyi Pénzügyőrség feladatai a gazdasági rendvédelemben a két világháború közötti időszakban…… 15.p.

0111 **Kövesi László:** Rendőri nyugdíjpénztárak tegnap és ma, szociális gondoskodás…….... 24.p.

0112 **Parádi József:** A magyar határőrizet teendői a nemzetgazdaság védelme terén az Osztrák-Magyar Monarchiában és a két világháború közötti Magyar Királyságban..... 26.p.

0113 **Forró János:** A székesfehérvári csendőrkerület teendői a vagyon elleni bűncselekmények megelőzésében és felderítésében……. 32.p.

0114 **Kaiser Ferenc:** A csendőr őrs gazdaságvédelemmel kapcsolatos feladatai a két világháború között…….. 39.p.

0115 **Simon Ferenc:** A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati teendői a vagyonbiztonság ellen irányuló bűncselekmények megelőzésében és felderítésében.. 45.p.

0116 **Suba János:** A m. kir. Honvédség és az rv. szervek feladatai a Magyarországon átmenő német vasúti szállítmányok szabotázs elleni védelmében a II. vh. alatt…… 49.p.

0117 **Szabó József János:** Egy vádalku tanulságai a XIX. század magyar bűnüldözésében. 61.p.

0118 **Szikinger István:** A gazdaság védelmének tapasztalatai Németországban……. 64.p.

0119 **Kiss István Géza:** A vámhivatalok a két világháború közötti Magyar Királyságban…….. 72.p.

0120 **Őry Károly**: A Vörös Őrség gazdaságvédelmi feladatai……. 78.p.

0121 **Parádi József:** A dualizmus kori magyar pénzügyőrség és Vámhivatalok…….. 82.p.

0122 **Salamon Iván:** Egyenruha, kényelem, demokrácia és gazdasági kihatásai 1868-1993…….. 86.p.

0123 **Bacsa Gábor:** Gazdaságvédelem az 1920-as években a déli határ mentén…….. 92.p.

0124 **Keserű István:** A határőrség szerepe az ország gazdaságának védelmében…….. 100.p.

0125 **Kovács Gyula:** A magyar határőrség aktuális gazdaságvédelmi feladatai a határforgalom ellenőrzésében103.p.

0126 **Nagy György:** A magyar határőrizet (kiemelten a hforg. ell.) szervek gazdasági rendvédelmi feladatainak jellemző sajátosságai a '40-es évek második felétől……... 107.p.

0127 **Sallai János:** A Magyar Királyi Vámőrség gazdaságvédelmi feladatainak tükröződése a korabeli szabályzatokban…….. 111-112p.

A nyugati rendvédelem hatása a XIX-XX. század magyar rendvédelmére
IX.évf.(1999) 10.sz.

0128 **Bacsa Gábor:** A tájékoztató ("T") szervek és a Magyar Királyi Vámőrség…….....5.p.

0129 **Tamáska Endre:** Egy csendőrőrs országos tekintélye……..… 12.p.

0130 **Bobák Artúr:** A magánnyomozás története…19.p.

0131 **Botos János:** Szemere Bertalan, az első felelős magyar kormány belügyminisztere…..... 33.p.

0132 **Csapó Csaba:** Gr. Ráday Gedeon és a szegedi királyi biztosság…….....37.p.

0133 **Davola József:** A katonai rendőrség bemutatása…… 40.p.

0134 **Domokos Sándor:** A polgári rendőrség korszerű alapelvei…… 45.p.

0135 **Fazakas László:** Szemere Bertalan ifjú évei 48.p.

0136 **Gebhardt, Helmut:** Die Österreichische Gendarmerie in der XX. Jahrhundert…….…… 53.p.

0137 **Keserű István:** A rendvédelmi szervek újjászervezése 1919 és 1924 között……...… 59.p.

0138 **Kiss István Géza:** Szociális kérdések és azok megoldásai a Magyar Királyi Pénzügyőrségben…….. 66.p.

0139 **Kósa László:** Rendőrség Budán, Pesten és Budapesten 1849 és 1882 között……...……... 71.p.

0140 **Kósa László:** A közúti közlekedés rendjének szabályozása 1872-től napjainkig, különös tekintettel Budapestre…… 77.p.

0141 **Kövesi László:** Szociálpolitikai érzékenység a rendőri és a BM szerveknél 1990-től napjainkig…….. 88.p.

0142 **Lőrincz József:** Szemere Bertalan és a börtönügy 95.p.

0143 **Parádi József:** A Magyar Királyság rendvédelme (1867-1919)… ……..... 98.p.

0144 **Ravasz István:** A nyilas rendvédelmi testületek… 148.p.

0145 **Sallai János:** Francia, osztrák, magyar csendőrség fegyverhasználata a XIX. században…….. 154.p.

0146 **Simon Ferenc:** Egy kiérdemelt emlékbélyeg és egy nem érdemelt megbélyegzés története…….. 160.p.

0147 **Simon Sándor:** Cegléd város rendvédelme a XVIII-XIX. században……. 164.p.

0148 **Suba János:** A határszéli forgalom szabályozása Magyarországon a XIX.-XX. században……. 167.p.

0149 **Szikinger István:** Az angolszász rendvédelem fejlődésének tendenciái a XIX. századtól napjainkig….. 174.p.

0150 **Szűcs János:** A francia csendőrség helye, feladatai napjainkban……. 189.p.

0151 **Vass Ferenc:** A magyar útlevélrendészet történetének változási folyamatai és fejlődésének tendenciái 1903-tól napjainkig…….. 192.p.

0152 **Zachar József:** Az osztrák rendvédelmi modell történelmi gyökerei…….. 202-206.p.

Szabad mozgás a Kárpát-medencében
X.évf.(2000) 11.sz.

0153 **Bacsa Gábor:** Magyar és jugoszláv optánsok határátlépése……. 10.p.

0154 **Bencsik Péter:** Az útlevélügy jogi szabályozásának változásai és hatásuk a határforgalomra 1903-1941.. 15.p.

0155 **Csapó Csaba:** Utazási okmányok az 1880-as években... 19.p.

0156 **Davola József:** A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1912-ben……. 21.p.

0157 **Kiss István Géza:** A határszéli Magyar Királyi Pénzügyőr szakaszok áttelepítése a területi visszacsatolások után……. 24.p.

0158 **Nagy György:** A határforgalom változásai és az azt meghatározó főbb tényezők a nyolcvanas évektől napjainkig. A határforgalom……. 35.p.

0159 **Parádi József:** Határőrizet és kishatárforgalom a dualizmus alatt és a két világháború között…….. 42.p.

0160 **Ravasz Dezső:** A magyar-román határ hivatalos és nem hivatalos átjárhatósága…….. 54.p.

0161 **Suba János:** Utazási okmányok az I. és a II. világháborúban……. 57.p.

0162 **Suba János:** A budapesti folyamat története…….. 68.p.

0163 **Zinner Tibor:** Az embertelen kollektivitás diadala: A magyarországi németek 1945 utáni kitelepítése…. 72-87.p.

A közigazgatás, a véderő és a rendvédelem kapcsolatának változásai a polgári magyar állam időszakában
X.évf.(2000) 12.sz.

0164 **Dános Valér:** Rendőrség és szociológia avagy rendőrszociológia……. 5.p.

0165 **Finszter Géza:** Honvédelem - rendvédelem 8.p.

0166 **Nagy György:** Kapcsolatkeresés a rendészet, a rendvédelem és a határrendészet között….. 15.p.

0167 **Parádi József:** A rendvédelmi diszciplína Magyarországon…… 23.p.

0168 **Suba János:** A kartográfia és a rendvédelem26.p.

0169 **Zachar József:** Rendvédelem és történelemtudomány…….. 34.p.

0170 **Bacsa Gábor:** A határőrizeti szervek együttműködése a lakossággal, a rendvédelmi szervekkel és a hatóságokkal 1920-1940 között (Szemelvények Zalából)……. 38.p.

0171 **Csapó Csaba:** A Csendőrség és a városok (1881-1914)…… 43.p.

0172 **Davola József:** A tábori csendőrség, mint a Katonai Rendőrség elődje…….. 49.p.

0173 **Ernyes Mihály:** A véderő alkalmazása rendvédelmi feladatokra a dualizmus időszakában Pécsett……. 55.p.

0174 **Forró János:** A székesfehérvári csendőrkerület kapcsolata a közigazgatással…….. 58.p.

0175 **Gebhardt, Helmut:** Die militärische Organisation der österreichischen Gendarmerie von 1849 bis 1918…… 62.p.

0176 **Kálmán Zsolt — Kósa László:** A rendőrség és az önkormányzatok kapcsolata a rendszerváltás utáni években…… 65.p.

0177 **Keserű István:** Együttműködés a Határőrség és egyéb szervek között (1945-1949)…….. 68.p.

0178 **Kiss István Géza:** A Magyar Királyi Pénzügyőrség helye és szerepe a kikötői rendszabályok betartásában valamint a csempészet megakadályozásában…. 73.p.

0179 **Parádi József:** A rendvédelem, közigazgatás és a véderő kapcsolata a kiegyezéstől a második világháborúig…… 79.p.

0180 **Ravasz István:** A német szövetségi rendszer a II. világháború időszakában……. 88.p.

0181 **Simon Sándor:** Cegléd városában: a helyi közigazgatás és a rendvédelem kapcsolata a neoabszolutizmus és a dualizmus időszakában…… 95.p.

0182 **Steib György:** Az 1956-os Nemzetőrség és a közhatalom kapcsolata Bonyhádon…….. 98.p.

0183 **Suba János:** A polgári Magyarország közigazgatási beosztásának alakulása, a határváltozások tükrében 1867 és 1941 között…….. 102 107.p

A közbiztonság közös európai örökségünk
XI.évf.(2005) 13.sz.

0184 **Bebesi Zoltán:** A kábítószer fogyasztás Magyarországon…….. 5.p.

0185 **Bencsik Péter:** A határforgalom szabályozása hazánkban és a környező államokban 1903 1941…… 15.p.

0186 **Boda József:** A magyar rendvédelmi erők szerepe a békefenntartásban…….. 27.p.

0187 **Botos János:** A belügyi tárca szerepe a magyar rendvédelem irányításában……31.p.

0188 **Fazakas László:** Testőrségek, koronaőrségek, képviselőházi őrség 1867-1945……..... 36.p.

0189 **Gáspár László:** A határőrség szervezeti változásai 1945-1956……..……. 50.p.

0190 **Kósa László Gombár Noémi:** A bűnözés területi megoszlása a Kaposvári Rendőrkapitányság területén……. 55.p.

0191 **Nagy György:** A magyar állami határrendőrség 1945 1946. évi újjászervezése ……. 64.p.

0192 **Nagy József:** A BM Határőrség helye, szerepe, szervezetének változásai a szocialista államhatalomban 1957-től az 1980-as évek végéig…….……..78.p.

0193 **Parádi József:** A magyarországi rendvédelem fejlődési tendenciái 1867-1950……... 84.p.

0194 **Parádi József:** Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyarországi rendőrségei 1867-1919…..…… 97.p.

0195 **Parádi József:** A Magyar Királyság rendőrségei 1920 1945…..……105.p.

0196 **Suba János:** Felvidék határa 1938-1944……... 114.p.

0197 **Suba János:** Magyar-horvát határszéli forgalom 1941-1945……..……..127.p.

0198 **Suba János:** A szocialista határőrizet egyik eszköze, az aknazár…….....….139.p.

0199 **Teke András:** Őrzés mint tevékenység a rendészet, rendvédelem rendszerében…….144-149.p.

Az ezeréves magyar rendvédelem
XI.évf.(2005) 14.sz.

0200 **Boda József:** Transformation-Coordination of Police In The Security Sector Reform Context. [A Rendőrség átalakítása-vezetése a biztonsági szektor reformjának tükrében]…….....…… 5.p.

0201 **Botos János:** Szemere Bertalan az első felelős magyar kormány belügyminisztere…….. 15.p.

0202 **Csapó Csaba:** Ráday Gedeon és a szegedi várbörtön foglyai……..…….....….19.p.

0203 **Ernyes Mihály:** Ezer éves rendvédelem a rendőrségek államosítása tükrében…….. 23.p.

0204 **Fazakas László:** A korona őrzése, a korona őrök, a koronaőrség…… 34.p.

0205 **Forró János:** A Kádár rendszer Belügyminisztériuma47.p.

0206 **Gáspár László:** A magyar határőrizet fejlődési tendenciái 1945-1949……..…….50.p.

0207 **Gebhardt Helmut:** Die Sicherheitsorganisation von 1918 bis 1938…….54.p.

0208 **Lőrincz József:** A hazai büntetés végrehajtás fejlődése a kiegyezéstől napjainkig……....….57.p.

0209 **Maximilian Edelbacher – Harald Seyrl:** Die Wiener Polizei von der Österreichisch-Ungarischen Monarchie zur Republik. ……. 69.p.

0210 **Nagy György:** Egy történelmi kuriózum, gróf Széchenyi István 1834. évi egyik utazásának dokumentuma…… 77.p.

0211 **Nagy József:** A magyar határőrség tevékenysége a csehszlovákiai bevonulás időszakában 79.p.

0212 **Parádi József:** Az európai rendvédelem története…….……..... 85.p.

0213 **Parádi József:** A határszéli csendőrség állambiztonsági feladatai…….…….. 91.p.

0214 **Parádi József:** A Kárpát-medencét érintő Magyarországon kívüli határőrizeti formák a német-osztrák modell kivételével…….. 95.p.

0215 **Suba János:** A történelmi Magyarország államhatáráról szóló törvények…….. 102.p.

0216 **Suba János:** Az államhatár és határjelei….. 120.p.

0217 **Suba János:** Államhatár elméletek a XIX.-XX. századi szakirodalomban…… 127.p.

0218 **Suba János:** A honvédelmi határsáv Magyarországon 1939-1945 között…… 133.p.

0219 **Szabó József János:** Határvadász alakulatok szerepe az Árpád-vonal védelmében…….….... 140.p.

0220 **Zachar József:** A Habsburg hatalom és a magyar rendvédelem…..…… 146 149p.

REPERTÓRIUM
1990-2000, 1-12. szám
XI.évf. (2006) 1. különszám

Előszó…… 5.p.

Bemutatkozik a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság……... 8.p.

A periodika szerkesztői…….. 13.p.

A repertórium felépítése……. 15.p.

Tanulmányok megjelenés szerint……... 18.p.

Tanulmányok szerzők szerint……. 27.p.

Tanulmányok cím szerint……... 41.p.

Tanulmányok kronológia szerint…… 50.p.

Tanulmányok téma szerint…….. 60.p.

Recenziók…… 79.p.

Az európai és a magyar rendvédelem a XIX-XX. században
XII.évf.(2007) 15.sz.

0221 **Bacsa Gábor:** Rendőrség Nagykanizsán 1920 ig, az államosításig…….…… 6.p.

0222 **Bencsik Péter:** A kivándorlás jogi szabályozása 1903 és 1914 között……... 13.p.

0223 **Ernyes Mihály**: A magyar rendőri szakirodalom kezdetei…… 32.p.

0224 **Fazakas László:** A magyar Szent Korona őrzésének története 1945-től 2000-ig…….. 45.p.

0225 **Hegedűs Ernő:** A koronaőrzés történetének egyházi és bizalmi korszaka (1000-1464)…… 59.p.

0226 **Hudra László:** A budapesti Fiumei úti pénzügyőr laktanya. (Szemelvények az 1930-as és 1940-es évekből, különös tekintettel a Pénzügyőrségi Múzeum történetére)…….. 67.p.

0227 **Lőrincz József:** Harmonizációs törekvések és problémák a magyar börtönügyben a rendszerváltozás időszakában…….. 75.p.

0228 **Nagy György:** A határrendészet, mint szervezet helyének keresése az államszervezet rendszerében…….. 81.p.

0229 **Nagy József:** Határőrizetünkkel szembeni kihívások az 1990-es években…… 104.p.

0230 **Parádi József:** A magyar határőrizet tere a kiegyezéstől a II. vh-ig……. 125.p.

0231 **Parádi József:** Magyar Királyi Határrendőrség…. 139.p.

0232 **Parádi József:** Az útlevelek és útlevél ellenőrző szervek a két világháború közötti Magyar Királyságban..160.p.

0233 **Simon F. Nándor:** Villantás egy témára: séta egy útlevél körül…….. 170.p.

0234 **Simon Sándor:** Cegléd város rendvédelmi szerveinek dualizmuskori átalakítása és fejlesztése…….. 176.p.

0235 **Suba János:** Határcsendőr zászlóaljak 1919-1921. Áttérés a katonai határőrizetre…….. 182.p.

0236 **Suba János:** A magyar-jugoszláv határszakasz redemarkálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizsgálata a magyar-jugoszláv határszakaszon 1931-ben)…. 192.p.

0237 **Suba János:** A magyar-román határszakasz redemarkálása (A trianoni határ határjeleinek felülvizs-gálata a magyar-román határszakaszon 1937-ben)…….. 200.p.

0238 **Suba János:** Határvadászok és az "ezeréves határ" (A m. kir. határvadászok szerepe a magyar-román határvonal Kárpátokban lévő szakaszának felülvizsgálatában 1941-ben)..... 205.p.

0239 **Varró István.** Rádióközvetítés az ungvári csendőriskolából: „Székely fiúkból nevelik a fiatal magyar csendőröket" – közvetítés az ungvári csendőriskolából……..... 212-219p.

A rendvédelmi szakképzés története
XIII.évf.(2007) 16.sz.

0240 **Bacsa Gábor:** A rendőrképzés 1945-1950…… 7.p.

0241 **Bencsik Péter:** A kisebb határszéli forgalom Magyarország és a szomszédos államok közt, 1898-1941… 15.p.

0242 **Berki Imre:** Az 1956-57 évi sortüzek rövid története 25.p.

0243 **Boda József:** A nemzetközi oktatás és képzés története a magyar rendvédelmi szerveknél…….. 33.p.

0244 **Boda József**: A terrorizmus rövid története……... 46.p.

0245 **Botos János:** A Belügyminisztérium tevékenységének főbb jellemzői 1912-1926 között……... 52.p.

0246 **Ernyes Mihály:** A rendvédelmi szakkifejezések múltja 56.p.

0247 **Gáspár László:** A határőrség képzési rendszerének változásai 1945-1956……. 65.p.

0248 **Kiss István Géza:** A Magyar királyi Pénzügyőrség lőkiképzése……. 71.p.

0249 **Nagy Ákos Péter:** A budapesti Rendőrtiszti Főiskola 77.p.

0250 **Nagy György:** A rendvédelem és a tudomány…….. 85.p.

0251 **Parádi József:** Rendvédelmünk képzési és képesítései rendszere 1867-1945…… 90.p.

0252 **Parádi József:** A magyar rendőrtisztképzés tradíciói 1867-1945…… 94.p.

0253 **Parádi József:** A csendőrtisztképzés és a fizetési osztályba sorolt állami alkalmazottak szakvizsgarendszere…….. 100.p

0254 **ifj. Perjési György:** A Magyar Királyi Csendőrség létszámalakulása 1938-1945……. 105.p

0255 **Sági Zoltán:** Egyenruha, mint tradíció a magyar rendőrségnél…….. 107.p

0256 **Suba János:** A Magyar Királyi Csendőrség létszámának tervezett felemelése 1918-ban…….. 113.p

0257 **Suba János:** A magyar katonai vezetés elképzelése a határbiztosító csapatok megszervezésére 1918-ban 121.p.

0258 **Suba János:** Honvédelmi határszolgálat….. 128.p.

0259 **Varró István Tamás:** Hatvan éves a Magyar Királyi Csendőrség…… 140-146.p.

A rendvédelem humán viszonyai
XIV.évf. (2008) 17.sz.

0260 **Gáspár László:** A kommunista párt káderpolitikájának érvényesítése a határőrségnél 1945-1956…… 13.p.

0261 **Illésfalvi Péter:** A németek által megszállt Bánság helyzete 1941-ben, a Magyar Királyi Csendőrség Központi Nyomozó Parancsnokságának jelentései alapján…….. 19.p.

0262 **Kálmán Zsolt:** A Magyar Királyi Csendőrség tevékenysége Somogy vármegyében a megalakulástól 1903-ig…….. 26.p.

0263 **Nagy György:** A Határrendőrség humán viszonyai 1945-1946…….. 37.p.

0264 **Parádi József:** Viszontválasz Finszter Géza: *„Honvédelem Rendvédelem"* válaszcikkére…. 51.p.

0265 **Parádi József:** A magyar rendvédelem személyi állományának szociális viszonyai 1867-1945…… 57.p.

0266 **Sági Zoltán:** A rendőrség egyenruházata a II. világháború befejezésétől a rendszerváltásig… 65.p.

0267 **Suba János:** A határkijelölés humán faktora a XIX-XX. században……. 74.p.

0268 **Suba János:** A magyar katonai közigazgatás elvei és szervezete a visszatért területeken 1938-1941…… 84.p.

0269 **Turcsányi Károly - Hegedűs Ernő:** Légideszant alakulatok alkalmazásának történelmi előzményei a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban…….. 97.p.

0270 **Vedó Attila:** Magyarország államhatárának jelölése 1867-1918……..105.p

0271 **Zeidler Sándor:** A magyar rendőri rangok fejlődéstörténete a kiegyezéstől az ezredfordulóig. 116-137.p.

Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és a békefenntartás szolgálatában Európában a XIX-XX. században
XV.évf. (2008) 18.sz.

0272 **Balla Tibor**: A Magyar Királyi Honvéd Lovasság karhatalmi célú alkalmazása a dualizmusban..... 13.p.

0273 **Fazakas László:** Karhatalmi feladatok az Országház épületében és közvetlen környezetében……. 16.p.

0274 **Hegedűs Ernő:** Azonos típusú repülőeszközök alkalmazása rendvédelmi és honvédelmi célokra……. 20.p.

0275 **Olasz György Parádi József Zeidler Sándor:** A magyar állami rendvédelmi testületek katonai rend fokozati rendszerei a kiegyezéstől az ezred fordulóig…….. 29.p.

0276 **Parádi Ákos:** A magyar rendvédelem civil szer veződései 1867-1945…… 64.p.

0277 **Parádi József:** Rendőrség a magyar határőrizetben 88.p

0278 **Parádi József:** A magyar rendvédelem fejlesztési reformjai a XIX. század második felétől a XX. század közepéig…… 98.p.

0279 **Perényi Roland:** Az utca rendje. Rendőri térfigyelés a századfordulós Budapesten…… 113.p.

0280 **Simon F. Nándor:** A Munkásőrség karhatalmi feladatai... 125.p.

0281 **Suba János:** Karhatalmi formációk Magyarországon 1918 1920……. 131.p.

0282 **Suba János:** A katonai rendőrség felállítása a határországban 1917-ben…….. 143.p.

0283 **Vedó Attila:** Magyarország államhatárainak megjelölése 1918-1947……156 166.p.

Másfél évtized nemzeti rendvédelem-történetünk kutatásának szolgálatában

XVI.évf. (2009) 19.sz.

0284 **Balla Tibor:** Katonai alakulatok karhatalmi bevetései Magyarországon 1918-ban…… 13.p.

0285 **Ernyes Mihály**: Szerb impérium Baranyában 1918-1921…….. 18.p.

0286 **Forró János Hibácskó Ferenc:** Adalékok a karhatalom történetéhez……... 51.p.

0287 **Kálmán Zsolt:** Somogy vármegye bűnüldözési tapasztalatai a kiegyezéstől az I. vh-ig…… 60.p.

0288 **Parádi József:** A csendőrség magyarországi története.. 64.p.

0289 **Parádi József:** A rendvédelem védelmében……..89.p.

0290 **Som Krisztián:** A Magyar Királyi Folyamőrség (határ) átléptető bélyegzői…….. 100.p.

0291 **Suba János:** Magyarország területi integritásának helyreállítása 1919 1920…….. 105.p.

0292 **Suba János:** Magyarország trianoni határainak térképei 1920 1925…… 114.p.

0293 **Turcsányi Károly — Hegedűs Ernő:** Légideszant alakulatok rendvédelmi szerepkörben…… 123.p.

0294 **Károly Turcsányi — Ernő Hegedűs:** Airborne troops in the context of public security……... 130.p.

0295 **Vedó Attila:** Magyarország államhatárának megjelölése 1947-től napjainkig…… 137-152p.

A XIX-XX. századi magyar forradalmak hatása a nemzeti rendvédelmi rendszerünkre

XVII.évf. (2009) 20.sz.

0296 **Bencsik Péter:** A határforgalom főbb statisztikai jellemzői Magyarországon 1901-1915……. 13.p.

0297 **Forró János:** Csendőrségtörténeti kutatásaim tapasztalatai…… 38.p.

0298 **Jakus János:** Az államhatár biztosításának problémái az ötvenes évek elején……... 44.p.

0299 **Kósa László:** A rendőrség és a határőrség együttműködése csapaterő alkalmazásával Somogy megyében…….. 54.p.

0300 **Nagy György:** A magyar határforgalom ellenőrzésének sajátosságai 1945-2005……. 58.p.

0301 **Nagy László:** A magyar Rendőrség-történeti Múzeum története…….....79.p.

0302 **Parádi József:** Tények és érzelmek egy hajdani magyar rendvédelmi testület története kapcsán…… 93.p.

0303 **Parádi József:** A XIX-XX. századi magyar forradalmak rendvédelme…… 100.p

0304 **Suba János:** A magyar román határ pontosítása…….. 108.p

0305 **Suba János:** Magyarország határán létesített műszaki zárak felszámolása 1956-ban…… 115.p

0306 **Turcsányi Károly Hegedűs Ernő:** A magyar és a szovjet légideszant- és légiszállító csapatok tevékenysége az 1956-os forradalomban…… 120.p

0307 **Vedó Attila:** A '90-es évek politikai változásainak hatása határmegjelölésünkre és határjeleinkre... 129 137.p.

A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században

XVIII.évf. (2010) 21.sz.

0308 **Boda József:** A magyar rendvédelmi békefenntartás humán története…….. 13.p.

0309 **Forró János:** Cigányság és közbiztonság Székesfehérvárott 1867 1945……..24.p.

0310 **Gáspár László:** A magyar határőrizet változásai 1945-1956..... 27.p.

0311 **Hegedűs Ernő:** Katonai erők rendvédelmi szerepkörben. Légidesszant alakulatok a terrorizmus és a szervezett bűnözés elleni harcban…… 43.p.

0312 **Kövesi László:** Az Első Rendőri Kiegészítő Nyugdíjpénztár elődszervezetei…….. 54.p.

0313 **Nagy György**: Határőrség 1957-2007…….... 57.p.

0314 **Parádi József:** A dualizmus kori magyar rendvédelem…… 66.p.

0315 **Parádi József:** A két világháború közötti Magyar Királyság rendvédelme…….. 85.p.

0316 **Parádi József:** A Magyar Királyság határrendőrsége…..... 101.p

0317 **Simon F. Nándor:** A Munkásőrség létrehozása 117.p

0318 **Suba János:** Az Országos Hadigondozó Hivatal 123.p

0319 **Suba János:** A Védhírszerzőszolgálat kiépítése. 140-147.p

Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai a nemzeti rendvédelmünkre

XIX.évf. (2010) 22.sz.

0320 **Bencsik Péter:** A határszéli gazdasági (kettősbirtokos) forgalom megszűnése 1945-1950…….. 13.p.

0321 **Chvojka Michael (ford.: Artner Ramona):** Ahogyan a Habsburg-birodalom örökös tartományaiban gróf Joseph Sedlnitzky rendőrfőnök irányításával az államrendőrség az egyetemi hallgatók egyleteivel foglalkozott…… 20.p.

0322 **Chvojka Michael:** Die Betrachtung- und Vorgangsweise des Polizeipräsidenten Sedlnitzky gegenüber den Burschenschaften…….. 25.p.

0323 **Forró János:** Milyen legyen a jövő rendőrsége? 30.p.

0324 **Forró János:** A polgári magyar állam központosított közbiztonsági őrtestületének közrendvédelmi szolgálata…… 46.p.

0325 **Hegedűs Ernő:** Terrorelhárító erők szervezése a rendvédelmi szervezeteknél és a légideszant csapatoknál….. 55.p.

0326 **Parádi József:** A polgári magyar rendvédelem a XIX-XX. században…… 60.p.

0327 **Parádi József:** A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata…….. 77.p.

0328 **Parádi József:** A polgári magyar állam rendvédelmi testületeinek humán viszonyai 1867 1945……. 92.p.

0329 **Suba János:** Határkijelölés, határkitűzés 1867 1945.. 115.p.

0330 **Suba János:** A határkiigazítás feltételeinek megteremtése a dualista Magyarországon……. 125.p.

0331 **Takács Gyula:** Leszerelés és hadseregszervezés Magyarországon 1918 novemberében……..... 135 139.p.

A kiegyezéstől az ezredfordulóig felszámolt országos hatáskörű magyar rendvédelmi testületek

XX.évf. (2011) 23.sz.

0332 **Csiha Gábor:** A szolgálati viszonyt és a rendfokozatot érintő mellékbüntetések Magyarországon a XIX XX. században…….. 13.p.

0333 **Davola József:** Magyar rendfenntartók a világban… 27.p.

0334 **Forró János:** A Kádár rendszer rendvédelmi szervezetei a BM. Karhatalom és a Készenléti Rendőr Ezred…..... 36.p.

0335 **Forró János:** A magyar rendvédelem 1867-1968…. 60.p.

0336 **Lőrincz József:** Börtönügyünk a hanyatló Kádár-korszakban…… 78.p.

0337 **Lőrincz József:** Börtönügyünk a rendszerváltozás időszakában……..... 91.p

0338 **Parádi József:** Kontinuitás és újrakezdés a XIX XX. századi magyar rendvédelemben……. 99.p

0339 **Parádi József:** Rendvédelem karhatalom 1867 1945 111.p

0340 **Parádi József:** A polgári magyar állam rendőrségei 1867-1945…….. 124.p

0341 **Suba János:** A trianoni határ északi határszakaszának határjellegétől való megfosztása 1938-ban…… 144.p

0342 **Suba János:** Magyarország északi határszakaszának redemarkációs munkálatai 1947-1953…… 155.p

0343 **Szabó József János:** Határvadász zászlóaljak a Keleti Kárpátok védelmi rendszerében 1940 1941…….. 165-177.p.

Csendőrség Ausztria-Magyarországon, illetve Ausztriában és Magyarországon 1849-2005.

XXI.évf. (2011) 24.sz.

344 **Boda József:** Az európai csendőri erő, avagy egy új békefenntartó alakulat születése…… 13.p.

0345 **Davola József:** Fényképezés a Magyar Királyi Csendőrségnél……. 18.p.

0346 **Forró János:** A Magyar Királyi Csendőrség és a fejér vármegyeii zsidó deportálás…….. 23.p.

0347 **Forró János:** A székesfehérvári csendőr kerület küzdelme Fejér Vármegye közbiztonságáért 1884 1945…….. 32.p.

0348 **Markó György:** Csendőrtisztek a Magyar Királyi Honvéd Vezérkar főnökének bírósága előtt 73.p.

0349 **Parádi József:** A Magyar Királyi Csendőrség szervezete……. 80.p.

0350 **Parádi József:** A Magyar Királyi Csendőrség szolgálati tevékenységei…..…….. 91.p.

0351 **Parádi József:** A csendőrség teendői az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királysága külső határainak őrizetében……. 100.p

0352 **Suba János:** 1918 forró nyara és a Magyar Királyi Csendőrség…..……. 119.p

0353 **Suba János:** A Magyar Királyi Csendőrség és a vasútbiztonság 1917-1918…….. 126.p

0354 **Szakály Sándor:** Akik a Magyar Királyi Csendőrséget 1938 és 1945 között vezették. 136.p

0355 **Zétényi Zsolt:** A Magyar Királyi Csendőrség és a csendőrök jogállása 1945-ben és azután. (Egy elfelejtett szervezet és jelmondat: „Híven, becsülettel, vitézül!”)…..…… 155 165.p.

A közbiztonság közös Kárpát-medencei örökségünk

XXII.évf. (2012) 25.sz.

0356 **Berki Imre:** A magyar határőrizet újjászervezése 1946 ban……..……. 13.p.

0357 **Csapó Csaba:** Erdély csendőrsége az átmenet éveiben 1867 1881…… 27.p.

0358 **Gáspár László:** A második világháború utáni magyar határőrizet változásai…… 32.p.

0359 **Nagy Ákos Péter:** Quies custodiet ipsos custodes, azaz ki őrzi az őrzőket?..... 53.p.

0360 **Nagy Ákos Péter:** A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálat megalakulása és tevékenységének kialakítása a rendszerváltás folyamatában….. 58.p.

0361 **Nagy József:** A magyar határőrség szervezete, létszáma és területi elhelyezkedése 1958 1990..... 67.p.

0362 **Parádi József:** Magyar rendvédelem 1867 1914..... 79.p.

0363 **Parádi József:** A magyar állami rendőrség fejlődéstörténeti tapasztalatai 1867-1945…….. 84.p.

0364 **Parádi József:** A XIX-XX. századi magyar rendszerváltozások és a csendőrség……. 102.p

0365 **Som Krisztián:** Rendvédelem-történet a numizmatikában…….. 111.p

0366 **Suba János:** A császári csendőrség tiszti kara 1849-1868…… 116.p

0367 **Suba János:** Karhatalom szervezése a Magyar Királyi Honvédségben 1918-ban……... 129-136.p.

Militarizmus és demilitarizmus a XIX-XX. századi magyar állam rendvédelmében
XXII.évf. (2012) 26.sz.

0368 **Artner Ramona:** Egy közbiztonsági őrtestület útja Párizstól Itálián és Ausztrián keresztül Budapestig..... 13.p.

0369 **Artner Ramona:** Hírszerzés a dualizmuskori Magyar Királyságban..... 19.p.

0370 **Csapó Csaba — Parádi József:** Az államfő magyarországi védelme az Osztrák-Magyar Monarchiában. 27.p.

0371 **Forró János:** Rendvédelmi szervezetek sajátos tevékenysége háborús helyzetben Fejér vármegyében 1944 őszétől 1945 tavaszáig..... 35.p.

0372 **Nagy Ákos Péter:** A magyar rendvédelem belbiztonsági szolgálata 1945-1990..... 44.p.

0373 **Nagy Ákos Péter:** A Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata 2000-2010..... 59.p.

0374 **Parádi József:** A dualista Magyarország határőrizete a migráció tükrében..... 66.p.

0375 **Parádi József:** Az Osztrák-Magyar Monarchia Magyar Királyságának határszéli csendőrsége..... 81.p.

0376 **Parádi József:** Az egységes állami fizetési rendszer és a szakterületi rendfokozati rendszerek a polgári magyar állam rendvédelmében..... 105.p.

0377 **Suba János:** Szovjetunió és Magyarország közötti határvonal kitűzése 1947-1949..... 120.p.

0378 **Szikinger István:** A magyar rendvédelmi jog alapjai 133.p.

0379 **Szikinger István:** Rendvédelmi jog a dualizmus korszakában..... 141-157.p.

A XIX-XX. századi magyar állam nemzetbiztonsági szervezetei
XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz.

0380 **Artner Ramona:** A Magyar Királyi Csendőrség és a városok..... 13.p.

0381 **Artner Ramona Parádi József Zeidler Sándor** A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi, vasúti és közúti szakszolgálati ágai..... 23.p.

0382 **Boda József:** A katonai rang és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál..... 41.p.

0383 **Fórizs Sándor:** Rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében..... 65.p.

0384 **Forró János:** Fejér vármegye közbiztonság-története 1688-1884..... 77.p.

0385 **Hegedűs Ernő:** A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei..... 89.p.

0386 **Jakus János** A magyar rádió és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai 1990 ig..... 101.p.

0387 **Keserű István:** A magyar pártállam határőrizete 1945 1956..... 111.p.

0388 **Nagy Ákos Péter:** Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálata nemzetközi tevékenységének történetéhez. 129.p.

0389 **Parádi József:** Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza..... 141.p.

0390 **Parádi József:** Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában..... 155.p.

0391 **Som Krisztián:** A német gyarmatok rendvédelmi erői..... 161.p.

0392 **Suba János:** „Csendőralakulások" a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921..... 169.p.

0393 **Székely Zoltán:** Repülők és határok régen és ma..... 179.p.

0394 **Szikinger István:** A magyar rendvédelmi jog 1919-1944..... 187-198.p.

A magyar rendvédelem, légiközlekedés, felderítés a XIX-XX. században
XXXIII.évf. (2013) 31 32 33 34.sz.

0395 **Balogh Péter :** A magyar katonai rádiófelderítés története..... 15.p.

0396 **Boda József :** A magyar katonai ejtőernyőzés 75 éve..... 27.p.

0397 **Botz László :** A Magyar Néphadsereg szerepvállalása a dél-vietnámi Nemzetközi Felügyelő és Ellenőrző Bizottság munkájában 1973-1975..... 41.p.

0398 **Fórizs Sándor :** Határprovokációk a magyar-jugoszláv államhatáron 1950-1951..... 47.p.

0399 **Hegedűs Ernő - Fröchlich Dávid :** Katonai erők rendvédelmi szerepkörben..... 55.p.

0400 **Keserű István** A magyar határőrizet 1945 1990. 63.p.

0401 **Nagy György :** Az első magyar határrendőrség 87.p.

0402 **Nagy József :** A magyar határőrizet változásai 1958 1990..... 97.p.

0403 **Olasz Lajos :** A légi csendőrség Magyarországon..... 105.p.

0404 **Parádi József :** Rendvédelmi testületek a polgári magyar állam időszakában 1867-1919..... 121.p.

0405 **Perényi Roland :** A fővárosi rendőrség tagjainak II. világháború alatti tevékenysége az igazoló bizottsági iratok..... 147.p.

0406 **Szikinger István :** A magyar rendvédelmi jog 1945 1989..... 153.p.

0407 **Tömösváry Zsigmond :** Egy kevésbé ismert katonai attasé: Németh Dezső vezérkari ezredes..... 165.p.

0408 **Vedó Attila :** A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi tevékenységének szabályozása a dualizmus idején..... 170.p.

0409 **Vedó Attila :** A Francia Nemzeti Csendőrség a két világháború között..... 185-197.p.

A tűzoltóság története
XXIV.évf. (2014) 35-36-37-38.sz.

0410 **Berki Imre :** A magyar polgári védelem történeti áttekintése..... 15.p.

0411 **Berki Imre :** A magyar Katasztrófavédelem Központi Múzeumának története és kiállításai..... 25.p.

0412 **Görbe Márk :** Tűzvész és bányaleg. Sorstragédiák megjelenítése Feszty Árpád művészetében..... 35.p.

0413 **Hadnagy Imre József :** A magyar tűzoltó szervezetek története……... 43.p.

0414 **Kiss András :** Csepel gépjárművek a tűzoltóság szolgálatában……. 51.p.

0415 **Lindner Gyula :** Megjegyzések a Római Birodalom tűzvédelméhez……... 67.p.

0416 **Olasz Lajos :** A magyar légoltalom megszervezése az 1930-as években……... 75.p.

0417 **Parádi Ákos :** Tűz elleni védekezés a polgári magyar államban 1867-1945……..…… 85.p.

0418 **Réti Rezső :** *József* főherceg a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség védnöke……..... 111.p.

0419 **Schimpf Gerard :** A bécsi tűzoltóság 1683-1948.. 119.p.

0420 **Tátrai Zsuzsanna :** *Szent Flórián* ünnepe és a tűz szerepe a magyar néphagyományban…….. 125-130.p.

A magyar rendvédelem
a kivételes hatalom időszakában
XXIV.évf. (2014) 39 40 41 42.sz.

0421 **Artner Ramona :** Az osztrák csendőrség 1848-1938..... 15.p.

0422 **Artner Ramona :** A bajor csendőrség a XX. század húszas évei ben……..... 23.p.

0423 **Forró János :** A magyar csendőrség Kelet-Dunántúl román megszállásakor……... 31.p.

0424 **Fröchlich Dávid — Hegedűs Ernő :** Forgópisztolyok a honvéd lovasságnál és a Magyar Királyi Csendőrség lovas szervezeti elemeinél…… 43.p.

0425 **Parádi Ákos :** Ludovikai indítvány a magyar csendőrség létrehozására……... 51.p.

0426 **Parádi Ákos :** Hivatás-történet gondozás a Magyar Királyi Csendőrségnél…… 55.p.

0427 **Parádi József :** A Császári Királyi Csendőrség Magyarországon…… 61.p.

0428 **Parádi József :** A dualizmuskori és a két világháború közötti Magyar Királyság határőrizete…..…. 71.p.

0429 **Parádi József :** A Magyar Királyi Vámőrség a polgári magyar állam rendvédelmi testülete…… 81.p.

0430 **Parádi József :** Határőrség, rendőrség, humán viszonyok a polgári magyar állam két világháború közötti időszakában…….. 99.p.

0431 **Suba János:** A Magyar Királyi Csendőrség és a területvisszacsatolások……..119.p.

0432 **Vedó Attila :** Rádió a Magyar Királyi Csendőrség szolgálatában……..131.p.

0433 **Vedó Attila :** A Magyar Királyi Csendőrség karhatalmi fellépésének gyakorlata……..143.p.

0434 **Vedó Attila :** A haderő karhatalmi tevékenysége 1867-1918…… 155-165.p.

25 év
a magyar rendvédelem-történet szolgálatában
XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz.

0435 **Ernyes Mihály:** Rendvédelem, rendvédelem-történet (fogalmi és tartalmi megközelítés)…. 15.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.15-38P**

0436 **Magasvári Adrienn:** Vám- és adószedők a magyar pénzügyi igazgatásban az államalapítástól a kiegyezésig…….... 39.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXV. 2015.43-44-45-46N.39-46P**

0437 **Nyitrai Endre:** A szervezett bűnözés története……..... 47.p.
DOI : **1031627 /RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.47-62P**

0438 **Olasz Lajos:** Légi szuverenitás és légi ellenőrző szolgálat a Horthy-korszakban…….. 63.p.
DOI : **1031627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.63-76P**

0439 **Parádi József:** A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület……..……... 77.p.
DOI : **1031627 /RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.77-84P**

0440 **Som Krisztián:** Az 1937 M magyar útlevél és nemzetközi összehasonlítása……..... 85.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXV. 2015.43-44-45-46N.85-108P**

0441 **B Stenge Csaba:**A munkácsi rendőrség deffenzív és offenzív harcászati alkalmazása Kárpátalján 1939-ben…… 109.p.
DOI : **1031627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.109-116P**

0442 **Szabó Andrea:** A magyar pénzügyőrképzés intézményi kereteinek fejlődése 1867-2011…… 117.p.
DOI : **1031627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.117-126P**

0443 **Szabó Szilárd:** Az Evidenzbüro. Az Osztrák-Magyar felderítő szervezete 1850-1919……..... 127.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.127-170P**

0444 **Vedó Attila:** A Magyar Királyi Csendőrség közbiztonsági tevékenységének megszervezése 1881-1918.. 171-190.p.
DOI : **1031627 /RTF.XXV.2015.43-44-45-46N.171-190P**

Rendvédelem-történet
a rendvédelem szolgálatában
XXV.évf. (2015) 47-48-49-50.sz.

0445 **Bencsik Péter :** Rendőrség, politikai rendőrség Hódmezővásárhelyen 1945 után…… 15.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXV. 2015.47-48-49-50N.15-20P**

0446 **Erynes Mihály :** Nyomozás, vizsgálat, vizsgálóbíró…….. 21.p.
DOI : **1031627/RTF.XXV. 2015.47-48-49-50N.21-44P**

0447 **Parádi Ákos :** Bosznia-Hercegovina csendőrsége az Osztrák-Magyar Monarchia időszakában 45.p.
DOI : **1031627/RTF.XXV. 2015.47-48-49-50N.45-50P**

0448 **Ravasz István :** A Magyar Királyi Honvédség karhatalmi alkalmazásának szabályozása a Horthy-korban, császári és királyi előzményekkel……. 51.p.
DOI : **1031627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.51-68P**

0449 **Simon F Nándor :** A Belügyminisztérium szolgálati igazolványai 1953-1995…… 69.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXV.2015.47-48-49-50N.69-80P**

0450 **Vedó Attila :** A Magyar Királyi Csendőrség közlekedési szolgálati ágának kialakulása és fejlődése…… 81.p.
DOI : **10.31627/RTF. XXV.2015.47-48-49-50N.81-94P**

0451 **Zeidler Sándor:** Testőrségi rendfokozatok polgári magyar állam időszakában……95-100.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXV. 2015.47-48-49-50N.95-101P**

Magyar határőrizet a XIX-.XX. században
XXVI.évf. (2016) 51.sz.

0452 **Berki Imre** A Határőrség Közvetlen Híradó Zászlóalja az 1956-os forradalom és szabadságharc sodrásában……...15.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.15-24P**

0453 **Parádi József**: A Magyar Királyi Csendőrség a dualizmuskori Magyar Királyság határőrizetében 1891-1918……..... 25.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.25-42P**

0454 **Parádi József**: Határrendőrség a történelmi Magyarországon 1906-1918……..43.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.43-56P**

0455 **Som Krisztián**: A magyar 1922 M útlevél 1922-1937…….. 57.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.57-76P**

0456 **Suba János:**
Erdély határvédelme 1940 1944……..75.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.75-86P**

0457 **Vedó Attila:** Csendőrök a dualista Magyarország kishatárforgalmának ellenőrzésében 1914-ig……...87.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.87-108P**

0458 **Zsigovits László:** Vámosok és határőrök a határforgalom ellenőrzésében 1945-2007…….....109 140.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.51N.109-140P**

Magyar rendvédelem
a XIX-XX. században
XXVI.évf. (2016) 52.sz.

0459 **Hegedűs Ernő :** Motorizáció a XX. századi magyar határőrizetben……....15.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.15-52P**

0460 **Lőrinczi Dénes :** A háromszéki közbiztonság megszilárdítása a Habsburg neoabszolutizmus időszakában…….....53.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.53-60P**

0461 **Parádi Ákos :** A CSERBA. (Csendőrlegénységi Ellátásban Részesülők Betegsegélyző Alapja).....…….....61.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.61-70P**

0462 **Parádi József :** Az Evidenzbüro és a magyar határőrizet……....71.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.71-82P**

0463 **Parádi József :** Karhatalom a polgári magyar állam rendvédelmében……....83.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.83-94P**

0464 **Som Krisztián :** Határforgalom ellenőrzés és külföldre utazás szabályozása Magyarországon az I. világháborúban……..... 95.p.
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.95-138P**

0465 **Vedó Attila :** A Magyar Királyi Csendőrség teendői a külföldiek ellenőrzésének szabály- és szervezetrendszerében 1881-1938...139-180.p
DOI : **10.31627/RTF.XXVI.2016.52N.139-179P**